

מסכת קדושין פרק ראשון דף ב' ע"א במשנה האשה נקנית בשלש דרכים הכא קתני האשה בה"א ומעשה קודם המנן ובאתרוג שנה לאילן בג' דרכים, וגבי זב הקדים המעשה למנן בז' דרכים בודקים הזב ולא הקפיד התנא לשנות בסניגון אחד אלא כמו שהיתה משנתו שגורה בפיו.

ובמס' עדינות תני לה גבי חומרי ב"ה וקולי ב"ש דאם נתקדשה בפחות מדינר הניא לב"ה אשת איש ולב"ש פנויה ואע"ג דאם קבלה קידושין מאחר הוי ב"ש לחומרא מיהו התם לא איתשיל אלא לענן קידושין הרא' כדאמרי' ביומא פי איתשיל לענן עוג מלך הבשן איתשיל: בפרוטה ובשנה פרוטה תימא דלא ה"ל למי' אלא בשנה פרוטה כדתנן בהזקב גבי ה' פרוטות הן דקתני ההודאה בשנה פרוטה והאשה מתקדשת בשנה פרוטה ופרוטה ל"ל למיתני דכיון דמתקדשת בשנה פרוטה כ"ש בפרוטה שלמה.

וי"ל משום דתנא פאן בכסף מפ' באיזה כסף דינר לב"ש ופרוטה לב"ה ולפי שלא נטעה לומר כסף דוקא משום דילפי' קיחה קיחה משדה עפרון דכתיב ביה כסף מפ' דשנה כסף כסף, וא"ת מנ"ל דש ה כסף כסף דהא לקמן מיבעיא לן קרא גבי עבד עברי ישיב גאולתו לרבות שנה כסף כסף ובפדיון הבן נמי כתיב כסף ואמרי' לקמן רב כהנא שקל סודרא בפדיון הבן וכן בהקדש נמי כתיב ונתן הכסף וקם לו ונתן בערכין בפ' המקדיש שדהו שהקדש נפדה בכסף ובשנה כסף מנ"ל דשנה כסף כסף ומיהא בפדיון הבן ניחא דבפ"ק דשבועות ובפ' יש בכור דריש פלל ופרט וכלל לרבות כל דבר המטלטל וגופו ממון ובהקדשות נמי (אי) אפשר דדרשינן פלל ופרט וכלל דהא אין הקדש נפדה בקרקע כדאמרינן בפ' הזקב הרי אמרו אין הקדש מתחלל על הקרקע דרח' אמר ונתן הכסף וקם לו.

ולקמן נמי אמרינן אין פודין הקדשות בשכר ובפ' יש בכור תנן ולא בהקדשות ומפ' בגמ' ולא הקדשות בכולן פי' בשטר ובקרקע אבל הכא גבי קידושין מנ"ל דשנה כסף כסף וכן גבי ערכין דכתיב ביה כסף ואמרינן במס' ערכין דשנה כסף כסף וי"ל דבכל דוכתא ילפי' מעבד עברי דרבי ביה קרא שנה כסף וה"ה בכל דוכתא דכתיב ביה כסף והא דאצטרף פלל ופרט וכלל גבי פדיון הבן והקדשות לא לרבות שנה כסף אלא למעט קרקעות ושטרות שאין פודין בהם והא דמבעיא לן גבי נזיקין ישיב לרבות שנה כסף כסף בפ"ק דב"ק הנינו טעמא לפי שמצינו שהקפיד הפתוב לענן מיטב ס"ד נמי דכסף דוקא וגבי עבד עברי ומי איצטרף דלא (תימא) מצי יליף מניזקי' [דה"א] פי מקני בקרקע ליבעי מיסב: וכמה היא פרוסה הא דלא מפ' וכמה הוא הדינר משום שהדינר היה ידוע כמה הוא כדאמרי' בריש הזקב שהוא א' מכ"ד דינר של זקב.

אבל בפרוטה איכא פלוגתא בגמרא וזמנין דזילי איסרי וזמנין דמייקרי ועוד דדברי ב"ה דקי"ל פנותייהו איצטרף לפרושי: היבמה קנית בביאה. תימא דלא תני מניינא כדלעיל וליתני נקנית בדרף אחד וקונה את עצמה בב' דרכים ואיצטרף נמי האי מניינא למעוטי כסף ושטר דלא תימא דלהוי לכולא מילתא כאשה כדדרשי' לקמן ביאה גומרת ואין כסף ושטר גומרין בה ומניינא דסיפא למעוטי ג"כ דלא תימא גיליף ק"ו מאשה כדדרשי' לקמן נעל אין מידי אחרינא לא וי"ל דבחדא מילתא אין לשנות מניינא ואע"ג דלגבי אתרוג קתני ולירק בדרף א' שאני התם לפי שהתחיל לשנות ששנה לאילן בג' דרכים

הַנְּצַרָה לְשָׁנוֹת מֵהָיָה חֲלוּק מְאִילָן, וּמֵאַחַר דָּלָא תָּנָא מְנַיִנָא בַּיְבָמָה לָא חָשׁ נְמִי לְשָׁנוֹת מְנַיִנָא בַּע"ע וּכְנַעְנֵי א"נ מְשׁוּם דָּלָא אִיְצְטְרִיךְ לְמִתְנֵי בְּהוּ מְנַיִנָא לְמַעוּטֵי מִיָּדֵי: בְּגַמְרָא מ"ש הֵכָא דְקִתְנֵי הָאִשָּׁה נִיקָנִית וְכו' הו"מ לְמִימַר אַגַּב דְּבַעֵי לְמִתְנֵי סִיפָא וְקוּנָה אֶת עֲצָמָה דְּלֹא שִׁינְיָה הֵתָם לְמִתְנֵי לְשׁוֹן קִידוּשִׁין וְכו' ג' מְשַׁנֵּי בְּסַמוּךְ גַּבֵּי הָאִישׁ קוּנָה וּל"נ דְּלֹא דְמִי דְלִקְמָן דְּהָיִי הַפֶּל חַד לְשׁוֹן קִנְיָן בְּרִישָׁא וּבְסִיפָא אֲלֵא דְפָרִיךְ לִיתְנֵי דְאִישׁ קוּנָה מְשַׁנֵּי שְׁפִיר אַגַּב דְּבַעֵי לְמִתְנֵי סִיפָא אֲבָל הֵכָא דְפָרִיךְ לִיתְנֵי הָאִשָּׁה מִתְקַדְּשַׁת דְּהָכִי קָרִי לִיָּה בְּכוּלֵיהּ תְּלַמוּדָא לִישְׁנָא דְקִי מְשׁוּם סִיפָא לָא ה"ל לְשׁוֹן קִנְיָן דְּנִיחָא טְפִי דְלִיתְנֵי בְּרִישָׁא הָאִשָּׁה מִתְקַדְּשַׁת אַע"ג דְּלֹא הָיִי דְּוָמְיָא דְסִיפָא וְקוּנָה אֶת עֲצָמָה.

מְשׁוּם דְּבַעֵי לְמִתְנֵי פְסָף וְהֵכָא לֹא שִׁינְיָה לְמִיפְרָךְ וְתַנֵּי תַרְתֵּי אִטוּ תְּדָא פְּדַפְרִי לְקָמָן דְּלְשׁוֹן קִנְיָן שִׁינְיָה נְמִי גַבֵּי שְׁטַר וּבִיאַה וְלֹא הָיָה תְּמִיָּה עַל הַלְשׁוֹ' שֶׁל קִנְיָן דְּלֹא שִׁינְיָה עַל שְׁטַר וּבִיאַה אֲלֵא מְשׁוּם דְּלִקְמָן תַּנֵּי לְשׁוֹן קִידוּשִׁין וְהֵכָא תַנֵּי לְשׁוֹן קִנְיָן וְכו' בְּלִישְׁנָא דְקָרִי נְמִי אֲשַׁפְחוּן קִנְיָן עַל שְׁטַר דְּכַתִּיב וְאָקַח אֶת סֵפֶר הַמִּקְנָה: וְכֹסֶף מִנ"ל וְכו'.

וּא"ת מֵה צִוְּרָךְ לַכ"ז דְּלֹא הוּל"ל אֲלֵא וְכֹסֶף אִיקָרִי קִנְיָן דְּכַתִּיב נְתַתִּי פְסָף הַשְּׂדֵה קַח מִמֶּנִּי וְכַתִּיב הַשְּׂדֵה אֲשֶׁר קָנָה אַבְרָהָם וי"ל דְּבַהֲכִי לֹא סָגִי דְנָהִי דְכֹסֶף שְׂדֵה אִיקָרִי קִנְיָן פְסָף דְאִשָּׁה לֹא אִיקָרִי קִנְיָן לְפִיכָךְ צָרִיךְ לְהִבְיָא רְאִיָּה דֵּהֵי הוּא פְסָף דְגַמְרִי בְּאִשָּׁה אִיקָרִי קִנְיָן: וְכַתִּיב הֵתָם נְתַתִּי פְסָף הַשְּׂדֵה אַע"ג דְּלֹא דְמִי דְקִיחָה דְהֵכָא קָאִי אַפְסָף שֶׁל שְׂדֵה וְקִיחָה דְאִשָּׁה לֹא קָאִי אַפְסָף דְאִשָּׁה אֲלֵא אַאִשָּׁה עֲצָמָה אִינוּ חוֹשֵׁשׁ אֲלֵא לְמַצּוֹא לְשׁוֹן קִיחָה לַג"ש.

וּא"ת לִיתְנֵי נִיקָחַת דְּהָיִי לִישְׁנָא דְקָר' סְפִי דְכַתִּיב פִּי יָקַח וְתַנֵּי נְמִי הַפֶּל נִיקָח בְּכֹסֶף מְעַשֵּׂר וְאִבִּיָּה נְמִי שִׁינְיָה לְשׁוֹן קִיחָה פְּדַכְתִּי אִישׁ פִּי יָקַח אֶת אַחֲוֹתוֹ וּבְכָל חַיִּיבֵי פְרִיטוֹת פְּתִיב קִיחָה וי"ל מְשׁוּם דְּלֹא שִׁינְיָה לְמִתְנֵי סִיפָא וְלִוְקַחַת עֲצָמָה בְּב' דְרָכִים: ע"ב בַּגְמ' א"נ שְׂדוֹת בְּכֹסֶף יִקְנוּ הָא דְלֹא מִיִּתֵי קִנְיָן פְסָפוּ דְכַתִּיב בְּאוֹרֵיִתָא מְשׁוּם דְּבַעֵי לְאִיתוּיִי קִנְיָן שְׂדֵה: דְאָסַר לֵה אֲבֻלֵי עֲלָמָא פְּהֶקְדַּשׁ וְכו' דְקָאֵמַר הָרִי אֶת מְקוּדְשַׁת שֶׁת לִי פְלוֹמַר מְקוּ הָעוֹלָם בְּשָׁבִילֵי כְמוֹ הָרִי הֵן מְקוּדְשׁוֹת (*) לְשָׁמַיִם כְּמוֹ לְהִיֹּת לְשָׁמַיִם וּפְשָׁטָא דְמִילְתָא מְקוּדְשַׁת לִי מִיִּסְדָּת לִי וּמִזְנוּמָנָת לִי כְמוֹ וְקוּדְשָׁתָם הַיּוֹם וּמְחַר דְּמִתְרַגְמִי וְתַזְמַנְיָנוֹן וּמִיָּהּ אִם הָיָה אוֹמֵר טְלִית זֹו כְּפָר זֶה מְקוּ לִי אִין נִר' דְהָכִי מְפָרְשִׁי לִיָּה שִׁיָּהּ אָסוּר פְּהֶקְדַּשׁ לְכָל לְהִיֹּת לִי דְזוּקָא גַבֵּי קִדוּשֵׁי אִשָּׁה הוּא דְאָמְרִי הָכִי דְהָא בְּמָה שְׁמַתְנִיחַדָּת לְהִיֹּת לוֹ נְאֻסְרָת עַל הַפֶּל: ** (פִּירוּשׁ פְּגוֹן קְדָשֵׁי קְדָשִׁים שְׁמוֹתָרִים לְפַהֲגִים שְׁבֻזְכָּרֵי פְהוּנָה וְאָסוּר לְזוּלְתָן וּכְגו' מוֹרָם קְדָשִׁים קְלִים שְׁמוֹתָר' לְנִשְׁיָהֶם וּלְכַנְיָהֶם וְאָסוּר לְאַחֲרִים אִף אִשָּׁה זֹו פִּינוֹן שְׁנַתְקַדְּשָׁה הוֹתָרָה לְבַעֲלָהּ וְנְאֻסְרָת לְאַחֲר' הַרְמ"ה ז"ל:**) וְלִיתְנֵי הָאִישׁ קוּנָה דַּאֲע"ג דְּתַנּוּ בְּתוּלָה נְשִׂאָת וְלֹא קִתְנֵי נוֹשָׂאִים אֶת הַבְּתוּלָה וְעוֹד שְׁהִיָּה צָרִיךְ לְהִאָרִי יוֹתֵר וְלוֹמַר הָאִישׁ קוּנָה אֶת הָאִשָּׁה מ"מ פִּינוֹן דְּמַהֲדַר אֲלִישְׁנָא דְקָרִי הַל"ל פְּדַכְתִּי בְּקָרָא פִּי יָקַח אִישׁ אִשָּׁה: ה"א אִפִּי בַע"כ וְלִקְמָן דְּתַנּוּ הָאִישׁ מְקוּדְשׁ לִיכָא לְמִקְטַעֵי מְשׁוּם דְּכָבַר שְׁמַעֵי הֵכָא דְבַע"כ לֹא נְהָא דְקִתְנֵי הַיְבָמָה נִיקָנִית וְלֹא קִתְנֵי הַיְבָמָה קוּנָה מִיַּבָּם לָהּ.

אִיכָא לְמִימַר אִיִּדִי דְתַנּוּ רִישָׁא הָאִשָּׁה נִיקָנִית תָּנָא סִיפָא הַיְבָמָה נִיקָנִית וְלֹא טְעוּת' הִיא דְנִיקָנִית נְמִי מְשַׁמַּע בַּע"כ אֲבָל הָאִישׁ קוּנָה מְשַׁמַּע טְפִי בַע"כ: ה"א אִפִּי בַע"כ אַע"ג דְּתַנּוּ הַקוּנָה שְׁנֵי אִילָנוֹת הַקוּנָה אִילָן לֹא דְמִי הַקוּנָה לְהָאִישׁ קוּנָה וְעוֹד דְהֵכָא שְׁאֵנִי דְלֹא לִיָּתִי

למִיטְעֵי דְלָא לְיַהוּי בַע"כ כְּמוֹ בִּיבְמָה: לִיתְגִּי שְׁלִשָּׁה מְשׁוּם דְּכָל הַתּוֹרָה פְּנִימָה בַל' זְכָר
נְאֻמָּה: א"ה קָשׁוּ קְרָאֵי אֶהְדְּדִי אַף עַל גַּב שְׁמָצִי' פְּמָה דְּבָרִים שְׁנִקְרָאִים בְּלִשׁוֹן זְכָר וּבַל'
נְקֻבָּה וְהִנֵּה רוּחַ גְּדוּלָּה וְחֻזְקָה, הַשְּׁמַשׁ יֵצֵא.

הַשְּׁמַשׁ בָּאָה. הַמְחַנָּה הָאֶחָת וְהַפְּהוּ.

וְכֹן גַּבֵּי נֵר בַל' חֲכָמִים. כְּבִתָּה אֵין זְקוּק לָהּ נֵר שְׁכָבָה.

הַשׁוֹכֵר חֲמֹר לְהוֹלִיכָה בְּהַר. וּבְהִנְיָה קִתְּנֵי לֹא הִסְפִּיק בְּעַל הַפְּרָה לְמִשְׁוֹךְ אֶת הַחֲמֹר עַד
שְׁמַת הַחֲמֹר הֵיכָא דְאִיכָא לְשַׁנּוּי מְשַׁנּוּי וּבִקְרָאֵי נְמִי שְׁמָא אִיכָא דְרִשָּׁא: הֵכָא בַתּוֹרָה
קָאֵי וְתוֹרָה אִיכָרִי לְשׁוֹן נְקֻבָּה וְא"ת מְלַחְמָה נְמִי אִיכָרִי לְשׁוֹן נְקֻבָּה כְּדַכְתִּי וְתַכְבֵּד
הַמְלַחְמָה עַל שְׁאוּל וְתוֹסֵף עוֹד הַמְלַחְמָה וְעוֹד דְּכִי הֵיכִי דְקָאֻמַר דְּרַכּוּ שְׁל אִישׁ לַעֲשׂוֹת
מְלַחְמָה וְלֹא אִשָּׁה ה"נ דְּרַכּוּ שְׁל אִישׁ לְלַמּוֹד תּוֹרָה וְלֹא אִשָּׁה.

וּי"ל דְּלָא דְמִי הֵכָא מִיִּירֵי בַתּוֹרָה גּוֹפָה וְלֹא בְּעוֹסְקִיָּה אַבְל בְּדִרְוּ אַחַד יֵצֵאוּ אֵלֶיהָ אֲאֻנְשֵׁי
הַמְלַחְמָה קָאֵי וְנִאֲנָשִׁים דְּרַכּוּ לַעֲשׂוֹת מְלַחְמָה. נְתַנִּי דְּבָרִים וְנִתְנִי ג' אַע"ג דְּאֻמְרֵי הֵכָא
דְּבִאִשָּׁה קָאֵי תְנִי בַל' הֵינּוּ מְשׁוּם דְּתְנִי דְרַוּ שְׁהוּא (אִשָּׁה) לְשׁוֹן נְקֻבָּה וְיֹתֵר ה"ל לְשַׁנּוּת
דְּבָרִים כְּדִי לְשַׁנּוּת לְשׁוֹן זְכָר וְעוֹד כְּדַקְתָּ בְּכָל דְּנֻכְתָּא עַל ג' דְּבָרִים הַעוֹלָם עוֹמֵד י' דְּבָרִים
נְאֻמְרוּ בְּכּוּס שְׁל בְּרַכָּה י' דְּבָרִים נְבָרָאוּ בֵּין הַשְּׁמַשׁוֹת ו' דְּבָרִים נְאֻמְרוּ בְּשַׁדִּים ז' דְּבָרִים
בְּגוֹלָם הִסְתַּפַּל בְּג' דְּבָרִים מִי שְׁיֵשׁ בּוֹ ג' דְּבָרִים: וְלֹא אָמַר כִּי תִלְקַח אִשָּׁה לְאִישׁ הָא לֹא
בְּעֵי לְמִימַר אֲמַאי לֹא כְּתִיב כִּי תִקַּח אִשָּׁה אִישׁ דְּלֹא מְצִי לְמַכְתֵּב הֵכִי דְמַדְכְּתִיב כִּי יִקַּח
נְפָקָא לּוֹ לְקַמְן דְּהֵינּוּ אִירוּסִין אֵין כָּאֵן בֵּית מִיחּוּשׁ דְּכִי יִקַּח כְּתִיב וְלֹא כִי יִקַּח אֶת עַצְמָהּ
וְהָא דְתַנּוּ אֶתְרוּג וְכו' מְשַׁנָּה בַל' ב' דְּבִיכּוּרִים, תִּי דְלֹא פְרִיָּה מְרִישָׁא דְלַעֲיִל מִינָה דְקַת'
תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שְׁוֵה לְבִיכּוּרִים בְּשַׁנִּי דְרַכִּים וְלַתְרוּמָה בַל' דְרַכִּים אֱלֹא דְאוּרְחִיָּה דְתַלְמוּדָא
לְהַקְשׁוֹת תְּחִלָּה דְבָר שְׁיִכּוּל לְתַרְץ וְהַדְר תּוֹ מְקַשָּׁה לִיהַ סִיפָא נְמִי נְתַנִּי דְבָר וּמְשַׁנִּי דְרַכִּיָּה
דְאֶתְרוּג בְּיַרְק: אֶתְרוּג שְׁוֵה לְאֵילָן בְּג' דְרַכִּים וְלִיַרְק בְּדִרְוּ א' וְא"ת אֲמַאי לֹא מְשַׁנִּי לִיהַ
נְמִי לִיַרְק לַעֲנִין פִּיאַה דְלֹא כְּחִיבֵי בְּפִיאַה אֱלֹא אֵילָנוֹת הַשַּׁנּוּיִין בַּמַּס' פְּאָה וְלֹא חֲשִׁיב
הַתָּם אֶתְרוּג מְשׁוּם דְאֵין לְקִיחָתוּ כְּאֶחָד וּמַהֲאֵי טַעְמָא מְמַעֵט אֶתְרוּג מְפָאָה בַל' כָּלֵל גְּדוּל
וּבְיַרְק נְמִי אֵין פִּיאַה נוֹהֲגַת דְאֵינוּ בְּכָלֵל דְבָר הַמְתַּקִּיָּים וּי"ל מְשׁוּם דִּישׁ יַרְק שְׁחִיב בְּפִיאַה
כְּגוֹן דְלַעֲת וּכְרוּב כַר"מ בְּמַקּוּם שְׁנִיגוּ הִלְכָּהּ אֵינוּ שְׁוֵה לְאֵילָן בְּפִיאַה יוֹתֵר מְלִיַרְק שְׁגַם
רוּב הָאֵילָנוֹת אֵינָן חִיבִים בְּפִיאַה חוּץ מַח' אֵילָנוֹת הַשַּׁנּוּיִים בַּמ' פְּאָה וּמַהֲאֵי טַעְמָא נְמִי לֹא
קָא' שְׁוֵה לִיַרְק לַעֲנִין בִּיכּוּרִים מְשׁוּם דְאֵין בֵּיב בִּיכּוּרִים נוֹהֲג בְּכָל הָאֵילָנוֹת אֱלֹא בַז'
הַמִּינִין וְגַם חֲטָה וּשְׁעוֹרָה הוּא כְּעִין * (וְעוֹד דְאֵי תַנָּא הֵיכָם קוּנָה הִנֵּה צְרִיָּה לְמִתְנִי סִיפָא
וּמַקְנָה אוֹתָהּ בַל' דְרַכִּים וְהָא לֹא מְצִי לְמִתְנִי מְשׁוּם דְאִיכָא מִיתַת הֵיכָם דְלֹאוּ אִיהוּ קָא
מַקְנָה לָהּ אֱלֹא מִן הַשְּׁמַיִם הַרמ"ה ו"ל:)* * יַרְק וְנוֹהֲג בְּהֵם בְּפּוּרִים, מִיהוּ ק' אֲמַאי לֹא
חֲשִׁיב שְׁשׁוּה לְאֵילָן לַעֲנִין כְּלֹאִים שְׁאֵינוּ כְּלֹאִים בְּכָרִם וְעוֹד לִיתְנִי בְּרֵאשׁ הַשְּׁנָה שְׁלוֹ
לַעֲנִין מַעֲשֵׂר הָאֵילָן כְּדֹאֵי בַל' בַּ"ק דַּר"ה וּי"ל דְלֹא תְנִי אֱלֹא מִיְלֵי דְשְׁוֵה לְאֵילָן לִילָה אַחַר
חֲנֻטָּה וְלִיַרְק בְּדִרְוּ לְקִיטָּה כְּדְפְרִי' רַש"י לַעֲנִין שְׁבִיעִית וְכֹן נַר' דְלַעֲנִין עָרְלָה וּרְבִיעִי נְמִי
לֹא אִיכְצֵרִיָּה לְאֶשְׁמוּעִינָן שְׁנוּהֲגַת בְּאֶתְרוּג אֱלֹא לְאֶשְׁמוּעִי בֵּיהַ דְאֶזְלִי' בְּתַר חֲנֻטָּה כְּשֹׂאֵר
אֵילָנוֹת לְפִי שְׁיֵשׁ בּוֹ דְבָר דְאֶזְלִי' בֵּיהַ בְּתַר לְקִיטָּה הַנְצֵרָה לַפ' כָּל שְׂאֵר הַדְּבָרִים דְאֶזְלִי'
בֵּיהַ בְּתַר חֲנֻטָּה בְּאֵילָנוֹת: דַּר ג' ע"א גְמָרָא כָּל הֵיכָא דְאִיכָא פְּלוּגְתָא פִּירַש"י שְׁיֵשׁ חִילּוּק

בְּדַרְכֵי בְּדָרְךָ זֶה הוּא דוֹמָה לְזֶה וּבְדָרְךָ זֶה אֵינוֹ דוֹמָה, וְתִי דְבַכְמָה דְּוֹכְתִי דְּאִיכָא פְּלוֹגְתָא דְּהֵי הוּוּ דוֹק' וְתַנָּא דְּבָרִים עַל ג' דְּבָרִים הָעוֹלָם עוֹמֵד ז' דְּבָרִים בְּחָכְם וְכִינְצָא בְּהֵם הֶרְבֵּה וִי"ל דְּדְּבָרִים אוֹרְחִיהָ דְּתַנָּא לְמִתְנֵי דְּבָרִים בְּכָל דְּוֹכְתָא בֵּין אִיכָא פְּלוֹגְתָא בֵּין לִיכָא פְּלוֹגְתָא וּמִי רְאוּי הָיָה יוֹתֵר לְשָׁנוֹת דְּרַכְיָי הֵיכָא דְּאִיכָא פְּלוֹגְתָא אֲלָא בְּשִׁבִיל דְּבָרוֹב מְקוֹמוֹת שׁוֹנָה הִתְנָא דְּבָרִי לֹא חֲשַׁשׁ לְדַקְדָּק בְּלִשׁוֹנוֹ וּלְשָׁנוֹת דְּרַכְיָי בַּכ"מ דְּאִיכָא פְּלוֹגְתָא וְהָא דְּתַנָּן בְּגִיטִי פ' הַזֹּרֵק וְכָל הַדְּרָכִים הָאֵלוּ בְּהַ וְנִקְט ל' דְּרָכִים אַע"ג דְּלִיכָא פְּלוֹגְתָא הֵינּוּ לְפִי שְׁהַדְרָכִים עֲצָמָם חִלּוּקִים זֶה מִזֶּה דְּחֲשִׁיבָה פְּאַשְׁתָּ שְׁנִיָּהֶם לְעַנְנָן שְׁצָרִיכָה גִט מְשַׁנְיָהֶם וְלְעַנְנָן מְצִיאָתָהּ וּמַעֲשֶׂה יְדִיָּהּ אֵינָה חֲשׂוּבָה לֹא פְּאַשְׁתּוּ שֶׁל זֶה וְלֹא פְּאַשְׁתּוּ וְשֶׁל זֶה וּר"ח פ"י] כְּגוֹן מִתְנֵי ז' הִיא מְחַלְקֶת ב"ש וּב"ה וְכָגוֹן הָא דְּתַנָּן בּו' דְּרָכִים בּוֹדְקִי אֵת הַזָּב דְּפִלְגִי בֵּיהָ ת"ק וּר"א וְגַבִּי כּוֹי פְּלִיגִי ת"ק וּר"א וְבַהֲהִיא דְּזוֹ א' מִן הַדְּרָכִים פְּלִיגִי ר"מ וְרַבְּנָן: וְאַשְׁה בְּפָחוֹת מְשׁוֹנָה פְּרוּטָה לֹא מְקַנְיָא נְפִשָׁה פִּרְש"י *) דְּגַנְיָא הוּא לָהּ.

וּק' לר"ת דא"כ פְּשֻטָה יְדָה וְקַבְלָה פְּחוֹת מְשׁוֹנָה פְּרוּטָה תְּתַקְדְּשִׁי וְעוֹד בְּאַתְרֵיהָ דַר' יִנְאִי דְלֹא מִיְקַדְּשׁוֹן אֲלָא בְּתַרִי קַבָּא דְּדִינְרֵי כְּדִמְשַׁמַּע לְקַמָּן לֹא יִתְקַדְּשׁוּ בְּפְרוּטָה ע"י שְׁלִיָּהּ וּבְלִילָה אֲבָל בַּיּוֹם וְע"י עֲצָמָן הָא חֲזִינָן דְלֹא קִפְדִי וְנִרְאָה לר"ת דְּגַרְסִי בְּפָחוֹת מְשׁוֹנָה פְּרוּטָה לֹא מְקַנְיָא נְפִשָׁה וְטַעֲמָא מְשׁוּם דְּגַמְרִי קִיחָה קִיחָה מְשַׁדָּה עֲפֵרוֹן דְּכַתִּי בֵּיהָ כְּסָף וּפְחוֹת מְשׁוֹנָה פְּרוּטָה לֹא מְקַנְיָא כְּסָף וְהַמְק' שֶׁהִק' וְאִימָא ה"נ מְשַׁטֵּר וְחֲזַקָה לֹא הִקְשָׁה דְּהָא פְּשִׁיטָא לִיהָ דְלֹא גַמְרִי קִיחָה לְעֲשׂוֹת אִשָּׁה כְּשַׁדָּה בְּכָל קַנְיָנִין אֲלָא לְכְסָף דוֹק' דְּכַתִּיב בֵּיהָ קִיחָה וְלִהְיֵי אִיִּצְטְרִיף לְקַמָּן לְמִילָף שְׁנִיָּקַנְיָת בְּשַׁטֵּר וְלֹא פְּרִיף אֲלָא מְחַלִּיפִין דְּהוּוּ כַעֲי' כְּסָף דְּקִרָא כְּשִׁישׁ בְּהֵם שְׁוֹנָה פְּרוּטָה וְרִאוּי שְׁתַּתְקַדְּשׁ בְּהֵם יוֹתֵר מִבְּשַׁטֵּר שְׁיִישׁ בּוֹ שְׁוֹנָה פְּרוּטָה מְשׁוּם דַּא"צ לְהִיּוֹת בּוֹ שְׁוֹנָה פְּרוּטָה וְלֹא דְמִי לְכְסָף אֲבָל חֲלִיפִין דְּשְׁוֹנָה פְּרוּטָה דוֹמָה לְכְסָף וּמְשַׁנְיָי חֲלִיפִין כִּינּוֹן דְּאִימְנָהוּ בְּפָחוֹת מְשׁוֹנָה פְּרוּטָה לִימְנָהוּ בְּדִין חֲלִיפִין כָּל וְנַר' שְׁיִישׁ לִיִּישׁב גִּיר' הַסְפָּרִים דְּכִינּוֹן דְּסַתְּם נְשִׁים לֹא מְקַנּוּ נְפִשְׁיָהוּ בְּפָחוֹת מְשׁוֹנָה פְּרוּטָה אִפִּי פְּשֻטָה יְדָה וְקַבְלָה קִיזוּשִׁין בְּפָחוֹת בְּטָלָה דְּעַתָּה, וּמְבַנְתִּיהָ דַר' יִנְאִי ל"ק דְּלְקַמָּן פְּרִיף לָהּ אַב"ש מְשׁוּם דְּבַעֲזֵי דִינָר וּמִשׁ ם קִפְיָדָא וְאַע"ג דְּשְׁוֹנָה פְּרוּטָה חֲשׂוֹב מְמוֹן לְכָל דְּבַר כִּינּוֹן דְּבַקִּפְיָדָא תְּלִיָּא מִיְלְתָא בְּנִתְיָה דַר' יִנְאִי נְסִי לֹא לִיקְדְּשׁוּ אֲלָא בְּמִיָּדִי דְּקִפְדִי וְאַ"ת הֵיכִי ס"ד לֹמֵר דְּנִילָף מְשַׁדָּה עֲפֵרוֹן שְׁתַּתְקַדְּשׁ אִשָּׁה בְּחֲלִיפִין וְהָא שְׁדָה עֲפֵרוֹן לֹא מִיְקַנְיָא ** (וְאַ"ת מ"ש מְשַׁטֵּר דְּמִקְדָּשָׁא בֵּיהָ אַע"ג דְּלִית בֵּיהָ ש"פ הֵתָם כִּינּוֹן דְּקַנְיָא בְּגוּהָ לֹא זִילָא בְּהָ מִיְלְתָא לְאַקְנוּיִי נְפִשָׁה בְּגוּיָה לְאַפּוֹקִי חֲלִיפִין דְלֹא קַנְיָא נְפִשָׁה בְּגוּיָהוּ.

וְעוֹד דְּגַבִּי שְׁטֵר כִּינּוֹן דְּמַעֲיָקְרָא לֹא לְמַשְׁקַל מְמוֹנָא קָא נְחַתָּא אֲלָא זִילָא בְּהָ מִיְלְתָא אֲבָל חֲלִיפִין דְּמְנָא הוּא כִּינּוֹן דְּלְתוֹרַת מְעוֹת קָא נְחַתָּא דְּהָא זִימְנִין דְּקִפְדִי אִינְשֵׁי הִילְכְּ' כִי לִית בְּהָ ש"ס לֹא גַמְרָא וּמְקַנְיָא נְפִשָׁה וְזִילָא בְּהָ מִיְלְתָא הַרמ"ה ז"ל: **) בְּחֲלִיפִין דְלֹא מְצִינּוּ חֲלִיפִי' לְגוּי מְדַאמְרִינּוּ בְּכּוֹרוֹת מְדִישְׁרָאֵל בְּחַדָּא גוּי נְמִי בְּחַדָּא פִי' יִשְׂרָאֵל קוֹנָה בְּמַעוֹת וְגוּי בְּמִשְׁיכָה וְאִין לוֹ עוֹד קַנְיָן אַחַר.

וִי"ל דְּהֵינּוּ לְבַד מְחַלִּיפִין וְה"ק מְדִישְׁרָאֵל בְּחַדָּא קַנְיָן חַדָּשׁ לְבַד מְחַלִּיפִין שְׁוֹנָהֶג בְּשַׁנְיָהֶם וְכֵן מוֹפֵת לְקַמָּן דְּאִמְרִי גַבִּי עֲבָד הַנְּמַכֵּר לְגוּי מְכָסָף מְקַנְתּוּ הוּא נְקַנָּה וְאִינוּ נְקַנָּה בְּתוֹרַת תְּבוּאָה וְכֻלִּים וּמֵאִי נִיהוּ חֲלִיפִין ש"מ דְּשַׁאָר דְּבָרִים מְקַנּוּ בְּחֲלִיפִין לְגוּי וְכֵן הָיָה ר"ת נוֹהֵג לְשַׁלּוֹם הַרְשָׁאָה בְּיַד גוּי וְאַ"ת וְהָא אִמְרִי בְּמַרְבֵּה וְהִלְכְּתָא שְׁלִיחַ שְׁנִיָּיהָ וְגוּי לֹא

בר שליחות הוא וי"ל דאמרי בהגזל קמא דאי נפלו נכסי קמי יתמי אין היתומים יכולים לתפוע מן הלנה או מן הנפקד אם אבדו מיד המורשה דלענגן זה אין לו שליחות אלא הוי פאילו קני להו שליח עצמו אלא לענגן זה עשאוהו שליח ליפות פח המשלח שלא יוכל לעפכם לעצמו: ע"ב גמרא למעוטי חליצה וה"ה דהומ"ל למעוטי פסך דסד"א נקיש יציאה להנניח אלא לרבנותא נקט חליצה אעפ"י שיש אישה שיוצאה בחליצה: יבמה שאינה יוצאה בגט, וא"ת אמה העבריה תוכיח שיוצאה בגט כלו' בשטר ואינה יוצאה בחליצה י"ל דאמה העבריה גופה גיליף מהאי דינא אי לאו דממעטי ליה גבי אישה דאיפא למימר אישה תוכיח: ספר פורתה.

תימא דבכולי דנכתא מייתי הך דרשא והיא דר' יוסי הגלילי פדאי לקמן בפרקין וה"ל לאתויי נכתב לה פדדרשי רבנן מיניה בכתיבה מתגרשת ואינה מתגרשת בכסף וה"ה לחליצה לא וי"ל דאורחא דתלמודא הוא בכ"מ להביא הדרשה הפשוטה יותר וכן בפ' החובל דמייתי שבח נעוריה לאביה גבי חבלה ובשמעתין אמרי דבהפרת נדרים פתיב וכהנה רבות בתלמוד, וא"ת ולאביי דלית ליה הך דרשא דס' פרייתות לקמן ודאינה יוצאה ידע לה מסברא דאין סניגור נעשה קטיגור אם פן מנ"ל דאינה יוצאה בחליצה י"ל דאביי לא פליג אהך דרשא דספר פרייתות אלא ה"ק לענגן פסך לא צריכא קרא דמסברא נפקא האב זכאי בבתו בקידושיה מפ' בירושלמי שיש לו זכות בביאה שנותנים לו שטר לקדשה בביאה ואגב פסך וביאה תנא זכאי ומיהא לפום גמ' דידן קרי זכות שיש לו פח לקבל קידושיה: ואימא לדידה וא"ת ע"כ לא איצטריך אלא לו' שהם של אב דהא דמקדש' בכסף נפקא לן מקיחה קיחה דשדה עפרון ומסתמא רב יהודה לא פליג אהך ברייתא דקיחה קיחה, וי"ל דמשמע ליה דמייתורא אין לנו לו שיהיו קידושיה לאביה אי לא שמעי' ליה ממשמעויותא דקרא ובמסקנא ניחא דאמרי דהני תרי קראי איצטרכי: ואימא הנ"מ קטנה וכו', וא"ת והא לקטנה לא איצטרי' קרא דהשתא זבוגי מזבין לה פסך קידושיה מיבעיא וכה"ג אמרי במעשה ידיה בפ' נערה שנתפתתה, וי"ל דלא דמי דגבי מעשה ידיה ניחא דכשמוכרה למלאכתה הרי מוכר מעשה ידיה אבל קידושי' לא שייכי למכירה אעפ"י שייכול האדון ליעדה בכסף מכירתה אבל בקידושיה ממש לא מצינו לאב זכות ועוד כדפרי' שצריך משמעויות' מקרא: אבל נערה דאית לה ז' וכו' וא"ת מנ"ל דנערה זכאי בקידושיה וי"ל משום דמשמע ליה דסתמא דמתני' דהאב זכאי דאיירי בנערה מדקא' זכאי בהפרת נדריה.

ועוד הא תנו לקמן האיש מקדש לבתו פשהיא נערה בו ובשלוחו: וכ"ת גילף מינה פי' גילף קידושי' מהפרת נדרים ואי תקשי לך א"כ לאמה למה לי הנינו דקא משני ממונא מאיסור' לא ילפי' פלומר מדאיצטריך לאמה לומר שמעשה ידיה לאביה אלמא ממונא מאיסורא לא ילפי', מי' ק"ל גיליף מהפרת נדרים דאביה יכול לקדשה דהוי איסור' מאיסור' וכינון דאביה יכול לקדשה אמרינו השתא אביה מקבל קידושין ואיהי שקלא פספא הילכף נר' לי דפשיטא ליה לתלמודא דאת בתי נתתי איירי בנערה כלו' עכשו קידושיה פשהיא נערה ולא כדפרש"י לעי' פשהיא קטנה והכי פרי' לעי' ואימא ה"מ קטנה פלומר בקטנה שייך למימר ק"ו השת' אביה מקבל קידושי' ואיהי שקלא פספא אבל נערה דאית לה ז' איהי תקדוש נפשה ואיהי תשקול פספא פלומר פשהיא מתקדשת עצמה יהא המזון שלה והשתא ניחא דלא בעי למילף אלא ממונא ואע"ג דקי"ל כר' יוחנן

דאָמער לקמ' פ"ב דנערה אביה מקבל קידושיה ולא הוא תלמודא מיהדר לפרושי אליבא דר"ל: וכ"ת גיליף מבןשת ופגם תי' היכי בעי למילף קידושי' מבןשת ופגם דבןשת ופגם גופייהו לא ידעינן שהם לאביה אלא מקידושי' דאיבעי מסר לה למגנול ומנפה שחין בסוף אלו נערות, ור"ת פי' דהאי וכ"ת קאי אדרב הונא ואין זו סוגיית התלמוד אלא אמילתיה קמיינתא קאי ועוד דא"כ הול"ל לאסוקי הכי בפ' אלו נערות אהך סוגיית דמיהדר למילף מבןשת ופגם ואי אדרב הונא קאי הו"ל לאסוקי התם ונייליף מבןשת ופגם כדמסיק הקא וי"ל דאורחיה דתלמודא הכי שהיה יכול לדחות בןשת ופגם גופיה מקידושי' נפקא אלא לפי דבריו משיב לו לפי מה שאמרה רוצה ללמוד קידושי' מבןשת ופגם א"כ ס"ד דבןשת ופגם מדוכתא אחרניא נפקי אפ"ה לא גיליף מינה דשאני בןשת ופגם דאביה נמי שייך בגנה פי' מצטער ומתבייש נמי ולא כמו שפרש"י דאי בעי מסרי לה למגנול ומנפה שחין דאפתי לא קים לן הכי דעל זה הולך וכן מניין לנו שיש פח לאב לקדשה ולמאי דפ' דאת בתי איירי בנערה ולא מיהדר אלא אממונא ניקא.

דף ד' בהפרת נדרים מיהא נפקא לה מרשותיה ה"ה דהוי מצי למימר לעגנן תרומה אם היא בת פהו שנתארסה לישראל כדתנו ביבמות פ' אלמנה דארוסין פוסלין: ***(ל"ל) קרא דבני בנים הרי הן כבנים תיתי מק"ו ומה זרע פשר שאינו מוכל משום ביאה פוסל משום זרע זרע פוסל משום ביאה אינו דין שפוסל משום זרע וכ"ת איכא למיפרך עבד יוכיח שהיא פוסל משום ביאה ואינו פוסל משום זרע כדאי' בפ' אלמנה לכ"ג: מידי זרע פשר כתו' בקרא התניא כתיב מנא תיתי למעוטי זרע פסול דאצטריף ק' לרבויי אלא מסתברא דתנא ממשמעוטי' דקרא קא משמע ליה אין לי אלא זרע פשר דזרע אין לה מיוחס כמות משמע זרעה ראוי לינשא כמות לכהונה זרע פסול שפוסל לכהונה מנין וכו' הרמ"ה ז"ל:**) זרע פסול (*) מנלן בזרע זרעה פסול קאמר פיון שנבעלה לפסול פסלוה: מאן בלעם ומאן (*) יבמי פשטיה דקרא לשון מיון מגזרת ממאן ותלמודא דריש מאן כמו מבלי חפץ בלעם ויש ליתן טעם דלא משמע ליה לשון מיון מדלא כתיב מיון ביו"ד כמו ניאר בקדשו **) (ואע"ג דלא דמו להדדי לא בעניינא ולא בדקדוק דייק משום דתרונויהו אל"ף דקרא בצירי ניהו וה"ק והא כמה יודין דהונוין עיק' וזימנין כתיבן חסרים ה"נ מדהנה סגי למכתב אין לה וכתב ביו"ד ש"מ לדרשא אתי הרמ"ה ז"ל:**) אבל מעשה ידיה דקא טרחה בהו ומהאי טעמא גופיה לא גמרי' מעשה ידיה מבןשת ופגם אעפ"י שנצטערה בבןשת ופגם ועוד פיון דמקדושיה לא גמרי' מבןשת ופגם נמי לא ילפי' דאינהו גופייהו בקידושי' תלו טעמייהו דאי בעי מסר לה וכו': אבל קידושי' דמעלמא קא אתו לה הא דאמרי' בפרק נערה דמציאיתה הוי לאביה משום איבה אמאי לא ילפי' מקידושי' דמעלמא קא אתי וי"ל דקידושי' ומעשה ידיה דין הוא שיהיו לאב שהוא נפסד על ידיה מעשה ידיה דקא מיתזנא מינייהו קידושי' שעל ידיה מתחלת לצאת מרשותו ועוד דמתרצה לזונה על מעשה ידיה ועל קידושי' שיזכה בהם אבל על מציאיתה אינו סומך פלל: ויצאה חנם אלו ימי בגרות וליוצאה בשש לא איצטריף קרא דנפקא לן מדכתיב פי' ימכר לה אחיה העברי או העבריה: ואני אומר קנוי קנין עולם אינו אוכל קנין שנים לא כ"ש, הק' הריב"א אמאי לא פריף מה לנרצע שפן אינו עובד לא את הבן ולא את הבת ותי' רבינו מאיר דנדאי אי הוה כתיב בהדיא נרצע לא יאכל בו לא הוה מצינו למיגמר שכיר מיניה דאיכא למיפרך כדפרכי' אבל השתא דכתיב תושב ולא ידעינן

במאי איירי יש לנו להעמידו במאי דמסתבר טפי שהוא תושב אצל גרצע פהן ומסתמא גרצע הוי טפי משכיר וכיון דאפקיה בלשון תושב ולא כתב גרצע בהדיא אלא שפא להשמיענו ליתן טעם לדבריו אעפ"י שהוא מנישב אצלו לזמן ארוך ואין לו זמן קבוע ליציאתו אפ"ה אינו חשוב פקנוי לו שיאכל בתרומה וכ"ש שכיר והשתא ליפא למיפרך מידי: לא נצרכה אלא לבגר דאילונית וא"ת א"כ מנ"ל דתיפוק בנערוות אימא חד לבגר דעלמא וחד לבגר דאילונית וי"ל דאי לאו משום דיוצאה בנערוות לא היינו מחלקי בין בגר דאילונית לבגר דעלמא וא"ת תנא דבריינתא הו"ל למינקט בריש' אלו ימי נערוות וקרא יתירא לבגר דאילונית וי"ל משום דלפום ריהטא מסתבר לאפוקי ימי בורות ברישא ועוד משום אין כסף צריך לאוקמי לימי נערוות דיש כסף לאדון אחר היינו בימי נערוות דאין האב זכאי בקודושי בתו בוגרת: בגרות שמוציאה מרשות האב אינו דין שמוציאה מרשות אדון.

וא"ת לימא חנפה תוכיח שמוציאה מרשות אב ואינה מוציאה מרשות אדון ועוד ק' לימא מיתת האב תוכיח שמוציאה מרשות אב ואינה מוציאה מרשות אדון דהא ר"ל דאמר לקמן בפירקין (דף י"ו) דמיתת האב מוציאה מרשות אדון איתומב.

וי"ל דמה לחנפה ומיתת האב שכן לא נשתנה הגוף תאמר בסימנים ובגרות שנשתנה הגוף: דלא אתיא סימני נערוות לא להוי זביניה זביני, וא"ת והיאך גדע בקטנות שלא תביא סימני נערוות דסימני אילונית היינו כשהיא בת עשרים ולא הביאה שתי נערוות כדאיתא בפ' הערל ואעפ"י שיש סימני אילונית שאפשר להפיר בקטנות כגון הך סימן דקולה עבה או שאין לה שיפולי מעים הא אמרי' סימני סריס עד שיהא בכולן ומסתמא ה"ה באילונית וי"ל דה"ק לא נהוי זביני' זביני' וצריך האדון להחזיר מעשה ידיה וגם אין בה דין ייעוד אם ייעדה: ע"ב גמ' מעיקרא דדינא פרכ' הק' ה"ר יעקב מאורלינ"ש ונילף מהיקשא שהקישא לאמה העבריה כדאמרי' לקמן ואם אחרת יקח לו הקישא הפתוב לאחרת ובאמה העבריה נפקא לן לקמן שנקנית בכסף מוהפדה, ולמאי דאמרי' בירוש' מדכתוב ובעלה ממעטי שאין אשה נקנית בחזקה מק"ו משפחה כנענית ניקח דה"ה איפא למעוטי כסף אי לאו כתי' קרא בהדיא ומ' הא סוגיא דתלמודא לית לה הך דרשא דאי לאו דאיפא פרכא הנה גמרי' מאמה העבריה שנקנית בכסף ולא ממעטי' ליה מובעלה וי"ל דאי מהיקשא לחודא ה"א דלא סגי בפרוטה עד שיהיו ב' פרוטות כדבעי' באמה העבריה זה כדמוכח לקמן גמ' בש"א דינר, ועי"ל דהא אמרי' דאיצטריף פי יקח לאשמועינן דאי יתבת ליה לדידיה לא הוי קודושין ומהיקשא דאמה העבריה לא הנה מצינו לאפוקי מאחר דמוציאה חנם משמע קצת שהאשה נותנת את הכסף פיציאת אמה העבריה שאם הנה שם כסף היתה האשה נותנתו לאדון, ושינויא קמא ניקח לי טפי דהתם הקונה הנה נותנו ה"נ יתנונו הקונה: מה לאמה העבריה שכן יוצאה בכסף וא"ת ונדון כסף מביאה ומה ביאה שאינה קונה באמה העבריה קונה באשה כסף שקונה באמה העבריה אינו דין שיקנה באשה וי"ל דאיפא לאקשוניי מה לכסף שכן הורע פחו שאינו קונה ביבמה במקום שביאה קונה: ה"א היכא דיהבה ליה איהי לדידיה וקודשתיה וכו' תימא פיון דעיקר קרא דכי יקח לא אתא לאשמועינן אלא שלא תקדשונו היא אמאי צריך למילף קיחה קיחה משדה עפרון בלאו הכי שמועינן ליה מדכתוב פי יקח איש ולא פי תקח אשה לאיש וי"ל דהנה מוקמינן קרא דכי יקח בשאר קניינים ולא להך דרשא אבל

השפא דגמרינו קיחה קיחה משדה עפרון ואשה נקנית בכסף אם אינו ענין לגופו
דמשעינו ליה מויצאה חנם יתנהו ענין לענין זה שהוא יתן הקדושי, וא"ת והיכי מצי
למימר דתנא דריש ליה הכי הא בעי למילף שאשה נקנית בכסף מק"ו מאמה העבריה
וכי פרקיה לק"ו דידיה יליף לה מפי יקח אלמא עיקר קדושי כסף איצטריה, וי"ל כן
דרה התנא לשנות כל משנתו פאלו לא שמעה מדוכתא אחריתי לאשמועינו דמהכא נמי
מצי למילף אי לאו דידעינו ליה מדוכתא אחריתי: ובעלה מלמד שנקנית בביאה וא"ת
נימא מדכתוב כי יקח דמשמע נמי לשון ביאה כמו כולהו קיחות דעריות כי יקח איש את
אחותו אשה אל אחותה לא תקח איש כי יקח את אשת אחיו, וי"ל אי לאו ובעלה לא
גמרי קדושי כסף משדה עפרון משום דהנה מסתבר טפי למיגמר קיחה קיחה מקיחה
דאשה ולאוקמי קרא בקדושי ביאה דנקא אע"ג דהשפא נמי דרשי קיחה קיחה מקיחה
דעריות דאשה נקנית בהעראה כדאמרינו בריש הבא על יבמתו היינו משום דדרשי
ובעלה מלמד שנקנית בביאה הלכא אע"ג דדרשי קיחה קיחה משדה עפרון לקדושי
כסף ילפינו נמי קיחה קיחה מעריות לעשות העראה כגמר ביאה אבל אי לא פתיב ובעלה
נהוה שמעינו קדושי ביאה מקיחה קיחה דעריות תו לא שמעינו מינה קדושי כסף
וביבמות ריש פ' הבא על יבמתו הארכתי בה יותר ועיין שם: אמה העבריה תוכיח
שנקנית בכסף ואינה נקנית בביאה וא"ת הא לא ידעינו דאמה אינה נקנית בביאה אלא
מקרא דובעלה דדרשי לקמן ולא אמה העבריה וא"כ אי הוי שתיק מקרא דובעלה היכי
מצי למימר אמה העבריה תוכיח וי"ל דה"ק לישתוק מנבעלה ועיקר קדושי ביאה גיליף
מיבמה ומיעוטא דאמה העבריה דאין נקנית בביאה ליכתוב בדוכתא אחריתי, וה"ר
שמואל מאיבר' תיר' דלקמן מה"א דנבעלה נפקא לן למעוטי אמה העבריה וה"ק לישתוק
מן ה"א דנבעלה ולא לכתוב אלא ובעל ועיקר קדושי ביאה גיליף מיבמה ומיעוטא דאמה
העבריה נידרוש מובעל דאם אינו ענין לגופו תנהו ענין למעוטי אמה העבריה: מה ליבמה
שפן*) זקוקה ועומדת וא"ת והא אין מועיל זיקתה לענין כסף ונימא ק"ו הכי ומה
יבמה אף על פי שזקוקה ועומדת אינה נקנית בכסף ונקנית בביאה***(שפן זקוקה
ועומדת קודם ביאתו דאסירא לנה בלא חליצה פיון דאית ליה ליבם קטן כל דהו מקמי
ביאה דינא הוא שתקנה בו ביאה הרמ"ה ז"ל:)*אשת שאעפ"י שאינה זקוקה נקנית
בכסף אינו דין שנקנית בביאה ולא יזיק לה מה שאינה זקוקה וכה"ג אמרינו בפ' כיצד
הרגל, בשלמא רוב פירכות שבתלמוד שהן מעין חומרות הק"ו ניחא כגון מה ליבמה
שאינה נקנית בכסף מה לאמה העבריה שפן יוצאה בכסף מה לכסף שפן פודין בה
הקדשות וכיון שמצינו בה חומרא לענין זה הדין יש ליתן בה חומרא אחרת מענין אותו
הדין ומיהא הכא נמי י"ל דהו פירכא הויא מעין הדין דמה ליבמה שפן זקוקה ועומדת
לביאה הילכא בקל יקנה בה ביאה יותר מבאשה אבל גבי כסף לא מהני לה זקוקה
ועומדת ומיהא אשפת' בכמה דוכתין בפ"ק דנבחים (דף י"ד ע"א) גמר חוץ מן החטאת
דפריה מה לחוץ בזמנו שפן פרת ובפ' שור שנגח ד' וה' מה לאיש ואשה שפן חייבים
במצות ובפ' החובל מה לאשה שפן אינה במעילה ויש לחלק דחומרא שאנו מוצאים
בתורה אין להכניסה בק"ו דמסתבר פיון שנתנה לו תורה חשיבות זה כמו כן יתן בו
חשיבות אחר מק"ו אבל החומרא שאנו אומרים מסבר' כגון שהיא דשן ורגל לא אלימי
כולי האי וכיון דלא אהני חומרות להאי מלתא לא אהני נמי למילתא אחריתי וניחא נמי

הָאָה דְּהָא דִּיבְמָה זְקוּקָה וְעוֹמֶדֶת מִיִּלְתָּא דְכִתְיָבָה בְּאוֹרְיִיתָא הִיא הִילְכָה אִין לְהַכְנִיסוּ
בְּתוּךְ הַקּוּ"ו: דָּף ה' ע"א גְּמָרָא מְנִין שְׂאָף בְּשִׁטְר, דְּאָמָה הָעֵבְרִיָּה שְׂאִין נְקִינִת בְּבִיָּאָה
וְנְקִינִת בְּכֶסֶף וּבְשִׁטְר לִיכָא לְמִילָף חֲדָא מְשׁוּם דְּאָמָה הָעֵבְרִיָּה גּוּפָה מְדַאֲתַמְקֵשׁ לְאַחֲרַת
נְפָקָא לֹן לְקַמֵּן וְאַפִּילוּ לְרַב חֲסֵדָא דִּילִיף לָהּ מְלֵא תַצָּא אַבְל נְקִינִת נְקִינִו עֲבָדִים אִיכָּא
לְמִיפְרָה פְּדֻלְעִיל שְׁפֹן יוֹצֵאָה בְּכֶסֶף.

וְעוֹד פִּינֹן דְּרַב חֲסֵדָא יְלִיף לָהּ מְלֵא תַצָּא א"כ אַב כּוֹתְבוּ דְהִינֵנוּ הַמְקַנָּה לִיכָּא לְמִילָף מִינָה
אִשָּׁה שְׂאִינָה בְּזָה הָעֵנִין שְׁהַבְעֵל כּוֹתְבוּ שְׁהוּא הַקּוּנָה: מַה לְכֶסֶף שְׁפֹן פּוֹדִין בּוּ הַקְדָּשׁוֹת
וּא"ת וְנִילִיף מְשׁוּה פְּסָף פְּגוֹן קַרְקַעוֹת שְׂאִין פּוֹדִין בְּם הַקְדָּשׁוֹת וּמַעֲשֵׁר שְׁנֵי פְּדֻתָנּוּ בַּפ'
יֵשׁ בְּכוֹר וְלֹא הַקְדָּשׁוֹת בְּכָל אֱלוּ וּמַעֲשֵׁר שְׁנֵי בְּעֵי כְּסָף צוּרָה וִי"ל דְּשָׂמָא אִין אִשָּׁה נְקִינִת
בְּקַרְקַע וְאַפִּי א"ת לְדִנְקִינִת י"ל פִּינֹן דְּמַפְח כְּסָף הִיא מְתַקְדָּשֶׁת שְׁנֵי לְמִיפְרָה שְׁפֹן פּוֹדִין
בּוּ הַקְדָּשׁוֹת, וְעִי"ל מַה לְקַרְקַע שְׁפֹן קוּנָה מְטַלְטְלִים בְּאַגְב וּא"ת אִמָּאֵי לֹא קְאָמַר חֲלִיצָה
תּוֹכִיחַ שְׂמוֹצִיָּאָה וְאִינָה מְכַנְסַת וְכִי תִימָא דְלֹא שְׁנֵי לְמִימַר תּוֹכִיחַ מְשׁוּם דְּחֲלִיצָה וּקְרִיָּאָה
לֹא שְׁנֵיכִי בְּהַכְנָסָה הָא אִמָּרִי לְקַמֵּן גְּבִי חוּפָה בִּיָּאָה תּוֹכִיחַ שְׂאִין פּוֹדִין בּוּ הַקְדָּשׁוֹת וִי"ל
דְּנִיחָא לִיה לִיה לְמִימַר מְעִיקְרָא דְדִינָא פִּירְכָּא: מַה יְצִיָּאָה בְּשִׁטְר וּלְעֵנִין שְׁתַּתְקַדָּשׁ בַּע"כ
אִין שְׁנֵי לְלַמּוֹד דְּהָא קִנְיֹן שְׁל יְצִיָּאָה בַּע"כ שְׁל קוּנָה דְהִינֵנוּ הָאִשָּׁה וּבְהִנְיָה הִיא הַמְקַנָּה
דְּהָאִישׁ הוּא הַקּוּנָה הִילְכָה אִין לְהַקִּישׁוֹן לְדָבָר זֶה וְאִמָּא מַה הִנְיָה בְּכֶסֶף וּלְעֵנִין בִּיָּאָה
לִיכָּא לְמִימַר מַה הִנְיָה בְּבִיָּאָה אִף יְצִיָּאָה בְּבִיָּאָה פִּינֹן דְּלְהַתְרַחֵק מִמְּנָה מְגַרְשָׁה וְעוֹד
דְּגִירוּשִׁין דְּקָרָא בְּמַצָּא בָּה עֲרוֹת דְּבָר אִיִּירִי אִין נְכוֹן שְׁיָבָא אֵלֶיהָ: ** (וּאֵע"ג דְּקָרָא
דִּילְפִי מִינְיָה קִידוּשִׁי כְּסָף בְּדִיָּהִב לָהּ בַּעַל כְּסָף לְדִידָהּ אוּ לְאַבִּיָּה עֲסָקִיו דִּיִּיקִי לְמִימַר
דְּאַשְׁמוּעִינֵן דִּישׁ כְּסָף לְאַדוֹן אַחַר בִּיצִיָּאָתָה מִמְּנֹו וּמְנִי אַב אִימָא לָהּ דְּהַה"נ הִיכָּא דִּיָּהָבָא
לִיה אִיהִי לְבַעַל וּקִידוּשְׁתִּיהָ הוּוּ קִידוּשִׁין דְּכִינֹן דְּאַשְׁמוּעִינֵן קָרָא דְכֶסֶף עֲבִיד קִידוּשִׁין מַה
לִי יְהִיבָה אִיהוּ לְכֻלָּהּ מַה לִּי יְהָבָא לִיה אִיהִי לְבַעַל וּקִידוּשְׁתִּיהָ אִלְמָא קָרָא חַד מְתָרִי אִפִּי
נְקֻט וְהָאִי רְאָיָה בְּדִיָּהִב לָהּ בַּעַל לְדִידָהּ אוּ לְאַבִּיָּה מְשׁוּם דְּאַצְטְרִיָּה לְאַשְׁמוּעִינֵן דְּאִי יְהִיב
לָהּ בַּעַל כְּסָפָא לְדִידָהּ כְּסָפָא לְאַבִּיָּה הוּא מִיָּהוּ לְעֵנִין קִידוּשִׁין ל"ש יְהִיב לָהּ בַּעַל ל"ש
אִיהִי לְבַעַל וּקִידוּשְׁתִּיהָ הוּוּ קִידוּשִׁין לְהִכִּי אִיִּצְטְרִיָּה הִיא לְמַכְתָּב פִּי יְקוּחַ אִישׁ וְלֹא פִי תַקּוּחַ
אִשָּׁה אֵת אִישׁ: **) בְּכִתְיָבָה מְתַגְרָשֶׁת וְהָא דְדִרְשִׁינֵן וְכַתְּב לָהּ לְשָׂמָה מְלָה הוּא דְדִרְשִׁינֵן
א"נ תְּרִי וְכַתְּב לָהּ כְּתִיב.

לְעֵנִין קְטִיגוֹר נַעֲשֶׂה סְנִיגוֹר הָךְ סְבָרָא לֹא שְׁיָיכָא לְעֵנִין אִמָּה הָעֵבְרִיָּה דְכִמּוּ שְׁמַכְרָה
מְלֵאכְתָּה בְּדָמִים דִּין הוּא שְׁתַּחֲזוֹר וְתַקְנָה מְלֵאכְתָּה בְּדָמִים. וְמָה רְאִיתָ וּא"ת וְהִכִּי ס"ד
דְּמִיעוּטִי אֵתָא לוּ דְּאִינָה מְתַקְדָּשֶׁת בְּכִתְיָבָה דָּא"כ הִיקְיָשָׁא וְיִצְאָה וְהִיתָה אֵתִי לְמִילָף
שְׁמַתְגַּרְשֶׁת בְּכֶסֶף וּא"כ הִיקְיָשָׁא לְמָה לִי ק"ו הוּא וּמָה שְׁטֵר שְׂאִין מְכַנְסִים מוֹצִיא כְּסָף
שְׁמַכְנִים אִינוּ דִּין שְׁמוֹצִיא וִי"ל דְּהִיקְיָשָׁא אֵתָא לְדָבָרִים אַחֲרִים וְעוֹד נ"ל לֹמַר שְׁבִיָּאָה
תּוֹכִיחַ שְׁמַכְנְסַת וְאִינָה מוֹצִיאָה: *) קָאִי בְּגִירוּשִׁין מְמַעַט גִּירוּשִׁין וְאִין נִרְאָה לוּ סְבָרָא
לֹמַר קָאִי בְּכִתְיָבָה מְמַעַט כְּתִיבָה דְּפִשְׁטִיָּה דְּקָרָא מְשַׁמַּע וְהִיָּה אִם לֹא תְמַצָּא חֹן בְּעֵינֵינוּ
וְכַתְּב לָהּ דְּוִקָא בְּזָה הָעֵנִין וְלֹא בְּדָבָר אַחֲרֵ: **) (מְסַתְמָא פִּי קָא מְמַעַט דְּכּוֹתָה קָא מְמַעַט
וּא"ת הָאִי בְּכִתְיָבָה מְמַעַט בְּכִתִּי דְּכּוֹתָה אֵלָא קָאִי בְּכִתְיָבָה הִיכִי מְמַעַט כְּסָף הָא ל"ק
דְּמַגְדִּי קָרָא לְפְרוּשִׁי מִילִי דְּגִירוּשִׁין קָא אֵתִי הִילְכָה מְסַתְמָא פִּי מְמַעַט לָאו לְמַעוּטִי מִיִּלְתָּא
דְּקִידוּשִׁין קָאֵתִי אֵלָא לְמַעוּטִי מִיִּלְתָּא גְּבִי גִירוּשִׁין קָאֵתִי פִּי הִיכִי לְאַסּוּקִי מִילִי דְּגִירוּשִׁין

ולא דמי לקרא דויצאה וקהילה דאיתי קרא לאשמוענו מילתא גבי קידושין דשאני התם דכתיבה קידושין בהדיא הרמ"ה ו"ל:**) על מנת שלא תלכי לבית אביך לעולם אין זה פרישות תי' והא אם מת אביה או מכרו לא תשיב בית אביה פדתנו בנדריים פרק השותפין קונם לביתה שאני נכנס שדן שאני לוקח מת או מכרו לאחר מותר וי"ל דבית אביו קרויין פל יוצא חלציו של אביו ואעפ"י שמת פדאמרי' בתמר שבי אלמנה בית אביך אעפ"י שפבר מת אביה: ור' יוסי הגלילי מפרת פרישות נפקא ק' לר"ת דבגיטין פ' המגרש קאמר על רבנן דפליגי עליה דר' אלעזר בן עזריה פרת פרישות לא דרשי ור' יוסי הגלילי הוא בכלל רבנן דהתם וי"ל דה"ק לא דרשי להו להיא דרשא: לא לכתוב רחמנא בשטר ותימי מהנה לא הוי צריך שום צריכות להכי דמויצאה וקהילה נפיק ואיצטריף לכמה דברים אחרים: קניינו מרובה שקונה בעבד עברי ובאמה העבריה וקרקות ועבדים: באישות מיהא לא אשפחן ואין להקשות הא אשפחנא שאב מקדש בתו פשהיא קטנה דאפתי לא ק"ל קידושי פספס פלל.

חופה שמאכלת בתרומה אינו דין שתקנה וכיון שהיא קונה גם היא גומרת דמאי אולמיה דחופה שאח"כ להיות גומרת טפי מחופה זו או שמא לרב הונא חופה קונה וביאה שאח"כ גומרת: והאי קנין פספו היא פיון שמושל עליה ומשועבדת לו מקרי קנין פספו אפילו קנאה בשכר ובביאה: ע"ב גמרא מה להצד השנה שבהן שפן ישנו בע"כ פירש"י בביאה ביבמה ושטר בגירושין וכסף באמה העבריה וק' לר"ת אם זה בע"כ מה שהאב מוסר את בתו בע"כ א"כ לחופה נמי מוסרה בע"כ ותו מאי קאמר פספס מיהא באישות לא אשפחן והלא האב מקדש לבתו קטנה בכסף בע"כ ואר"ת בשם הר' יצחק פיון דאב במקום בתו קאי אין זה חשוב בע"כ פיון שהוא מדעתו של אב אלא ה"פ שפן ישנו בע"כ שהאדון מייעד אמה העבריה בכסף מקנתה בע"כ של אב ובע"כ של בת והא דאמרי' לקמן אשר לא יעדה מלמד שצריף לייעדה לא שצריף לעשות מצוה אלא שצריף להודיעה שלשם קידוש מייעדה וא"ת*) הא אשפחן חופה באמה העבריה בע"כ דייעוד לאו נישואין עושה ונמצא שאחר הייעוד כונסה האדון לחופה בע"כ של אב וי"ל שאעפ"י שיכול האדון לעשות ייעוד בע"כ החופה צריף מדעתו והא דקאמר רב הונא פספס באיש' בע"כ לא אשפחן משום דכסף של ייעוד תחלתו לשם מכירה הנה ולא לשם אישות והא דאמרינן בפ"ק דגיטין שליחות ל לקבלה ומי אשפחן בע"כ שפן אב מקדש לבתו קטנה בע"כ אלמא תשיב בע"כ אעפ"י שהוא מדעתו של אב י"ל דהתם מתגרשת נמי בע"כ של אב פשיגוע הגט לידו כדמוכח לקמן בפ"ב דאמר קיז ושי' דמדעתה אביה ולא היא גירושי' דבע"כ בין היא בין אביה פ' פיון דבעל פרוחו של אב מתגרשת יכולה היא לקבל גיטה כמו אביה וכן פירש"י, עוד אמרי' בפ"ב נערה מהו שתעשה שליח לקבל גיטה מיד בעלה פיד אביה דמיא או פחצר צר אביה דמיא ומדמספקא ליה דילמא פחצר אביה אלמא ע"י חצר אביה מתגרשת שלא מדעתו דומיא דהיא דמהניא קבלתה שלא מדעתו, ונר' שיש ליישב פירש"י דנדאי מכירת אמה העבריה אעפ"י שהיא מדעת האב קרוי בע"כ לפי ש שחוב הוא לה אבל קידושי קטנה לאו חוב הוא לה כמו מכירה דהואיל וסופה לינשא ואם היתה בת דעת היתה מתרצה הילכף לא תשיב ע"כ, וריב"א מפ' מה להצד השנה שבהן שפן ישנו בע"כ דבכולהו איכא חדא מילתא יתירתא בע"כ על חופה ביאה ביבמה ושטר בגירושין וכסף באמה העבריה וכלהו נמי הווי בע"כ בבתו קטנה

שְׁמַקְדָּשָׁה בְּכֶסֶף בְּשֵׁטֶר וּבִבְיָאָה וּמוֹסְרָה לְחֻנְפָּה בַּע"כ וְעוֹד יִתְרִים עַל חֻנְפָּה בְּדַפְרֵי, וּמִשְׁנֵי כֶּסֶף בְּאִישׁוֹת וְכו' כְּלוֹמֵר כֶּסֶף שֶׁהוּא בַּע"כ בְּאִמָּה הַעֲבָרִיָּה יוֹתֵר מִחֻנְפָּה אֵינּוּ בְּאִישׁוֹ.

וְרַב הוֹנָא כֶּסֶף בְּאִישׁוֹ לֹא אֲשַׁכְּחֵן וְהָא דְאִית לֵן הֵךְ סְבָרָא לְעִיל לְאוּ מִשּׁוֹם דְּסִבְרָא לֵן כְּרַב הוֹנָא אֶלְא לְעִי דְּבַעֲיָנָן לְמִילָף כֶּסֶף מִשֵּׁטֶר וּבִיָּאָה וְכִינּוֹן דְּלֹא אֲשַׁכְּחֵן כֶּסֶף בְּאִישׁוֹ כְּמוֹ שֵׁטֶר וּבִיָּאָה חֲשִׁיב פִּירְכָּא וְלֹא יִלְפִי מִיַּנְיָהּוּ פִּינּוֹן דְּאִין הִלְמֵד שְׁנָה לְמַלְמֵד אֲבָל הֵכָא דְּבַעֲיָ לְמִילָף חֻנְפָּה מִכֶּסֶף שֵׁטֶר וּבִיָּאָה וְאִיכָא לְמִיפְרָף שִׁפְן יִשְׁנָן בַּע"כ אַע"ג שְׂאִין הַפְּרָכָא שְׁנָה בְּכּוֹלָן דְּב מִקְצָתָן הָוִי בְּאִישׁוֹ וּבְמִקְצָתָן שְׂלֵא בְּאִישׁוֹ פְּרָכִי שְׂפִי דְּמָה הִצֵּד פְּרָכִי כֹּל דְּהוּ וְרַב הוֹנָא סְבַר דְּאִפִּי פִּירְכָּא כֹּל שֶׁהוּא לֹא חֲשִׁיבָא וְנֵר' דְּאִין הִלְכָה כְּרַב הוֹנָא מְדַקְאֵמֵר לְעִי וְלִרַב הוֹנָא דְּאֵמֵר חֻנְפָּה קוֹנָה וְכו' מִשְׁמַע דְּרַב הוֹנָא הוּא דְּקֹאֵמֵר הָאִי וְלֹא סִבְרָא לֵן כּוֹנְתִיָּה, וְרַבָּא דְּאֵמֵר שְׁתֵּי תְּשׁוּבוֹת בְּדַבְרָא לְאוּ מִשּׁוֹ דְּסִבְרָא לִיָּה כְּרַב הוֹנָא בְּהָא דְּלֹא חֲשִׁיב פִּירְכָּא שִׁפְן יִשְׁנָו בַּע"כ כִּינּוֹן דְּכֶסֶף בְּאִישׁוֹ לֹא אֲשַׁכְּחֵן וְלִכּוֹ מִהֲדַר לְפָרוּכִי פִּירְכָּא אַחֲרִיתִי אֶלְא לְפִי דְּבַרְיוֹ קֹאֵמֵר: מַה כֶּסֶף שְׂאִינוֹ גּוֹמֵר קוֹנָה וְאִימָא אִיפְכֵי וְאִימָא חֻנְפָּה שְׂאִינָה קוֹנָה גּוֹמֵרְתָּ כֶּסֶף שְׂקוֹנָה אֵינּוּ דִּין שְׂיִגְמֹר וי"ל דְּמָה שְׁחוּפָה גּוֹמֵרְתָּ הֵינּוּ אַחֲרָא כֶּסֶף א"כ כִּי אֲמַרְתָּ שְׂיִגְמֹר כֶּסֶף הֵינּוּ נְמִי אַחֲרָא כֶּסֶף וּמֵאִי אֲוֹלָמִיָּה דְּהָאִי כֶּסֶף מֵהָאִי כֶּסֶף: חֻנְפָּה שְׂגוֹמֵרְתָּ אַחֲרָא כֶּסֶף אֵינּוּ דִּין שְׂתַקְנָה וְאִימָא דִּין דְּמַהִּיכָא יִלְפִי מִחֻנְפָּה דְּאֵמֵרְתָּ בְּעֵלְמָא מַה לְהֵלֵן אַחֲרָא כֶּסֶף אִיפְכֵי אַחֲרָא כֶּסֶף הַנִּיחָא לְרַבִּי טְרַפּוֹן דְּלִית לִיָּה דִּין הִיכָא דְּמִיפְרִיף ק"ו אֶלְא לְרַבְּנָן ק' וי"ל דְּלֹא שְׂיִיף לֹמֵר דִּין [אֶלְא] כְּשֶׁהִלְמֵד הוּא מְעִין הַמְלַמֵּד כְּגוֹן גְּבִי שֵׁן וְרַגְלָא בְּכַף כִּי צֵד הַרְגֵל וְקוֹשֵׁי בִימֵי זִיבָה בְּכַף בְּנוֹת כּוֹתִים אֲבָל הֵכָא שְׁהִלְמֵד הוּא כְּדִי לְקַנּוֹת וְהַמְלַמֵּד הִיא חֻנְפָּה שְׂגוֹמֵרְתָּ לֹא שְׂיִיף לְמִימֵר דִּין: ** (וְעוֹד ק' לְהָאִי תִירוּצָא דְּק' דְּכִתִּיבָה בְּהִדְיָא הֵנִי מִקְלָתָא וְכו' וְהָא סוֹגְיָן לְקַמְּוֹן גְּבִי מִיִּתָּה הֵיכָם דְּלֹא כְּתִיבָא בְּהִדְיָא לֹא אֲתָא לֵן אֶלְא בְּק"ו דְּאֲשֵׁת אִישׁ א"כ כִּי הִיכִי דְּקַתְּנִי גְּבִי מִיִּתָּה הֵינָם וְלִיתְנִי חֻנְפָּה הַרְמ"ה ז"ל: **) הָא נָתַן הוּא וְאֲמָרָה הִיא לֹא הָוִי קְדוּשִׁין דְּכִי יִקְחָא מִשְׁמַע שְׁעַל דְּדִיבּוּרוֹ וּנְתִיבָתוֹ לְוִקְחָה כְּאֵדָם הַלּוֹקְחָא מִקְחָא שְׂקוּצָא דְּמִים וְנוֹתְנָם וּכְשֶׁאֲמָרָה הִיא אֵין זֶה כִּי יִקְחָא אֶלְא כִּי תִקְחָא אֶת עֲצָמָה וְלֹא כְּמוֹ שְׂפִירָשׁ"י דְּאֲמָרָה הִיא דְּמִי לְתַלְקָח אֲשֶׁה לְאִישׁ דַּא"כ הָוִי שְׂפִיר קְדוּשִׁין כְּדִמוּכַח בְּרִישׁ פִּירְקִין דְּהִנָּה מְצִי לְמִיכְתָּב תִּלְקָח אִי לְאוּ מִשּׁוֹם דְּדַרְכּוֹ שֶׁל אִישׁ לְחַזֵּר אַחֲרָהּ הָאֲשֶׁה וְאִימָא נָתַן הוּא וְאֲמָרָה הִיא אֲמֵאִי לֹא הָוִי קְדוּשִׁין הָא אִפִּי נָתַן בְּשִׁתִּיקָה הָוִי קְדוּשִׁין כְּשֶׁהִנָּה מְדַבֵּר עֲמָה עַל עֲסָקִי גִיטָה וְקְדוּשִׁיָּה וי"ל דַּאֲה"נ כְּשֶׁדִּיבֵר עֲמָה עַל עֲסָקִי גִיטָה וְקְדוּשִׁיָּה שְׂאֵז בְּשִׁתִּיקָה ע"פ דְּיִבּוּרוֹ נָתַן אֲבָל הֵכָא מִיָּרִי שְׂלֵא דִיבֵר עֲמָה קוֹדֵם גְּתִיבָה אֶלְא הִיא אֲמָרָה לֹא תֵן לִי מְנָה וְאֲקַדְשֵׁ אֲנִי לָךְ וְנָתַן לָהּ עַפ"י דְּיִבּוּרָה וְהָא דְּאֲמָרִי לְקַמְּוֹ תֵן מְנָה לְפָלוּנִי וְאֲקַדְשֵׁ אֲנִי לָךְ מְקוֹדְשֵׁת הֵינּוּ כְּשֶׁאֲמֵר לָהּ אַח"כ הַתְּקַדְשִׁי לִי בְּאוֹתוֹ מְנָה.

וְכֵן פִּרְשׁ"י לְקַמְּוֹ: הָא נָתַן הוּא וְאֲמָרָה הִיא מַה שְׂלֵא הַזְכִּיר כֹּלֵל נְתִיבָה הִיא וְאֲמֵר הוּא מִשּׁוֹם דְּלֹא פְּסִיקָא לִיָּה דְּפַעְמִים מְקוֹדְשֵׁת בְּאֵדָם חֲשׁוּב כְּדְאֲמָרִי לְקַמְּוֹ נַמ"מ לֹא מְצִי לְשִׁנּוּיִי דְּיוֹקָא דְּסִיפָא הֵכִי פִּינּוֹן דְּבְּאֵדָם שְׂאִינוֹ חֲשׁוּב לֹא מְקַדְשָׁא וְאִי דִיִּיק' הֵכִי מִשְׁמַע דְּבָכֵל עֲנִין מִקְדָּשׁ: הָאֲמֵר אֶהָא הָרִי זֶה נְזִיר בְּלֹא נְזִיר עוֹבֵר לְפָנָיו מִשְׁמַע טְפִי נְזִירוֹת מִתְּעַנִּית דְּלִשׁוֹן אֶהָא מִשְׁמ' מִעֲכָשְׁיוֹ וּבְתַעַנִּית שְׂיִיף לְמִימֵר אֶהָא לְמַחֵר וְהִלְכָף חֲשׁוּב לִיָּה יָד לְנְזִירוֹתוֹ: הַב"ע דְּאֵמֵר לִי הֵכָא מִשְׁמַע דְּמַסִּיק לְשִׁמוֹ דְּלֹא הוֹיָן יָדִים וְתִי דְּבַרִי נְזִיר

מסיק אהה מילתא גופה דקסבר הוון ידים דקאמר לימ' קסבר שמואל ידים שאין מוכיחות לא הוון ידים, אמרי דנזיר עובר לפניו דליכא לספוקי במילתא אחריתי פלומר לעולם קסבר הוון ידים ומיהא פשאין נזיר עובר לפניו אפי' יד לא הוי דדילמא אהא בתענית קאמר אבל פשנזיר עובר לפניו וליכא לספוקי דילמא אהא בתעני' קאמר והוי יד לנזירות אעפ"י שאינו מוכיח פולי האי וי"ל דהרי את מקודשת ולא אמר לי דמי לאין נזיר עובר לפניו דלא משמע פלל דמקודשת לי קאמר שהאדם עשוי לקדש אשה לחבירו ועל ידים שאין מוכיחות פלל מסקי' הכא דלא הוון ידים והא דאמר בנזיר לימא קסבר שמואל ידים שאין מוכיחות לא הוון ידים בעי למימר בכל ידים שאין מוכיחות פי הנהו דבריש נדרים מודני ממה מן פרשני ממה דמוכיחות קצת אעפ"י שאין מוכיחות לגמרי ואהאי קא משני דלא דמי פשאין נזיר עובר לפניו ליכא הוכחה פלל דשמא אהא בתענית קאמר אבל היכא דאיכא הוכחה קצת פי הנהו דבריש נדרים הוון ידים והא דמשני הכא דקא' לי והתם פשנזיר עובר לפניו דאז הוי הוכחה גמורה ה"ה דאי הנה מצי לאשכוחי כוחי בכולהו הוכחה קצת הנה משני [הכי] אלא דלא משפח בענין אחר ובפ"ק דנדרים הארכתי בו יותר: הב"ע דאמר לי ודוקא בקידושין דדילמא לחבריה קידשה אבל בגירושין אע"ג דלא אמר אלא הרי את מותרת ולא אמר ממני דאין אדם מגרש אשת חבירו ע"כ: דף ו' ע"א גמרא תיקו וכל תיקו דאיסורא לחומרא הילכף הוי קידושי ספק וה"ה בשאר לישני דמספקא לן בעלמא גבי גירושין כגון הוציאוה עזבוה התירוה הניחוה דאיבעיא לן בפ' האומר התקבל בגיטין אי הוי לישנא דגירושין ולא איפשטא האי לישנא דמנא ידעה לקידושין אי איצטריו [דעתה] דלגיטין לא בעי דעתה איהני לישנא דמשמע לשם גירושין אע"ג דלא ידעה לה עכ"ל הר' דוד.

ודוקא גבי הנה דמספקא לן אבל מגורשת ומשולחת מותרת לכל אדם אפי' פשאין מדבר עמה על עסקי גיטה מגורשת: עצורתי מהו פירש"י לשון עצרת שתהא נאספת עמי לבית. ורבתי אמרו לשון פי אשה עצורה לנו ולא נהירא דהא עצורה ממנו קאמר לשון מניעה דהא אחימלך אמר לדוד אם נשמרו הנערים אף מאשה ודוד אהדר ליה אשה עצורה לנו והננו טהורים, ויש לקיים פי' רבותיו וה"ק פי' אשה שהיתה אצלנו מתמול שלשום הנה זה ועכשיו אנו טהורים והשתא ניחא דכל אלו הלשונות לישנא דקרא: במאי עסקינן אילימא פשהיה מדבר עמה על עסקי גיטה וכו' פי' הרמ"ה ז"ל דאלישני דמיוחדת ומיועדת.

וה"ה אלישנא דחרופתי בשאר דוכתי דלאו ביהודה דמיבעיא לן ולא איפשטא: ויהודה ועוד לקרא אם היתה הראיה טובה לא היתה תימא על שהביאה אחר הפסו' אלא לפי שאינה עיקר ראיה כדקאמר ויהודה הויה רובא דעלמא: דתנן הנה מדבר על עסקי גיטה משנה היא בפ"ד דמעשר ב': הלכה כר' יוסי הכי קי"ל ואע"ג דאבבי דהוא בתרא מפי' מילתיה דר' אלעזר בר"ש מענין לענין ובאותו ענין לית הלכת' פנותיה אלא כר' דאמר באותו ענין דוק דכולהו אמוראי קנימי פנותיה ועוד דקי"ל הלכה כר' מחבירו: לא יתנה לו עסק עמהן פירש"י לדון ולהורות אפי' בשאר דינין דאיסור והיתר גמי אם אינו בקי לא יורה ולא ידון והר' [עזריאל] פי' שלא ידבר עם הנשים על עסקי קידושי' לקדשם שם דלפעמים שתהא מקודשת באמירתו או מאורסת ולא יבין וק' לפי' תינח בקידושי' אבל בגיטין מה בכך אם יסבור שאינה מגורשת והרי היא מגורשת ואף על פי דבכהו

איכא למיחש וילקמן בפרקין משמע שיש חשש איסור אשת איש דאמרי דקשני לעולם יותר מדור המבול ואין לומר שמא יספור שהיא מגורשת דכיון שהיא בתוקת אשת איש לא יתירנה לינשא עד שידעו שהיא מגורשת בודאי וי"ל ז דאיכא למיחש שאם פשטה ידה וקבלה קידושין מאחר: אפי' לא שמיע ליה (דאמר רב יהודה) [הא דרב הונא] אמר שמואל תי' אם לא שמיע ליה למה לא יהא לו עסק עמהן הרי הוא סבור לידע כל טיב גיטין וקידושין דלא כפי' הר' עזריאל הילכה נר' לפרש דלא כפי' הר"ר עזריאל וה"ק מי שפמנין אותו אגיטין וקידושין צריכים אנו להודיעו הא דרב יהודה אמר שמואל שלא ליכשיל בה דשכיח הוא או דילמא ליכא למיחש להכי דלא שכיח פולי האי: ע"ב גמרא אמר לשפחתו הרי את מותרת לכל אדם לא אמר פלום פרש"י לפי שאינו מתירה לכל אדם ע"י חירות לפי שהיא נאסרת לעבדים ע"י חירות אבל גבי אשה הוא מתירה לכל אדם שהיתה אסורה לו מחמתו וק' *) לי א"ה בשפחה נמי נימא הכי שהוא מתירה לכל אדם שפחה להם מחמתו שהיתה שפחתו הילכה נ"ל לפרש דלא אמר פלום לפי שאיסור השפחה תלוי בעבדות דכל זמן שלא הפקיע ממנה העבדות אין לשון היתר מועיל לה: ** (ולענ"ד נר' לנישב פירש"י ז"ל דה"ק דכשאנו הרי את מותרת לכל אדם ר"ל מלבד מה שהיא מותרת לו עכשיו הוא מתירה ג"כ לישראל שהיתה אסורה כפר משא"כ גבי שפחה דלא שייך לו' פן שהוא מתירה גם פן למי שהיתה אסורה דמשמע דמלבד שהיתה מותרת לעבד היא מותרת ג"כ לישראל דזה אינו דהא פשנתרת לישראל נאסרת לעבד ודו"ק כי נכון הוא הקטן ע"ה ב"ה יצחק בכמהוה"ר יהודה קוריאס ס"פ:**) המקדש במלנה אינה מקודשת פשאמר לה התקדשי לי במלנה שאת חייבת לי דאפי' הלנה לה המעות ועדיין הם בעין בידה הני מעות דידה נינהו דמלנה להוצאה ניתנה ולא יהיב לה מידי אבל אם אמר בהנאת מחילת מלנה מקודשת דלא גרע מארווח לה זימנא כ"ש פאן שמארי' לה הזמן לעולם ויש בהנאה זו כמה פרוטות תדע דאמרי' לקמן דבמכר נמי לא קנה אם לקח קרקעות במלנה ואמרינו לקמן בפירקין ובפרק הגזבה יש דמים שהם כחליפי' ביצד החליף דמי שור בפרה או דמי חמור בשור שאם אמר לו אחר שמכר השור קני דמי השור שאתה חייב לי ופרתה תהא קנויה לי קנה משום דדבר תורה מעות קונות ואח"כ תקנו שלא יהו קונות ומילתא דלא שכיח' פי האי לא תקנו ואוקמוה אדאורייתא והיא קנה באלו המעות והא מלנה נינהו אלא במחילת המלנה וה"ה לענין קידושין, והא דאמרי' בפ"ב דסנהדרין שאמר שאול לדוד מלנה אית לה גבאי והמקדש במלנה אינה מקודשת מיירי כשקדשה דוד בעושר שהיה חייב לו ולא במחילת העושר.

הגה"ה ואפי' במלנה דמטא זימנא למיגבא אינה מקודשת דאין לה מלנה שהגיע זמנה לגבות יותר משכר שכיר דעבר עיה משום כל תלין ואפ"ה אינה מקודשת וא"כ כי מסא זמנא למיגבא ומרנוח לה זימנא וקא מקדש לה בההיא הנאה דקא מרנוח לה אמאי מקודשת מי אלימא הנאת מלנה ספי ממלנה גופיה דאפי' מחל לה למלנה גופה אמרת אינה מקודשת והיכא דלא מחיל מלנה אלא במרנוח לה זימנא אמרת מקודשת יציבא בארעא וכו' וכ"ת בההיא הנאה דלא בעיא למיתב פרוטה למאן דמפייס לבעל לארווחי זימנא לא הנה מקודשת ממה נפשך איבעיא ממונא דשכיח לה לבעל או לאשה הנאת מלנה נמי לאו ממונא דשכיח ואי משום ממונא דמתהני לה לאשה הוא דבעי' וע"כ היא מקודשת בהנאת מלנה [וא"כ] קדשה במלנה גופה דנפיש' הנאתה טפי דתו לא צריכא

למפרע ולא מידי כ"ש דתהוי מקודשת אלא מסתמ' דהיינו טעמא דאלימא הנאת מלנה ממלנה גופה משום דהנאת מלנה שכח לה לאשה טפי כמלנה גופה דאלו מלנה פי מחסרא גובינא ויכלה לאטרוחי לבעל עילונה לבי דינא פי מחיל לה לאו פמאן דיהיב לה ממונא דשכח לה היא דקדושי שי ביה דאלו הכא מלנה דאיהי גופה ניחא לה למיתב פרוטה למאן דמפייס ליה לבעל לארווחי לה זימנא פי מקדשא לה בההיא הנאה מקודשת וכ"ש בהנאת מחילת מלנה אלא אפי' בהנאה דארנוח לה זימנא מקודשת ולא דמי להא דאמר בשכר שאעשה עמה דקי"ל דאינה מקודשת דהתם לא גמרה איהי לאיקדושי ליה דשלמא עבידתא ולכי שלמא הויא ליה כמלנה וה"ה בהנאה מחילת שכר או בהנאת עשייה דהכי דייקי' לקמן בפ' האומר דאינה מקודשת פיון דההיא שעטא דקא מיקדש' לא מיחזיבא ליה מדעם מה שאין פן בהנאת מחילה או בהנאה פשארונוח לה זימנא דכיון דברשותא קיימי מעידנא דאמר לה מרנוחנא לה עד זמן פלו' קניא להו הכא לא מחסרה משיכה ואישתכח דבעידן קידושי איתיה להנאת הרנחה הדה הוא דארנוח ליה זימנא פרש"י (* ש'אמר לה התקדשי לי בהנאה זו שאף היית נותנת פרוטה לאדם שיפייסני על כך ונ"ל שאין צריך להזכיר הפרוטה אלא שיאמר הרי את מקודשת לי במה שאני מרנוח לה זמן הלואיתך וכיון שאנו שמין שיש באותה הרנחה הנאת שנה פרוטה** (סברא דילן מיחזיא לרבנונתא רי"ף ורש"י יר' יוסף ו' מיגאש דהו מוקמי לה להא הנאת מלנה בהנאת מלנה דמעיקרא:)* מקודשת כדאמרנו לקמן גבי הילך מנה ואקדש אני לה מקודשת ומוקמינן לה באדם חשוב דבההיא הנאה דמקבל מתנה פנינה גמרא ומקנייא נפשה אעפ"י שלא הזכיר אותה הנאה אלא אמר הרי את מקו' באותה מנה שנתת לי וכיון שאנו שמין שיש באותה הנאה שנה פרוטה מקודשת וק' לר"ת דאין שייך לקרות זה הערמת רבית דהיינו רבית גמורה שאם היתה נותנת לו אותה פרוטה שהיא מתקדשת בה הוי פועל אגר נטר ולא איקרי הערמת רבית אלא פדהיא דמנה אין לי חטים במנה יש לי ולא הוי אגר נטר ולא היתר גמור אלא שמערים להרבות מעותיו ופר"ת כגון שהיתה חייבת מעות לאדם אחר והגיע זמן הפרעון ונתן לה פרוטה למלנה והרנוח לה זמן וקדשה באותה פרוטה וא"ת מה הערמת רבית יש כאן הא אמר רבא בפ' איזהו נשך דשרי ליה לאיניש למימר לתבריה הילך ד' זוזי ואוזפיה לפלגיא מאה זוזי דלא אסרה תורה אלא רבית הבאה מלנה למלנה וי"ל דה"מ פשאין הלנה נותן לו פלוס לנותן אבל אם הנה נותן לו הנה נראה פשלוחו ואסור וא"ת אמאי מוקי לה דארנוח לה זמנא הא בתחלת הלואה נמי הנה יכול לפרש דבהנאת מלנה מקודשת כגון שהמקדשה נותן למלנה פרוטה להלוות לה מעות ובאותה פרוסה מתקדשת לו וי"ל דבהנאת מלנה משמע מלנה שהיתה עליה כפר ור"ח פי' דארנוח לה זימנא דמסר לו הממון שהיתה חייבת לו והחזירה לנה ליהנות בו עד זמן שהרנוח לה ואמר לה בההיא הנאה דשביקנא לה עד פוען זימנא מקודשת לי שאם לא נאמר פן נמצא הטפל חמור מן העיקר דקי"ל המקדש במלנה אינה מקודשת כ"ש בהנאת פלנה ולא מחשיב ליה רבית גמורה פיון דלא קץ ליה מידי אלא ערמת רבית הוי ואסור: הילך אתרוג זה ע"מ שתחזירה לי וכו' אין התלמוד מדקדק בלשונו להזכיר תנאי קודם למעשה והן קודם ללאו ותנאי כפול לפי שלא בא להשמיענו דין תנאים אלא דין מתנה ע"מ להחזיר ומיהו מיירי בכל דין תנאים דאל"כ הנה התנאי בסל והמתנה קיימת ולא דמי לתנאי ומעשה בדבר אחד דהיינו פששניהם סותרים זה את זה פההיא

דע"מ שהנייר שלי אבל הכא אפשר לקיים התנאי אחר המעשה וא"ת פיון דאמר ע"מ שפתחזירהו לי א"כ אם הקדישו אינו מקודש כדמוכח בסוף מי שמת דכיון דאמ' לי מידי דחזי לי קאמר וא"כ היאך יצא והתנו בנדריים פ' השותפין גבי מעשה דבית חורין פל מתנה שאינה שאם הקדיש אינה מוקדשת לא שמה מתנה וי"ל דהכא נמי הרי בידו להקדישו ויהא קדוש קדושת דמים פל זמן שהוא בידו עד שיחזיר, ועי"ל דלאו בהקדש תלוי הטעם מה שאינה מתנה ולא הזכיר הקדש אלא משום שעל הקדש היה המעשה ולפי שלא היה המתנה לשום דבר אלא לדבר זה בלבד שיבא אביו ויאכל הוא דהנה אסור כדמפ' התם סעודתו מוכחת עליו שלא היה בדעתו ליתן פלל לענגן שום דבר רק שיבא אביו ויאכל וכן מוכח נמי לשון פל מתנה שאינה דמשמע שאינה מתנה לשום דבר אבל אם אדם נותן מתנה לחבירו לצורך דבר אחר אעפ"י שאינו יכול להקדישו הניא מתנה כדתנו בפ' בתרא דנדריים המודר הנאה מחתנו שנותן מעות לבתו ואומר לה אין לה בהם אלא מה שאת נושאת בפיך ולקמן נמי אמרי' שנותנים פסוף עבד ע"מ שיצא בו לחירות: לכה מאשה לפי שאין האשה נקנית בחליפין וא"ת במאי דמי לחליפין אי משום דחליפין הדרי הא בחליפי' גופייהו אמרי' בנדריים פ' השותפין דאי תפיס ליה מיתפיס ונראה דלאו חליפין נינהו ומדרבנן הוא דלא הוו קידושין לפי שדריהו העולם להחזיר חליפין והני בחליפין דמו ואתי למימר דאשה נקנית בחליפין הילכה אפקעינהו רבנן לקידושי מיניה תדע דאי חליפין נינהו במקרה היאך קנה בהאי מנה הא אין מטבע נעשה חליפין וכן בפדיון הבן למה בנו פדוי פסוף חמשת שקלים כתי' ולא חליפין: דף ז' ע"א גמרא א"כ הנה ליה נכסים שיש להם אחריות פירש"י דאדם הוקש לקרקעות דכתיב והתנחלתם אתם לרשת אחרונה וק' דהוא קרא בעבד פתיב אבל בן חורין לא איתקש כדאמרי' בפ"ק דסנהדרין (דף ט"ו) גבי ואדם פיוצא בהם ועבד נמי פלוגתא היא בב"ק (דף י"ב) אי כמקרקעי דמי או כמטלטלי דמי וי"ל דלאו דוקא נקט נכסים שיש להם אחריות דנכסים שיש להם אחריות נמי לא שייך אגב בהו אלא לפי שדומה יותר לנכסים שיש להם נקטיה לרבנותא: ונפשטו קידושין בכולה מי לא תניא וכו' תי' דבריש תמורה יליף רגלה של זו עולה ודבר שהנשמה תלויה בו מקראי וגבי אשה לא פתיב קראי וי"ל לכה פד דקדק רש"י ופי' דהא דמקודשת בלשון הקדש קאמר כדאמרי' בריש פירקין דאסר לה אכ"ע פהקדש אבל אם היה אומר מאןרסת או חד מהנהו לישני דלעיל לא הנה פריה ונפשטו קידושין בכולה.

וחזר ולקחה וכו'. האי דנקט וחזר ולקחה ולא נקט בהמה של שני שותפין שהקדיש פל א' חצייה משום דלא שייך התם ועושה תמורה דשותפי' אינו ממירים כדאמרי' בתמורה מורה ופ"ק דנדריים: ע"ב גמרא ש"מ דיהוי מעיקרא הוי דיהוי וש"מ יש דיהוי בדמים וא"ת למה לי למימר הני תרתי הא א"א לדיהוי מעיקרו שלא יהא דיהוי בדמים שאם היה ראוי לקדושת הגוף לא היה דיהוי מעיקרו וי"ל דמשפחת לה במקבל דם בכלי שרת שיש בו מים דהוי דיהוי מעיקרו פל זמן שאין לו מראית דם (וכשבגדום) [וכשהדם] רבה ויש לו מראית דם חוזר ונראה ומיהו ק' דאין זה חוזר ונראה דיהוי לעולם הוא פיון שהדם נופל מתחלה על המים דבעי' שיתקבל הדם בכלי מצואר הבהמה כדתנו בפ"ב דזבחים נשפך מצואר הבהמה על הרצפה ואספו פסול ואפי' דבקיה לקומץ בדופניה דמנא מיבעיא לן בספ"ק דמנחות דדילמא הנחה כדרכו בעי וליכא ה"ג פיון שהמים

מפסיקין בין דם לכלי הנזקה שלא פתקנו היא ונ"ל כגון מטמא מקדש עני שנשתמד והפריש קן ועשה תשובה דהא דחוי מעיקרו היא ולא הוי דחוי בדמים דתחלת הקדשו למזבח שהרי חייב חטאת אלא שאין יכול להקריבו עד שיעשה תשובה וגם אינו עומד לדמים שהרי עוף אין לו פדיה: שני תצנייה בפרוטה מהו הך בעיא לא הויא פועין את"ל דבריימא: ב' בנותיה לב' בני הגדולה לגדול והקטנה לקטן דאל"כ הוי קידושין שאין מסורי' לביאה ובבנות קטנות איירי דאי בבנות גדולות והוא שלוחם מ' עדיף שליח מאינהו גופייהו והא דקאמר בתר נותן ומקבל אזלינן לאו דוקא נותן אלא העיקר בשביל המקבל פינן שבו תלוי קידושיהו הוי פחד גופא: בתה וקרקע בפרוט' את"ל בבתה ופרתה בפרוטה שדינן פרוסה אבתו פינן דפרה לא מקניא פרוטה (בתה וקרקעות מאי): רב יוסף צריכין שומא קודם הקדושין קאמר דהא אפי' אמר לה בכל דהו פליגי לאיפא דאמרי דבעי' דקניין בשעת הקדושי' ותי' דבפ"ב תניא גבי התקדשי' ליבשטר חוב וחכ"א שמין את הנזיר אם יש בו שנה פרוסה מקודשת וי"ל דה"ק אם רוצה להתקדש בשטר צרי' שיהא נישום מעיקרא שניה בו שנה פרוטה: דף ח' ע"א גמרא ולרב נחמן דאמר פירות לא עבדו חליפין מאי איפא למימר ואין לפרש בתורת שתבואה וכלים נקנין בו דהיינו חליפין משום דמשמ' דתבואה וכלים הוא דבר שעושין בו הקנין דומיא דכסף ועוד אמאי נקט תבואה וכלים אפי' קרקע נמי נקנה בחליפין: אמר רב יוסף מנא אמנא לה דתניא עגל זה.

ללישנא קמא מיייתי ראיה דאי ללישנא בתרא מ"ל דבעי' מידי דקניין דילמא שאני הכא דצריה שומא ולא סמכה דעתיה: רב כהני שקיל סודרא בפדיון הבן בסוף אלו עוברין משמע דלא היה פהו דקאמר התם אי לאו דנסוב פהנתא לא גלאי, י"ל פמה רב פהנא הוי א"ג בשביל אשתו היה לוקח כדאמרי' בפ' הזרוע דרב פהנא אכיל מתנתא בשביל אשתו.

פל האומר ע"מ פאומר מעכשיו דמי מדפסקי' בסוף שמעתי' כר' אלעזר יש לדקדק דהלכתא כרב הונא דאמר לקמן בפ' האומר ובגיטין פ' מי שאחזו גבי ע"מ שאמתן לה מאתים זוז הרי זו מקודשת' והוא יתן מגורשת' והיא תתן משום דכל האומר ע"מ פאומר מעכשיו דמי: הרי זו מקודשת ויחליף דאדעתא דהכי קדשה נפשה.

ע"ב בגמ' מנה אין פאן משפון אין פאן י"מ דהיינו דוק' באשה ובקנין עבדים פי ההיא עובדא דאמתא דבסמוך לפי שנקנין בכסף ואין פאן כסף שיוכל לקנות שאין המשפון תחת הכסף שלא נתנו לו לזכות בגופו אבל אם נותן מתנה לחברו ונתן לו משפון בשביל המתנה משיכת המשפון פאלו זכה במתנה ומביאין ראיה מהא דאמרי' בפ' השוכר את האומניו דקאמ' התם אומניו שחזרו בהם בדבר האבד ובאת חבילתן ליד בעל הבית דהיינו פלי אומנותם של פועלים שוכר עליהם עד [ארבעים וחמשים זוז כצ"ל] כדי דמיהו אלמא במשיכת המשפון נתחייבו הפועלים לקיים דיבורם.

ול תא דאין חילוק בין מתנה לקידושין וטעם א' לכולן לפי שאין המשפון משועבד לכלום משום דאדם יכול לשעבד נכסיו לדבר שנתחייב בו אבל בדבר בר שלא נתחייב לא חל שעבודו על נכסיו ובמתנה שאמר ליתן לו לא נתחייב בה ולא יתחייב בה לעולם לפי שיוכל לחזור בו לפי' לא נשתעבד לו המשפון במשיכתו אבל ההוא דהפועלים פינן דדבר האבד הוא וחזרו בהם חייבים לשלם לו הפסדו הילקף נשתעבד לו המשפון שלהם

לשפוך עליהם עד כדי (מ' [ונ'] זיוז) דמיו הילכה פשעושין שידוכין ונותנים ערבונות זה לזה לשם קנס לא יאמר אם אחזור בי אני נותן לה.

כה וכה ונהרי חפץ זה בידה במשכון על ממון שאתחייב לה אם אחזור בי דבכי האי גוונא לא זכה במשכון כל זמן שאינו חייב ל' פלום אלא צריה להקנות לו בסודר דלא פאסמכתא ובב"ד חשוב כדי שיתחייב לו מן הדין אב יחזור ואז יתן לו החפץ במשכון ואז יחול השעבוד על המשכון פינן דנתחייב לו הקנס אם יחזור בו או יאמר לו אם אחזור בי תזכה בכה וכה ממון בגוף החפץ הזה: התם במשכון דאחרים וכדר' יצחק, איפא לפרושי אפי' משכנו בשעת הלואה ואף על גב דר' יצחק לא איירי אלא שלא בשעת הלואה איפא למימר פינן דבעל חוב קונה שלא בשעת הלואה קנין גמור א"כ בשעת הלואה נמי אלים שעבודו ליחשב ממונא לקדש בו אשה ולקנות בו עבדים וקרקעות ובכה"ג צריכים אנו לפ' בפ' השולח בההיא דאמרי' המלוה את חברו על המשכון אינו משמט ומפ' דתם משום דקני ליה מדר' יצחק וד' יצחק לא קאמר אלא שלא בשעה הלואה והמלוה משמע בשעת הלואה פדמוכח פח בסוף השוכר את האומנים אלא ע"כ פינן דקני ליה שלא בשעת הלואה לכול הפחות בשעת הלואה קני לענין זה שלא ישמט דחשוב של אחיה בידה ודרשינו בספרי את אשר יהיה לה את אחיה תשמט ידיה ולא של אחיה בידה ומכאן למלוה לחברו על המשכון שאינו משמט וכן צ"ל בפסחים בפ' כל שעה בההיא דמלוה את הנכרי על חמצו אחר הפסח עובר לר"מ משום דקני ליה מדר' יצחק דכיון דקני ליה שלא בשעת הלואה בשעת הלואה קני מיהא לענין זה דקרי ביה שלף אי אתה רואה ומיהו צריה לדקדק דבסוף פ' האומנים ובסוף פ' שבועת הדיינים משמע דמשום דר' יצחק לא הוי אלא כשומר שוכר ודלא כפרש"י שפי' בסוף האומנים דלר' יצחק קונה המשכון להתחייב באונסי' ולא משמע התם הכי דכי מפרש התם טעמא דהלוהו על המשכון שומר שוכר כדר' יצחק פריה ליה אימור דאמר ר' יצחק שלא בשעת הלואה על [בשעת הלואה] מי אמר ולפרש"י הו"ל לאקשוני ותסברא אי אית ליה כר' יצחק אמאי לא הוי אלא שומר שוכר באונסי' נמי ליחייב מיהא יש לדחות דחד מתרי פרכי נקט, ור"ח פי' שם דלא קני להתחייב באונסי' ונראה לדקדק אמאי קנאו להיות עליו שומר שוכר אי חשיב קנין גמור אפי' באונסים יתחייב ואי לא חשיב קנין אפי' שומר שוכר לא הוי ואין לומר שזהו שוכרו שתופס משכון זה להיות בטוח זה בחובו דא"כ לא היינו צריכים לדר' יצחק אלא ממילא שמעינן דהוי שומר שוכר משום דתפיס' ליה אאגריה אלא ודאי גבי אומן דוק שניה הו' טעמא שיש לו שוכר אחר שמשפך באומנותו אלא ודאי היינו שוכרו דקני ליה להיות ממונו לקדש בו את האשה ולקנות בו עבדים וקרקעות וכן פר"ח דקני ליה לקדש בו את האשה וא"ת אמאי חשיב שומר שוכר מהאי טעמא גם ממעותיו הנה יכול לעשות זה וי"ל פינן דבשעת דנטלו לא היו מעותיו בידו והנה הוא המשכון שנוטל במקומו פינן שיכול לעשות ממנו קידושין או קנין ועוד שיכול לעשות חליפין מן הפלי הממושפן מה שלא היה יכול לעשות מן המעות ולפום האי טעמא לא נוכל לפרש בשמעתין דבשעת הלואה מייירי פינן דבשלא בשעת הלואה לא חשוב אלא שומר שוכר משום שנהנה שיכול לקדש את האשה א"כ בשעת הלואה אין לו פח זה וכן משמע לקמן גבי עשה לי שיריו ונזמין ואקדש אני לה דקאמר למ"ד אין אומן קונה בשבח כלי ואינה מקודשת עד שיגיע ממון אחר לינה מ"ש ממשכון דאחרים בשעת הלואה דהוי נמי

מְמוֹשְׁכָן לִיה בְּשִׁכְרוֹ דְתַפִּיס לִיה אַאֲגְרִיה: אָבֵל זָרְקָתוֹ לִים מְדַאֲחֵיבָא וְכוּ' וְאֵע"ג דְּמַפְלִיג
בְּהַגְזֵל קָמָא (דָּף צ"ח ע"א) בֵּין צְלוּלִין בֵּין עֲכוּרִין הֵינּוּ דְּוָקָא בְּאֲדֵינָא אֲדוּנֵי אָבֵל נְטִלְתוּ
וְזָרְקָתוֹ לִים מְחֵיבָא בְּכָל עֲנִין: סְלַע שָׁל שְׁנֵיהֶם מָהוּ תִיקוּ וְא"ת תְּהָא מְקַוְדָּשָׁת וְאִינְהָ
מְקַוְדָּשָׁת פְּהֵיא דְתַנּוּ בַּפ' הַזּוֹרֵק מְחַצָּה עַל מְחַצָּה מְגוֹרְשָׁת וְאִינְהָ מְגוֹרְשָׁת וְכוּ לְעֲנִין
קִידוּשִׁין וּמוֹקֵי לָהּ בְּגִמְרָא בַח' אַמּוֹת מְצֻמְצָמוֹת וְגַט יוֹצֵא מִד' אַמּוֹת שְׁלוֹ עַל ד' אַמּוֹת
שְׁלָה וְאִיכָא דְמוֹקֵי לָהּ פְּגוֹן שְׁהִיוּ שְׁנֵיהֶם עוֹמְדִים תוֹף ד' אַמּוֹת וּמִיָּהוּ מְסַקְנֵי דְהֵתָם מוֹקֵי
בַב' פְּתִי עֲדִים אָבֵל ק' מֵהֵיא דְהַמוֹכֵר אֶת הַסְּפִינָה חֲצַר הַשְּׁוֹתְפִין קוּנִים זֶה מִזֶּה וּמוֹקֵי
לָהּ בְּמוֹדֵד לְתוֹף קוּפְתוֹ אָבֵל עַל גְּבִי קִרְקַע לֹא וְא"כ ה"נ לֹא תְהָא מְקַוְדָּשָׁת וִי"ל דְּאִין
הַדְּבָרְתְּלוּי בְּקִנְיָן שְׁקוּנָה ע"י הַסְּלַע אֲלֵא מִיָּגְרִי הָכָא אִפִּי' זָרְקָם לָהּ לְתוֹף חִיקָה אֲלֵא
כְּשֶׁהַסְּלַע שָׁל שְׁנֵיהֶם מְסַפְקָא לִיהָ אִם מְתַרְצִית הִיא לְהַתְקַדֵּשׁ כְּשֶׁאֲוֹמְרָה לּוֹ לְהַנִּיחָה שָׁם
אוֹ לֹא מִשּׁוּם דְּקִתְנֵי בְּבְרִייתָא כְּשֶׁאֲוֹמְרָת לּוֹ תָנִים עַל גְּבִי סְלַע דְּעֵלְמָא אִינְהָ מְקַוְדָּשָׁת אִפִּי'
זָרְקָם לָהּ לְתוֹף חִיקָה מִשּׁוּם דְּלִישְׁנָא מְשַׁמַּע שְׁאִינְהָ צְרִיכָה לְהַתְקַדֵּשׁ וְאִם הִיָּה סְלַע שְׁלָה
מְשַׁמַּע שְׁהִיא רוּצָה לְהַתְקַדֵּשׁ וְקָא מִיבְעֵינָא לִיהָ לְרַב בִּיבִי בְּסְלַע שָׁל שְׁנֵיהֶם מָאִי וְכוּ יֵשׁ
לְפָרֵשׁ הָאִי בְּעֵינָא דְהַתְקַדְּשִׁי לִי בְּכַפֵּר תְּנָהוּ לְכָלֵב וְהַתְקַדְּשִׁי לִי בְּכַפֵּר תְּנָהוּ לְעֲנִי, כֹּל
אַשְׁקִינֵן אֲשָׁקוּינֵי לֹא כְּלוּם הוּא, הֲנָף ג' עוֹבְדֵי אִינְצֵטְרִיָּה לִיה לְאַתּוּינֵי לְאַשְׁמוּעִי דְבְּשׁוּם
דְּבָר אִין מוֹעִיל לּוֹ בְּמִידֵי דְאַכִּילָה וְשַׁתִּיָּה וְלֹא בְּשׁוּר מִיָּלִי.

דָּף ט' בַּגְמ' וְהַלְכְתָא שִׁירָאִי לֹא צָר כִּי שׁוּמָא מְדַקְדָּק ר"ת אַמְאִי אִינְצֵטְרִיָּה לְפִסְנוֹק פְּרָבָה
לְגַבִּי דָּרַב יוֹסֵף דְּהָא בְּבָבָא בְּתָרָא פְּסָקִי הִלְכָה פְּרָבָה לְבַר מְשֻׁדָּה עֲנִין וּמְחַצָּה אַעפ"י
שִׁישׁ מְפָרְשִׁים דְּהֵינּוּ דְּוָקָא בְּבָבָא בְּתָרָא ע"כ בְּכוּלֵי תַלְמוּדָא וְהַלְכְתָא פְּרָבָה) כְּדִמּוּכַח
בַּפִּי' מִי שְׁאַחֲזוּ דְקָאֵמֵר וְתַסְבְּרָא דְרָבָה פְּרָשָׁב"ג וְהָא קִי"ל הַלְכְתָא פְּרָבָה וּבְהָא קִי"ל
דְּאִין הִלְכָה פְּרָשָׁב"ג וּמֵהֵיא דַב"ב הוּא דְקִי"ל הִכִּי מְדַלָּא קָאֵמֵר בְּהָא כְּדָאֵמֵר' עַל רְשָׁב"ג
וְעוֹד ק' אַמְאִי לֹא קָאֵמֵר הָכָא וְהַלְכְתָא פְּרָבָה כְּדָאֵמֵר הַלְכְתָא כַר' אֲלַעְזָר וְהַלְכְתָא פְּרָבָא
אָמֵר רַב נַחְמָן צ"כ נַר' לַר"ת דְּוָקָא שִׁירָאִי הוּא דְלֹא צְרִיכֵי שׁוּמָא לְפִי שְׁשׁוּמְתָן יְדוּעַ
קֶצֶת וְאִין רְגִילִים לְטַעוֹת בּוֹ כ"כ אָבֵל שְׁאָר דְּבָרִים פְּגוֹן אֲבָנִים טוֹבוֹת וּמְרַגְלִיּוֹת אִין
בְּקִיאִין בְּשׁוּמְתָן וּלְפַעְמִים שְׁטוּעִים בְּהֶם הִרְבֵּה צְרִיכִים שׁוּמָא מִשּׁוּם דְּיָא סְמָכָה דְּעֵתָהּ,
לְכַף נִהְיָו הָעוֹלָם לְקַדֵּשׁ אִשָּׁה בְּטַבְעַת שְׁאִין בַּה אֲבָן וְהָא דְאֵמְרִי' לְקַמְן בַּפ"ב פְּגוֹן שְׁהוֹסִיף
לָהּ נִנְפֵף מְשָׁלוֹ י"ל פְּגוֹן שְׁשָׁמוֹ אוֹתוֹ א"ג נִנְפֵף הָיִי כְּמוֹ שִׁירָאִי שְׁשׁוּמְתוֹ יְדוּעַ קֶצֶת וְהֵיא
גְּבָרָא דְקַדִּישׁ בְּאַבְנָא דְכוּחָלָא לְקַמְן וְהִיָּה רַב חֲסִדָּא מְשַׁעַר אִי אִית בַּה שְׁנָה פְּרוּטָה הָאִי
אַבְנָא דְכוּחָלָא לֹא הָיִי כְּשֶׁאָר אֲבָנִים טוֹבוֹת אֲלֵא כְּשֶׁאָר אֲבָנֵי שִׁישׁ כְּדָאֲשָׁכְחָן בְּרִישׁ ב"ב
בְּהוֹרְדוּס בְּמָאִי בְּנִינָה לְבֵית הַמְּקַדֵּשׁ בְּאַבְנֵי שִׁישׁ מְרַמָּא וּמִיָּהוּ לֹא בְּרִירָה לִי
הָאִי פְּעָמָא מָה שְׁנִהְיָו הָעוֹלָם לְהַסִּיר הָאֲבָן מִן הַטַּבְעַת דְּהָא אֵמְרִי' דְּבָכֵל דְּהוּ כ"ע לֹא
פְּלִיגֵי דְאִין דְּרָף לְתַת שׁוּמָא לְטַבְעַת כְּמָה הִיא שְׁנָה וִי"מ מִשּׁוּם הִכִּי אִינְצֵטְרִיָּה לְפִסְנוֹק
הִלְכָה פְּרָבָה מִשּׁוּם דְּרַב יוֹסֵף הִבִּיא כְּמָה רְאִיוֹת לְדְבָרֵיו וְהָא דְלֹא קָאֵמֵר וְהַלְכְתָא) פְּרָבָה
דְּלֹא תִימָא הֵינּוּ פְּרָבָה דְאִיכָא דְאֵמְרִי דְבָכֵל דְּהוּ לֹא צְרִיכֵי שׁוּמָא אָבֵל אָמֵר חֲמִשִּׁים וְשׁוּ
חֲמִשִּׁים צְרִיכִים שׁוּמָא לְפִי הַנְּצָרָה לְפִסְנוֹק דְּבָכֵל עֲנִין לֹא צְרִיכֵי שׁוּמָא: כְּתַב עַל הַנְּצִיר
אוֹ עַל הַחֲרָס מְפָרֵשׁ ר"ת דְּהָף בְּרִיית' אֲתֵיָא כַּמ"ד עֵינֵי מְסִירָה פְּרָתִי דְלַר"מ דְאָמֵר עֵינֵי
הַתִּימָה פְּרָתִי בְּעִי' שְׁיָהוּ הָעֲדִים חוֹתְמִים בְּשִׁטֵּר כְּדִמּוּכַח לְקַמְן בַּפ"ב וְעֲדִים שְׁעַל הַחֲרָס
וְעַל הַנְּצִיר כְּמָאֵן דְּלִיתְנָהוּ דְּמִי פִינּוֹן שְׁיָכוֹל לְהַזְדַּיִיף כְּדָאֵמְרִי' בַּפ"ב דְּכְתוּבוֹת הָאִי מָאֵן

דְּבַעֵי לְאַחוּוֵי חֲתִימַת יְדִיהָ בְּבִי דִינָא לְכַתּוּב חֲתִימַת יְדִיהָ אַחְסָפָא אוּ אַרְיִשָׁא דְמַגְלִתָּא וְתַנּוּ בַּפ"ב דְּגִיטִין אֵין פּוֹתְבִין לֹא עַל הַנְּיָר וְלֹא עַל הַדְּפִתְרָא וְחֻכְמִים מְכַשְׁרִים וְאַמְרִי מֵאֵן חֻכְמִים ר' אֶלְעָזָר ש"מ דִּלְר"מ לֹא מְהַי פְּתַב שְׂיִכּוּל לְהַזְדַּיִן וְכַדְאֲמַרִּין בַּפ"ב דְּכַתְּנֻבוֹת: אַעֲפ"י שְׂאִין בּוּ ש"פ דְּאֵם הָיָה בּוּ ש"פ הָיְתָה יְכוּלָה לְהַתְקַדֵּשׁ בְּלֹא פַח הַשְּׁטָר: וְהָא לֹא דְמֵי הָאֵי שְׁטָרָא לְשֹׁטֵר זְבִינֵי וְכִינּוּ דְהָאָב מְקַנָּה אֶת בֵּיתוֹ לְבַעַל כְּמוֹ מוֹכֵר שְׁמִקְנָה שְׂדֵהוּ לְלוֹקַח רְאוּי הוּא שְׂיָהָא שְׁטָר זֶה כְּשֹׁטֵר מְכָר, תִּימָא אַמְאֵי לֹא פְרִיף מְגַט דְהִנְיָה יְלַפִּין לִיָּה מִיְצִיאָה וְהֵתֵם הַמְקַנָּה פּוֹתְבוּ וי"ל דְלֹא נִיח' לִיָּה לְהַקְשׁוֹת מְגַט דְבַצַּד אַחַר דְּמֵי שְׁפִיר לְגַט דְמָה גַּט הַבַּעַל פּוֹתְבוּ וְאַף ה"נ הַבַּעַל פּוֹתְבוּ: הֵתֵם פְּתִיב וּמְכָר בְּמוֹכֵר תְּלָה רַחֲמָנָא וַע"כ בְּמוֹכֵר בְּשֹׁטֵר מִיְיָרֵי דְאֵלוּ בְּמוֹכֵר בְּכֶסֶף בְּקוֹנָה תְּלִיא מִלְתָּא שַׁע"י הַכֶּסֶף שְׂהוּא נּוֹתֵן הוּא קוֹנָה הַשְּׂדֵה: הֵכָא פְתִיב כִּי יַקַּח בְּבַעַל תְּלִי מְלִתָּא תִי' מֵאֵי מִיִּתִי רְאִיָּה מְכִי יַקַּח לְקַדוּשֵׁי שְׁטָר דְהוּא אִיְרֵי בְּקִדּוּשֵׁי כֶּסֶף וְקִנְיִת כֶּסֶף וְדֵאֵי בְּלוֹקַח תְּלָה רַחֲמָנָא וי"ל דְּמִשְׁמַע לִיָּה לְאַשְׁנֵי כָּל קִיחוֹת לְהַדְדֵי דְמִנְיָצְאָה וְהִיָּתָה יְלַפִּין דְּקִדּוּשֵׁי שְׁטָר אִיִּתְגָּהוּ בְּכַלָּל כִּי יַקַּח הִילְכָף פּוֹלְהוּ בְּלוֹקַח תְּלָהוּ רַחֲמָנָא: הֵתֵם נְמִי פְתִיב שְׂדוֹת בְּכֶסֶף יְקַנּוּ תִי' מֵאֵי פְרִיף מְקַנִּין כֶּסֶף דְּנֻדֵי בְּלוֹקַח תְּלִיא מִלְתָּא כְּדַפְרֵישִׁית וי"ל דְּאַסִּיפִין דְּקָרָא קָא סְמִיף דְּכַתְּי' וְכַתּוּב בְּסִפְרָא וְחֲתוּם וּמִשְׁמַע דְּאַפִּי פְתִיבַת שְׁטָר תְּלִיא בְּקוֹנָה, וּמִשְׁנֵי קָרִי בִיָּה יְקַנּוּ כְּלוֹמַר אִסִּיפִיָּה דְּקָרָא קָרִי יְקַנּוּ אָבֵל רִיש' דְּקָרָא אִיְרֵי כְּפִשְׁטִיָּה כְּנ"ל סְנַגִּיא זֹו: הַלְכְּתָא נִינְהוּ תִי' א"כ לְמָה לֵן בְּרִיש' פִּירְקִי' וְיָצְאָה וְהִיָּתָה שְׂהֵאֲשָׁה נְקִינִת בְּשְׁטָר וי"ל דְּשֹׁטֵר מְכָר לְחֻד הֵי הַלְכְּתָא אָבֵל שְׁטָר קִדּוּשִׁין נְפִיק מְכִי יַקַּח דְּהַבַּעַל פּוֹתְבוּ אַע"ג דְּקָאֵמַר נִינְהוּ לְשׁוֹן רַבִּים לֹא אַתְרֻנּוּיָהוּ קָאֵי כַה"ג אֲשַׁפְּחוּן בְּרִיש' פ' בְּנוֹת פּוֹתִיִּים דְּקָאֵמַר הַלְכְּתָא נִינְהוּ וְלֹא קָאֵי אֶלָּא אֶחָד: מַדְעַתּוּ וְהוּא שְׂלֵא בְּגָרָה הָא דְלֹא עָרִיב לְהוּ וְלִימָא אוּ מַדְעַתָּה וְהוּא שְׂבַגְרָה מְשׁוּם דְּבִלֵּא בְּגָרָה שְׂיָיָה לְשׁוֹן בְּתָף וּבְכַגְרָה שְׂיָיָה לְשׁוֹן הָרִי אֶת: ע"ב גְּמָרָא אַף הִנְיָה בַּעֲיָא דַּעַת מְקַנָּה נ"ל אַף דַּעַת מְקַנָּה אָבֵל מוֹדָה ר"פ שְׂאֵם פְּתַב מַדְעַתָּה וְלֹא מַדְעַתּוּ שְׂאִינָה מְקוֹדֶשֶׁת דַּלְת"ה לְפִלוֹג בְּתַרְתֵּי אֵם פְּתַבוּ מַד מַדְעַתָּה וְשְׂלֵא מַדְעַתּוּ לְרַב פְּפָא וְרַב שְׂרַבִּיָּה מְקוֹדֶשֶׁת וּלְרַבָּא בָּא וְרַבִּינָא בִּינָא אִינָה מְקוֹדֶשֶׁת: מֵאֵי לֹא שְׁטָרֵי אַרוּסִי' וְנִשְׂוֹאִין מְמֵשׁ וַא"ת וְנִשְׂוֹאִי' מֵאֵי פִירוּשׁוֹ דְּאֵי פְתוּבָה אֵין צְרִיף דַּעַתָּה וי"ל דַּה"ק שְׁטָרֵי אַירוּסִין שְׂהֵם לְצוֹרְף נִשְׂוֹאִים: לֹא בְּשֹׁטְרֵי פְסִיקְתָּא וְכַדְרַב גִּידְל וַא"ת וְכִינּוּ דְרַבִּינָא מוֹקִי לָהּ בְּשֹׁטְרֵי פְסִיקְתָּא וְכַדְרַב גִּידְל מֵאֵי קָא מִיבַעֲיָא לִיָּה בְּכַתְּנֻבוֹת (ק"ב) דַּא"ל רַבִּינָא לְרַב אֲשֵׁי דְבָרִים הִלְלוּ נִיָּתְנוּ לִיְכַתֵּב וּפִירִש"י שְׂם דְּמִיבַעֲיָא לִיָּה אֵם נִתְּנוּ חֻכְמִים פְּתִיבָה בְּדָבָר אֵם בָּאוּ לְהַחֲתִים עֲדִים בְּדָבָרִים הִלְלוּ שְׂהֵם בְּלֹא קִנְיָן אוּ לֹא נִיָּתְנוּ דְלֹא יִטְרוּף מְשַׁעֲבָדֵי דְכִינּוּ דְלִיפָא קִנְיָן לֹא מִשְׁתַּעֲבָדֵי נְכִסֵּי וְאַפִּי' אֵם שְׂנִיָּהֵם מְתַרְצִים לִיְכַתֵּב אֵינּוּ יְכוּלִים לְכַתּוּב וְכִינּוּ דְמוֹקִי לָהּ בְּשֹׁטְרֵי פְסִיקְתָּא אֶלְמָא שְׂיִכּוּלִים לְכַתְּנ' מַדְעַת שְׂנִיָּהֵם וי"ל שְׂשָׂאֵל לוֹ לִידַע סְבָרְתוֹ וְכִשְׂאֵמַר לוֹ לֹא נִיָּתְנוּ לִיְכַתֵּב ה"ק לוֹ מֵהָף דְּהַפִּיקְחֵי הֵיּוּ פּוֹתְבִין וּמֵהָף דָּאֵין פּוֹתְבִין שְׁטָרֵי אַירוּסִין ור"י פִי' נִתְּנוּ לִיְכַתֵּב בְּלֹא דַּעַת הַמְתַּחֲיִיב דְּאֵלִים פְּקַנְיָן דְּסַתְמִיָּה לְכַתִּיבָה עוֹמֵד אוּ לֹא נִיָּתְנוּ לִיְכַתֵּב אֶלָּא מַדְעַת הַמְתַּחֲיִיב וְאַמַר לוֹ רַב אֲשֵׁי לֹא נִיָּתְנוּ לִיְכַתֵּב אֶלָּא מַדְעַת הַמְתַּחֲיִיב וּפְרִי' לִיָּה מֵהַפִּיקְחֵי הֵיּוּ פּוֹתְבִין אֶלְמָא פּוֹתְבִין שְׂלֵא מַדְעַת מְתַחֲיִיב וְהַדָּר מִיִּתִי לִיָּה סִייעַתָּא מֵהָף דָּאֵין פּוֹתְבִין שְׁטָרֵי אַירוּסִין דְלֹא נִיָּתְנוּ לִיְכַתֵּב וּלְהָף פִּירוּ' לְבַתֵּר דְּשַׁמְעָה מְרַב אֲשֵׁי סְבָרָא וְכֵן מוֹכ' לְשֵׁם דְּמַעֲקָרָא אוֹתְבִיָּה וּבַתֵּר הָכִי מִיִּתִי לִיָּה סִייעַתָּא מֵהָא בְּרִיָּתָא ור"ת פִי' בְּשֵׁם אָבִיו רַבִּינוּ מֵאִיר וְכֵן

פר"ח דניקטנו ליכתב היינו אם הוצרכו ליכתב דאין נקני' באמירה לחוד אם לא נכתבו והא דקאמר הו' הו' הדברים הנקני' באמירה היינו בכתובה בלא קנין וקרי לאמירה פתיכה דתנו הפותב לאשתו דין ודברים אין ליוכו' ותני ר' חייא האומר לאשתו או לא, ניקטנו ליכתב ובאמירה לחוד ניקטנו ולפ"ז צ"ל דרבינא פליג עליה דרב אשי וקסבר דניקטנו ליכתב אין מועילין בלא פתיכה פינון דמוקי לה בשטרי פסיקתא וצריה לדקדק פמאן הלכתא ובסדר תנאים ואמוראים פתב [יד הר' יוסף] טוב עלם [פתוב] רבינא ורב אשי דהלכת' פריבנא וכו' פסק בה"ג דהלכה פריבנ' ורבא דאמרי מקודשת אבל ר"י רגיל לפסוק פריב אשי לגביה דרבינא דכה הוא רב אשי פתראה כמו רבינא וגם גדול ממנו הנה כדא"ל רבינא לרב אשי בפ' הדר אגא נמי תלמיד חבר דמר אגא ור"ח פתב וקי"ל פריב פפא ורב שרביה דמותבי עליה דרבינא ורבא מהו דאין פותבין וכו' ואע"ג דמשנינו ומוקמי' בשטרי פסיקתא וכדריב גידל אמר רב וכו' אשינווי דחיקי לא סמכי' ותו דרב נחמן דאמר לעי' מדעתה והוא שפגרה קאי פנותיהו וי"א דהלכה פריבנא ורבא והדבר צ"ע, ומה שמדקדק דאשינווי [דחיקי] לא סמכינו אין זה ראיה דבפ' הנושא איפא איפא דברי' מוקי לה בשטרי פסיקת' ודחי לה בשטרי אירוסין ממש ומדבר נחמן דלעיל ליפא ראיה דהא רבא דאמר הכא מקודשת איהו אמר לעי' בשם רב נחמן דבעי מדעתה אלא מדעתה דלעי' לאו אכתיבת השטר קאי אלא אנתנתו: כמה אתה נותן לבנה בירושלמי אבל לא אח ע"י אחותו ולא אשה ע"י בתה ואפי' היא קטנה ובלבד מן הנישואין הראשונים אתיא כר' חנינא המשיא את בנו בבית זכה בנן בבית מן הנישואים הראשונים וכן פתב הרמב"ם: הו' הדברים הנקני' באמירה ופי' רשב"ם דוקא כשמתוך התנאי עמדו ועשו הקידושים ומדקדק מדקדק עמדו ואין זה ראיה [דאורחין] דתלמודא בהכי כמו קטנה שלא מיאנה והגדילה ועמדה ונשאת ביבמות פ' ב"ש, והדתנו בפ' בתרא דכתובות הפוסק מעות לחתנו ופשט לו את הרגל תשב עד שתתלבן ראשה ומתמיה למה תשב ישאנה ויתבע חמיו בדין לפי רשב"ם גיחא דאיפא לאוקומ' פשלא קדשו מתוך הדברים ומ"מ מאחר שהסכימו על כך תשב עד שתלבין ראשה ומיהו י"ל שהחתן אינו רוצה לטרוח לבוא לב"ד ולמיקם בדינא ודייני: ומה יבמה שאינה נקנית בכסף נקנית בביאה וא"ת שפחה פנענית תוכיח שנקנית בכסף ואינה נקנית בביאה י"ל דשאני התם דלאו קנין דאשות הוי א"נ היא גופה תיתי אי לאו דאשכחן באמה העבריה דנקנית בכסף ואינה נקנית בביאה: דף י' ע"א גמרא כל הבוועל דעתו על גמר ביאה הק' ר"ן דבפרק הבא על יבמתו אמרי' נקנית בהעראה בג"ש דקיחה קיחה ותי' דהיא דפ' הבא על יבמתו מייירי בביאה שאחר הקידושים שהיא לשם נישואין כמו חופה פדאמרי' סתם חצר דידיה ללין סתם חצר דידיה לשם נישואין וסגי בהעראה וכן פי' הרי"ף דמייירי בביאה דחופה דומיא דיבמה שהיא זקוקה לו פבר וקשה לפי' דקיחה קיחה גבי קידושין מייירי ולא איירי בחופה פלל, ורבינו שמשון הזקן פי' דהא דאמרינו דהעראה קונה היינו שלא עשה פי' אם העראה ופי' מיד דמוכח שלא הנה בדעתו על גמר ביאה אבל הכא מייירי פשגמר ביאתו פאן לא קני בהעראה פינון שדעתו על גמר ביאה והלשון מוכיח פה כל הבוועל דעתו על גמר ביאה דמשמע פינון שגמר ביאתו דעתו על גמר ביאה אבל אם לא גמר קני בהעראה והא דקאמר לכ"ג דקא קני בתולה בביאה פי' אם יכול לקנות בתולה בגמר ביאה אבל פשיטא דבהעראה יכול לקנות, והר' יצחק בן הר"מ תי' הא דנקנית בהעראה

היָינוּ פְּשָׁמֶפְרֶשׁ שְׁרוּצָה לְקִנּוּת בְּהַעֲרָאָה אָבֵל בְּסֵתֶם דַּעְתּוֹ עַל גְּמַר בִּיאָה: קִתְּנֵי בִיאָה וְקִתְּנֵי נִשְׂאֵת אֶלְמָא אִפִּי' לְאַחַר בִּיאָה נָמִי אָבִיָּה זְכָאִי בְּמַצִּיאָתָהּ וּבִהֲפֵרַת נְדָרֶיהָ וּבְמַעֲשֵׂהָ יְדִיָּהּ וּמְקַבֵּל גִּיטָה עַד שְׁתַּנְּשָׂא אֶלְמָא אִירוֹסִין עוֹשֶׂה וּמְשַׁנֵּי כִּי קִתְּנֵי נִשְׂאֵת אֶשְׂאָרָא אָבֵל בִּיאָה נִישְׂוֹאִין עוֹשֶׂה וְהִיא בְּרִשׁוֹת הַבַּעַל לְמַצִּיאָתָהּ וְלִכְל דְּבַר: וְחִיָּבִים עָלֶיהָ מִשׁוּם אִשְׁתְּ אִישׁ פִּירֶשׁ"י אִם קָבֵל בַּהּ אָבִיָּה קִידוּשִׁין וְקִשָּׁה אִמָּאִי אִיְצְטְרִיָּה לְמִתְּנֵי וְחִיָּבִים עָלֶיהָ מִשׁוּם אִשְׁתְּ אִישׁ הָא קִתְּנֵי סִיפָא אִם בָּאוּ עָלֶיהָ אַחַד מִפְּל הַעֲרִיּוֹת הָאֲמוּרוֹת בְּתוֹרָה מוּמְתִין עַל יְדָהּ וְאִשְׁתְּ אִישׁ בְּכָלֵל כְּדָמוּכַח בַּפ' בֶּן סוּרֵר וּמוֹרָה וְאִפִּי' בְּהִמָּה בְּכָלֵל כְּדָאִיתָא בַּפ' ד' מִיתוֹת בְּשִׁמְעָתָא דְתַקְלָה וְקִלוֹן וּנ"ל דְקָאִי אִם בָּא עָלֶיהָ יָבָם קִנְיָהּ וְקַמ"ל דְקוֹנָה קִנְיָן גְּמוּר מְדֹאֹרְיָתָא וְלֹא הוּיָא כְּבִיאַת בֶּן ט' דְקִתְּנֵי בְּסִיפָא דְהִיא מְשֻׁנָּה בַּפ' יוֹצֵא דוֹפֵן דְלֹא קִנְיָה אֶלְא מְדַרְבְּנָן כְּדָאֲמַרְיָנָן עָשׂוּ בִיאַת בֶּן ט' כְּמֵאֲמַר בְּגִדוֹל וּמְמַעֲטִי לִיהּ בַּפ' ד' מִיתוֹת ב"ד וְלִקְמָן בְּפִירְקִין מְאֻשְׁרִי יִנְאַף אֶת אִשְׁתְּ אִישׁ פְּרִט לְאִשְׁתְּ קָטָן: ע"ב גְּמָרָא נִשְׂאֵת לְכַהֵן אוֹכְלַת בְּתֵרוּמָה אָבֵל פְּחוֹת מַג' אַעֲפ"י דְנִשְׂאֵת לֹא אָכְלָה דְאִיכָּא לְמִיחַשׁ לְסַמְפוֹן דְכִיּוֹן דְלֹא בֵת בִּיאָה הִיא אַע"ג דְנִשְׂאֵת לֹא בְּדִיק לָהּ וְגַם חוֹזֵר וּמְשַׁלְּחָה לְבֵית: אַרוּסָה בֵת יִשְׂרָאֵל אוֹכְלַת בְּתֵרוּמָה תִּי דְהִכָּא דְרִישׁ מַק"ו דְאַרוּסָה בֵת יִשְׂרָאֵל אוֹכְלַת בְּתֵרוּמָה וְנִשְׂוֹאָה דְרִישִׁין בְּסִפְרֵי מִפְּל טְהוֹר בְּבֵיתָהּ יֹאכֵל אֹתוֹ וְאִית דְּמַפִּיק לָהּ מֵאַתָּם וּבֵיתָכֶם וְק' לְעוֹלָא דְאֲמַר לְעִיל (דָּף ה' ע"א) אַרוּסָה בֵת יִשְׂרָאֵל אוֹכְלַת בְּתֵרוּמָה מִשׁוּם דְהוּי קִנְיָן כְּסָפּוֹ וּפִר"ת דְהִיא זְקָאֲמַר עוֹלָא קִנְיָן כְּסָפּוֹ אֶסְמַכְתָּא בְּעוֹלָמָא הִיא וְלֹא עֵיקַר דְרִשָּׂא, וּמִי' בַּר"פ אֶלְמָנָה לַכ"ג לֹא מְשַׁמַּע הָכִי דְפִרְיָהּ שְׂיֵאכְלוּ עֲבָדֵי מְלוֹג שְׂהַכְנִיסָה אֶלְמָנָה לַכ"ג בְּתֵרוּמָה מִפְּחַ קִנְיָנוּ שְׂקָנָה קִנְיָן כְּמוֹ עֲבָדֵי שְׂקָנוּ עֲבָדִים וּמְשַׁנֵּי קִנְיָן שְׂאִינוּ אוֹכְלֵי אִינוּ מְאָכִיל, הַלְכָּהּ נִרְאָה לְפִר' דְרִשָּׂא דְעוֹלָא הִיא עֵיקַר וְהִיא דְסִפְרֵי אֶסְמַכְתָּא הִיא וְכַמָּה דְרִשׁוֹת מְצִי' בַּת"כ דְאַסְמַכְתוֹת נִינְהוּ כְּגוֹן מַעֲשֵׂר פִּירוֹת וְיִרְק דְדְרִישׁ בְּסִפְרֵי מְקָרָא וְכֵן לֹא עוֹלִים בְּיוֹם טוֹב וְכֵן הִנְהוּ דְרִישׁ מְקָרָא אָבֵל מִקְלָתָהּ דְאַמוֹרָא הוּי דוֹקָא וְק"ו דְהִכָּא הָא קָא דְחִי לִיהּ וְאֵע"ג דְמִקְנִין כְּסָפּוֹ לֹא מְשַׁמַּע אֶלְא קִידוּשִׁי כְּסָף אִיְתְּקוּשׁ הַנְּיוֹת לְהַדְדִי: וְמָה שְׂפָחָה כְּנַעֲנִית שְׂאִין בִּיאָתָהּ מְאָכִילָתָהּ וְכו' וּמַהֲאִי ק"ו לִיכָּא לְמִילָף נְקִינִית בְּכֶסֶף וְשִׁטְר וְמָה שְׂפָחָה כְּנַעֲנִית שְׂאִינָה נְקִינִית בְּבִיאָה נְקִינִית בְּכֶסֶף וְשִׁטְר אִשְׁהָ שְׂנַקְנִית בְּבִיאָה אִינוּ דִין שְׂנַקְנִית בְּכֶסֶף וְשִׁטְר וְכו' דְאִיכָּא לְמִפְרָהּ מָה לְשְׂפָחָה כְּנַעֲנִית שְׂפֹן יוֹצֵאָה בְּכֶסֶף כְּדְפָרְכִינוּ לִיהּ גְּבִי אִמָּה הָעֵב יָה אָבֵל לְעַנְיָן אָכִילַת תְּרוּמָה לֹא שְׁנִיָּהּ הָא פִּירְכָּא, וּבִירוּשְׁלָמִי שְׁלָמִי בְּעִי לְמִילָף מַהֲאִי ק"ו שְׂתָהָא אִשְׁהָ נְקִינִית בְּחִזְקָה וּמְשַׁנֵּי וּבַעֲלָה בְּבִיאָה נְקִינִית וְאִינָה נְקִינִית בְּחִזְקָה וְה"ה דְמַמַּעֲטִי מוּבַעֲלָה כְּסָף וְשִׁטְר אָבֵל הַתְּלִמוּד לִית לִיהּ הַךְ דְרִשָּׂא כְּדָמוּכַח כָּל הַסּוּגִיָּא לְעִי דְאִי לֹא דְאֶשְׁכַּחַן פִּירְכָּא הוּהּ יִלְפִינוּ מַק"ו וְתִי' אִמָּאִי לֹא יִלְפִינוּ לָהּ לָהּ בַּג"ש דְאִשְׁהָ וְשְׂפָחָה מְהַדְדִי לְעַנְיָן כְּסָף וְשִׁטְר וְצ"ל דְלִית לִיהּ הַךְ דְרִשָּׂא דְאִי אִית לִיהּ יוֹתֵר הִנְהוּ רְאוּי לְדְרוּשׁ הַג"ש לְעַנְיָן קִנְיָן מְלַעֲנִין מְצוֹת דְעֵיקַר קָרָא בְּבִיטוּל קִנְיָן כְּתִי' וְכַתֵּב לָהּ סִפְר פְּרִיתוֹת אוּ חוֹנְפָּשָׁה לֹא נִימְן לָהּ וְה"ה לְעַנְיָן קִנְיָן וְלֹא נִהִירָא לִי הִיא שְׁיִנוּיָא דְלֹא יִדְעִינוּ דְעֵבֵד חִיָּבִים בְּמְצוֹת שְׂהָאִשְׁהָ חִיָּבִית בְּהֵם אֶלְא מַג"ש דְלָהּ לָהּ וְנִרְאָה דְפִירְכָּא מְעִיקְרָא לִיתְאִדְחִן־חִנְפָּשָׁה לֹא נִימְן לָהּ בְּשְׂפָחָה כְּתִיב וְאִין לְלַמּוּד מְשַׁם שְׂתָהָא נְקִינִית [אִשְׁהָ לְשֵׁם אִישׁוֹת מְשַׂפָּחָה שְׂנַקְנִית לְשֵׁם שְׂפָחוֹת בְּכֶסֶף וְשִׁטְר כְּצ"ל אִי"ק ס"ט] גְּוִיָּה לְשֵׁם אִישׁוֹת שְׂפָחוֹת בְּכֶסֶף וְשִׁטְר: אִלְמָא בְּבִיאָה שַׁע"י חוֹפָה וְכֶסֶף שַׁע"י חוֹפָה פִּירֶשׁ"י בִּיאָה שְׂאֲחַר חוֹפָה אִיירִי וְכֶסֶף שְׂלַפְנֵי חוֹפָה וְלֹא נ"ל

לפרושי בתרי גונוני ועוד אי בביאה שאחר חנופה איירי מאי האי דקאמר זו שביאתה מאכילתה הא אכלה מקודם ביאה משעת החנופה ועוד הא דקאמר בתר הכי הכא תרתי והכא חדא.

הל"ל הכא תלת והכא חדא בביאה איפא תלת כסף וחנופה וביאה. ונ"ל בביאה שע"י חנופה היינו ביאה שהיא חנופה כמו כסף שע"י חנופה זו שביאתה מאכילתה ע"י חנופה אינו דין שפספה מאכילתה בלא חנופה תי' לימא דיו אסוף דינא מה ביאה שע"י חנופה ה"נ כסף שע"י חנופה קניא הניחא לר' טרפון דאמר היכא דמפריה ק"ו לא אמרינו דיו אלא לרבנן ק' י"ל דהאי ק"ו ליתיה הכי אלא גלוני מילתא בעלמא דבן בתירא אית ליה דאשה אוכלת בתרומה מפל טהור בביתה יאכל אותו והאי ק"ו אינו אלא לגלות אם ארוסה בכלל ביתה היא הלכה לרבנן נמי פינן דק"ו אינו עיקר מודו דלא אמרינו דיו היכא דמפריה ק"ו: דף י"א גמרא עד שתפנס לחנופה משום דעולא מדנקט עד שתפנס לחנופה משמע דהיינו כמשנה אחרונה דאינה אוכלת בהגעעת זמן עד שתפנס לחנופה ותי' דבפרק אע"פ פליגי אמוראי למשנה ראשונה דאינה אוכלת עד שיגיע זמן משום דעולא או משום סמפון אפ"ה כמשנה אחרונה כולהו מודו דהטעם משום סמפון כדאייתא התם ונ"ל דתנאי דהכא כמשנה ראשונה ופליגי בפלוגתא דעולא ורב שמואל כרבי יהודה דהתם בן בג בג סבר משום סמפון ובין בתירא סבר משום דעולא ועד שתפנס לחנופה דהכא לאו דוקא אלא לפי שבהגעעת זמן רגילים לעשות חנופה נקט חנופה והתם נמי אמרי' דבין עולא לרב שמואל איפא בינייהו קבל מסר והלך פי הכא ובכ' נערה נמי אשקחן שקורא הגעת זמן לשון חנופה דתנו התם לעולם היא ברשות האב עד שתפנס לחנופה וד"ק' בגמרא מאי לעולם לאפוקי ממשנה ראשונה משמע דאי לאו לעולם הוה מיתוקם בהגעעת זמן אע"ג דקתני לחנופה ומיהו התם ניחא טפי דנקט לשון חנופה משום שאר דברים שהוא ברשות הבעל ע"י חנופה פגון ליורשה ולטמא לה ולהפר נדריה וה"ר משה מנרבונוא מפ' דלמשנה אחרונה [נמי פליגי הני תנאי וגם מישיב מה שכתוב במקצת ספרים אבל מה אעשה שחכמים אמרו אין האשה אוכלת בתרומה עד שתפנס לחנופה אי משום דעולא אי משום סמפון ובן בג בג סבר אי לא נכנסה לחנופה אינו אוכלת משום סמפון ובן בתירא סבר דלסמפון לא חיישי' (מהגעעת זמן ואילך משום דעולא או משום סמפון לאסורה ע"ד ולאסור עד שעת החנופה) אלא מאחר שהתחילו לגזור משום דעולא והחמירו לאסור עד הגעת זמן (או משום סמפון) החמירו לבסוף נמי לאסור משום סמפון עד שעת החנופה ומאי בינייהו דקאמר לא לפי האמת שנוהג עכשיו דחיישינו לסמפון אלא לפי משנה ראשונה בא לפרש מאי בינייהו דבן בג בג חייש לסמפון ובן בתירא סבירא ליה משום דעולא.

קוביוסטוס פירש"י גונב נפשות ור"ח פי' משחק בקוביא והא דאמרי' בב"ר דאמר שלחני פי' עלה השחר וכי נגב אתה או קוביוסטוס אתה שאתה מתירא מן השחר לפירש"י ניחא לפר"ח נמי י"ל דאדם המשחק בקוביא רגיל להיות עליו נושים הרבה ונטמן מפניהם ובכ"ק דבכורות משמע כפר"ח שאמר לו ההגמון לריב"ז על חשבון השקלים וכי משה רבכם גנב הנה או קוביוסטוס הנה או אינו בקי בחשבונות הנה ולא שייך התם לפרש גונב נפשות וי"ל דקוביוסטוס קאי אשאלה ראשונה ששאל לו בחשבון הלויים והכא משמע בפר"ח דקאמר נמצא גנב או קוביוסטוס הגיעו דמשמע דרובא איתנהו הכי ורוב

עבדים אינם גונבים נפשות: הנהו קלא אית להו פירש"י וסבר וקביל וק' לר"ת דבריש המוכר פירות אמרי בהקדא נמצא גנב או קוביוסטוס הגיעו לסטי מנזינן או מוכתב למלכות אומר לו הרי שלך לפניך וע"ק דאמרי בפ' האנמני גבי שפחה אם היתה שוטה או נכרית הרי זה מקח טעות א"כ בהנהגה מומים נחוש לסמפון ומפר' קלא אית להו ולא שכחי ולא חיישינו להו סמפון פינו דלא שכחי'.

ורב"א הנה מקנים פירש"י דהיכא דמקבל המוכר המעות אמרי דלוקח מסתמא קודם נתינת המעות ידע הני מומין דאית להו קלא וסבר וקביל והא דאמר התם הרי שלך לפניך היינו קודם שנתן הלוקח המעות וכן משמע קצת התם בפ' המוכר פירות דפריה לימא המוציא מתבירו עליו הראיה אלמא מיירי פשהלוקח מןחוק: מסר והלה פירוש מסר האב לשלוחי הבעל או הלה האב עם שלוחי הבעל לסמפון חיישינו כל זמן שלא נכנסה לרשות הבעל והיינו פרב דאמר בפ' אעפ"י מסירתה לכל חוץ מתרומה ורב אשי פליג עליה התם אף לתרומה אף למשנה אחרונה דאמתני' דהתם קיימו דקתני לעולם לאפוקי ממשנה ראשונה ולדידיה מצי לפרושי מסר וגם הלה דכיון שהלה האב עם שלוחי הבעל חיישינו לסמפון: אלא מעתה כגון בנתיה דר' ינאי קס"ד דאפי' בפשטה ידה וקבלה פרוטה קאמר רבי זירא דאינה מקודשת הואיל ורגילה להקפיד על דינר לא חשיב לגבי דידיהו פסוף אלא דבר שרגילה להקפיד בו הילכה פריה ליה בנתיה דר' ינאי דרגילות להקפיד על תרמבא דדינרי לא יתקדשו בפחות אפי' פשטה ידה פינו דלא חשיב פסוף וזו אינה סברא כלל, ומשני פשטה ידה וקבלה לא קאמינא דאפי' בפרוטה מתקדשת דכסף קרינא ביה כי קאמינא דקדשה בליליא א"נ דשוניא שליח וכיון דרוב נשים רגילות להקפיד על הדינר הוי כאלו פירשה שלא תתקדש בפחות מדינר ובנתיה דר' ינאי אי שניה שליח אינו מתקדשות בפחות מתרמבא דדינרי כה פירש"י וק' דא"כ נתיב דבריה לשיעורים פינו דאזלי בכל אחת כפי דעתה וכה"ג כרי' בסוף פ"ק דגיטין ובפ' חזקת הבתים גבי הני דבי בר אלישיב וי"ל דהאי לא חשיב לשעורים פינו דבדינר כולם שוות פינו דאינו מתקדשות בלילה או ע"י שליח בפחות מדינר א"נ מצי לפרושי דבנתיה דר' ינאי נמי אי שונויה שליח מתקדשת בדינר פינו שיודעת שיתנו לשליח כמו שרגילות ליתן לשאר נשים אמרינו דבונדאי מתרצית בכה: טעמייהו דב"ש כדבר אסי דאמר כל פסוף האמור בתורה פסוף צורי ואם שקלים הוי פסוף צורי ואם פסוף סתם הוי מטבע הפחותה שבצורי הילכה פרוטה לא מצית אמרת לפי שהיא של נחונשת ובצור' מטבע של נחונשת ליכא וכיון דאפיקתיה מפרוטה אלמא מידי דחשיב בעי אוקמיה אדינר כדלקמן בשמעתיה: ע"ב גמרא ונהרי טענה וכו' ופי' רש"י ונהי דמעה מטבע מיהא פחותה שבצורי שנים מנא להו לפירושו דכיון דמטבע הפחות שבצורי (מי' שנים מנא לה"ו הוא מעה היכי שייך למימר הך פינו דאפיקתיה מפרוטה אוקמיה אדינר הלא מעולם לא הנה בכלל פרוטה אלא דקרא הוא מעה שהיא הפחות שבצור' ובשלקמא לקמן דמסקי פסוף קצוב דוקא ניחא פינו דהתם פסוף שאינו קצוב פרוטה ואפיקתיה מפרוטה מסתבר לאוקומי אדינר שהוא חשוב אבל הך פינו דסתם פסוף הוא מעה אמאי מפקינו ליה מעה לאוקומי אדינר ועוד כי היכי דבקדושוין אמרינו פינו דאפיקתיה מפרוטה אוקמיה אדינר גבי טענה נמי פינו דאפיקתיה משתי פרוטות אוקמיה אשני דינרים הילכה נראה כמו שפי' בשם רבותיו דדינר הוי המטבע הפחותה שבצורי ואע"ג דכתיב עשרים גרה השקל

וּמְתַרְגְּמֵינוּ עֲשָׂרִין מְעִין סִילְעָא לֹא שְׁהִיתָה מְעָה בִּימֵי מֹשֶׁה אֲלֵא גֵרָה הוּא מִשְׁקַל קְטוֹן־שֵׁשׁ מֵהֶם עֲשָׂרִים בְּשִׁקְל וְאַנְקְלוֹס לְפִי דוֹרוֹ תִּרְגַּם שְׁבִימִיו הִיָּה מְטַבֵּעַ שְׁשֹׁמוֹ מְעָה שְׁהִיו מֵהֶם עֲשָׂרִים בְּשִׁקְל וּפְרִיָּה וְהָרִי טַעֲנָה דְתַנּוּ שְׁתֵּי כֶּסֶף שְׁהֶם מְעוֹת וְלֹא דִינָר מִדְּקִמְתָּ שְׁתֵּי וְלֹא קִתְּנֵי שְׁנֵי וּמִשְׁנֵי מִשׁוּם דְּבַעֲיָ דְבָר חֲשׁוֹב דְּוִמְיָ דְּכֻלִּים וּמְעָה דְּבָר חֲשׁוֹב הוּא וְהִשְׁתָּא אֲתֵי קִרָא לְגִרְוֹעַ דְּסָגִי בְּמְעָה וְלֹא בְּעֵי דִינָר אֲבָל לְפִי הַמְּסַקְנָא דְאַמְרֵי דְבַעֲיָ כֶּסֶף אֲתֵי כְּלִים לְאוֹסוֹפֵי דְבַעֲיָ מְעָה וְלֹא סָגִי לִיהַּ בְּפִרוּטָה.

וּרְשׁ"י הֵק' עַל פִּי זֶה דֹא"כ דְּכָל כֶּסֶף הָאֲמוֹר בְּתוֹרָה דִּינָר הִיא הִיכִי אֲתֵי הִיקִישָׁא וְעִקְרָא לָהּ הָא אִיצְטְרִיף לִיהַּ הִיקִישָׁא לְאַשְׁמוּעֵינוּ מֵהַ כְּלִים שְׁנַיִם וְכו' (שְׁמוּאֵל ב' שְׁבוּעַת הַדֵּינִינִים) צ"ל דְּתַרְנוּן־יְהוּ דְרִשׁוֹת נְפָקִי מִכְּלִים דְּאִין הִיקִישׁ לְמַחְצָה) וְכֶסֶף כִּי אֲתָא לְכַפְרָה הוּא דְאַתָּא וְעוֹד הֵק' הִיכִי אֲמַרִינוּ מֵהַ כְּלִים דְּבָר חֲשׁוֹב וְכִי מַחֲט דְבָר חֲשׁוֹב הוּא הִיא אֲמַרִינוּ הֵתֵם יִצְאוּ כְּלִים לְמַה שְׁהֶם אֲלֵמָא מְחֻטִּין לֹא חֲשִׁיבִי הָא נְמִי ל"ק דְּאַפִּי' מַחֲט יֵשׁ בּוֹ חֲשִׁיבוֹת דְּרֵאוּי לְעֲשׂוֹת בּוֹ מְלֵאכָה גְדוֹלָה וְעוֹד הֵק' דְּבִהֲדִיא אֲמַרִינוּ אִיפְכָא בְּשִׁבּוּעוֹת מֵהַ כֶּסֶף דְּבָר חֲשׁוֹב אִף כְּלִים דְּבָר חֲשׁוֹב וְהָא נְמִי ל"ק דְּהִינּוּ דְּוִקָא לְשְׁמוּאֵל אֲבָל רַב אִית לֵיהַּ בְּהֲדִיא הֵתֵם דְּבִין שְׁנַיִם וּבִין חֲשׁוֹב נְפָקִי מִכְּלִים וְכֶסֶף כִּי אֲתָא לְכַפְרָה הוּא דְאַתָּא: ה"ג רש"י גוּפָה אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב אֲסִי וְהִינּוּ טַעֲמָא דְּאִי אֲקַמְיָתָא קְאִי ה"ל לְמִיפְרֵי לְאַלְתֵּר לִימָא רַב אֲסִי דְאַמַר כַּב"ש אֲלֵא חוּזַר וְאוֹמַר דְּבָרֵי רַב אֲסִי כְּדִי לְפָרְשֵׁם וְהָדַר תּוֹ פְּרִיָּה לִימָא רַב אֲסִי דְאַמַר כַּב"ש: וְשָׁל דְּבָרֵיהֶם כֶּסֶף מְדִינָה תִּי' דַּבְּפ' הַחוּבֵל תַּנּוּ גַבִּי תוֹקַע לְחַבְרוֹ רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי אוֹמַר מָנָה וּמְסִיק בַּגְמ' דְּהִינּוּ כֶּסֶף צֹרִי וּבְכַתּוּבוֹת פ' אַע"פ תַּנּוּ נוֹתֵן לָהּ כְּלִים שָׁל חַמְשִׁים זֹזוּ וּבַפ' מְצִיאַת הָאִשָּׁה לֹא יִפְחֹת לָהּ מְחַמְשִׁים זֹזוּ וְדִיִּיק בַּגְמ' דְּחַמְשִׁי זֹזֵי פְּשִׁיטֵי קְאָמַר וְאַמְאִי לֹא דִיִּיק מְדַרְב יְהוּדָה אָמַר רַב אֲסִי וְגַם כְּתוּבָה הִיא מְאַתִּים זֹזוּ צֹרִי בֵּין לְמ"ד מְדָאו' בֵּין לְמ"ד דְּרַבְּנָן וּכְתוּבַת אֲלֵמָנָה שְׁהִיא לַכ"ע מְדַרְבָּנָן הִיא (מְדַרְבָּנָן) בְּמָנָה צוּרִי וְנַר' דְּלֹא מִיִּירִי רַבִּי יְהוּדָה אֲלֵא בְּסֻלְעִים דְּוִמְיָ דְּכֶסֶף קְצוּב הָאֲמוֹר בְּתוֹרָה דְּהִינּוּ שְׁקֻלִים חַמֶּשׁ סְלֻעִים שָׁל בֵּן וְכו' אֲשֶׁם בְּכֶסֶף שְׁקֻלִים וְעַרְכִי' לֹא אִיצְטְרִיף לְתַנָּא לְמַתְנֵי דְּהֵתֵם כְּתִיב בְּהֲדִיא בְּשִׁקְל הַקּוֹדֶשׁ וְעַרְכִי' נְמִי דְּכְתִיב וְכָל עֲרַכָּה יִהְיֶה בְּשִׁקְל הַקּוֹדֶשׁ: דָּף י"ב גְּמָרָא שְׁלֵא יְהוּ בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל כְּהִפְקַר הַלְּפָד אֲפִקִיעֵינְהוּ לְקוֹדֶשִׁי מִיְּנִיָּה לְכָל מְקַדָּשׁ בְּפָחוֹת מְדִינָר: סָבַר רַב יוֹסֵף לְמִימַר פְּרוּטָה כָּל דְּהוּ אִף אִם יִפְחֹתוּ מִמְּשִׁקְל שָׁל כָּל מְטַבֵּעַ וּמְטַבֵּעַ רַק שְׁיִהְיוּ קְצ"ב פְּרוּטוֹת בְּדִינָר: א"ל רַב יוֹסֵף א"ה הִינּוּ דְּתַנּוּן צֹא וְחֲשׁוֹב וְכו' הִשְׁתָּא אֲלֵפִים לֹא הִנּוּן יוֹתֵר מֵאַלְפִים קִרִית לְהוּ אַא"כ דְּפְרוּטָה מְקַרְיָא בְּכָל דוֹר וְדוֹר לְפִי הַמְּטַבֵּעַ נִיחָא דְּבָדוֹרוֹ שָׁל תַּנָּא נְפָחְתוּ הַשְׁקֻלִים וְהַפְּרוּטוֹת וְהָיוּ בְּשִׁתֵּי סְלֻעִים שָׁל מֹשֶׁה יוֹתֵר מֵאַלְפִים פְּרוּסוֹת שָׁל דוֹרוֹ דְּאַשָּׁה מְשַׁעֲרִינָן בְּשִׁקְלוֹ שָׁל מֹשֶׁה אַא"כ דְּכָל הַפְּרוּטָה הַשְּׁנוּיָה בְּדְבָרֵי הַתַּנָּאִים הִיא פְּרוּטָה שָׁל מֹשֶׁה לֹא הָיוּ כְּוָלֵי הָאִי: ל"ק הָא דְּאִיִּיקוֹר אִיִּסְרִי נ"ל דַּה"ה דְּהִנָּה מְצִי לְמִימַר הָא דְּאִיִּיקוֹר פְּרִיטֵי וְקָם שְׁתָּא בְּאִיִּסְרָא הָא דְּזוּל פְּרִיטֵי וְקָם תַּמְנָא בְּאִיִּסְרָא וְהָיִ אִיתָא בִּירוּשָׁל' ר' חֲנַנְיָה וְר' מְנָא ר' חֲנַנְיָה אוֹמַר נְחֻשֶׁת בְּאַתְרָא קְאִים כֶּסֶפָא זִיל וְכֶסֶפָא יְקִיר ר' מְנָא אָמַר כֶּסֶפָא בְּאַתְרָא קְאִי נְחֻשֶׁת זְלוּל נְחֻשֶׁת יְקִיר עַל דְּעַתְיָה דַּר' חֲנַיְנָא לְעוֹלָם שְׁמַנָּה נְשִׁים מְתַקְדָּשׁוֹת בְּאִיִּסְרָא עַל דְּעַתְיָה דְּרַבִּי מְנָא פְּעַמִּים שְׁשַׁת פְּעַמִּים ח': חֲזִינְשִׁינָן שְׁמָא שְׁוָה פְּרוּטָה בְּמִדֵּי חוּמְרָא דְּדַבְּנָן הִיא דְּמַאוּרִיָּתָא אִין לְהַקְדִּישׁ אֲלֵא מְקוּמוֹ וְשַׁעְתוֹ וְהָא דְּקָרִי לִיהַּ בְּתַר הָכִי קוֹדֶשִׁי סָפֵק לֹא שְׁיִהָא בּוֹ שׁוּם סָפֵק מְדַאוּרִיָּתָא: הָא בְּקוֹדֶשִׁי סָפֵק וְאִינָּה

מותרת לאחר בלא גט וגם נמי צריף לקדשה הראשון קידושין אחרים ונדאין, ונ"ל דמגרש ראשון ונושא שני אבל מגרש שני ונושא ראשון לא דאמרין בשמעתין קמייתא בגיטין יצא עליה קול מראשון ובא אחר וקדשה קדושי תורה מהו אמר רב הונא מגרש ראשון ונושא שני אבל מגרש שני ונושא ראשון לא מ"ט אתי למימר מחזיר גרושתו מן האירוסין אפי' רב שישת בריה דרבא דאמר התם אף מגרש שני ונושא ראשון מימר אמרי עיינו רבנו בקידושי שני וקדושי טעות הוא מודו הכא דדוקא מגרש ראשון ונושא שני ולא דמי דהתם דיצא עליה קול דנתקדשה מראשון קידושי נדאי מימר אמרו עיינו רבנו ובדקו בקול שהיה אמת וביטלו קידושי שני אבל הכא שהדבר ידוע שאין בו שנה פרוטה ליכא למימר קידושי טעות הווי של שני אלא שחששו לומר דילמא שנה פרוטה במדי וגרשה ראשון ונשא שני וגרשה ונתחזרה ראשון והתם נמי קו"ל הלכתא מגרש ראשון ונושא שני: רב חסדא לא סבר לה ההיא דשמואל הכא לא מצי לשנויי הא בקידושי נדאי הא בקידושי ספק ונהה משער רב חסדא אי אית ביה שנה פרוטה אז מקודשת לראשון ואי לית ביה שנה פרוטה יגרשנה הראשון ותשאר תחת השני דהא חזינו דלא אצרכה גט מראשון מדפרשי רבנו ממשפחת השני אלא נדאי לא סביר לן ההיא דשמואל: ע"ב גמרא האיכא סהדי באורית גר"ת בנא"ו וכן גורס בערוך ול"ג באירי ביו"ד ואורית הוא מערב כמו אוריא דבפ' לא יחפור גבי שכינה במערב דקאמר מאי אוריה אוריה ולא כמו שפרש"י שפי' אוריה במזרח אוי' שלפני השכינה והשתא ניחא דבני בבבלי היו אומרים האיכא סהדי באורית דהיינו מערב שקורים לבני ארץ ישראל בני מערבא ורבי חנינא שהיה בארץ ישראל היה אומר עידיה בצד אסתו דהיינו בצד צפון פדאמרי' האי שמעמא בעיא ציליתא פיומא דאסתא ודהיינו רוח צפונית שמתרגמין מצפון זהב יאתה מאסתא דהבא יאתה ובבל היתה לצפונה.

פדכתיב מצפון תפתח הרעה: האיכא סהדי באורית אין לפרש גיחוש דילמא איכא סהדי באורית דלמה יש לנו לחוש מספק ועוד דההיא דר' חנינא דמיייתי הכא דאמרי ליה רבנו בפ"ב דכתובות והא איכא סהדי במדינת הים אין לפרש דקשיא להו דניחוש מספק דא"כ תיקשי להו מתני' דהתם דקתני בהדיא נשבייתי וטהורה אני נאמנת והא נמי ליכא למימר הא איכא סהדי דידעי דנדאי איכא סהדי דפשיטא דעל זה ראוי להחמיר עד שחזקור דברי העדים הקלף נ"ל והא איכא סהדי פלומר יצא הקול שיש עדים באורית במדינת הים: ועל דמקדש בביאה פר"ת משום פריצותא לפי שצריף עדי ביאה או עידי ייחוד ודבר מכווער הוא להעמיד עדים על כף וקשה דביבמות (פ"ג) מיייתי לה גבי מצות יבום מקדש ואח"כ בועל לא קדש לוקה מכת מרדות מדרבנו כדבר.

והתם לא מצי לפרושי משום עידי ייחוד דאפי' אי קדיש תחלה אפתי צריף עידי ייחוד דיבמה אינה נקנית מדאו' אלא בביאה. ונ"ל דהיינו פריצותא דעושה תחלת קניינו בביאה דומיא דקדוש בלא שידוכין: ומאן דמבטל גיטה אי אמרי' ביטלו מבטל גיחוש דשמא אשה זו לא תדע בבטיול ותנשא ומיהו רב יוסף גופיה אית ליה בפ' השולח בטלו אינו מבטל ואיכא למימר מ"מ מוציא לעז הוא על הגט: ועל דמצער שלים דרבנו פירש"י שלים ב"ד וגר' דבחנם דחק לפ' כן דלקמן בפ' בתרא מיייתי לה אהא דמצער לשמעיה דרב יהודה דהנה שקיל בשרא דטבחא דהא דשמתייה רב יהודה שמתא עדיפא מניגודא פדאמרינו בפסחים (בפ' מקום שנהגו) החמיר עליו בשביל שגם עליו דיבר דאמר

מאניהודה בר שייסקל דשקיל בשרא מקמאי: ועל דמסר מודעא אגיטא ואעפ"י שחזר
[*פי' ביטול המודעא] ובטלה איכא מאן דשמע במודעא ולא שמע בבטול: בכלהו לא
מנגיד רב וכו' על זה סמכו לנהוג היתר לדור החתנים עם חמיו בזמן הזה אע"ג דכולהו
אמוראי לית להו דשמואל דהא רב יוסף קאמר הך נגדן' פרב ורב יהודה לקמן בפ'
בתרא דשמתיה להווא גברא: בשעת מתן מעות מקודשת גר דל"ג בין רצתה בין לא
רצתה פדמוכח לקמן דקאמר וליתני מקודשת סתם פי התם: דף י"ג גמרא קדשה בגזל
בחמס ובגניבה לקמן בפ"ב מוקי לה בגזל דידה וחמס וגניבה דידה ופרושי קא מפרש
פגון שחטף סלע מידה: כשם שאין אשה נקנית בפחות מש"פ פה אין קרקע נקנית בפחות
מש"פ.

תמיה לי אמאי תלי קרקע באשה פי היכי דבאשה ילפינו קיחה קיחה משדה עפרון דכתיב
ביה פסך בקרקע נמי כתיב שדות בפסך יקנו ולפי גר' הספרים דגר' לעי' אשה בפחות
מש"פ לא מקנייא נפשא דתלוי בקפידת האשה ניחא: מאי משמע פדמתרגם רב יוסף.

תמיה לי מאי צריכים לתרגום דרב יוסף הא כתיב בקרא ונאוף וסתם נאוף אשת איש
דכתיב אשר ינאף את אשת איש וכתוב האשה המנאפת תחת אשה תקח את זרים. וי"ל
דנאוף דקרא משמע שהוא מנאף עם אשת חבירו אבל ההיא דמתרגם רב יוסף מולידין
בגין מנשי חבריהון ע"כ מייירי באשה שנתגרשה שלא פדת ונשאא זה או שהיתה
מקודשת לאחר ולא ידע ראשון שהיתה מקודשת לו ונשאא זה דאי במנאף עם אשת
חבירו לא שייך ביה למימר מולידין בגין בנשי חבריהון דרוב בעילות אחר הבעל ועוד
היינו נאוף דרישא: ע"ב גמרא לב ושמואל דאמרי תרנוייהו מלנה ע"פ אינו גובה לא
מן היורשים ולא מן הלקוחות ואפי' מדרבנן פדמוכח בע' מי שמת בשמעתי דאקני' קנה
והוריש ר"י ור"ל דאמרי תרנוייהו גובה בין מן היורשים בין מן הלקוחות היינו מדאור'
אבל מדרבנן אינו גובה אלא מן היורשים אבל מן הלקוחות לא גביא כדאי' בפ' גט פשוט:
מלנה הפתובה בתורה כפתובה בשטר דמיא קרפנות ופדיון וחרמי' וערכי' מקריין מלנה
הפתובה בתורה שאלמלא לא נכתבו בתורה בפ"י לא היו מחוייבים פלום אבל הלואה
אע"ג דכתיב האיש אשר אתה נושה בו לא תשיב פתובה בתורה דאף אם לא נכתב ידוע
היה שצריך לפרוע מה שלנה: גובה מן היורשים שעבוד' דאורייתא ואינה גובה מן
הלקוחות משום דלית ליה קלא.

תי' דרב פפא גופיה סוף פ' גט פשוט קא' גובה מן היורשים שלא תנעול דלת בפני לוויין
אומ' ר"ת [*והרמ"ה תי' דאליבא דמאן דלית ליה שעבוד' דאוריית' איצטריף ליה דליכא
למימר דכי קאמר הך ש שעבודא דאורייתא פמלנה הפתובה בתור' דכמלנה בשטר
דמיא מדפסק הלכתא בסתמא ש"מ בכל מלנה קאמר ועוד דא"כ מן הלקוחות אמאי לא
גביא הא ודאי יולדת קלא אית ליה דהשתא במוכר שדהו בעדי' אמרינו דאית ליה קלא
דכמלנה בשט' דמי כ"ש יולדת דילדה בקולי קולות דהוי כמו איכא דאמרי ויש הרבה
בתלמוד פניצא בזה ורי"ף פי' דה"ק התם משום שלא תנעול דלת בפני לוויין אוקמוה
אדאורייתא ולא רצו לתקן שלא תגבה מן היורשים כמו שתקנו שלא יגבה מן הלקוחות
והא דמלנה ע"פ גובה מן היורשים היינו דוקא היכא דידוע לן דלא פרע פגון שהודה
בשעת מיתה או שמתנה ומית בשמת' כדאיתא בפ' מי שמת ובפ' שום היתומים אבל

היכא דמספקא לן אי פרע אי לא פרע כיון דאפוהוון אי הנה קיים מצי למטען דפרע טענינו ליתמי כל מה דמצי למיטען וכן מוכח בריש המוכר את הבית גבי שטר פיס היוצא על היתומים דפטירי בפלגא דפקדון אעפ"י שיש פאן שטר דדילמא אי הנה אפוהוון קיים הנה טעון ואמר פרעתי והיה נאמן אעפ"י שיש שטר במגו דאי בעי אמר נאנסו כ"ש פשאין שטר כלל ואפילו שבועת יורשין לא בעי דלא אשכחן שבועת יורשים אלא היכא שהיתומים באים להוציא פגון שיש שטר בינדם והלנה אומר שהוא פרוע אז נשבעים שבועת יורשים ונוטלים אבל להחזיקן במה ש שבינדם לא מצי שתקנו חכמים שבועה לזה וכן כתב רב פלטוי גאון בתשובה אבל מחרימים בסתם אם שום אדם יודע שאביהם לא פרע: אלא מיתת הבעל מנא לן תי' דבפ' ארבע מיתות ב"ד מצריכינו קרא באשת אב: ובשאר עריות שאסורות בין מחיים בין לאחר מיתה ובפ' הבא על יבמתו מצריכנו קרא דיבמה שיש לה בנים אסורה לאחר מיתת הבעל והכא מצריכנו קרא להתיר אשת איש אחר מיתה וי"ל דהא דאיצטריך קרא בכל הני לאסור היינו משום דלא גיליף מאשת איש דשריא לאחר מיתה כדרישנו בשמעתיה.

תי' אמאי לא ילפינו שתתיר אשה מיתה בק"ו מגט ומה גט שאין מתיר ליבם בשום ענין אפי' אין לה בנים מתיר לעלמא בכל ענין מיתה שמתרת ליבם פשאין לה בנים אינו דין שתתיר לעלמא ונ"ל מה לגט שמתיר בשפחה פנענית מה שאין פן במיתה: לכ"ע בעשה.

פרש"י משום דכתיב ויצתה מביתו והיתה לאיש אחר דוקא ע"י שילוח גט מותרת לאחר ולא ע"י מיתה ולא נהי' לי דהאי לאו עשה הוא אלא דגלי לן קרא דנשארה באיסור הראשון במיתה ובכרת הילכף גר' כפי' ר"י דאיכא עשה באשת איש בחיי הבעל דכתיב ודבק באשתו ולא באשת חבירו וע"י מיתת הבעל פקע בו איסור החמור ונשארו בו איסור עשה: מידי דהוי אפיסולי המוקדשים וכו' נ"ל דלא דמי כולי האי דהתם איכא תרי גונוני איסורי מעילה ואיסור גינה ועבודה וע"י פדייה פקע איסור החמור ונשארו בו איסור גינה ועבודה אבל באשת איש איסורא הוא דאיכא אלא דאית בה עונשי הרבה ולא אשכחן דפקיעי מקצת עונשים ואשתמייר ביה מקצת: חדא דיבם לא איקרי אחר ובפ"ק דסוטה גמי דרשינו והיתה לאיש אחר ולא ליבם.

ותי' דבכתובות פ' האשה שנפלו גבי כשתנשא לאחר תטלי מה שפכתוב ליכי אמרי, דיבם גמי כאחר דמי וגבי שדה אחוזה גמי דכתיב ומכר את השדה לאיש אחר אמרי' דהוי אח בכלל אחר וי"ל דלא דמי דגבי יבום שפא להקים שם לאחיו לא שייך לקרותו אחר והא דכתובות לכשתנשא לאתר לשון תורה לחוד ולשון חכמים לחוד: דף י"ד גמרא ואימה לכולא מילתא פאשה תמיה לי א"ר למה פתב יבמה יבוא עליה ליקתוב יקחנה לו לאשה וי"ל דאי פתב הכי לגמרי פאשה דביאה אירוסין עושה דהכי קי"ל בביאה וקסף ושטר אין גומרים בה כדרך שאין גומרים באשה הילכף פתב יבמה יבוא עליה ולקחה ומדכתיב הכא ביאה קודם קיחה וגבי אשה קיחה פתוב קודם ביאה אלמא ביאה גומרת ביבמה וה"פ דקרא יבמה יבא עליה ובהכי לקוחה לו לאשה ומדכתיב לאשה גמרינו דלכל מילי הוא פאשה דאף כסף ושטר גומרים בה דאין לחלק בקניני יבמה: מאי ויבמה ש"מ תרתי (מקשה הוא ופרי' הכי אימא פולהו אמר ביבמה) ועוד דרשינו דרשא שלישית בפ' בבית דין עדיין יבומי הראשונים עליה גבי אשת אחיו שלא היה בעולמו והאי

דרש' דרשי מני"ו דויבמה: ההוא מונקרא' שמו נפקא תי' דהו סוגיא דלא כר' יהודה ודלא דכרבנן דפליגי בריש מצנות חליצה דר' יהודה דריש תרי בישראל חד לרצויי הדיוטות וחד לרצויי לפסול גרים וצו פולקם חלויז הנעל מונקרא שמו נפקא ורבנן דמפקי הדיוטות מקרא אחרניא ונקרא שמו בישראל ונענו פולקם א"כ הו דרשא מנא להו.

ונראה דהו סוגיא דהכא כרבנן דהתם וכמו שכתוב בגרסת הספרי דגרסינן הכא מונקרא שמו נפקא אבל ביבמות גבי רבי יהודה ל"ג ישראל אלא קסבר ר' יהודה דונקרא שמו לחודיה נפקא בלא ישראל ורבנן סברי תרתי שמעת מינה דמדסמך בישראל אצל חלויז הנעל ולא פתב ונקרא בישראל שמו חלויז הנעל ש"מ דדרשי פיון דחליז לה נעל הותרה לכל ישראל אבל פשטיה דקרא משמע ענו פולקם חלויז הנעל: הא נמי יוצאה בחליצה וכיון דחליצה במקום נט לא חשיב ליה פירכא זו שיוצאה בגט אינו דין שיוצאה בחליצה ולא שייך לאקשוויי מה ליבמה שפן בלאו לענין הני קניינים והא דקאמר לעיל ומה אשת איש ושהיא בחנק עיקר מילתא לא סמיה אק"ו אלא במה מצינו: ומה אשת איש שאין יוצאה בחליצה יוצאה בגט וא"ת מה לאשת איש שפן נקנית בשטר וכיון שחשוב להכניס חשוב נמי להוציא דבכה"ג נמי אמרי' לעיל שטר שמוציא אינו דין שמכניס וי"ל דה"מ התם דבעי למילף הקניינים זה מזה שטר מכסף אבל הכא שפא ללמוד יציאה דיבמה מציאה באשת איש ל"ש למפרע אע"ג דלעיל דבעי למילף קנין דאשה מקנין דאמה פרי' מה לאמה העבריה שפן יוצאה בכסף שהקנין והיציאה אחת הו שמגרעת פדיונה ויצאה: אמר קרא פכה עיכוכא וא"ת מנ"ל דאחי פכה למעוטי יבמה מגט דילמא אחי למעוטי מיתת היבם וי"ל דככה יעשה משמע במעשה הזה היא יוצאה ולא במעשה אחר אבל למיתת היבם ממילא הוי וא"ת לא לכתוב לא פכה ולא ספר פריתות וכיון דאיפא למימר הכי ואיפא למימר הכי כל חד וחד תיקו אדנכתיה פדאמרי' בריש פ"ב דנבחים וי"ל דהאי קנין ונחמורים לאו דוקא דבלאו ק"ו הוה ילפינו במה מצינו להשוות אשה ליבמה וכן יש לפ"ק דחולין גבי פשר בתורים פסול בבני יונה וגבי פשר בפרה פסול בעגלה: תניא ועשהו חטאת.

תי' דבפ' טרף בקלפי מסיק על הו ברייתא סתם ספרי מני ר' יהודה ור' יהודה אית ליה התם דלא פתיב חוקה לדברים הנעשים בבגדי לבן בחוץ והגרלה קרי התם דברים הנעשים בבגדי לבן מבחוץ וכ"ת דמשמע ליה דאיתא אפי' כר' נחמיה דאית ליה דחוקה קאי אפי' אבגדי לבן מבחוץ דליפא מאן דפליג על האי ברייתא והאי דקאמר התם סתם ספרי ר' יהודה לרונחא דמילתא קאמר הא ע"כ כר' שמעון לא איתא דקסבר הגרלה לא מעפבא וי"ל דפריה הכא משום דבפ' טרף בקלפי דריש אשר עלה עליו הגורל תרי זמני למה לי לעפב אלא דרשי' ק"ו אע"ג דכתי' עיכוכא וחוקה דנקיט הכא לאו דוקא אלא משום דבכפרה פתיב חוקה והשר מקוצי תי' דאפי' לר' יהודה מוכח שפיר דרשינו ק"ו הכא דכתיב עכוכא מדאיצט' קרא דוזאת דרשינו מיני' למעוטי דחוקה לא קאי אלא אדברים הנעשים בבגדי לבן מבחוץ (ולא) אדברים הנעשים בבגדי לבן בפנים ואי ס"ד לא דרשינו ק"ו היכא דכתיב מזאת עיכוכא לישתוק רחמנא מבזאת וממילא ידענא דחוקה לא קאי אלא אדברים הנעשים בבגדי לבן מבחוץ דאי קאי חוקה ואדברים הנעשים בבגדי לבן בפנים) לישתוק רחמנא מועשהו חטאת דליפא למימר ק"ו פיון דכתיב ביה עיכוכא הילכף הו דחוקה קאי שפיר אבגדי לבן הנעשים מבחוץ ואצטריה ועשהו

למעוטי שלא יקדש השם מק"ו ולהכי איצטריוך וזאת למעוטי דחוקה לא קאי אדברים הנעשים בבגדי לבן מבחויז: סנדל המסולס ספרים יש דגר' סנדל סוליס והוא שם סנדל שאין לו עקב כדאיתא במדרש אהנה קראי דכתיב עקב עונה יראת ה' וכתוב ראשית חכמה יראת ה' מה שעשתה חכמה עטרה לראשה עשתה עונה עקב לסוליסה: ע"ב גמרא הואיל וכל קניינו בכסף פירש"י שאין קניינו במשיכה פישראל ול"ג לר"ת לומר שיהא סתמא דתלמודא כר"ל דלר' יוחנן דאמר דבר תורה מעות קונות בפ' הזהב דרשי' בפ"ב דבכורות מיד עמיתה בכסף הא לגוי במשיכה וקי"ל פנותיה לגבי ר"ל ומסקי' בפ' בתרא דע"ז דמשיכה בגוי קונה ומפר' ר"ת הואיל וכל קניינו דגוי דנכרי בעבד עברי בכסף לאפוקי שטר דליש' קונה בשטר אבל לא בגוי דשטרא נפקא לן מאחרת יקח לו או מלא תצא כצאת העבדים ובגוי לא שייך לא אמה העבריה ולא אחרת ואפ' בקרקע לא מצינו שטר לגוי כדאמר בחזקת הבתים גוי מפי מטי זויזי לידי אסתלק ליה ישראל לא קני עד דמטי שטרא לידן' ובפ"ק דגיטין נמי בשלמא מכר מפי יתיב זויזי קמיהו קני ושטר ראניה בעלמא הוא והא דאמרינן בפ' השולח דגוי קונה בחזקה ה"ת בחזקה של כפוש מיירי דומיא דעמון ומאב טהרו בסיחון ולא במקח ומפר' וא"ת ולא ק"ו הוא גוי שאינו קונה עבד עברי בשטר קונה בכסף ישראל וכו' י"ל דהאי לאו ק"ו הוא דהיא הנותנת דכל א' יש לו קנן מה שאינו באחר כדאשכחן גבי מטלטלי' בפ"ק דבכורות מדישראל כדאמר גוי נמי כדאמר: נמבר לישראל מנ"ל וא"ת וניליף שכיר מגוי דבמוכר לגוי כתיב נמי שכיר וי"ל דאה"נ אלא דמשפח קרא בהדיא ולא מייתי והפדה להכי דאיצטריוך לגרעון פסוק וא"ת וקרא בגוי למה לי ניליף שכיר ממוכר לישראל וי"ל דמפסוק מקנתו לא מייתר להכי דאיצטריוך לכדרשי' לעיל בכסף הוא נקנה ואינו נקנה בתבואה וכלים וא"ת וניליף קנן שטר בגוי בג"ש דשכיר שכיר מונמכר לישראל או ניליף תחתון מעליון וי"ל דקים ליה או מקרא או מקבלה דאין שטר קונה בגוי ואפ' בקרקע שפירש"י טעמא ושמא ממעטי שטר מדכתיב מכסף מקנתו: אמר קרא והפדה מלמד שפירש"י טעמא ניוצאה וא"ת היכי מפיק מהכא שנקנית בכסף ואפ' אם אינה בכסף אלא בשטר או בחזקה שייך ביה גרעון פדיון פי הדבר ידוע שלא מכרה האב אלא בדים ואותם הדמים היא מגרעת ניוצאה ומיהו עיקר הקנן לא הנה אלא בשטר או בחזקה ואיכא למימר דגלוי מילתא היא מנמכר לגוי דמגרע מפדיונו (חסר): בכסף מיקנה נמי בכסף וא"ת וניליף מהיקשא דכל (חסר) בלמצוא ולא אשפח תנא דלא יליף ובפ' התקבל אשפחן ר' יוסי בר' יהודה דלא יליף דלית ליה בבהמה וכלים לאו בבל תלין משום דלא יליף שכיר שכיר וי"ל דמהדר תנא לאשכוחי תנא דלא יליף שכיר שכיר גבי עבד: אנוו שלו ולא אנוו של מוכר עצמו וא"ת אמאי איצטריוך העבד למעוטי אמה העבריה דאם מכרה אביה פמוכרת עצמה הוי וי"ל משום דאמה העבריה הוקשה למכרוהו ב"ד דכי ימכר במכרוהו ב"ד איירי כדלעיל וא"ת ותפוק ליה דמוכר עצמו אינו נרצע פנון דאין רבו מוסר לו שפחה פנענית דבעינן אהבתי את אשתי ואת בני וליכא כדאמרי' לקמן וי"ל דס"ד דמוכח עצמו כמו שהוא יליף ממכרוהו ב"ד בג"ש דשכיר שכיר תדע מדאיצטריוך קרא למעוטי אשה שאינה נרצעת אע"ג דלא מצי למימר אהבתי את אשתי ואת בני משום דכיון דאייתקש לעבד עברי ח"א שתהא נרצעת כמו האיש: דף מ"ו גמרא ואידך ההוא לג"ש.

וא"ת תיפוק לי דההיא דמצורע מופנה לג"ש כדמוכח בהקומץ רפהוי"ל דקסבר ר' אליעזר דמופנה מצד א' למדין ומשיבי' ואיפא למיפרה מה למצורע שפן טעון עץ ארו ואזוב ושני תולעת פדאיתא בפ' מצות תליצה: ואיזה בעלמא נמי לא ט"ל כר' נתן.

מפאן מדקדק ר"ת דאין הלכה כר' נתן דר' אליעזר ורבנן פליגי אדר' נתן ור' אליעזר דשמותי הוא סבר לה כר' נתן. ועוד מדאמ' לקמן גבי הא דתניא ענק עבד עברי לעצמו הא בני תוטאי היא דאמר לו ולא לבעל חובו משמע תוטאי ולא ס"ל תותיה ועוד הביא ראיה מדאמר לקמן בסוף האומר גבי אשפזיכניה דר' שמלאי ממזרא הנה א"ל אי קדמתיה טהרתניהו לבנה ומפ' משום דהנה א"ל זיל גנוב ואינדבו בעבד עברי ואי מוכר עצמו רבו מוסר לו שפחה פנענית למה לי למימר זיל גנוב ש"מ דאין הלכה כר' אליעזר בהכי.

וני' דלאו ראיה היא דדילמא בההוא הוא דאין הלכה כמותו אבל באחרניי הלכתא פנותיה דלאו חד טעמא הוא ומה שאמר ר' אליעזר שמותי הוא ברוב ספרים דגר' ר' אליעזר ומה דקאמר תוטאי היא דילמא תוטאי וס"ל כפנותיהו.

ונר' דהלכתא כר' נתן דבכמה דוכתי מייתי לה תלמודא דר' נתן דיינא הוא ונחית לעומקא דדינא וגבי פלוגתא דאביי ורבא בסוף בפ' כל שעה דקאמר רבא מפאן ולהבא הוא גובה א"א לרבא ליישב אליבה הא דאמר רב נחמן יתומים שגבו קרקע בחובת אביהם ב"א חוזר וגובה אותו מהם אלא כר' נתן וקי"ל כרב נחמן בדיני והלכתא פרבא לגביה דאביי וגם ר"ת פי' בספר הישר דהלכה כר' נתן בסוף פבא בתרא שפי' חמש מדות בערבות: פי טוב לו עמך עמך במאכל עמך במשתה.

הה"ר אברהם גריס פשכיר פתושב יהיה עמך דמה"ט דריש ליה בת"כ אבל פי טוב לו עמך אין זה צווי אלא סיפור דברים בעלמא: אבל מקרוהו ב"ד דעביד איסורא אימה נקנס' פלומר דעבדי מיניה פירכא מה*) למקרוהו ב"ד וכו' וקשה הא עכצ"ל דג"ש דשכיר שכיר מופנה דאי לאו מופנה היא אמאי איצטריך קרא לעי' דמוכר עצמו אינו נרצע הא איפא לאקשוניי מה למקרוהו ב"ד דעבד איסור וצ"ע: מאי משמע פלומר מאי חזית דמוקמ' האי קרא בנרצע טפי מקרא דלעי': הוי אומר זו רציעה אע"ג דמכירת ב"ד נמי אינו נוהג באשה פדתנא בפ' הנה נוטל מ"מ שם מכירה נוהגת באשה: ואי אשמעינן נרצע לא הנה צריך לה צריכותא דכיון דלא פתיב נרצע בהדיא אי לא פתיב אלא חד קרא הנה מוקמינן ליה במקרוהו ב"ד משום דלא מטא זמניה אלא דאורתא דתלמודא דעביד צריכותא פאלו נכתבו שניהם בהדיא פדאמרינן ביבמות חד למעוטי שפחה זאת למעוטי נכרית וצריכי: ע"ב בגמ' זה שנגאל באלה אינו דין שנגאל בשש וא"ת שדה אחרונה יוכיח שנגאל בקרובים ואינו נגאל בשש וי"ל דלא אמרינן הוכחה משדה לאיש ונ"ל דמה לשדה אחרונה דאינה נגאלת אלא ע"י [עצמו] ולא בשאר קרובים: אמאי קאמר ומה מי שאינו נגאל באלה גיליף שכיר וא"ת אפי' למ"ד דלא גיליף שכיר שכיר גיליף עליון מתחתון פדאסיקנא לעיל וא"ו מוסיף על ענין ראשון.

ונ"ל לתר' דר' סבר פדרבנן דלעיל דאמרי' לעיל דמוכר עצמו יתר על שש. והא דקאמר ומה מי שאינו נגאל באלה נגאל בשש היינו בשמכרוהו ב"ד וא"ת השתא דמיעטנו מבאלה דנמכר לגוי שאינו יוצא בשש א"כ? הא נמכר לישראל נגאל באלה מק"ו ומה

נמכר לגוי שאינו יוצא בשש נגאל באלה מכרוהו ב"ד שיוצא בשש אינו דין שנגאל באלה וי"ל דאיכא למפרך מה לנמכר לגוי שפן יוצא במיתת אדון מה שאין במכרוהו ב"ד ולפום האי שינויא נרצע ואמה העבריה שיוצאה במיתת אדון נגאלים בקרובים אליבא דר': דף ט"ז גמרא בגוי שינשונו תחת ידיה הפתוב מדבר וא"ת תיפוק לי מדכתב וחשב עם קונהו משנת המכרו לו עד שנת היובל יאי בגוי שאינו תחת ידיה לא צניית.

וי"ל דלעולם מייירי בגוי שאינו תחת ידיה וקרא אתא לאשמועי' שמודיעי' לו הדין אם ירצה לקבל או בגוי שקבל עליו לדון בדין תורה אע"ג דדרין' וחשב עם קונהו שידקדק ולא [יכעוס] עליו אפילו בגוי שאינו תחת ידיה פעמים שיכול להערים עליו ולהטעותו בחשבון ובדין והזהיר הפתיב שלא להטעותו בדבר שיודע לגוי משום חלול השם.

וא"ת בגוי שינשונו תחת ידיה מה שייך פאן יציאת יובל למ"ד גזל הגוי מותר והלא בנידים יכול לגזול ומה צריכים לדקדוק זה וי"ל דכינן דהגוי בטח בו ונתן לו מעותיו על מכר גופו בא הפתוב להשמיענו שצריך לדקדק עמו מפני חלול השם: הקישה הפתוב לאחרת ומהו הקישה ליכא למילף שפיהא אמה העבריה נקנית בביאה דלעיל ממעטינו מןבלעה דכסף איכא למילף הא דנהפדה בלאו הכי צריך ללמדנו גרעון והא דלא יליף אשה בכסף מהקישא דאמה העבריה הא פריה לעיל דא"כ ה"א שתי פרוטות בעי וא"ת מוכר עצמו מנ"ל דנקנה בשטר מכרוהו ב"ד נחא ליה דאיפקש לאמה העבריה אבל מוכר עצמו מנ"ל ולמאן דיליף שכיר שכיר נחא אלא דלא יליף דנא"ו מוסיף על עגון ראשון לא שייך בשטר דגוי לא קני בשטר וי"ל כינן דאשפחנא דהנשוו מכרוהו ב"ד ומוכר עצמו לעגון כסף ה"ה לעגון שטר: אמר קרא והתנחלתם אותם לבניכם אותם בנחקה ואע"ג דלקמן דרשינו מיניה והתנחלתם אותם לבניכם אותם מוריש לבניכם ולא בנותיכם לבניכם תרנייהו דרשינו מיניה דמיעוטא דאותם קאי אנהתנחלתם אותם לומר שאין אדם מנח ל בנותיו וקאי נמי על לרשת אחוזה הוא ולא אחר: שפן מוציא בבנות ישראל הא דלא נקט שפן מכניס דדמי טפי משום גט כתי' בהדיא וקידושין לא ידעינן אלא מוציאה והיתה: אמר רבא זאת אומרת עבד עברי וכו' בכל דוכתא משמע דרבא ס"ל הכי דלקמן בפירקין (דף כ"ח) עד היכן גלגול שבו ומסיק רבא לטעמיה דאמר רבא ע"ע גופו קנוי ובב"ק בהגזול בתרא קאמר רבא לטעמי' דאמר עבד עברי גופו קנוי ותימה דהא דקא משגי הכא היינו לתנא דברייתא דלא תיקשי למה לי שטרא אבל מתני' פליגא מדלא חשי' שטר וי"ל דמשמע ליה דתנא דברייתא לא פליג אמתני' אלא לאסופי קאתי דתנא דמתני' לא קא חשיב אלא יציאות שהם בע"כ של אדון אבל שטר אינה אלא מדעתו של אדון: זאת אומרת עבד עברי קנוי לגופו.

תי' לשמואל דאמר המפקיד עבדו יצא לחירות ואין צריף גט שחרור בגיטין פ' השולח למה לי שטרא וי"ל דהכי פריף מכדי מהר לשון שחרור הפתוב בשטר הרי את בת חורין הרי את לעצמך כדתנן בגיטין פ' המגרש אותו לשון עצמו לימא ליה באפי תרי דס"ד דאין גופו קנוי ואין צריף אלא מחילה כמו מחילת חוב דעלמא ומשגי דגופו קנוי ואותו לשון הפתוב בשטר לא הנה מועיל בעל פה: אין גרעונו מחול לפי שגופו קנוי אבל אם לא קנוי גופו היתה המחילה מועלת מכאן יש לדקדק דמחילה לא בעי קנין: מיתה שמוציאה מרשות אב אינו דין שמוציאה מרשות וא"ת חופה תוכיח שמוציאה מרשות

אב ואינה מוציאה מרשות אדון וליכא למימר הוא גופה תיתי דא"כ היכי קאמר בתר הכי תנא ושייר וקא בעי מאי שייר דהאי שייר לימא דשייר גם חנפה י"ל דאיכא למיפרך מה לחנפה שפן אינה מוציאה לרשות אב אלא לאחר כסף ומדעת אביה מה שאין פן במיתה: דכיון דאיכא נמי באיש פ"י דאין עובד את הבת ולא קתני יתרה עליו אלא בדבר שייתרה כפן ובבת והא דלא קתני בריש' עבד עברי קונה את עצמו במיתת אדון כשאין לו פן משום דלא פסיקא ליה פנין שעובד את הבן: ע"ב גמרא פן י"ג שנה ניום א' ד"ה סימן.

בשילהי יוצא דופן מקשי רישא לסיפא ומשני הא ר"ש פן ר' אלעזר הא ר' א"נ הא בתינוק הא בתינוקת: והא ארבעה קתני. ת"י דמשמע היכא פל היכא דקתני מנין לא אמרינן תנא ושייר וק' דבפ' החולין תני ר' תיבא ד' מדברי תורה וד' שמות להם מדברי סופרים ומסיק דתנא ושייר וכן בפ' שני דסוטה דתנא בג' מקומות הלכה עוקרת את המקרא וקאמר דתנא ושייר י"ל דלא דייק בשמעתי אלא משום דקתני ואי אמה יכול לומר ד' בא' מהן.

והא דקאמר בפ' בתרא דמפות גבי יש חורש תלם א' ותייב עליו ח' לאנין תנא תני ח' ואת אמרת תנא ושייר ה"מ היינו טעמא פנין דהתנא אתא לטפויי לאנין לא שייר תנא ושייר: והא אלו קתני משמע הכא דלא שייר למימר תנא ושייר היכא דקתני ואלו וכן בסוף פירקין גבי אלו ה' דברים שאדם עושה אותם וכן באלו טריפות דדייק אלו לתנא דר' ישמעאל דקאמר אלו ותו לא והאיכא וכו' וק' דברים יש מותרות אמרינן תנא ושייר אע"ג דקתני אלו ויש לחלק דהתם תנא אלא משום דתנא ברישא כמה ענייני' יש אסורות ויש מותרות ומיהו בלאו הכי צריך לחלק דאשכחן בכמה דוקתין דקתני אלו ותנא ושייר בפ' המזבח מקדש דקתני אלו שפסולים בקדש ושייר פל הני דקתני בפרייתא נתיני למעלה שנתנו למטה ולמטה שנתנו למעלה בחוץ בפנים ובפנים בחוץ ופסח וחסאת ששחטו שלא לשמן ובסיפא נמי באלו שלא הנה פיסולן בקודש שייר נוגח וטומטום ואגדרוגינוס ומחוסר זמן וכדומה ובפ' בתרא דע"ז אלו אסורין ואיסורן בכל שהו שייר אגוזי פרוך ורמוני בהן.

ובסוטה פ' אלו נאמרים בכל לשון שייר שבועת הדיינים ושבועת ביטוי אלא כל היכא דתני עניינים הרבה תנא ושייר אע"ג דקתני אלו: מה לסימנין שפן נשתנה מגוף. וא"ת אפתי נימא ק"ו פנין דלאו חומרא דכתיב בתורה הוא אלא מסתברא בעלמא הוא דפרכינן היא גופא נכניס בק"ו ונימא הכי ומה סימנין אעפ"י שנשתנה הגוף אין מוציאין מרשות אב מוציאין מרשות מיתת האב שמוציאה מרשות אב אינו דין שמוציאה מרשות אדון דלא עדיף כח אדון מפת גברא דאתי מיניה וי"ל דלא שייר למיזן ק"ו כי האי דגבי אדון שייר טעם דשינוי הגוף לפי שגוף אחר הוא ואין זה גוף שמכר הילקף דין הוא שמוציאה מרשות אדון אעפ"י שאינו מוציא מרשות אב אבל מיתה שאין פאן שינוי הגוף אעפ"י שמוציא מרשות אב לא תוציא מרשות אדון.

וכי תימא אפתי אמאי לא מייתי לה משנים ומיובל ונימא ומה שנים ויובל שאין מוציאין מרשות אב מוציאין מרשות אדון מיתה שמוציאה מרשות אב אינו דין שמוציאה מרשות אדון וכי תימא מה לשנים ויובל שפן מוציאין בעבד עברי תאמר במיתת האב וכו' סימנים

יוכיחו מה לסימנים שפן נשתנה הגוף שנים ויובל יוכיחו וקור הדין הצד השנה שבהן שמוציאין בעלמא שש יובל בעבד עברי וסימני מפטור עונשי.

לחיוב עונשי אף אני אביא מיתת האב שמוציא מרשות אב תוציא פאן מרשות אדון י"ל מה להצד השנה שבהן שפן מוציאין בעבדות תאמר במיתת האב שלא מצינו שמוציאה בעבדות אע"ג דהיא גופא בעינן למילף מ"מ כל כמה דלא ילפי' פירכא היא ולא נוכל ללמוד כמה הצד: רש"א ד מעניקים להם ר"ש לא פליג את"ק אלא בא להשמיענו יובל של רציעה דלא מני ליה ת"ק וגם דאין רציעה באשה: אמה העברה בסימנים ת"ל וכי תשלחנו.

תי' דלקמן דרשי' ואף לאמתה תעשה פו להעניק וי"ל תרנוניהו צריכי דאי לאו ואף לאמתה לא הנה מרבינו להעניק אמה העברה מכי תשלחנו פיון דלא אשכחן ביה העניק כלל ואי לאו וכי תשלחנו מאף לאמתה לא הנה שמעינן להעניק אלא ביוצאה בשש יובל דומיא דעבד עברי אבל בסימנין לא: דף י"ז גמרא פגון שפירח ופגע בו יובל ופשי' ליה דמוציאו יובל אע"ג דשש אין מוציאו שאני התם דכתיב שנים יתירא שש שנים יעבוד: שלשים ר"ל של עבד והא דלא קאמרי ר' יהודה ור"ש ל' ונ' לכל מין ומין משום דתתן פתיב לבסוף: וניליף ריקם ריקם מעולת ראיה וא"ת עולת ראיה מנ"ל דבכל שהוא ניליף מבכור שיהא חמש סלעים וי"ל דשמא הלכה למשה מסיני היא דבכל שהוא דהא למ"ד בפ"ק דתגיגה דעולת ראיה שתי פסך דבר תורה אמרי' בירוש' בפ"ק דמסכת פאה דהוי הלכה למשה מסיני ר"ג למ"ד בכל שהוא: חדא דתפסת מרובה לא תפסת לא משום דמ"ד מרובה אין לו סוף פדאמרינן גבי זבה ימים שנים רבים שלשה יכול ימים רבים אמר ר' נחמיה למה בא הפתוח או לנעול והלא לא בא לנעול אלא לפתוח ואם אתה אומר ימים עשרה או אינו אלא מאתים או אלה או רבוא פשאתה אומר ימים שנים רבים שלשה פתחת דהאי טעמ' לא שייף הכא אלא פדמפ' ר' עקיבא בת"כ א"ר עקיבא כל שמשמעו מועט ומשמעו מרובה תפסת מרובה לא תפסת תפסת מועט תפסת פלומר אם תפסת את המועט אין מוציאין אותו מידה שהמועט בכלל המרובה ואם אתה תופס את המרובה מוציאין אותו מידה אומר הבא ראיה וטול: הדין דתפסת מרובה לא תפסת תי' דאפתי אשר ברכה אית לן למיזל בתר מרובה פדאמר לעיל דפריף וניליף מעולת ראיה ומשני אמר קרא אשר ברכה, י"ל דלעיל דחד ריקם פתיב אבכור ואעולת ראיה אית לן למילף מן המרובה משום דכתיב אשר ברכה אבל הכא דכתיב חדא נתינה גבי עבד ואחריתי גבי ערכין פיון דסברא היא לתפוס המועט משום אשר ברכה לא ילפי' מערכי' תדע דהא פי יליף מערכי' מהני אשר ברכה לאפוקי דלא ניליף מפחות שבערכי': מה צאן גורן ויקב שישנן בכלל ברכה תי' למה לן כל הני פרטי הא אשר ברכה לא משמע אלא דברים שישנן בכלל ברכה וי"ל פיון דכתיב אשר ברכה תתן לו משמע שכולל כל דבר אפי' מה שאינו בכלל ברכה וא"ת פיון דתתן לו הוי כלל א"כ לימא גורן צאן ויקב פרט אשר ברכה תתן כלל ועשה כלל מוסף על הפרט ואיתרבו כל מילי [* וק' דא"כ פרט למה לי אשר ברכה תתן לו סגי דרבי כל מילי.

וי"ל דאדרבה ה"א איצטריף פי היכי דלא נטעי דדוקא דברים שישנן בכלל ברכה]: וי"ל דכלל ופרט וכלל הוא דהעניק תעניק לו הוי כלל ראשון וא"ת אמאי דרשי' כעי' הפרט

שִׁישְׁנוּ בְּכָלל בְּרָכָה נִימָא מָה הַפְּרֵט מְפֹרֵשׁ פְּרִי מִפְּרֵי וְגַדוּלֵי קִרְקַע פְּדָאֵמֵר גְּבִי מַעֲשֵׂר
שְׁנֵי בְּרִישׁ בְּכָל מְעַרְבֵי אוֹ נִימָא מָה הַפְּרֵט מְפֹרֵשׁ דְּבַר הַמְּטַלְטֵל וְגוּפוֹ מְמוֹן פְּדָאֵמֵר
בְּרִישׁ מְרֻבָּה וי"ל דְּבְּכָל דְּנֹכְתָא אָמְרוּ חֲכָמִים הִצַּד הַדּוּמָה לְהֵם לְפִי הָעֵנָן הֵכָא דְכַתִּיב
אֲשֶׁר בְּרַכָּה מִסְתַּבְּרָא לְהוּ לְמִימֵר כְּעֵין הַפְּרֵט שִׁישְׁנוּ בְּכָלל בְּרַכָּה: ע"ב גְּמָרָא לְמַר
לְמַעוּטֵי כְּסָפִים וּלְמַר לְמַעוּטֵי פְּרָדוֹת אֵי לָאו יָקָב מְכַעֲרֵין הַפְּרֵט לָא הֵנָּה מְמַעְטֵי לְהוּמְשׁוּם
דְּאִיתְּנָהוּ קִצָּת בְּכָלל בְּרַכָּה דְכְּסָפִים עֲבָדֵי בְּהוּ עֵינְסָקָא וּפְרָדוֹת מְשַׁבְּחָן בְּגוּפִיָּהוּ (וּק"ק
דא"כ פְּלָלָא קָמָא לְמָה מְאִי אֶהְיֵי לָן כְּלָל וּפְרָט וְכָלל לִימָא פְּרָט וְכָלל וּמְמִילָא מְרַבִּינָן פֶּל
מִיָּלִי) וי"ס דְּגַר' לְמַר לְאֶתְוֵי כְּסָפִים וּלְמַר לְאֶתְוֵי פְּרָדוֹת דְּאִי לָא [כְּתַב] יָקָב הֵנָּה
מְמַעְטִינָן תְּרַנּוּיָהוּ מִצָּאן גְּוָרָן וְהוּי יָקָב כְּעֵין מְיַעוּט אַחַר מְיַעוּט וְאִינוּ אֶלָּא לְרַבּוֹת לְמַר
כְּסָפִים דְּנֹקָא דְאַשְׁבַּתָּן בְּעֵסְקָא וּלְמַר פְּרָדוֹת דְּנֹקָא דְאַשְׁבַּחָן בְּגוּפִיָּהוּ: שְׁפָן קָם תַּחַת אָבִיו
לִיעֵדָה וּלְשֵׁדָה אַחְוָה וּבְעַרְכֵי בְּרִישׁ אֵין מְקַדְשִׁין גְּבִי שְׁדָה אַחְוָה קְאָמֵר שְׁפָן קָם תַּחַת
אָבִיו לִיעֵדָה וּלְשֵׁדָה אַחְוָה וּלְעֵבֶד עֲבָרֵי וּתִי דְהֵכָא וְהֵתָם לָא קְאָמֵר וּלְנַחְלָה דְבָן קוּדָם
לְאַח לְנַחְלָה וי"ל מְשׁוּם דְמַהֲאֵי פִּירְכָא גּוּפָה הוּא דְקִינְמָא לִיהַ לְתַנָּא פְּדָאֵמֵרִי בְּפ' יֵשׁ
נֹחְלִין דְקִרְאֵי שְׁלָא כְּסֻדְרָן כְּתִיב וְלֹא קִי"ל שְׁיַקְדִים בֵּן לְאַח אֶלָּא מַהֲאֵי פִּירְכָא וּא"ת וְהֵא
חֲשִׁיב שְׁדָה אַחְוָה הֵכָא וּבְעַרְכֵי עֲבָד עֲבָרֵי אַע"ג דְמַהֲאֵי פִּירְכָא הוּא דְקִי"ל וי"ל דְלֹא
חֲשִׁיב אֶלָּא הֵנָּה דְלִיתְנָהוּ בְּאַח כְּלָל אֶבֶל נַחְלָה יֵשׁ נַחְלָה בְּאַח כְּשִׁאֵין בֵּן וּבַת: כְּלוּם יֵשׁ
יְבוּם אֶלָּא בְּמָקוּם שְׁאִין בֵּן פִּי הִילְכָה עֲדִיף בְּהֵאֵי מִקְלָתָא בֵּן מֵאַח פִּינוּ דְבָן דּוּחָה הֵיבּוּם
וְאִין לְפָרֵשׁ דְלֹא עֲדִיף בְּהֵאֵי מִקְלָתָא אֶלָּא שְׁוִים הֵם בֵּן וְאַח לְעֵנָן יְבוּם וְאִיכָּא בְּבֹן תְּרַתִּי
שְׁדָה אַחְוָה וְיַעוּד וּבְאַח לִיכָּא וְלֹא מִיַּדִּי דְהֵא לְעֵנָן נַחְלָה לָא יְדַעֲנָן דְבַת קוּדָם לְאַח אֶלָּא
מַהֲאֵי דְכְּלוּם יֵשׁ יְבוּם אֶלָּא בְּמָקוּם שְׁאִין בֵּן וּמִדְלַעֲנָן יְבוּם כִּי הִדְדִי נִינְהוּ לְעֵנָן נַחְלָה נְמִי
כִּי הִדְדִי נִינְהוּ וְאִי אֶמְרַת דְמַהֲאֵי טַעְמָא לָא עֲדִיפִי בֵּן וּבַת לְאַח אַפְתִּי מִנ"ל דְבַת קוּדְמַת
לְאַח וּא"ת וּמַה"ט תַּחֲשֵׁב נְמִי הַבַּת מֵאַח לְעֵנָן עֲבָד עֲבָרֵי וְיַעֲבֹד אֶת הַבֵּן וְאֶת הַבַּת
מִדְלַעֲנָן יְבוּם כִּי הִדְדִי נִינְהוּ י"ל מְשׁוּם דְדְרָשִׁי וְעֲבָדָה שֵׁשׁ שָׁנִים וְלֹא לְאַחַר כָּל שְׁהוּ
אַחַר בְּמָקוּם בֵּן וּבַת נְמִי גְּבִי בֵּן דְאַחַר דְמִיָּא לְעֵנָן נַחְלָה שְׁהַבֵּן קוּדָם לְבַת דְכִי הֵאֵי גּוּנָא
אֶמְרִינוּ בְּעַרְכֵין דְאִין מְקַדְשִׁין גְּבִי שְׁדָה אַחְוָה דְבַת אִין מְעַמְדַת הַשְׁדָּה אַחְוָה לְאַבִּיָּה
מְשׁוּם דְכִי הֵיכִי דְלַגְבֵי נַחְלַת בַּת לַגְבֵי בֵּן כְּאַחַר דְמִיָּא לְעֵנָן שְׁדָה אַחְוָה נְמִי כְּאַחַר דְמִיָּא:
וְאִי ס"ד דְאֹרְזִי כִי קָא שְׁקִיל חִילּוּפֵי ע"ז קָא שְׁקִיל הַק' הַר' שְׁמוּאֵל אֶפֶי' הוּי מְדֹאֹרְזִיָּתָא
מ"מ מוֹתֵר לְמ"ד יֵשׁ בְּרִירָה דְלֹא חִלּוּפֵי ע"ז נִינְהוּ דְהוּבְרַר הַדְּבָר מְעִיקְרָא דְהִינּוּ חִלְקוּ
כְּאַמְרִי גְּבִי הַלּוֹקֵם יִין מִבֵּין הַפּוֹתִים וְכֵן גְּבִי אַחִים שְׁחִלְקוּ לְמ"ד יֵשׁ בְּרִירָה יוֹרְשִׁים הוּוּ
וְלֹא לְקוֹחוֹת דְקְאָמֵר הוּבְרַר הַדְּבָר שְׁדָה הִיָּה רְאוּי לִפְּנֹל בְּחִלְקוּ וְתִירַץ דַּע"כ הֵאֵי תַנָּא
סָבַר דְאִין בְּרִירָה דְקִתְנֵי סִיפָא בַּד"א שְׁיִרְשׁוּ אֶבֶל נְשִׁתְּפּוּ אֶסוּר וְאִי טַעְמָא מְשׁוּם בְּרִירָה
מַה לִי יִרְשׁוּ מַה לִי נְשִׁתְּפּוּ: אֶלָּא מְדַרְבְּנָן שְׁמָא יַחְזוֹר לְסוּרוֹ וְלִיכָּא הַשְׁתָּא חִלּוּפֵי ע"ז
שְׁחֲכָמִים הִקְנוּ לוֹ אֶת הַקִּיָּתֵר: גַּר יוֹרֵשׁ אֶת הַגֵּר לֹא מְדַבְּרֵי תוֹרָה וְלֹא מְדַבְּרֵי סוּפְרִים
וְאִין שְׁיִיף שְׁמָא יַחְזוֹר לְסוּרוֹ שְׁאֶפֶי' אִם הִיָּה חוֹזֵר אִין הַגּוֹי יוֹרֵשׁ אֶת הַגֵּר: אִין רוּחַ חֲכָמִים
נוֹחָה הֵימְנוּ פִירֵשׁ"י אִין מְחִזִּיקִין לוֹ טוֹבָה וְנַר' דְאַפִּי' קִפִּידָא נְמִי אִיכָּא כְּמוֹ הַמְּקַבֵּל מֵהֵם
אִין רוּחַ חֲכָמִים נוֹחָה הֵימְנוּ בְּפ' הַזֶּהָב וְהִינּוּ טַעְמָא דְאִיכָּא קִפִּיד' הֵכָא מְשׁוּם דְנִרְאָה
דְמַטְעֵם יְרֻשָּׁה הוּא מְחִזֵּר לוֹ וְאֶתִי לְמִימֵר שִׁישׁ לוֹ חֲיִים וְקוֹרְבָא וְאַתִּי לִידֵי קִלְקוּל
שִׁיאֲמָרוּ שְׁאִין קִידוּשִׁין תּוֹפְסִין בְּאַשְׁתָּא אָבִיו [*אוֹ אַחִיו] [פִּי' לְאַחַר שְׁגָרְשָׁה אַחִיו] וְיַפְטוֹר

את אשת אחיו בתליפה: דף י"ח גמרא וכאן שהורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה פירו' הא דתנן במסכת שביעית ורוח חכמים נוחה הימנו ותי' גבי עובדא באיסור גיורא בפ' מי שמת דלא הנה רבא רוצה ליתן לרב מארי בר רחל תריסר אלפי זוזי שהיו לו פקדון מאיסור אלא רצה לזכות בהם מן ההפקר וכי לא הנה רבא רוצה שיהא רוח חכמים נוחה הימנו ואו' ר"ת דגבי הלואה שעשה לו המלוה טובה רוח חכמים נוחה הימנו אם יחזיר לבניו שלא ישלם לו רעה תחת טובה אבל בפיקדון הנפקד עשה טובה למפקיד שטרך לשמור פקדונו.

ונראה שאין לחלק ושאני התם דאימיה דרב מארי ישראלית היתה ברתיה דמר שמואל ונתעברה בגיות מאיסור ולא חשיב גר כלל דבדיני האומות נמי אפי' היו שניהם חוזרים לסורם לא הנה יורש את אביו דאינו בכלל גזי יורש אביו דבר תורה דבתר אימיה שדינו ליה אבל כששניהם גזים גמורים שאם היו חוזרים שניהם לסורם הנה גזי יורש את אביו שנייה התם רוח חכמים נוחה הימנו.

א"נ יש לפרש כשהורתו ולידתו שלא בקדושה אמרינו דרוח חכמים נוחה הימנו דלא אתי למחלף בישראל גמור ולומר דיש לו חיס אכל כשהורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה אין רוח חכמים נוחה הימנו דאתי למחלף בישראל גמור.

יש בעבריה שאין בעברי תי' דלא קא חשיב שהעבריה אינה נרצעת וממיתת האדון ל"ק דאיכא למימר דבר שאין לו קצבה לא קתני: מפלל דעבד עברי נמכר ונשנה והתניא בגיבתו ולא בכפלו וכו' תמיה לי מאי פריה דילמא הא דעבד עברי נמכר ונשנה היינו ע"י עצמו ואי דייק מלישנא דאינה נמכרת ונשנית משמע דעבד עברי נמכר ע"י אחר לאו דיוקא היא דמכירת אמה העבריה ע"י אביה היינו עבד עברי ע"י עצמו שאביה מוכרה מדעתו וצ"ע: פאן בגניבה אחת כלו' בגניבה א' אינו נמכר ונשנה דונמכר בגיבתו חדא מכירה משמע על מכירה אחת אבל בב' גניבות נמכר כמה פעמים על פל גניבה מכירה א' אפילו גנב הפל מאיש א' והעמידו בדין בפעם א' על פולן ופרי' בגניבתו טובא משמע פיון דמאדם א' גנב ולא העמידו בדין בנתיים בגניבה אחת חשיבי וקרי ליה ונמכר דמשמע הך זימנא ותו לא.

ומשני פאן באדם א' פאן בב' בני אדם דבאדם א' אינו נמכר רק פעם על גניבות הרבה אבל בב' גניבות בב' בני אדם נמכר לכל א' פעם א' והך ברייתא דקתני נמכר ונשנה בב' גניבות של ב' בני אדם איירי ואתיא אף כר' אלעזר דבסמוך דבכל א' הוא נמכר אם גנבו פנגד ממכרו אבל הך דקתני פיון שנמכר פעם א' שוב אי אתה רשאי למכרו ומוקמי באדם א' בגניבה א' דלא כר' אלעזר דלדידה אפי' פעם א' אינו נמכר פיון דגניבתו יתר על ממכרו אבל כרבנן אתיא דאמרינו דגניבו אלה ושוה ת"ק נמכר ול"ג במילתיהו דרבנן נמכר וחוזר ונמכר ויש פי' של רש"י שפי' בהם בענין אחר דבגניבה אחת נמכר וחוזר ונמכר דהנמכר בגניבתו משמע שימכר כמה פעמים עד שישלם פל גניבתו.

בשתי גניבות אינו נמכר רק פעם א' דבגניבתו משמע חדא גניבה ולא שתי גניבות מדלא פתיב בגניבותיו וכדמסיק בב' בני אדם אבל א' גניבתו טובא משמע. וניח' לפי' זה דבכולהו דרשות דברייתא מבגניבתו משתמעא לא מונכר פדקתני בגניבתו ולא בכפלו בגניבתו ולא בנמכר בגניבתו פיון שנמכר פעם א' וכו' ולפי' זה גר' לקמן במילתיהו

דברבנו נמפר וחוזר ונמפר ובריינתא דקת' נמפר ונשנה דמוקמי' לה בגניבה א' לא
מיתוקמא כר' אלעזר דלדידה אינו נמפר כלל פיון שאין גנבו פנגד ממפרו והד דקת'
פיון שנמפר פעם א' אתיא שפיר כר' אליעזר: א"ה עבד עברי נמי נכפינהו לבני משפחה.

תמיה לי מאי קא פריה נהי דכניפיון ליה לאב לפדותה אם השיגה ידו וכי בשביל זה נכוף
בני המשפחה. והר"מ הלוי פי' בע"כ דאב ומשום פגם משפחה ואם לא השיגה יד האב
לפדותה כופי' את בני המשפחה להלוות המעות לאב וכופין את האב לכתוב שטר עליו
לבני המשפחה ופרי' עבד עברי נמי נכפינהו לבני המשפחה: ע"ב גמרא ור' עקיבא סבר
יש אם למקרא פירש"י דהקריאה היא לשון פגד כמו ותתפשהו בפגדו אבל המסורת היא
לשון בגידה מדכתוב בפגדו בלא יו"ד דלפי מה שנכתב היה לו לקרות בפגדו חטף קמץ
לשון בגידה כמו בשמעו את דברי האלה וא"ת והא ותתפשהו בפגדו לא פתיב ביו"ד
וי"ל דהתם ליכא למיטעי וקצת ק' פי היכי דדייקינו שהמסורת היא לשון בגידה מדלא
פתיב בפגדו ביו"ד אדרבה נידוק שהוא לשון פגד מדלא פתיב בפגדו בנא"ו ועוד דאין
דריה לכתוב לא יו"ד ולא נא"ו בתוה אותיות הפעולה ונ"ל דהמקרא נדאי הוא לשון פגד
כמו ותתפשהו בפגדו דאי לשון בגידה היה ראוי לקרות קמ"ץ חט"ף אבל המסורת היא
לשון בגידה דאי לשון פרישת טלית היה לו לכתוב עליה אבל בפגדו בה משמע שהוא
בוגד בה: ור"ש סבר יש אב למקרא ולמסורת ואע"ג דבפ"ק דסנהדרין גבי בפספת בפספת
בסנפות לא דריש אלא שאני התם דאי אפטר לקנים שניהם כדפרש"י אבל מר' עקיבא
ק' דלא דריש הכא תרנוניהו בפסחים פ' כל שעה גבי לחם עני דריש מקרא ומסורת ובפ'
לולב הגזול נמי תנו ר' עקיבא אומר פשם שלילב א' וכו' ודריש בגמ' מדכתוב פפת אלמא
דריש נמי מסורת י"ל נהי דר' עקיבא סבר מקרא עיקר מ"מ לדרשה פורתא דריש ליה
למסורת: נפקא מנה ליורשה ולטמא לה וכו' הנה מצי למימר נפקא מנה הפא עליה אם
הוא בסקילה או בחנק אלא אגב דנקט לעיל גבי האי בעיא דביאה נישואין עושה האי
לישנא נקטיה נמי הכא: בשלמא אירוסי' מאירוסין שאני דבאירוסין דאביה לא מציתו
לזבנה דמוקי קרא דבבבגדו בה בקידושין בעלמא: דף י"ט גמרא דמדאורייתא חזינא
פלומר זקוקה לו וביאתו ביאה כמו של גדול נאי לאו האי קרא דמיעטה רחמנא [ה"א]
דחשובה פאשתו קמ"ל דאינו קונה אותה מן התורה אלא מדרבנו בעלמא פדאמרי' [עשן]
ביאת בן ט' פמאמר בגדול ואיכא למ"ד בסוף האשה רבה דלא עשו והיינו טעמא דלא
אמרי' גבי יבום פדהנהו בעי למימר גבי ייעוד דמדאו' מצי קטן ליעודי וא"ה מיעטי קרא
מחויבא דכיון דיקם בא מפח זיקת אחיו אם איתא דקני לה מדאו' לא מיסתבר [למפטריה]
ממיתה.

[* הרב ז"ל מפ' כפי' התוס' עיין עליהם. דאלו לפירש"י ה"נ משני רב אשי.

ומיהו אפתי ק' לי לפי שטת הרב והתוס' אמאי נייז רב אשי מיעוד ואוקמה ביבם קטן
ה"נ ה"מ לדחויי דלעולם ביעוד איירי קרא דפטרנה ממיתה וממילא שמעיון דלא הוי
יעוד והיא גופה אשמעינו מהו דתימא דבנו כל דהו.

ויש לינשב דאה"נ דה"מ לדחויי הכי אלא ד דעדיפא מנה אשמעינו רב אשי דאפי' גבי
יבם דפשיטא לן בעלמא האי סברא דזקוקה לו וביאתו ביאה וה"א דקנאה קמ"ל קרא
פרט לאשת קטן דפטור ממיתה וממילא שמעי' דלא קנאה וכדאסבר' הרב ז"ל דאם איתא

דקני לה מדאורייתא לא מסתבר למפטרין ממיתה הא אין עליה לו' אלא דלגמרי מיפטא קרא דאינה אשתו כלל ודוק: מלמד שצריף לניעדה אם נפ' שצריף לעשות מרצונה ולא בע"כ ניחא הא דקאמר ואלויבא דר' יוסי בר' יהודה דאמר מעות הראשונים לאו לקדושי' נתנו דלרבנן דאמרי דלקדושי' נתנו [א"צ לעשות מרצונה] כיון דכבר נתקדשה משעת מכירה אבל אם נפ' ליעודה הודעא בעלמא וא"צ מרצונה רק שיודיענה מאי נפקא מינה אי אמרי' לאו לקדושי' נתנו או לקדושי' נתנו כיון דאינו אלא גזירת הכתוב שיודיענה תחלה ונקדשה בע"כ ועוד מסתבר לפרש שצריף לניעדה מדעתה ולא בע"כ דאי הודעא בעלמא קאמר פשי' פשהוא אומר הרי את מיועדת לי הרי הודיעה מה לי אם הודיעה רגע א' תחילה מה לי אם הודיעה בשעת היעוד: רב נחמן בר' יצחק אמר פא לומר אפי' תימא רבנן אבל נראה יותר דלר"י בר' יהודה קאמר דלעולם קסבר דלקדושי' נתנ' דומיא דההיא דבסמוך גבי והפדה אבל לרבנן לא משמע כלל שצריף לניעדה כיון שמתקדשה בפסוק שקבל האב אבל לר' יוסי בר' יהודה מתקדשת במחילת פרוטה אחרונה מסתבר שצריף להודיעה קודם הקדושין: אומר אדם לבתו קטנה צאי וקבלו קדושי' מדרבי יוסי בר' יהודה תימא מה פא להשמיענו פשי' שהיא מתקדשת דאפי' אם הנה אומר תן מנה לפלוני ותתקדש בתי לה היתה מקודשת מדין ערב כ"ש פשהוא אומר תן לבתי וכן לבתו] וי"ל דהכא לא שניף להזכיר דין ערבות לפי שלא דיבר למקדש אלא לבת ועוד שנתן לה רשות להתקדש אפי' בשטר ובהא לא שניף להזכיר דין ערב כיון שאינה נהנית פלום בקבלת השטר [אלא] קמ"ל שאותו פח וזכות שזכתה לו תורה בקדושי' בתו יכול הוא ליתנו לה לקדש עצמה מדעתה: מדר' יוסי בר' יהודה דאמר מעות הראשונים לאו לקדושי' נתנו וכשמוכר האב את בתו נעשה פאלו אמר לה אם ירצה האדון לניעדה קבלי קדושי' דהיינו שיויר פרוטה שעליה אע"ג דלא דמי לגמרי לההיא דר' יוסי בר' יהודה דהתם אפי' בע"כ דאב מצוי ליעד וכשאומר לבתו קטנה מצוי להמדר ביה קודם שקבלה קדושי' מ"מ אי לא מהני בעלמא מה שנותן לה האב רשות להתקדש מדעתה ע"י עצמה לא הנה אומר הכתוב שיועיל לענן ייעוד ואע"ג דמהני ביייעוד אפי' בע"כ דאב היינו משום שכבר מכרה לו וגזירת הכתוב היא שמייעדה האב, אבל אין לפרש שפא ללמוד מדרבי יוסי בר' יהודה שמתקדשת אע"ג דקטנה לאו בת זכייה דא"א לומר כן דאם אינה זוכה בקדושי' היא תתקדש בקבלתה ואי בת זכייה היא מן התורה מה אנו צריכים לדר' יוסי בר' יהודה לעזין זכייה ואם פא ללמוד מדר' יוסי בר' יהודה שזוכה מן התורה כמו שהנה זוכה בשיויר א"כ אמאי נקט בתו קטנה אפי' בקטנה אחריתי הנה יכול להשמיענו חידוש זה ועוד בקל היא זוכה התם בשיויר כיון שאינו אלא [מחילת שעבוד בעלמא.

וא"ת היא גופה תיקשי לה היאך היא מתקדשת בקבלתה הא קטן ליה ליה זכייה מן התורה כדאמרינן בפ"ק דב"מ דקטנה אין לה יד לזכות בעצמה ומציאת חרש שוטה וקטן אפי' לר' יוסי אין בו גזל גמור אלא מדבריהם וי"ל דבדעת אחרת מקנה אותה יש לה זכייה מדאורייתא כדמשמע בגיטין פ' התקבל דפריף לרב חסדא דאמר א' זה וא' זה זוכה לעצמו ואינו זוכה לאחרים ממתני' דאומר אדם לעבדיו ולשפחותיו העברים הא לכם מעות הללו ופדה בהם מעשר שני והא שפחה עבריה קטנה היא וזוכה לאחרים ודחי ליה בעציץ שאינו נקוב מדרבנן מפלל שהיה רוצה להוכיח שהיא זוכה לאחרים אפי'

מדאורייטא וְשִׁמְעַת מִינָה דְלָרַב חֲסֵדָא זֹכָה לְעֲצָמוּ מִן הַתּוֹרָה וְלָרַב יְהוּדָה דְפָלִיג עַלֶיהָ דְרַב חֲסֵדָא זֹכָה מִן הַתּוֹרָה אַף לְאַחֲרִים וְאַמְרֵי נְמִי בְמַס' סִנְפָה לָא לִיקְנִי אִינִישׁ לִוְלָפָא לִינּוּקָא דִינּוּקָא מְקַנָּא קְנִי אַקְנוּנִי לָא מְקַנִּי אֲלֵמָא בְּדַעַת אַחֲרִים מְקַנָּה זֹכָה מִן הַתּוֹרָה הַלְפָה בְּשִׁנְתוֹ לָהּ אַבִּיָה רְשׁוּת לְקַבֵּל קִידוּשֵׁי יֵשׁ לָהּ יָד לְזַכּוֹת בְּהֵם וּמִתְקַדְּשַׁת אַבְל יְתוּמָה קִטְנָה נְהִי דִישׁ לָהּ יָד לְזַכּוֹת לְעֲצָמָה אִינָה יְכוּלָה לְהַקְנוֹת לְעֲצָמָה לְבַעַל דָּאִין מַעֲשֵׂה קִטּוֹן פְּלוּם.

וּנ"ל אִפִּי לִית הִילְקֶתָא כִּר' יוֹסִי בֵר' יְהוּדָה דְאָמַר מְעוֹת הָרָאשׁוּנִים לָאו לְקִידוּשֵׁי נִתְּנוּ מ"מ מִיִּתִּי שְׁפִיר רַב נַחְמָן רֵאֲזִי מְדַבְּרִי דְבַהֲדָה סְבָרָא דְקֶאֱמַר שְׁהִיא מִתְקַדְּשַׁת בְּשִׁוּר פְּרוּטָה שְׁעַלֶיהָ מִדַּעַת אַבִּיָה לָא אֲשַׁכְּחָנָא מֵאֵן דְפָלִיג עַלֶיהָ בְּהָא דְהָא דְקֶאֱמַר רַבְּנָן מְעוֹת הָרָא' לְקִידוּשֵׁין נִתְּנוּ לָאו מֵהָאִי טַעְמָא קֶאֱמַרִי: הַמְקַדֵּשׁ בְּמַלְוָה שְׁיֵשׁ עַלֶיהָ מְשַׁכּוֹן מְקַדְּשַׁת מִדְר' יוֹסִי בֵר' יְהוּדָה.

אִין לִפ' דְמְשַׁכְּנוּ שְׁלֵא בְּשַׁעַת הַלְוָאָתוֹ דְקֶנִּי לִיָּה כִדְר' יִצְחָק דָּא"כ הָיָה לוֹ לְהִבִּיא הֵיא דִר' יִצְחָק כְּמוֹ שְׁהִבִּיאָה לְמַעְלָה גַבִּי קִדְּשָׁה בְּמְשַׁכּוֹן מְקַדְּשַׁת אֲלָא אִפִּי מְשַׁכְּנוּ בְּשַׁעַת הַלְוָאָתוֹ אִיִּרִי דְוָמִיא דְאָמָה הַעֲבָרִיָּה.

וְנִרְאָה דְאִפִּי אִינוּ מְחֻזֵּר לָהּ הַמְשַׁכּוֹן אֲלָא שְׁאָמַר לָהּ הַרִינִי מְקַדְּשֵׁי בְּמַלְוָה שְׁאֵת חֲזִיבַת לִי עַל הַמְשַׁכּוֹן שְׁלֵף שְׁבִינְדִי מְקַדְּשַׁת אַעֲפ"י שְׁהַמְשַׁכּוֹן עַדִּין בִּידוֹ דְהָא הַמְקַדֵּשׁ בְּמַלְוָה שְׁיֵשׁ עַלֶיהָ מְשַׁכּוֹן קֶאֱמַר וְלֵא הַמְקַדֵּשׁ בְּמְשַׁכּוֹן.

וְתִי דְהִיכִי יְלִיף לָהּ מִיעוּד וְהָא בְּיַעוּד אִיכָּא חֲזִירַת הַמְשַׁכּוֹן שְׁמְחֻזֵּר לָהּ אֵת גּוּפָה וּי"ל דְמִשְׁמַע לִיָּה דְעִיקָר הִיעוּד אִינוּ בְּחֻזְרַת הַמְשַׁכּוֹן אֲלָא בְּשַׁעֲבוּד שְׁעַלֶיהָ דְהוּי כְּמוֹ מַלְוָה. וְנִר' [לְדַקְדָּק דַּס"ל] לִר' יוֹסִי בֵר' יְהוּדָה דְעֵבֵד עֲבָרִי אִין גּוּפּוֹ קְנוּי דָּאִי גּוּפּוֹ קְנוּי לָא דְמִי פְּלֵל מַלְוָה שְׁיֵשׁ עַלֶיהָ מְשַׁכּוֹן דָּאִין כָּאֵן מַלְוָה אֲלָא הוּא מְקַדְּשָׁה בְּשַׁעַת הַקְּנָאָת גּוּפָה לְעֲצָמָה [וּמִיָּהוּ יֵשׁ לִוְמֵר דַּע"כ לָאו בְּהַקְּנָאָת גּוּפָה שְׁהוּא קְנוּי לָהּ מְקַדְּשָׁה דָּא"כ הִיאֲדָה תִּתְקַדֵּשׁ בְּלֵא שְׁטֵר שְׁיַחְרוּר וּבְלֵא הַפְּקָר אֲלָא וְדָאִי בְּשַׁעֲבוּד שְׁעַלֶיהָ דְהִינּוּ מַלְוָה מִתְקַדְּשַׁת: ע"ב גְּמָרָא אֲלִימָא לִר' יוֹסִי בֵר' יְהוּדָה וְהָא אִם יֵשׁ שְׁהוּת קֶאֱמַר וְאִפִּי לָרַב נַחְמָן בֵּר' יִצְחָק דְאָמַר לִר' יוֹסִי בֵר' יְהוּדָה לְקִידוּשֵׁי נִתְּנוּ לָא דְמִי לְמַעֲכָשׁוֹ דְהוּי כְּאֵלוּ פִי בְּשַׁעַת מְכִירָה פְּשִׁתְרָצָה לִיעֲדָה תְּהָא מְקַדְּשַׁת בְּשַׁעֲבוּד שְׁעַלֶיהָ פִּינוּ דְגִזְרַת הַפְּתוּב הוּא שְׁצָרִיף שְׁיָהָא שְׁהוּת בְּיוֹם כְּדִי לְעֲשׂוֹת שְׁנָה פְּרוּטָה וְהַשְׁתָּא נְמִי אֲתִי שְׁפִיר הֵף בְּרִיָּת' דְבַסְמוּף דְשִׁחְק' בְּאֲדוֹן וּמְקַדְּשַׁת לְשַׁנִּי אִפִּי כְּרַב נַחְמָן בֵּר' יִצְחָק: מְשַׁל לְרַבְּנָן פִּירִש"י מְדַבְּרִי חֲכָמִים אָנוּ לְמַדִּין דְבָר זֶה וּבְסוּף נְמִי פִי מְהוּ דְתִימָא הָא לָא אָמַר מַעֲכָשְׁוֹ וְנִילִיף מִינָה דְאִפִּי לָא אָמַר מַעֲכָשְׁוֹ מְקַדְּשַׁת לְרָאשׁוֹן וּל"נ פִי דָּאִין זֹו וְלֵא עוֹד אֲלָא בְּכָל מְקוֹם מְבִיא הַמְשַׁל לְלַמֵּד עַל הַדְּבָר וְעוֹד ע"כ הָא דְקֶאֱמַר מְשַׁל לְאֹמֵר לְאִשָּׁה הָרִי אֵת מְקַדְּשַׁת מַעֲכָשְׁוֹ לְאַחֲרֵי ל' יוֹם מִיִּרִי בְּשַׁפִּירֵשׁ בְּהִדְיָא מַעֲכָשְׁוֹ תְּהָא מְקַדְּשַׁת אִם לָא אֲחֻזֵּר בִּי עַד לְאַחֲרֵי ל' יוֹם דָּאִי בְּסִתָּם אִיִּרִי הָא אִיכָּא לְמ"ד בִּפ' הָאוּמֵר דְלֵא חֲזִירָה וְלֵא תְּנַאָה הָנוּי וְאֵעֲפ"י שְׁהַלְשׁוֹן שְׁנָה לְהִיא דִּפ' הָאוּמֵר אִין לְחוּשׁ אִם אִין הִפִּי שְׁנָה דְכִי הָאִי גּוּנָא אֲשַׁכְּחֵן בְּסוּף יֵשׁ נוֹחֲלִין מֵהַיּוֹם וְלֵאחֲרֵי מִיתָה מִתְּפָרֵשׁ בְּתַרִי גּוּנִי וְכִינוּ דְאִיִּרִי בְּשַׁפִּי בְּהִדְיָא אִין צָרִיף לְלַמֵּד זֶה מְדַבְּרִי חֲכָמִים.

וַיֵּשׁ לְפָרֵשׁ שְׁהַמְשַׁל בָּא לְלַמֵּד עַל הָעֲנָן וְלוֹמַר פִּי הֵיכִי דְפָשִׁיטָא לָן הָתָם דְּמִקְוֵדָתָא לְרַאשׁוֹן ה"ג גְּבִי יַיעוּד אַע"ג דְּלָא אָמַר בְּשַׁעַת מְכִירָה מְעַכְשָׁיו לְכַשְׂאָרְכָה פִּינוֹן דְּמַעוֹת הָרַאשׁוֹנִי לְקִידוּשִׁי נִיתְנֻו הָוִי כְּאֵלוֹ פִּי הֵכִי בְּפִי וְהָבָא עָלֶיהָ מְשַׁעַת מְכִירָה עַד שַׁעַת יַיעוּד יֵשׁ בּוֹ אִיסוּר אֲשֶׁת אִישׁ דְּחַל הֵייעוּד לְמַפְרַע מְשַׁעַת מְכִירָה.

ולר"מ תנאו קנים אבל לרבנן לא דייעווד לא הוי דבר שבממון: דף כ' גמרא יש לו אשה ובנים רבו מוסר לו שפחה פנענית וכו' פלומר אשה או בנים דאז אינו יחידי וכן מוכח קצת לקמן בסוף האומר בההיא דאי קדמתיה טהרתיהו לבנה אבל הא דאמר' לקמן לרבו אשה ובנים ולו אשה ובנים אינו נרצע שנאמר אהבתי את אדוני את אשתי ואת בני התם נראה דתרונויהו דוקא: אבקה של שביעית היינו משא ומתן ומסתבר שע"י משא ומתן באלו עונש זה מדה כנגד מדה יהא קמ"ל: ליזבון איניש ברתיה וכו' ואע"ג שפפדין אותה בע"כ משום פגם משפחה מ"מ רבית ק' טפי: ע"ב גמרא ע"ע הנמפר לגוי נגאל לחצאין וכו' בנמפר לישראל לא קא מיבעיא ליה משום דלא פתיב ביה גאולתו כלל כשדה אחרתהו הילקף מיבעיא ליה בנמפר לגוי ומיניהו גיליף בנמפר לישראל מג"ש דשכיר והא דלא מיבעיא ליה בגואל אם לנה וגואל משום דפשי' ליה דאין לנה וגואל דהא כתי' בנמפר לגוי כמו בשדה אחרתהו והשיגה ידו ואגב דלא נקט הכא לונה וגואל לא נקטיה.

נמי לקמן גבי פתי ערי חומה מיהו כי פשיט ליה פשי' ליה תרונויהו: גאולתו גאולתו משדה אחרתהו גמר. נר' לר"ת דלאו ג"ש גמורה היא אלא גלוי מילת' בעלמא הוא דעבדי, האי גאולתו כי האי דאי ג"ש מקנבלת היא בין לקנלא בין לחומרא אית לן למילף דאין ג"ש למחצה ועוד מדקאמר בסמוך גבי פתי ערי חומה או דילמא היכא דגלי גלי נאי ג"ש ממש לא שייך למימר היכא דלא גלי לא גלי ולקמן נמי דקאמר או דילמא [כי פתיב] גאולתו בחצאי' פתיב בקרובים לא פתיב נאי ג"ש ממש ליכא לפלוני בין חצאי' לקרובים אלא נודאי גלויי מילתא בעלמא הוא הילקף איכא למימר הכא לקנלא דוקא אמרי' פינו דבדוקתא אחריתי אזלינן ביה לקנלא ובכתי עדי חומה נמי דלא אשפסון ביה דאזלינן ביה לקנלא איכא למימר היכא דלא גלי לא גלי גבי גאולת קרובים איכא למימר דגלויי מילתא הוא לעשות גאולה זו גאולה שלמה כמו גאולתו דשדה אחרתהו אבל לא לענן גאולת קרובים: א"ל ממדרשו של ר"ש נשמע שלונה וגואל וגואל לחצאין מוהשיגה ידו ומצא פדי גאולתו ממעטי' תלת מילי לגבי שדה אחרתהו במס' ערכין פהשיגה ידו שאין לונה וגואל ומצא פרט למצוי שלא ימפור ברחוק ויגאל בקרוב.

ברעה ויגאל ביפה. פדי גאולתו שאינו גואל לחצאין.

והא דלא הזכיר הכא שמוכר ברחוק ויגאל בקרוב דכיון דאשמועי' שלונה וגואל כ"ש שמוכר פדי ליגאל אבל לקמן גבי שאין לונה וגואל לחצאין הנה ראוי לומר כמו כן ואין מוכר ברחוק לגאול בקרוב ושפא אגב שלא הזכירו גבי לונה וגואל לא חש נמי להזכיר גבי אין לונה וגואל וכן בשדה אחרתהו אמאי איצטריך למעוטי שאין לונה וגואל מפיון שמיצט שאינו מוכר ברחוק וגואל בקרוב כ"ש שאין לונה וי"ל משום דהנה מוקמי' מיעוטיא דנמצא לע"ע שאינו לנה וגואל אבל מוכר ברחוק וגואל בקרוב.

ותמיהא לי מנא ליה הכא לרבוני פולהו פיון דליכא אלא חדא ייתורא ושמא משמע ליה אם גאל יגאל לרבות כל מיני גאלות שנתמעטו במקום אחר ועוד תמיה ליה אמאי תשיב רב ששת מדברי ר"ש דלית הלכתא הכי אמאי לא השיב לו מדברי חכמים דאמרי אין לנה וגואל לחצאין וי"ל דלפי סברתו השיבו דקאמר היכא דלא גלי לא גלי דמשמע ליה דאין להרע פחו פולי האי פיון דלא גלי ביה קרא והשיב דר"ש נמי אית ליה האי סברא ורבנו פליגי עליה וממילא ידעינן דהלכה פרבנו: אר"ש מה טעם וכו'.

תי' דהכא משמע דר"ש דריש בפילות ולא אמר דברה תורה פלשון בני אדם וכן בפ' אלו מציאות אית ליה דרשה דהשב תשיבם והקם תקים ובפ"ב דר"ה נמי דריש עשר תעשר וק' דבכתובות לא דריש העבט תעביטנו וי"ל שיש מקומות שנתראה להם לומר דברה תורה פלשון בני אדם ויש מקומות שנתראה להם לישנא דיתורא ודרשי' ליה לישנא דכפלות: ל"ק הא ר"ש הא רבנו.

תי' מאי ק' ליה אפי' כר"ש מצי אתיא דהא מדרשו אינו אלא משום דרבי לן קרא אם גאל יגאל אבל אם לא גאל יגאל הייתי דן ק"ו דברייתא והייתי או' נמי בבתי ערי חומה שאינו לנה וגואל לחצאין דהנה ילפינן גאלותו משדה אחרונה דאי לאו לר"ש אמאי אצטריך גאל יגאל ומשמע דר"ש גופיה דריש מה טעם וי"ל דמשמע ליה דכל הך ברייתא היא לפי האמת אף לבתר דכתיב נמי אם גאל יגאל דאי לאו הכי אמאי נקט כל שיטה זו שאינה קיימת לבתר דכתיב אם גאל יגאל למעבד ק"ו מעבד עברי שפיה פחו לצאת ביובל ובשש ואינו לנה וגואל לחצאין פדבסמוך דקאי אף לבתר דכתיב אם גאל יגאל אלא ודאי רבנו היא וקיימא הך שיטה אף לבתר דכתיב אם גאל יגאל: דף כ"א גמרא עבד עברי הנמכר לגוי יוכיח מעבד עברי לחודיה הנה מצי למעבד ק"ו פדפריה לעיל אלא קרקע מקרקע ניקח ליה למילף לקרוב קרוב קודם ס"ד פסדר הנה דקתני היינו הוא או קרוביו: ע"ב גמרא לקבעו חובה ואפי' לר' יהושע.

הכא ליכא לאקשוני מאי פכל דהא לא כתיב עבד עברי בהוא עניינא: והמחט והמקדח מחט של סקאים מירי להכי קתני ליה קודם מקדח ומכתב דאינהו הוו טפי כעין מרצע וזו ואין צ"ל זו קתני: המרצע להביא מרצע הגדול.

ומפעין הפרט לא קאי דגרע אפי' מסול ומחט שאינו רוצע אלא חותך וא"ת מאי קאמר להביא אדרבה עיקר המצנה הוא בגדול דהמרצע המיוחד שבמרצעים ובספרי לא גריס להביא ויש ליישב גיר' הספרים משום דכתיב קרא מרצע סתם ורצע אדוניו את אונן במרצע להכי אצטריך לרבות המרצע: אין עבד עברי פהו נרצע מפני שנעשה בעל מום.

בירוש' פריה וירצע מן השחום פחות מפרשינא ובהאי גוונא אינו בעל מום פדאי' בבכורות ומשני פדי שלא יבא לידי פרשינא: דהוי גיורת וגיורת לכהן לא חזינא ואע"ג דאיתומב שמואל לעיל בהא דשפחה פנענית היינו משום דהתם פמו שהותר אסור לא ינהה קדש גבי ישראל דהותר נמי גבי פהו אבל הכא פי מגיירא שרייה גבי ישראל וגבי פהו לא שרייה משום זונה ואעפ"י שמתגיירת בע"כ עשאה הכתוב פגיורת גמורה ואפ"ה איכא איסור זונה: אשת ואפי' אשת איש מדאצטריך להתיר ביפת תואר נראה ראיה איסור דאשת איש דאורייתא בגינה ואע"ג דדרשו בפ' ד' מיתות אשת רעהו פרט לאשת אחרים היינו לענן מיתה ומלקות אבל איסורא איכא.

וּנְרָאָה מְשׁוּם דְכְתִיב בְּכַי נַח וְדַבַּק בְּאִשְׁתּוֹ וְלֹא בְּאִשְׁתּוֹ חִבְּרוּ. וְתִי דְהִבָּא עַל הַגּוֹיָה גְזֵרוּ
עָלֶיהָ מְשׁוּם נִשְׁגַּ' ז' שְׁגִזְרוּ מְלָקוֹת עַל אִיסוּר דְרַבְּנָן וְעַל אִיסוּר אִישׁ שֶׁהוּא דְאוֹרְיִיתָא
לֹא גְזֵרוּ וְי"ל כִּינּוּן דְמִפְקֵרֵי נִפְשֵׁיהוּ וְלֹא נִהְגּוּ בְּהוּ תוֹרַת אִישׁוֹת לֹא חָשׂוּ לְמַתְּנֵן מְשׁוּם
דְּלֹא מְחַלְפֵּא בְּאִשְׁתּוֹ אִישׁ דְּיִשְׂרָאֵל: לֹא דְבִרְהַ תוֹרָה אֲלֵא כְּנִגְדַּ יִצְה"ר.

וּא"ת אֲמַאי אִיִּצְטְרִיף קָרָא לְהַתִּיר מְשׁוּם יִצְה"ר הָא מְדַאוֹרְיִיתָא שְׁרִיָּא בְּצִינְעָא.
כְּדַאֲמַרִּינָן בִּפ' אִין מְעַמִּידִין וְי"ל דְּמְשׁוּם דְּאִשְׁתּוֹ אִישׁ אִיִּצְטְרִיף וְאֲפִי מְשׁוּם פְּנוּיָה מְשׁוּם
דְּבִשְׁעַת הַשְּׁבִיָּה מְצִוִּין רַב יִשְׂרָאֵל וְאִיכָּא פְּרִהֲסֵיָא דְיִשְׂרָאֵל שְׁרוּאִין שְׁנַכְנַס לְהַתִּיחַד
עָמָה וְאִי לֹא דְשְׁרִיָּיָה רַחֲמֵנָא הָיוּ קַנְזָאִים פּוֹגְעִים בּוֹ: דָּף כ"ב גְּמָרָא ה"נ שְׁלֵא יִקְחָנָה לֹא
לְאָבִיו וְלֹא לְבִנוּ וְלֹא גְרָסִינָן שְׁלֵא יִקַּח שְׁתִּים א' לּוֹ וְא' לְאָבִיו וְכוּ' דְמַאי אִירָאָה שְׁתִּים
אֲפִי א' לְאָבִיו אִיסוּרָא דְלֵף לְאִשְׁתּוֹ קָא דְרִישׁ: שְׁלֵא יִלְחָצְנָה בְּמַלְחָמָה פִּירִשׁ"י לְבוֹא עָלֶיהָ
מִשְׁמַע מַתּוֹ פִּי דְאֲפִי בִיָּאָה רֵאשׁוּנָה אִיסוּר לְבוֹא עָלֶיהָ מְשׁוּם שְׁלֵא הִתְרָה אֲלֵא בְּבִיתוֹ
וְלֹאֲחֵר כָּל הַמְעַשִּׂים וְתִימָא מַאי לֹא דְבִרְהַ תוֹרָה אֲלֵא כְּנִגְדַּ יִצְה"ר כִּינּוּן דְּאִיסוּרָא לִיהַ עַד
שְׁיִבִיאָנָה לְבִיתוֹ וְלֹאֲחֵר כָּל הַמְעַשִּׂים מַאי נַחַת רִיחַ אִיכָּא לִיִּצְרוּ וְאִיכָּא לְמִימַר כִּינּוּן דְּאִיכָּא
פַת בְּסִלוֹ שְׁסוּפָה לְהִיּוֹת מְוַתְרַת לּוֹ נַחַת דְּעַתּוֹ מִיהוּ תִי מַה הַתִּירָה לּוֹ וְהִלֵּא אַחֵר כָּל
הַמְעַשִּׂים גִּיּוֹרַת אִשְׁתּוֹ גְּמוּרָה הִיא וְשְׁרִיָּא לִיהַ וְכוּ' ת' בְּשִׁבִיל שְׁהִיא מְתַגְיִירַת בַּע"כ וְלֹא
הִוִּיָּא גִּיּוֹרַת גְּמוּרָה מ"מ אֲמַאי אִיִּצְטְרִיף לְהַתִּיר מְשׁוּם יִצְה"ר וְהִלֵּא בְּבִיתוֹ יְכוּל לְבוֹא
עָלֶיהָ בְּצִינְעָא דְשְׁרִיָּא מְדַאוֹרְיִיתָא.

וְעוּד הַק' ר"ת מְהָא דְאֲמַרִּי בִּפ"ב דְּסַנְהֶדְרִין תְּמַר בַּת יְפַת תְּנֹאֵר הִיָּתָה וְהִיָּתָה מְוַתְרַת
לְאֲמָנוֹן כְּדְכְתִיב דְּבַר עָלִי אֵל הַמְּלָךְ כִּי לֹא יִמְנַעֲנִי מִמֶּנּוּ וְאִם לֹא בָּא דָּוִד עַל אִמָּה אִם לֹא
בְּבִיתוֹ וְאַחֵר כָּל הַמְעַשִּׂים אַז הִיָּתָה גִּיּוֹרַת גְּמוּרָה כִּי כְּבַר הִיָּתָה גִּיּוֹרַת וְלִיקוּחִי יֵשׁ לּוֹ בְּהַ
וְאַחֲתוֹ שֶׁל אֲמָנוֹן הִיָּתָה מְדַאוֹרְיִיתָא אֲבָל אִם נֹאמַר שְׁבָא עַל אִמָּה בְּמַלְחָמָה נִיחָא שְׁעַדִּין
הִיָּתָה אִמָּה גּוֹיָה וְאִינָה קְרוּיָה בַתּוֹ שֶׁל דָּוִד דְּבִנְיָה הִבָּא מִן הַנְּכָרִית אִינוּ קְרוּיָה בְּנָה אֲלֵא
בְּנָה.

וְנַר' לר"ת לפ' דְּבִיָּאָה רֵאשׁוּנָה מְוַתְרַת בְּמַלְחָמָה אֲבָל שְׁנִיָּיָה אִיסוּרָה עַד לְאַחֵר כָּל
הַמְעַשִּׂים וְשְׁלֵא יִלְחָצְנָה בְּמַלְחָמָה דְּקָאֲמַר הִיָּינוּ שְׁאָם שׁוֹהִים בְּמַלְחָמָה יָמִים רַבִּים לֹא
יִלְחָצְנָה לְעִשׂוֹת כָּל הַסֵּדֵר הַכְּתוּב בְּפָרָש' כְּדִי לְבֹא עָלֶיהָ בִּיָּאָה שְׁנִיָּיָה וּבִירוּש' פְּלִיגִי בְּהַ
אֲמוֹרָאִי וְהָכִי אִית' הֵתָם רַב אֲמַר לֹא הַתִּירוּ בּוֹ אֲלֵא בִיָּאָה רֵאשׁוּנָה בְּלַבַּד וּר' יוֹסִי אֲמַר
שְׁלַחוּ רַבְּנָן דְּתַמָּן תְּרַתִּין מִיָּלִי אֲתוּ אֲמַרִּי בְּשֵׁם רַב וְלִית הִיא כּוֹן, אֲתוּן אֲמַרִּי בְּשֵׁם רַב יְפַת
תְּנֹאֵר לֹא הַתִּירָה אֲלֵא בִיָּאָה רֵאשׁוּנָה וְאִנִּי אֲמַר לֹא בִיָּאָה רֵאשׁוּנָה וְלֹא בִיָּאָה שְׁנִיָּיָה אֲלֵא
לְאַחֵר הַמְעַשִּׂים דְּכְתִיב וְאַחֵר כּוֹן תְּבֹא אֵלֶיהָ וּבְעֵלְתָהּ אַחֵר כָּל הַמְעַשִּׂים וְהַשְׁתָּא לְפִי דְּבַרִּי
ד' יוֹסִי צָרִיף לְדַחֲוֹת דְּתַמָּר לֹא הִיָּתָה בַתּוֹ שֶׁל דָּוִד וְאִמָּה הִיָּתָה מְעַבְרַת קוֹדֵם לְכוּן וְהִיא
דְּכְתִיב כִּי כּוֹן תְּלַבְּשֵׁנָה בְּנוֹת הַמְּלָכִים הַבְּתוּלוֹת מְעִילִים לְפִי שְׁגָדְלָה בְּבִיתוֹ עִם בְּנוֹת הַמְּלָךְ
נִהְיָה כְּבָנוֹת הַמְּלָךְ וְרַב דְּאֲמַר בְּסַנְהֶדְרִין בַּת יְפַת תְּנֹאֵר לְטַעֲמָא בְּבִיָּאָה א' מְוַתְרַת מִיָּד:
אֲמַר בְּתַחֲלִילַת שֵׁשׁ וְלֹא אֲמַר בְּסוּף שֵׁשׁ לְכַאוּרָה מִשְׁמַע צָרִיף שְׁיִאֲמַר פְּעַמִּים בְּתַחֲלִילַת
שֵׁשׁ וּפְעַמִּים בְּסוּף שֵׁשׁ דְּאִי לֹא הָכִי אִם אֲמַר יִאֲמַר עַד שְׁיִשְׁנָה וְיִאֲמַר לְמָה לִי מְלֵא אֲצֵא
חֲפָשִׁי וּמִיִּאֲמַר הָעֶבֶד שְׁמַעֲיָנוּ דְּצָרִיף שְׁיִאֲמַר א' בְּתַחֲלִילַת שֵׁשׁ וְא' בְּסוּף שֵׁשׁ.

ומיהו בירוש' קאמ' נאם אָמר יאָמר צָרִיף שְׁתֵּי אַמִּירוֹת א' בְּסוּף שֵׁשׁ וּא' בְּתַחֲלִילת שְׁבַע א' בְּסוּף שֵׁשׁ זֶהוּ הָעֶבֶד וּא' בְּתַחֲלִילת שְׁבַע זֶהוּ לֹא אַצָּא חֲפָשִׁי וְשָׂמָא הַאי תִּנָּא לֹא דְרִישׁ לִישְׁנָא דְכַפְלוֹת וְה"ק נָאם אָמר יאָמר הָעֶבֶד עַד שְׂיֵאמֶר וְיִשְׁנָה כְּלו' אַמִּירָה זֹאת צָרִיף שְׁתֵּהָא ב' פְּעָמִים אִם אָמר בְּתַחֲלִילת שֵׁשׁ וְלֹא אָמר בְּסוּף שֵׁשׁ אִינוּ נִרְצָע מִשׁוּם דְּכַתִּיב לֹא אַצָּא חֲפָשִׁי וְכֵן אָמר בְּסוּף שֵׁשׁ וְלֹא אָמר בְּתַחֲלִילת שֵׁשׁ אִינוּ נִרְצָע וְשָׂמָא הָעֶבֶד נִמְצָא שְׁצָרִיף ב' אַמִּירוֹת א' שֵׁשׁ וּא' בְּסוּף שֵׁשׁ: לוֹ אִשָּׁה וּבָנִים וּלְרַבּוּ אִין אִשָּׁה וּבָנִים.

נר' לי דאָגב דַּנְקֵט אִשָּׁה וּבָנִים גַּבִּי עֶבֶד נִקֵּט אִשָּׁה וּבָנִים גַּב אָדוֹן אַבְל אִין צָרִיף שְׂיֵהִיָּה לֹו בָנִים דְּכַתִּיב אֵת בְּיַתִּיף וְהִינּוּ אִשָּׁה כְּדָאֵמֶר גַּבִּי כ"ג וְכִפֵּר בְּעֵדוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ שְׁצָרִיף שְׂיֵהִיָּה לֹו אִשָּׁה אַבְל אַבְנִים לֹא קִפִּיד: כָּל הַקּוֹנָה עֶבֶד עֲבָרִי כְּקוֹנָה אָדוֹן לְעַצְמוֹ נִרְאָה לִי דְדוֹקָא בְּעֶבֶד עֲבָרִי הָאֵמֹר בְּפִסּוּק הַיִּנְצָא בְּשֵׁשׁ אַבְל שְׂכִיר שְׁנָה שְׂכִיר חֲדָשׁ שְׂכִיר שַׁבַּת שְׂכִיר יוֹם לֹא אָמְרִי הִכִּי כְּדָאֵמְרִי, בְּהַשׁוֹכֵר אֵת הַפּוֹעֲלִים שְׁאָמֶר ר' מִתִּיא בֶּן חֲדָשׁ לִבְנוֹ עַד שְׁלֹא יִתְחִילוּ בְּמִלְאָכָה אֲמֹר לָהֶם ע"מ שְׁאִין לָכֶם עָלֵי אֵלָא פֶת וְקִטְנִית: ע"ב גְּמָרָא כְּמִין חוֹמֶר מְפָרֵשׁ ר"ת כְּעִין הַמַּעֲשֶׂה וְכֵן הַסּוּטָה דְאָמֶר סוֹפְרִי הַנִּיחּוּ לִי וְאֶדְרָשְׁנָה כְּמִין חוֹמֶר הִיא עֲשֵׂתָה מַעֲשֶׂה בְּהִמָּה לִפְיָ קַרְבְּנָה מְאָכַל בַּחֲמָה הִינּוּ עַל שֵׁם הַמַּעֲשֶׂה וְכֵן פִּי כְּעָרוּף וּבְלִשׁוֹן עֲרָבִי כְּשִׂאָדָם שׂוֹאֵל מַה מַּעֲשֶׂה שׂוֹאֵל מַה אַאֲמָרָךְ: מַה נִּשְׁתַּנָּה אֲנֹן וְכו' בְּמִדְרָשׁ הוּא אֹמֵר דְּמַרְצָע בְּגִי ד' מֵאוֹתֵלְפִי שְׁהִיו יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים ד' מֵאוֹת שְׁנָה וְגֵאָלָם הַקַּב"ה וְהִלֵּף זֶה וְקִנָּה אָדוֹן לְעַצְמוֹ לִפְיָ יִרְצָע בְּמַרְצָע: אֵלָא מַעֲתָה שְׁפָחָה כְּנַעֲנִית תִּקְנָה כְּבִיאָה שְׁהִיא מְשַׁמְשֶׁתּוּ: וְאִיכָא דְאָמְרִי קִטְוֹ הֵנּוּ וְדִלָּא כְּאֵבָא שְׂאוּל פִּירֵשׁ"י מַה שְׁהוֹצֵרָךְ לַתַּת עָלְיוֹ עֲבָדוֹת מְחִיִּים דִּלָּא כְּאֵבָא שְׂאוּל דְאָמֶר קִטְנִים אִפִּי לְאַחַר זְמַן כָּל הַמַּחֲזִיק בְּהוֹן זָכוּ בְּהֶם וְק' לר"ת מְנָא לִיָּה דְלִי לִיָּה כְּאֵבָא שְׂאוּל דִּילְמָא מַה שְׁנָתָן עָלְיוֹ עֲבָדוֹת מְחִיִּים כְּדִי שְׁלֹא יִקְדַּמְנוּ אַחַר לְאַחַר מִיתָה וְעוֹד דְּהוּל"ל וְכַרְבְּנָן.

ונר' לר"ת דַּגְרָס וְכֵאָבָא שְׂאוּל דְּהִלְכָת' כְּנוֹתִיָּה דְּבַגִּיטִין פ' הַשּׁוֹלֵחַ קָאֵמֶר רִיב"ל הִלְכָה כְּאֵבָא שְׂאוּל וְאֵע"ג דר' יוֹחָנָן סָבֵר אִין הִלְכָה אֹור"ת דְּבָכָל מְקוֹם הִלְכָה כְּרִיב"ל לְגַבִּי ר' יוֹחָנָן כְּדְמוּכַח בְּרִישׁ פ"ב דְּמַגִּילָה דְּמַשְׁמַע שְׁדַבְרֵי רִיב"ל הֵם עֵיקָר יוֹתֵר מְדַבְרֵי ר' יוֹחָנָן גַּבִּי בֵּית הַכְּנֶסֶת מוֹתֵר לְעֵשׂוֹתוֹ בֵּית הַמְּדָרָשׁ וְה"פ א"ד קִטְוֹ הֵנּוּ שְׂאֵם הִנָּה גְדוּל לֹא הִנָּה מוֹעִיל כֵּן זֶה פִּירֵשׁ לְמִיתָה וְזֶה פִּירֵשׁ לְחִיִּים דֹּאֵע"ג דְּעֵבֹדַת אַחֲרִים עָלְיוֹ קוֹדֵם הוּא אֵת הַכָּל לְזַכּוֹת בְּעַצְמוֹ כִּינּוּ שְׂיֵשׁ לוֹ יָד אַבְל קִטְוֹ שְׂאִין לוֹ יָד זָכָה כְּאֵבָא שְׂאוּל אַבְל רַבָּנָן בֵּין גְדוּל וּבֵין קִטְוֹ אִפִּילוּ עֲבֹדַת אַחֲרִים עָלְיוֹ קִטְוֹ עַצְמָן וְזָכוּ בְּהֶם שְׂמִים: עוֹד נִרְאָה לְפָרֵשׁ הָא דְקָאֵמֶר כְּאֵבָא שְׂאוּל דְּאֵלִישְׁנָא קָמָא נְמִי קָאִי וְנָפִי לְלִישְׁנָא קָמָא דְּגְדוּל הֵנּוּ לֹא הִיָּתָה חֲזָקָה מוֹעִילת כְּלוּם אֵלָא דוֹקָא לְאֵבָא שְׂאוּל דְּלַרְבָּנָן דְּאָמְרֵי בֵּין גְדוּלִים בֵּין קִטְנִים קִטְוֹ עַצְמָן בְּנֵי חוֹרִין לֹא הִנָּה מֶר זוּטְרָא יְכוּל לְזַכּוֹת בְּהֶם דְּטַעֲמִיָּהוּ דְּרַבָּנָן שְׁקוּנִין עַצְמָן כְּמִיתַת הָאָדוֹן מִשׁוּם דְּגָמְרֵי לָהּ לָהּ מֵאִשָּׁה כְּדָאִי בְּגִיטִין בִּפ' הַשּׁוֹלֵחַ מַה אִשָּׁה בֵּין גְדוּלָה בֵּין קִטְנָה מִיתַת בַּעַל מִתִּירָה בְּלֹא גִט אִף עֶבֶד מְשַׁלַּח בְּלֹא גִט וְהוּי הַשְׁתָּא מִיתַת הַבַּעַל בְּגִט וּמִיתַת הָאָדוֹן בְּגִט וְאִם הִנָּה רַבּוּ נוֹתָן לוֹ גִּט אִין אַחַר יְכוּל לְזַכּוֹת בּוֹ אַבְל אֵבָא שְׂאוּל מִכ' טַעֲמָא הֵתָם מַה אִשָּׁה אִיסוּר' וְלֹא מְמוּנָא אִף מִיתַת הָאָדוֹן מִפְקִיעַ אִיסוּר וְלֹא מְמוֹן דֹּא"כ קִטְוֹ שְׂאִין לוֹ יָד לְזַכּוֹת בְּעַצְמוֹ הַמְּחַזִּיק בּוֹ זָכָה בּוֹ וְכֵן גְדוּל כִּינּוּ שְׁהִנָּה מְשַׁעֲבַד עַצְמוֹ לְמֶר זוּטְרָא לֹא הִנָּה חֲפִץ לְזַכּוֹת בְּעַצְמוֹ וְהוּי כְּמוֹ קִטְוֹ לְאֵבָא שְׂאוּל: בְּכֶסֶף ע"י אַחֲרִים אִין ע"י עַצְמוֹ לֹא פְרוּשִׁי קָא מְפָרֵשׁ לְמַתְנִיתִין וְלֹא נִקֵּט לִיָּה אֵלָא מִשׁוּם דְּבָעֵי

למידק במאי עסקי משום דקאי אכסוף ע"י אחרים ואית דלא גריס ליה משום דבסמוך קאמר והא קמ"ל ע"י אחרים אין ע"י עצמו לא משמע דעד השתא לא היה סבור שפא להשמיענו זה.

ונר' דאין למחקו דעד השתא היה סבור דע"י אחרים הוא החידוש אבל השתא דאמרי מדעתו אין חידוש אלא בדיוק דע"י עצמו לא והיינו דקאמר הא קמ"ל וכו': שאני כסף הואיל וקני ליה בע"כ הילכך גם עתה שפא לקנותו לצורך העבד עצמו יכול לקנות הכסף זה בע"כ של עבד ואע"פ שלאדם אחר לא היה יכול לקנותו בע"כ של קונה משום דלגבי אדם אחר אין לו פח כלל לעשות לו שום דבר בכסף זה בע"כ: רבא אמר כסף וכו' קונה אומר רבא טעם אחר משום דלית ליה הנה חילוקי שמתלק אבני בין כסף לשטר פדאשפח לעיל בריש פ"א גבי סניגור נעשה קטיגור: כסף קבלת אחרים גרמה לו וא"ת והא דפשי' לן לקמן ובפ' בתרא דנדרי דלר"מ אין קנין לעבד בלא רבו מנ"ל האי אי משום דקתני בכסף על ידי אחרים דילמא לאו למעוטי ע"י עצמו אלא פא להשמיענו חידוש זה דבע"כ משא"כ בשטר וי"ל דא"כ לא הוה פליגי רבנן ור"מ בכסף דהא דאמרי רבנן בכסף ע"י עצמו מפרשי' אף ע"י עצמו וא"כ למה הוצרך לרבנן להזכיר בדבריהם כסף אלא ודאי פליגי בכסף על ידי עצמו: מפדי שמעי' להו לרבנן וא"ת דילמא הא דקאמרי רבנן ע"י אחרים לא היינו בע"כ ופליגי בהא אר"מ משום דלית להו הנה טעמי דאבני ורבא וי"ל דלא מסתבר ליה דפליגי רבנן בכפי ועוד דבשטר ע"י אחרים דקאמרי רבנן אין זה בע"כ דשטר אין מועיל בע"כ ובכי האי גונא דקתני בשטר ע"י אחרים משמע שיש לדקדק גבי כסף דע"י אחרים לא: נערבינהו ונתנינהו וכו' ואע"ג דלא דמי בכסף ע"י אחרים היינו אפי' עומד וצונח וע"י אחרים בשטר היינו בסתם דוקא מ"מ שייך למערבינהו: ורשב"א היא וג' מחלוקות בדבר ר"ם סבר בכסף ע"י אחרים אפי' בע"כ אבל ע"י עצמו לא דאין קנין לעבד בלא רבו ובשטר ע"י עצמו אבל ע"י אחרים לא בלא ידיעתו ורבנן סברי בכסף אף ע"י עצמו ויש קנין לעבד בלא רבו וה"ה בשטר דגיטו וידו באין כא' וע"י אחרים נמי דנכות הוא לעבד והאי דקתני מתני' ובשטר ע"י אחרים דברי רשב"א הם וה"ק אף בשטר ע"י אחרים אין ע"י עצמו לא כרשב"א והיינו דקאמר ורשב"א היא כלו' אשפח תנא דסבירא ליה הכי דאי לא אמרת הכי לא שני כלום הא דפריה לעיל והא ק"ל דגיטו וידו באין כא' דא"כ עבדי' דלא כרבנן ואי גר' בדברי רשב"א אף בשטר על ידי אחרים ולא ע"י עצמו ניחא דע"כ יש ג' מחלוקות בדבר אבל אי לא גרסי' אף בדבריו אז תימא מנ"ל דג' מחלוקות בדבר דילמא מילתא פולה דרבנן רשב"א היא ובכסף ע"י עצמו היינו אף ע"י עצמו ובשטר ע"י אחרים היינו דוקא ע"י אחרים והא דק"ל גטו וידו באין כאחד משום דסבירא לן כר"מ ולא כרשב"א.

וי"ל משום דאשפח רבנן דפליגי עליה דר"ש דאית ליה גטו וידו באין כא' בסוף ס"ק דגטין גבי האו' תנו גט זה לעבדו וא"א ליישב דברי חכמים אם לא נאמר דאי לא עריק הוא מצוי זריק ליה גיטה ופסיל ליה אלמא אית להו לרבנן גיטו וידו באין כא' הילכך הוצרך לו' ג' מחלוקות בדבר: ע"ב גמרא מהו שיעשה שליח לקבל גט מיד רבו הא לא מבעיא ליה אם אמר לאחר לקבל גיטה מיד רבו אי הוי ליה גיטא או לא דפשי' דלא גרע ממה שאם לא אמר לו כלום אלא הא קא מבעיא ליה בשטר ע"י אחרים דקאמר רשב"א אם בתורת שליחות קאמר ולמ"ד נכות הוא לו יכול לקבל גיטו שלא מדעתו כ"ז שאינו

מוכה ולמ"ד חוב הוא לו צריף לעשות מרצונו או דילמא לאו בתורת שליחות קאמר רשב"א דכינן דאיהו לא מצי מקבל שליח נמי לא מצי משוי הילכך בשטר ע"י אחרים דקאמר היינו אפי' עומד וצונח משום דלא שיניך ביה שליחו וזכיה וכן משמע מתוך פירש"י: הדר פשטה גמר לה לה מאשה ואף בשטר ע"י אחרים דקאמר היינו בתורת שליחות ואע"ג דקתני אף ובקסוף משתחרר הוא בע"כ אפי' עומד וצונח אין לחוש בכך אם ע"י אחרים של כסף ושל שטר אינם שוים דהכי נמי אמרי' לעיל: דאמר רב הונא בריה דרב יהושע הני פהני שלוחי דידן נינהו תימא דבעיא הוא בנדריים פ' אין בין המנדר אי הוי שלוחי דידן או שלוחי דרתמנ' ולא איפשטא ואמאי לא מיימי התם הא דרב הונא בריה דרב יהושע למפשט וי"ל לפי שאין התלמוד רוצה לפשוט אלא ממשנה או מברייתא וכהנה יש הרבה בתלמוד: ז ואין קנן לאשה בלא בעלה פירש"י הך דאשה בעלמא איצטריו ליה ולא הכא אלא משמע ליה דאשה כעבד הואיל ובעלה זכאי במציאתה ובמעשה ידיה יש להשוותם לענן מתנה ולא לגמרי דעבד ואשה ע"פ שאין לה קנן בלא בעלה היינו לקבל מתנה מאחר אבל לקבל מתנה מבעלה קנתה ואין הבעל אוכל פירות ואלו בעבד אפי' מז רוואינו מקבל מתנה כדאמ' בפרק השולח הכותב נכסיו לב' עבדיו חצי לזה וחצי לזה אף עצמן לא קנו ועוד דאמר מה שמשתחרר ע"י עצמו משום דגטו וידו באין כא' ואם יש לו יד לקבל מתנה מיד רבו לא היינו צריכים לטעם זה דאף אם הוא עבד יכול לקבל מיד רבו ועוד אמרי' בירוש' דפירקי' פשיטא שהעבד מקבל מאחר מאחר לרבו מרבו לעצמו ומאחר לעצמו מחלוקת ר"מ ורבנן ועוד יש חילוק אחר ביניהם דהא דאמר אין קנן לעבד בלא רבו היינו שאין לו קנן כלל וגוף ופירות הם לאדון אבל אין קנן לאשה בלא בעלה היינו שהבעל אוכל פירות ואע"ג דמציאת האשה של בעלה לגמרי במתנה לא אשפחן שתקנו חכמים שתהא לגמרי לבעלה וכן משמע בירוש' דכתובות מציאת האשה דמפרש התם הילכך תקינו מציאת האשה לבעלה שלא תאמר מציאה מצאתי ופריף בירו' מתנה נמי נימא הכי שמא תגנוב ותאמר מתנה נתנו לי ומשני משום דמתנה יש לה קול ומה שהזכיר בכאן אשה בהדי עבד משום דרבנן אמרי' יש קנן לעבד בלא רבו כ"ש שיש קנן לאשה בלא בעלה ולפי שרוצה להקשות מדר"מ ודרבנן אדרבנן דסברי הפודה גבי אשה מגבי עבד כדקתני גבי מעשר שני: ורבי בי אלעזר אמר כל פי האי גוונא.

או ר"ת דהלכה כר"מ דאין קנן לעבד בלא רבו ואין קנן לאשה בלא בעלה כדמוכח בפ' בתרא דנדריים גבי הנה חתנו מודר הנאה שנותן האב במתנה לבתו ובלבד שלא יהא לבעליה רשות בהם אלא מה שאת נושאת ונותנת לפיה וקאמר עלה בגמרא אמר רב ל"ש אלא דא"ל מה שאת נושאת ונותנת לפיה אבל אי א"ל מה שתרצי עשי קנה יתהון בעל אע"פ שאמר לה ע"מ שאין לבעלה רשות בהן ושמואל אמר אפי' מה שתרצי עשה לא קנה יתהון בעל ומסיק כמאן אזלא שמעתתיה דרב כר"מ וקי"ל הלכה כנותני דרב באיסורי ואע"ג דפליגי נמי לענן ממונא לענן איסורא אתשיל ועוד מדקדק ר"ת דפלוגתא דרב ושמואל דהתם אליבא דרב ששת דלר' אלעזר אתיא שמעתיה דרב פרבנן דלר"מ לא הנה מועיל מה שאת נושאת ונותנת לפיה כמו שאינו מועיל ע"מ שתצא בו לחירות והך דשמואל דלא כר"מ ודלא פרבנן דמה שתרצי עשה קנה יתהון בעל אף לרבנן אלא דרב ששת סביר' להו רב ושמואל ושמעי' מינה דלרב ששת ע"מ שתצא בו

לחירות מועיל אפי' לר"מ כמו מה שאף נושאת ונותנת לפיה וכינן דרב ושמואל סברי
כרב ששית הלכתא פנותי ועוד דסתמא דתלמודא בכל דוכתא כרב ששית בפ' בן סורר
ומורה גבי אינו חייב עד שיאכל משל אביו ומשל אמו וקא' בגמ' משל אמו מה שקנתה
אשה קנה בעל ומשני דאקני לה אחר ע"מ שאין לבעל רשות בה ולפי' מתני' לר"א ל"ק
דאיהו הנה משני דשינוי קמא דמוקי לה מדמי סעודה המוכנת לאביו ולאמו א"נ פשנתן
לה בעלה דהא ר"א גופיה הוא דקאמר בפ' חזקת הבתים (דף נ"א) א' זה וא' זה קנתה
ואין הבעל אוכל פירות וכן בפסחים פרק האשה גבי אומר לעבדו שחוט עלי פסח דקאמר
בגמ' מה שקנה עבד קנה רבו ומשני כגון דאקני לה אחר ע"מ שאין וכו' ואלקבא דר"א
הנה צריף לאוקמה כגון שאמר לו ע"מ שתצא בו ידי פסח וכן בגזיר פרק מי שאמר
הריני גזיר ושמע חבירו גבי אם משלה היתה הבהמה ופריה משלה מה שקנתה אשה קנה
בעלה ומשני שקמצה מעסתה ואבע"א דאקני לה אחר ואמר לה ע"מ שאין לבעלה אע"ג
דכל הנה אוקמתות הם כרבנן דלר"מ קנה הבעל כ"ז שלא אומר מה שאף נושאת ונותנת
בפיה וי"ל דתלמוד' לא נחת לאשמועי' אלא דהלכתא כרב ששית וממילא שמעי' צריף
לאוקומי בדאמר לה מה שאף נושאת ונותנת לפיה ואלו הנה מוקי לה תלמודא בענין
אחר לא הנה ידענא דהלכתא כרב ששית ואם תאמר כינן דמועיל לרב ששית ע"מ שתצא
בו לחירות אפילו לר"מ אמאי לא משפח לעיל בכסף ע"י עצמו דכתיב האי גוונא ע"י
אחרים מקרי ולא ע"י עצמו כינן דלא קני ליה עבד למידי אלא לצאת בו לחירות אע"ג
דר"א דמוקי פלוגתיהו בע"מ שתצא בו לחירות מקרי ע"י עצמו היינו משום דר"א אית
ליה דקני עבד וקני ליה רביה אבל רב ששית אית ליה דלא קני ליה רביה מיקרי על ידי
אחרים אע"ג דלרבנן מקרי ע"י עצמו בין לרבנן לר"א בין לרב ששית כדקתני וחקמי'
אומרים בכסף ע"י עצמו ואע"ג דלא קני ליה עבד קנה ליה רבו נ"ל דה"ק וחכ"א בכסף
במה שאמה קורא ע"י עצמו ובכה"ג אשפחן בשבועות שאו' ראב"י פועמים שאדם נשבע
על טענת עצמו דהיינו מה שאתם קוראי טענת עצמו: ר"מ סבר פי א"ל קני עבד וקנה
רביה וכי א"ל ע"מ לאו פלוגתא קאמר ליה ואפי' א"ל ע"מ שאין לרבה רשות בו קני לה
וקנה רבו דכל תנאי שפותר המעשה לא הוי תנאי וכן גמי אם אומר לר"מ אלקבא דר"א
ע"מ שתצא לחירות קנה לה לא מקני כינן דיד עבד כיד רבו: דף כ"ד גמרא אלא בזווי
דידה ומעשר דיד' הגרש"י ופי דזווי דידה דנכסי מלוג ומעשר דידה משדותיו דמעשרות
אמר רח' ולא מעשר אחר ואשה כאחר דמיא ואיש ממעשרו אומר רח' ולא אשה ממעשר
בעלה וק' לפירושו דלא הנה לו להזכיר איש ואשה אלא דה"ל ממעשרו אומר רח' ולא
ממעשר חבירו ועוד דזווי דידה דנכסי מלוג כדדידה חשיבי דמה שקנתה אשה קנה בעלה
כדאמר גבי מעשר דאתאי מבי נשא דקני ליה בעל למ"ד מעשר ממון הדיוט ושליחו'
דבעל קא עבד הילקף נר' לר"ת לגרוס בזווי דידה ומעשר דידה וכן נמצאת הגי'ר'
בספרים הישנים איש אומר רח' ולא אשה ואפי' היא אלמנה וגרושה אינה מוספת חומש
בפדיון מעשר שני שלה וזה תני' בת"כ בפ' בהר אם גאל יגאל לרבות את האשה ואת
היורש לענין פדיון דוקא מרבה אשה דס"ד הואיל וכתוב גבי מעשר למען תלמד ליראה
וידרשינו בספר' דגדול מעשר המביא לידי יראה ותלמוד כששואה בירו' לאכול מעשרות
זה"א כינן דאשה לאו בת תלמוד היא לית' בדיני מעשר פירש"י להכי איצטריף לרבוני'
אשה וקא דממעט בת"כ קטן מאיש ה"נ הנה ליה למעוטי אשה מחומש כדקאמר הקא

אֵלָא מְשׁוּם דְמַרְבֵּי בַּהֲוָה קָרָא גּוּפִיָּה מָאָם גָּאֵל יִגְאָל נִיחָא לִיה לְמַנְקֻט אִישׁ וְלֹא קִטְוֹן לְמַעֲוִטִי וְלֹא הִיָּה צְרִיף ר"ת טַעְמָא דְלַמְעַן תְּלַמֵּד דַּהֲוָה מְצִי לְמִימַר דְאִיִּצְטְרִיף לְרַבּוּנֵי אִשָּׁה לְעַנְיָן פְּדִיָּה דְלֹא תִיִּסַּק אֲדַעְתִּין לְמַעֲוִטִי לְגַמְרִי מֵאִישׁ כִּי הִיכִי דְמַמְעֻטִי קִנְיָן: תְּנָא יוֹצֵא בְּשֵׁן וְעֵין וְתִנָּא דִידָן דְלֹא חֲשִׁיב לְהוּ קְסָבֵר צְרִיף גִּט שְׁחִירוֹר: ע"ב גְּמָרָא אִי מָה הִפְרִט מְפֻנְרֵשׁ מוּמִי' שְׁבַגְלוֹי וּבְטֵל מְמַלְאכְתּוֹ וְאִינוּ חוּזָר.

תִּי יֵשׁ לָנוּ לְרַבּוֹת עוֹד אוֹתוֹ הִצַּד שְׁבַטֵל מְמַלְאכְתּוֹ וּכ"ת דְּכָל הֲנָף צְדָדִי שְׁקוּלִים הֵם א"כ כִּי קָאָמַר לְחַפְשֵׁי רִיבּוּיָא הוּא וּמָה רְאִיתָ לְרַבּוֹת אוֹתוֹ צַד טְפִי מְאַחְרִינִי וּי"ל דְּפְרִיף אֵלֶיבָא דַּמ"ד פְּלִלָא קָמָא דְוּוּקָא פְּדָאָמַר בְּכָל מְעָרְבִין דְאֵהֲנִי פְּלִלָא בְּתָרָא לְרַבּוּנֵי כֹל דְּדָמִי לִיה מִב' צְדָדִים וְאִי לָאוּ (* רִיבּוּי חֲשִׁיב דְחֲשִׁיב רַבּוּי לֹא הוּא מְרַבֵּי' אֵלָא [רַבִּי] מוּם שְׁבַגְלוֹי וּבְטֵל מְמַלְאכְתּוֹ וְאִינוּ חוּזָר דְמוּם שְׁבַגְלוֹי וְאִינוּ חוּזָר חֲשִׁיב צַד א' וּבְטֵל מְמַלְאכְתּוֹ צַד אַחֵר וְלֹא חֲשִׁיב כְּשֶׁאָר הִצְדָדִים אֲבָל לְמ"ד בְּעִירוֹ' פְּלִלָא בְּתָרָא דְוּוּקָא הוּי כְּלָל מוּסִיף עַל הִפְרִט וְאֵהֲנִי פְּלִלָא קָמָא לְרַבּוּנֵי כֹל דְּדָמִי לִיה בְּחַד צַד: הוּאִיל וּמְדַרְשׁ חֲכָמִים הוּא.

תִּי כֹל הַתּוֹרָה נְמִי מְדַרְשׁ חֲכָמִי' הוּא וּפַר"ת מְשׁוּם דְאִינוּ מְפֻנְרֵשׁ בְּהִדְיָא וְאִין הָעוֹלָם בְּקִיאִים בְּמְדַרְשׁ חֲכָמִי' תִּקְנוּ שְׁיִכְתּוּב לוֹ גִּט שְׁחִירוֹר שְׁמָא יִמְצְאוּנוּ בְּשׁוּק וְיֹאמַר לוֹ עֲבָדִי אֲתָה. וְלֹא נְהִיר' פִּי דַר' עֲקִיבָא וּר"ט בְּדִאוּרִיָּתָא פְּלִיגִי וְנִמְצָא דְאִין זֶה הַכְּרַעָה לְדַבְרֵי ר"ט וְדַבְרֵי ר' עֲקִיבָא אֵלָא טַעְמָא אַחְרִינָא הוּא דְקָאָמַר.

הִילְכִּף נ"ל הוּאִיל וּמְדַרְשׁ חֲכָמִים הוּא דְשֶׁאָר אִיבְרִי' נִפְקָא לָן מְלַחְפְּשֵׁי יִשְׁלַחְנוּ פְּדָאָמַרִינוּ לְעִיל רִיבּוּיָא הוּא וְכִי גְמַרִי' שְׁלוּחַ שְׁלוּחַ מֵאִשָּׁה דְוּוּקָא לְעַנְיָן שְׁאָר אִיבְרִים דְנִפְקָא לָן מְרִיבּוּיָא דִישְׁלַחְנוּ דְהִיָּנוּ מְדַרְשׁ חֲכָמִים אֲבָל לֹא מִשֵּׁן וְעֵין שְׁתוּרָה זְכָתָה לוֹ בְּפִי: הִכְּהוּ עַל עֵינוּ וְסִמְאָה שְׁאִינוּ רוֹאָה בָּהּ וְכו' וְהֵא דְקָאָמַר הִכָּא וְסִימְאָה וְגַבִּי פְּנֵגַד עֵינוּ קָאָמַר וְאִינוּ רוֹאָה מְשׁוּם דְהִכָּא הוּא גּוֹרֵם הַסִּימּוּי אֲבָל פְּנֵגַד עֵינוּ מָה שְׁאִינוּ רוֹאָה אִיהוּ הוּא דְעֵבִיד אֲנִפְשֵׁיהּ: עַל אֲזָנוּ וְהִרְשָׁה עֲבָד יוֹצֵא בָּהֶם לְחִירוֹת.

תִּי דְבַבְכוּ' תִּנּוּן הַחֲרֵשׁ וְהַשְׁכּוֹר וְהַשׁוֹטֵה כְּשֵׁרִים בְּבַהֲמָה וּפְסוּלִים בְּאֲדָם פִּי' כְּשֵׁר בְּבַהֲמָה דְלָאוּ מוּם הוּא וּפְסוּלִים בְּאֲדָם מְשׁוּם דְאִינוּ שׁוֹה בְּזַרְעוֹ שֶׁל אֲהָרוֹן וְהֵתֵם נְמִי דְרִשִׁי' דוּמִיא דְפִסַּח וְעוֹר מוּמִין שְׁבַגְלוֹי וְאִינוּ חוּזָר וּמ"ש הִכָּא דְמַקְרִי מוּמִין שְׁבַגְלוֹי טְפִי מֵהֵתֵם וּי"ל דַּע"כ אִין לְהַשׁוּוֹתֵם יַחַד דְהָא בְּהַפְּלַת שֵׁן יוֹצֵא לְחִירוֹת וְלֹא מְפָסִיל כֹּהֵן לְעַבּוּדָה בְּנִפְלִיל שֵׁן וְלֹא בְּהִמָּה לְמִזְבֵּחַ הִילְכִּף אַעפ"י שְׁהִצְדָדִים שׁוֹיִן בְּשִׁנְיָהֶם מוּם שְׁבַגְלוֹי וְאִינוּ חוּזָר יֵשׁ לָנוּ לִפ' מַעֲי' הִפְרִט כִּי הִיכִי דְשֵׁן דְבָר מוּעֵט הוּא חֲרָשׁוֹת נְמִי מַקְרִי מוּם שְׁבַגְלוֹי וְנִיטֵל רֹב הַמְדָבָר בְּלִשׁוֹנוֹ דְהוּי מוּם לְגַבִּי בְּכוֹר וְלַת"ק אִין עֲבָד יוֹצֵא בּוֹ לְחִירוֹת מְשׁוּם דְמו' גְּדוּל הוּי כְּמוּם פִּסַּח וְעוֹר אֲבָל מוּם שְׁבַגְלוֹי לֹא הוּי כּוֹלִי הֵא כְּמוֹ שֵׁן: וְצְרִיכָא לְאִשְׁמוּעִי בְּתַרְוִיהוּ דְסִמּוּי בְּמַקְצַת הוּי סִמּוּי בְּקִמְיָתָא אַע"ג דְלֹא סִימְאָה לְגַמְרִי כִּינּוּן דְאִינוּ יְכוּל לְהַשְׁתַּמֵּשׁ יוֹצֵא בָּהּ לְחִירוֹת וּבְבִתְרִית' אַע"ג דְהִיָּתָה כְּהוּיָה מְעִינְקָרָא אִם סִימְאָה לְגַמְרִי שְׁאִינוּ רוֹאָה בָּהּ יוֹצֵא בָּהּ לְחִירוֹת: מְבַעֵי לְכַדְתַּנְי' הִרִי שְׁהוּשִׁיט יְדוֹ מְשַׁמַּע הִכָּא דְלַכ"ע בְּשִׁלָּא נִתְפַּנּוּן לְעֵין פְּטוֹר וְתִי' דְבִסוּף פִּיצַד הִרְגֵּל אָמַר רַבָּא הִיָּתָה לוֹ אָבָן זוֹ מְנַחֵת לוֹ בְּחִיקוֹ וְלֹא הִפִּיר בָּהּ וְכו' לְעַנְיָן עֲבָד פְּלוּגְתָא דְרַבְּנָן וְרַבְּבִי"ג וּי"ל דְלַעוֹלָם לְרַבְּנָן יִצְא לְחִירוֹת הִכָּא דְאִיפָא תַרְמִי לְטִיבּוֹתָא שְׁכִינּוֹן לְטוֹבַת הָעֲבָד וְלֹא כִּינּוּן אֵל הָעֵין כִּי הִדְ

דהושיט ידו למעי וכו' אבל פיון לעין אף על פי שפיון לרפואה פי הך דרבו רופא או אף לא פיון לעין פי הך דאבו יצא לחירות: ת"ל מן העורף ולא כל העורף.

תי' ל"ל קרא פיון דמחוסר אבר פסול נמי לבני נח פדדרשי' בפ"ק דע"ז ובפ' בתרא דזבחים מפל החי מכל בשר הבא בהמה שחיינ ראשי איברים שלה וי"ל דאי לאו דכתיב קרא גבי ישראל הנה מוקמי' קרא דבני נח לבני ישראל ולא לבני נח פדאמרי' בפ' ד' מיתות (ב"ד) כל מצוה שצאמרה לבני נח ולא נשנית בסיני לבני ישראל נאמרה ולא לבני נח א"ג מפל החי דכתיב בבני נח בבהמה שצאמנו שצאמנו ביה מום: דף כ"ה בגמ' המנונא קרנונא.

פר"ח פלומר אתה אומר המנונא כמו דג חם שהוא טוב לא כן אלא קרנונא שהוא דג קר: פולן אינם מטמאים משום מחזה תי' אמאי נקט מחזה דראו מהאי קרא גופיה דרשי' דסומא באחת מעיניו אינו רואה את הנגעים ולא אמרי' דדוקא במחזה לבד דמחזה לאו דוקא והאי דנקט מחזה משום דהוא קרא במחזה פתיב ובת"כ דריש ליה מקרא אחרנא דכתיב בנגעים וראהו פולו כא' שאם היה על ראש חוטמו ועל ראש אצבעו משופע אילוף ואילוף וכו' ולמאן דדריש ליה מההוא קרא איירי בכל נגעים ה"ה להך תנא נמי דנקט מחזה משום דהוא דריש ליה מלכל מראה עיני הפהן.

ועוד י"ל דהא דנקט משום מחזה לאשמועי' רבותא דאע"ג דזימני' דראשי איברים מטמאים משום מחזה כגון דאם פרח צרעת בכלולו טהור ואם נראה בו בשר חי אח"כ אפילו בראשי איברים טמא פדתנו (* בפ"ח דנגעים הפורח מן הטמא טהור אז רבו ראשי) [בפ"ח דנגעים נ"ל שכצ"ל משנה ד' כל פריחת ראשי איברים שפפריחתו טהור טמא כשיחזרו טמאים ע"כ אפ"ה אינו] מטמא בתחילתו בראשי איברים ר' אומר אף הסירוס לא הוצרך ר' להוסיף אף תלש בזקנו ודלדל בו עצם דמילתא דפשי' דאף ת"ק מודה ביה וכן שן ועין נמי לא חשיב וכוליה סירוס דשמעתין כשנפסקו הבצים ועודן תלואים בכיסן אבל אם נחתכו הבצים עם הפיס פשיטא דהוי מום שבגלווי: ורמינהי הרי מי שקהיה מזה.

תי' מאי פריף מהזאה שאני הזאה דילפי' מטומאה דהא לענין טבילה מודה ר' דהוי פטמון ודילמא ילפינו עבד מטבילה. וי"ל פיון דאשכחן שן שאינו גלוי לגמרי דלענין טבילה נמי לא בעי' אלא שיהא ראוי לביאת מים כא"ה חשוב גלוי לענין שום דבר לענין עבד נמי חשוב כגלוי: מ"ט פי יגע אמר רחמנא וכו' ה"ג ברוב ספרים ורש"י גריס כל אשר יגע בו הזב וידיו פי' דהאי קרא דרשי' ליה בנדה פ' יוצא דופן למגע בית הסתרי' טהור וליתא דהתם (הרי שאי) מיייתי לה על קנה בקומטו של זב והסיט בו את הטהור טהור דדרשי' יגע בו נגיעה בידיו וליכא למימר דדרשי' נמי מנייה שלא יטמא את הטהור במגע בית הסתרים שלו דא"כ אפי' אמשא נמי נמעט פי היכי דממעטי בקומטו של זב והסיט בו את הטהור דהוא קרא במשא דרשי' ליה התם ובהדיא אמרי' התם דקנה בקומטו של טהור והסיט בו את הטמא טמא ונר' דמפי יגע דכתיב בכל טומאו' דרשי' ליה דלשון נגיעה משמע דבר שבגלוי שפא בר נגיעה והא דאיצטריך התם למדרש התם הסט ונגיעה בידיו משום דהוא קרא בהסט איירי פדדרשינו איזהו מגעו שהוא בכלולו הוי או' הסטו ולא מצי למדרשיה מל' נגיעה: מה בשורו מאבראי ופירש"י אע"ג דגבי טומאה חשיב

לשון מאפראי וגלוי היינו משום שיכול להוציא מקצת לשונו ונגיעה במקצת הוי נגיעה
אבל טבילה אינו יכול להוציא פל לשונו ולא מציינו טבילה במקצת הילכ' כולה בטמון
הויא ולא נ"ל דלא שייך הכא למימר אין טבילה במקצת דהיינו בכלי שהוא טמא ואדם
שהוא טמא שצריך שיטבול פולו כא' אבל הכא יטביל מן הלשון מה שיוכל להוציא ממנו
לחוצ' אלא נ"ל דהכ' דומיא דבשרו בעי' דכולו מאפראי אכל לשון שהוא בתוך הפה וכן
שינים לא בעי שיבא בהם מים אלא לענגן טומאה בר נגיעה הוא פיון שלפעמים הוא
מוציא לשונו לחוצ': דאמר י' זירא פל הראוי לביולה עיקר מילתיה בפ' המנחו' והנסכים
דתנו הרי עלי ס' וא' מביא ס' בכלי א' וא' בכלי אחר ומס' בגמרא משום דס' נבללים וס'
וא' אין נבללים ופריה כי אין נבללים מאי הוי והתנו אם לא בלל פשר א"ר זירא וכו'
תי' מאי פריה אם לא בלל פשר נהי דבלילה לא ליעפבא מ"מ מצנה לבלול וצריה שיביא
בב' פלים פדי שיוכל לבלול פיון דבסתם נדר וי"ל דהה' סיפא דס' וא' קאי אהה' מתני'
דמתנדב אדם מנחה של ס' עשרון ומביא בכלי א' ואם אמר הרי עלי של ס' וא' וכו'
פלומר מנחה של ס' וא' וכיון שהזכיר מנחה של ס' וא' סד"א לקרבן בכלי א' איפיון
וכאלו אמר להביא בכלי א' דהא לא מצוי להביאן בב' פלים דשפיר טפי דנייתי בכלי א'
ובלא בלילה להכי פריה והתנו אם לא בלל פשר: אין בילה מעפכת בו וכו' אע"ג שפכמה
דוכתי' פתב בלולה בשמן ובפ' נשיאים פתביה תריסר זמנין ואמרי' בריש הקומץ רבה
דף י"ט פל מקום שהחזיר הפתוב בתורת מנחה אינו אלא לעכב וי"ל פיון דלא פתיב
בלשון ציווי ובללת פדכתיב ויצקת אלא בכל דוכתיא פתיב בלולה משמע דלא מעפבא
וא"ת מנ"ל דבעי' ראוי לביולה וי"ל דסברא בעלמא היא דכיון שהזכיר הפתוב בלילה
דבעי' לכל הפחות ראוי לביולה וכן בביאת מים דהכא דכתיב פל בשרו דמשמע אפי' בית
הסתרים אע"ג דדרשי' מה בשרו מאפראי מ"מ פיון דכל בשרו משמע אפי' הטמון לפחות
מרבין ליה לענגן זה דבעינו ראוי לביאת מים ולא דמי לקריאה דחליצה וקריאה
דביפורים דבעינו קריאה והיכא דאינו ראוי מעכב דשאני התם דכתיבא קריאה בהדיא
הילכף אע"ג דאינו מעכב כשהוא ראוי מ"מ קריאה לכתחילה בעיא אבל התם אע"ג דכלי
מרבא טמון פיון דלא פתיב בהדיא לא בעיא שיבוא בו מים: ע"ב במשנה בהמה גסה
נקנית במסירה בפ' המוכר את הספינה פ"ה הריב"ם דמסירה בעיא מיד אל יד והביא
ראיה מפ"ק דב"מ דף ח' דקאמר מוסירה מחבירו קנה במציאה ובנכסי הגר לא קני מאן
מסר ליה דאי קני וכן משמע קצת מתוך לשון רש"י בשמעת' דפי' בעלים מוסרים אותה
ללוקח באפסר כדקתני לעיל פיצד במסירה אחזה בטלפיה וכו' וגר' דלא בעיא מיד ליד
דלשון אחזה בטלפיה משמע שמעצמו אחזה בלא מסירת אחרים והכי פ"ה רש"ב"ם במצות
המוכר.

ועוד אמר בפ' המוכר את הספינה פל היכא דאמר לה חזק וקני ולא אמר תא וחזק והא
דקאמר בב"מ במציאה ובנכסי הגר מאן מסר ליה ה"ק מי אמר לו לה חזק וקני ומיהו
במסירת אותיות נראה דבעי' מיד ליד דאי באחיזה בעלמא כמו אחזה בטלפיה לא עדיף
קניית השעבוד של שטר מקניית גוף הקלף לצור ע"פ צלוחיתו שלא הנה נקנת במסירה
אלא משיכה פשאר מטלטלים ואפי' הגבהה נמי הנה צריה כדאמר בפ' המוכר את הספינה
דדברים שדרפן להגביה ה אין נקנין אלא בהגבהה הילכף נר' דנדאי משיכה בעי' הא
דנקט מסירה בכל מקום גבי אותיות משום דלקנות שעבוד השטר בעיא נמי מסירה מיד

ליד וראיה מהא דאמרי' בפ' מי שמת אימיה דרב עמרם שכיבא ושבקא מלוגא דשטרין דקאמר התם והא משד אלמא משיכה בעי' בקניית השטר, ועוד ראיה בפ' המוכר את הספינה דקתני ספינה נקנית במשיכה ואותיות נקנית במסירה ומוקמי לה בסומט' והכי מהניא אותיות בסומטא והא אבני ורבא דאמרי מסירה קונה בר"ה משיכה קונה בסומטא ופרשב"ם דנקא בר"ה דא"א לעשות משיכה מהניא מסירה הילכך ודאי האי מסירה משיכה היא והא דנקט מסירה משום דבעיא נמי מסירה מיד ליד ומי מציון למימר דאפי' אותיות לא בעי מיד ליד ומה שנז' בכל מקום לשון מסירה לומר דנקא במקום שחבירו מקנה לו לאפוקי הפקר שאם החזיק בו לא קנה החוב על ידו דמאן מסר לו דאיכני: בהמה גסה נקנית במסירה פירש"י אבל לא במשיכה דאין דרכה בכך להוליקה בפניו ונר' דכיון דנקנית במסירה כ"ש במשיכה דעדיפא טפי ומתוך טעמו של רשב"ם נלמוד שפי' בהמוכר את הספי' מסיר' קונה בר"ה משום דלא איפשר למיקני התם במשיכה דלא שניף משיכה אלא כשנמשך הדבר לרשותו משיכה קונה בסומטא דשפיר הני רשותו להניח שם מה שהוא צריך וכיון דאיפשר במשיכה שהוא קנין חשוב לאו אורח ארעא למקני במסירה שהוא קנין גרוע כדאמרי' בהגבהה דדבר שדרכו להגביה אין נקנה אלא בהגבהה ולפי טעם של רש"י אם יש דבר שקנינו במס' ולא במשי' למה לא תועיל מסירה בסומטא כיון דא"א לקנות בסומטא.

ועוד יש לדקדק מהא דקתני בפ' המוכר את הספינה ספי' נקנית במסירה דברי ר' וחכ"א לא קנה עד שימשכנה משמע דלא קנה לרבנן במס' אלא במשי' אבל לר' דקא' מס' לאו למעוטי משיכה א אתי וכן משי' לישנא דתלמודא התם דקא' א"ה ספינה נמי תקנה במס' משמע עם המשיכה.

ועוד ראיה בגמרא דרש רב בקמחונגא בהמה גסה נקנית במשיכה ופריף שמואל והא אנו מסירה תנו וע"כ הכי פריף והא אנו אף במס' תנו ורב במשי' דנקא קאמר דאת"ל דרב אף במשיכה קאמר ופריף והא אנו במס' דנקא תנו א"כ מאי פריף ליה הכי נמי משי' תנו בפ"ק דב"מ היו שנים רוכבים ע"ג בהמה או שהיה א' רוכב וא' מנהיג וכו' שניהם יחלקו משום דכל א' קנה מחצה.

ועוד אמרי' התם אמר רב יהודה שמעית מיניה דמר שמואל תרתי רכוב ומנהיג חד קני וחד לא קני היכי דמי אילימא רוכב לחודיה ומנהיג לחודיה מנהיג לחודיה מי איכא למ"ד דלא קני ומאי ק"ל הא איכא תנא דמתני' דאמר דנקא במסירה ולא במשיכה ועוד דשמואל אית ליה דמס' תנו והתם אית ליה לשמואל דמנהיג קני ור"מ ור"א אית להו במתני' דמס' קונה והתם אמרי' דלר"מ משיכה קונה דקאמר מני אלימא ר"מ יושב קני רכוב מבעיא ור"א נמי קתני התם רכוב בשדה ומנהיג בעיר קני ומוקי לה אפי' במקח וממכר ועוד דקא בעי בגמרא פיל לר"ש במה יקנה תבעי לרבנן במציאה ובנכסי הגר במה יקנה דבמס' לא איפשר דמאן אמרי' להו דליקני ומשיכה לא קניא להו לרבנן בבהמה גסה כיון דאמרי' במס' דנקא אלא (מפלל טעמיה) משמע דנקנית במסירה וכ"ש במשיכה: ש"מ פליו של וכו' הנה מצי למדחי פגון דא"ל מוכר זיל קני דבהא לכ"ע קנה לוקח כדאי' בפ' המוכר את הספינה פליו של לוקח ברשות מוכר קנה לוקח דמסתמא ברשות מוכר עומדת בהמתו: דף כ"ו גמרא א"נ בכתבילי זמורו'.

פירש"י שגבוהים מן הארץ ג' טפחים ומעלהו עליהם דהגבהת ג' טפחים הגבהה היא דנפקא ליה מתורת לבוד לא מצי למימר שיקנה מדין הגבהה דסתמייהו אין עובדין ג' טפחים ולר"ת דמפרש דהגבהה בטפח קניא צריף לפרש דסתם פלים אין בעבינין טפח: בתבילי זמורות הא דנקט בתבילי זמורות לפי שהן מצונין אצל פילי כדאמרי במס' שבת שמשלטלין זמורות בשבת שהם מאכל פילי וה"ר משולם פי' שמגביה הפיל בתבילי זמורות למעלה מראשו והוא קופץ ומגביה עצמו למעלה מן הארץ ואוכלם וכיון שמתחמתו הגבהה מן הארץ מקרי שפיר הגבהה כדאיתא בתולין בסוף שילוח הקן גבי לוי בר סיסי דאקני ליה פירות שזכבו לרב יהודה אמת לקמיה דשמואל א"ל זיל טרוף אקן כי היכי דליתגבהו ותקנינהו: אמר קרא שדות בכסף יקנו הא דלא מייתי מקרא דכתיב גבי שדה עפרון דדילמא ה"מ בגוי שכל קניינו בכסף: אבל במקום שכותבים את השטר לא קנה פי' בין בכסף בין בחזקה עד שיבא השטר לידינו: כתב לו על הנגיר או על החרס לעיל פי' בשם ר"ת דאליבא דר"א אמר עדי מסירה פתתי וא"ת דהא בסוף פ"ב דגיטין אמרינן לא הכשיר ר"א אלא בגטין אבל בשטר לא וי"ל דה"מ בשטרות העומדים לראיה (אבל) דבעי ראוי לעמוד ימים דביום אבל שטרי קניית שדה וקדושי אשה כעי' גטי' הוי העשוי לגרש בו את האשה לפי שעה.

ואע"פ ששטר של קניית שדה נמי הוא טוב לראיה בידו כדאמ' לעיל במקום שכותבים את השטר לא קנה לפי שהוא רוצה שיהא השטר לראיה בידו כדאמרי' בתנבות הוציאה גט ואין עמה כתובה גובה כתובה מיהו כיון דאין מקום לראיה מכשר בהו ר"א: אעפ"י שאין בו שנה פרוטה לעיל גבי קדושי אשה נחא אעפ"י שאין בה שנה פרוטה לפי שבשנה פרוטה היתה ראיה להתקדש בלי פח השטר אבלן הכא מה רבותא הוא דאין בו שנה פרוטה כיון דהמוכר נותן כל הבשר מה לי יש בו מה לי אין בו ש"פ וי"ל משום דכתיב ביה נתינה אחריתי את ספר המקנה סד"א דליבעי ש"פ: כדי לזכות פחו וא"ת בשלמא מכר משום אחריות אלאמתנה מה יפוי פח יש בה אי משום דינא דבר מצרא הא אמרי' בפ' המקבל מתנה דאית ביה אחריות אית ביה משום דינא דבר מצרא וי"ל דב' שטרות כתב לו אם צריף אחריות מראה של מכר ואם צריף משום דינא דבר מצרא מראה של מתנה ומצניע של מכר.

ובירוש' דפרקי' מפ' דיפוי פח של מתנה היינו לגבי הא דתנן בפ' המוכר את הבית בד"א במוכר אבל בנותן מתן נותן את פולם: במה תפשתם בשיבה תי' לי ובישיבה מי קונה והא תיקון בעי' נעל גדר ופרץ וי"ל דאורחא דמילת הדר בבית מתקן המנעול ונועל א"נ כדאמ' בחזקת הבתים הצייע עצמות בנכסי הגר קנה: אמר קרא ויתן להם אביהם מתנות רבות וכו' [ק"ל מהא דתנן מעשה בר"ג וזקנים וכו' דמייתי הש"ס לקמן ואמרי' בפ"ק דמציעא דף י"א דבאגב הקנה להם ולא מדין חצר דאטו ר' יהושע ורע"ק בצד שדחו היו עומדי' מוכח מינה דגם לענין מעשרות דאורי' מהני קנין אגב.

אי"ק ס"ט ומ"ט הוי דרבנן ולא מן התורה אם משום דגמרי' מדברי קבלה א"כ גם קנין קרקע בשטר או בחזקה אליבא דחזקיה נאמר דקניני' אלו אינם אלא מדרבנן. גר' דקנין אגב אינו אלא מדרבנן וקרא אסמכתא דרבנן בעלמא הוא דהא בפ"ק דב"ק י"ב.

(דא"ר נחמן הלכה אין גובין מן העבדים דתני אבימי פרוזבול חל על הקרקע ואינו חל על העבדים מטלטלים נקנים עם הקרקע ואינו ניקני' עם העבדים וכולה שמעתתא דהתם לענון מילי דרבנן דבמילי דאורייתא ק"ל בכל דוכתא ד דעבדים הוקשו לקרקעות ונ"ל דנפקא מינה דאם קודש האשה במטלטלי אגב מקרקעי לא הווי אלא קודושי דרבנן: קרקע פל' שהיא חייבת בפאה בירושי' דמס' פאה פריה אהי' מתני' הגע עצמה שהיה שם שבולת א' עד שלא קצר אינו חייב בפאה משקצר אינו חייב אין פאן שיור ומשני פגון שהיה שם קלח א' ובו ה' שבולות ומדדחיק לו' פן משמע דכל שהיא וכן משמע בשמעת' מדדחיק לאוקומי דמחט דתלא ביה מרגניתא וכן בסוף לא יחפור מוקי לה לענון בפורים בחטה דבאילן לא מחייב בפורים אא"כ היו לו י"ו אמה לכל רוח ות' פינו דכל שהיא דוקא חטה היכי מחייבה ונהלא שיעור יניקתה ג' טפחים כדמוכח בשבת בשמעתא דערוגה י"ל דאע"ג דעיקר ג' טפחים מ"מ עיקר יניקתה שהיא מכחשת את הקרקע אינה אלא כנגדה וכה"ג אשפחן באילן גופיה אע"ג דשרשים מתפשטים ב' אמה כדאיתא בפ' לא יחפור לא בעי' אלא י"ו אמה דכף הוא עיקר יניקתו ומשם ואילף אינו מכחיש את הקרקע ותימא מנ"ל דבכל שהיא דוקא ובכמה דוכתן אשפחן דלאו דוקא גבי הגבהת עירוב דקאמר צריף שיגביה מן הקרקע פל' שהיא ובפ' מי שמת גבי קרקע פל' שהיא מתנתו מתנה ומפ' כדי פרנסתו וי"ל דמשמע ליה דומיא דפרוזבל דע"כ פל' שהיא דוקא קאמר: ובירודי פי' רש"י דל"ג ליה דאף מי שאין לו קרקע יכול להתנדות על הבפורים ולו' את עמה את ישראל ואת האדמה אשר נתת לנו כאשר נשבעת לאבותינו ולא דמי לבפורים דבעי למימר האדמה אשר נתת לי.

ונר' דל"ג ולא מטעמי' אלא משום דקאמר עלה בירושלמי ר' מנא בעי ולמה לית אנו אמרין מי שאין לו קרקע פטור מן הירודי דכתיב ואת האדמה אשר נתת לנו א"ר יוסי ברבון בשם ר"י אמר שמועתא משמעתיה פן מי שאין לו קרקע פטור מן הירודי ולכתוב עליו פרוזבל ואין כותבין פרוזבול דלא על קרקע ואין דרף אדם להלוות לחבירו אלא א"כ יש לו קרקע דבמטלטלים דידיה לא סמיה לפי שיכול לכלותם ואע"ג דעציץ נקוב המונח ע"ג יתדות יכול לכלותו כותבים עליו פרוזבול דלא פלוג רבנן דדין קרקע יש לו לכל דבר ורשב"ם פי' בגיטין דמ"ה כותבים פרוזבול אמקרקעי משום דאין להם אונאה פאלו יש להם משכונן ואין שביעית משמטתו וק"ל לר"ת דנהי דאונאה אין להם ביטול מקח יש להם עד פלגא ופר"ת דהיינו טעמא משום דמשהו קרקע הוי ראוי לגבות פל' חובו פי' ההיא דקטינא דאביי דכתובות (פ"י דף צ"א) דגבי ונהדר גבי וכה"ג אמרי' בפרק פל' הגט (דף ל') המלנה מעות את הפהו ואת הלוי להיות מפריש עליהם וכו' דאפי' הניח מלא מחט קרקע גובה מלא קרדום משום דגבי ונהדר גבי: ע"ב גמרא ה"ג אלא מאי לדמי נקניניהו ניהליה במשיכה דליתיה למקבל מתנה וניזביניהו ניהליה אגב אחר וכו' פה הגייה רש"י הגר' בפ' פתב ידו וכן מופה בפר"ח שפי' נזכניהו ניהליה אגב אחר המעות ולגר' זו קיימא הנ"מ אבל ברוב ספרים כתו' גרס' אחריתי אלא מאי ניקניניהו ניהליה במשיכה אלא מאי אית לה למימר דלית' למקבל מתנה וניקניניהו ניהליה אגב אחר וכו' ולפי גר' זו לא קיימא הנ"מ וגם הוצרך רש"י לדחוק ולפרש דלכף לא הקנה בחליפין על ידי אחר שלא הנה שם אחר שהנה חפץ בהנאתו של לוקח ליתן הסודר בשבילו וה"ר שמעיא פי' בשמעת' וה"ר יהודה פי' נמי בכתובות בפ' אע"פ דיש לדקדק משמועה זו דאין מועיל

קננו סודר שלא בפני הקונה מדלא הקנה לו בחליפי ע"י אחר וכן כתב הריב"א דפליאה בפני רש"י שהרי מעשים בכל יום שקונים בסודר שלא בפני מקבל מתנה.

ונר' דליתיה לפי' דידהו שרש"י הגיה הגי' וגם לפי גי'רס' הספרים נדחק רש"י ליתן טעם פדפרישי' וכן בכולי תלמודא משמע דמועיל קנן סודר מה שהעדים קונן מן המקנה בשביל הקונה פדאמרי' קנינא אקניא מניה מוסר על דאפתובו וחתומו ויהבו ליה קנו מניה לא צריף לאמלוכי ביה וקנינא מניה במנא דכשר למקניא ביה ובכמה דוכתי אמרי' בשקנו מידו והוא דקנו מניה מקל אלו הלשונות מוכחי שהעדי' רגילים לקנות מן המקנה לצורך' הקונה ואם אין מועיל קנן העדי', אלא בפניו למה עשאוהו עיקר והניחו קנן הקונה אלא ודאי משום דרב קניניו זוכה המקנה לצורך' הקונה שלא בפני הקונה נקט בכוליה תלמוד' האי לישנא.

ועוד סמך לדבר ממה שהורגל לעשות קנן בסודר של עדים ולא בסודר של קונה עצמו אם אינו מועיל אלא בפניו ועוד אם איתא דבפניו צריף נר' שהיה צריף לפרש בשטר שנעשה הקנן בפניו כמו שפירשי' שאר דבריו במנא דכשר למקניא ביה.

ועוד הביא ה"ר יצחק הלכו ראיה מהא דאמרי' בכתובות פ' הנושא ובגיטין פ' הניזקין בנוהי דהווי בשעת קנן מהניא להו קנן בנתיה דלא הווי בשעת קנן לא מהני בהו קנן משמע דאי הווי הבנות בעולם בשעת קנן מהני להו קנן אעפ"י שהקנן לא היה בפניהם וסתם קנן שבתלמוד קנן חליפי משמע.

ועוד הביא ראיה מיהא דכותבין שטר ללנה אעפ"י שאין מלנה עמו ומוקי לה בשטרי אקניאתא משמע בסודר אלמא שלא בפני הלנה מקנין לו: מעשה בר"ג וזקנים שהיו באים בספינה פירש"י ושכח ולא נתן רשות לתרום והיה ממהר לעשר בעודו בספינה שהיה ירא שמה יאכלו בני ביתו וסבורים דעישור דחזקה על חבר וכו' וק' דא"כ לא היה צריף ליתן להם ולהשפיר מקום דא"כ דבקריאת שם סגי ועוד שלא עישור פלום שהרי לא אמר שיהא מעשר ולא נתן להם עישור אלא שהוא עתיד למוד ועוד אם היה מעשר לא היה מועיל אלא למאן דאי ליה ברי'.

ופר"ת בשעת הביעור היה ואהא מייתי לה בפ' בתרא דמעשר שני דתנו ערב יום טוב הא' של פסח של רביעית ושל שביעית היה זמן הביעור פיצד היה הביעור תרומה ותרומת מעשר נותנת לבעלים מעשר ראשון לבעליו מעשר שני לבעליו והבכורים מתבערים בכל מקום שהם רש"א הבכורים ניתני' לפניהם פתומה.

קתני בתר הכי מי שהיו פירותיו רחוקים ממנו צריף לקרות להם מעשה בר"ג וזקנים שהיו באים בספי' וכו' וקריאת שם דהתם היינו שם הבעלים שיכרו למי יתנו דהיינו הביעור וא"ת הניחא למ"ד כמי שהורמו דמין אלא למ"ד לאו כמו שהורמו דמין מה הועיל במה שאמר נתונן לפלו' ומקומו מושכר לו ונלא אין במתנתו כלו' ואפ' אם היה מניח פל התבוא' בביתו לא היה קונה המעשר פדמוכח בחולין פ' הירוע וי"ל דמייירי שקודם לכן אמר מה שאני עתיד להפריש? הא מעשר פדמוכח ההיא דהלוקח יין מבין הפותים או' אף מקום קבוע להם בצפון או בדרום אלא שהמשנה לא הזכירה רק מצות ביעור וא"ת למה לא הזכיר תרומה גדולה דגם היא חייבת בביעור פדאי' במשנה

שְׁהִבְאֵתִי לְמַעַלְהָ תְרוּמָה וּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר לְבָעֲלִים וּר"א ב"ע שְׁהִיָּה כְּהֵן הִיָּה עִמָּהּם
בְּסִפְיָה דְקַתְנֵי סִיפָא א"ר יְהוֹשֻׁעַ עֵישׂוֹר שְׁאֲנִי עֵתִיד לְמוֹד נְתוּן לְרַאב"ע וּי"ל מִשׁוּם
דְחֻטָּה א' פּוֹטְרַת אֶת הַפְּרִי מְדַאֲוֵרֵיָּתָא א"נ מִשׁוּם דְתְרוּמָה גְדוּלָּה גִּתְנַת בְּאֲנָמְד
וּבְמַחְשָׁבָה וְלֹא בְעֵי מְדִידָה הִיָּה יְכוּל לְהַפְּרִישׁ קוֹדֵם שְׁיַצָּא מִבֵּיתוֹ.

וְעִ"ל מִשׁוּם דְתְרוּמָה גְדוּלָּה הִיָּה מְפָרִישִׁין בְּגוֹרָן אַחַר הַמְּקִרוּם כְּדָאִי בִירוּשְׁלָמִי מִס'
מַעֲשָׂרוֹת מְצָא פִירוֹת בְּשָׂדֵה מְכוּנְסִים אֲסוּרִים מִשׁוּם גְּזֵל מְפִנְזִים מְוֹתְרִים מִשׁוּם גְּזֵל
בֵּין כֹּף וּבֵין כֹּף חֲזִיבִים בְּמַעֲשֵׂר וּפְטוּרִים מִתְרוּמָה גְדוּלָּה וּבִהֲאִי מַעֲשֵׂה דר"ג וְזִקְנִים הִיָּה
כְּכַר הַתְּבוּאָה בְּבֵית דְקָאֲמַר בְּתַר הָכִי וְהָא רֵאָזָה מְמַעֲשֵׂר עָנִי מִשׁוּם דְאָמְרִי בְתוֹס' אִין
מַעֲשֵׂר עָנִי מִתְחַלֵּל אֲלָא בְתוֹף הַבֵּית וּא"ת פִּינוֹן שְׁהִיָּתָה הַתְּבוּאָה מְמוֹרְחַת הִיאָף יַצָּא
מִבֵּיתוֹ עַד שְׁלֹא תִקְנָה הָא אָמְרִי חֲזָקָה עַל חֶבֶר וּכּו' וּי"ל שְׁהוֹדִיעַ לְכַנֵּי בֵיתוֹ שְׁאִינָם
מְתוֹקְנִים א"נ הִיכָא דְמַת בְּיָשׁוּב הַדְעַת הוּא דְאָמְרִי חֲזָקָה עַל חֶבֶר כְּדָאֲמְרִי בִירוּשְׁלָמִי
א"נ אָדָם הַשּׁוֹלֵחַ פִּירוֹת לְחֶבְרֹוּ פִי הִהִיא דְעִירוּבִין: דָּף כ"ז גְּמָרָא (נְתוּן) וְנְתוּן לֹוֹן
לִיהוֹשֻׁעַ שְׁהִיָּה לֹוִי וְאָף עַל גַּב דְקַנְסִינָהוּ עֲזָרָא לְמ"ד קַנְסָא לְפָהֲגִים.

א"ג אִיכָא לְמִימַר דְסָבַר כר"ע דְאָמַר מִן הַתּוֹרָה לְלוִי וְלֹא לְכַהֵן וּבְתַר דְקַנְסִינָהוּ אָף לְכַהֵן
וְלְמ"ד קַנְסָא לְעַנְיִים נוֹטֵל בְּתוֹרַת עֲנִיּוֹת דְעָנִי הָוָה וּמָה שְׁלֹא נָתַן גַּם מַעֲשֵׂר עָנִי מִשׁוּם
דְאָמְרִי בְעִירוּבִין הַנּוֹתָן מִתְנוּתָיו לְכַהֵן אֲחָד מִבֵּיא (רְעָה) [רְעָב] לְעוֹלָם דְכַתִּיב וְעִירָא
הִיאֲרִי הִיָּה כַהֵן לְדוֹד וּסְמִיךְ לִיהָ וְיִהִי רְעָב א"נ הִי"ל לְרִיב"ח מֵאֲתִים זֵוּ וְלֹא הִיָּה יְכוּל
לְיִטּוֹל בְּתוֹרַת עֲנִיּוֹת הוֹאִיל וְהִיָּה מִתְפָּרְגִים בְּדוֹחַק כְּדָאִיתָא בְּבִרְכּוֹת, כח.

(מְפִתְלֵי בֵיתָף נִיכָר שְׁפָחְמִי אֲתָה וּבַהוֹרִיּוֹת כ"כ יֵשׁ בְּיָדָף וְאֲתָה יוֹרֵד בְּסִפְיָ: וּמְקוּמוֹ
מְוִשְׁכָר לֹו וּבְסִיפָא קַתְנֵי נְתַקְבְּלוּ שְׁכָר זָה מְזָה וְתִי לְמָה לֹא הַשְׁאִיל לְהֵם הַמְקוּם וְיִקְנָהוּ
לְהֵם בְּחַלִּיפִין וּבְכָף יִקְנוּ הַמַּעֲשֵׂר כְּדָאֲמְרִי בְהַזְרַק (דָּף ע"ז) לוֹשִׁיל לָה לְהֵהוּא דְוִקְתָא
דְיִתִּיב בִּיהָ גִיטָה וְתִיזִיל אִיהִי וְתִיחֹוד וְתִפְחַד וְתִחֲזִיק בִּיהָ וְנִיִּקְנָה.

תִי דְשָׂדֵה [* נר' דְכוּוֹנַת הָרַב לֹו דְדוֹקָא שְׂדֵה בְּמִכָר הוּא דְאִיבְעָיָא לְהוּ אָבֵל בְּשָׂאֵלָה
פְּשִׁיטָא לִיהָ דְלָא ק' וּבְשִׁטָּה כְּתַב וְז"ל וְהַב"ת מְסַתְפֵק אִם נִיִּקְנִין מִטְּלָטְלִין אַגַּב שְׂאֵלַת
קַרְקַע ע"ש]. בְּשָׂאֵלָה וּמִטְּלָטְלִי בְּמִתְנָה לֹא מִקְנוּ בְּאַגַּב כְּדָבְעֵי לְמִימַר קָמֵן בְּשִׁמְעָתִי גְבִי
שְׂדֵה בְּמִכָר וּמִטְּלָטְלִין בְּמִתְנָה דְלָא מִיִּקְנוּ בְּאַגַּב הַנִּיחָא לְמ"ד בַּפ"ק דב"מ דְקָנוּ מִטְעַם
אַגַּב אֲלָא לר' אַבָּא דְאָמַר בַּפ"ק דב"מ דְקָנוּ מִטְעַם חֲצָר לֹא שְׁיִיךְ לְמִימַר הָכִי.

וּמִתוֹף זָה נר' לְדְקָדַק דְאִין שְׂאֵלַת קַרְקַע נִקְנָה בְּחַלִּיפִין: חוֹזֵר בְּשִׁטָּר וְאִינוּ חוֹזֵר בְּשְׂדֵה
וּאע"ג דְאָמְרִי בְרִישׁ אַעפ"י כְּתוּבוּ וְחַתוּמוֹ וְהָבּוּ לִי קָנוּ מִיִּנְיָה לֹא צָרִיךְ לְאֲמַלוּכֵי בִיָּה
וְה"ה כְּתוּבוּ וְחַתוּמוֹ אִי קָנוּ מִיִּנְיָה כּוֹתְבִים שְׁלֹא בְרִשׁוֹת דְהָא אָמְרִי בְּחֻזְקַת הַבְּתִים סְתָם
קָנְוִן לְכַתִּיבָה הוּא עוֹמֵד וְלֹא נִקְט כְּתוּבוּ וְחַתוּמוֹ אֲלָא לְמִימַר דְאע"ג דְאָמַר כְּתוּבוּ וְהָבּוּ
לִיהָ אִי לֹא קָנוּ מִיִּנְיָה צָרִיךְ לְאֲמַלוּכֵי בִיָּה קוֹדֵם שְׁכַתְּבוּ וְיִתְּנוּ אָבֵל אִי קָנוּ מִיִּנְיָה לֹא צָרִיךְ
לְאֲמַלוּכֵי בִיָּה אֲלָא יְכַתְּבוּ וְיִתְּנוּ מ"מ הִיכָא דְחֹזֵר בּוֹ לֹא יְכַתְּבוּ וְיִתְּנוּ.

וּא"ת אֲמַאי יְכוּל לְחֹזֵר בּוֹ זָה נִקְנָה וְזָה אִינוּ חֹסֵר דְמָה הַפְּסֵד יֵשׁ לוֹ בְּכַתִּיבַת הַשְׁטָר אוֹ
בְּמִכָר דְלֹא לְגַבִּי מְשַׁעְבְּדִי הָא בְּלֹא שְׁטָר נְמִי גְבִי (דִּין) [כְּדִין] מוֹכֵר שְׂדֵהוּ בְּעַדִּים גּוֹבָה
מְשַׁעְבְּדִי כְּדָאֲמְרִי בְּחֻזְקַת הַבְּתִים הַמוֹכֵר שְׂדֵהוּ בְּעַדִּים גּוֹבָה מְנַכְסִי מְשׁוּעְבְּדִים וְאִי

מתנה כ"ש שאינו מפסיד פלום דהא לא גבי ממשעבדי ואינו אלא לראיה בעלמא וי"ל דבין במקר בין במתנה חסר הוא בדבר משום דאיכא קלא טפי בשטר מבעדים דזילי נכסיה טפי וגם יראי להלוות לו פשומר או נתן לפי שנתמעטו שעבוד קרקעותיו וכה"ג אשכחן בפ' אלמנה ניוזנת דאם אמר לשלוחו למפור שדהו לא ומכרה לב' דמצי א"ל לא ניקח לי דליפשו שטרי עלי וקא דאמרי בפ' גט פשוט דמי שנמחק לו שטר חובו ב"ד פותבים לו שטר אחר ואין יכול למחות י"ל שאני התם שפבר הנה לו שטר ואין לו להפסיד זכותו במה שנמחק ומיהו יכול הלוקח לחזור בו אם לא יכתוב לו משום דא"ל אד אדעתא דשטר זבינא מינך: ע"מ שתכתבו לו את השטר חוזר בין בשטר בין בשדה.

יש מקשים אמאי חוזר בזה ובזה יכתבו הם השטר מיד דהנה פשאר תנאי דעלמא דאלו אמר זכו בשדה זו לפלוני ע"מ שתתנו לו מאתים וזו לא מצי למחדר ביה ולו' לא תתנו לו ולא יתקיים המקח אלא בע"כ יתנו לו וזוכה למפרע דקי"ל פל האומר ע"מ כאו מעכשיו דמי.

ומתריצים דשאני הקא דאינו יכולין לכתוב השטר לחובתו בלי רשותו הוא עשאם שלוחים לכתוב יכול לבטל ול"נ דאפי' אמר זכו בשדה זו לפלוני ע"מ שתתנו לו מאתים וזו יכול לחזור בו ולבטל התנאי והמעשה ולא אמרי' יתקיים התנאי בע"כ ויתקיים המעשה למפרע משום דתנאי זה אינו אלא פטומי מילתא בעלמא הוא פיון שהוא טובתו של הלוקח ועליה דידיה רמיא לאקנויי ולא על המוכר הילכף לטובת המוכר לאו תנאי הוא ויכול המוכר לבטל התנאי והמעשה בטל התה ממילא אבל לטובת המוכר הני תנאה ואם חזר בזמן התנאי גם המעשה בטל: חוזר בין בשטר בין בשדה ונ"ל דאין פותבי' אלא מדעת המוכר אע"ג דאמרי' קנו לא צריף לאמלוכי ביה הנ"מ פשקנו מניה בלא תנאי דכיון דיפה פחו להקנות לו מיד מסתמא דעתו שיכתבו לו את השטר אבל פשתלה הקנין בתנאי אין פאו ייפוי פח לגלות שדעתו שיכתבו לו את השטר בלא דעתו: נקנה שטר בכל מקום שהוא.

וא"ת מאי רבותא בשטר יותר משאר מטלטלים שניקני' באגב. ואין לו דאע"ג דבשאר מטלטלים בעי' אגב וקני' הב' בשטר דהנה אפסר' דארעא לא בעי' דא"כ הו"ל לומר בסמוך מהכא דבעי' בשאר מטלטלים אגב וקני' וי"ל דקמ"ל דאפילו לקנות השעבוד הפתוב בו קני' בחוב דוקא החפץ נקנה באגב פדאמרי' לעיל גבי מוסרה דבעי' קנין חשוב טפי לקנות השעבוד: ואידך אם קדם מוכר וכתב את השטר פאותה ששנינו וכו' וא"ת שפיון שאמר פאותה ששנינו ואותה ששנינו הא אוקימנא בפ"ק דב"מ (דף י"ג) גבי מצא שטרי חוב בשטרי אקניאתא דמשעת קנין שעבד נפשיה הא בשטרי דלאו אקניאתא לא פתבי' דחיישי' דשמא פתב ללוות בסיון ולא לונה עד תשרי פדאי' התם וא"כ ע"כ הקא בשטרי אקניאתא קאמר וכיון שפן היאך יקנה השטר אגב קרקע זה דהא משעת קנין קנאו ונהו דידיה ולא דמוכר ואין קונין באגב שדה של קונה ואפי' התנה שלא יקנה עד שיתן לו דמי השדה מ"מ פל שנתן למפרע הוא קונה משעת קנין וי"ל דהכא לאו פאותה שאמרו בעלמא דוגמא נקט ולא שיהא ממש פאותה פלומר בשטרי הקנאה אלא בשטרי דלאו הקנאה ודלא פאביי דאמר מיהובחותמיו זכין לו וכגון דא"ל פתובו שטר מקר לפלוני ויהנה בינדכם ואם יבא היום ויפייסני ויזפה בשדה יזפה בשדה מעכשיו ואם לאו

קרעוהו וּבֵּא וּפְיִיסוּ בּוּ בַּיּוֹם וְזָכָה בַּשְּׂדֵה וְזָכָה בַּשְּׂטֵר בְּכֹל מְקוֹם שֶׁהוּא דָּאגֵב וְקָנִי בְּעֵי קָדָה תִּי מוֹרֵי הַרְשָׁב"א: וְהָא עֲלֵה קְתָנִי זֹה הִיא [כו'] פְּשִׁיט מֵהֵכָא דְלֹא בְּעֵי צְבוּרִין דִּילְמָא מֵהָדָּה מִתְנִי יְלִיף דְאָפִי ש' שְׁעָבֵד וּמ"מ פִּינּוּ דְשִׁטְרָא אִפְסָרָא דְאַרְעָא הוּא דִּילְמָא הֵכָא הוּא דְלֹא בְּעֵי צְבוּרִים י"ל מִדְּהוֹצְרָה לְהַבִּיא רְאֵיָה שְׁנַקְנָה בְּאַגֵּב כְּמוֹ דְלֹא קָנִי טְפִי מְעֵלְמָא: אִיבְעִיָּא לְהוּ שְׂדֵה בְּמִכְרָ וּמִטְלִטְלִים בְּמִתְנָה דָּאגֵב הוּא קָנִי גְרוּעַ הִילְכָה אִין לָנוּ לֹאמֵר אֱלָא כְּמוֹ שְׁמַצִּי בִּיהוֹשָׁפֵט וְה"ה נְמִי אִם הָיָה הַפֶּל מְכָר וּמַה"ט אָמַר רַבָּא לְקַמְיָה דְבְּעֵי שְׁנָתוֹ דְּמִי כּוֹלֵן הוּא: תְּנִיָּא פְּנוּתִיָּה דְרַבָּא וְכו' תִּי מֵאִי מִיִּיתִי רְאֵיָה מְמַכֵּר לֹא אִשְׁהָ שְׂאֵנִי הָתָם דְּקָנִין קְרוּעַ הוּא דְלֹא קָנִי אֱלָא בְּחִזְקָה אַגֵּב דְקָנִי אִפִּי בְּכֶסֶף וּשְׂטֵר לְעוֹלָם אִימָא לָךְ אִפִּי לֹא נָתַן דְּמִי כּוֹלֵן י"ל דְלֹא דְמִי לְרַבָּא אֱלָא (שְׁיִוצָא בְּמִקּוֹם) [פִּינּוּן] שְׁמוּצִיא בְּמִקּוֹם אַחַר שְׁמַחֲלֵק בֵּין הֵיכָא דְנָתַן דְּמִי כּוֹלֵן לֹא נָתַן בְּקָנִין אַגֵּב נְמִי פִּינּוּן שְׂאֵינּוּ עוֹשֶׂה שׁוּם קָנִין בְּגוּף הַדְּבָר אֱלָא שְׁנַקְנָה אַגֵּב אַחַר אִיפָּא לְמִימַר דְלֹא קָנִי אִם לֹא נָתַן דְּמִי כּוֹלֵן: ע"ב גְּמָרָא בַד"א שְׁנָתוֹ לֹא דְמִי כּוֹלָם.

וא"ת פִּינּוּן דְנָתַן דְּמִי כּוֹלֵן בְּלֹא חִזְקָה נְמִי קָרַע נִקְנָה בְּכֶסֶף וִי"ל דְּמִיִּירִי בְּמִקּוֹם שְׁכּוֹתָבִים אֶת הַשְּׂטֵר אַע"ג דְּכֶסֶף לֹא קָנָה חִזְקָה קָנִיָּא וּמַצִּי לְמַדְחֵי דְּמִיִּירִי שְׁנָתוֹ לֹא דְמִי כּוֹלֵן וְאַפִּי"ה אִין כָּאן קָנִינּוּ כֶסֶף דְּמִיִּירִי כְּגוֹן שְׁנָתוֹ לֹא מְשַׁכּוֹן פְּדָאֲמָרִי לְעֵיל מְנָה אִין כָּאן מְשַׁכּוֹן אִין כָּאן אוֹ שְׁהִיָּה חֲזִיב לֹא מְלֻנָּה אֲבָל לִישְׁנָא דְנִוְתָן לֹא דְמִי כּוֹלֵן לֹא מְשַׁמַּע הֵכִי וְעוֹד יֵשׁ לְדַקְדָּק מְכָאן דְּחִזְקָה קוֹנָה אִף בְּלֹא כֶסֶף מִדְּהוֹצְרָה לֹא בִי שְׂדוֹת בִּי מְדִינוֹת לֹא קָנָה אֱלָא כְּגַד מְעוֹתֵי מְפָלֵל דְּבַשְׂדֵּה קָנָה בְּחִזְקָה אִף בְּלֹא מְעוֹת וְהִינּוּ טַעְמָא דְאֵלִים קָנִין חִזְקָה טְפִי מְשׁוּם שְׁעֵשָׂה מְעֵשָׂה (שֶׁל דְּבָר) [בְּגוּף הַדְּבָר] מִיִּדֵי דְהוֹה אִמְשִׁיכָה דְקָנִיָּא בְּלֹא כֶסֶף וְהָא דְלֹא קָאֲמַר יָפָה כַּח חִזְקָה שְׁקוֹנָה לְבַדָּה מִשָּׂא"כ בְּכֶסֶף וּשְׂטֵר מְשׁוּם דְלֹא חֲשִׁיב אֱלָא דְבָר שְׂאִין כֶסֶף וּשְׂטֵר קוֹנִין כְּגוֹן י' שְׂדוֹת בִּי מְדִינוֹת אֲבָל כֶסֶף וּשְׂטֵר קוֹנָה כָּל א' לְבַדוֹ אִם פִּי כַּ"ל: מְכָר לֹא י' שְׂדוֹת בִּי מְדִינוֹת פִּינּוּן שְׁהַחֲזִיק בָּא' מֵהֵם קָנָה כּוֹלֵן וְהָא דָּאֲמַר שְׁמוּאֵל בְּחִזְקַת הַבְּתִים דְלֹא קָנָה אֱלָא מְכּוֹשׁוֹ בְּלַבַּד וְאַמְרִי נְמִי בְּחִזְקַת הַבְּתִים בְּמַצְרָ מְפָסִיקָה הִינּוּ דוֹקָא בְּנִכְסֵי הַגֵּר אֲבָל בְּדַעַת אַחֲרַת מְקָנָה אוֹתוֹ קָנָה הַפֶּל: אֵלּוּ (מְכָר) [מָסַר] לֹא י' בְּהַמּוֹת לֹא בְּעֵי לְמִימַר שְׁכּוֹלֵן קְצוּרוֹת בְּאַפְסָרָא וְאַחַז בְּאַפְסָרָא לְקַנּוֹת כּוֹלֵן דְּהָא לֹא דְמִי לִי שְׂדוֹת בִּי מְדִינוֹת דְּכִינּוּן דְאַחַז בְּאַפְסָרָא א' וְהוּא אַחַז בְּטַלְפָּא אוֹ [בְּשַׁעְרָה] שֶׁל א' מֵהֵם דְלִיכָּא מְסִירָה אֱלָא בְּאוֹתָהּ שְׁאַחַז בָּהּ וְאַחֲרַנְיָתָא מְקַנּוּ אַגְבָּהּ [כְּמוֹ] י' שְׂדוֹת בִּי מְדִינוֹת וְהַחֲזִיק בָּא' וּמְשַׁנֵּי הָתָם אִיגוּדוֹ בִּידוֹ שְׁכּוֹלָם אִין דְבָר מְפָסִיק בִּינְיָהֶם הִילְכָה כְּשֶׁהוּא אוֹחַז בְּטַלְפָּא שֶׁל א' מֵהֵן זָכָה בְּכּוֹלָם.

ונר' דְּדוֹקָא שְׁנָתוֹ דְּמִי כָּל הַבְּהַמּוֹת כִּי הִיכִי דְבְּעִינּוּ בְּשְׂדוֹת שְׁנָתוֹ [דְּמִי כּוֹלֵן], (בְּשַׂדֵּה) וּבְשְׂדוֹת דְּסִתָּם כְּזוֹ קָנִי דְמָיָא פִּינּוּן שְׁהֵם רְחוּקִים מְשַׂדֵּה כִּי זִיל קָנִי מְשַׁמַּע זֹה וְלֹא אֶת הַשְּׂאָר הֵכָא לֹא זֹה קָנִי הוּא גְרָאָה דָּאִם א"ל בְּהַדְּנִיָּא קָנִי כּוֹלֵן בְּחִזְקָה שֶׁל זֹה קָנָה אַע"ג שְׁלֹא בְּמִתְנָה דְלֹא מִיחֲסַר נְתִיבַת דְּמִים: אוֹתִיוֹת נְקִיבַת בְּמִסִּי כּוֹתְבִי שְׂטֵר קוֹדֵם הַלּוֹאָה אוֹ קוֹדֵם מְכִירָה עַל דַּעַת שְׁאִם לִיקַח הַמְּלֻנָּה צְרִיף לְהַקְנִיתוֹ לְהוּ דְהַקְנָאָה אוֹתִיוֹת בְּעֵלְמָא כֹּן כְּתִב הַרְשָׁב"א: אָמֵן מֵאִישׁ זֶה אָמֵן מֵאִישׁ אַחַר מֵהֵכָא לֹא מַצִּי לְמִילָף דְלֹא דְמִי לְקַרְקַעוֹת דְלֹא בַת שְׁבוּעָה כָּלֵל הֵן אֲבָל אִישׁ אַחַר בַּר שְׁבוּעָה עַל יְדוֹ וְכֹן מְפָרֵשׁ בִּירוּשְׁלָמִי וְא"ת וְהָרִי תְרִי אָמֵן כְּתִיבִי וּמַנ"ל כָּל הֵנִי י"ל דְאֵלָה וּשְׁבוּעָה וְאִישׁ זֶה וְאִישׁ אַחַר מְחַד אָמֵן נְפָקִי דְקָאִי אֲכַל מֵאִי דְכְּתִיב (בִּירוּשְׁלָמִי) [בְּפָרְשָׁה] וְאֵלָה וּשְׁבוּעָה בְּהַדְּנִיָּא

פתיבי ואיש אחר נמי הא כתיב מבלעדי אישך ומכל אדם משמע ואפוליהו אמן ואידך
אמן לארוסה ושומרת יבם קאתי: לא שותות ולא נוטלות פתובה ואע"ג דפליגי רבנן
בבבא שאחריה מתו בעליהן עד שלא שיתו דאמרין נוטלות פתובה ולא שותות אסרה
עצמה על בעלה: מ"ט תחת אישך אמר רח' וא"ת תיפוק לי' דמובלעדי אישך פתיב
ונרשי' בפ' הבא על יבמתו שקדמה שכיבת בעל לכוועל בסוטה פריה לה פ' ארוסה
ושומרת יבם ומשני דאיצטריך לבא עליה ארוס בבית אביה ויבם בבית חמיה: אלא
דקני לה כשהוא ארוסה וקא משקי לה כשהיא נשואה ותחת אישך דקאמר רח' שאף
עכשין תחת אישך וא"ת מנ"ל לפרושי קרא הכי דטומאה תחת אישך משמע שהסתירה
בנישואין וי"ל כי היכי דמרבך בסוטה פ' ארוסה מאיש זה קנוי דאירוסין ה"נ משתתירה
בדקי לה מניא פירש"י הא דלא מוקי לה בדקני לה ארוסה ואיסתתרא ומשקה כשנכנסה
לחופה ולא בא עליה דקרי ביה תחת אישך והו"ל מנוקה מעון הא בעי לאוקומי הכי
במס' יבמו' (מותי) [אותיבנא] לה מבלעדי אישך שקדמה שכיבת בעל לכוועל ולא
שקדמה שכיבת בוועל לבעל וק' לפי דע"כ עולא נמי מפ' לה הכי בבא עליה ארוסה בבית
אביה דאי לאו הכי דפר' לזה ולא בדק מניא בשביל שאינו מנוקה מעון תיפוק לי' שלא
קדמה שכיבת בעל אלא י"ל דעולא ס"ל דאין חופה לפסולו' הילכך נכנסה לחופה ולא
נבעלה חשיבא נשואה ולא קרי' ביה תחת אישך.

תי' דרב ששת דסבירא ליה התם דיש חופה לפסול לה ומוקי כשנכנסה לחופה ולא
נבעלה גלגול שבועה מ"ל וי"ל שהיא הנה סובר אמן מאיש אחר אפי' דדמי לקרקעו'
שאין (מקנין) [מקנאין].

על דו' פדאמרי' בסוטה פ' (הרואה) [כשם]: ונקה האי' מעון אמר רח' וא"ת ולוקמה
פגון שפה עליה שוגג שלא ידע שנסתרה בשעת נישואין דבכה"ג חשיב מנוקה מעון דהא
פי מוקי לה ע"י גלגול ואז מנוקה מעון הוא אם זינתה מן האירוסין אלא פנין דשוגג הוא
מנוקה מעון קרי' ביה וכן מוכח בפ"ק דסוטה דף ו' דדייק שיש לה עדים במדינת הים
אין המים בודקים אותה פדתנן התם ושפאו לה עדים שהיא טמאה דאי אמרת המים
בודקים הא מדלא בדקי מניא סהדי שקרי נינהו ומאי הוכחה היא דילמא משום שפא
עליה שוגג לא בדקיה מניא אלא ודאי שוגג מנוקה מעון קרית ביה ולמזיד ליפא למיחש
שא"כ לא הנה משקה אותה שיודע הוא שלא יבדקיה המים וי"ל פנין דבשעת השקאה
הוא יודע שפא עליה באיסור אע"ג דשוגג הוא לא חשיב מנוקה מעון אכל ע"י גלגול
וכההיא דסוטה שאינו יודע בשעת השקאה מניקה מעון קרי' ביה.

וא"ת ונילף ק"ו מסוטה שהיא ספק ומגלגלים אע"ג דלא ניתן ליתבע דיודע ממון שניתן
ליתבע בעד א' דילף ק"ו ודספק לא ניתן ליתבע וא"ת למה לי ק"ו נילף מהאי גופא
דמגלגלים בממון משום דנאמרה שבועה בפנים ונאמרה שבועה בחוץ דאי לאו האי ק"ו
לא הנה ילפי' בהאי מה מצינו ממונא מאיסורא אבל השתא דשמעי' מק"ו דמגלגלין עליה
נדאי שייך ללמוד מה מצינו שעשה ספק פודאי.

ונר' שלא על כל הספיקות מגלגלים וגם נמי אין מגלגלים אלא על טענת בריא של
הנתבע פס' בפ' כל הנשבעי' שאם נתחייב אדם לחבירו הגיעה שאינו יכול לגלגל עליו
ולומר השבע לי שלא גנבת לי שום דבר מעולם אלא דוקא בספק שיש לנו לחוש קצת

כגון שנעשה לו שותף או אריס דכי האי גונא אמרי בסוף הנשבעי דמגלגלי וכו בסוטה שאנו למידים ממנה יש לחוש ולזפות דמעיקרא דניק דרגלים לדבר שהיא שהתה וקנא לה ונסתרה: דף כ"ח במשנה פיון שזכה זה נתחייב זה בתליפיו אי לא גר' זה ניחא דזכה ונתחייב המקנ' קיימי תרניהו לרב דאמ' בפ' הנהב בכליו של קונה דכיון שזכה המקנה בזו או של הקונה או בסודר חייב ליתן לו התליפין ואפ' אי גר' זה ניחא כדפירש"י פיון שזכה זה המקנה בכליו של קונה נתחייב זה הקונה באונס תליפיו.

וללוי דאמר בכליו של מקנה ניחא טפי אי גרסי זה דכיון שזכה זה הקונה נתחייב זה המקנה ליתן לו תליפיו ואי ל"ג זה קאי אתרונהו וקונה ונתחייב הקונה באונס תליפיו וא"ת והיאך יפרש לוי התליף שור בפרה הלא השור והפרה נותן המקנה לקונה ואין לומר שיפרש כמו רב נחמן דאמר יש דמים שהם פתליפי דלא דמו לתליפי' כלל דבתליפין הא' נותן הפל ובדמ' היינו שהתליף דמי השור בפרה וכן ק' לי נמי הדין דפ' השואל וי"ל דהתליף דהקא כמו תליפין שבכל התלמוד דהיינו שהתליף הנאת קבלת הסודר בחפץ שהוא מקנה לו ה"נ התליף הנאת קבלת השור בפרה וכן המתליף פרה היינו שהתליף הנאת קבלת הפרה בחמור וילדה אחמור קאי דפרה היתה קמן קיימא וזכה בה המקבל תחילה ומיהו אין אנו צריכים לדונק זה דבלאו הכי פלוגת' דתנאי היא בפ' הנהב: ש"מ מטבע נעשה תליפין ובמה יש להפיר אם נתנו בתורת תליפין או בתורת דמים רש"י פ"י שנתנו בתורת סודר ומתוך לשונו משמע דמייירי שפי' בתורת תליפין.

וגר' דאפי' בסתם פיון שנתן לו המטבע להחזיק בדרך שרגילים לעשות בקנין סודר א"כ ניכר בדעתו שרוצה שיהא בקנין סודר. הרשב"א פתב בפ' הנהב וא"ת למ"ד פירי לא עבדי תליפי' מ"ש מטבע שעושה תליפי' דהא נעל דוקא פתוב דהיינו פלים ומטבע לאו פלי הוא אלא הוי כשאר דברים שחשובים פירי וכן בפ' הנהב דאמר במנא לאפוקי מדרב ששת דאמר פירי הוי תליפי' ביה לאפוקי מטבע אלמא מטבע לא חשיב פירי ומ"ט ואר"ת דמטבע כעין פלי שהוא ראוי לתלותו על צוארי בתו או משום דראוי לשקול בו משקולת: ע"ב גמרא ה"ק ופירי נמי עבדי תליפי' פירש"י דהכי מפרש פל הנעשה דמים באחר דהיינו מטבע אם נתנו בתורת תליפין פיון שזכה זה נתחייב בתליפי' כיצד תליפין ומה הם תליפין כגון המתליף וכו' ומיהו האי מתני' דר' יהודה דמפ' פל הנשום משום דאייירי הקא בחד גונא: כיצד התליף דמי השור בפרה כגון שמכר לו שור בכף וכף דמים ומשך השור ונתחייב לו הדמים וא"ל הלוקח פרה יש לי שאני נותן בדמי השור ונאותו יחד וקבל עליו נתחייב בעל הפרה לתת לו הפרה ואין א' מהם יכול לחזור וה"ק פל הנשום דמים באחר פל המטלטלים שאדם שם לחבירו ונתן לו שומת דמיהם בשביל חפץ א' שהיה לו הלוקח פיון שזכה זה הלוקח במטלטלים הראשונים שמשפן ואפ' בתורת דמים ע"מ להקנות לו חפץ שלו בדמיו ונתחייב זה הראשון בכל אונסי תליפיו לפי שקנו לו מעותיו ואע"ג דהמעות הם בהלואה אצלו ואמרי' לעיל דאין קנין במלנה כמו שאין אשה מתקדשת במלנה היינו כשאמר לה התקדשי לי במלנה שהלוייתיה אבל במחילת מלנה מקודשת כדפרי' לעיל ופירש"י דרישא וסיפ' חדא מילתא היא ולא נהירא לי שהרי בא לתרץ במגו דס"ד מעיקרא דמטבע נעשה תליפין הילקף נראה לפרש דבתרי עניינים איירי רישא לענין תליפין וסיפא בדמים שהם כחליפיים: פירש"י שיש מפרשים דפלוגתא דרב נחמן ורב ששת בפרי דוקא ולא בשאר מטלטלים ומוליכים סוגיא זו לפי מאי דס"ד

מעיקרא דלמאי דאוקומנא השתא מתוקמא דרב נחמן שפיר דמודה בשאר מטלטלים (דלאו) [ולא] מילתא היא דטעמא דר"ג משום דאמר קרא נעל נעל אין מידי אחרניא לא ואין חילוק בין פירי לשאר מטלטלים דכלי בעי'.

ונראה דברי אותם מפרשי עיקר דקאי אמאי דס"ד מעיקרא ולא מטעמייהו אלא משום דגבס בכל הספרים החליף בשר שור בפרה או בשר חמור בשור וכן בפר"ח ורי"ף ודוקא בשר הוא דחשי' פירי אבל שור וחמור גופיה דכיון שמשתמשים בהם ועושים בהן מלאכה מיקרי שפיר פלי דומיא דנעל ונעשים חליפי' אפי' ל"ד פירי לא עבדי חליפין דהא מטבע נמי חשיב פלי לעגון חליפין כדפריה לעיל אע"ג דלא חשיב פלי לעגון טומאה עד שיתקנו לשקול בו משקולות וכן מוכח מיהא דתנן בפי' השואל המחליף פרה בחמור אלקא נקנה הא' במשיכת חבירו ואי פירי הוי תיקשי מיניה לרב נחמן מי מצי למימר דהוא הנה מפרש דמי פרה בחמור.

אבל יש לדקדק מהא דתנן בפי' הזהב פרתו בכף וכף משוה בעל החמור את הפרה ולא הספק בעל הפרה למשוך החמור עד שמת לא קנה בעל החמור את הפרה ש"מ חליפין דמקפיד עלייהו לא הוו חליפין והשתא היאך מדקדק משם דילמא הא דלא קנה משום דפירי לא עבדי חליפין וגם רבא דדחי התם דא"ל חמור בפרה וטלה וכו' הא מסתמא רבא פרב נחמן רביה ס"ל דאמר פירי לא עבדי חליפין ואנן נמי כר"ג ס"ל פדמפ' בפי' הזהב במנא [לאפוקי] מדרב ששת אלא ודאי חמור ופרה לא חשיבי פירי ולא פרי' לר"נ אלא למאי דס"ד מעיקרא דלר' יהודה אתי שפיר דמתרץ החליף שור בפרה דמיקרי שפיר פלים וא"ת אמאי דוחק ליישב דברי רב נחמן ור"ל אמאי דס"ד מעיקרא הא קי"ל דאין מטבע נעשה חליפין וי"ל משום דרב ולוי דפליגי במטבעות הם המוראים קדמונים ולא מצי' שנתלקו בפירות ואם נצטרף לו' לדברי חז' מינייהו דפירי עבדי חליפין גם חבירו מודה לו דבהכי לא פליג להכי דחק ליישב שלא יספור שום א' מהם עבד' חליפי'.

ור"ת פתב בהזהב פתב רי"ף אע"ג דלא איצטרף האי תירוץ האי תירוץ יש דמי' שהם פחליפי' אלא למאי דס"ד מעיקרא ואנן קי"ל דאין מטבע נעשה חליפין ומתני' פבר תריצתא פל הנישום דמים אפ"ה הלכתא שהן בחליפין דהא ההוא תירוץ דפירי עבדי חליפין דלאו הלכתא היא קא דחי ליה ואסיק פי' האי תירוץ בתרא וקם ליה תירוץ אליבא דר"נ בר' יוחנן דהלכתא כר' יוחנן ובשערי' דרבנ' האיי גאון בשער י"ג פסק דהמחליף דמי שור בפרה לא קנה משום דכולא שמעת' למאי דס"ד מעיקרא: דף כ"ט גמרא משכו במאתים ולא הספיק וכו' נותן מאתים מ"מ לא? הא פח הדיוט וכו' וא"ת תיפוק משום דאמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט כדאשכחן בפי' יש נוחלין גבי בנו של רבי יוחנן לא תשיימיה את דאמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט וי"ל דהתם בששם אותו בפחות משווי' נתפונן לנותר להקדש וקנה הקדש באמירתו אבל הכא לא נתפונן פלל לנותר במה שמשכו במאת' שפך הנה שנה באותה שעה הילכף לא קנה הקדש אי לאו טעמא שלא? הא פח הדיוט וכו' ות' דבפי' הזהב מ"ד לספק סלתות מד' ועמדו מג' מספק מד' ואמאי והא נתפונן לנותר וי"ל דהתם מיירי בשקבל מעות של הקדש כדמוכח התם הילכף פבר קנה הקדש ואפי' לא קבל נמי לפי שהשער רגיל להשתהות ואעפ"כ קבלו עליו: פדאו במנה ולא הספיק למשכו עד שעמד במאתים אין להקדש אלא מנה ות' מ"ש מקבל עליה

לספק סלֵתות מג' ועֵמְדוּ מִד' דָּלָא אָזְלִי בְּתַר נְתִינַת מְעוֹת וּי"ל דְּלָא דְּמִי דְּהֵכָא בְּשַׁעַת נְתִינַת מְעוֹת נְתַחֲלַל הֵקְדַּשׁ שֶׁהוּא בְּעֵין וְנִצָּא לְחַוְלִין מִיַּד אָבֵל הֵתָם הַסְּלֵתוֹת אֵינָם בְּעֵין אֵלָא שְׁקִבְל עֲלֵיו לִיתָן מִג' שֶׁל שְׁעָה שִׁינְצֵטֶר' הֵקְדַּשׁ וְלֹא נְתַחֲלָלוּ הַמְּעוֹת שֶׁל הֵקְדַּשׁ עַל הַסְּלֵתוֹת עֲדִינָן וּמ"מ מְשַׁתְּמַשׁ הוּא בְּמְעוֹת שִׁינְצֵאוּ לְחַוְלִין ע"י לֵב ב"ד.

א"ג מִיִּירֵי בְּמְעוֹת שֶׁל חַוְלִין שְׁמוּכְנִי לְקִנּוֹת בְּהֵם סְלֵתוֹת וְלֹא הֵקְדַּשׁוּ הַמְּעוֹת אֵלָא הַסְּלֵתוֹת שְׁקוּנִים בְּהֵם הֵקְדַּשׁ: אִטּוּ הֵדְיוֹט לָאוּ בְּמִי שְׁפָרַע קָאִי חִי' דַּבֵּי הַנִּינְזִקִין גְּבִי יְתוּמִים הָרִי הֵן פְּהֵקְדַּשׁ אֲמַרִי' יְהוּב זְוִי לִיתְמִי אֲפִירִי וְזוּל לֹא יְהֵא פַח הֵדְיוֹט חֲמוּר מְשַׁל הֵקְדַּשׁ וְאֵמַאי לֹא אֲמַרִינָן אִטּוּ הֵדְיוֹט לָאוּ בְּמִי שְׁפָרַע קָאִי כִי הֵכָא וּי"ל דְּהֵכָא מְדַאֲרִינְתָא הֵקְדַּשׁ קוּנָה בְּכֶסֶף אֵלָא מְדַרְבְּנָן חֲמוּר לֹא יְהֵא פַח הֵדְיוֹט חֲמוּר מְשַׁל הֵקְדַּשׁ וְהֵיכָא דְּבֵהֵדְיוֹט קָאִי בְּמִי שְׁפָרַע לֹא אֲמַרִי' אָבֵל גְּבִי יְתוּמִים שְׁדִינָם פְּהֵדְיוֹט מְדַאֲרִינְתָא אֵלָא שְׁיָפוּ חֲכָמִים פָּחִם לַעֲשׂוֹתָם פְּהֵקְדַּשׁ הֵילְכָהּ בְּמָקוֹם שְׁיֵשׁ הַפְּסֹד לִיתוּמִי' אוֹקְמוּהָ אֲדִינָם אַע"ג דְּקָאִי הֵדְיוֹט בְּמִי שְׁפָרַע: אוֹתוֹ וְלֹא אוֹתָהּ וַא"ת תִּיפּוֹק לִי דְּהֵנָּא מ"ע שְׁהֲזַמְן גְּרָמָא שְׁנִימּוּל בַּח' לְלִידְתּוֹ וּי"ל כִּינּוֹן דְּמַשָּׁם וְאֵילָף אֵין הַפְּסֹק לֹא חָשִׁיב ז"ג כְּמוֹ פְּדִיוֹן הַבֵּן דָּאִין זְמַנּוֹ אֵלָא ל' וְקָרִי לִיהָ לְקַמֵּן בְּפִירְקִין מ"ע שְׁלֵא הֲזַמְן גְּרָמָא וַא"ת אֲפִתִי הֵנָּא מ"ע שְׁהֲזַמְן גְּרָמָא שְׁאִין מוֹהֲלִים אֵלָא בְּיוֹם פְּדָאִי' בְּמַגִּילָהּ וּי"ל דְּאֵינְצֵטֶרִיָּה לְמ"ד בַּח' הָעֶרֶל דְּמִילָהּ שְׁלֵא בְּזַמְנָהּ נוֹהֲגַת בֵּין בְּיוֹם בֵּין בְּלִילָהּ: כָּל שְׁאִין אַחֲרִים מְצוּיִים לְפָדוֹתוֹ אֵינּוּ מְצוּנָה לְפָדוֹת לַעֲצָמוֹ הַק' הַר' אֲפִרִים דְּבַבְכוּרוֹת פ' יֵשׁ בְּכוּר תָּנּוּ נְתַגִּירָהּ מְעוּבָרַת בְּכוּר לְפָהּ וְהוּא אֵין אַחֲרִים מְצוּנִים לְפָדוֹתוֹ.

וְעוֹד הָאֵמ' רְבָא הֵתָם דְּכֶהֱנַת שְׁנַתְעַבְרָה מִגְּזִי חֲזִיב הַבֵּן לְפָדוֹת אֵת עֲצָמוֹ וְכֵן כֶּהֱן שְׁמַת וְהֵינִיחַ בֵּן חָלַל וּמַת הָאֵב בְּתוֹף ל' קָאֲמַר רַב חֲסֵדָא דְּחֲזִיב לְפָדוֹת עֲצָמוֹ הַבֵּן לְפִי שְׁלֵא זָכָה בְּפִדְיוֹנוֹ וּי"ל דְּכָל הֵנִי לֹא דְּמִי לֹאֲשָׁה שְׁאִין אַחֲרִים מְצוּנִים לְפָדוֹתָהּ בְּשׁוּם מְקוֹם: ע"ב גְּרָמָא וְאֵזִיל כְּחֵן וְטָרִיף מְשַׁעֲבָדִי תִי' אֲפִתִי אֵמַאי לֹא קָאֲמַר לֹקַח הַנְּחִתִי לְהָ מְקוֹם לְגַבּוֹת אוֹתָם ה' סְלַעִים בְּנֵי חוּרִין וְאֵין לוֹמַר דְּמִיִּירִי דְּבְשַׁעָה שְׁקָנָה הוּא שְׁלֵא הֵנִיחַ לוֹ מְקוֹם לְגַבּוֹת אֵלָא אַח"כ קָנָה אוֹתָם ה' סְלַעִים בְּנֵי חוּרִין דְּאֲפִי' בְּעַנְזִין זֶה נִרְאָה שְׁיִכּוּל לוֹמַר לוֹ מְקוֹם הַנְּחִתִי לְהָ לְגַבּוֹת מְמַנּוֹ שְׁהָרִי אִם הֵיךָ בָּא לְגַבּוֹת מִן הַלְּקוֹחוֹת בְּעוֹד שְׁיִשְׁנָן ה' בְּנֵי חוּרִין בְּיַד הַמוֹכֵר מְצִי לֹקַח לוֹמַר לְהָ אֵצֶל בְּנֵי חוּרִין אֲשֶׁר בְּיַד הַמוֹכֵר שְׁאִין נִפְרָעִים מִנְּכָסִים מְשׁוֹעֲבָדִים בְּמָקוֹם שְׁיֵשׁ בְּנֵי חוּרִין הֵילְכָהּ אֲפִילוּ מְכָרָה נְמִי מְצִי לְקוֹחוֹת לְדַחוּתָם אֵצֶל הֵנִי בְּנֵי חוּרִין לְפִי שְׁכָבֵר נִכְנָסוּ שְׁעַבְדָּם תַּחַת שְׁעַבְדָּם הַנְּכָסִים וְעוֹד אִם הַלּוֹקַח לְקַח בְּאַחֲרִיּוֹת לְמָה לֹא יַחְזוֹר וְיִגְבֶּה אוֹתָם ה' בְּנֵי חָרִי מִן הַפָּהּ וּצ"ל דְּאֵיִירִי כְּגוֹן הַנָּף ה' מְשַׁעֲבָדִי הֵם מְנַכְסֵי עֲצָמוֹ שְׁשַׁעֲבָדָם הָאֵב וְהֵנָּה ה' בְּנֵי חוּרִין מְנַכְסֵי עֲצָמוֹ דְּחוּבַת הָאֵב מוּטָל עַל נְכָסֵי הָאֵב וְלֹא עַל נְכָסֵי הַבֵּן.

וּבְהָא נִיחָא נְמִי דְּקָאֲמַר ר' יְהוּדָה בְּנוֹ קוּדְמוֹ שְׁמַצְנָתוֹ עַל אָבִיו וְהָא דְּאֲמַרִינָן דְּלִכ"ע מְצוּנָה דְּגוֹפִיָּה עֲדִיף אֵלָא וְדָאִי ה"פ שְׁמַצְנָתוֹ עַל אָבִיו וְיָכוּל הַפָּהּ לְגַבּוֹת פְּדִיוֹן עֲצָמוֹ מְנַכְסִים שְׁשַׁעֲבָד אָבִיו וְהָא דְּאֲמַרִי' דְּכֶהֱן טָרִיף מְשׁוֹעֲבָדִי לֹא שְׁיִפְדָּה בְּקַרְקַע דָּאִין פּוֹדִין בְּכוּר בְּקַרְקַע אֵלָא ב"ד גּוֹבִין הַקַּרְקַע הַמְּשׁוֹעֲבָד לְפָדִיוֹן הַבֵּן וּמוֹכְרִין אוֹתוֹ וּפּוֹדִים בְּדָמִי' וּי"מ דְּהָא בְּנֵי חָרִי בְּמַטְלִטְלִי' אֵיִירִי וְהִשְׁתָּא לֹא מְצוּ הִדְרוּ עֲלֵיהֶם לְקוֹחוֹת וְלֹא מְצוּ לְמִימַר הַנְּחִתִי לְהָ מְקוֹם לְגַבּוֹת הֵימִינוּ: וְלִמְדָתָם וְלִמְדָתָם כָּל שְׁמַצְנָתוֹ לְלַמֵּד עֲצָמוֹ וְכו' וְלֹא נִיחָא

בְּנֵי הָאֵל כִּי הָיָה דְתַפְדָּה דְלַעֲלִיל דְהֶתֶם חַד תִּיבָה הוּא דְכַתִּיב תַּפְדָּה וְקָרִי' תַּיְפְדָּה הִילְכָהּ שִׁינָה לְמִימַר כָּל שְׁמֻצוֹנָה לְפָדוֹת עֲצָמוֹ וְכו' אֲבָל הֵכָא שְׁתֵּי תִיבּוֹת הֵם וּב' מִצּוֹת הֵם לְלַמּוֹד וְלָמַד אֲמָרִי שִׁינָהוּ תְלִיּוֹת זֹו בָּזוֹ וְנ"ל דְמִסְתַּבְרָא לְמִימַר הֵכִי דְאֵם לֹא לְמַד הִיאָה יִלְמַד לְאַחֲרֵים: הָא לֹן וְהָא לְהוּ פִּרְש"י שְׁשֻׁמוּאֵל דְּבַר לְבָנֵי מְדִינָתוֹ בְּבָבֶל שְׁהִיּוּ הוֹלְכִים וְגוֹרְסִים מְשֻׁנְיֹוֹת הַתְּנָאִים בֵּא"י וּמִתּוֹךְ שְׁלֹמֹמְדִים חוּץ לְמִקּוּמָם אֵין צְוֹרְכֵי הַבַּיִת מְוֹטְלִים עֲלֵיהֶם הִילְכָהּ נוֹשְׂאָא אִשָּׁה דֵה"ל בְּלֹא הֶרְהוּר וּר' יוֹחָנָן דְּבַר לְבָנֵי א"י שְׁהִיּוּ לֹמְדִים בְּמִקּוּמָם וְאֵם נוֹשְׂאִים אִשָּׁה יְהָא צְוֹרְכֵי הַבַּיִת מְוֹטְלִים עֲלֵיוּ וַיִּבְטְלָהּ וּק' לֵר"ת אֲדַרְבֵּה אֵם נִשְׂאָא אִשָּׁה הִיאָה יִלְהֵ חוּץ לְמִקּוּמוֹ לְלַמּוֹד תּוֹרָה וְהֵלֵא הוּא צְרִיף לְחִזּוֹר אַחַר פְּרָנְסַת אִשְׁתּוֹ וּבְנָיו וּבִפ"ק דְּגִיטִין אֲמָרִי שְׁשֻׁלַח ר' אֲבִיָתָר בְּנֵי אָדָם הַבָּאִים מִשָּׁם לְכָאן הֵם קִיָּמוּ בְּעֲצָמָם וַיִּתְּנוּ הֵילָד בְּזוֹנָה פִּי' שְׁצָרִיכִים בְּנָיו וּבְנוֹתָיו פֶּן לְהַתְמַשְׁכֵּן בְּעֵבוֹר מְזוֹנוֹתֵיהֶם ע"כ נֵר' לֵר"ת לִפ' אֵיפְכָא דֵר' יוֹתָנָן דְּאָמַר רִיחִינִים בְּצוֹאָרוֹ לְבָנֵי בָבֶל דְּבַר שְׁאִינָה יְכוּלִים לְהַנִּיחַ נְשׁוֹתֵיהֶם לְלַמּוֹד תּוֹרָה וְעוֹד שְׁהֵם עֲנִיִים וְשֻׁמוּאֵל דְּבַר לְבָנֵי א"י שְׁלֹמֹמְדִין תּוֹרָה בְּמִקּוּמָן וְהֵם עֲשִׂירִים וְטוֹב לֹו שְׁשֻׁלַח אִשָּׁה וְיִלְמַד תּוֹרָה בְּטַהֲרָה וְאֵל תַּתְמָה שְׁשֻׁמוּאֵל שְׁהִיָה בְּבָבֶל שְׁדִיבַר לְבָנֵי א"י לִפִּי שְׁהִיּוּ לְפָנָיו תַּלְמִידֵי' דֵא"י וְכו' ר' יוֹחָנָן דְּיַבַר לְתַלְמִידֵיו שְׁהִיּוּ לְפָנָיו מְבָבֶל וְכו' כִּיּוֹצֵא בְּזֵה בִפ"ק דְּשִׁבְתָּ מֵאֲמַתִּי הַתְּחִלַת סְעוּדָה רַב אָמַר מְשִׁיטוֹל יָדָיו וּר' חֲנִינָא אָמַר מְשִׁיטִיר חֲגוּרוֹ וּמְפָרֵשׁ הֶתֶם הָא לֹן וְהָא לְהוּ וְע"כ ר' חֲנִינָא לְבָנֵי בָבֶל אֵיירִי כְּדָאֻמַר הֶתֶם הֵנִי חֲבָרִין בְּבִלְאֵי לְמ"ד תַּפְּסִילַת עֲרַבִית רְשׁוֹת פִּינּוֹן דְּשָׂרְיָא לִיָה הֵימְנִינָה לֹא מְטָרְחִי לִיָה וְכו' בִּפ' לִיָלֵב וְעַרְבָה (מ"ח).

(גַּבִּי אֵין לֹו מְקוּם לְהוֹרִיד כְּלָיו רַב חֲזִיָא בַר רַב אָמַר פִּיחַת בַּהּ ד' וְרִיב"ל אָמַר מְדַלִּיק בַּהּ אֵת הַגֵּר וְלֹא פְּלִיגֵי הָא לֹן וְהָא לְהוּ וְע"כ הָא דְרַב לְבָנֵי א"י דְלֹא עֲבָדֵי תְרֵי יוֹמֵי: דָּף ל' גְּמָרָא אֵדִידִיף אֲצוֹנָרִי דְבַרְיָה מְשִׁיטִסַר וְעַד כ"ב פִּירֵש"י לְהַשִּׂיאֹו אִשָּׁה וּמִיָהוּ עֵיקַר הַמְצָנָה לְהַשִּׂיאֹו סְמוּךְ לְפָרְקוֹן כְּדָאֻמַרִי בִּיבְמוֹת וַיִּנְדַּעַתְּ כִּי שְׁלֹם אֶהְלָהּ זֵהוּ הַמְשִׂיאִ אֵת בְּנָיו סְמוּךְ לְפָרְקוֹן וְזֵהוּ סְמוּךְ לְגַדוּלָן כְּדְמוּכַח בְּסִנְהֵד' מְדַפְרִיף מִיָנָה אֶהְיָא דְלֹא תַחֲלַל אֵת בַּתָּהּ לְהַזְנוֹתָהּ זֵה הַמְשִׂיא בַתּוֹ לְקַטָּן וּמְשַׁנֵּי סְמוּךְ לְפָרְקוֹן וְהֵכָא נָקֻט זְמַן שְׁאָדָם רָגִיל לְהַשִּׂיא בְּנוֹ שְׁבָאוֹתוֹ הַפָּרֵק יֵשׁ לְחִזּוֹר לְהַשִּׂיאֹו אִשָּׁה: לֹא צְרִיכָא לְיוֹמִיָה פִירֵש"י לְיוֹמֵי הַשְּׁבוּעַ וּי"מ הַיּוֹם עֲצָמוֹ יִשְׁלַשׁ וְע"כ סָדַר רַב עֲמָרָם לֹומַר כָּל יוֹם קוֹדֵם פְּסוּקֵי דְזַמְרָה מְקָרָא מְשֻׁנָה וְתַלְמוּד וּמְפָר"ת אָנוּ סוּמְכִים אֶהָא דְאָמְרִינּוּ בְּסִנְהֵדְרִין תַּלְמוֹ' בְּבָלֵי בְּלוּל בְּמִקְרָא בְּמִשְׁנָה וּבַתְלִמוּד וְכו' אָנוּ יוֹצְאִים יְדֵי חוֹבוֹתֵינוּ: נְקָרָאוּ רֵאשׁוֹנִים סוּפְרִים מִפ' בִּירוּשְׁלַמִי שְׁעֲשׂוּ כָל הַתּוֹרָה סְפִירוֹת כְּגוֹן אַבּוֹת מְלָאכּוֹת חֶסֶר א' וְאַרְבַּעָה אַבּוֹת גְּזִיקִים וְכִיּוֹצֵא בְהֶם: אֵל תַּגְמַגֵּם וְתֹאמַר לֹו אֶלֵא אֲמוֹר לֹו מִיָד וְהָא דְאָמְרִי, בִּירוּשְׁלַמִי אֵלוּ מְצִיאוֹת דְּצוֹרְבָא מְרַבְּנָן מְשַׁנֵּי בְּדַבּוּרֵיהָ בְּמַס' אוֹמַר ר"ת דְּהֵינּוּ אֵם שׁוֹאֲלִים אוֹתוֹ לְמַדְתָּ מִסְכַּת זֹו אֵל יִתְגָּאָה לֹו לְמַדְתֵּיהָ אֲבָל אֵם שׁוֹאֲלִים מְמַנּוּ דְבַר הֶלְכָהּ אוּ צְרִיכִים לְלַמּוֹד הַמְסַכְתָּא צְרִיף שְׁהִיּוּ מְחַנְדְּדִין בְּפִיו וְאֵל יַגְמַגֵּם בְּדַבְרָה וְהָא דְאָמְרִי לְמַד לְשׁוֹנָה לֹו אֵינִי יוֹדַע הֵינּוּ בְּמִילֵי דְעֻלְמָא: ע"ב גְּמָרָא אֵם בְּרַזֵּל הוּא מְתַפּוֹצֵץ תִּי' דְּהָא קָרָא קְאָמַר שְׁהַפְטִישׁ מְפּוֹצֵץ הַסְּלַע וַיֵּשׁ שְׁמַגִּיָּהִים בְּכָאן מְתַפְּעָפַע וְאֵם סְלַע הוּא מְתַפּוֹצֵץ שְׁנֵא' הֵלֵא כֹה דְבָרֵי כָאֵשׁ גָּאֵם ה' וְכַפְטִישׁ יְפּוֹצֵץ סְלַע שְׁהָאֵשׁ מְפַעְפַע הַבְּרַזֵּל וְהַפְטִישׁ מְפּוֹצֵץ סְלַע וּר"ת מִפ' סְלַע שְׁמַשְׁבַּר אֵת הַבְּרַזֵּל וְה"ק וְכַפְטִישׁ יְפּוֹצֵצְנוּ הַסְּלַע כְּדָאֵיתָא בְּמַדְרַשׁ שְׁלַקַח סְנִפִירִינוֹן נִתְּנוּ עַל הַסְּדוֹן וְהִפָּה בְּקוֹרְנָס נְבִקַע הַקּוֹרְנָס וְנִבְקַע הַסְּדוֹן וְסִנְפִירִינוֹן לֹא זֹו

ממקומו: שרשות אחרים עלי' אף על פי שמעשה ידיה אינו של בעל אלא מדרבנן מ"ם מצויה בכל יום אצל בעלה ואינה יכולה לשמש אביה: דף ל"א גמרא בקשו אבני אפוד [וכו'].

בבית שני הנה דאלו בבית ראשון לא עשו פרה אדומה דעזרא עשה השנייה. תי' דהא אבני אפוד בעי שמיר פדאמרין בריש מי שאחזו שמיר דאייתי משה לאבני אפוד ובסוטה תנו משמתו נביאים אחרונים בטלו אורים ותומים ומשחרב בית המקדש בטל שמיר וצ"ל דבמקדש שני קאמר וכן מוכיח מדקאמר במקדש סתם ובגמ' דקתני כשחרב מקדש ראשון אמילתי אחריתי וא"ת אי בבית שני הנה שמיר היכי קאמר במס' ע"ז גבי אבני אפוד (נ"א אבני מזבח) ששקצום אבני יון היכי לעביד לתברינהו אבני שלימות אמר רח' לינסרינהו לא תניף עליהם ברזל אמר רח', ומאי קושיא לעביד ע"י שמיר וי"ל דשמיר אינו עושה אותם שלימות דאפי' חגירת צפון פסול במזבח פדאמרי' בפ"ק דחולין ואי אפשר לעשותם חלקים כי אם ע"י ברזל: והנה מפתח מונח וכו'.

וא"ת למ"ד משל אב אמאי לא הקיצו משנתו ונהלא אין הבן חייב לכבדו משל עצמו וי"ל דשאני הכא דלא הפסיד אביו אלא שמשך ידו מאותו ריחן שלו ועי"ל דנהי דאינו חייב לכבדו משלו מ"מ אסור לצערו בשביל אותו ריחן: גדול המצנה ועושה אע"ג דאמרי' בחגיגה משל למלך שאמר לעבדו להשכים לפתחו למי יש לו להחזיק טובה יותר לנשים שאין דרכן להשכים פאנשים דלא דמי להך דהתם שניהן מצווין ומי שאין דרכו עדיף טפי כשהוא עושה והיינו טעמא דמי שמצווה ועושה עדיף לפי שדואג ומצטער תדיר שירא שמה יעביר וצריף לכוף את יצרו יותר ממי שאינו מצווה שאם ירא יניח ועוד שאין הקב"ה צריף כלום לכל המצוות אלא שאומר ונעשה כרצונו הילכף המצנה ועושה הוא עושה רצון קונו אבל מי שאינו מצנה ועושה לא שייף לומר עושה רצונו שהרי לא צוה לו כלום ומ"מ יש שקר: לא מפקידנא ועבידנא מכאן מדקדק ר"ת שהנשים יכולים לברך על כל מצנת עשה שהזמן גרמא אע"ג דפטירי לגמרי ואפי' מדרבנן לא מחייבי כדמוכח במ' ברכות [בפ'] מי שמתו מוטל גבי נשים חייבות בקידוש דבר תורה ואין כאן משום לא תשא (הילכף פיון שמתכוננות לברכה) את שם ה' לפי שמברך ברכה שאינו צריכה דהך דרשא אסמכתא בעלמא היא דהא אמרי' בפ' מי שמתו ספק קרא (אמת) [ק"ש] ספק לא קרא יחזור ויקרא ולא אמרי' מספיקא משום לא תשא הילכף פיון שמתכוננות לברכה אין כאן משום לא תשא דאי לאו הכי במה הנה שמח רב יוסף ונהלא הנה מפסיד כל הברכות פולן ברפת ציצית ותפילין וכמה ברכות ואמרי' בפ' המניח האי מאן דבעי למהני חסידא ליקניי מיילי דברכות ועוד הביא ראיה מהא דאמרי' בפ' בתרא דעירובין דמיכל בת שאול היתה מנחת תפילין ולא מיחו בידה חכמים לר' יוסי דאמר נשים סומכות רשות אבל לרבי יהודה דפליג עליה הותם מיחו ומסתברא לומר מה שמיקחו מפני שהיתה מברכת ש"מ לר' יוסי שרי לברוכי.

ועוד הביא ראיה מהא דאמר רב אחא בערבי פסחים סומא פטור מלומר הגדה ופריף (ואמר) [לי' והאמר] רב אחא שאלתינהו לרבנן דבי רב ששת מאן אמר אגדתא בי רב ששת רב ששת ובי רב יוסף רב יוסף ומוכח הותם דלא פריף אלא ממה שמוציאים לאחרים אבל מה שמברכות הם עצמם לא ק' ליה אע"ג דאיכא ברכה דאשר גאלנו.

מי' אין זו ראיה דעדיפא מינה שרי ועוד דבכרפת אשר גאלנו ליפא וציונו אבל תי' דהיאף אמר וצונו במילתא דלא מחייבא לא מדאורייתא ולא מדרבנן וגם נראה דמסומא אין כ"כ ראיה דסומא מחייב מדרבנן אע"ג דפטור מדאורייתא פדמוכח ההיא דפסחים דקסבר רב שישת ורב יוסף דמצה בזמן הזה מדרבנן ולכף היו יכולים להוציא אחרים ש"מ דאינהו מחייבי מדרבנן הילקף יכולים לכרף כמו בנר חנופה ובמצוה דרבנן ומה שחייבו סומא מדרבנן ואשה פטורה לגמרי י"ל דהוא ממין בר חייבא ועוד שלא יראה פגוי שאינו נוהג בתורת ישראל כלל אי פטרות ליה מפל המצות אבל אשה מחייבה במצות עשה שלא הזמן גרמא.

ורבי' יצחק בר' יהודה הביא ראיה דנשים מברכות על מ"ע שהזמן גרמא מהא דהפל עוליה למנן ז' אע"ג דאשה אינה מצוה לעסוק בתורה ואר"ת דאינה ראיה דברכת התורה לפניה ולאחריה לאו משום מצות תלמוד תורה שאפ"י בירף ברכת הערב נא או נפטר באהבה רבה חוזר ומברף לחובת קריאת התורה תדע שפהו הקורא במקום לוי מברף וחוזר ומברף ועוד דילמא מה שאשה וקטן עוליה למנן ז' היינו באמצע שלא היו רגילים לברף פדאמרי' בפ' הקורא את המגילה תנא פותח מברף לפניה החותם מברף לאחריה: דף ל"ב ע"א גמרא רב יהודה אמר משל בן.

יש לדקדק למ"ד משל בן אם נזדמן לו כבוד אביו ואבידת חבירו ואביד' עצמו פי'עו יעשה אם יעסוק בכבוד אביו אבידת חבירו קודמת פדאמרי' באלו מצואות יכול א"ל אביו אל תחזיר יכול ישמע לו וכו' והיינו אל תחזיר אלא עסוק בכבודי דאי אל תחזיר בחנם לא איצטריף קרא ואם יעסוק באבידת חבירו אבידת עצמו קודמת ואם יעסוק באבידתו הו"ל פיבוד אב קודם ונר' שיניח פיבוד אב ואבידת חבירו ויעסוק באבידתו דהא דאמרי' חייב לכבודו ומשל בן היינו פשהו נהנה מן הממון שמכבודו בו אבל היכא שאינו נהנה מן האבידה שמפסיד הן אעפ"י שהוא נהנה שהיה מכבודו בדרך אחר בשעה שמחזיר האבידה פהאי גוונא אינו חייב לכבודו ולהפסיד ממנו אע"ג דאמרי' פדי שיטול ארנקי של בן ויטול לים ואינו מקלימו למ"ד משל בן הים הוא נהנה מן הממון עצמו שמפסיד הן שיש קורת רוח לאביו בכף במה שזורקו לים פגון למרמה אימתא אאינשי ביתיה דאי לאו הכי אלא שמשליכו בחנם רשע הוא ועובר משום בל תשחית ואין חייב לכבודו בזה ועוד יש חילוק בזה שאין לו להקלימו אם עשה: אורו ליה רבנן לר' ירמיה כמ"ד משל אב הכי הלכתא וכן פסק בשאלתות דרב אחאי בפ' וישמע יתרו והיכא דאין לו לאב ואית ליה לבן חייב ליתן לאביו ואפ"י לאחרים צריף ליתן צדקה וכן פתב ר"ח דאם אין לו לאב והבן אמיד פייפי' ליה לבן לפרנס אביו פדאמרי' בפ' נערה שנתפת' דאי אמיד פייפי' ליה לזון את בניו וכ"ש אביו ועוד הביא ראיה מן הירושלמי מעובד' דר' יוחנן שפופין את הן לזון את האב ונר' דאין ראיה משום דהיא בכותב נכסיו לבניו איירי והכי מיימי לה בפ' נערה שנתפתתה.

ועוד הביא ראיה מההיא דתני רשב"י מצי' שהקפיד המקום על כבוד אב ואם יותר מכבודו בכבודו הוא אומר כבד את ה' מהונה ואם יש לה ממון חייב ואם לאו פטור בכבוד אב ואם נאמר כבד את אביו ואת אמה בין שיש לו בין שאין לו אפ"י הוא מחזר על הפתחים ולא שייתן לו ממנו ומחזר על הפתחים אלא בגופו מכבודו ומבטל ממלאכתו

ומתוך זה צריך לחזור על הפתחים: דמחיל ליה ליקריה והודיעו תחלה כן שלא יהא כמו נתבונן לאכול בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה שצריך פפרה: ע"ב גמרא זקן אשמאי פירש"י אשם רשע ועם הארץ.

וק' דהיכי קאמר איסי ו' יהודה או' שכל שיבה משמע ואפי' זקן אשמאי נהלא מצוה להפנותו לקללו ומפ' ר"ת אשמאי לשון שמו וצדו כמו פתיחי שימאי כלו' בורועם הארץ פדמתרגמינו והאדמה לא תשם [וארעא] לא תבור: אין זקן אלא חכם שנאמר אספה לי שבעים איש מזקני ישראל מתוך פירש"י משמע דדריש ג"ש זקן מזקני וכן פי' בהדיא בשמעת'י גבי אי ס"ד פדקאמר ת"ק וכו' ותמ' לי אי ג"ש היא ליבעי מומחי' פי התם ועוד גיליף מזקני דכתיב גבי חליצה דמרבי' ואפי' הקדושות.

ומפ' ר"ת דלאו ג"ש ממש היא אלא פי' בעלמא הוא כמו אין פגיעה אלא תפילה שנאמר אל תפגע בי וא"ת אפתי פי' מחליצה וי"ל מדכתב רח' שיבה ש"מ לאו בזקני השוק איירי אלא לאצרוכי חכמה בהאי שיבה דלא תימא כל שיבה במשמע וא"ת לא לכתוב רח' שיבה וממילא ידעינו דלא ילפינו מחליצה דא"כ בפני כל אדם יעמוד כמו חליצה דהפל פשרים לה וי"ל דאי לאו שיבה הו"א דזקן אתא לזקנה ולא לחכמה להכי איצטריך שיבה לגלויי עליה דזקן דבעי חכמה בהדי שיבה: איפא בינייהו יניק וחסים מדלא קאמר זקן ולא חסים ש"מ דר' יוסי הגלילי מודה דלא סגיא בשיבה לחודה ועוד דא"כ היינו דאיסי בן יהודה דע"כ איסי בן יהודה סבר דזקן היינו יניק וחסים וליפא בינייהו מידי דאין לומר שבא איסי בן יהודה לומר אפי' זקני גויים דהא לקמן בטר דפסק ר' יוחנן הלכה פאיסי בן יהודה קאמר דר' יוחנן קאזים מקמי סבי ארמאי ולמה לי טעמא דכמה הרפתקי דעודו עליהו.

ועוד דרבה הנה עביד להו הידור ולא קימה ובשיבה כתיב קימה אלא מפני דרוך ארץ הו חולקים להם פבוד ולא בא איסי לרבות אלא זקן אשמאי ולא סבי ארמאי. ות' לר' יוסי הגלילי קר' דשיבה למה לי י"ל דאיצטריך לגלויי עליה דזקן דבחכם לחודיה איירי דלא תימא דבעי זקן כמשמעו וחסים.

ועוד י"ל דאיצטריך שיבה לר' יוסי הגלילי לאשמועי' דלפעמים צריך לכבדו מפני [שיבתו] (שבועתו) דהא איהו הנה [סבר] יניק וחסים חייב לעמוד מפני זקן וחסים שאם היו שוין לא הנה צריך לעמוד דדוקא תלמידי חכמים שבבבל אמרי' באלו מציאו' שחיבים לעמוד זה מפני זה.

עי"ל דבין לר' יוסי הגלילי ובין לרבנן שמעי' משיבה דצריך לעמוד מפני זקן שאינו אשמאי אע"פ שאינו מופלג בחכמה אלא דדרשי' רבנן זקן מזקנה למעוטי יניק וחסים אפי' הוא מופלג ור' יוסי הגלילי סבר צריך לעמוד מפני יניק וחסים אם הוא מופלג בחכמה: א"כ נכתוב רח' [מפני שיבה] תקום והדרת תקום והדרת פני זקן וא"ת בלאו הכי נמי אית לן למדרשיה אדלעיל ואדלקמיה כדאשכ' גבי נשף ותרבי' דתרונוהו קיימי אפסר ואאוקל וכן גבי נבילה בפ' כל שעה דנתינה ומכירה קיימי אגר ואנכרי וי"ל דשאני הקא דאין לשון מפני קאי אוהדרת אלא פני כמו פני זקנים לא נהדרו ואין לשון פני קאי על תקום אלא מפני כגון זה.

ועוד נר' לפרש דבין לר' יוסי הגלילי בין לת"ק שמעי' משיבה דצריה לעמוד כגון לא אוכל לקום מפניה: והוה דה' פסוקים אין להם הכרע פתיבנא בכבא מציעא באיזהו נשף וה"ר יעקב מאורנילש תירץ דהכא גבי שיבה דה"ה גבי שיבה וזקן איפא למטעי ולאוקומי שיבה וזקן בחד גברא הילכף אי לא פתיב אלא חד זקמנא הנה גר וגוי וליפא למימר חד גברא הוא: דף ל"ג גמרא אין בעלי אומניות' רשעים לעמוד וכו' תי' מה שינה הכא לשון רשאים דמשמע דאיפא איסורא וי"ל [דמיינרי] דעוסקים במלאכת אחרים וי"מ דרשאים הוי כמו חייבים כי ההיא דתנו ביערכין (כ"ח:): פ' המקדש שדהו אומדים כמה אדם רוצה ליתן בשור זה לעשות עולה אע"פ שאינו רשאי: שני חומשי'.

פירש"י לשון חומש הספר וי"א דה' חומשים יש בתהילים כמו בס"ת. אשרי האיש.

כאיל תערוג. אף טוב לישראל.

תפלה למשה יאמרו גאולי ה'. וכל א' מהספרים מסיים באמן בר מאחרון שהוא סוף תילים: שמא בהם היה יושב ומהרהר לא היה צ"ל בהן אלא סוד ה' ליריאו הנה דהכי איתא במדרש ב"ר פשאל ר"א למה לא עמד השיב לו יבא עלי אם לא הייתי מסתפל בס' תילים: ע"ב בגמ' אין ת"ח רשאי לעמוד מפני רבו וכו'.

תמי' לי כל הני דלעיל שהיו מקפידין אפי' בסעודה וכי כולהו מייני בשלא עמדו שחרית ערבית ואין נראה לחלק בין רבו מובהק דהא מפרש טעמא שלא יהא כבודו מרובה מכבוד שמים.

ואין לו' דוקא קא' להשכים לפתחו או ללכת במקום שעתידי רבו לעבור כדי לעמוד מפניו כמו שמשפטים ומעריבין לכבוד שמים לתפילה דא"כ מאי קאמר שלא יטריח ונראה לפ' דדוקא קאמר בבית המדרש או במקום הצנוע אבל במקום שיש שם בני אדם ויחשדוהו אם לא יעמוד מפניו חייב ואי הנה מפרשי לשון רשאי חייב ניחא: ואימה זו מורא משקלות.

וק' שלא מצינו בשום מקום דכתיב בהו מורא ואית דגרסי מכשולות דכתיב ולפני עור לא תתן מכשול וי"ל דלא דמי דבעמידה לפני זקן שינה מורא השם טפי פדאמרי' ומורא רבך כמורא שמים את ה' אלהיה תירא לרבות ת"ח ור"ת מפרש דמשקלות פתיב מורא משום דבתרין דלפני עור לא תתן מכשול ויראת מאלהיה לא תעשו ענל במשפט בפ' קדושים תהיו ובתר ה"נ פתיב לא תעשו עול במידה במשקל ובמשורה וילפי' הך עול מהך עול דכתיב אצל ויראת.

ומיהו ק' דשבק תלמוד מכשולות דכתיב ביה בהדיא ונקט משקולות וי"מ מוראית משקולות משום דכתיב בפ' זכר את אשר עשה לה עמלק ואתה עיניך ויגע ולא ירא אלהי' היינו שלא היה זהיר במשקולות ועל עון זה בא עמלק דבתר כר' משקולות פתיב בפ' כי תצא והיינו דכתיב במשלי מאזני מרמה תועבת ה' ואבן שלימה רצונו וסמיה לי' בא זדון ויצא קלון כלומר על עון זה בא עמלק זדונו וקלונו: קום מקמיה וקלא תיחוש ליקרא דידי לפי שגם אני הייתי עומד אם הייתי רואהו אבל אם לא היה שמואל עומד מפניו גם רב יהודה לא היה לו לעמוד מפניו פדאמרי' בינש נוטלין והלכתא חולקים כבוד לתלמיד

במקום הרב והלכתא אין חולקים ול"ק הא דפליג ליה רביה יקרא והא דלא פליג ליה רביה יקרא: איבעיא להו רכוב פמהלך דמי.

הנה מצי לאוכוחי מאביי דלעיל דקאנים משמיה דרב יוסף מפי הנה חזי אידנא דחמריה אלא דניחא ליה למפשט מבריינתא ולא דמי לספינה דאמרי' בפ"ק דב"מ (ט'): דלא חשיבא פחצר מהלכת דמינח קא ניחא ומיא הוא דקא ממטו לה דהת' טעמא משום דילפי' מינה ומינח ניחא ואיהי קא מסגי' תותא תדע דהא בפ"ק דשבת אמרי' אגוז על גבי מים לאו היינו הנחתו ולא אמרי' דמיא קא ממטו לה: מפני לומדיה עומדים מפניה לא כ"ש.

וא"ת והא בפ' בתרא דמכות קא עביד ק"ו איפכא דקאמר פמה טפשאיי הני אינשי דקיימי מקמי ס"ת ולא קיימי משמיה גברא רבא. וי"ל דלעולם ס"ת עדיפא אלא ה"פ התם טפשאיי נינהו דקיימי משמיה ס"ת ולא קיימי משמיה גברא רבא דס"ת גופו לא ידעי' אלא מק"ו דגברא רבא: חכם עובד עומד מלפניו ד' אמות.

במס' הוריות מפ' סדר אחר וי"ל דהתם מיירי בבית המדרש שיהיו יושבים שורות שורות והקא בר"ה פי ההוא מעשה דמשה: דף ל"ד ע"א גמרא ותפילין. אע"ג דקי"ל בהקומץ רבה דלילה זמן תפילין ונהלכה ואיןמורים פן מ"מ הוי זמן גרמא לפי שאינו נוהגות בשבתות וי"ט פדאי' בפ' בתרא דעירו': וציצית אר"ת דהיינו כר"ש בפ' התכלת דסבר לילה לאו זמן ציצית הוא ופוסטר נשים מציצית והלכתא פנותיה וסתמא דתלמודא בפ' במה מדליקין פנותיה דמפ' טעמיה דסדין פטורה מן הציצית גזירה משום פסות לילה והיינו דוקא לר"ש והנה מצי למימר טעמא גזירה שמה יקרע פסותו בתוך ג' ויתפרנו דהוי אליבא דכ"ע אלא לא חשש פיון דהלכתא כר"ש וכן בפ"ב דברכות דבמערכ' אין אומרים פ' ציצית בלילה ומסיק דקא' אביי אנו מתחילינו מדמתחלי' במערכא וכיון דמתחלי' גמרי'.

עוד אמרי' בפ"ק דסוּפָה י"א. (רב עמרם חסידא רמא תכלתא לפרזמא דאינשי ביתיה] * מיהו רש"י פי' שם דסבר כמ"ד לילה זמן ציצית וע' תוס' שם אי"ק ס"ט | משמע דכ"ע לא עבדי פו.

תי' היכי חשיבא ציצית מ"ע שהזמן גרמא למ"ד ציצית חובת טלית הוא פיון דכלי קופסא חייבים בציצית א"כ פסות יום חייבת וכסות לילה פטורה וצריף להטיל ציצית לכל פסות יום אפי' יתעטף בו בלילה וכסות לילה פטור אפי' יתעטף בו ביום ומ"ד נמי חובת גבר' הוא ק' דאמרי' וראיתם אותו פרט לכסות לילה משמע דכסות לילה פטורה אפילו פשלוּבְשָה ביום (וא"ת) וגבי פסות יום חייבת פשלוּבְשָה בלילה ואין הזמן גורם לחייב האדם ביום יותר מבלילה ויש לומר דאפילו הכי פיון דלבישת יום גורם החיוב חשיב שפיר הזמן גרמא וילפי' שפיר מתפילין לפטור נשים אע"ג דלא הוּוּ ממש כעין תפילין ולא ידענא מהיכא יש לו לר' סברא זו שחיוב הציצית תלוי במה שהפסות מיוחד ליום אי משום דדרשי' אותו פרט לכסות לילה נר' דה"פ לכסות שאמה לובשו בלילה דלא הוי בכלל וראיתם אותו ונקט פסות לילה לישנא דקרא נקט פסותה אשר תכסה בה אבל פשמתעטף ביום אפי' בכסות המיוחד ללילה חייב למ"ד חובת גברא הוא: מעקה ושילוח הקן נאבידה תי' דבכל הני כתי' לאו במעקה כתי' לא תשים דמים בביתך אע"ג דמוקמי לה במגדל פלב רע או למעמיד סולם רעוע דהיינו שימה בידיים מ"מ פשטי' דקר' קאי

אמעקא ונהכי דריש לה בספרי ועשית זו מ"ע ולא תשים דמים בביתה זו מצות לא תעשה ובשילוחם הקן פתיב לא תקח האם על הפנים ובאבידה פתיב לא תוכל להתעלם ונר' דלא שנייה לא תשים דמים אלא כשבונים תחילה בית על דעת שלא לעשות מעקה דאפי תבנה בית חדש קאי שלא יבנהו לדעת פן לשום דמים בביתו אבל אם הנה דעתו לעשות מעקה ולאחר שבנאו נמלה או שעשה מעקה ונפל אין בו אלא עשה שילוחם הקן נמי משפחת לה פגון שנטלה ע"מ לשלחה דליכא אלא עשה פדאי' בפ' בתרא דחולין.

ואבידה נמי משפחת לה פדאי' בפ' אלו מציאות (כ"ו) (עולה) [שניטלה] לפני יאוש ע"מ להחזירה ולאחר יאוש נתפגון לגזלה אינו עובר אלא משום השב תשיבם. וא"ת פיון דמחוייב בהשבה איכא לאו דלא תגזול אע"ג דלא אתא לידיה באיסורא מידי דהנה אפובש שכר שכיר דברישי אינהו נשה וי"ל דלא שנייה לא תגזול מאחר שנתניאש: נברי בעו חיי נשי לא בעו חיי ומה"ט אין שנייה לדרוש במזונה בניכם ולא בנותיכם כמו שאנו דורשים בתלמוד וא"ת בתלמוד פתיב גמי פי היא חיייה ואנרה ימיה י"ל דלא משמע ליה נתינת טעם כ"כ כמו למען ירבו ימיכם וא"ת והא למען ירבו ימיכם קאי נמי את"ת דדרשי' מיניה בפ' כמה מדליקין דבעון ביטול תורה בנים מתים כשהם קטנים וי"ל דמ"מ בתלמוד תורה נשים פטורות דכתיב ביה בהדייא בניכם ולא בנותיכם אבל מזונה דלא אתי אלא מהיקשא דת"ת אהני מה שעיקרו פתיב במזונה למען ירבו ימיכם לאפוקי מהקישא: האזרח להוציא את הנשים בסוף הישן מסיק דהלכתא הכי וקר' לדרשא אחרניא: ע"ב בגמ' אמר אביי אשה בעלה משמחה פירש"י בבגדים נאים ובכלי פשתן וק' לר"ת היינו דוקא בזמן שאין ב"ה קיים פדמוכח בערבי פסחים דאמר אנשים בראוי להם פיון ונשים בראוי להם בבגדי צבעוני' ומוקי לה בזמן שאין ב"ה קיים [אבל בזמן שב"ה קיים אין שמחה אלא בבשר שנ' וזבחת שלמים ואכלת שם ותניא בפ"ק דחגיגה ג' מצוות נצטוו יש' ראיה חגיגה ושמחה יש בראיה מה שאין בשתייהן שפולה לגבוה ויש בחגיגה שאין בשתייהן שהיא לפני הדבור ויש בשמחה מה שאין בשתייהן שנוהגת באנשים ובנשים אלמא בגוף הקרבן מחייבי ועוד אמרי' בפירקא גבי קטן עד האינדא מאן אתניא וקאמר אביי עד האינדא דהנה אימיה מחייבא בשמחה אתניא ואי שמחה דנשים בכלי פשתן מה צריכה לבא ירושלים בביתה יכולה לעשות זה ומפ' ר"ת אשה בעלה משמחה בשלמי שמחה שהחובה שלה מוטלת על בעלה ובאלמנה נמי על מי ששרויה אצלו אבל היא גופא לא מחייבא לאייתויי: ואנא אמינא טפלים חייבים נשים לכ"ש.

תי' מה ענין ק"ו זה אצל מצה דמשמע משום דכתיב מצה הוא הא אפי' בלא מצה נמי יכול לדרוש ק"ו זה. וי"ל דאי לא מצה לא אייתו נשים לק"ו דטפלים משום דטפלים אתו לכלל חיובא אבל השתא דכתיב מצה אמרי' ומה מצה דטפלים פטורים נשים חייבות הקהל דטפלים חייבים אינו דין שיהיו נשים חייבות וא"ת האי ק"ו למה ליה גיליף הקהל כמה מצינו ממצה י"ל משום דאי לאו ק"ו הנה ילפי' הקהל מראיה אבל השתא דאיכא ק"ו מוקמינו ג"ש למילתא אחריתי וילפינו נמי האי ק"ו וכי האי גונא אמרי' לעיל לגבי יום הכיפורים פתיבא חוקה ודרשי' ק"ו אע"ג דחוקה הוא ג"ש כדפ' ר"ת פ"ב דזבחים וכן בפ"ק דזבחים גבי היקשא דיליף ר"א אשם שנקנס דמו לפני פסול משום דאייתקש לחטאת דכתיב כחטאת פאשם ורבנו לא ילפינו מהקישא לפסול אשם משום דאתי בק"ו

מעולה אע"ג דרבנן נמי אית להו הקישא פדקאמר התם לרבנן מאי הלכתא איתקש חטאת לאשם אלמא לא אתי הקישא ומפיק ק"ו אע"ג דקי"ל דאין הקישא למחצה: ונילף מת"ת אע"ג דקי"ל בפ"ק דיבמות דף ה' גבי אשת את ואחת אשה ובפ' פל הצלמים גבי נעבד ואתנן דכל היכא דאיכא לאקושי לקולא ולחומרא לחומרא מקשי הכא נ"ל סברא למילף מת"ת לקולא טפי ממורא לחומרא משום דשאני אב ואם דהוקש פבודם לכבוד המקום פדאמרי בסוף אלו מציאות דאע"ג דבכל התורה פולה ק"ל דאין עשה דוחה את לא תעשה ואי לאו דאשמועי דכולכם חייבים בכבודי ק"ו דכבוד אב ואם דחי עשה ול"ת משום שהוקש פבודם לכבוד המקום אלמא לא ילפינן שאר מצוות ממורא: דף ל"ה גמרא ולר' יוחנן בן ברוקה להו מורא ופריה ורביה שני כתובים הבאים כא' תי' אמאי לא פריה אפי' לרבנן דליהו מורא ומזוזה ב' כתובים הבאים כא' ואע"ג דמזוזה ממילא נפקא מלמען ירבו ימיכם וליכא יתורא מ"מ לכתוב מזוזה ולא לכתוב מורא וי"ל דקושני דר' יוחנן עדיפא ליה למצוא צריכותא לתרי קראי: הא שלא הזמן גרמא נשים חייבות מדלא פתב לן רח' הקיש גבי מ"ע שלא הזמן גרמא שנשים פטורות פגון ת"ת ופדיון הבן: אלא למ"ד תפילין מ"ע שלא הזמן גרמא ניחא ליה דהוה ליה ת"ת ופדיון הבן ותפילין ג' כתובים הבאים כא' אבל מ"ע שהזמן גרמא ק' לוח דנילף מצה ושמחה והקהל ג' כתובים הבאים כא' למ"ד ב' כתובים הבאים כא' מלמדי: משום דהוי מצה והקהל ושמחה ב' כתובים הבאים כא' פירש"י דלא פאביי דאמר לעיל [אשה בעלה משמחה.

ונר' דאביי משפח ג' כתובים אחרים: קדוש היום דאמרי בכרכות פ' מי שמתו דנשים חייבות בו דבר תורה וכגון תוספת עינוי י"ה דמרבי' נשים מהאזרח בפ' וליכא לא עונש ולא הנהרה פדאי התם והתלמוד לא חש להארי.

וא"ת אפתי לר' יהודא מ"ע שלא הזמן גרמא נשים חייבות מנ"ל נילף מת"ת דפטרי וי"ל דר' יהודא לא ס"ל כר' יוחנן בן ברוקה ונהו ת"ת ופדיון הבן ופריה ורביה ג' כתובים: לכל עונשים שבתורה.

מתוך פירש"י משמע דמיהו דרשא לחודה שמעי' לאו דמתני' שהרי פי' ולאונן דמתני' עונש מלקות הם וע"ל ההוא (דראב"י [דבי ר"א] פי' דלא מיייתי ליה לפרושי מתני' וא"א לומר פן דהא ע"כ מקמייתא לא שמעי' לאונן דמתני' מדקאמר בתר הכי ואי אשמעי' קמייתא משום דכפרה חס רח' ונ"ל דמיייתי פולהו לפרושי מתני' דכיון דאשכחן שהשנה הפתוב אשה לאיש בכל המקומות הללו סברא הוא דהאי קרא גופיה מוקמי' לכל עונשי שבתורה דשייך בהו חטאת ודלא שייך בהו חטאת אתייא (מבנייא) [מבנייהו] או א"נ סברא הוא לאוקומי ריבוייא לכל עונשים מאחר שהשנה אשה לאיש בכל הגני דוכתי: השנה הפתוב אשה לאיש היינו דוקא היכא דגאמר הפרשה בלשון זכר כי היא דבריש תמורה דפריה אמאי איצטריה ריבוי לענן תמורה לפי שנאמרה הפ' בלשון זכר הא השנה הפתוב אשה לאיש אבל היכא דכתיב בהדיא איש התם ודאי איצטריה ריבוייא פההוא דפ"ד מיתות דמקלל או"א דאמרי' אין לי אלא איש אשה מניין ובפ"ק ד דערכין אין לי אלא איש אשה שהערי' מניין: אשר תשים לפניהם השנה הפתוב.

אשה לאיש. ותי' והאי לפנייהם לא איירי באשה אלא בכשרי' לדון פדאמרי' בפ' בתרא דגטין לפנייהם ולא לפני גוים ולא לפני הדיוטו' ואשה פסולה לדון דהא תנן בפ' פא סי'

כָּל הַפֶּשֶׁר לְדוֹן כְּשֶׁר לְהַעֲיֵד וְאִשָּׁה פְּסוּלָה לְהַעֲיֵד כַּדְּאִיתָא בַּפ' הַחֹבֵל וּפ' שְׁבוּעַת הַעֲדוּת וּי"ל דְּמִתְנִי אֲיִירֵי בְּאִישׁ כְּלו' כָּל אִישׁ הַפֶּשֶׁר לְדוֹן כְּשֶׁר לְהַעֲיֵד וְאִין לְהִבִּיא רְאִיָּה דְּאִשָּׁה כְּשֶׁרָה מְדַכְתִּיב גְּבִי דְּבוּרָה הִיא שְׁפֹטָה אֶת יִשְׂרָאֵל דְּשָׂמָא מְלַמְדַת הֵינְתָּה דִּינִי יִשְׂרָאֵל א"נ מְשׁוּם נְבוּאָה קִבְלוּ אוֹתָהּ עֲלֵיהֶם וְעִ"ל דְּלַפְנֵיהֶם קָאִי אֲדִינִים וְאֲנִידוּנִים וְלַעֲנִן נְדוּנִים מְרַבָּה נְשִׁים אַע"ג דְּפְסוּלִים לְדוֹן וְא"ת מ"ש בְּגִיטִין דְּדַרְשֵׁי לְמַעוּטֵי הַדְּיוּטוֹת וְגוּיִם וְהִכָּא דְּרָשִׁי לְרַבּוֹת אִשָּׁה וּי"ל דְּהֵתָם דְּרִישׁ מְשׁוּם דְּלַפְנֵיהֶם כְּתִיב אֹתוֹבָא אֲלֵהִים דְּכְתִיב בְּפִרְשָׁה וּמָה מְמַעֵט הַדְּיוּט וְגוּיִם: לְכָל מִיתוֹת שְׁבַתוֹרָה פִּי אִם הוּמְתָה הָאִשָּׁה שְׁחִיבִים עֲלֶיהָ אוֹ מִיתָה אוֹ כּוֹפֵר כְּמוֹ עַל הָאִישׁ דְּבַהֲכִי כְּתִיב קָרָא וְכֵן מְשַׁמַּע בְּתַר הַכִּי דְּקָאֵמַר וְאִי אֲשַׁמְעִי הָא פִּינּוֹן דְּאִיכְּ אִיבּוּד נְשָׁמָה חָס רַח' עֲלֶיהָ אֲבָל בְּאִשָּׁה שְׁהַמִּיתָה תַּתְּחִיב כְּמוֹ אִישׁ לָאוּ מְהִכָּא נְפָקָא: מְשׁוּם פְּפָרָה חָס רַחְמָנָא וְא"ת כ"ש אִם לֹא נִכְתְּבוּ כָּלֵל דְּחָס רַח' עֲלֶיהָ טְפִי שְׂאִין בְּהָ לֹא עֲנֻנְשׁ וְלֹא חֲטָאָת וּי"ל דְּקָרָא אִיבּוּדֵיהּ לְעוֹנְשֵׁי הַכְּתוּבִי בְּהִדְיָא בְּנְשִׁים כְּמוֹ עֲרִי' לְאֲשַׁמְעִי דִּישׁ לְהֵם כְּפָרָה: ע"ב גְּמָרָא פִּינּוֹן דְּאִיכָּא אִיבּוּד נְשָׁמָה חָס רַחמ' עֲלֶיהָ.

וְא"ת ע"כ לְשַׁאֲרָ עֲוֹנְשֵׁי וְדִינֵי אֶתָּא לְרַבּוּי דְּלַגּוֹפִיָּה לֹא אִיבּוּדֵיהּ דְּמִקְרָא קָמָא נְפָקָא לָן כִּי יִגַּח שׁוֹר אֶת אִישׁ אוֹ אֶת אִשָּׁה וְמַת וְאֵע"ג דְּבַתְרָה הַכִּי כְּתִיב אֲבָל מֵאֵן דְּמַחְיִיבְתָן סְקִילָה מְחִיב מוֹעֵד כּוֹפֵר וְסְקִילָה וּי"ל דְּאֶכְתִּי אִיבּוּדֵיהּ קָרָא לְכַדְדְרִישׁ רַע"ק בְּשׁוֹר שְׁנַגַּח ד' וְה' מָה אִישׁ נִזְקִיו לְיִוְרְשֵׁי אֶת אִשָּׁה נִזְקִיָּה לְיִוְרְשֵׁיהּ: זְקוֹן הָאִשָּׁה וְהַסְרִיס.

תִּי הִיכִי מְשַׁכַּח לֵה זְקוֹן בְּסָרִיס לְמ"ד בַּפ' הָעֶרֶל (פ.) עַד שְׂיִהִיוּ בּוֹ כְּוָלֵם וּי"ל כְּגוֹן שְׁהִבִּיא זְקוֹן לְאַחַר שְׁהִיָּה בֵּן עֲשָׂרִים שְׁכַבְרָה נּוֹלְדוּ לוֹ כָּל סִימְנֵי סָרִיס: לְהַשְׁחַתָּה לֹא מְצִית אֲמַרְתָּ דִּילִיף פְּאֵת פְּאֵת.

תִּי דְשִׁבְיָה דְרִישָׁא דְלַעֲיֵל זְקָנָהּ וְלֹא זְקוֹן אֲשַׁתָּהּ וְצ"ל דְּאֶבְיֵי לִית לֵיהָ הֵהוּא דְרִישָׁא: נִכְתוּב רַחְמָנָא אֶת שְׁבִיבְתָהּ דְּגִילּוּחַ שְׂיִישׁ בּוֹ הַשְׁחַתָּה הִנּוּ שְׁמַעִי בְּגִלוּיֵי מִקְלָתָא בְּעַלְמָא בְּלֹא ג"ש דְּפִאֵת פְּאֵת: דָּף ל"ו גְּמָרָא נְאָמַר כָּאֵן קָרְחָה וְנְאָמַר לְהֵלֵן קָרְחָה.

תִּי הִיא ג"ש לִית בְּהָ הַפְּנֹאָה כָּלֵל אִפִּי מְצַד א' דְּקָרְחָה דְּכְתִיב גְּבִי כְּהִנִּי דְרִישֵׁי לִיהָ לְחִיבֵי עַל כָּל א' וְא'. וְאֶפְשָׁר דְּרִישֵׁי ג"ש מְלִישְׁנָא יִתִּירָא דְּכְתִיב וְלֹא תִשְׁמִי קָרְחָה וּמְצִי לְמַכְתָּב וְלֹא (תְּקוּחוֹ) [תְּקָרְחוֹ] כְּדָמַרִי, לְעֵיל א"כ לְכַתּוּב קָרָא אֶת שְׁבִיבְתָהּ אַע"ג דְּלֹא דְמִי לְגַמְרֵי לְהָ דְלַעֲיֵל דְּהֵתָם תִּיבָה דְּרִישֵׁי מִינָהּ ג"ש מִיִּתְרָא: אֲמַר לָהּ תְּפִילִין גּוֹפִיָּהּ מְהִכָּא גְּמַר לָהּ.

תִּי מָה בְּכָה מ"מ גִּילִיף נְמִי קָרְחָה מְתִפְלִין דָּאִין ג"ש לְמַחְצָה דְּקִסְבֵּר דְּלֹא נְאָמְרָה ג"ש לְלַמֵּד חִיּוּב וּפְיִטוֹר אֲלֵא לִפ' הִיכֵן הוּא בֵּין הָעֵינִים: בֵּין לְאֶבְיֵי בֵּין לְרַבָּא הִיא בְּנִים אֲתָם לָהּ אֲלֵהִיכֶם מֵאִי דְרִישֵׁי בִיָּה.

תִּי לִי מֵאִי קָא בְּעִי הָא לְרַבְּנָן דְּאִיסִי בֵּן יְהוּדָה נְמִי לֹא דְרִישׁ בְּנִים וְלֹא בְּנוֹת וּי"ל דְּהַכִּי קָא מְבַעֲיָא לִיהָ הִיא בְּנִים אֲתָם מֵאִי דְרִישֵׁי בִיָּה פִי אֲלִיכָא דְּאִיסִי דְּמִסְתַּבְרָא דְּטַעֲמִיָּה דְּאִיסִי מְשׁוּם דְּכְתִיב בְּנִים וְלֹא בְּנוֹת אִי לָאוּ דְּאִיבּוּדֵיהּ לִיהָ דְּאִיסִי לְדְרִישָׁא אֲחִרִינָא: בְּמִשְׁנָה הַסְּמִיכוֹת וְהַתְּנוּפוֹת יְצִיקוּ וּבְלִילוֹת לֹא תִנִּי שְׁהֵם כְּשִׁירוֹת בְּזָר כְּדְמוּכַח בְּהַקּוּמָן רַבָּה וּפְתִיתוּ וּמְלִיחוֹת דְּלֹא קָא חֲשִׁיב צ"ע אִם הֵם כְּשִׁירוֹת בְּזָר וּבְרִישׁ הַקּוּמָן רַבָּה

אמרנו היא דקתני אם לא מלח פשר ליכא למימר אם לא מלח פהו אלא זר וכי תעלה על דעתה שזר קרב לגבי מזבח סי' ששם היתה נתונה מלח למלוח הקמצים פדקת' בההוא פר' ובמסכ' שקלים בנ' מקומות המלח נתון וכו' ומי' אין ראיה שתפסל בזר שאין הזבח נפסל אם לא מלחו בראשו של מזבח: הקבלות וההזאות הולכה וזריקה לא קתני דהולכה בכלל קבלה וזריקה בכלל הזאה: בני אהרן ולא בנות אהרן.

תי' ל"ל קרא בכל הנה עבודות הגשות קמיצות וזריקות דכינון שאינן פשירות אלא ביום כדנפקא לן מביום צוותו א"כ הוי מ"ע שהזמן גרמא וי"ל דנהי דנשים פטורות במ"ע שהזמן גרמא מפל מקום לא מפסלא עבודה באשה מידי דהנה אמילא דאיכא למ"ד בס"ב דע"ז (כ"ז).

(דכשרה באשה אעפ"י שאינה אלא ביום ומי' ק' מסמיכה שאינה עבודה אלא חובה התלויה בבועלים ולמה לי קרא לפטור נשים תיפוק לי דהוי מ"ע שהזמן גרמא דאינה אלא ביום דומיא דשחיטה (דה') [דהא] בעי' תכף לסמיכה שחיטה ועוד דהא דרשי' בפ' הקומץ רבה מה שחיטה בזרים אף סמיכה בזרים וא"כ מסתמא נמי כמו כן נדרוש מה שחיטה ביום אף סמיכה ביום ובהדיא אמרי' בס"פ שני דמגיל', הכי וי"ל דמ"ה אצטריף קרא למימר דאין נשים סומכות דלא תי' מה שחיטה יש בקרבן נשים מי' מתנופה ק' דהיא חובתהבועלים ואינם אלא ביום כדאי' בסוף פ"ב דמגיל'.

ומיהו בתנופה איכא חובת הבועלים עם הפהגים. ומי' ק' למה לי קרא למעט נשים מהגשו' וכל הנה עבודות וקלא אפי' בני אהרן בלא בגדי כהונה הו"ל זרים כדאמרי' בזבחים (פ"ב) דאין בגדיהם עליהם אין כהונתם עליהם וי"ל דאשה פיון דלא פתיב בה בגדי כהונה לא מחוסרת בגדים ואי לאו דממעטי' מקרא הייתי מכשירה בלא בגדים ככני אהרן בבגדים: ע"ב גמרא אי דפריה אלעזר פתיב.

תי' מאי קרא פריה למ"ד בפ' טרף בקלפי לדורות כשרה בכהן הדיוט דדריש אותה לאלעזר ולא לדורות לאלעזר וי"ל דפריה למ"ד לדורות בכהן לכהן גדול: אינו דין שיקבע לו פהו להואתו וא"ת מה לכן צאן שפן קבע לו פלי וכי האי גונא פריה בריש איזהו מקומן וברי' פל המנחות גבי הא דבעי למילף צפון בכו עוף מק"ו דכן צאן וי"ל דהכא לא שייך האי פירכא פיון דכהן גופיה בעי למילף בהזאה ממה שלא קבע לכו צאן לשחיטה וקבע לו להזאה: פהו מניח ידו תחת הבועלים.

וא"ת וקא איכא חציצה בין יד הכהן ובין יד מנחה ואמרי' במנחות פ' ב' מדות גבי הא דקאמר דה' קרבן בשותפות אינם טעונים תנופה דהיכי נעביד נגנפו הא הויא חציצה ופי' רש"י התי' בתנופת פהו לא איכפת לן אי איכא חציצה דעיקר תנופה בבועלים היא ול"ב דהא תנופת פהו ובועלים ילפי' להו מהדדי בג"ש הילכך נר' לפרש דכהן מניח ידו תחת הבועלים היינו למטה מידי הבועלים כההיא דמסכת ביפורים דתנו מוריד הסל מכתפו ואוחזו בשפתותיו והכהן מניח ידו תחתיו ומניף.

ומי' מתוך ריש' דפירקא משמע שהכהן מניח ידיו ע"י האשה ממש דקאמר בירושלמי ואין הדבר פיעור פי' שנוגע ביד האשה ומשני מביא מפר ואינו חוצץ מביא פהו זקן אפי' טימא פהו ילד אין היצר מצוי לאותה שעה מי' מצוי למימר אעפ"י שיד הכהן למטה מיד

האשה פעמים שנוגעים ידו בנדיה על ידי שמתעסקים בתנופה: דף ל"ז במשנה חוץ מן הערלה והפלאים.

בירושלמי דמס' ערלה ר' יונה בעי למה לא תנתן חלה א"ל ר' יוסי לא תנינן אלא הדברים שנוהגים בישראל ובגוים וחלב ביש' נוהגת ולא בגוים מ"ט ראשית עריסותיכם ולא של גוים ותי' מאי קשה ליה מחלה טפי מתרומות ומעשרות ותי' ר"ת דקסבר חלה בזמן הזה דאור' אעפ"י שבטלה מצות הארץ פדאשפחניהו רב הונא בריה דרב יהושע לרפנן דבי רב בפי' יוצא דופן אבל תרומות ומעשרות דרפנן ולא נהי' דהא פלאים מדרפנן פדאמרין בגמרא פלאים מדברי סופרים וקתני להו אלקא משום תרומות ומעשרות לא נהגו בחוצה לארץ אלא במקומות הסמוכות לא"י כמו בכל מצרים עמון ומואב השנויים במס' ידים אבל במקומות הרחוקים לא תקנו תרומות ומעשרות אבל חלה תקנו חכמים בכל המקומות משום דשניכא בכל אדם חלת עיסתו אעפ"י שאין לו קרקע ודמי קצת לחובת הגוף.

ומההיא דירושלמי מדקדק ר"ת דערלה וכלאים ונטע רבעי נוהגים בשל גוים ועוד הביא ראיה ר"ת מההיא דאמרי' בסו' יבמות גוי שהיה מוכר פירות בשוק ואמר פירות הללו של ערלה הן של עזקה של נטע ד' הן אינו נאמן דלהשביח מקחו או' כן אלקא דערלה בשל גוים ואין לו' בשלקחו מישראל מדקת' בסיפא דהא מתני' אבל אם אמר של איש פלוני לקחתי נאמן להחמיר דברי ר' ובפ"ק דמס' ערלה תנו הנכרי מונין לו משעת נטיעתו.

ועוד הביא ראיה מדתניא בתוספתא במס' תרומות פ"ד ב"מ אבל ערלה וכלאי הפרם שונים בגוים אלא בא"י ובסוריא ובח"ל אלא שר' יהודה אומר אין לנכרי אלא פרם ד' בסוריא וח"א יש לו. ועוד ראיה מדאמרין לקמן בח"ל יורד ולוקח ובלבד שלא יראנו לוקח ובגוי הלוקח איירי דאי ישראל כמו שאסור לאכול כהן אסור למכור דערלה אסורה בהנאה.

ועוד ראיה מדאמר' בפ' אין מעמדין דאסרו גבינו' הגוים מפני שמעמידין אותו בשרף הערלה משמע דמירי בכל מקום אפי' במקום שאין ישראל. ולפי מה שהוכחנו שערלה שריף בשל גוים צריף לדקדק היאך אנו מותרים לשנות יין לפי שרגילים לשנות שני גפנים בכל שנה להכריף הגפנים בארץ ואחר שהשריש ראש' מתירי' אותו ונעשה שני גפנים ובכי האי גוונא קרוי ערלה דתניא בפ"ק דר"ה א' הנוטע וא' המכריף וא' המרביע ל' יום לפני ר"ה עלתה לו שנה ולענן ערלה איירי והא דתניא בת"כ ונטעתם כל פרט למרביב ולמכרי' מכאן אתה או' סיפוק גפנים וסיפוק סיפוקו אעפ"י שהבריכן בארץ מותר איכא לשנויי פדמשני בסוטה פ' משוח מלחמה גבי חוזרים מעורכי המלחמה דקתני התם לא חללו פרט למכריף ומרביב והא אנו תנו א' הנוטע וא' המרביב וא' המכריף ומשני ר' יוחנן הא מני ראב"י היא לאו א"ר אליעזר ב"י פרם כמשמעו הכי נמי נוטע כמשמעו נוטע אין מכריף ומרביב לא וכה"ג איכא לשנויי נמי לענן ערלה.

ומי' אף ראב"י נראה דלא מקרי הרפכה פשוט ראש הגפן בארץ וחיתכו באמצע ומבדיל מן השורש דאין זה אלא כמו נוטע זמורה בעלמא. ומי' יש להתיר מטעם ספק ערלה דאמרי' לקמן ספק לי נאני אכול: החוקים אלו המדרשות לפי שאינם אלא רמזים

ואינן כ"כ מפורשי: אשר תשמרו זו משנה לפי שהיא תורה שבע"פ ושמורה בבטנו כי נעים פי תשמרם בבטנה: ומאי אף אקמייתא מה שדוחק התלמוד להסתפק בכך כדי לישוב דברי האמוראים שהיו אוסרים חזש בכבל בפ' רבי ישמעאל במנחות: הרי שבת דכתיב בה מושבות.

פירש"י לא תעברו אש בכל מושבותיכם וק' דהיא קרא לשריפת בת פהו אתיא דלא דחיא שבת כדאמרי בסנהדרין וביבמות וקרא דהכא מדריש לקמן דלא ליבעי שבת הלכה נראה דקרא אתרינא דריש הכא שבת היא לה' בכל מושבותיכם דכתיב בפ' אמר אל הפהנים בענין המועדות כדאמרי לקמן אר"א הואיל ובעניינא דמועדות כתיב היינו דקאמר בפ' יש נוחלין ובגדרים פ' נערה המאורסה מועדי ה' נאמרו שבת בראשית לא נאמרה ופריה עלה בגדרים והא בסופרא כתיב דמפרש דלענין קידוש כתיבא וסד"א הואיל ובעניינא דמועדות כתיבא תבעי קידוש ב"ד במועדו קמ"ל: א"ל שבת ק"ו אתיא.

וא"ת מ"מ תיבטל ללמדך שכל מקום דאדילפת מהתם גיליף משבת ונראה לפרש דר' ישמעאל איירי במצות התלויות בארץ ודומיא דנסכים דאתו מגדולי קרקע ור"ע שהק' משבת ס"ד דבכל המצות קאמר והשיב לו ר"י ש"מ דשבת מק"ו אתיא ממצות קלות שהו חובת הגוף ונוהגת בכל מקום כדדרשי לעיל ואין ללמד שבת מנסכים כלומר דלא קאמינא בשבת וכינצא בהו שהו חובת הגוף: ע"ב גמרא ואידך צריכי דאי כתב רח' ביפורים ולא כתב מלך ה"א מלך דלכבש לאלטר ואידך לכתוב רח' מלך ולא בעי ביפורים ונאנא אמיןא ומה מלך דלכבש לאחר ירושה וישיבה ביפורים לא כ"ש ואידך אי כתב הכי הו"א מידי דהנה אכלה כף מצאתי הגר' בספרי והיא גר' נכונה ול"ג דאי כתב רח' מלך ולא כתב ביפורים דקא מתרים לאלטר דא"כ מאי קאמר בתר הכי ואידך לכתוב רח' מלך ולא בעי ביפורים ועוד מאי כת' ואידך אי כת' הכי הו"א מידי דהנה אכלה הא כבר יהיב טעמא משום דקא מתהני: מושב דכתב רח' גבי מצה ומרור וכו'.

תי' דבפ' כל שעה ובסוף ערבי פסחים דרשי בערב תאכלו מצות לקובעו חובה בזמן הזה וי"ל תנאי היא איכא דנפקא ליה מהאי ואיכא דנפקא ליה מהאי וכה"ג אשפחן בזבחים פ' התערוך גבי עולי' אין מבטלין זה את זה וכהנה רבות בתלמוד: ממחרת הפסח אכול מעיקרא לא אכול דלמ' דאקרוב עומר ונהדר אכול והק' הר"א ו' עזרא ונלא עומר קרב בי"ו וממחרת הפסח ט"ו על שם שהיה הפסח נשחט בי"ד כדכתיב באלה מסעי ממחרת הפסח יצאו בני ישראל ממצרים דהיינו יום ס"ו.

ואר"ת דה"פ דקרא ויאכלו מעבור הארץ ממחרת הפסח מצות וקלוי' כלומר מן הישן אכלו בט"ו בניסן שפינון שהתחיל לילה של ט"ו קרי ליה ממחרת הפסח וקלוי' בעצם היום הזה היינו שאכלו קלי וכרמל לא תאכלו עד עצם היום הזה.

ועוד נר' לפרש דממחרת הפסח על שתי דרכים ממחרת שחיטת הפסח ולא מעיקרו וגם מדכתיב קלוי' בעצם היום הזה יש לנו לפרש דממחרת הפסח דקאמר דהיינו ממחרת אכילת הפסח דהוא יום י"ו ופלוגתא היא בירושלמי במס' חלה ופליגי התם אם אכלו מצה בלילי הפסח מה איסור חזש והתיב רבי אבא בר' כהנא והא כתיב ויאכלו מעבור הארץ ממחרת הפסח אלמא שאכלו מצה בלילי הפסח מעבור.

נדחי לה התיב ר"א קמי ר' יוסי והכתיב ממחרת הפסח יצאו בני ישראל לא בט"ו יצאו וכו': דף ל"ח גמרא וכתוב אכלו את הפסח מ' שנה א"א לו' וכו'. תימה אמאי לא מפיך ליה מקרא בהדיא דכתיב וישפוט הפסח ממחרת באכלם מעבור הארץ ולא היה עוד לבני ישראל מן והיגו בט"ו בניסן מפלל דעד השתא הנה להו מן.

ושמא ניחא ליה למדרש מדברי תורה: שאין איסורו איסור עולם. פירש"י אלא כל י"ו בניסן דכתיב עד עצם היום הזה לאיסוריו דביום י"ו עצמו איסורו עתה אם יש עומר קרב והיגו כר' יהודה דאמר במנחות פר' ישמעאל כל י"ו אסור כי ליכא עומר ולא כמ"ד האיר מזרח מתיר: וה"ה לערלה בשמים.

פירש"י אעפ"י שאין איסורו איסור עולם מי' אסור בהנאה הוא ואין לו היתר תוך ימי איסורו. וק' לר"ת דמ"ם הפירות שגדלו אסורין לעולם מה שאין פן בחדש ומפר"ת דה"ה לערלה בשמים בשנה הרביעית קאמר ובכל עניני ערלה קאמר לפי שבא איסורו משום ערלה פוללו עם הערלה ורבעי יש היתר לאיסורו ע"י חילול אבל ערלה גופה אתיא אף בנ' והרי"ט פ' יש היתר לאיסורו לגרום איסור חדש וערלה מה שאין פן בכלאים דאסור לזרוע ולערום פלאים.

ור"ת הק' לו מהא דקתני בספרי יש היתר לאחר איסורו משמע שהאיסור נפקע. ועי"ל דחדש וערלה אין איסורו איסור עולם דהיינו באילן שגדל בו הפרי אין נאסר הפרי שגדל בו לאחר ג' שנים וכן קנה השבולת אין איסור משום חדש מה שגדל בקנה השבולת לאחר העומר הואיל והשריש קודם העומר וק' לי להאי סי' אמאי נקט תנא איסורא דאילן ושבק איסורא דפרי עצמו דבהכי ניחא טפי כי היכי דתייתי גם ערלה בנ': וה"ה לערלה בשמים.

וא"ת טבל ותרומה ובכפורים גילף נמי מק"ו מחדש שינהגו בח"ל שפן אין היתר לאיסורו איכא למיפרי דהנה מותרים בשאלה משא"כ בחדש ואע"ג דטבל אין בו שאלה פיון דתרומות ומעשרות לא נהיגא אין פאן איסור טבל שאינו בא אלא (מכאן) ומהן ועוד דהחדש והערלה וכלאים חל איסורו ממילא אבל הני אסירי' ע"י מירוח ובכורים בקריאת שם: ע"ב גמרא השמטת פסחים חובת הגוף היא.

וא"ת מ"מ איצטריף לאפוקי מכלל מצות שניצטוו לאחר בניסתן לארץ. וי"ל דלא אר"ש הפלל שילו אלא במצות התלויות בארץ ולא בחובת הגוף וכן פירש"י: בזמן שאתה משמט וכו' פירשתי בגיטין פ' השולח: דף ט"ל גמרא יורד ולוקט ובלבד שלא ילקוט ביד.

תסי' לי אמאי קרי ליה ספק פלאים הא חזי ליה לבני דקא לקיט פלאים ופרש"י דכל הפסח נסוע ירק וירק הנמכר חוצה לו מספקא לן אם אותו מאותו פסח או מאחרי: תני חדש. תמיהא לי למה צריף למחוק אף לימא דקאי אפלאים דבכה"ג אנשפחן פ' מקום שנהגו גבי הא דתניא בראשונה היו נותנים סאה ללפת ולקפלוט וי"ל דכלאים דרבנן וחדש מדאורייתא אין שייף לו' דקאי אף החדש אפלאים דלשמו' דאמר הלכות מדינה ערלה וכלאים תרנייהו מדרבנן אפי' הכי תני אף חדש לדידיה ניחא אי אף החדש אפלאים לחודיה קאי ולא איצטריף לשנויי אלא לר' יוחנן.

והשתא ניקח דאי אמרת דלכ"ע אמרי תני חדש ק' הא דאמרי לעיל מאי אף אקמיינתא משמע דבמתני' קתני אף היינו אליבא דשמואל: חוקים שחקקתי לה כפר פי' דכתיב למינהו בבהמה ובאלנות ו ומהם דרשינן איסור פלים בפ' אלו טרפות גבי הרפיב שני דשאים.

ולכאורה הנה נר' דשמואל כר"א דאמר בפ"ד מיתות אף על הפלאים הוזהרו בני נח בהרבעת בהמה ובהרפבת אילן דמפרש התם טעמא דר"א פשמואל. ומי' נר' דאתיא דשמו' אפי' כרבנן ובההיא פליגי רבי אליעזר ורבנן ר"א סבר שגמזו ביצירת בראשית א"כ נצטווה אדם עליהם ורבנן סברי פיון דלא פתיב גבי צווי א"כ לא נצטווה אדם עליהם והא דכתיב רח' למינהו בבהמה ואילנות דאי לאו פתיב בהו למינהו באילנות לא הוה שמעי' מהכא הרפבת האילן אלא הנה מוקמי' ליה לקרא בזריעה פפשיטה אבל השתא דכתיב בהם שני' למדרש שחקקתי לה כפר שכתבתי למינהו בבהמה ואילנות לאשמועי' שדף לא תזרע איירי בהרפבת האילן ושני' בהו פלאים מדכתב למינהו באילנות וגם להקיש הרפכה להרבעה לאסור אף בח"ל ומלמינהו לחודיה לא סגי דאי כתב רח' חוקים שחקקתי לה כפר לא הנה שמעי' מלמינהו איסור פלאים דה"א דאין זה אלא ציווי בעלמא שאמר הקב"ה לבהמות ולאילנות לצאת כל א' למינהו: לא קי"ל כר' יאשיהו.

אע"ג דכמה משניות וברייתות אנשפחן דלאו פנותיה פגון המעביר עציץ נקוב בפנים והפסקה גפנו על גבי תבואתו של הבריו ועובדא דכשומא צרבוניא (שפת דף קל"ט) מפל מקום הלכה כר' יאשיהו: עד שיזרע חטה ושעורה וחרצן במפולת יד.

והיינו דוקא להתחייב משום פלאי הפנים אבל משום פלאי זרעים יתחייב לר' יאשיהו בחטה ושעורה לחוד וכן מוכח בירושלמי דמסכ' פלאים דפרי' לר' יאשיהו פתיב שדף לאי זה דבר נאמר פרמ' כלו' בלא חרצן נמי מ'חייב משום פלאי זרעים בחטה ושעורה לחוד ומשני להתראה התרו בו משום שדף לוקה משום פרמ' לוקה כלו' דכי איכא פנים בהדי פלאי זרעים לוקה תרתי וה"נ פרי' לר' יוחנן נמי ל"ל פרמ' פיון דלקי משום פלאי זרעים לחוד בלא פנים ומשני לחייב על חטה וחרצן ושעורה וחרצן והא דמחייב רבי יאשיהו בכלאי זרעים בב' מיני' וכלאים הפנים בעי תלת מינין משום דמשמע ליה פרמ' לא תזרע פלאים שיש פלאים בהדי פנים אבל פנים שיהו חרצן נזרע עם פלאים.

ומי' בבבב' דבכורות משמע דלית ליה לר' יאשיהו אסור פלאי זרעים בלא פלאי הפנים גבי הדיא דאין חורמי' ממין על שאינו מינו ודריש מדכתי' כל חלב יצהר וכל חלב תירוש ודגן אמר ה תורה תן חלב זה וחלב זה אנשפחן תירוש ודגן ויצהר דגון ודגן מנין ק"ו ומה תירוש ודגן ויצהר שהן פלאים זה בזה אין תורמי' מזה על זה תירוש ודגן ודגן שהם פלאים זה בזה מיבעי' וכו' יאשיהו דאמר עד שיזרע חטה ושעורה וחרצן מיימי לה הכי ומה תירוש ויצהר שאינן פלאים זה בזה אפי' ע"י דבר אחר אין תורמי' מזה על זה תירוש ודגן ודגן שהם פלאים זה בזה על ידי דבר אחר אינו דין שאין תורמי' מזה על זה אלמא אפי' על דגן ודגן לא מחייב ר' יאשיהו בלא חרצן וי"ל דלא איצטרף למימר ע"י דבר אחר אלא משום שתירוש ודגן אבל בודגן ודגן מחייב בלא דבר אחר והשתא ניקח דלא צריכי' (דלא) לאוקמיה שמעתא פולה דלא פהלקתא דקי"ל כר' יאשיהו

ובכוליה שמעתיה משמע דכלאי זרעים דארזיתא קא' שדך למעוטי זרעים שבח"ל ואבני
ורב יוסף דבסמוך דקאמר כלאי זרעים דבארזן לא אסירי בהנאה בחוץ לארזן לא גזרו
בהו רבנן וכן בעובדא דרב נחמן בההוא גברא דהנה זרע זרעים בהדי הדדי א"ל לא
חזרו ריתו ולא א"ל משום דקי"ל כר' יאשיה משום דר' יאשיה מודה בכלאי זרעים אלא
משום שלא גזרו בהו בח"ל: ע"ב גמרא שאם היתה שקולה מכרעת וא"ת בלאו הכי
אמרי' בפ"ק דר"ה ורב חסד מטי כלפי חסד וי"ל דבשאר מצות אינו נחשב אלא כבינוני
אבל בחד מהנה נחשב צדיק: מתני' דעבדי ליה י"ט ויום ביש פירש"י מטב"י לו והיגו
שמתקני' לו י"ט שגפרעים מן הצדיק בעה"ז פדי שיזכה לעתיד ומריעי' לו דקתני
בעונותיו מרובים היגו דעבדי ליה הזמנת יום ביש שמשלמין לו שכר מצותיו להיות
מזומן ליום דע וק' לפי' מאי דמשגי רבא הא מני ר' יעקב היא משמע דעד השתא לא
אתיא כר' יעקב ואדרבה מתני' וביריתא כר' יעקב, ור"ח פי' דעבדי ליה י"ט ויום ביש
כלו' מתני' דקתני מטב"י לו י"ט שמשגיבין לו ויש יום שפריעים לו לצדיק רוב ימיו
משיבין לו אבל פעמים שפריעים יום א' שמשמרק לו מעונותיו ודומה באותו היום פאלו
שנרף את התורה פולה ולרשע רוב ימיו מריעי' לו אבל פעמים שפיום א' משפיעים לו
טובה שדומה באותו יום פאלו קיים כל התורה פולה ואי' דגרסי' מתני' דעבדי לי י"ט
ויום ביש ואבריתא קאי והפל עולה לפי' א': דף מ' גמרא ויעשה כל מה שלבו חפץ ואל
יחלל שם שמים בפרהסיא פר"ח דח"ו שהותר לו לעבור עבירה אלא כף אמר ר' אלעאי
יגיעת הדרכים והאכסניו' ולבישת שחורים משבירים יצה"ר ומונעים מן העבירה ולשון
זה הוא בירוש' ומי' נהי דלא הותר לו לעשות מעשה מ"מ יעשה מה שלבו חפץ משמע
דלעגנו עבירה קאמר דהא בפ' אין דורש' מוקי' לה דלא מצי פניף ליצריה ומשמע נמי
דר' אלעאי הוי דומיא דההיא דלעיל דקאמר נוח לו לאדם שייעבור בסתר ואל יחלל שם
שמים בפרהסיא: תנו התם אין מקפ"י בחלול השם פר"ח דמשנה היא במס' אבות ושם
היגו הא דתנו כל המחלל שם שמים בסתר גפרעים ממנו בגלוי א' שוגג וא' מזיד על
חלול השם: ע"ב גמרא קסבר יובל מתחלתו הוא משמט האי קסבר לאו דוקא דליכא
שום פלוגת' דבי"ה עבדי' גפרים לבתיהם ושדות חזרות לבעליהן: אין תחלת דינו של
אדם אלא על דברי תורה והא דאמרי' בפ"ק דשבת ששואלים שואלים לו נשאת ונתת
באמונה קבעת עינתי לתורה מ"מ מתחלה שואלים לו אם עסק בתורה וגם עדיין צריף
שיקבע עינתי לתורה, וי"א פסול לעדות.

פר"ח דאמרי' בירוש' דמס' מעשרו' רשב"ר הנה אכיל בשוקא חזייה ר"ם אמר אין שבח
ת"ח דאכיל בשוק' ובלבד בשל גרמיה ש"מ הא דתני האוכל בשוק הרי זה פלב כגון
שחוטף משל אחרים ואוכל כמו פלב עכ"ל.

ונר' שמדקדק מדקאמר אין שבת ת"ח מפלל דלא חרי' אין חשש בשל גרמיה וא"ת נאי
בחוטף פשי' שפסול לעדות ואפ"י אכלו בבית גזלן הוא וי"ל כגון בפחות מש"פ או כשאינ
מקפידים עליו.

וה"ר אליהו פי' כגון שהולך אצל חנוני טועם מפל פאלו הוא רוצה ומערים פההיא
דאמרי' בשבת פ' מפנין לעגן הקנה. ור"ת פי' דהאי אוכל בשוק שאוכל שם סעודת פת

כמו אלו לווין ואוכלין ואוכל אצל חמיו ביהודא דגנאי הוא טפי בפת כשאוכל ואברך בשוק: הדרן עלה האשה נקנית.

פרק האישי מקדש. דף מ"א גמרא האישי מקדש השתא בשילוחו וכו'.

בכמה מקומות שונה לא זו אף זו ואין התלמוד מדקדק וכאן הואיל ונדע טעם מפרש בהא איסורא נמי איכא והא דתנן האישי מקדש לא שיהא מותר לכתחילה בשלוחו אלא אתא לאשמועי' דהיינו דחיילי קידושי' בכי האי גוונא: אלא פי איתמר דרב יוסף אסיפא איתמר.

וא"ת ולוקמה אריש' וכגון שמפירה וי"ל דמ"ם לא שייך למתניא ארישא פיון דאיכא דאין מפירה איכא איסורא אבל לדידה ליכא איסורא כלל כדר"ל נהי דאיכא איסורא בשלוחה לאיש פיון שאינו רואה אותה בדידה קיימא ובדידה ליכא איסורא: אשה שמתגרשת בע"כ לא אלים מעשה דידה פוליה האי שתוכל למנות שליח במקומה: כשהיא קטנה לא.

וא"ת דילמא תנא נערה לאשמועי' אע"ג שהיא גדולה היא ברשות האב להתקדש וכ"ש קטנה וי"ל דדייק מדקתני כשהיא נערה ולא קתני בתו נערה או ליתני בתו סתם כדתנן בכתובות בפ' נערה האב זכאי בבתו בקידושיה: אסור לאדם שיקדש את בתו כשהיא קטנה.

וא"ת והא אמרי' לעיל דבשלוחה ליכא איסורא דטב למיתב טן דו וי"ל דהני כשהיא עצמה שולחת שלוחה ועניינו על שלוחה אבל לקטנה דאביה מקדשה מדעתו אם היתה גדולה שמה לא היתה מתרצית: ושלחה מלמד שהיא עושה שליח.

וא"ת אמאי צריך תרי קראי חד לשליחות הבעל וחד לשליחות האשה וי"ל דה"א דבעל הוא דשייך שליחות שאינו מגרש אלא מדעתו אבל וכו': ושלח ושלח' מלמד שהשליח עושה עליה.

פי' דתרי ושלחה פתיבי וק' לפי' דחד ושלחה דרשי' בפ' חרש מי שמשלחה ואינה חוזרת יצאת זו שמשלחה וחוזרת וי"ל דהתב דריש מה"א. ור"ח גריס הכא שלח מלמד שהיא עושה שליח ושלח מלמד שהיא עושה שליח ושלחה מלמד שהיא עושה שליח ודרשי' הפל מחד ושלחה: מלמד שהיא עושה שליח.

ואפי' לרשב"ג דאמר בפ' כל הגט בין א"ל הולך גט לאשתי בין א"ל את הולך גט אין השליח עושה שליח מודה הוא שאם נתן רשות לעשות שליחות שיעשה שליח: מה לגירושי' שפן ישנן בעל פרה וכיון דבשלוחה עושה המעשה הילכך נעשה נמי ע"י שליח: תורם בבניו' א' מנ'.

בירושלמי דמס' תרומות אסקמיה אקרא ודריש לה מקרא דיתקאל וזאת התרומה תרים ששית האפה מחומר החטים וששיתם האפה מחומר השעורים אמר שמואל תן ששית על וששיתם נמצא תורם א' ממ' פי' שששית האפה הוא חצי סאה דהאפה הוא ג' סאין וששיתם את האפה היינו ב' ששיות והיינו ב' חצאי סאין ובשתיהן ששית על וששיתם יהיו סאה וחצי ואותם תקח מחומר חטים ומחומר השעורים שהן ס' סאין היינו עין יפה

א' מחמשי' מפ' התם א"ר לוי פתיב וממחצית בני ישראל תקח א' אחוז מן הג' כל מה שאפה אווז במקום אחר מה זה א' מן החמשים אף מה שתאחוז במקום אחר א' מנ': ע"ב גמרא פיקח עשרה או הוסיף י' תרומתו תרו' משמע דבכל ענין תרו' תרומה אפי' אמר בעל הבית דלא ניחא ליה.

ולא דמי לההיא דבריש אלו מציאות דאם תרם מן היפות וכשפא ב"ה א"ל פלך אצל יפות נאי לא נמצאו יפות מהו אין תרומתו תרומה דהתם רגילות הוא בסתם בני אדם לתרום מן הבינונית אבל הקא יש דעות חלוקות שיש תורם בעין יפה ויש תורם בעין בינונית הקלף כשא"ל צא ותרום ולא פי' לו דעתו שכל מה שיעשה שליח יהא עשוי ושליח עצמו כשפיקח עשרה או הוסיף עשרה א"ל להכי אמדתיך פדאי' בכתובות פ' אלמנה נזונת: מה לתרומה שפן ישנה במחשבה אע"ג דתרימו גם אתם בתרומת מעשר פתיב ובסוף פ' כל הגט משמע (דלא בא) [דאלפיא] ר"א ו' גמלא תרומת מעשר נישטלת באומד ובמחשבה אבל רבנן פליגי עליה ה"מ לענין אומד (ורבנן) דמעשר מן המעשר פתיב ביה דהיינו מדה אבל לענין מחשבה מודו דנחשב לכם תרומתכם בתרו' מעשר פתיב: והלא אינו שוחט אלא א' כדדרשי' בפ"ב דחולין שלא יהו שנים שוחטין זבח א': מפאן ששלוחו של אדם פמותו.

הק' ה"ר יעקב מאורלינגש אמאי איצטריף למימר עשיית הפסח דשלוחו של אדם פמותו תיפוק לי שזכין לאדם שלא בפניו. ותי' דלא חשיב זכות דמצנה דידיה ניחא ליה למעבדיה דבכי האי גוונא אמרי' פרק אין בין המנדר גבי התורם משלו על של חבירו דבעי' התם אי צריף דעת בעלים או לא אע"ג דהתם מספקא ליה היינו משום דמהני ליה במה שתורם משלו על של חבירו דדילמא ההנאה עדיפא ליה ממה שיעשה הוא מצותו.

מי' לפי מאי שפפרש דזכין לאדם שלא בפניו הוי מטעם שליחות לא ק' מידי. וא"ת וניליף דשייף שליחות בקדשים מדגלי רחמנא בפרו של אהרן דבעי' שתהא שחיטה בבבעלים מכלל דשאר קרבנות אפי' ע"י שליח ובכה"ג אמרי' במנחות וי"ל דמהתם לא שמע' אלא היכא דאית ליה שותפות בהדיא בכפרה פגון פפרו שלא אהרן שאחיו פהנים מתפפרים בו.

ועי"ל דלא שייף למילף שליחות מהתם אלא בכה"ג איפא למילף דבפרו של אהרן והצריף הפתוב שחיטה בבבעלים אבל שאר קרבנות לא בעי' דעת בעלים פלל אלא אפי' שחט בלא דעת בעלים או אפי' הבבעלים מוחים בו פשר אבל בפסח דכתיב ביה ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל והצריף לכולם לשחוט וכששחטו א' חשיב פאלו שחטו פולם מזה יש ללמוד דשלוחו של אדם פמותו וא"ת מפסח גופיה היכי מצי למילף דילמא ה"מ היכא דאית ליה שותפות בגויה כדפריף לקמן בשמעתי' על ר' נתן וי"ל דהתם ניחא דבשותפים איירי כדקאמר שפולם יוצאים בפסח א' אבל הקא אמאי יש לן לאוקומי קרא בשיעל לו בו שותפות פנין דקרא סתמא פתיב ואיירי בכל ענין: הנכרי והפתי שתרמו תרומתן תרומה.

פירש"י משום דקסבר אין קנין לגוי ונ"ל דאפי' למ"ד יש קנין משפחת לה פגון שגדלה שלישי פיד ישראל ואח"כ קנאו הנכרי ולאו מפטר ליה לוקח דתבואת זרעה קרינא ביה פנין שגדל הרבה ברשות ישראל א"ג זרעה גוי ומכרה לישראל וגידלה שלישי וחסור הגוי

ויקנאה ממנו וכן אם חכר שדה מישראל הגדל בו חייב בתרומה אפי' שיש קננו לגוי וכן גמי מצוי למימר דסבר דמירוח הגוי פוטר וכגון שתורם בשבלים: ור"ש פוטר פירש"י דקסבר דגנה ולא דיגון גוי.

וק' לר"ת דאפתי משכחת תרומה ביד גוי פגון שהפרישה בשבלים גמי לשם תרומה ומעשר פדאמרי' מעשר ראשון שהקדימו בשבלים פטור מתרומה גדולה ונ"ל דקסבר גוי לאו בר הפרשה הוא אפי' בדבר שהוא בר חיובא מדאורייתא: אהם ולא התורם את שאינו פירושא דאינה הוא דמשוי' הכי ממעטים שותפים ואריסים ואפטרופות: כל ישראל יוצאים בפסח א' והא דאמרי' בפ' תמיד נשחט דבעי' ג' פתות קהל עדה וישראל לאו עיפובא הוא או א"נ ה"מ בשחיטת פסחי' הרבה: דף מ"ב גמרא אלא מהכא ויקחו להם איש ששה לבית אבות ששה לבית.

וא"ת אפתי בקדשים מנא לן דילמא בשה חולי' איירי וי"ל פיון דנמנין ומושכין ידיהם עד שנשחט מסתמא בכל ענין איירי אעפ"י שהוא כבר קדוש ועוד דלחולין לא איצטריף: איש זוכה ואין קטן זוכה.

וא"ת מ"מ ממילא נפקא שליחות מאיש זוכה וי"ל דהיינו דוקא היכא דאית לי' ביה שנתפות וא"ת ל"ל למימר דאין קטן זוכה תיפוק לי' דלאו בר שליחות הוא וזכיה מטעם שליחות הוא דכיון דזכות הוא לו נחשב כאלו עשאו שליח לזכות בעבורו פדאמרי' בב"מ פ"ק חצר משום ידה איתרבאי ולא גרע משליחות גבי מתנה דזכות היא לו וזכין לאדם שלא בפניו ועוד אמרי' בפ' הפונדק התורם משלו על של חבירו צריף דעת בעלי' משום דמצנה דידיה ניחא ליה למעבדה או אין צריף דעת בעלי' משום דזכות הוא לו וזכין לאדם שלא בפניו ובתרו' כתיב שליחו' ואי לאו דחשיב כשלוחו לא הנה יכול לתרום אע"ג דזכות הוא.

עוד אמרי' באינהו נשף דגוי דלא אתי לכלל שליחות לא תקינו ליה רבנן זכיה קטן דאתי לכלל שליחות תקינו ליה רבנן זכיה אלמא דזכיה מטעם שליחות והא דקטן אית ליה זכיה ואין לו שליחות היינו במידי דאית ביה צד חובה ואין לומר דמהכא נפקא לו דקטן לאו בר שליחות הוא דמסתברא דמאתם גם אתם נפקא לו וי"ל דאיצטריף לאשמועי' הכא דלא תימא ששה לבית דאורייתא דאי הני דאורייתא אז יש לו כל דין גדול: אלא כי הא וכו' מנין שזכין לאדם שלא בפניו.

תי' מאי שני ליה מ"מ אפתי תיפוק לי' שליחות מהכא דזכיה מטעם שליחות הוא פדפריף וי"ל דהמטר' שתיגרץ אלא כי הא דרבא בר רב הונא רצה לו' מנין שזכין לאדם שלא בפניו אפי' בדבר שיש לו קצת חובה כי ההיא דיתומים שבאו לחלוק בנכסי אביהם אע"ג דבה"ג בעלמא אין זכין פדאמרי' פ' הניזקי' אין מעמידין אפטרופו' ליתומים לחוב ע"מ לזכות הכא משום תקנת יתומים פדי שישלקו משום קדרה דבי שותפי לא קרירא ולא חמימא תקינו להם חכמים להעמיד להם אפטרופו' אעפ"י שיש לנו קצת חובה בדבר והא דרריש ליה מקרא מחלוקת הארץ אסמכתא בעלמא הוא דהתם על פי נביא הנה ואורים ותומים והגדילו ואין יכולים למחות משא"כ ביתומים והני תלת מילי דבר א' הן ואחרון אחרון מפרש הראשון והמק' שהק' ותסבר' זכות הוא לא הבין יפה דברי המתרג' והנה יכול להקשו' לפי סברתו א"כ הדרא קושיא לדוכתיה דתיפוק.

לן שליוחות מהכא אלא דעדיפ' מינה פריד: יתומים שבאו לחלוק. נר' דלאו דוקא שבאו שניהם דה"ה אפי' לא בא אלא א' דהא דמיייתי לה מחל הארץ ישראל שהיו שם כמה תינוקות יונקי שדים.

ומיהו אין ראיה ברורה משום דלא עבדי ממש הני יתומי' פי הדיא דע"פ הדבר היתה חלוקת הארץ והיה שם אורים ותומים והגדילו ולא יכול למחות. וקצת יש לדקדק מהאדיבמו' פ' אלמנה גפי בת ישראל שנשאת לכהן לא יאכלו עבדיה בתרומה בפני חלקו של עובר דקאמר ה"ה דעבדי' תשנתא לעובר פדרב נחמן והתם לא בא פי אם הא' לחלוק וגם הדיא יש לדחות דשאני ה"ה שיש תקנה גדולה לעובר בחלוקה זה שחלקו מתעלה בקדו' במה שיאכלו עבדי' של אלו בתרו' ועוד היכא שמוחה קאמר בפ' אין ראיה שמעמיד אפטרופות לחלק בע"כ וגם ר"ת מפרש דוקא שניהן רוצי' אבל א' מהם רוצה וא' אינו רוצה לא.

ונ"ל דכל שקלא וטריא בשפולם קטנים וצריכי' אפטרופו' לשמור נכסיהם אבל אם מקצתם גדולים חולקים בע"כ של קטנים שאל"כ לקתה מ"ה שאמרו גדולים אנו רוצים לעבוד ולשמון' נכסינו וכן מוכח בהדיא דפ' מי שמת דתנו הניח בנים גדולים וקטנים והשבייתו הגדולים הנכסים השביחו לאמצע ואם אמרו ראו מה שהניח לנו אבינו ורוצים אנו לחלוק ומה שנשביח נשביח אנו מחלקנו ונתעצלו ב"ד לחלק השביחו לעצמם אלמא כשיתובעים גדולים לקטנים לחלוק צריכים ב"ד לחלוק עמהם: ב"ד (מוסריים) [מעמידים] להם אפטרופו' ובוררים להם חלק יפה היה נר' לדקדק מלישנא דבוררים שיש פח לאפטרופוס לחלק בלא גורל דגורל אין שייך ברירה וגם בלא שומת ב"ד דבוררי' קאי אפטרופו' ובמקום יתומים קיימי וקיימת החלוקה בביררה הנעשית מדעת האפטרופוס' אפי' בלא גורל פאלו היו עושים אותה היתומים עצמם אם היו גדולים ומתוך כך היה נר' דאפי' במילתא דהיה שייך בה גוד או איגוד דצריכי' להאי ולהאי יש כח לאפטרופוסים לחלוק אע"ג דמיייתי לה אחלוקת הארץ שהיה בגורל ובשומת ב"ד לא לגמרי מדמיון לחלוקת הארץ כדפרשי' אבל ר"ת מפרש דבוררי' להם חלק יפה בגורל מייירי' ואפי' בגורל שייך לבורר חלק יפה כגון אם יש לו ג' שדות דטוב שימול כל א' שדה א' ויהיו כל חלקו במקום א' ממה שיטול כל א' שלישי של כל שדה ושדה וכמה ענייני' ברירו' יש בחלונו' ובסולמו' ובדרך' הילכך חולקי' דוקא בגורל ושומת ב"ד ובדבר דלא שייך ביה גוד או איגוד.

ומדקדק ר"ת דאי אפי' בדבר דשייך ביה גוד או איגוד חולקים אמאי דוחק לו' יכולים למחות ברוחות הול"ל בגוד או איגוד וגם ר"ח פי' בוררים להם ב"ד חלק יפה ומשמע שצריך שומת ב"ד וכיון שצריך שומת ב"ד מסתברא דאין חולק אלא בגורל ובמילת' דלא שייך ביה גוד או איגוד.

ונר' לפר"ח שהעמדת אפטרופו' אינה לחלוקה אלא לשמור חלק לכל א' דעד השתא לא היה פי' אם אפטרופו' א' לכולם והשתא מעמידים להם אפטרופוס לכל א' וא' ואפטרופוס דנקט לשון יחיד היינו אפטרופוס לכל א' וא' או א"נ גם עכשיו אפטרופוס א' לכלום וה"ק מעמידים להם אפטרופו' לשמן' לכל א' חלקו בפני עצמו ולא כמו שהיה עד עכשיו שהיה שומר את הכל ביחד וניחא השתא דנקט לשון יחיד ובוררי' לשון רבים: ע"ב

גמרא אבל משוי שליח אמר לה לתקוני שדרכתיה וְלֹא לְעוּוּתִי תִּי וְהָא רַבָּא הוּא דְאָמַר בְּכַתְּוּבוֹת פ' אֶלְמָנָה שְׁלִיחָה פְּדִינִין.

ותי' רשב"ם דרבא דאמר הא דאמרת בפחות משתו' וכו' סברא דנפשיה קאמר ולא משמיה דרב נחמן דהיא דכתובו' דשליח פדינין משמיל' דרב נחמן קאמר ור"ת מפרש דהתם בשליח דינינים מיירי דהווי פדינינים אבל שלוחו של אדם הווי פאלמנה דבכל דהווי מכרה בטל ועי"ל דהא דאמר רבא שליח פדינין היינו לענו דנקנה מקח אבל ההונאה מחזיר ובדיני' גופניהו מחזיר ההנאה בפחות משתות וְהָא דְקָאֵמַר נְמִי הֵכָא לְתַקּוּנֵי שְׁדַרְתִּיהּ הֵינּוּ לְעַנּוֹן דְלֹא הֵוִי הַהוֹנָאָה מְחִילָה (עצמו) אלא צריה להחזיר: ה"ג רש"י וְהָא דְאָמַרְתָּ יִתֵּר מְשִׁתוֹת בְּטַל מְקַח לֹא אֲמַרְנָן אֲלָא בְּלֹא אֲמוּר נְפִלוּג בְּשׁוּמָא דְבִי דִינָא וְכוּ' וּמֵייתֵי רַאֲיָה מְדַרְשֵׁב"ג וְתִי' עַד פֶּאן לֹא קָאֵמַר מְכַרְן קִיָּים אֲלָא בְּשִׁתוֹת אֲבָל יִתֵּר מְשִׁתוֹת לֹא קָאֵמַר דְּבַהֲדִיא קְתָנִי בְּבַרְיָתָא בְּכַתְּוּבוֹת פ' אֶלְמָנָה נִיזוּנָת דְאָפִי' מְכָרוּ שְׁוָה מְאֵתִים בְּמָנָה אוֹ שׁוֹחַ מְנָה בְּמֵאֵתִים מְכָרְן קִיָּים.

אבל ק' לר"ת דהא רב נחמן קאמר לעיל הלכה פדברי חכמים. ולפי מה שפ' רשב"ם דכנולה הו' מלתא רבא קאמר לה מסבר' נפשיה ניח' וגם רש"י פי' פן וק' דא"כ הו"ל לרבא לאיפלוגי אדרב (נחמן, אעיקר מילת' דרב נח' ועוד הק' ר"ת הא דקאמר וְהָא דְאָמַרְתָּ שְׁתוֹת קְנָה וּמְחִזִיר אוֹנָאָה לֹא אֲמַרְנָן אֲלָא בְּמַטְלִטְלֵי אֲבָל בְּמַקְרָעֵי אִין אוֹנָאָה בְּמַקְרָעוֹת מְשִׁמַּע דְּבִיתֵר מְשִׁתוֹת לֹא הֵיָה יְכוּל לְחַלֵּק בֵּין מְקַרְקְעֵי לְמַטְלִטְלֵי דְאָפִי' בְּמַקְרָעֵי יֵשׁ אוֹנָאָה בְּיִתֵר מְשִׁתוֹת וּבפ' הַמְקַבֵּל מְסִיק רַב נְחֲמָן בְּהֲדִיא דְאָפִי' זְבִין בְּמֵאֵתִים וְשׁוּה מְאָה אִין אוֹנָאָה לְקַרְקְעוֹת וְנר' לר"ת כפר"ח ובה"ג דגר' איפכ' הא דאמרת שתות קנה וכו' לא אמרן אלא דלא אמור נפלוג בשומא דבי דינא אבל אמור נפלוג בשומא דבי דינא לא דתנן שום הדינינים וכו' ומייתי ראיה מדברי חכמים וְהָא דְאָמַרְתָּ יִתֵּר מְשִׁתוֹת בְּטַל מְקַח לֹא אֲמַרְנָן אֲלָא בְּמַטְלִטְלֵי אֲבָל בְּמַקְרָעֵי אִין אוֹנָאָה לְקַרְקְעוֹת דְאָפִי' יִתֵּר מְשִׁתוֹת אִין לְהֵם אוֹנָאָה וְהָא דֵא"ר יוֹחָנָן בֶּפ' הַזֶּהָב גְּבִי קַרְקְעוֹת דְאוֹנָאָה אִין לְהֵם בְּיִטַל מְקַח יֵשׁ לְהֵם לֹא בְּיִתֵר מְשִׁתוֹת אֲלָא בְּפִלְגָא בְּגוֹן שְׁוָה מְנָה בְּמֵאֵתִים וְהָא דְקָאֵמַר רַב נְחֲמָן בְּהַמְקַבֵּל דְזָבֹן בְּמֵאֵתִים וְשׁוּה מְאָה אִין אוֹנָאָה לְקַרְקְעוֹת לֹאוּ דוֹקָא קֵא' אֲלָא מְאָה מְעַט פְּחוֹת מְמֵאֵתִים זָבֹן א"נ שְׁוָה מְאָה וּמְעַט יוֹתֵר וְהוּוּ מְצִינָן לְפָרוּשֵׁי דְדוֹקָא קָאֵמַר דְּבַפְלָגָא לֹא הֵוִי בְּיִטוּל מְקַח וְכִי קָאֵמַר רַב נְחֲמָן מְשִׁמָּה דר"ח בֶּפ' הַזֶּהָב דְּבִיטוּל מְקַח יֵשׁ לְהֵם הֵינּוּ בְּיִתֵר מְפִלְגָא אֲבָל בְּיִרוּש' מוּכַח דְּפִלְגָא הֵוִי בְּיִטוּל מְקַח בֶּפ' אֶלְמָנָה נִיזוּנָת גְּבִי אֶלְמָנָה שְׁהִיָּתָה פְּתוּבָתָה מְאֵתִים וּמְכָרָה שְׁוָה מְנָה בְּמֵאֵתִים אוֹ שְׁוָה מְאֵתִים בְּמָנָה נְתַקְבְּלָה פְּתוּבָתָה וּבִתְהָ וּפְרִיָּה עֲלָה בִירוּש' וְאִין סוֹפּוֹ מְשׁוּם מְקַח טְעוֹת תִּיפְתֵי מְשׁוּם פְּשִׁהוּקִיר הַמְקַח א"ר אִיבּוֹן הֵדָא מְסִייעַ לר"ל דְאָמַר לְעוֹלָם אִין הַמְקַח אוֹנָאָה א"ר יוֹחָנָן אִם הֵיָה הַדְּבָר מוֹפְלָג יֵשׁ לוֹ אוֹנָאָה אֲלָמָא מְשִׁמַּע דִּלְר' יוֹחָנָן הֵוִי בְּיִטוּל מְקַח בְּשׁוּה מְנָה בְּמֵאֵתִים מְדַמוּקֵי לְהַ פְּשִׁהוּקִיר הַמְקַח: שְׁלַח בְּיַד פְּקַח הַפְּקַח חֵיב מְדָלָא קָאֵמַר מְשִׁלַּח חֵיב בְּדִינֵי שְׁמִים כְּמוֹ בְּרִישָׁא מְפָלֵל דְּמְשַׁלַּח פְּטוּר לְגַמְרֵי אַע"ג דְּבַרְיֵישׁ הַכּוּנֵס קָאֵמַר דְּהַשׁוֹכֵר עַדִי שְׁקַר לְהַעֲיֵד לְחַבְרֹו חֵיב בְּדִינֵי שְׁמִים הֵינּוּ מְשׁוּם דְאִיכָא שְׁכִירוֹת אֲבָל הֵיכָא דְלִיכָא שְׁכִירוֹת אִפִּי' בְּדִינֵי שְׁמִים לֹא מְחֵיב דְאִינוּ סְבוּר שְׁיִשְׁמַע לוֹ.

ומי' לקמן בשמעתין אמרי' דהאו' לשלוחו צא נהרוג את הנפש דמשלח חייב בדיני שמים
לכל (הדחות) [הדיעות] בדינא זוטא ומסתבר דבממון נמי יש עונש של ממון וקא דנקט
התם שוכר עידי שקר מצינא למימר דבלא שוכר נמי מחייב וקא דנקט שוכר לאשמעי'
דאפי' לשוכר לא מחייב בדיני אדם והאי דלא תנא הכא חייב דיני שמים גבי משלח
משום דתנא הפקח חייב לשלם ואם אין לו מה לשלם אפי' דמשלח חייב בדיני שמים:
כי עשה שליחותו מיהא ב"ה מעל וכו' תי' מאי פריה וקלא מעילה בשוגג היא ולא שייך
בכאן דברי הרב וכו' והכי אמרי' בפ' מרובה דמחייב גנב בהוצאת שומר פינון שהשומר
סבור שהוא של גנב ולא שייך בכאן דברי הרב וי"ל דיודע התלמוד דאפי' בגנזר השליח
דהוי מזיד מיחייבים לב"ה כשעשה שליח שליחותו דבפ' בתרא דמעילה תנא גנזר ב"ה
ולא גנזר שליח שליח מעל גנזרו שניהם חנווני מעל (מעל) לכשיוציא משמע דוקא
גנזרו שניהם הוא דאיכא מעילה גבי חנווני אבל גנזר שליח ולא גנזר ב"ה לא מעל חנווני
דיצא לחולין במעילת ב"ה: דף מ"ג גמרא הוא ולא אנוס היינו שעדים אומרים לו דבהמה
זו אינה קרבו: שוגג כגון פסבור שהוא חולין: כגון שהוא סבר שהוא בפנים והוא בחוץ
והאי דממעט שוגג מפרת מיעטיה אבל קרבו מיחייב (וקא דאיצטרף קרא לפוטרו מפרת
כתבו התוספות בפ' השוחט והמעלה דף וק"ח:) ע"כ וז"ל סד"א אי לא מייתי קרבו להוי
בכרת דהא לאחר הבאת קרבו דוקא פתיב ונסלח לו עכ"ל וצ"ע מ"ט לא ביאר הרב:
מורד במלכות הנה.

פרש"י שפרד במה שקרא יואב אדוני לפני המלך ולא מסתבר דמקרי בהכי מורד אם
הוא מכבד א' מעבדי המלך בפני המלך ועוד מה מרד הוא זה פינון דיואב בעצמו לא הנה
מורד מחזיק עצמו במלך ונ"ל שלא רצה לעשות מצות דוד לילך שאמר לו לילך לביתו:
לא מצי' בכל התורה כולה זה נהנה וזה מתחייב וא"ת הא תנן בפ' אלמנה גיזונת אם אמר
הגזבר לשליח תן חתיכה לאורחים ואמר להם טלו שמים ונטלו שלש כולם מעלו אלמא
מעלו הגזבר והשליח באכילת האורחים.

וי"ל דשאני התם דאתיא מעילתו קודם ההנאה דמדאגבהו בציווי השליח קנו והוציאו'
לחולין אבל היכא שלא קנאה קודם הנאה לא ואם אמר הגזבר לשליח לישב על מצעו'
של הקדש או לירד בתוך מים של הקדש לרחוץ בהם מעל השליח אע"ג דעשה שליחותו
דלא מרבינן שליחות במעילה אלא כעין שליחות דתרומה שאין לתורם שום הנאה אבל
היכא דנהנה השליח כה"ג לא נתרבה שליחות: ע"ב גמרא קסבר המלנה את חבירו
בעדים צריף לפורעו וכו' תי' דהיל"ל המפקיד דהכא פקדון וממלנה לא שמעי' מפקיד
דדילמא מלנה הוא דצריף לפורעו בעדים אבל בפקדון נאמן במגו דאי בעי אמר נאנסו
וי"ל דאי אמרי' נאנסו לאו שבועה בעו השתא נמי שביעה בעי וכיון דבעו שבועה לא
חשיבי עדים דלא אמרו, תורה על פי שנים עדים יקום דבר אלא במקום שנאמנים
בדיבורם ואינם צריכים שבועה וא"ת ומנא לי' דמיירי בשנתן להם בעדים.

[* וה"ר אלחנן תי' בע"א וז"ל מ"מ איכא תרעו' עלליהו כי למה לא פרעוהו לכך הם
נוגעים בעדות ואפי' למאי דפרישי גבי מוכר את שדהו דבשביל תרעונמת מעט לא פסול
להעיד הכא יש תרעו' שעכבו ממביו פנ"ל, והריטב"א תי' וז"ל דאפי' נתן מידו לידי
עדיין נוגעים בעדות' הכא דמפגי שעשה עמה וכו'].

וא"ת יפטרך הלנה את העדים משבועה ושוב לא היו נוגעים בעדותן ויהיו נאמנים בעדותן כדאמרי' בפ' חזקת הבתים וליסתלקו בתרי מינייהו ולדייניהו ואין נוגעים בעדות דאי בעי אמרי'.

ועי"ל דאפ"ל אם היה פוטרם כבר פוטרם כיון דעד שלא פטרן למלנה למימר הכי לאחזוקי שקרייהו: השתא דתקון רבנו שבועת היסת. אע"ג דרב נחמן גופיה תקניה כדאמרי' בפ' ש שבועת הדיינים הך מילתא דרב נחמן הכא איתמר שתקנה: משתבע מלנה דלא שקיל.

מפאן ראיה דאין הלכה כבן ננס דאמר בפ' כל הנשבעין פיצד אלו ואלו באין לידי שבועת שוא ואע"ג דכריש מציעא מנישב המשנה לכן ננס כמו כן דחק ליישב פסומכו' אע"ג דקי"ל כרבנן: נערה המאונסה היא ואביה מקבלין גיטתה פ' התקבל פירש"י דוקא נערה אבל קטנה ד"ה אביה ולא הוא כשיש לה אב וגם בשמעת' פי' כן תחלה והא דאמרי' בפ' התקבל דרבנן סברי דיד יתירה זכי לה רחמ' היינו פשהיתה קטנה לא היה לה כי אם יד האב וכשנעשית נערה ניתנספה לה יד עצמה עם יד אביה ר' יהודה סבר במקום יד אביה יד דידה לאו פלוס הוא אפ"ל בנערות וכמו שהגיה רש"י בשמעת' דה"ה לקטנה והאי דפליגי בנערה להודיעה כוחו דר"י וכן נר' עיקר, וה"ר יצחק ב"ר מאיר דקדק מהא דפריה לקמן בשמעת' לרב נחמן דאמר דאין נערה נעשה שלים לקבל גיטה מיד בעלה מהא דתנו קטנה שאמר התקבל לי גיטי אינו גט עד שיגיע גט לידה הא נערה הוי גט ומפני בשאין לה אב אבל מעיקרא ס"ד דיש לה ואפ"ה קתני עד שיגיע גט לידה ש"מ אם הגיע גט לידה מגורש', והא דקאמר בפ' התקבל לרבנן דיד יתירה זכי לה רח' היינו שהוסיף לה הכתוב יד האב על יד עצמה דיד עצמה עיקר כיון דבת דעת היא והגיעה לכלל עונשין ולא נתן לה יד דאב להסיר פח ידה ור' יהודה סבר דלהסיר פח ידה נתן לה יד האב דבמקום יד האב יד דידה לאו פלוס הוא: וכל שאינה יכולה לשמור את גיטה אינה יכולה להתגרש פירש"י ואפ"ל ע"י אביה דהא שוטה היא וא"ר יצחק ושלחה מביתו מי שמשלחה ואינה חוזרת יצאת זו שמשלחה וחוזרת ור"ת פי' דע"י אביה מתגרשת אע"פ שאינה יצאת יודעת לשמור את גיטה והורה פן הלכה למעשה ודקדק מההיא דפ' חרש דמפ' התם ר' ינאי טעמא דשוטה אינה מתגרשת משום דכתי' ונתן בידה מי שיש לה יד לגרש לעצמה יצאת זו שאין לה יד לגרש לעצמה ולפי אותו הטעם הרי יש לה יד אביה שהוא פידה ואפילו פקחת היה אביה מקבל גיטה ותנא דבי ר' ישמעאל דמסיק ליה מן ושלחה לא פליג בה אלא דנפקה ליה מקרא דושלחה אבל ליפא בינייהו מידי מדלא מפ' תלמודא מאי איפא בינייהו ויש ליתן טעם דכשיש לה אב משלחה ואינה חוזרת קרינא ביה שאביה שומרה מלחזור והכי אית' נמי בירושלמי דכשיש לה אב קרינא בה יודעת לשמור את הגט דגרסי' בירושלמי פ' חרש נשטית היא לא יוציא דבי ר' ינאי אמרי משום גרינא פי' שנגררת אחר פל אדם ונוהגים בה מנהג הפקר ר' חנינא ור' אילא תרנויהו אמרי שאינה יכולה לשמור גיטה ור' נחמיה משמיה דר' יהודא אמר תלת פי' ג' מילי איפא בינייהו.

עבר וגי'רש מ"ד מפני גרידה אסור מ"ד מפני שאינה יכולה לשמור גיטה יש לה אב ויכולה לשמור גיטה פעמים שוטה פעמים חלומה מ"ד מפני גרידה אסור ומ"ד מפני שאינה יכולה לשמן' גיטה יש לה עיתים ויכולה לשמור את גיטה ונר' שחסר בירוש'

דְּהָא קְאָמַר דְּרַב יְהוּדָה אָמַר תְּלַת וְלֹא חֲשִׁיב אֲלָא תְּרֵי וְכֹף יֵשׁ לֵהוּיּוֹת עֶבֶר וְגִירָשׁ מ"ד
מִפְּנֵי גִירָרָה אָסוּר פִּי כִּיּוֹן דְּלִיפָא אִיסוּר אֲלָא מְדַרְבְּנָן וְשֵׁלָא יְנַהֲגוּ בָּהּ מְנַהֲג הֶפְקַר אַם
עֶבֶר וְגִירָשׁ וּמ"ד מִפְּנֵי שְׂאִינָה יְכוּלָה לְשִׁמּוֹר גִּיטָה אָסוּר פִּי מְדַאֲרִינְיָתָא פִּי אִין הֶגֶט נֹט
וְעוֹד אִיפָא בִּינְיָהוּ יֵשׁ לָהּ אָב מ"ד מִשּׁוּם גִּירָרָה אָסוּר שְׂאִין הָאָב יְכוּל לְשִׁמְרָה מְהֶפְקַר
וּמ"ד מִשּׁוּם שְׂאִינָה יְכוּלָה לְשִׁמּוֹר גִּיטָה יֵשׁ לָהּ אָב יְכוּלָה לְשִׁמּוֹר וְכִיּוֹן שְׂהִיא קִטְנָה אוּ
נַעֲרָה וְכֵן מְצִאתִי בִירוּשׁ בְּאַרְץ הַזֹּאת עֶבֶר וְגִירָשׁ מ"ד מִפְּנֵי גִירָרָה מְנוֹתָר מ"ד מִפְּנֵי
שְׂאִינָה יְכוּלָה לְשִׁמּוֹר גִּיטָה יֵשׁ לָהּ אָב מ"ד מִפְּנֵי גִירָרָה אָסוּר מ"ד וְכו' וְנַר' שְׂיֵשׁ לְדַקְדָּק
בְּפִי ר"ת דְּאִי אָמַרְתָּ בְּשְׂאִינָה יוֹדַעַת לְשִׁמּוֹר גִּיטָה אִינָה מְתַגְרָשֶׁת אִפִּי ע"י אָבִיָּה א"כ
לְעַנְוֵן קִידוּשִׁין נְמִי לֹא דוֹיֶצְאָה וְהִיָּתָה פְּתִיבִי אִיִּתְקַשׁ יִצִּיאָה לְהַנִּיָּה וְקִצַּת ק' לְפִירו'ו
דְּלְכַאוּרָה מִשְׁמַע דְּהֶדָּ סִיפָא דְּאִינָה יוֹדַעַת לְשִׁמּוֹר גִּיטָה מִיִּירִי בְּקִטְנָה שְׂיֵשׁ לָהּ אָב וְקְאָמַר
אִינָה יְכוּלָה לְהַתְגַּרְשׁ מִשְׁמַע אִפִּי ע"י אָבִיָּה וּמִשְׁמַע נְמִי דְּאִתְיָא כְּכ"ע וּלְפִירוּשׁוֹ דִּישׁ לָהּ
אָב לֹא מִיְתוּקְמָא אֲלָא כְּרַבְּנָן דְּלַר' יְהוּדָה אִי ע"י אָבִיָּה אִפִּי אִינָה יוֹדַעַת לְשִׁמּוֹר גִּיטָה
מְתַגְרָשֶׁת וְאִי ע"י עֲצָמוֹ אִפִּי יוֹדַעַת לְשִׁמּוֹר עֲצָמָה אִינָה מְתַגְרָשֶׁת: כֹּף מְחַלְקֵת לְקִדוּשִׁין
וְדוּקָא נַעֲרָה אָבִל קִטְנָה לֹא עֲדִיפָא מִשְׂאִין לָהּ אָב דְּלֹא בֵּת קִידוּשִׁין הִיא אֲלָא מְדַרְבְּנָן
מִשּׁוּם אִינָה מְתַקְדָּשֶׁת אֲלָא מְדַעְתָּה וְקִטְנָה דְּלֹא בֵּת דַּעַת הִיא: קִידוּשִׁין דְּמִפְקַעַת עֲצָמָה
מְרִשׁוֹת אָבִיָּה לִיפָא הֶפְקַעָה בְּקִידוּשִׁין אֲלָא שְׂהָאָב אִינוּ מְפָר לְבַדוֹ נְדָרִיָּה מ"מ
אַתְחַלְתָּא דְּהַפְקָעָה הִיא לְפִי שְׂאֵחַר הַקִּידוּשִׁין עוֹמְדַת לִינְשָׂא: וְהִרִי מְאָמַר דְּמִפְקַעַת עֲצָמָה
מְרִשׁוֹת אָבִיָּה מְרִשׁוֹת).

הָכָא לִיפָא הֶפְקָעָה אִפִּי לְעַנְוֵן נְדָרִים לְכ"ע דְּאָמַר בְּנְדָרִים פָּרַק נַעֲרָה הַמְאֲוֹרְסָה שׁוֹמְרַת
יָבָם לֹא יִפָּר לֹא לֹא וְלֹא לֹב' וּמוֹקִי לָהּ בַּגְּמ' כְּגוֹן שְׂעֻשָׁה בָּהּ מְאָמַר וְלַר"א וְלַר' יְהוֹשֻׁעַ
מְפָר בְּשׁוֹתְפוֹת וְלַר"ע אִפִּי בְּשׁוֹתְפוֹת אִינוּ מְפָר אֲלָא אַתְחַלְתָּ דְּהַפְקָעָה הִיא דְּקוֹנְדָם
הַמְאָמַר הִיָּה יְכוּל לְהַשִּׁיאָה לְאִיזָה יָבָם שְׂיִרְצָה וְעַכְשָׁיו אָסוּרָה לְאַחֲרִים: דָּף מ"ד גְּמָרָא
גִּירוּשִׁין דְּבַע"כ מְכָאן מִשְׁמַע דְּמְתַגְרָשֶׁת ע"י אָבִיָּה בַע"כ שֶׁל אָבִיָּה וְכַתְּבָנוּ לְעִיל
בְּשְׂמַעְתִּי דְּחֻפָּה קוֹנָה: בְּמְאָמַר דְּבַע"כ וַר' הִיא פִּי כִּיּוֹן דִּישְׁנוּ בַע"כ אִפִּי מְדַעְתָּה נְמִי
מְתַקְדָּשֶׁת בְּלֹא דַעַת אָבִיָּה מִיְדֵי דְּהִנָּה אֲגִירוּשִׁי מְדַעְתָּה וּמְדַעַת אָבִיָּה דְּקְאָמַר הִיָּינוּ בֵּין
שְׂאָבִיָּה מְקַבֵּל הַכֶּסֶף בֵּין שְׂהִיא מְקַבֵּל הַכֶּסֶף דּוּמְיָא דְּרִישׁ קִטְנָה מִן הָאִירוּסִין אִין עוֹשִׂים
בָּהּ מְאָמַר אֲלָא מְדַעַת אָבִיָּה הִיָּינוּ שְׂיָבִיא כֶּסֶף לִיד אָבִיָּה וְאִם זָרַק הַכֶּסֶף לְרִשׁוֹתוֹ
מְתַקְדָּשֶׁת הִיא בַע"כ: גְּמַר מְבִיאָה דִּיבְמָה מְאָמַר דְּרַבְּנָן הִיא וּפְלִיגִי בְּמֵאִי מְדָמִן לָהּ וּבְעַנְוֵן
זֶה בְּפ' שְׁנַיִם אוֹחְזִים יְלַפִּינוּ מְצִיאָה מְגַט וּמְצִיאַת קִטְוֹן מְדַרְבְּנָן מִפְּנֵי דְּרַכִּי שְׁלוֹם: בָּהּ
וּבְשְׁלוּחָה [לֹא] תִּיּוֹבֵת' דַּר"ל.

וּא"ת דִּילְמָא בָּהּ מְתַקְדָּשֶׁת וּלְמַעוּטֵי שְׁלוּחָה קָא אֲתִי דְּבַעֲיָא הִיא בְּסָמוּךְ לְעַנְוֵן גִּט מַהוּ
שְׂתַעְשָׂה שְׁלִיחַ וּקְמ"ל דְּלְקִידוּשִׁין אִינָה עוֹשָׂה וִי"ל א"כ ה"ל לְמִיתְנֵי בָּהּ וְלֹא בְּשְׁלוּחָה
לְאַשְׁמוּעִי דְּמְתַקְדָּשֶׁת ע"י עֲצָמָה: כְּמִין יְמִי יִמָּא לְטִיגְנָא פַר"ח דִּימִי וְטַגְנִי ב' מְקוּמוֹת הֵם
וּקְרוּבִים זֶה לְזֶה: ע"ב גְּמָרָא נַעֲרָה מַהוּ שְׂתַעְשָׂה שְׁלִיחַ לְקַבֵּל גִּיטָה מִיַּד בַּעֲלָה פִּשִׁי לִיה
דְּאִפִּי לְרַבְּנָן אִין שְׂתִי יְדִים זוֹכוֹת בֹּא' לְעַנְוֵן זֶה שְׂתִּהָא יְדָה זוֹכָה לָהּ מִפְּחַ עֲצָמָה אֲלָא כִּיּוֹן
דְּבַר דַּעַת הִיא יְדָה זוֹכָה לָהּ מִפְּחַ אָבִיָּה: נַעֲוֹר אִינוּ גִט דְּהִוְיָא לָהּ חֲצַר מְשַׁתְּמָר' שְׂלֹא
מְדַעְתָּה וְע"כ מִיִּירִי כְּשֶׁרְגָלִיו כְּפוֹתוֹת דְּאִי לֹא הָכִי אֲמֵאִי קֵאמ' רַבָּא דְּנַעֲוֹר אִינוּ גִט מִשּׁוּם
דְּהִוְיָ חֲצַר הַמְשַׁתְּמָרַת שְׂלֹא לְדַעְתָּה.

הל"ל משום דהוי חצור המהלכת אפי' משתמרת לדעתה כגון שהיו ידיו כפחות בחבל ואוחזתו בידו ואינו יכול לזרוקו כדאמר ר' גבי קפצו דגים ונפלו לתוך הספינה דאי לא משום דספ"י מינח ניחא ומי' ממטו הוי' חצור המהלכת ולא היה קונה אע"פ שמשתמרת לדעתו וזרק גט לתוך קלפה נמי מפרש משום דקלפה מינח ניחא (ואי) [ואין] קלפה מסגי' תותא וכן בהמה כשהוא תופס בה באפסר אי א"ל תני בהמה וקני כלים שעליה לא קני כלום במשיכת הבהמה משום דהנה חצור המתהלכת אלא בנדאי בכפות איירי אפ"ה בעי' נמי ישן וכן פרש"י בפ' הזורק וכן פסק בה"ג דישן וכפות בעי': פי מטא גיטתה נמי לא תתגרש דהנה חצור המשתמרת שלא לדעת אביה.

הנה מצי למימר דהנה ליה חצור המהלכת דמסתמ' לא איירי בכפותא אלא משום דהזכיר טעמא דמשתמרת שלא לדעת נקטיה: אתמר קטנה שנתקדשה (לה) שלא לדעת אביה. נראה כיון דקי"ל הלכה כר' יוחנן ד"ה אביה ולא היא דנערה נמי איכא לאסתפוקי שפא נתרצה או שפא לא נתרצה ולמ"ד לקמן אפי' מיאון.

אינה צריכה ה"ה בנערה ולא מסתבר לחלק לפי שהיא בת דעת שיש לחוש יותר שפא נתרצה והא דנקט קטנה משום דבנערה לא שייך למימר צריכה מיאון דבגדולה לא תקנו מיאון כלל כדאמר ר' עד מתי הבת ממאנת עד שתביא שתי שערות ואם היתה נערה יוצאה בגט לחוד דלא שייך לתקן בה מיאון וכן מצינו בכמה מקומות גט בגדולה דדרבנן ולא חששו שפא יאמרו אין קדושין תופסין באחותה ובקטנה דשייך בה מיאון תקנו שתמאן ושפא בנערה צריכה הכרזה שלא היו קדושין דאורייתא: צריכה גט שפא נתרצה האב בקידושיה.

נ"ל דמיירי כגון ששתק האב כששמע ולא מיחה אבל אם מיחה מיד כששמע ליכא למיחש למידי וכן מוכח לקמן: איכא דאמרי קטנה שנתקדשה וכו' אפי' מיאון (אינה) צריכה פירש"י בין ששדכו ובין שלא שדכו.

וקצת ק' דמעיקרא היה מקשה כ"כ בפשיטות אע"ג דשדכו. הילכך נ"ל דבלא שדכו מיירי והאי איכא דאמרי לא בא לשנות אלא בהא דמתני לה באפי נפשה.

וי"ס שגור' בהדיא כרב עולה ואע"ג דשדכו. ומיהו כל כמה דלא מפרש בהדיא ואע"ג דשדכו לא מסתבר ליה לתלמודא למימר הכי וניחא ליה לשנויי דמתני הא לא מתני הא: וקתני דבעיא מיאון.

וא"ת ולמאי דפרישי' הך דעולא בלא שדכו דילמא הכא בשדכו וי"ל דא"כ היה מודה דצריכה גט וצריכה מיאון והיינו נתגרשו ודוקא לעולא פרי' אבל לרב ושמואל איכא למי' דאם לא שדכו נהי דגיטה לא בעיא מיאון בעיא: דף מ"ה ע"א גמרא אלא לאו דקדיש אייה נפשה וקרי לה אלמנה.

ובשדכו לא מצי לאוקמא כיון דגט צריכה שפא נתרצה האב הוי כאלו קדשה ושוב אינו מוכרה לשפחות אחר אשות. וא"ת והא קתני גרושה משמע דבעי' גט אפ"ה מוכרה אח"כ וי"ל דלעולם מיירי בלא שדכו ונהנה סגי ליה במיאון והבעל גרשה ומ"ה יכול האב למוכרה דכיון דהנה סגי ליה במיאון לא קרי' לשפחות אחר אשות: שפא לא נתרצה האב לא בקידושי' ראשון ולא בקידושי' שני.

פרש"י האי דקאמר שלא נתרצה בקדושי ראשון כדי נסבה ואפי' נתרצה בשל ראשון ולא נתרצה בשל שני אין זה גט ותפסי קידושין באחותה דאחו' חליצה דרבנן. וה"ה דהנה מצי למימר אפי' נתרצה בשל שניהם צריכה מיאון דלא הוי גט אלא מדרבנן ואמרו דגט גמור הוי דלא נתרצה בראשון ונתרצה בב' אלא להכי נקט בראשון נתרצה לא בשני דבכה"ג אפי' גט מדרבנן לא הוי.

ונ"ל דלהכי קאמר שלא נתרצה האב לא בקידושי ראשון ולא בקידושי שני דלא מפעיא אם נתרצה בקידושי ראשון דאז תפסי קידו' באחותה אפי' נתרצה בקידושי שני הילקף דין הוא שפתיא צריכה מיאון אלא אפי' אי אמרת נמי לא נתרצה בקידושי ראשון ואפ"ש דקידושי ב' מדאורייתא אם נתרצה האב ואין קידושין תופסין באחותה אפ"ה צריכה מיאון שפ"א לא (נתגרשה) [ונתרצה] בקידושי שני וא"ת למה לי מיאון הכא משום שפ"א יאמרו אין קידושין תופסין באחותה בשלמא מן המקדש דין הוא שפתיא צריכה מיאון שפ"א יאמרו מאחר דצריכה גט א"כ נתרצה האב והוי קידושין מעליא ולא תפסי קידושין באחותה אבל הכא כיון דבין נתרצה האב בשניהם בין לא נתרצה (לאביה ולא ביה) תפסי קידושין באחותה למה יטעו לו' דלא נתרצה בראשון ונתרצה בשני ולא תפסי קידושין באחותה ועוד כיון דחולצת הכל יודעין דאחות חלוצה דרבנן ואי אפ"ש לטעות דקידושין ב' מדאורייתא והראשון לאו דאורייתא דא"כ חליצה ל"ל וי"ל דאה"נ יש פתח לטעות ולומר דגט עיקר מדאורייתא דבקידושי ראשון לא רצה שיהי לא ידע שנתקדשה לו אבל בקידושי שני נדאי נתרצה שיהי כיון שנתקדשה לראשון יש לו לאב לידע דמסתמא מתקדש גם ליבם שהיא זקוקה לו ע"י קידושי אחיה אם לא ימחה בידו ואם היה מוחה בידו כולי האי לא עבדא שמתקדש בע"כ וכיון שלא ימחה א"כ נתרצה הילקף טעו למימר דקדושי ב' מדאורייתא ומה שהצריכוהו חליצה משום קדושי ראשון דהוי קדושין דרבנן אפי' אם לא נתרצה האב ואם היה הא' חי היתה צריכה מיאון פדבועי רב פהנא לאוכוחי דיהבא נפשה בלא דעת אביה אינה צריכה מיאון הילקף כשמת צריכה חליצה מדרבנן מחמת אותם קדושין היאך יטעו לו' שבשביל קדושין דרבנן וסגיאה להו במיאון הצריכוהו חליצה אפתי תמאן לזיקתו וחליצה ל"ל וי"ל דשפ"א יסברו דאין מיאון לזיקה דיש מימרא הכי בפ' ב"ש ממאנת למאמרו ואינה ממאנת לזיקתו א"ג אפי' ידע' דמהני מיאון לזיקה דקידושי יתומה סברי דניחא להו לרבנן טפי שפתלונץ ממה שילמדו אותה למאן פדאמרי' בפ' ב"ש לעולם יתרחק אדם מן המאונים: אינה צריכה אלא חליצה לבד.

וא"ת לר"ל דאמ' בפ"ק דיבמות דאחי' חייב על החלוצה פרת ניהוש שפ"א יאמרו אין תפיסת קידושין לאחיו בחליצה ובין לו ובין לאחיו בצרה דר"ל אמר בין הוא בין אחיו חייבים על הצרה פרת ואפי' לר' יוחנן דאמר דחולץ שליחות דאחיו קא עביד בחליצה שליחו' דצרה קא עבדא ניהוש לאחי המת מאמו שיאמרו אשת אחיו היתה ולא הוי קידושי וי"ל דחלוצה וצרה מבדל בדילי מניהו ולא חיישי: ע"ב גמרא ודילמא שליח שנייה משמע ליה דאב איכא למיחש דשליח שנייה טפי מאחר לפי שהאב חייב בבנו להשיאו אשה ורגיל לדבר עמו על עסקי נישואים: ודילמא ארצויי ארצו קמיה שגילה הפן דעתו לאב שהוא חפץ בה וכיון דחפץ בה זכות הוא לו שמתקדשה לו וזכין לאדם

שלא בפניו וזכיה הוי מטעם שליחות כדפ'רשי' לעיל והוי פאלו עשה את האב שליח לקידושי'.

מפאן נר' לדקדק שאין צריך עדים במינוי שליחות של קידושין פיון דמודה המקדש שעשאו שליח: כפי' אמר מר לא סבירא ליה הא דרב ושמואל'. לכאורה נר' הא דחיישי רב ושמואל שמא נתרצה האב היינו דקודם שנתקדשה ידע האב שהיתה רוצה להתקדש וארצוי קמיה מעיקרא ושתיק מדמדמי לה הא דילמא ארצויי ארצו קמיה אלמא דחידא מילתא ניהו אבל אי אפשר לומר פיון שפבר אמר רבינא אפי' למ"ד שמא נתרצה האב שמא נתרצה הבן לא אמרי' מאי תו אקשי ליה דילמא ארצויי ארצו קמיה הא פבר אמר כפי' ס"ל דלא חיישי' להכי'.

ועוד נר' לי דאין טעם לחלק אמאי לא חיישי' דילמא ארצויי ארצו בן קמיה דאב פמו גבי בת פי כו דרף הבן להמלוך באב פשרוצה להנשא הילקף נראה לפ'רש דשמא נתרצה האב היינו דמספקא לן אם סתם ניחא ליה במה שתתקדש בתו למי שתרצה וקאמר רבינא דוקא בבת אמרי' שמא נתרצה האב דאב בקידושי בתו ניחא ליה בכל דהו דטב למיתב טן דו אבל גברא דניק ונסיב והדר פריף דנהי דלא אמרינו סתם בן ניחא ליה דילמא מ"מ לארצויי קמיה ארצוי קמיה מעיקרא שלא היה האב שקדשה לבנו שלא מדעתו אי לאו דארצוי קמיה מעיקרא ומ"ש כפי' אמר לן מר דלא סבר לה מר להא דרב ושמואל דאי הוה סבר אע"ג דאפ"ה לא הו"ל למיחש לשמא נתרצה הבן מ"מ לארצויי קמיה ארצויי הוה ליה למיחש ונר' דהלקה פרבינא וכרבא בר שימי דבתראי ניהו ואפ' מיאון אינה צריכה דלא הצריכו רב ושמואל מיאון אלא משום שהצריכו גט דמחמת הגט חיישי' שמא יאמרו אין קידושין תופסין באחותה וכן משמע בפ"ק גבי בעיא דיעוד נישואי עושה דקאמר אלימא דקדשה איהי נפשה אלמנה קרי לה אלמא סוגיא דתלמו' ס"ל פרבינ' דאפ' מיאון לא בעיא וכן פסק רב אחא משבחה ובה' פסוקי' והרי"ף דבן נערה בין קטנה שנתקדשה שלא בדעת אביה דלאו קידושין ניהו אפי' נתרצה הרב אחר הקידו' לא חיישי' שמא נתרצה בשעת הקידושין ואיפא דחיישי' להא דרב ושמואל מדאשכחן לאבני' ורבא דשקלו וטרו אליבא דרב ושמואל בהו עובדא דהוא אמר לקרובי והיא אמרה לקריבה ואין ס"ל דלא שייף אבני' אליבא דרב ושמואל אלא ה"ק לא חיישי' שמא לדעת אביה נתקדשה וצונה לשלום לה קידושין בחשאי ואפ' אי שייף נר' דרבינא שהוא בתרא' עדיף וכן פסק רי"ף וכן כתבו בה"ג קטנה שנתקדשה עצמה או השואה עצמה בחיי אביה אין קדושיה קדושין ואין נישואיה נישואין וקטנה שהלה אביה למדינת הים נישואיה נישואין דתקינו רבנן דלקטנה פי ליתיה לאב וכי גדלי גדלי נישואין דינה וכד אתי אב (לא) לא צריף לקידושיה וכן פתב בשאלתו' דרב אחאי הלכתא פרבינא אפי' היכא דשדיף.

ועוד כת' בשאלתו' הא דאמרי' דיכולה אמרה לקדושי לברתה או אחיה היינו היכא דשייף דשכיב אב אבל אביה קנים לא יכלה. ולכאורה משמע דחלוקו השאלתו' עם ה"ג דמשמע דוקא היכא דשכיב מצי אמר לקדושה אבל הלה למדינת הים לא.

ומי מצי' למימר דה"ה הלה אביה למדינת הים ובלא מת איירי. ומה שכתב בה"ג שתקנו רבנן נישו' היכא דהלה אביה למדינת הים פאלו מת על זה ק' א"כ אמאי דחקי לעיל כגון

שנעשה בה מעשה יתומה בהינ האב ונדחקי נמי לשנוני בקדושי ייעוד ואלקבא דר' יוסי בר יהודה הל"ל פגון שהלה אביה למדי' הים וקדשוה אחיה ואמה.

הילכה נראה דאין לה נישואין אפי' מדרבנן אין לאוסרה מטעם שתחשב דפנויה ועומדת אצלו בזנות דכיון דדרה קדושין ונישואין היא אצלו אין זה ננות מידי דהנה אקטן שהשיאו אביו דלא תשיב פאלו היא כזנות אצלו ונאפילו היא גדולה וכת עונשין אע"ג דלא תקינו לה רבנן נישואין פדתנן בהאשה רבה בן ט' שנשא אשה ומת פטורה מן החליצה ומן היבום והר' מנחם או' דאסור לו לקיימה משום דשמ' קדשה אביה לאחר והק' לו ר"ת לדבריו אם מת אביה במדינת הים תהיה אסורה לעולם שמה קדשה אביה ואין אנו יודעי' למי והשיב דנהי דלית לן למיחש שמה קדשה לשמה וקדשה אית לן למיחש פדאמר רבא בפ' כל הגט ושמה מת לא חיישינן שמה ימות תנאי היא וקי"ל כר' יוסי דחייש התם דשמה ימות ה"נ יש לחוש שמה קדש ובכל שעתא ושעתא באשם תלוי קאי ומי' נר' דכיון דלא חיישינן בשום טעם דשמה קדש א"כ מותרת היא לעולם דכל שעת' ושעת' אמרי' עדיין לא קדש ומותרת היא לו ולא דמי לההיא דפ' כל הגט דחיישי' לשמה ימות ואסורה לאכול בתרומה דהתם נאסרה מחיים שהגט חל שעה א' קודם המיתה וכי חיישת שמה ימות לא לתר נמצא כל השעות אסורות וכן בבקיעת הנאד אם יקבע הנאד עבר למפרע אבל הכא לא יעבור למפרע במה שתתקדש לבסוף וכיון דלא חיישי' שמה קדש לעולם היא עומדת בהיתר: שמה יבא אביה וימחה דלא שייך הכא לא דעולא ולא משום סמפון פיון דנישואת מ"מ פיון דאצרכיה רבנן חופה וזו אין חופתה חופה גמורה שמה יבא האב וימחה לא פלוג א"נ אינו חושש לכדקה פיון דלא חשיבה חופה ולא שייך הכא חזקה אין אדם שותה בכוס אא"כ בודקו וגם אינו חושש ליחודה אצלו וכי האי גוונא פריה לעיל בפ' קמא גבי פחות מבת ג' שנים אינה אוכלת בתרומה: וחש לה רב לדרב אסי.

אר"ת דהלכה כרב כמו שרגיל ר"ת לפסוק כרב במקום תלמיד באמוראים ראשונים עד אבבי ורבא. אבל משם ואילך פסקי' כבתראי ואע"ג דקא' דחש לה רב אין לחוש כמו שמצינו בפ"ק דמגילה דאמר רב מגילה בזמנה ביחיד שלא בזמנה בעשרה רב אסי אמר לעולם בעשרה הנה עובדא חש לה רב לדרב אסי אפ"ה קיימא לן כרב דהא ר' יוחנן קאי פנותיה בפ' הקורא את המגיל' דאמר רב חייא בר אבא אמר ר' יוחנן הקורא במגילה הפתובה בין הפתובים לא יצא ומחו לה אמוחא לא אמרו אלא בצבור אלמא דסבירא ליה דפעמים נקראת ביחיד ונ"ל דלאו ראיה היא מההיא דמגיל' דכיון דחש לה רב לדרב אסי אנו נמי יש לן למיחש ונהא דקי"ל במגילה ביחיד לאו מדברי רב אלא מדברי ר' יוחנן ובסדר רב עמרם פסק בההיא דמגילה כרב אסי פיון דחש לה רב: אוקי ממונא בחזקת מאריה נאפ' הוא מוחזק בנכסי' אינה חזקה דנכסי קיימי בחזקת יורשי האב אע"ג דשרי ליה בתרו' היינו משום דדבר תורה ארוסה אוכלת בתרומה כדפרש"י ולפי טעם זה אינו מטמא לה ואם היינו מפרשי' לפי שרוב פעמים אין האב מוחזק דמסתמא ניחא ליה לאב בנישואיה פיון דכבר נתקדשה לדעתו הילכה אכלה בתרומה דאזלי' בתר רובא ובממון הוא דלא אזלי' בתר רובא ואז הנה מותר אפילו לטמא אבל אי אפשר לו' פן דהא רב הוא דאמר בריש המוכר פירות הולכים בממון אחר הרוב: דף ס"ו גמרא אמר רב בין היא בין אביה יכולים לעכב אע"ג דרב קאמר לעיל חוששין שמה נתרצה האב היינו

דוּקָא הֵיכָא דְשִׁתִּיק מִיַּד פְּשִׁשְׁמַע אַבְל אַם מִיָּחָה מִיָּחָה כְּדַפְרָא לְעִיל וְא"כ אַם מִיָּחָתָה קוֹדֵם שְׁמִיָּחָה הָאֵב לֹא אֲמַרִּינוּ סֵתָם אֵב נִיחָא לְזָה פִּינוּ שְׁעַפְכָּה קוֹדֵם שְׁמִיעֵתוּ: אִיתִיבִיהִ רַב הוּנָא לְרַב אָשִׁי.

וְא"ת לְרַב נְמִי תִיקְשִׁי לָמָּה לִי קַר' דְּהָא דְקָאֲמַר דְּבִין הִיא בִּין אָבִיהִ יְכוּלִים לְעַכְב מִסְבָּר' בְּעֵלְמָא קָאֲמַר פִּינוּ שְׁעַפְכָּה הֵבַת קוֹדֵם שְׁמִיעֵת הָאֵב לֹא חִיִּישִׁינוּ שְׁמָא גְתַרְצָה הָאֵב וְאָפִי שְׁתַּק פְּשִׁשְׁמַע מִסֵּתְמָא לֹא נִיחָא לִיה פִּינוּ שְׁכַר עַפְכָּה הֵבַת וְכוּלָּה מִיָּלְתָא לֹא תִלְיָא אֲלָא בְּסָבְר' וְלֹא שְׁיִיף לְאִיתוּי קָרָא לְהִכִּי וִי"ל אֲסַמְכְּתָא בְּעֵלְמָא הִיא: פִּיתָה שְׁלֹא לְשֵׁם אִישׁוֹת קָרָא בְּעִיָּא פְּשִׁיטָא פִּינוּ שְׁבָא עֲלִיהִ שְׁלֹא לְשֵׁם אִישׁוֹת הִיאָה תַתְּקִדְשׁ בְּאוֹתָהּ בִּיאָה מֵה מִיָּאוּן שְׁיִיף הָכָא: א"ר נַחְמָן בַּר יִצְחָק לֹא שְׁמִשְׁלָם קִנְס בְּמִפְתָּה וְא"ת פִּינוּ שְׁפִיתָה שְׁלֹא לְשֵׁם אִישׁוֹת לָמָּה יִתְחַיֵּיב קִנְס ע"י מִיָּאוּנָה מֵאַחַר שְׁאָבִיהִ לֹא מֵאֵן וִיקְדָּשְׁנָה לֹא בַע"כ י"ל דְּגִזְרֵת הַפְּתוּב דְּאִפ"ה מוֹעִיל מִיָּאוּנָה דְּמִשְׁלָם קִנְס אַעפ"י שְׁהוּא נוֹשְׂאָה וְא"ת אֲמַאי אָמַר קָרָא לְמִיָּאוּן שְׁל אֵב פְּשִׁיטָא כְּדָקָאֲמַר אָבִי בַּפ' אֵלוּ נְעֻרוֹת גְּבִי אֲנִס דִּיכּוּל לְעַכְב שְׁלֹא יְהָא חוּטָא נְשִׁפְרָא וְאָפִי רַבָּא לֹא פְּלִיג עֲלִיהִ הֵתָם אֲלָא בְּאֲנִס דְּלֹא חֲשִׁיב נְשִׁפְרָא פִּינוּ דְּמִשְׁלָם קִנְס אַבְל מִפְתָּה דְּאִינוּ נוֹתֵן אֲלָא לְכִשְׁלֹא יְכָנוּס אִם יִשְׂאָנָה בַע"כ דְּאֵב וִיפְטֹר מִן הַקִּנְס הוּ"ל חוּטָא נְשִׁפְרָא י"ל דְּאִצְטְרִיף קָרָא דְּלֹא תִימָא מֵה שְׁתִּלָּה הַפְּתוּב קִנְס שְׁל מִפְתָּה לְכִשְׁלֹא יְכָנוּס כְּדִכְתִּיב מְהֵר יִמְהַרְנָה לֹא לְאִשָּׁה דְּמִשְׁמַע אִם יִמְהַרְנָה פְּטוּר אַבְל לֹא יִמְהַרְנָה חֲיִיב ה"מ פְּשִׁהֲמַפְת' מְעַכְב אַבְל פְּשִׁהָב מְעַכְב לֹא מִשְׁלָם קִנְס הָא מִשְׁמַע לֹן בְּמִיָּאוּן הָאֵב תְּלוּי אוּ בְּמִיָּאוּן הֵבַת וְלֹא בְּמִיָּאוּן הַמִּפְתָּה וְהָא דְּתַנִּי בְּסוּף אֵלוּ נְעֻרוֹת הַמִּפְתָּה לְכִשְׁלֹא יְכָנוּס הִינְנוּ לְכִשְׁלֹא יְכָנוּס מֵד מִדְּעַתָּא וְעִי"ל הָא דְּאָמַר (ר"ח) [ר"נ] דְּמִשְׁלָם קִנְס בְּמִיָּאוּן הֵבַת הִינְנוּ פְּשִׁלָּא הִסְפִּיקָה לְעַמּוּד בְּדִין עַד שְׁבַכְרָה אוּ גְתִימָה שְׁהַקִּנְס לְעַצְמָה כְּדָאֲמַר בַּפ' אֵלוּ נְעֻרוֹת וְאָפִי פְתָה בְּנְעֻרוֹת אִין לוֹמַר שְׁמַחְלָה הַקִּנְס עַל פִּיתוּי דְּכִינוּ דְּבִשְׁעָה שְׁנַפְתָּה הִיָּה לְאֵב לֹא הִנְיָה מְחִילָתָה מְחִילָה הִילְכָף הַשְּׁתָּא נְמִי שְׁהַקִּנְס לְעַצְמָא צְרִיף לְשֵׁלָם לָה וְנִיחָא לְגִירְסָא זֹו דְּגִירְסִי שְׁמִשְׁלָם קִנְס בְּמִפְתָּה לוֹמַר בְּמִפְתָּה כְּמוֹ בְּאֲנוּסָה אַע"ג דְּמִדְּעַתָּה עֲבָדָא וּמְחָלָה.

וְהַשְּׁתָּא הָא דְּקָאֲמַר רַב יוֹסֵף א"ה הִינְנוּ דְּתַנִּינָא בְּנִיחוּתָא קָאֲמַר וְכֵן דְּרַכּוּ שְׁל ר"י כְּדָאִי בַּפ' בְּמָה מְדִלִיקִין א"ה הִינְנוּ דְּמִתְרַגְּמִינוּ סְסוּגוֹנָא וּבַפ' בְּמָה אִשָּׁה הִינְנוּ דְּמִתְרַגְּמִינוּ. וְרוּב הַסְּפָרִים גְּרָסִי אֲלָא אָמַר רַב נַחְמָן וְכֵן גּוֹרֵס בְּעֵרוּף בְּעֵרוּף קִנְס וְה"פ לְעוֹלָם בְּפִיתָה לְשֵׁם אִישׁוֹת אַע"ג דְּאִינָה יְכוּלָּה לְעַכְב מ"מ מוֹעִיל מִיָּאוּנָה לְעַנְיָן זֹה שְׁמִשְׁלָם קִנְס וְא"ה הִינְנוּ דְּתַנִּינָא הָוִי בְּתַמִּיָּהָ: וְאָפִי בְּקַמִּיָּתָא וְהָא מְלֻנָּה הִיא.

וְא"ת פִּינוּ דְּבַתוֹרַת קִידוּשִׁין בָּא לִיָּדָה לֹא חֲשִׁיב מְלֻנָּה כְּדָאֲמַרִּינוּ לְקַמָּן בְּפָרָק הָאוּמַר אִם אָמַר לָה הָרִי אַתָּה מְקוֹדֶשֶׁת לִי לְאַחַר ל' יוֹם אִם לֹא בָּא אַחַר וְקִדְשָׁה מְקוֹדֶשֶׁת וְאָפִי שְׁנַתְּאֲכְלוּ הַמְּעוֹת דְּהִנֵּי זוּזִי לֹא לְמְלֻנָּה דְּמִי וְלֹא לְפָקְדוֹן דְּמִי לְמְלֻנָּה לֹא דְּמִי דְּהָא בְּתוֹרַת קִידוּשִׁין יִתְבַּיְנָהוּ נְהִלָּה וְכו' וִי"ל דְּדִיִּיק הָכָא מְדָאִינוּ מְצַטְרְפִין פְּשִׁאוֹכְלַת רֵאשׁוּנָה רֵאשׁוּנָה אִין דְּעַתוּ שְׁיִהִיו בְּתוֹרַת קִידוּשִׁין עַד שְׁיִתָּן כּוֹלָם דָּאִי הָוִי בְּתוֹרַת קִידוּשִׁין אֲמַאי לֹא מְצַטְרְפִין אָפִי אַכְלָם וְלִהִכִּי פְּרִיף וְהָא מְלֻנָּה הִיא וְהַשְּׁתָּא לְרַב וְשְׁמוּאֵל דְּמִשְׁנֵי לְעוֹלָם אַרִּישָׁא אָפְשֵׁר דְּבָסִי אָפִילוּ אוֹכְלַת רֵאשׁוּנָה מְצַטְרְפוֹת דְּבַתוֹרַת קִידוּשִׁין בָּאוּ לִיָּדָה וְלֹא חֲשִׁיבִי מְלֻנָּה וְלִהִכִּי קָאֲמַר רַבָּא ש"מ מְדַר' אֲמִי תִלַּת אַבְל מְדַרְב וְשְׁמוּאֵל לֹא

שייך למידק אפי' חדא דלא מפרשינו מתני' במלנה: ע"ב גמרא ש"מ מעות בעלמא חוזרים.

פ"ל פשאמר לה התקדשי לי בפרוטה זו ובזו ובזו וחזר בו מלקדשה קודם נתינה אחרונה חוזרות הראשונות ולא אמרי' פ"נ דלשם קידושין נתנם וחזר בו יש להפסידם כמו שהיה מפסיד אם אמר לאחר ל' יום משום דלא דמי דהתם הא דאמרי' דלא דמי למלנה משום דנתנם לה לאלתר בתורת קידושין להתקדש לזמן שקבע לה ואם חזר בו בתוך הזמן מ"מ המעות היו קנויים לה ולא דמו למלנה שהרי נתנם לה בתורת קידושין ולא דמו לפקדון דברשות דידה קא מתאכלי אבל הכא פ"נ דלא מיקדשא בשיש בראשונה שנה פרוטה א"כ אינו אצלה אלא בפקדון בעלמא ולא קנאתם כלל עד גמר נתינה אחרונה כשאכלה ראשונה נעשו מלנה וכשחזר לו קודם נתינה אחרונה חוזרים המעות פ"נ שלא באו לידה בתורת קידושין.

ונראה דאם אמר לה התקדשי באלו וחזר בו קודם נתינת המעות דאין המעות חוזרים דאמרי' לקמן התקדשי לי באלו אפילו אוכלת ראשונה ראשונה מצטרפות אלמא דקונה ראשון ראשון וברשותא דידה קא מתאכלי וכמו שפרש"י הטעם לקמן דכשאמר לה התקדשי לי פ"נ שגמר דיבורו קודם קבלת ראשונה לא באות לידו בתורת מלנה דמיר שגמר הדיבור הקנה לה בתורת קידושין אבל פשאמר לה בזו ובזו כשאמר דיבורו בנתינה אחרונה כבר היו הראשונות בתורת מלנה.

ועי"ל פשאמר לה בזו ובזו אפי' נגמר כל דיבורו קודם נתינה אחרונה אינו מקנה אותם לה בתורת קידושין עד שתקבל אחרונה פ"נ שחלקו זה מזה אבל פשאמר לה התקדשי לי באלו השנה פולם לקידושין לקנות ראשונה בתורת קידושין לאלתר כשתקבלנה כמו אחרונה והן מעות חוזרים לא דמי כלל למעות חוזרים דפלוגתא דרב ושמואל ול"ג דאיתמר (ולא) [אלא] איתמר ומילתא באנפי נפשה ורבי אמי מצי למיסבר כשמואל דאמר מעות מתנה ורב דאמר במקדש אחותו מעות חוזרים ס"ל דמתני' במעות מתנה.

כדפ"ל דלרב ושמואל אם אמר בזו ובזו ואכלה ראשונה לא הוי מלנה ושמואל אמר מעות מתנה לאו דוקא באחותו דאפי' באיש נכרי קאמר ושמואל מעות מתנה גבי הכיר בה שאינה שלו בפ"ק דב"מ: זימנין דאית ליה לכהן פחות מחמשת רבעים והאי אליש לית בהדי הדדי וכו' והא דלא קאמר אכיל ליה בטיבליה לפי שאין רגילות לעשות כן עיסה גדולה שיפרישו ממנה חמשת רבעים קמח לחלה: תרומה ומעשר ממקום אחר אבל מיניה וביה לא דלא דחישינו כשייתן המעשר ללוי שמא לא ינכר שהיא תרומה ויאכלנו א"נ לרבותא נקט ממקום אחר אע"פ שדומה קצת מן החיוב על הפטור: וסירחא דכהן קבילה עלוניה ואע"פ שמתחלה נתכונן לשם מתנה כשרוצה שאין פהו מקפיד סבור דנתקנה עיסתו: שאני התם דמדאורייתא תרומה מעליה היא כדר' אליעאי וכו' וא"ת והא התורם מן הרעה על היפה לא אמרינו תרומה ויחזור ויתרום וי"ל דשאני הכא דריע טפי וקנסי' ליה ובירושלמי מפרש דקישות מרה ואבטיח סרוח עשאוהו כספק אוכלים היילכף צריף לחזור ולתרום מספק: אם אינו קדוש נשיאות חטא למה.

וא"ת ולאבני דאמר בתמורה כל מידי דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד לא מהני ואפ"ה לקי משום דעבר אמאי דאמר רחמנא א"כ ה"נ נימא דאינו קדוש ואפ"ה איכא נשיאות

חטא וי"ל אם אינו קדוש אז אין פאן שם תרומה כלל פאדעם המטלטל תבואתו ממקום למקום.

ולא קרינא ביה בהרימכם ולא שיניף בה נשיאות חטא: דף מ"ז ע"ב גמרא אלא הכא במלנה ברשות בעלים לחזרה איכא בנייהו ת"ק סבר אינה מקודשת אע"פ שנשתיירה שם ש"פ והשאר נגנב או נאבד קסבר דאי בעי מלנה למיהדר לא מציי הדר רשב"א משום ר"מ סבר מציי מיהדר ביה ומקודשת באותו שיעור דברשות מלנה קאי ומיהו אם שלח בה יד הלנה תו לא מציי למיהדר כמו בשואל קרדום מחבירו דאם בקע בו קנאו ולא מציי משאיל הדר ביה והשתא לא הוי מילתיה דרב פתנאי לרבנן אפילו כולה עדיין בעין ולרשב"א בשולח בו יד: לעולם בשטר חוב דאחרים דאע"ג דאותה המלנה נתנה אצל הלנה בהוצאה מ"מ מקודשת במה שמשליטה על הלנה להוציא מידו ומוסר בידה השעבוד ולא דמי למלנה דידה שאע"פ שמחל השעבוד אינו נותן לה דבר שלא הנה ברשותה ולא דמי לנתינת כספו דשדה עפרון ומ"מ בהנאת מחילת מלנה מקודשת דהוי בעין נתינת ממון שמקדש בהנאת ש"פ: ואיבעית אימא דכ"ע לית להו דר'.

מפאן י"ל דק"ל דאין אותיות נקנות במסירה מדנקט לכ"ע לית להו דר' ולא קאמר דכ"ע אית להו דר' ובדלא אמר קני לך איהו וכל שעבודיה. וגם יש לדקדק מדברי רב ספרא דנקט צריף למיכתב ליה ולא אמר צריף למימר ליה ש"מ דכתבא בעי: צריף למיכתב ליה קני לך איהו וכל שעבודיה.

כפ' מי שמת משמע דמכירת שטר חוב מדרבנן בעלמא דקאמר התם ורבא אמר רב נחמן מתנת ש"מ מדרבנן ופריף והאמר רב נחמן אע"ג דאמר שמואל המוכר שט"ח לחבירו וחסור ומחלו מהול ואפי' יורש מוחל מודה שמואל שאם נתנו במתנת ש"מ שאינו יכול למחול אא"ב דאורייתא היינו שאינו יכול למחול אא"א דרבנן אמאי אינו יכול למחול אלמא דהיכא דיכול למחול הוי מדרבנן ותימא פיון שפכת לו קני לך איהו וכל שעבודיה אמאי לא קני מדאורייתא והלא קרקע נקנית בכסף בשטר בחזקה וי"ל פיון דלא אתי לדידה ואינו אלא שעבוד בעלמא לא מציי מקני ליה והק' הר' אליעזר מפייץ מהא דממעט (בין) שטרות מאונאה כפ' הנהב אלמא ישנן במכירה מן התורה ואר"ת דאית להו מכירה מן התורה ואע"ג דיכול למחול וההיא דפ' מי שמת ה"פ אא"ב דאורייתא משום הכי אין היורש יכול למחול לפי שהוא אינו יורש אלא מקבל מתנה הוא יורש דאי הוי דאורייתא נפקא לן מוהעברתם את נחלתו לבנו ודרשי' התם יש לך העברה אחרת שהיא פזו אבל המוכר שט"ח אע"ג דקנה מדאורייתא מציי מחיל והיינו טעמא דשני שעבודים יש לו למלנה על הלנה אחר שעבוד נכסיו ועוד שגופו משועבד לפרוע לו ושעבוד נכסיו יכול המלנה למפור אכל שעבוד גופיה של הלנה אין קנן נתפס עליו הילקף כל זמן שלא מחל לו גובה את חובו מנכסים של לנה אכל אם מחל לו פקע שעבוד גופו של הלנה ופקע נמי שעבוד נכסיו דנכסוהי דאיניש ערבין ליה וכשנסתלק שעבוד הלנה נסתלק גם שעבוד נכסיו.

ונר' דקושיא דאונאה לאו קושיא הוא דאפי' אי הוי דרבנן שיניף אונאה בשטרות כגון שפכר לו שדה ולא כתב שטר עליו או לנה ממנו בלא שטר ובא הלה ונתן לו דמים

לכתוב לו שטר ושייך אונאה או מצא מלוגא דשטרי לאחר יאוש ומכרו לבעלים: דף מ"ח גמרא במלנה ע"פ במאי פליגי בדרב הונא אמר רב.

מפאן משמע דמתנה במעמיד שלשתן יכול למחול מדלא קאמר ואי בעית אימא דכ"ע ל"ש מלנה ל"ש פקדון ובאשה סמכא דעתה קא מיפלגי דקאמר לעיל. ודיני מעמד שלשתן פרשתיים בפ"ק דגיטין: אלימא שט"ח דאחרים ק' דר"מ אדר"מ.

אע"ג דאיכא למימר דלעיל בכתב ומסר מיירי ומקודשת וסמכא דעתה והכא במסירה לחוד וסבר אין אותיות נקנות במסירה וי"ל פיון דסתם קתני בהך פרייתא ובההיא דלעיל לא מסתבר ליה לאוקומי הא דלעיל בקנין גמור והא דהכא בקנין גרוע: אלא לאו בשטר חוב דידה ובמקודשת במלנה פליגי.

וא"ת והא ר"מ הוא דאמר לעיל מלנה הרי הוא כפקדון וי"ל דהכא מיירי פשטלח בו יד ותו לא מצוי למיהדר ביה כדפ"ל אלא במאי בו מקדש ואפי' את"ל דמקודשת במלנה מקודשת ומקודשת בשכרו שנתחייב לו ראשון ראשון דישנה לשכירות מתחילה ועד סוף מ"מ אינה מקודשת פיון דאינו יכול לקבוע שכרו בדין עד שיגיע אותו מומן ואינו חשוב פנותן לה כלום במחילתו עד שתבא השעה שיוכל שיוציא ממנה שכרו בדין: מר סבר המקדש במלנה מקודשת.

וא"ת והא ר"מ קאמר לעיל מלנה הרי היא כפקדון וי"ל דהכא מיירי פגון ששטלח בו יד ותו לא מצוי למיהדר ביה כדפ"ל: אלא במאי וכו'. ודוקא נשתייר ואין לומר דהכא חשיב פאלו הוא בעין פשמתזיר לה הנזמים והטבעות דהא אסיקנא לקמן דישנה לשכירות מתחלה ועד סוף לכ"ע אינה מקודשת אלא לא חשיב פאלו הוא בעין וי"ל דהנה מצוי למימר ולטעמיה: ע"ב גמרא ואיבעית אימא דכ"ע ישנה לשכירות מתחלה ועד סוף.

אין דקדוק מפאן דהכי הלכתא משום דלא הוה מצוי למימר דלכ"ע אינה אלא לבסוף דא"כ מ"ט דמ"ד אינה מקודשת אבל יש לדקדק מפ"ק דע"ז גבי הגיע לכיפה שמ שפעמדין בה ע"ז אסור לבנותה וקאמר ר' אלעזר עלה בגמ' אם בנה שכרו מותר ומפ' התם משום דישנה לשכירות מתחלה ועד סוף אימת מיתפר במכוש אחרון מכוש אחרון לית בה שנה פרוטה ש"מ דהכי הלכתא דליכא אמורא דפליג עליה ומ"מ שכירות אינה משתלמת אלא לבסוף כדדריש מקרא בפ' נפש דשכיר שנה בשנה ולא נפקא מינה בהך פלוגתא אלא לענין קידושין אי חשיב מלנה ולענין ההוא דע"ז דאם בנה שכרו מותר ולא נפקא מינה לענין הא דאמר רב פועל יכול לחזור אפי' בחצי היום דאפי' למ"ד דאינה לשכירות אלא לבסוף מצוי למיהדר ביה הלכה מהדר ביה היינו סוף שכירותו: ואיבעית אימא דכ"ע אין אומן קונה בשבב פלי.

אין לדקדק שפן הלכה פיון דלא מצוי למימר דכ"ע אומן קונה בשבב פלי דא"כ מ"ט דמ"ד אינה מקודשת. ונראה דהלכתא דאומן קונה בשבב פלי דאף על גב דמפרשי' בפ' המקבל טעמא דרב ששת דקבלן עובר בבל תליו משום דאין אומן קונה בשבב פלי הא מסקי' בפ' הגוזל קמא דרב ששת לא פליג אדרב אסי דאמר אומן קונה ומוקמי' סתם דרב ששת בשילוחא דאיגרתא: שהוסיף לה נוסף משלו לא בעי רבנן דוקא מומן אחר דה"ה אם קדשה בגופה בפני עצמה אלא אורחא דמילתא כשמקדש בשירים מקדשה

בְּכֹלֵם בַּיַּחַד וְהוּא מְלֻוּהוּ וְפָרוּטָה אַבְל אִם אָמַר לָהּ הַתְּקַדְשִׁי לִי בְּנוֹפֶה שֶׁהוֹסַפְתִּי בָּהֶם מְקַדְשֵׁת: אֵיכָּא דְנִיחָא לִיהּ בְּכִסְפָּא שְׁפַעְעָמִים חֲסַר לָהּ מְעַט פְּסָף לְהַשְׁלִים מְלֻאכְתָּת תְּכַשִּׁיט א' וְהִלָּף וְהִלְוֵהוּ דִּינָר שֶׁל זָהָב.

וּא"ת וְהִיכִי אָמַרִי מְרָאָה מְקוּם הוּא לֹו שְׁמָא לֹא הָיָה חֲפִיץ לִיְתָן לָהּ כ"ד דִּינָר שֶׁל פְּכַף וּי"ל פְּשֵׁהֲלֵוּהוּ דִּינָר זָהָב לֹא קַדְשָׁה בְּכָל הַדִּינָר אֲלָא בְּשָׁנָה דִּינָר פְּסָף א"נ הַשְׁלִיחַ מְחַל לֹו קְוָדָם שְׁיַחְזִיר לֹו דִּינָר שֶׁל פְּסָף: מֵאִי נִמְצָא דְצִינָר בְּבִלִיתָא וְכֹן יִינן וְנִמְצָא דְבָשׁ פְּגוֹן שְׁהָיָה הַכּוֹס מְכֻוֶּסָה וּבִלְאוּ הָכִי הָיָה יָכוֹל לְהַשְׁמִיעֵנוּ דִּין זָה אֲלָא נִקְט בְּכֹוֹלָהוּ וְנִמְצָא אֲגַב עָנִי וְנִמְצָא עֲשִׂיר דְשִׁינָף בֵּיהּ לְשׁוֹן נִמְצָא לְפִי שְׁאִין הַדְּבָר נִיכָר וְלֹא בִינִי (פְּגוֹן) דְּאוּקְמָה לְעֵיל פְּגוֹן שְׁאָמַר לְשִׁלּוּחוֹ (וְהִלְוֵהוּ) [הַלְוֵנִי] דִּינָר וְכֹו' וּפְרִיָּהּ וְנִמְצָא מְעִיקְרָא [נְמִי] שֶׁל זָהָב הָיָה.

לֹא הָוֵה מְצִי לְשׁוֹנֵי דְהֵנָּה צִינָר בְּבִלִיתָא דַע"כ הַשְׁלִיחַ וְהָאֲשָׁה יָדְעִי שֶׁהוּא שֶׁל זָהָב דָּאֵם לֹא יָדְעוּ הַשְׁלִיחַ הַיָּאָף קִנְתָּהּ וְהִלָּא לֹא נִתְפַּוֵּן לְהַקְנוֹת לָהּ אֲלָא שֶׁל פְּסָף וְהָאֲשָׁה נְמִי לֹא יָדְעָה וְאִינָה מְקַדְשֵׁת כְּדֹאֲמַרִינָן אֵיכָּא דְנִיחָא לִיהּ בְּכִסְפָּא הַיְלָכְפָּה לֹא שְׁינָף בֵּיהּ לְמִימַר דְצִינָר בְּבִלִיתָא: דָּף מ"ט גְּמָרָא מְקַוְשָׁר עֵינְדִיו מְאַחֲוֵרִיו.

פְּרַש"י מֵנִיחַ בְּרֵאשׁוֹ שְׁיִטָּה חֶלֶק וְכוּתֵב שְׁיִטָּה וְשִׁטָּה חֶלֶק וְכֹן עַד ג' אוֹ יוֹתֵר וְכוּפֵל חֶלֶק הִרְאִישׁוֹן עַל הַפְּתֵב וְתוֹפֵר וְכֹן פְּנֵלָם וּק' הָא דְקָאֵמַר חֲנִינָא בֶן גְּמִלְיָאֵל מְקַוְשָׁר שְׁפַתֵב עֵדִים מְתוּכֹו כְּשֶׁר מְפָנִי שְׁיִכּוֹל לְעַשׂוֹתוֹ פְּשׁוּט וְהִלָּא מְשׁוֹנִים מְשָׁאָר שְׁטָרוֹת פְּשׁוּטִים וְגַם שְׁיִטוֹת הִרְאִישׁוֹנוֹת יִהְיֶה אֲוִיר בֵּינֵיהֶם יוֹתֵר מִבְּשָׁאָר שְׁיִטוֹת הַיְלָכְפָּה נֵר' שֶׁלֹא הָיָה מְשׁוֹנָה כָּלֵל בְּפַתִּיבָה יוֹתֵר מִבְּפְּשׁוּט אֲלָא שְׁתוֹפֵר כָּל שְׁיִטָּה עַל הַחֶלֶק שְׁדָרָף לְהַנִּיחַ בֵּין כָּל שְׁיִטָּה וְשִׁטָּה וּא"ת בְּפֶרֶק גַּט פְּשׁוּט ס"ד מְעִיקְרָא שְׁהַעֲדִים חוֹתְמִים בֵּין קָשָׁר לְקָשָׁר וּמַגְנָאֵי וְכִינּוֹן שְׁאִין חֶלֶק בֵּינֵיהֶם הַיָּאָף יְכוּלִים לְחַתּוֹם וְצ"ל שְׁהִיוּ דוֹחֲקִים כְּתִיבָה דְקָה כְּמוֹ הַסּוֹפֵר דְאָמַרִי בְּכֵתֵב יָד הַעֲדִים וְלֹא בְּכֵתֵב יָדִי הַסּוֹפֵר וְאֲוִיר שְׁבִין שְׁיִטָּה לְשִׁטָּה אִינוֹ רַחֵב יוֹתֵר מִכֵּתֵב הַשְׁיִטָּה עֲצָמָה וְאִין לְחוּשׁ כ"כ דְלֹא קִימָא מְסַקְנָא הָכִי וְרַש"י פ"י בְּכָאֵן וְאִין לְחוּשׁ בְּשִׁנּוּי זָה אִם אִין הָאֲוִיר שְׁבִין הַשְׁיִטָּה שְׁוֵה: שְׁנֵינֵיהֶם פְּסוּלִים.

לְפִי מֵאִי דְפָרְשִׁי שְׁאִין הַמְקַוְשָׁר מְשׁוֹנָה בְּכִתִּיבָתוֹ מְשָׁאָר שְׁטָרוֹת יֵשׁ לְפָסוּל פְּשׁוּט שְׁפַתוֹב עֵינְדִיו מְאַחֲרִיו מְפָנִי שְׁיִכּוֹל לְעַשׂוֹתוֹ מְקַוְשָׁר וְיִהְיֶה מוֹקְדָם דְּבַמְקַוְשָׁר מְלָף שְׁנָה מוֹנִין לֹו שְׁתִּים כְּדֹאֲמַרִי ב'פ' גַּט פְּשׁוּט.

וּא"ת תִּינַח דְחַתְמוּ בֵּיהּ ג' אַבְל אִם חַתְמוּ בּוֹ ב' אֲמַאי פְּסוּל הָא אִינוֹ יָכוֹל לְעַשׂוֹתוֹ מְקַוְשָׁר כְּדַתְנָן מְקַוְשָׁר עֵינְדִיו ג' וּי"ל דְגָזְרוּ ב' אֲטוֹ ג' א"ג פִּינָן דְיָכוֹל לְהַזְדַּיִיף ע"י עַד א' חֲיִינְשִׁי שְׁמָא יְמָצָא עַד א' שְׁקָר רְשָׁע שְׁיַחְתּוֹם.

וּמְקַוְשָׁר שְׁיַכְתּוֹב עֵינְדִיו מְתוּכֹו הֵינּוּ טַעְמִיָּה דְפְּסוּל דְזַמְנִין דְזִינָף מִינְיָה זוּזִי בְּמְקַוְשָׁר וּפְרַע לִיָּהּ וּא"ל הַב לִי שְׁטָרָאֵי וְאָמַר אִינְרַפְס לִיָּהּ כְּתֵב לִיָּהּ תְּבָרָא וְכִי מְטִי זַמְנָיָה מְשׁוּנֵי לִיָּהּ פְּשׁוּט וְאָמַר הַשְׁתָּא הוּא דִיזְפַת מִינְאֵי וְה"ק תְּלַמוּדָא ב'פ' גַּט פְּשׁוּט.

וְרַש"י פ"י דְפְּסוּלִים שְׁלֹא נַעֲשָׂה כְּתִקּוֹן חֲכָמִים שְׁתַּקְנוּ פְּשׁוּט עֵינְדִיו מְתוּכֹו שְׁיָהָא נִיכָר שְׁמַעֲדִים עַל מַה שְׁפַתוֹב בּוֹ וּפְסָלוּהוּ בְּשַׁעֲדִיו מְאַחֲרִיו כְּדָפְס' ב'פ' הַמְגָרֵשׁ כְּמָה עֲנִינְיָם פְּגוֹן מִן הַצַּד דְפְּסָלִי מְשׁוּם דְאִין הַעֲדִים נִקְרָאִים עִם הַגַּט וְלֹא מְשׁוּם זִיּוּף דְאִפִּילוּ בְּכִתּוֹב

בו שריר וקנים איירי ובמקושר פסלו עיניו מתוכו שרצו חכמים לשנותו מן הפשוט שלא היו הפל בקיאים פדי להצריח ולהטריח שלא ימהר לגרש פדקאמר'י בפ' גט פשוט דאתרא דכהני הוו דהוו טובא דפקדי ומגרשי גשייהו ותיקנו להו רבנן מקושר דאדהכי והכי מייפתא דעתייהו: מקושר שפתבו עיניו מתוכו פשר וא"ת למאי דפרישי שלא הנה משונה כלל בכתיבתו א"כ כל השטרות פשוטים שיש בהם ג' עדים יפסלו שלא יקשרם ויהיו מוקדמים וי"ל דכי מכשר רבן חנינא בן גמליאל עיניו מתוכו היינו למנות מזמן הכתוב בו כעין פשוט: מאי מגודלת מגודלת מפר"ח גודלת שער כמו מגדלת נשיא והיינו דקאמר שקלת מינאי מלאי ואזלא קמיה שיבכתאי פשהולכת לקלועי שערם: יתרגם מדעתייה מדלא קתני ויאמר מקרא ויתרגם: בצורתו הרי זה בדאי פר"ח כגון ויראו את אלהי ישראל דאי מתרגם בצורתו הרי זה בדאי שהשכינה ממש לא ראו פדכתיב לא יראני האדם וחי ואם מוסיף עליו שאומר וחיזו ית מלאכא הרי זה מחרף ומגדף שקורא לשכינה מלאך אלא כדמתרגמינן וחיזו ית יקרא אלהא דישראל: ע"ב גמרא כל ששואלים אותו דבר בתלמודו ואומרה ואפ' במס' פלה פרש"י שאין בה עונק.

משמע דכ"ש מסכתות אחרות ועמקות יותר. ובמס' שבת פ' אלו קשרים משמע דנקיט לה לענין חומר יותר משאר מסכתות אינה ת"ח שראוי למנותו פרנס על הצבור כל ששואלים אותו דבר הלכה בכל מקום ואומרה ואפ' במסכת פלה ופרש"י ה"תם אפי' במסכת פלה דלא רגילי בה אינשי וזה נתן לבו ויגרסה.

ויש לחלק דהתם למנותו פרנס צריח שיהא רגיל בכל התלמוד וכיון שנותן לבו לגרוס מס' פלה כ"ש שפקי בשאר והכא קאמר דברא בתלמודו כלומר בהלכות שהוא לומד יש לו להבין כשהוא עוסק בה ואם יש לו לב להבין אפי' במס' פלה נקרא תלמיד.

ונראה לפ' מסכת פלה אין זו אותה מסכתא שמתחלת פלה בלא ברכה אסורה לבעלה כנדה אלא אותם דרשות שרגילים לדרוש בהם יש' לפני הרגל כמו רב נחמן בר יצחק ריש פלה הנה בפ' לא יחפור (ד' כ"ב) ובב"מ פ' השואל (ד' צ"ז) איהו שאיל להו ביומא דכלה והו דהכא והו דהתם הפל מענין א' דהכא קרי ליה תלמיד אפי' לא ידע אלא מס' פלה והתם קאמר שראוי למנותו פרנס על הצבור אם הוא בקי במסכתות שהוא לומד ואפי' במסכת פלה שרבים בקיאים בה והאי דנקט במס' פלה לפי שהיא רגילה וידועה: תשעה נטלה מינשן אע"ג דבסוף פ"ק דיבמות אמרי' פסולים דמישן משום פסולי תרמוד אישתרבוני אשתרבוני למישן א"נ נקט מינשן משום דתרמות רובן גויים כדאמרי' התם אין מקבלין גרים מן התרמודיים: ההוא גברא דזבין נכסי אדעתא למיסק לארעא דישראל כלומר שגלה דעתו קודם שעת המכירה שהיה מוכר אד אדעתא למיסק דאי לא הכי מנ"ל דאדעתא דהכי עבד ואפ' הוו דברים שבלב דברים בעינא דזבין לא אמר מידי משמע דוקא משום דלא אמר מידי אבל אם אמר אע"ג דלא אתני פיון דלא הוו דברים שבלב חוזר המקח.

תי' והא בעיא תנאי כפול לר"מ ולרבנן לכל הפחות תנאי בעיא ורשב"ם פי' בסוף יש נוהלין גבי אתרוג זה נתתי לה במתנה ע"מ שתחזירה לי החזירו יצא לא החזירו לא יצא ואע"ג דגבי גטין ק"ל כר"מ דבעיא תנאי כפול כדאמרי' בפ' מי שאחזו אתקין שמואל בגיטא דש"מ וכו' ה"מ לענין גטין וקדושין הוא דבעי תנאי כפול לכתחלה לרונחא

דמילתא דילפינו מתנאי בני ראובן ובני גד אבל לגבי ממון לא בעיא תנאי כפול אלא גלויי מילתא בעלמא אפי' לא פירש פלום ואיכא למיתלי באומד דעתא אזלינן בטר אומדן דעתא פדאמרי גבי הכותב נכסיו לאשתו לא עשאא אלא אפטרופא ובפ' מי שמת גבי ש"ם שפכת כל נכסיו לאחרים וגבי מי ששמע שמת בנו וכתב כל נכסיו לאחרים ואח"כ בא בנו דאמרי בפ' מי שמת דלא הויא מתנה ואי אפשר לו' פן דהא לענן גטין נמי אשפחן דאזלי בטר אומדנא בפ' השולח דאמר רבא גלויי דעתא בגיטא מילתא היא ואע"ג דלא קי"ל פנותיה מ"מ לרבא תיקשי ליה.

והכי נמי אשפחן לענן איסורא דאזלינן בטר אומדנא בשביעית בנדרים ובב"ק בפ' מרובה גבי קפצה ונשבעה כל מי שיבא עלי אני מחזירתו אמרו חכמים לא נתפוננה אלא להגון לה וכו' נדרי שגגות ושבועות שגגות ונדרי זירוזין ונדרי הבאי ונדרי אונסין כולהו טעמא משום דאזלינן בטר אומדנא.

אע"ג דקי"ל כר"מ דבעי תנאי כפול ולענן נדרים נמי בעי כדמוכח בפ"ק דנדרים דלא אמרי בנדרים מפלל לאו אתה שומע הן לר"מ ועוד אשפחן לענן ממון דבעי תנאי כפול בפ' מי שאחזו גבי הרי זה גיטף ע"מ שתחזירי לי את הנזיר הרי זה מגנרשת אפי' לא תחזירה לה כר"מ דאמר דבעי תנאי כפול ועוד אתנא התם ע"מ שתשמישי את אבא ב' שנים ע"מ שתניקי את בני ב' שנים הרי זה גס אע"פ שלא נתקיים התנאי לפי שלא אמר לה אם תשמישי אם לא תשמישי אם תניקי אם לא תניקי ועוד עיקר תנאי כפול בדבר של ממון כתיב בתנאי בני ראובן ובני גד.

הילכך נראה דאין לדמותם אומדן דעתא לתנאי דלא גמרי מתנאי בני גד ובני ראובן אלא בדברים שאין הענן מוכיח אלא מחמת תנאי שהתנה התם בעי תנאי כפול לר"מ ולרבנן תנאי אבל היכא דאיכא אומדנא שהענן מוכיח שפך היתה דעתו התם לא בעי לא תנאי ולא גלויי דעתא פי' ההיא דיש נוחלין הכותב כל נכסיו לאשתו לא עשאא אלא אפטרופא וכן ההיא דש"מ שפכת כל נכסיו לאחרים ומי ששמע שמת בנו וכתב כל נכסיו לאחרים וכן בשטר מברחת בכתובות פ' האשה שנפלה דלא קנה ופ' מי שמת גבי סבלונות או קידושי דהדרי אם מת הוא או מתה היא וכן במקדש אחותו דאמרי דגמר ונתן לה לשם מתנה למר ולמר לשם פקדון וכן גבי לוקח מן האיש וחסור ולקח מן האשה לקח מן הסיקרקון וחסור ולקח מבע"ה וכן ההיא דלקמן כל דסליק אדעתא למיזר, בכל הני אנו סהדי אע"ג דלא גלי דעתא פינון שהענן מוכיח פה, וכן לענן איסורא פי' ההיא דפ' מרובה שלא נתפוננה זה אלא להגון לה וכן ד' נדרים שהתירו חכמים ויש דין ג' שאין הענן מוכיח פה פה דהתם והה' דפ' אלמנה נזונת גבי זבין ולא איצטרכי ליה זוזי דהדרי זביניה ומיירי שגלה דעתו תחילה וג"כ אמר בשעת מעשה אבל אם לא אמר בשעת מעשה פינון דאין הענן מוכיח פה אלא ע"י גילוי דעתו פינון דלא חשש לומר בשעת מעשה שיחול דעתו המכר בכל ענין.

והא דאמרינן בנדרים נודרים לחרמים ולגהרגים ומפ' בגמ' שמוציא בפיו סתם ואומר בלבו היום אע"ג דדברים שבלב אינן דברים משום אונס שנו רבנן ואפי' אין פח חכמים לעקור דבר מן התורה אין זה עוקר דכיון דתקינן רבנן הכי ה"ל כמפרש וזהו דמסכת פלה גבי ר"ע שנשבוע בשפתיו ובטל בלבו הא נמי אונס חשיב שהיה רוצה לברר אם

אותו האיש היה ממזר כדי שלא ישא בת ישראל: דף נ' גמרא אמאי והא בליביה לא ניחא ליה לא בעו למי דבנדאי לא ניחא לה דא"כ לא היה הגט גט פי ההיא דמברחת וכל הני דפריש דאזלי בטר אומדנא דליביה אלא ה"פ דמסתמא בליביה לא ניחא ליה פיון דלא נתרצה ליתן גט ולהביא קרבן אלא ע"י כפיה ואע"פ שיש לתלות קצת דניחא ליה מדלא גילה דעתו בשעת מעשה מ"מ דברים שבלב דברים ועוד דבנדאי קאי והא בליביה לא ניחא ליה אע"ג דבעלמא היכא דאנו סהדי אזלי בטר אומדנא דדעתא היינו משום דהוי פאלו התנה בפ"י שעל מנת כן הוא עושה אבל הכא שמכחיש בפיו מה שבלבו דכפיו אומר רוצה אני ואע"ג דאנו סהדי דאינו רוצה אזלינו בטר פיו פיון דבעלמא דברים שבלב אינו דברים: והא קאמר סבור הייתי תי' מאי מייתי ראיה מהכא הא לא גילה דעתו מתחלה ודילמא משקר הוא וי"ל דמשמע מקודשת ושריא ליה אפי' פשטא ידה אח"כ וקבלה קידושין מאחר ואו דברים שבלב דברים היה לנו לחוש לדבריו ולאוסרה עליו.

ועי"ל מדקתני מפני שלא הטעתו ולא תלי טעמא משום דלא מהימן: דילמא שאני התם דמפטר נפשיה מקרבן קא אתי לעולם דברים שבלב דברים הוו אלא שאינו אנו מאמינין לו שבלבו היה כף דלמפטר נפשיה מקרבן קאמר הכי ותימא לו היאך יבוא אשם מעילות בכוששא זו שפא הוא אומר אמת והוי חולין בעצרה שפא מעל דקאמר היינו לשלם קרן וחומש א אבל לא לעניין קרבן: היל"ל מזיד הייתי וכו' נזכרתי וכו' למה יש לנו להאמינו בכף יותר מלא היה בלבו.

ויש לומר דהכי דייק דאי למפטר נפשיה מקרבן אתי היל"ל אותם טענות שלא היה נראה כ"כ כמשקר כמו בטענה זו שאומר לא היה בלבו: ע"ב גמרא ומיעוטה מוסבלי נהדר מקדשי מהו דתימא ניהוש למיעוטה נימא דלא לשם קידושין שלחם והשתא האי ניהוש להקל וכו' מצינו בהרבה מקומות בריש א' דיני ממונות שחיישי' שפא איתרוהו וכתבוהו.

ובשבת פ' שואל שחיישינו שמיהוץ לחומה לנו ובחגיגה חיישינו שפא באמביטי עיברה והאי דס"ד דמיעוטי לן למיהוש למיעוטה לקולא משום דאיכא למימר פיון דשלח סבלונות סתם ולא פי מסתמא לא לשם קידושין שלחם.

וי"ס דגרסי' מסבלי נהדר מקדשי פשיטא מהו דתימא ניהוש למיעוטה להחמיר קמ"ל דלא חיישי' ור"ח גריס מקדש נהדר מסבלי פשיטא לא צריכא דרובא מסבלי נהדר מקדשי ומעוטה מסבלי נהדר מקדשי מהו דתימא לא ניהוש למיעוטה קמ"ל דחיישי' למיעוטה להחמיר.

ואין לתמוה אמאי לא חיישינו למיעוטה דמצי' נמי כה"ג דלענין איסור אשת איש זמנין דחיישי' למיעוטה כגון גוסס ומגוייד שאין מעידים עליו כדמוכח בפ' האשה שהלכה ואע"ג דרוב גוססין למיתה ומים שאין להם סוף אשתו אסורה: אי קידושין לא תפסו פרת מי מחייב ואע"ג דדריש כה"ג בפ' ד' אחין גבי אשה ובתה אשה ואחותה שגפלו ליבום שפותר אותם מן החליצה ומין היבום משום דדריש כל מקום שנעשו צרות זו לזו לא יהיו לה ליקוחין אפי' באחד מהם לא דמי דהתם בלא תפיסת קידושין וליקוחין איכא פרת באשת אח שלא במקום מצוה: כל שאינו בזה אחר זה אפי' בבת אחת אינו.

ל"ד לתמורת עולה תמורת שלמים דאע"ג דאינו בזה אחר זה חלין בבת אחת שאינו התם דאפשר לקיים את שניהם כדקאמר התם תרעה עד שתסתאב ותמכר בדמי חצייה עולה ובדמי חצייה שלמים אבל הכא הי מנייהו מניית דאי תפסי קודושין בכה לא תפסי בכה וכו' כל הנה דמייתי בסמוך: דף נ"א גמרא עשירי וי"א מעורבים זה בזה וא"ת דמ"מ הכא לאו משום דלא חלו בבת אחת אלא משום שהם ספק איזה קדם דאי איפשר לצמצם ובלא קריאת שם על שניהם אמרי' בפ' בתרא דבכורות עשירי מאליו הוא קדוש וקודם שקרא עם שניהם עשירי ממילא וי"ל דא"כ הל"ל עשירי וחקולין מעורבין זה בזה כדקאמר התם גבי יצאו שנים בתשיעי וקראם עשר אבל עשירי וא' עשר משמע ששניהם קדושים כדתנו התם א' עשר קרב שלמים ואם נתקדש עשירי בלא קריאת שם קודם שיצא (אי) א' עשר ה"ל א' עשר חולין וא"ת אי הנה מעשר בהמה נמי לחצאין אפתי תיקשי ליה אמאי עשירי ואחד עשר מעורבים זה בזה כי מטעם חצאין לא היה ראוי להיות לו מעשר רק חצי של כל א' וא' כמו גבי מעשר דגן שכל חטה וחטה שהפריש חצייה מעשר וחצייה בכל כשהפריש שתי סאין מעשר כדפרישי' וי"ל דנהי דנהי ק' ליה קושיא אחרת מ"מ האי פירכא דפרי' אמאי שניהם קודושין כל עיקר לא הנה מצי לאקשוני.

ועי"ל דלגביסאה נמי כל החצי סאה מעשר וחצי סאה טבל וה"פ שאני מעשר שאם אמר סאה אחת כל חטה וחטה שבה יהיה חצייה מעשר ואח"כ אמר גם מסאה אחרת כמו כן חל המעשר בשתייהם במקצת כל חטה וחטה שבה חצייה מעשר ולפי שישנו בשתייהן בענין זה לפיכך חל בכל אחת על א' מן הסאים להיותם כולה מעשר לגמרי והסאה אחרת כולה טבל: מר סבר לקרבן גדול קא מיכנין.

הק' הר' אפרים למה לי לפרושי טעמא דר' יוחנן משום דלקרבן גדול קא מכנין תיפוק לי' דר' יוחנן לית ליה ברירה דקסבר דאחיים שחלקו לקוחות הן בפ' מרובה. וי"ל דלא שייך ברירה דלא צריכנא לברור דקדושים הם כל היכא דאיתנהו בתערובתם ואע"ג דצריך ליתן מהן כמו לחם תודה אף בלא ברירה אפשר להפרישנו דאם היו בצד זה מ' חלות ובצד א' מ' חלות היה יכול להפריש ד' מפל מ' ומ' ואם היו כולם ביחד עשירים של חמץ ועשירים של רקיקים ועשירים של רבוכה (א) אי אפשר לתקן אם לא יפריש מפל מין ומין ואז אי אפשר שלא יהא אחד מן הקדושות תרומה: ולרבא למ"ל לשנויי פרבה וכו' וא"ת והא ע"כ רבא צריך לטעם של (רבא) [רבה] כדאיתא לקמן רבא מתרין לטעמיה המקדש א' מאשה ובתה ואחותה נעשה כמי שקדש אשה ובתה או אשה ואחותה כא' ולמה פשיט לו בא' אלא משום דרבה כל שאינו בזה אחר זה אפי' בבת אחת אינו וי"ל דהתם נמי משום שאין מסורים לביאה.

והאי דפשיט ליה טפי בא' משום ששתייהן שתייהן אוסרות ודאי זו את זו אם היו קודושייהן תופסין ולא היה בהן שום ספק אבל בא' מאשה ובתה אין זו אוסרת זו בנדאי אלא בספק שלא הי' יודע איזו מקודשת: קודושין שלא נמסרו לביאה כגון שהקודושין גורמין האיסור אבל חייבי לאוין וחייבי עשה חייבי מסורים לביאה: ואת' וחמור לא קנה.

פירכא דפרי' רבא לאו אליבא דהלכתא פרי' דקי"ל פרב נחמן בדיני דאמר בפ' מי שמת קנה מחצה ולא בא רבא לחלק על רב נחמן אלא אליבא דמ"ד לא קנה פרי' דאיהו מפ'

מתני' ע"כ הכי דלא אשפח אמורא אחרוני דפליגי בהא ומיהו רב דאמר לקמן ש"מ
ממתני' תלת ולא בעי למיחש קידושין שאין מסורין לביאה משום דמספקא ליה אי פאבני
אי פרבא ע"כ ס"ל קני נאף ונחמור לא קנה דאי קנה פשיטא דמתני' ס"ל פאבני ונהו מצוי
למידק ממתני' דהו קדושין: ע"ב גמרא וא' משתי אקיות.

והשתא לא הוי את נחמור פיון שאין הקידושין נמנעים אלא מפני שהיא מעורבת עם
האחרות ואלו היתה ידוע יהיו הקידושין חלין אפ"ה לא שביק איניש מצנה דרמיא עליה.
מפאן מדקדק ר"ת שאם שיך אדם אחת מבנותיו ואמר המשך ביה מקודשת לי אנו
אומרים שהמשוך קידש משום דשארי' יש' לא יעשו עולה כדאמרי' לעיל לא שביק
איניש מידי דעביד ביה מצנה ועביד עבירה כ"ש אם המשוך במעמד החתן והאב
דדעתיהו עלוניה.

וגם נראה אם אמר לו ביה הגדולה ואין לו בנות פי אם מאשה אחת דליכא לספוקי מידי
דגדולה דבכולן קאמר כדאמרי' בפ' האומר אמצעי' שפא אית לה ועוד אר"ת אפי' שר
להיות דלא חשיב אין מסורין לביאה אלא דוקא אחת מבנותיה כדקתני בסמוך א'
מבנותיה לא מבני אבא אמר ביה מקודשת לי משמע שפיר גדולה אפי' בלא שידוכין
ולא להורות הלכה למעשה אמר כן: דייקא נמי דקתני אין יודע ולא קתני אין ידוע לאבני
לא ק' דאין ידוע משמע הכי ומשמע הכי: דף נ"ב גמרא אשה נעשית שליח לחברתה
ואצטריה לאשמועי' אפי' פשקבלה סתם: ואיהו לא אמר והאמר ר' יוחנן וכו' וא"ת
ודילמא אהא דקאמר ואפי' בגזל דידה מתמה ר' יוחנן דקסבר דבגזל דידה מקודשת
ואפילו לא שיך דגמרא ומקניא כדי שתתקדשי וי"ל דס"ל לתלמודא דכיון דבגזל
בעלמא אינה מקודשת כ"ש בגזל דידה שהיא יכולה למימר דידי שקלי ולא לשם קידושין
והא דנקט רב אפילו בגזל דידה משום דבשיך מקדשא טפי בגזל דידה נקטי אפי': ה"ק
מי קאמר פנותי'.

תימא וכי זה היה חידוש של ר' יוחנן שאין הגזלן יכול להקדיש הא לא איצטריה ר' יוחנן
לאשמועינן אלא משום נגזל דבגזלן פשיטא דלא קני ממתני' דהגזל דקתני אם נתאשו
הבעלים הרי אלו שלו אבל בלא יאוש לא אבל בגזל אשכחן פלוגתא דקתני במרובה
בשמעתין דצנועות אבל בגזלן ליכא מאן דפליג (אינו) [דאינו] יכול להקדיש ונר' לומר
לפי שהיה ראוי להחמיר ולומר דקדשה בגזל מקודשת אע"ג דלא קני ליה משום גזרה
דלאחר יאוש ואהאי קאמר ר' יוחנן מי קאמר רב פנותי' דאינה מקודשת כלל כמו שלא
החמיר ר' לענין הקדש דקאמר שאין הגזלן יכול להקדיש אפילו מדרבנן ולא חנייל עליה
שם קדושה דהקדש וקידושין ענין א' הו כדאמרי' דאסר לה (כ"ע) [אכ"ע] פהקדש: ע"ב
גמרא א"ל מאן אחקיה.

דכיון דשקיל בלא מידה לא היה דעתו ליתן לבע"ה כנגדה ואפילו מחזיר אח"כ לא עשה
כלום דב"ה מקפיד כשהוא נוטל בלא מידה: פיצד אמרו (נוטל) תורם שלא מדעת. אע"ג
דכפ"ק דבב"מ מוקי לה פגון דשונייה שליח פיון דתרם מן היפות קרי ליה שלא מדעת:
במשנה המקדש בחלקו בין בקדשי קדשים בין בקדשים קלים אינה מקו' משום דממון
גבוה הוא ולא מידי קא יתיב לה.

ת'י פִּינּוֹן דְּאִינְהָ יְכוּלָה לְאַכּוֹל נוֹתָן לָהּ א"כ יֵשׁ בְּהִנָּאָה זֹו שְׁוֵה פְּרוּטָה וְתִהְיִי מְקוֹדֶשֶׁת אִפִּי לֹא יִהְיֶה לָּהּ מִיָּדִי כְּמוֹ ע"מ שְׁאֲדַבֵּר עָלֶיהָ לְשִׁילְטוֹן דְּלֹא יִהְיֶה לָּהּ מִיָּדִי י"ל דְּלֹא דְּמִי דְּהֵתָם רָאוּי לְיִטְוֹל שְׂכָר עַל פְּעוּלָהּ זֹו הִילְכָה הָוִי פְּאֵלוּ יִהְיֶה לָּהּ שְׂכָר הַפְּעוּלָה אֲבָל הֵכָא פִּינּוֹן דְּאִין מְכָר חַל עָלָיו וְלֹא מְסַיְיבָא לִיתָן לֹו פְּלוּם אַע"ג דְּנִהְיִית שׁו"פ לֹא מִיקָרִי מְמוֹן וְלֹא יִהְיֶה לָּהּ וְלֹא מִיָּדִי: וְכִי אִשְׁהָ בַּעֲזָרָה מְנִין פִּר"ת לְהִתְקַדֵּשׁ אֲבָל לְפַעְמִים שְׁנַכְנַסְתָּ פְּגוֹן סוּטָה וְנִזְרָה לְעַנְנֵי תְּנוּפָה כְּדָתָנּוּ לְעִיל בִּפ"ק וְתָנּוּ בִּפ' פֶּל הַפְּסוּלִין שְׁהַשְׁחִיטָה פְּשִׁירָה בְּנָשִׁים וְאִפְּלִי שְׁלֹא לְצוֹרֵךְ אִין אִיסוּר אִם נְכַנְסְתָּ דְּתָנּוּ בִּמְס' פְּלִים עֲזָרְתָּ פְּהִינִים מְקוֹדֶשֶׁת שְׁאִין יִשְׂרָאֵל נְכַנְסִים שְׁם אֲלֵא בְּשַׁעַת צְרִיכָהוֹן לְסַמִּיכָה וְשְׁחִיטָה וְלֹא קִתְּנִי עֲזָרְתָּ יִשְׂרָאֵל מְקוֹדֶשֶׁת מְעֲזָרְתָּ נָשִׁים שְׁאִין נָשִׁים נְכַנְסוֹת שְׁם אֲלֵא לְצוֹרֵךְ אֲלֵמָא דְּלִכָּא אִיסוּרָא וּמ"מ שְׁפִיר קָאֵמֵר אִשְׁהָ בַּעֲזָרָה מְנִין מְשוּם דְּלֹא שְׁכִיחַ מִקְּלִתָּא שְׁתַּפְּכִנְס כְּמוֹ בְּבִתִּי פְּנִסִּיּוֹת וּבְבִתִּי מְדַרְשׁוֹת שְׁמֹתָר לְזִרוּק שְׁם צְפָרְנִים כְּדֹאִיתָא בְּמוֹעֵד קָטָן וְרַש"י פ"י דְּבַמְסַכְתָּ פְּלִים תָּנּוּ דְּאִין אִשְׁהָ נְכַנְסְתָּ בַּעֲזָרְתָּ יִשְׂרָאֵל סְבָרְתוּ הִיא כְּפָה פִּינּוֹן דְּחָשִׁיב הֵתָם וְעֲזָרְתָּ פְּהִינִים כְּמוֹ שְׁאִין יִשְׂרָאֵל נְכַנְס בַּעֲזָרְתָּ פְּהִינִים אֲלֵא לְצוֹרֵךְ ה"ה אִשְׁהָ נְמִי לְעֲזָרְתָּ יִשְׂרָאֵל וְהָא דְּלֹא חָשִׁיב אוֹתָהּ מַעְלָה גְּבִי עֲזָרְתָּ יִשְׂרָאֵל מְשוּם דְּאִיכָּא מַעְלָה שְׁהִיא מִן הַתּוֹרָה דְּעֲזָרְתָּ יִשְׂרָאֵל מְקוֹדֶשֶׁת מְעֲזָרְתָּ נָשִׁים דְּאִין מְחַוְסֵר כְּפּוּרִים נְכַנְס שְׁם וְחִיבִים עָלֶיהָ חֲטָאֵת: דר' יוֹסִי סָבֵר בְּאֵשׁ וְלֹא אִיִּצְטָרֵךְ כְּאֵשׁ אֲלֵא לְאִפּוּקִי מִן לָהּ שְׁלֹא תִּדְרוּשׁ לָהּ לְכָל צְרִיכָהּ.

תִּימָא לְשִׁתּוּק קָרָא מְלָךְ וּמֵאֵשׁ וי"ס לֹוֹמֵר דְּאִיִּצְטָרֵךְ לָהּ לְשׁוּם דְּרִשָּׂא: דָּף נ"ג גְּמָרָא וְסַמִּיךְ [לִי] וְאִם עַל תּוֹדָה תִּימָא דְּהָא מוֹקִי לָהּ כַּר' יְהוּדָה וּר' יְהוּדָה לֹא דְּרִישׁ סְמוּכִים אֲלֵא בְּמִשְׁנֵה תּוֹרָה כְּדֹאִיתָא בְּרִישׁ יְבָמוֹת וי"ל דְּהָא אֲמַרִּין הֵתָם הִיכָא דְּמוֹכַח וּמִןפְּנֵי דְּרִישׁ וְדִילְמָא הֵכָא נְמִי מוֹכַח וּמִןפְּנֵי וְעִי"ל דְּלֹאוּ סְמוּכִים מְמַשׁ קָא דְּרִישׁ אֲלֵא ו' מוֹסִיף עַל עַנְנֵי רֵאשׁוֹן כְּדָתִיב וְזֹאת תּוֹרַת זְבַח הַשְּׁלָמִים אִם עַל תּוֹדָה יִקְרִיבֶנּוּ: אִישׁ חוֹלֵק אִפִּי בַּעַל מוּם.

לֹאוּ מֵאִישׁ קָא דְּרִישׁ אִפְּלִי בַּעַל מוּם כְּדְּרִישִׁין פ' טְבוּל יוֹם כָּל זָכָר לְרִבּוּת בַּעַל מוּם וְאִישׁ אִיִּצְטָרֵיךְ לְמַעוּטִי קָטָן וְקָאֵמֵר דְּלִית בְּהָ דִּין חֲלוּקָא וּא"ת וְהִרִי גִזְל הִגֵּר דְּדְרִישִׁי בִּפ' וְאֵלוּ מְנַחוֹת לָהּ הוּא וּלְכַנְיָה אִפִּי' לְקַדֵּשׁ בְּהָ אֵת הָאִשְׁהָ אַע"ג דְּלִית בְּהָ דִּין חֲלוּקָה כְּדֹאֵמְרִי' בְּסוּף הַגּוֹזֵל קָמָא דְּאִין חוֹלְקִים גִּזְל הִגֵּר כְּנִגְדַּ גִּזְל הִגֵּר דְּאִשְׁהָ קְרִינָה רַחֲמָנָא וי"ל דְּלֹא דְּמִי דְּהֵתָם כְּתִיב אֲשֶׁר יָשִׁיבוּ לָהּ הוּא לְאַחַר שְׁהַשִּׁיבוּ וְנוֹתָן לְכַהֵן וְנַחֲלֵק בְּנִיָּהֶם הוּא דְּנָק' שְׁלָהּ לְקַדֵּשׁ בְּהָ הָאִשְׁהָ אֲבָל קוֹדֵם חֲלוּקָה הוּא דְּאִיקָרִי אֲשֶׁם וְכֵן מוֹכַח הֵתָם דְּבַעֲי רְבָא מַהוּ שְׁיַחֲלִקוּ גִזְל הִגֵּר כְּנִגְדַּ גִּזְל הִגֵּר מִי אֲמַרִּי' אֲשֶׁם קְרִינָה רַחֲמָנָא וְכו' וּמֵאִי קָא מִיבַעֲיָא לִיָּה הָא אִיָּהּ גּוֹפִיָּה קָאֵמֵר לְעִיל גִּזְל הִגֵּר שְׁהַחֲזִירוּ בְּלִילָהּ הַחֲזִירוּ לְחַצְאִין לֹא יִצָּא דְּאֲשֶׁם קְרִינָה רַחֲמָנָא אֲלֵא וְדֹאִי פְּשִׁטָּא לִיָּה דְּאֲשֶׁם קְרִינָה רַחֲמָנָא אֲלֵא דְּמִסְפָּקָא לִיָּה אִם הִנָּה דוֹקָא קוֹדֵם שְׁבָאוּ לִיד הַפְּהִינִים אֲבָל לְאַחַר שְׁבָאוּ לִידֵם חָשִׁיב לָהּ אוּ דִילְמָא עַד לְאַחַר חֲלוּקָה אִקְשִׁיָּה רַחֲמָנָא לְאֲשֶׁם וּמְסִיק דְּאֲשֶׁם קְרִינָה רַחֲמָנָא עַד לְאַחַר חֲלוּקָה אֲבָל הֵכָא מְשַׁמֵּיָה דְּהִזְרַר בִּיָּה ר' יְהוּדָה כְּתִיב וְזֹה יְהִיָּה לָהּ בְּקַדֵּשׁ הַקְּדָשִׁים מִן הָאֵשׁ מְשַׁמַּע אִפְּלִי קוֹדֵם חֲלוּקָה קְרִי בִיָּה לְכָל צוֹרְפִיָּה: וְהַתְּנִיָּא הַצְּנוּעִים מוֹשְׁכִין יְדִיָּהֶם וְהַגֵּרִים חוֹלְקִי' וּבְכַמְהָ דוֹכְתִי אֲשַׁכְּחוּ לְשׁוּם חֲלוּקָה בְּתַלְמוּד בְּקַדֵּשִׁים כְּדְּקִתְּנִי לְעִיל אִישׁ חוֹלֵק אִפְּלִי בַּעַל מוּם וּבְזַבְחִים פ' טְבוּל יוֹם וּבְשַׁבָּת פ' שׁוֹאֵל תָּנּוּ מְטִילִין חֲלָשִׁים עַל הַקְּדָשִׁים מְכָל הִנִּי לִכָּא לְמִיפְּרָךְ דְּאִיכָּא לְמִימֵר דְּאִיִּרִי בְּקָרְבָן אַחַר שְׁחוֹלְקִין בִּינֵיהֶם.

אבל הכא לא דניק אלא משום דאין חולקי' דקתני היינו שחולקין אותו ביניהם כפול למאי חזי אלא נדאי חולקים היינו שאמר טול אפה חלקה פאן נאני במקום אחר כדפרישי'. ומשני מאי חולקים חוטפי' שהיה נוטל חלקו וחלק חבירו עד שהיה לו הרבה כדקתני מעשה בא' שחטף חלקו וחלק חבירו והיו קורים אותו חמץן אע"פ דמשמע דרבון היו עושים פן אלא אותו לבדו עשה היינו שחטף חלק גרגרן כמותו אבל אחרים היו חוטפים חלק הצנועים שהיו מושכין את ידיהם א"נ כשהיה חבירו (היה) מקפיד היה החוטף נקרא חמצו אלא פעמים שלא היו מקפידים אלא היה מניחו לטול במקום זה והיה הוא נוטל במקום אחר ולא בתורת חלוקה שלא היה קונה לא זה ולא זה בתורת חלקו אלא מדעתם היו עושים דבר זה ולא בתורת חלוקה: מאי חולקים חוטפים.

הנה מצי למימר דקודם חזרה נשנית כמו מתני': והרי שביעית דכתיב בה יוכל היא. שביעית יוכל שוין לענין קדושת שביעית.

ומהאי קרא דרשי' בפירקין דשביעית תופסת דמיה: הוא בהניית' יהיה אע"ג דשביעית נמי כתיב ביה היא הא דרשי' לקמן אע"פ שתופס את דמיו אין יוצא לחולי, ועוד כולהו בעי' קדש הוא: ע"ב גמרא מעשר איהי לא ניתא לה משום טירחא דאורחא.

משמע דאיירי מתני' במעשר שני בגבולין דבירושלם לא שיני' טירחא דאורחא. וק' דבסוף פ' חלק משמע דמעשר שני בגבולין לכ"ע ממון גבוה הוי גבי עיסת מעשר שני דר"מ פוטר מן החלה ונתקמים מחייבים ואמר רב חסדא מחלוקת במעשר שני בירושלם ר"מ סבר ממון גבוה ורבנן סברי ממון הדיוט אבל בגבולים אליבא דכ"ע פטור וי"ל הא דפטרי רבנן בגבולין לאו משום דהוי ממון גבוה אלא נהי ד דממון הדיוט הוי לא קרי ביה עריסותיכם בגבולין פיון דמיתסר התם באכילה קודם פדייה ולענין עיר הנדחת נמי לא מקרי שללה וכן הא דמשמע בפ' השוכר את הפועלים דלר' יהודה אינו עובר בגבולין משום לא תחסום שור בדישו לאו משום דהוי ממון גבוה אלא משום דכיון דמיתסר באכילה לא השיב דישו כי היכי דממעטינן הקדש במס' מעילה בפרק ולד חטאת דדרשי' דישו שלו ולא של הקדש: איהו לא ניתא ליה משום אונסא דאורחא.

פירש"י בלשון ראשון דע"כ אונסא דאורחא עליה הוא דהמעשר אין פאן ש"פ שלא ניתן להוציא אלא בירושלים ואפילו תמכרנו דמיו נתפסים בקדושתו וקדושין צריכים שיהיו שו"פ.

ולפ"ז משמע שאין בו אלא ש"פ מצומצמת בירוש' וכי מדלת מיניה טרחא ואונסא דאורחא אינו שונה פאן פרוטה שאם היה כ"כ מן המעשר שהיה שונה בכאן פרוטה היתה מתקדשת ולפי' זה אין הקדושים אלא בירושלים שאז יהיה בו שונה פרוטה.

ולא נהירא דבפ"ק דבכורות משמע דמקודשת לאתמר ותנשא דאסר ר' יהודה פטר תמור בהנאה מחיים ומפ' משום דלא מצי' דבר שהקפידה תורה לפדותו בשה ומותר בהנאה בשה מותר ופרי' והא מעשר שהקפידה עליו בכסף צורה דתנן ר' יהודה אומר קדש כלומר שמוטר בהנאה בגבולין אע"פ שהקפידה עליו תורה שאינו מותר בגבולין אלא בכסף צורה ואי אינה מתקדשת אלא עד שתבוא בירושלים א"כ אין פאן הנאה בגבולין

הקלפה נראה כְּלִשׁוֹן שְׁנֵי שִׁפְרֵשׁ"י דאע"ג דְּלֹא רְמִי עֲלֵיהּ אַחֲרֵיכּוֹן אַפ"ה לֹא נִיחָא לִיהּ דְּלִיְתַנּוּס מִזְנִיחָה פֶּן תַּעֲצֹב וְתֹאמַר לוֹ אַקְדֻשְׁתַּנִּי בְּדָבָר שְׂלֵא נְהִינִיתִי בּוּ.

ומיהו ק' לפי זה דהו"ל למימר תְּרַנְוִיְהוּ לֹא נִיחָא לִיהּ מְשׁוּם אֲנֹנְס' דְּאוֹרְחָא וי"ל דְּנִיחָא לִיהּ לְפָרוּשֵׁי טַעְמָא אַחֲרֵינָא גְבִי דִּידָה דְּאַפִּי קַבֵּל עֲלֵיו אַחֲרֵיכּוֹן מ"מ לֹא נִיחָא לִיהּ מְשׁוּם טִירְחָא דְּאוֹרְחָא: אֲלֵא אִיהוּ מִי לֹא נִיחָא לִיהּ דְּלִיקְנִי אִיְתַתָּא מִמִּילָא.

וא"ת וְהֵלֵא חֲטָא שְׁמַעֲל וְצָרִיךְ לְהִבְיָא אֲשֶׁם בְּכֶסֶף שְׁקֵלִים. וי"ל כדפירש"י שמ"מ הַשְׁתָּא נִיחָא לִיהּ שְׁאִין לוֹ עֲכָשְׁיוּ פְלוּם מְשָׁלוּ וְא"ת כ"ש אַתְתָּא דְּנִיחָא לִיהּ דְּאַמְרִינֵן יוֹתֵר מְשָׁהֲאִישׁ רוּצָה לִישָׂא אֲשֶׁה רוּצָה לְהַנְשָׂא י"ל מ"ם דְּבָר מְכֻוֹעֵר הוּא לְאִשָּׁה פְּשֵׁהֲקַדְשׁ מְתַחֲלָל עַל יָדָה: מְעוֹת מַה שְׁיַצְאוּ לְחֻלִּין.

דקס"ד אע"פ שְׁאִינָה מְקַוְדָשׁת אִיפְשָׁר שְׁיַצְאוּ לְחֻלִּין מְשׁוּם דְּמְעוֹת אִינָם חוֹזְרִים כְּמוֹ הַתְּקַדְשֵׁי לִי בְּאֵלוּ וְלֹא גָמַר נְתִיבְתָם דְּפָרְשֵׁי לְעִיל דְּמְעוֹת אִינָם חוֹזְרִים: דָּף נ"ד גְּמָרָא מֵאִי לֹא אִפִּי לֹא בְּלוּ דקס"ד דְּלִרְבוּתָא נְקֻט בְּלוּ דְּלֹא תִימָא דְּפַקַע קַדְוָשָׁה מִיְנִיחָהוּ פִּינּוּ דְּלֹא חֲזוּ תוּ לְעַבּוּדָה: מוֹעֲלִין בְּחֻדְתִּין הִינּוּ שׁוֹפְרוֹת שְׁנוֹתָנִים בְּהֶם שְׁקֵלִי שְׁנָה זוּ וְאַפִּי תְרַמוּ כְּבָר תְּרוּמָה שְׁלִישִׁית מִן הַקֶּנֶפֶה דְּמַהֲשָׁתָא וְאִילָךְ פְּוִלְהוּ שְׁקֵלִים קִיָּמִי לְתַרוּמַת הַלְשָׁפָה אַפ"ה מוֹעֲלִין בָּהּ מְשׁוּם דְּאִם חֲסָרוּ דְּמִי הַקֶּנֶפֶה כְּגוֹן שְׁנִייתִקְרוּ הַטְּלָאִים אוֹ שְׁאִם הִיָּה הַמְזַבֵּחַ בְּטַל וְהוֹצֵרְכוּ לְהִבְיָא עוֹלוֹת לְקִיץ הַמְזַבֵּחַ הָיוּ עוֹד תוֹרְמִין פְּעַם רְבִיעִית מִן הַלְשָׁפַח הַקֶּלֶף כֹּל הַשְׁנָה פְּוִלְהוּ מוֹעֲלִין בְּחֻדְתִּי וּבְשִׁקְלֵי הַלְשָׁפָה: וְאִין מוֹעֲלִין בְּעַתִּיקִים דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָא ר"ת לֹא גָרִיס דְּבָרֵי ר"י וְהָדִין עִמּוֹ מְדַקְאֵמַר בְּסִמּוּךְ ל"ת ר"מ אֲלֵא ר"י וְאִי גָרִיס ר' יְהוּדָה הוּל"ל אִיפּוּף וְעוֹד דְּהִנּוּ לִיהּ לְאַקְשׁוּנֵי נְמִי מִדְר' יְהוּדָה לִדְר' יְהוּדָה דְּהָכִי קָאֵמַר אִין מוֹעֲלִין בְּעַתִּיקֵי מְשׁוּם דְּנִיחָו לִיהֶנּוּת בְּהֶם וּבְמַתְנֵי ס"ל דְּמוֹעֲלִים בְּכַתְּנוֹת פְּהוּנָה אַע"פ דְּנִיחָו לִיהֶנּוּת בְּהֶם: ע"ב גְּמָרָא תְרִי תַנְאִי אֲלִיבָא דְר' יְהוּדָה תִימָא דְּלִיפּוּף מַתְנֵי מְשָׁמֵי הֶנֶךְ בְּרִייתוֹת וְלֹא אִיִּצְטְרִיךְ לְכָל זֶה הַדְּוֹסָק י"ל דְּבִלָּא"ה צ"ל תְרִי תַנְאִי אֲלִיבָא דְר' יְהוּדָה כְּדִאִיתָא בַּפ"ק דְּנִדְרִים וּמִיהוּ תִימָא דְהוּ"ל לְאַפּוּכֵי מַתְנֵי מְשָׁמֵי הֶנֶךְ תְרִי בְרִייתוֹת דְּלְעִיל וי"ל מְשׁוּם דַּס"ל דְּמַתְנֵיתִין עִיקָר וְאִין לוֹמַר מְשׁוּם דְּמַסִּייעָא לִי מַתְנֵי דְּנִדְרִים דְּקַתְנֵי ר' יְהוּדָה אוֹמַר הָאוּמַר יְרוּשָׁלַם לֹא אָמַר פְּלוּם דְּמַשְׁמַע הָא בִירוּשָׁלַם הָיוּ נִדְרֵי דְּמַשְׁם אִין לְדִקְדָק שְׁיֵשׁ בָּהּ מְעִילָה דְּאַפִּי לִית בֵּיהּ מְעִילָה פִּינּוּ דְּקַדִּישָׁה הָיוּ לִיהּ מַתְפִּיס (נִדְרֵי) [בְּנִדְרֵי]: אֲלֵא לְעַנְנֵן אֲכִילָה בְּלָבָד וְהָא דְּקָאֵמַר ר"מ דְּמוֹעֲלִין בְּכַתְּנוֹת פְּהוּנָה שְׂלֵא בְּלוּ הִינּוּ כְּעִין אֲכִילָה לְפִי שְׁנִיחָה בְּלִישָׁה אוֹ שְׁמַתְכֶסָה בְּהֶם וְכֵן מוֹעֲלִין בְּעַתִּיקִים שְׁנִיחָה בְּגוּפֵן וְשִׁקְל בְּהוּן מְשָׁקְלוֹת וְלֹא אַתָּא לְאַפּוּקֵי אֲלֵא הוֹצָאָה בְּלָבָד דְּאִין מְתַחֲלָל בְּהוֹצָאוֹת שׁוּגַג מְשׁוּם דְּלֹא נִיחָא לִיהּ דְּמִתְחִיל הַקְדָּשׁ עַל יְדִיָּהוּ וְנִר' דְּהוֹצָאָה דְּוָקָא מְתַחֲלָל לְעַנְנֵן זֶה לְהַתְחַיֵּב קֶרְפֵן עַל יָדָה אֲבָל גּוּף הַדְּבָר שְׁעוֹדוּ קִיָּים לֹא יִצָּא לְחֻלִּין כְּגוֹן אִם לְבַשׁ בְּגָדֵי הַקְדָּשׁ אוֹ שְׁבַקַע בְּקֶרְדּוֹם שְׁל הַקְדָּשׁ וְהָכִי תַנְאִי בְּתוֹסְפָתָא דְּמְעִילָה בִּיקַע בְּקֶרְדּוֹם שְׁל הַקְדָּשׁ וּבָא תְּבִירוּ וּבְקַע בּוּ תְּבִירוּ כְּוָלָם מְעִלוּ וְאִין לוֹמַר דְּמִיָּירֵי בְּקֶרְדּוֹם שְׁל כְּלֵי שְׂרַת דְּהָא קַתְנֵי סִיפָא נְטִיל וְנִתְנוּ לְתְּבִירוּ הוּא מְעַל נְתְּבִירוּ לֹא מְעַל אֲלֵא וְדִאִי בְּקֶדוּשׁ דְּמִים אִיָּירֵי וְאַפ"ה אִין יוֹצֵא לְחֻלִּין עַל יְדֵי בִיקוּעַ אֲבָל כְּשִׁנְתָּנוּ לְתְּבִירוּ וְנִתְפּוֹנוּ לְהוֹצֵיא מְרִשׁוֹת הַקְדָּשׁ יוֹצֵא לְגַמְרֵי לְחֻלִּין לְפִיכָף הוּא מְעַל נְתְּבִירוּ לֹא מְעַל וְהָא דְּתַנּוּ בְּמְעִילָה וּלְקַמּוֹן בְּשְׁמַעְתִּין מִיָּתִי לִיהּ אִין מוֹעֲלֵי אַחַר מוֹעֲלֵי אֲלֵא בְּהֶמָּה

וְכָלֵי שְׂרֵת בְּלֶבֶד הֵינּוּ בְּמִתְפֹּנוֹן לְגִזְזָלָהּ וְהוֹצִיאָהּ מֵרְשׁוֹת הַבְּעָלִים וְהָא דְמִפְרָשׁ בְּמַעֲלָהּ כְּגֹוֶן שְׂרֵכֶב עַל גְּבִי בְּהֶמָּה וּבָא, חֲבִירוֹ וְרֵכֶב לֹא אֵינְרִי בְּהֶנְאֵת רְכִיבָה לְחֻדָּה אֲלֵא בְּמִתְפֹּנוֹן נְמִי לֹן לְגִזְזָלָהּ וּמִיָּהּ אֵינּוּ מוֹעִיל אֲלֵא א"כ נִהְיָה שְׁוֹה פְּרוּטָה דְכִינּוֹן דְלֹא נִפְיָק לְחֻלִּין לֹא מִיָּדִי קָא עֲבִיד אֲבָל מִיָּדִי דְקִדִּישׁ קִדְוָשׁ דְמִים מוֹעִיל בְּכֹוֹנֵת גִּזְזָלָהּ לְחֻדָּה בְּלֹא הֶנְאֵת שְׁוֹה פְּרוּטָה פִּינּוֹן דְמִפְיָק לָהּ לְחֻלִּין וְלַעֲנֵן לְמַעוֹל בְּבִהֶמָּה וְכָלֵי שְׂרֵת לֹא נִפְקָא לֹן מִיָּדִי בְּנִתְפֹנוֹן לְגִזְזָלָהּ אֲלֵא דְבַעֲנֵן אַחַר אֵינּוּ חֲלִיּוֹק בֵּין בְּהֶמָּה וְכָלֵי שְׂרֵת לְדַבְרֵי הַקְּדוּשׁ קִדְוָשׁ דְמִים: הוֹאִיל וְסַתָּם לֹן תְּנָא פְּנוּתָהּ וּא"ת וְהָא בְּתָרֵי מְסַכְתֵּי אֵינּוּ סִדָּר לְמַשְׁנֵה נִהְיָה לִיָּה מִחֻלָּקֵת בְּחֻדָּא מְסַכְתָּא וְסַתָּם לֹן בְּמְסַכְתָּא אַחֲרִיתִי י"ל נִהְיָ דְלֹא הָוִי סַתָּם גְּמוּר מ"מ הָוִי כְּרַבִּים כְּנֶגֶד יְחִיד: גְּמָרֵי קִדְשׁ קִדְשׁ מִמַּעֲשָׁר.

תִּי דְבָרִישׁ פִּיצַד מְבָרְכִין דְרָשִׁי קִדְשׁ הַיְלִוִּלִים אַחֲלִיָּה וְהִדָּר אַכְלִיָּה וְהַשְׁתָּא ל"ל תִּפְּוֹק לִי מְקִדְשׁ קִדְשׁ מִמַּעֲשָׁר. וְתִי רַבִּינוּ חַיִּים דְאַיְצְטְרִיָּה לְשָׁנִים שְׁאֵינּוּ מַעֲשָׁר שְׁנֵי נוֹהֵג וּבַעֲנֵן זֶה יֵשׁ בִּירוּשָׁלַיִם בַּפ"ק דְמְסַכְתַּת מַעֲשָׁר גְּבִי פְּלוּגְתָּא דַב"ש וּב"ה יֵשׁ לֹן חֲנֻמֶּשׁ וְיֵשׁ לֹן בִּיעוּר דְקָאֵמֵר הֵתָם אַתְיָא דַר' יְהוּדָה כַּב"ש עַל דְעֵתָא דְרַבִּנּוֹן דַּר"מ כְּמָה דַב"ה אָמֵר לֹא לְמִדּוֹ נְטַעֵי רַבְעֵי אֲלֵא מְמַעוֹת מַעֲשָׁר שְׁנֵי כְּמָה דְאַתָּ אַמְרַתְּ אֵינּוּ מַעֲשָׁר שְׁנֵי בְּשִׁבְעִית דְכֹוֹנֵתָה אֵינּוּ נְטַע רַבְעֵי בְּשִׁבְעִית וְכו' וְעוֹד דְיִיָּק הֵתָם ג' וו' שְׁאֵינּוּ בְּהֶם מַעֲשָׁר שְׁנֵי לֹא יְהָא לְהֶם נְטַע רַבְעֵי א"ר יוֹסִי ג' ו' אַע"פ שְׁאֵינּוּ בְּהֶם מַעֲשָׁר שְׁנֵי יֵשׁ בְּהֶם מַעֲשָׁרוֹת שְׁבִיעִית אֵינּוּ בָּהּ מַעֲשָׁר כָּל עֵינְקָר.

וְנִרְאָה לְתַרְזֵן דְאֵי לֹא הַיְלִוִּלִים הִנֵּה יִלְפִינּוּ קִדְשׁ קִדְשׁ מְשִׁבְעִית וְשִׁיָּהָה כָּל דִּין שְׁבִיעִית נוֹהֵג בְּנְטַע רַבְעֵי דְלֹא כַר' יוֹסִי דְאָמֵר סְמִדָּר אֲסוּר וְקִיָּדָם סְמִדָּר לֹא מְצִי לְאוּקְמִי דְאַפְתִּי לֹא מִיָּקְרִי כְּרָם רַבְעֵי הוֹאִיל וְתַנּוּן בְּבַחֲרָתָא פְּנוּתָהּ הָוִי מְצִי לְמִימֵר דְעֵדִיפָא מִיָּנָה מְשׁוּם דְקִתְנִי לָהּ ב"ה כְּדַאֲשְׁפַחֲסוֹן בְּשִׁיָּלָהּ מְסַכְתַּת שְׁבַת: דַּף נ"ה גְּמָרָא בְּבָא לְחַיִּב בְּדַמִּיהוֹן.

פִּירֵשׁ"י דְכָף פְּדִיָּה דְמִיָּתִי שְׁנֵי דְמִים וּמַחֲלֵל הַבְּהֶמָּה בְּתַנְאֵי הָא עוֹלָה וְהָא שְׁלָמִים וְלֹא נִהְיָרָא דְהָא לֹא שְׁיָיָה מִיָּדִי לְפְלוּגְתָּא דַּר"מ וְר' יְהוּדָה הִיָּלְכָה נַר"ל בְּבָא לְחַיִּב בְּדַמִּיהוֹן הֵינּוּ שְׁבָא לְגִזְזָלָהּ בְּהֶמָּה זֹו מִן הַהַקְּדָשׁ וְלַהּוֹצִיאָהּ מֵרְשׁוֹתוֹ כְּדִי לְהַתְּחִיב לְהַקְּדָשׁ כָּל מַה שְׁנוֹכַח לְסַפֵּק שְׁגִזָּל וְהַשְׁתָּא הָוִי כְּעֵין פְּלוּגְתָּא דַּר"מ וְר' יְהוּדָה דְפְּלִיגִי בְּמִתְפֹּנוֹן לְגִזְזָל מִן הַהַקְּדָשׁ אִם מִתְחַלֵּל אוֹ לֹא וְאִתִּי נְמִי שְׁפִיר הָא דְפְּרִיָּה וְקִדְוָשׁ הַגּוֹרָף מִי מִתְחַלֵּל וְהַתְּנֵן אֵינּוּ מוֹעִיל אַחַר מוֹעִיל דְמִיָּרִי שְׁנִתְפֹּנוֹן לְהוֹצִיאָהּ הַדְּבָר מֵרְשׁוֹת בְּעָלִיו דְכִנְהָה גְּרִידָא יֵשׁ מוֹעִיל אַחַר מוֹעִיל אֲפִילוֹ בְּקִדְוָשׁ דְמִים כַּדפ"ל וְקָסְבַּר ר' אוֹשְׁעֲיָא דַאע"פ דְמִתְפֹּנוֹן לְגִזְזָל מִן הַקְּדָשׁ מ"מ שְׂרִי פִינּוֹן שְׁמִתְפֹּנוֹן לְשֵׁם שְׁמִים כְּדִי לַעֲשׂוֹת תְּקִנָּה לְהַקְּרִיב כָּל הַסְּפִיקוֹת וְלַר' יוֹחָנָן לֹא מִיָּסְתַּבֵּר לִיָּה הֵכִי לְפִי שְׁאֵינּוּ אֹמֵר לְאָדָם עֲמוּד וְחֻטָּא בְּשִׁבִּיל שְׁתַּזְכָּה: הֵהִיא ר' יְהוּדָה הִיא וְכו'.

גַּם הַמְקַשָּׁה יַדַע מַעֲיָקְרָא דַר' יְהוּדָה הִיא דַכַר"מ לֹא מִתּוֹקְמָא דְכִינּוֹן דַּס"ל דְבִשְׁוֹגֵג אֵינּוּ מִתְחַלֵּל א"כ מְשַׁכַּחַת לָהּ מוֹעִיל מוֹעִיל אַחַר מוֹעִיל אֲפִי בְּקִדְוָשׁ דְמִים אַף אִם נִתְפֹנוֹן לְגִזְזָלָהּ שְׁהָרִי בְּשׁוֹגֵג אֵינָהּ יוֹצֵאָהּ לְחֻלִּין וּמַעֲלָהּ אֵיכָא מְשׁוּם דְקָא מִתְהַנֵּי: בְּקִדְוָשִׁים קָלִים מִי שְׁמַעְתָּ לִיָּה דְכִינּוֹן שְׁיֵשׁ לֹן חֲלָק בְּהֶם לֹא חֲשִׁיב כְּמוֹ מוֹצִיאָהּ מֵרְשׁוֹת בְּעָלִיו וּמְכַנְּסוֹ לְרְשׁוֹת אַחֲרֵת וּא"ת מֵאֵי ק' לִיָּה אֲפִי אֵי קִדְוָשׁ הַגּוֹרָף לֹא מִיָּתְחַלֵּל בְּקִדְוָשִׁים קָלִים מ"מ יֵשׁ תְּקִנָּה לְדַבְרֵי דְזִכְרִים שְׁיִמְצָאוּ יְכוּלִין לְיִקְרַב זְבָחֵי שְׁלָמִים מַעַל תְּנַאֵי אִם

עולות הן הרי מתפנין לגזול וחוזר ומשלים עולות אחרות תחתיהן והם עצמן יהו שלמי נדבה ואם שלמים היו הנה עולות יהיו נדבה.

ועוד תי' נחוש דילמא בכור ומעשר נינהו דלא שינה בהו חילול דבכור קדושתו מרחם ומעשר נמי מאליו קדוש וצ"ל דלהאי שינויא נמי דבא לחוב בדמיהו לעולם צריה להמתין לבהמה עד שתומם ותאכל בתורת בכור ומעשר אלא דלהי שינויא יכול להפקיע פל ספק קדושה שעליה בלא מום הילכך גם קדושת שלמים צריה להפקיע ממנה: ע"ב גמרא מיייתי ב' בהמות ומתנה וא"ת וקא עולה ושלמים בעו סמיכה ואי איפשר אלא בבועלים כדדרשינן ידו ולא יד שלוחו ואע"ג דסמיכה לא מיעכבא מ"מ לכתחילה אין לעשות בלא סמיכה כדפר' בפ' כל הגם גבי השולח חטאתו ממדינת הים וקא בעי סמיכה וי"ל דהכא פנין דא"א לתמן בענין אחר שרי וקא דפרי' בפ' התערובות גבי הא דתנן קדשים שנתערבו מין במין זה יקריב לשם מי שהוא וזה יקריב לשם מה שהוא וקא בעי סמיכה והתם נמי אי אפשר לתמן בענין אחר י"ל דאיפשר לתמן ברעיה שירעו עד שישתאבו ויביאו הבועלים קרבנות אחרים: דמיייתי נמי תודה אבל להתנות אי אפשר דתודה נאכלת ליום ולילה ושלמים לב' ימים ולילה א' ואין מביאים קדשים לבית הפסול וגם גבי אשם נמי לא מצי לאתנויי מהאי טעמא.

מיהו ק' מהא דמשני פסח שלא בזמנו שלמים מאי קא משני וקלא פסח שלא בזמנו הקרב שלמים נאכל ליום ולילה כדאיתא בפסחים פ' האשה גבי שכח רבו מה אמ' לו לכה צריה לפרש דאתיא כר"ש דשמעת ליה בפ' התערובות דמביאים קדשים לבית הפסול וקא דלא משני גבי תודה דמתני משום לחם.

דאי הוו שלמים הוו חולין לעזרה כדקאמר בפ' התודה גבי תודה שנתערבה בתמורתה וגבי אשם נמי לא מצי לשנויי דמתנה משום דשלמים טעונים נסכים ואשם אינו טעין נסכים כדתניא בפ' שני מדות ועל הנסכים אינו יכול להתנות דנסכים הבאים עם קרבן הם לספלים והמתנדב נסכים מזלפן על גבי האישים כדאיתא בזבחים פ' כל התדיר.

ומיהו ק' דפלוגתא דתנאי התם ונהו מצי לאוקומי כמ"ד לספלים ועוד כי פריש דילמא אשם מצורע ואשם נזיר ומשני לא שכיחי דמשמע דתרוניהו איצטריכי לשנויי הכי וגבי אשם מצורע הנה מצי לשנויי דמתני שהוא טעון נסכים כדתנן בפ' שני מדות ונ"ל דפשיטא ליה לתלמודא דתנא לא מספקא ליה שיהא אשם מדלא קתני זכרים עולות ואשם: שלא בזמנו שלמים הוי וא"ת פנין דבזמנו מונהר זהירי ביה לא משכחת לה שלא בזמנו וי"ל שלפעמים שהפסח חולה ומפריש אחר: אין לוקחין בהמה ממעשר שני פרש"י משום שמה תכחיש מחמת טורה הדרה ולא צריכין לה טעמא אלא כדמפרש טעמא בלולב הגזול וחכ"א על שחוטים מתחללים על חיים אין מתחללין שמה יגדל עדרים עדרים ואפי' לר"מ דפליג עלליהו וקאמר מתחללים על בהמה חיה ועוף ה"מ בזכרים כדקאמר עולא התם מחלוקת בזכרים ומפרש בירוש' דבזכרים פליגי אי גזרינן אטו נקבות דבנקבות אפי' בדיעבד אין מתחללין ונהו ברייתא לא אתיא כר"מ דלדידן אפי' לכתחלה מתחללין כדתניא בתוספתא דשביעית א' שביעית וא' מעשר שני מחללין אותה על חיה ועוף ועל בהמת חיה ועוף בעלת מום דברי ר"מ וחכ"א לא אמרו אלא בשחוטים והאי דנקט בפלוגתיהו דר"מ ור' יהודה מתחללין דמשמע בדיעבד כדדניק בפ' הנהב

מתחללין ואין מתחללין מיבעיא ליה לרבנותא דחכמים נקטיה דאפי' בדיעבד אין מתחללין והה' ברייתא דהכא ע"כ רבנן היא ומודו רבנן דאם לקח במזיד תעלה ותאכל במקום כמו שפירש ר' יהודה שלקחון מתחלה לשם שלמים דאז לא גזרו בדיעבד שפא יגדל וקא דאמרי' בסנהדרין דאמרי' דאימתי ר' יהודה לפ' ובמה לחלוק ה"ק אימתי לעולם לפירש ובמה פעמים לחלוק ופעמים לפירש: דף נ"ו גמרא בשוגג יחזרו דמים למקומם משום דהוי מקח טעות שאילו ידע המוכר שהם מוכר לא היה מוכר לו באלו הדמים משום טירחא דאורחא ורש"י פי' משום טעותא דלוקח דטריחא ליה מילתא להוליה הבהמה לירוש' ולישא דייחזרו משמע בכי' דאי הוי משום טעותא דמוכר הול"ל תחזור הבהמה למקומה: במתפנין להוציא מעות מעשר שני.

פרש"י פגון שלקחה לאנכלה חוץ לחומה וקנסי' ליה למוכר משום דעבר על ולפני עזר לא תתן מכשול וק' לפירושו דלא דמיא שפיר להה' דבמזיד קידש לר' יהודה דאשה לא קא עברא על ולפני עזר לא תתן מכשול ועוד אמאי קנסי' למוכר פנין שאין קדושת מעשר על הדמים פי אם על הבהמה ולא מצוי מוכר למיעבד איסורא אמאי קנסי' הני משום דעבר אלפני עזר אין זה דומה למושיט פוס של יין לגזיר ואבר מן החי לבני נח דה"מ דקאי בתרי עברי דנהרא אבל הכא קודם לכן נמי היה המעשר שני ביד הלוקח ועוד דמה הועילו חכמים במה שאמרו יחזרו דמים למקומם כמו שרצה להאכיל הבהמה חוץ לחומה כף יאכל הדמים הילכף נראה לי במתפנין להוציא מעות מעשר שני לחולין פגון שהתנה שלא תחול קדושת המעות על הבהמה וקרי ליה מתפנין להוציא מעות מעשר שני לחולין לפי שהמוכר יסבור דפקע מינייהו קדושת מעשר ויבוא לאכלן חוץ לירושלם ואע"פ שהתנה ס"ד פנין שנתן לו בהמה תחת המעות אין במעות קדושת מעשר והשתא ניחא דקנסי' למוכר משום דלאו עכברא גנב אלא תורא גנב.

וניחא נמי הא דפריה מבמזיד קידש ולא חיישינן שפא תאכלם האשה חוץ לירושלם ומשני אשה יודעת וכו' דבהא ליכא למיטעי שיתחלל מעשר שני על האשה אבל מוכר טעי פנין דנתן לו בהמה דחזיא למיכל תחת המעות יצאו לחולין אע"פ שהתנה: אין לוקחין בהמה טמאה וכו'.

לאו דוקא הני דאפי' חלוק ומכנסים נמי והכי קתני ברי' פרק שני דמעשר ב' ניתן לאכילה ושתיה וסיכה זה הפלל כל שהוא חוץ לאכילה ושתיה וסיכה אין לוקחין ממנו. ותי' הא מנ"ל אי משום דרשי' בפ' בפל מערבין מה הפרט מפורש פרי מפרי וגדולי קרקע היינו דוקא לחלל המעות עליהן אבל במקום שאין המעות מתחללין בגנן שאותו שמוכר לו המלבושים רוצה לאכול המעות בירושלם לא שמעינן מהתם שיהא אסור.

ונ"ל לאסרו מהאי טעמא דשמעתין לפי שהמוכר לא ידע שהמעות בקדושתם ואתי לאכלן חוץ לירושלם ומיהו אין טעם זה מספיק לאדם חבר דינע. ובירושלמי דמסכת מעשר שני ובמסכת שבת דריש לא נתתי ממנו למת במה אנו קניימים אם להביא לו ארון ותכריכים אפי' לחי אסור אלא אינהו דבר שאסור למת ומותר לחי הוי אומר זה סיכה וק' דתנן במסכת מעשר שני לא נתתי ממנו למת להביא לו ארון ותכריכים משמע הא לחי מותר וי"ל דמדאורייתא שרי ומדרבנן אסור כדפרי' טעמא אע"ג דהירושלמי קאי אקרא אסמכתא בעלמא נקטיה: יאכל פנגדן בירוש' פירש"י שהמעות שהם בכל מקום

יתחללו על אלו והק' ריב"א דבמרוכה בשמעתא דצנועים משמע שאין יכול לחלל דבר שאין בידו אע"ג דצנועים פליגי התם ק"ל כר' יוחנן דלית ליה פצנועים ואו' דקנסא בעלמא הוא וכן מוכח בסמוך דקנסי' ליה למוכר ועי"ל שיכול לחלל המעות שביד המוכר מידי דהנה אפודה מעשר שני של חבירו דפדוי משום דזכות הוא לחבירו וזכין לאדם שלא בפניו אבל גבי צנועים ליכא למימר הכי לפי שהפרם רבעי אינו של עניים פי שלא כדיון לקטוהו נאפי' הו לא יוכלו לחלל וזכיה אינה מועלת מטעם שליחות: ע"ב גמרא הא לא ברח קנסי' ליה למוכר אפרייתא דלעיל דקתני בהדיא יחזרו דמים למקומן הנה מצי לאקשוני קנסיה ללוקח אלא אגב דמפ' שמואל הכא בשברח מקשה ליה אדיוקא דיליה הא לא ברה וא"ת טיבותא היא לגבי המוכר שלא יהא זקוק לעלות ולאכול הדמים בירושלם.

וי"ל דקנסא הוא לגבי המוכר לפי שאם היה הלוקח זקוק לאכול פנגדו בירו' היינו מחייבין אותו לחלל עליהן מעות שביד המוכר מאחר שהמוכר בפנינו והיינו דפרי' לקנסיה ללוקח לעשות בענין זה וא"ת מאי פרי' לקנסיה ללוקח וכי אין טוב שנקנסו שניהם בחזרת המקח פיון דשניהם פשעו ממה שנקנסו הא' לבדו וי"ל דחזרת המקח סתם לא חשבינן ליה לגבי לוקח קנס אבל סתם מוכר הוא תגר וכשאינו מוכר הוא מפסיד וא"ת מה קנס הוא זה ללוקח כשיאכל פנגדו טפי מחזרת דמים למקומם בין כף ובין כף צריף הוא להעלותו וי"ל משום מקח זה לא עשה אלא משום מעות מעשר שני שהיו בידו ועתה שהוציא אלו המעות וצריף להעלות אחרים פנגדו זהו קנס: במשנה המקדש בערלה וכו'.

וא"ת והא שרי לאתהנויי בה שלא פדרף הנאתו פדאי' בפ' כל שעה דהנה שייף לבריה בגוהרמי דערלה ועוד דערלה וכלאי הפרם בשריפה ותנו בשיליה תמורה כל הנשפרין אפרו מותר וי"ל דמיירי בדליכא אלא שו"פ בצמצום ונהנה פדרף הנאתו ולפי מאי דפ"ל שאין אשה מתקדשת אלא בדבר שהמכר חל גיחא: בצפורי מצורע מדנקט צפורי מצורע משמע שניהם השחוטה והמשולחת דאין לומר ציפרי דעלמא דא"כ ליתני שנוורים הנסקלים והא דקאמר בגמ' וזה אשר תאכלו לרבות המשולחת היינו לאחר שילוח פדקאמר רבא לא אמר שלח לתקלה אבל קודם שילוח אסורה ואע"ג דלאחר שילוח תהא מותרת השתא מיהא לא שוין מידי: אינה מקודשת הא דלא חשיב ע"ז משום דבעי למיתני סיפא אם מכרו וקדש בדמיהו מקודשת וע"ז תוספת דמיהו ופיגול ונותר וטמא הם בכלל קדשים דלעיל וחסא' המיתות וקדשים שהפילו דתנו בסוף תמורה לא חש לשנות דבקדשים לא קא מיירי ועי"ל תנא ושיר ולהכי לא תנו חמץ בפסח דתנו בסוף תמורה ועוד דילמא ר' יוסי הגלילי היא דאמר חמץ בפסח שרי בהנאה אבל אין לומר דלא תני ליה משום דבפלגותא לא קא איירי דהא תני בשך בחלב אע"ג דהוי פלוגתא: מכרו וקדש בדמיהו מקודשת וא"ת והא הני דמים לאו דידיהנינהו פי צריף להחזירם פיון שמכר לו בהם איסורי הנאה וי"ל כגון שמכרו לגוי או לישראל והפיר בהם דהוי מעות מתנה: מכרו וקדש בדמיהו מקודשת במסכת ע"ז פ' רבי ישמעאל פירש"י דהוא אסור להתנהווי מהנהו דמים לפי שהם דמי ערלה בידו אבל לאשה שרי לאתהנויי שאינו דמי ערלה גבי דינא ואע"פ דנהנה בהם שמתקדשת בו גבי קידושי אשה לא החמירו כ"כ ולא אסרו ליקח מהנהו דמים אלא כגון פירות וכלים שהוא דבר הנזכר ונראה א"ג גבי

קידושי אשה התירו משום ביטול פריה ורביה ומודה רש"י לדידה נמי שרו מדאורייתא כיון דלא תפסי דמיהו וכן משמע בפ"ק דחולין גבי חמצון של עוברי עבירה אחר הפסח מותר מיד מפני שהן מחלפים ומסיק משום דלא שביק היתירא ואכיל איסורא ואם היו המחלפים אסורים מן התורה מה היו מרוניםים בחילוף וכן פרש"י התם דאע"ג דבחקמין של גוי הנחלף בשלהם נמי איפא איסורא שהוא משתפר באיסורי הנאה מ"מ כל מה דמשפחי היתירא טפי שקלי.

ונראה שמדקדק רש"י לאסור מדרבנן מהא דאמרי' בנדרים פ' השותפים ב רמי בר חמא קונם פירות אלו על פלוני מהו בחלופיהו וכו' ת"ש המקדש בערלה וכלאי הפסח ודניק מדקתני סיפא מכרו וקדש בדמיהו מקודשת אלמא חליפי איסורי הנאה מותרים ידחי דילמא לכתחלה הוא דלא הא דיעבד עבד וא"ת א"כ מאי פריה בריש פ' בתרא דע"ז גבי השוכר את הפועל לעשות עמו ביין נסוף שפרו אסור מ"ט אלימא משום דאסור בהנאה שפרו אסור הרי ערלה וכלאי הפסח דאסירי בהנאה ותנו מכרו וקדש בדמיהו מקודשת האי מאי קשיא ליה הא אמרי' לכתחלה אסור ליהנות וי"ל דמשמע ליה דאסור בין לדידה בין לאחרני כמו יין נסוף הלכך פריה לאחרני אסור מ"ש מחליפי ערלה דשרי לאחרני כדאשכחן בהדיא גבי חמצון של עוברי עבירה שמוותר לאחר הפסח מיד מפני שהן מחליפי: מנין שלא יהנה ממנו בפ' כל שעה מפ' אמאי לא נפקא לן הנאה מלא יאכל ולא יצבע בו ולא ידליק בו את הנר אע"ג דאתרבי שאר הנאות איצטריה לרבויי הני משום דצביעא חזותא בעלמא הוא כדאמרי' בהגוזל קמא והדלקה משום שפלה האיסור בהדלקה וא"ת והא בפסחים פ' כל שעה שריפה עצים דאיסורא להדלקה למ"ד אין שבח עצים בפת ולא משבח עצים אלא בשרשיפא וי"ל דלא דמי דשמן הוי בעין כשהוא דולק אבל עצים משום גחלת והשלהבת אינה באה אלא מן הגחלת וא"ת מאי שנא הקא דמצריכי קרא לאיסור הדלקה וגבי תרומה מצריכי קרא להיתר הדלקה דאמרי' שלף תהא להסקה תחת תבשילך וי"ל משום דסד"א גיליף ממעשר הקל דאמרה תורה לא בערתי ממנו בטמא כדאיתא בפ' במה מדליקין: ולא יצבע בו.

תימא דתנו בפ' י"א ממסכת תרומה אין סופגי' את הארבעים משום ערלה אלא על היוצא מן הזתים ומן הענבים ומפרש רבי הושע טעמא בפ' העור והרוטב משום דגמר ערלה פרי פרי מבפורים אבל היוצא משאר פירות מותרים מן התורה והאיך יאסר לצבוע במשקיהו מן התורה וכ"ש במים ששורים בהם את הקלפים וי"ל דלא איצטריה קרא אלא למעוטי שלא יצבע במי זתים וענבים אי בממשות של עפורית הקלפים הנטחנים ומיהו לא יצבע דקתני בכרייתא מיירי שפיר בכל ענייני צביעה דערלה ומדרבנן ומיהו ערלה לא איצטריה אלא לכדפירישית.

א"נ י"ל דפרי גמר ערלה מבפורים ולהכי קא ממעט משקה דיליה אבל שומר לפרי דאתרבי מאת פרו את הטפל לפרו לא אימעט משקה דילי' דליכא למעוטי פרי מפרי מבפורים דבפורים ליתגהו בשומר לפרי ואין לתמוה דהיאך יהא טפל חסור מן העיקר טעם איפא למילתא כדפרישית: אינו יודע שגבלה היא וכו'.

וא"ת דילמא לבן פקועה איצטריה קרא דאינו טעון שחיטה וכי תימא דלא מיקרי שור הא לענין פטר חמור מיקרי שיה כדאמרי' פ"ק דבכורות ואפילו פ' שחוט מיקרי פ'ר

וכ"ש בן פקועה וי"ל דלר"מ דאמר בן פקועה טעון שחיטה נחא ואפי' לרבנן סמיה אהא דדרשי' במסקנא ואע"ג דעבדיה פועין בשאר מאת בשרו וכ"ת כל זמן דלא מסיק אדעתיה מהאי דרשא הנה ליה למיפריה מכן פקועה וי"ל דבלא"ה פריה שפיר.

ועי"ל פיון דפקועה הוי פשחוט קודם שנגמר דינו וסקילתו זו היא שחיטתו אפ"ה אסור א"כ כ"ש שחטו לאחר שנגמר דינו דאסור בהנאה: וכדר' אבנה לרונחא דמילתא נקטיה דבלאו ר' אבהו לא איפשר לאוקמה אלא להנאה דלאכילה לא איצטריה.

תי' מאי קאמר וכדר' אבהו הא אפי' לחזקה נמי לא יאכל לאיסור הנאה משמע י"ל דלחזקה נחא דמכתב רחמנא לא יאכל דמשמע איסור הנאה ולא כתב לא תאכל לא תאכלו דמשמע איסור אכילה והא אם אינו ענין לאיסור אכילה דמסקול יסקל נפקא תנהו ענין לאיסור הנאה אלמא לא אתי קרא להיכא דסקליה מוסקל א"ג לר' אבנה לא מצי למיכתב איסור אכילה דלא משמע נמי איסור הנאה: אימא היכא דבדק צור.

יודע הנה מר זוטרא דשחיטת צור פשיטה אלא דס"ל פיון דהו' שחיטה סקילה אסרה תורה, ומשני אטו ספין כתיבא בהדיא ולא אתי צור אלא מריבויא פה היא עיקר שחיטה בצור אפי' לשחוט לכתחלה כמו בספין לפי' אין לחלק כלל בין צור לספין: האי בעל השור נקי למאי אתא להנאת עור ואע"ג דברייתא דלעיל מוקמי' לה להנאת בשר אם לא נאמר קאמר אי לאו דילפי' הנאת בשר מלא יאכל הנה ילפי' ליה מבעל השור נקי: דף נ"ז גמרא פיון שהגיע לאת אלהיה תירא פירש אע"ג דאמרי' בפ"ק דהשנה הפתוב מוראת אב ואם למוראת המקום לא הנה נחא ליה למידרשיה לאוקומי לעשה יתירה.

א"נ לא משמע ליה לרבות מאת הסמוך לשם אלא פועין יראת השם ואע"ג דנאחבת את ה' קדים לאת ה' אלהיה תירא לענין אהבה הנה נחא ליה למידרש לרבוני אב ואם או ת"ח אבל לא לענין יראה לרבות ת"ח וא"ת מפני שיבה תקום ל"ל תפוק לי מהכא י"ל דהכא ברבו דוקא פדאמרי' מורא רבך פמורא שמים או ברב מופלג פועין רבו: פפריה פתיב בה פקדשים בפ"ק דכריתות דריש מקרא אחרנינא גמר המפטם את הקטורת דקאמר תרומת הדשן ועגלה ערופה שני כתובים הבאים כא' תרומת הדשן דכתיב ושמו אצל המזבח מלמד שטעונים גניזה עגלה ערופה וערפו שם את העגלה בנחל מלמד שטעונה גניזה.

תימא למה לי תרי קראי בעגלה ערופה ודוסק לומר דמאן דדריש האי לא דריש האי ועוד בפ' אין מעמידין יליף יין נסוף מזבחי מתים שם שם מעגלה ערופה דכתיב בה פפריה פקדשים וכינון דבלא"ה הוצרך להזכיר קרא דשם משום ג"ש לא הנה ליה למינקט התם פמאן דדריש ליה מכפריה פיון דאיכא נמי דדריש ליה מדכתיב שם ונ"ל דתרונייהו צריכי דאי מכפריה הוא ה"מ מחיים אבל לאחר עריפה לא פדקאמר התם ובסוף כל הבשר דאין לה דבר שנעשית מצותו ומועילים בו להכי איצטריה וערפו שם לאסור עריפה ובשם להודיה לא סגי דאיצטריה למכתב פפריה לאשמועינן דטרפות פוסלת בה פדאמרינן בפ"ק דחולין ולאשמועינן דעריפתה מטרתה מידי גבלה פדאמרינן בזבחים בסוף פ' חטאת העוף ומיהו ק' דבשמעתין הו"ל לאיתויי קרא דשם דשמעינן מינה דנאסרה אחר עריפה ונ"ל דמשם לחודה הוי אמי' אחר עריפה אסרה הפתוב פדמשמע וערפו שם אבל מחיים לא הילכך מייתי הכאקרא דעיקר איסורא והנה שיוניי איתנהו למ"ד בפ' בתרא דכריתות

דעגלה ערופה נאסרת מחיים אבל למ"ד אינה נאסרת מחיים משם לחוד שמעי' לה וי"ל דמשם לחודיה לא שמעי' איסורא דנהי דבעי' גניזה בהנאה מיהא לא מיתסרא ואע"ג דאיסור הנאה בבגדי פהונה לא ילפינו אלא משום דכתיב שם מלמד שטעונים גניזה היינו משום דהוא שם לא איצטריף אלא לאיסור הנאה שהרי לא היה פושטן ממש בעזרה וגונן בעזרה והא דמשמע בפ' בתרא דע"ז דעץ שנתלה עליו וסודר שנתקן בו אסורים בהנאה ולא שמעינו אלא משום דנצרכינהו קרא גניזה כדאמרינו בפ' נגמר הדין מפי קבור תקברנו היינו משום דאיפקש למת שנקברים עמו והא דדרשי' בפ' בתרא דע"ז דע"ז של ישראל אינה בטילה עולמית משום דכתיב ושם בסתר שטוענים גניזה היינו משום דע"ז אסורה וזו הטעונה גניזה לאוקמה באיסורא בא הפסוק: גמר קיחה קיחה מעגלה ערופה לאו נ"ש ממש הוא דלפי הפסקנא יליף מכשיר ממכפר במה מציינו: מי אית להו גבול אחרניא דאין שייף למימר הבאת ציפורים כנגד הורדת העגלה פתיב בקרא והורידו זקני העיר את העגלה ויש בה מצות הורדה אבל מצות הבאת ציפורים לא פתיבא ומיהו לא עסקינו שהם פבר אצלו ולקיחה דכתיב בקרא ולקח למטהר היינו הפרשה פה אמרי' אין הקינן מתפרשין אלא בלקיחת בעלים או בעשיית פהו: ואי ס"ד מחיים אסורה פירוש ש דנפקא לן מעגלה ערופה אמאי איצטריף אשר לא תאכלו למסרינהו לאחר שחיטה א סורא דמחיים להיכן הלך אלא ש"מ דמשעת שחיטה הוא דמיתסרי ומקא הוא דנפקא לן.

וא"ת תינח איסור אכילה איסור הנאה מ"ל דלא אשכחן מאן דאית ליה דלא תאכלו משמע איסור הנאה אלא לר' אבהו כדאי' לעיל וי"ל דהאי קרא דלא תאכלו משמע איסור הנאה דרשי' מיניה שחוטה ומשולחת מדכתיב לשון רבים דכתיב לא תאכלו מהם ועוד מדאיצטריף פל צפור טהורה להתיר משולחת היינו משום שפבר נאסרה מקרא דלא תאכלו מהם וה"נ אמרי' במתני' דתרנוייהו אסירי ואסור דמשולחת מחיים היינו הנאה הילכף לא תאכלו משמע ליה איסור הנאה ולנ"ל דאיכא למימר דמדלא תאכלו שמעי' דאם שחט המשולחת קודם שילוח אסורה באכילה.

ונראה לומר דר' יוחנן נמי יליף מכשיר ממכפר וס"ל דעגלה ערופה לא נאסרה מחיים וקרא דלא תאכלו איצטריף ללאו: לאחר שחיטה מיבעיא וא"ת דילמא איצטריף משום דאין לה דבר שנעשית מצותו ומועלין וכו' וי"ל פיון דסתם קתני ולא מפ' א"כ לא מרבינו שחוטה אחר גמר מצותן אלא קודם גמר מצוה והיינו דבשילחי פל הבשר דדחיק לאשכוחי ג' פתובים הבאים כא' שנעשו מצותן וכו' לא מייתי מצפורי מצורע.

ומשני מהו דתימא מידי דהנה אקדשי' וכו'. ואע"ג דקדשים לא מכשר שחיטה עד שיגורק הדם דליכא לא זריקה ולא הנאה הול"ל דשחיטה לחוד מכשר דטבילת עץ ארז ואזוב לא דמי לזריקה והנאה דלא אתיא אלא לטהר את המצורע: ונמצאת טריפה.

פירש"י דס"ד שפדק בסימנים ונמצאת טריפה בשחיטה דאי טרפה מעיקרא כגון שניקב קרום של מוח או שנתכו רגליה ל"ש למימר נמצאת ולפי' נראה דלשון נמצאת קא דייק מדדחיק לשנויי כגון שנמצאת טריפה בבני מעיים כדי להעמידה בטרפות שלא היה יכול לראות קודם שחיטה ושוב מחקו רש"י מפ' ונראה משום דאם נפסלה בשחיטה היא נבלה ולא קרי לה טריפה וי"ל דאתיא כר' עקיבא קודם שהודה לר' ישבב דנפסל

בשחיטת נבלה הוא פדאיתא בחולין פ' השוחט ואמרי' נמי התם פאן קונדס חזרה פאן לאחר חזרה: תנאי היא דתנא דבי רבי ישמעאל וכו' נאמר מכשיר ומכפר וכו'.

השפא דייק דמחיים מיתסרא מדעשה מכשיר פמכפר וצפורי מצורע פעגלה ערופה ועגלה ערופה נאסרת מחיים כר' ינאי דאמר ירידתה לנחל איתן אוסרתה וק' דבפ' בתרא דכריתות גבי פלוגתא דעגלה ערופה מתי נאסרת רב הממונא אמר מחיים רבה אמר לאחר מיתה ודחיק לאשכוחי תנא פרב הממונא ומייתי לה מהכא דגמר מכשיר ממכפר והשפא היכי דייק לה דילמא זה וזה אינו נאסרים מחיים ולאחר שחיטה הוא דאיצטריך למילף מכשיר ממכפר ולענין ללמוד עיקר איסורא מייתי לה נמי לעיל אמתני' דקאמר צפורי מצורע מ"ל וי"ל דדייק התם משום דשני צפרים קא גמיר ממכפר אפילו המשולחת והיינו קונדס שילוח ולאחר שילוח שרי' פדאמרי' בשמעתינן הילכף הדר גמר מכפר ממשולחת והיינו לאסור מחיים ונהדר גמר נמי שחוטה ממכפר שתאסר מחיים: ע"ב גמרא הרי רובע ונרבע הקא משמע דשור הנסקל נאסר מחיים.

וק' מהכא לר"ת שפלי דאינו נאסר מחיים מתוך קושפא שהקשה לו הריב"ן אהא דאמרי' באלו הנשפאים ששור שלא נגמר דינו שנתערב בשונרים אחרים שנגמר דינם פולן פטורים ואמאי פטורים הא אסירי בהנאה פינן דרובן נגמר דינו הוו אסירי פוליהו דאפלי אחד שנגמר דינו שנתערב באלף פולן (בשור) אסורים פדתנן בזבחים פל הזבחים שנתערבו בתטאות המתות או בשור הנסקל אפלי א' ברביבא ימותו פולם והשיב לו ר"ת ששור הנסקל אינו נאסר מחיים אלא פשנסקל או אפלי שחטו דהא לא יאכל את בשורו פתיב דמשמע היכא דהוי פצין בשור דמת או שחטו ואי לאו הכי דרבי קרא לא הייתי אוסר שחטו לאחר שנגמר דינו אבל מחיים לא אשפחן דרבי הילכף בהנהו דנתערבו פינן דאי איפשר לסוקלן מותר לחרוש בהם ולעשות כל מלאכה אבל בהנהו דקדשים אפילו ישא אותם וירעו ע"י שישתאבו אי איפשר לעשות בהן דבר דפסולי המוקדשין אסירי בגיזה ועבודה הילכף ימותו והא דפריה בשמעתינן הרי רובע ונרבע דהיינו משום דאסור לענות דינם או א"נ ה"פ ל"מ בעלי חיים שחל עליהם איסור מחיים לאסור לא מחיים ולא פשישחט או ימותו והא דפריה ונהרי רובע ונרבע דמחיים חל עליהו איסור זה עד גמר דין לאסור פשנשחטו או ימותו ועוד תי' ר"ת בע"א דאפלי אסירי מחיים בהנאה פשנתערבו לא הטריחוהו חכמים לא לסוקלן ולא לכונסן לכיפה או לעורפן בקופיץ או לקברן דליכא למיחש פולי האי לתקלה פי ההיא דזבחים לפי ששור הנסקל אינו אסור אלא פדרה הנאתו פדאיתא בריש פל שעה (דף כ"ד) פרט למניח חלב של שור הנסקל על מפתו אבל התם בכל ענין שייכא מעילה אפלי נשען על גביו.

ועי"ל דאע"ג דאסירי בהנאה וצריה לבערן מן העולם דלא ליתו לידי תקלה מ"מ נפקא מינא במאי דפטורים דאינו אסור לענות דינם לרפנן פמו לר' יהודה: הרי רובע ונרבע וכו'. משמע הקא דרובע ונרבע אסורים בהנאה וכן משמע בפ' בתרא דבכריתות דקא התם שאם העידו עדים ששורו נרבע אע"פ שהוזמו פל המחזיק בו זכה לפי שנתתיאש ותימא מהכא גליף לה אם משור הנסקל שנהרג הא לגבי לדונו בכ"ג בעי' תרי קראי בפ"ק דסנהדרין ואפלי לרובע ונרבע בעינן תרי קראי ושמא בשום דוכתא דריש לה מקרא: אלא שעומד בעיר ויזרקנה חוץ לחומה וצ"ל לאו דוקא שהוא עומד בתוך העיר

שלא הנה עוסק בטהרת מצורע לפניו מן החומה דמצורע משולח חוץ לג' מחנות אלא בצד העיר הנה עומד וזורח כלפי חוץ לאפוקי שלא יזרקנה לצד החומה ורש"י פי' שעומד בתוף העיר וזורקו לחוץ לחומה ולפי' צ"ל שהפנה הנה עומד בפנים והמצורע בחוץ א"נ לאחר הזאה הנה הפנה נכנס לעיר וזורקו חוץ לחומה משום דקרא הכי משמע דכתיב ושלח על פני השדה מכלל דקאי בעיר ומשלח בחוץ: לא אמרה תורה שלח לתקלה.

תימא בין לרבא בין לר"ש דדריש ליה משדה למה לי כל צפור טהורה להחיר משולחת וי"ל דאסמכתא בעלמא היא כדפירש"י. ועי"ל דדרשא דשדה השדה וסברא דלא אמרה תורה וכו' אינו כ"כ פשוטות דלא שמעי' התירא מינייהו אלא אהני דלא תאמר איפוד אע"ג דבפ' כל הבשר ובשילוח הקן דלוקח האם על הבנים לא מיתסר מפל מה שתיעבתי לך הרי הוא בבל תאכל משום דלא אמרה תורה שלח לתקלה.

וי"ל דשאני התם שלא מצי' בה איסור פלל הילקף אין לנו לאסור אותה משום דכל שתיעבתי לה משום סברא דלא אמרה תורה שלח לתקלה אבל הכא דנאסרה קודם שילוח לית לן למישרא משום הך סברא (אסור באכילה ומותר בהנאה): ונאמר להלן ואנשי קדש תהיון לי.

וא"ת ונגיליף קודש קודש מותר וי"ל דהני דמו אהדדי עם קדש לאנשי קדש דמישטעי תרנוניהו בקידושי ישראל: אי מה שלי בשלף ענוש פרת אף שלף וכו' אע"ג דאין עונשין מן הדין היינו עונש ב"ד: מה שלי בשלף שכן ענוש פרת.

עוד ה"ל למיפרף מה לשלי בשלף דאפילו בפנים לא משתרו אלא בשחיטה וזריקה אבל בשלף בשלי בשחיטה לחודה משתרא משתרו מבחוץ: ת"ל ושחטו ושחט אותו ושחט אותו.

פי' רש"י חד לחיה וחד לעופות וחד לאיסור אכילה אע"ג דקתני מרבה אני את החיה ה"ק אי לאו פתיב קרא איכא לרבוני בדוחק אבל לרבות בעלי מומין לא צרי' פלל פיון שהם ממין הבשר.

וטפי נראה פגירס' הספר דגרסי' ת"ל ושחטו ושחט אותו ושחט אותו יכול לא ישחוט ואם שחט יהא מותר ת"ל כי ממה המקום ונבחת מה שאמה זובח בקרוב מקום אמה אוכל ואי אמה אוכל מח שאמה זובח בקרוב מקום מכאן לחולין (שלא ישחטו) [שנשחטו] בעזרה שלא יאכלו אותו תלתא קראי לאיסור שחיטה חד לבעלי מומין וחד לחיה וחד לעופות מרבה אני את החיה שהוא בשחיטה כבהמה אבל עופות אפילו למ"ד יש שחיטה לעוף מן התורה מ"מ הכשירו בסימן א': דף נ"ח גמרא ורמינהי רש"א וכו' וכן חיה שנשחטה בעזרה.

לכאורה הנה נראה דלמ"ד חולין בעזרה דאורייתא חיה נמי דאורייתא דהא מקרא דרש"י לה לעיל אבל ק' דבפ' פסוי הדם דייקי' אהא מילתא דר"ש אא"ב דאורייתא היינו דגזרי' חיה אטו בהמה אא"א דרבנו בהמה נמי דילמא אתי למיכל קדשים בחוץ.

היא גופה גזירה ואנו ניקום וניגזר גזירה לגזירה. משמע דמ"ד נמי דאורייתא לא הוי חיה אלא גזירה ואו' ר"ת דר"ש פליג אההוא תנא דלעיל דדריש חיה מקרא וא"ת ולמ"ל לתלמודא הא דהיה מדרבנן לר"ש טפי מלתנא דלעיל וי"ל מדקתני וכן חיה ולא פניל

להו בהדיניהו וליתני חולין שגשגטו בעזרה ישרפו א"נ מדלא קתני עופות משמע דבחייה
גזר ובעופות לא שייך למיגזר וק' דבפ' פסוי הדם פטרני חולין בפנים מפסוי והיינו כר"ש
דאמר שחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה אלא חיה בעזרה לר"ש דאורייתא מדקרי
לה שחיטה שאינה ראויה הא דקאמר ר"ש דחיה בעזרה דרבנן לעגנו זה לא ראה ר'
דבריו וא"ת מאי פריה הקאמר ר"ש לר"ש לישיני הא דקאמר ר"ש דחולין בעזרה מקודשת
היינו בחיה וי"ל דסתם חולין בעזרה משמע בהמה כדמוכח ברייתא דקתני חולין שגשגטו
בעזרה ישרפו וכן חיה ולפ' רש"י אין צריה לדחוק כל זה דמשמע דפשיטא דאיסור חיה
בעזרה דאורייתא כמו בהמה אלא שהשורפה דרבנן תלמוד לומר ישרפו ולא סני להו
בקבורה אלא אסירי מן התורה דאי אמרת מדרבנן מי מחמירין פולי האי נהי דבהמה
גזרינן אטו פסולי המוקדשין דלא לימרו פסולי קדשים נקברים אלא אי חיה הוא אי אין
עיקר איסור דידה מן התורה מהיכא תיתי הא ליכא למיגזר אטו קדשים ולמה שריפה
ואפי' קבורה אלא ודאי איסור מדברי תורה ושריפה מדברי סופרים ובבהמה גזור דלא
ליתו למימר קדשים פסולים בקבורה והתורה אמרה ישרף ובחיה נמי שלא תחלוך כדיו
חולין שגשגטו בעזרה שהשוו חכמים את דבריהם שלא יפקקו בהם.

ומיהו נ"ל דסוגיא דכסוי הדם לא מוכחא כפי' מדקאמר אלא א"א דרבנן בהמה טעמא
מאי דילמא אתי (למיכל קדשים בחוץ היא גופה גזירה וכו' משמע דעיקר איסור קאמר
דהוי גזירה דאי בשריפה האי ה"ל למימר בהמה טעמא מאי דילמא קדשים בחוץ בקבורה
וכו' מי איכא לפרושי הכי אא"ב דאורייתא ה'ינו דגזרי' שריפות חיה אטו שריפת בהמה
אא"א דרבנן אפי' איסורא לא הנה ליה למיגזר בחיה והשתא משמע הקא דמידי דלא
מיתסר בהנאה אלא מדרבנן אשה מתקדשת בו ונראה לדקדק מתוך זה דתקנוכת ע"ז
אסור בהנאה מדאורייתא דתניא בתוס' דמכלתין המקדש ביין נסוף ובע"ז ובעורות לבובי'
אע"פ שקידש בדמיהו אינה מקודשת ומיהו [יש] לדחות שיש דברים שהחמירו חכמים
באיסור הנאה דידהו שאין אשה מתקדשת בה כדאשכחן בריש פל שעה גבי מקדש בחיטי
קורדינייתא משש שעות ולמעלה אין חוששין לקידושיו דאע"ג דלא הוי אלא מדרבנן
והתם נמי פעמים שמתקדשת פגון חמץ דרבנן ושעות מדרבנן פדמפרש ר"ת דדוקא
בחיטי קארדינייתא משש שעות ולמעלה אין חוששין לקידושיו ואע"ג דחיטי קארדינייתא
קשי' וחמוצן דרבנן דמשש שעות ולמעלה היינו מסוף שש שעות דהוי מדאורייתא בריש
פסחים ולא כמו שפירש"י מתחלת שש ולמעלה דלישנא משש ולמעלה משמע מסוף שש
והכי נמי אמרי' בריש פסחים דכ"ע חמץ משש שעות ולמעלה אסור מנ"ל והיינו מסוף
שש דמייתי עלה קרא דאסור מחצות ואילך וכן הא דאמרי' בערבי פסחים מט' שעות
ולמעלה היינו מסוף ט' והא דקאמר בריש פל שעה עבר זמנו אסור בהנאה פשיטא לא
צר כא לשעות דרבנן וכן הא דאמר רב גידל המקדש משש שעות ולמעלה וכו' הכי מייתי
ראיה מדרב גידל כי היכי דבשעות דאורייתא וחמץ דרבנן אין חוששין לקידושיו הכי נמי
בחמץ דאורייתא ושעות דרבנן אבל אי הווי תרנוייהו דרבנן חוששין לקידושיו: מכרן
וקדש בדמיהו מקודשת מנ"ל מדבעי תלמודא מנ"ל משמע דאי לאו קרא ה"א מסברא
שהדמים אסורים משום דחוי כאלו נהנה מן האיסור עצמו.

וק"ל א"כ מאי פריה וניליף מיניה א"כ נישתנוק קרא והיית חרם פמוהו ומפילא ידענא
דכל איסורי הנאה דמיהו אסורים וי"ל דהה סוגיא אתא כמ"ד חליפי חליפין אסורים

בע"ז והשפא פריד שפיר ונליף מינה דאי לאו קרא נהי דמסתבר לומר דחליפי איסור הנאה אסורים חליפי חליפין לא מסתבר למיסר.

וא"ת והיכי ילפינן מע"ז להתיר שאר חליפי דילמא בע"ז הוצרך לאסור משום חליפי חליפין וי"ל דתרונוייהו פתיבי בקרא והיית חרם משמע כל שאמה מהינה ממנו הרי הוא כמוהו דהיננו חליפי חליפין וכמוהו משמע חליפין ראשונים משמע הנחלף בו יהיה כמותו אלמא בשאר איסורי אפי' חליפין מותרין: ע"ז ושביעית ב' כתובים הבאים כא' ע"ג דשביעית לא ילפינן מע"ז דמה לע"ז שפן אסורה בהנאה מ"מ כיון דע"ז אתיא משביעית חשוב ב' כתובים הבאים פאחד פדאמרין לעיל בפ"ק נכתוב רחמנא בהקהל ולא בעי מצה מיהו ק' דאפתי איצטריך למיכתב ע"ז דאי משביעית לא הייתי אוסר חליפי ע"ז בהנאה וע"ק דלא דמי ע"ז ושביעית אהדדי דשביעית אחרון אחרון נתפס ובע"ז חלופי חליפין מותרים פדאמר בע"ז פ' ר' ישמעאל ולמ"ד נמי התם חליפי חליפין אסורים אפתי לא דמו דשביעית אותו שלפני אחרון מותר וע"ז כולם אסורין ולמאי דפ"ל ניתא (דמצי למיכתבלחליפין) [דלא הו"ל למכתב תיבת כמוהו דאתא לחליפין ראשונים הילכף הוי ע"ז ושביעית ב' כתובים הבאים פאחד ואין מלמדיו: קסבר מתנות שלא הורמו כמי שהורמו דמנין ופליגא הך סתמא אסתם מתני' דהפודה מעשר שני שלו מוסיף חומש בין משלו בין משנייתו לו במתנה ולעיל (נ"ד):] אוקימנא לה דיהיבנא ניהליה בטיבליה וקסבר מתנות שלא הורמו לאו כמי שהורמו דמנין וכן בפ' בתרא דנדריים גבי קונם פהגים ולויים דפריד מרישא לסיפא ומשני הא ר' הא ר' יוסי בר יהודה דפליג במתנות שלא הורמו: ע"ב גמרא ה"ג רש"י ואיבעית אימא דכ"ע מתנות שלא הורמו כמי שהורמו דמנין וטובת הנאה אינה ממון והכא בדשמואל קא מיפלגי ומפרש לה רש"י בתבואה שגדלה בארצו וק"ל כיון דאיירי בתבואה שגדלה בארצו למה הוצרך לומר מתנות שלא הורמו כמי שהורמו דמנין כיון דלית ביה נפקותא לענן פלוגתיהו הכי הל"ל ואיבעית אימא דכ"ע טובת הנאה אינה ממון ותו לא הילכף נראה כגר' הספרים ואיבעית אימא לאו כמי שהורמו דמנין ומיירי בטבלים שגפלו לו מבית [אבי] אמו פהן ולא זכה בהם וצריך להפריש ובדשמואל קא מיפלגי ומיהו הנה מצי לאוקומה בתבואה שגדלה בארצו אלא אגב דאיירי בטבלים שגפלו לו מבית [אבי] אמו פהן מוקי לה הכי: הרי זו מקודשת ואפילו ישראל דלענן הזאה וקדושה אין חילוק בין ישראל לכהן כדמכח בפירק טרף בקלפי ועוד דמוקמי לה בהבאה ומילוי: מימיו מי מערה.

פרש"י סרוחים ולא משמע הכי דסתם מי מערה אינן סרוחים מדאיצטריך לפרושי בפ"ק שהיו מובלים במי מערות סרוחים ועוד אמרי' בתעניות גשמי ברכה שאלתי גשמי בורות שיחין ומערות וכו' אלא מי מערה פסולין למי חטאת דבעי' מים חיים ומי מערה מים מכונסין: הדרן עלה האיש מקדש.

פרק שלישי. דף נ"ח ע"ב במשנה האומר לחבירו כו' והלך וקדשה לעצמו מקודשת לשני.

תי' מה חידוש הוא זה. וכי בשביל שנהג בה מנהג רמאות לא תהיה מקודשת לו ועוד מדקתני וכן האומר לאשה משמע דומיא דסיפא דאתא לאשמועי' דמקודשת לשני ולא לראשון ומילתא דפשיטא היא וכי היא תהיה מקודשת לראשון וי"ל דמיירי כגון שאמר

לה פלוני אמר לקדשה לו ואח"כ אמר לה הרי את מקודשת לי דסד"א מקודשת לי לצורך קאי שדבר עמה תחלה קמ"ל מקודשת לשני.

ועי"ל דאיצטריך לאשמועין דמקודשת לשני דלא תימא פיון דעשה שלא כהוגן אפקעיה רבנו לקדושי מיניה פדאמרי ביבמות פ' ב"ש: דף נ"ט גמרא אול לקדושי אתתא לבריה ארצויי ארציה קמיה ושתיק דלא חציפי איניש לשניי לאבוה שליח פדאמרי לעיל: רבה בר בר חנה יהב ליה זויי לרב היינו רבה בר בר חנה דברי שנהדרין שהיה חבירו של רב ושניהם ירדו לבבל בימי ר' והיינו בנו של חנה אחיו של ר' חייא פדאמרינו בסנהדרין איבו חנה ומרתא ורבי חייא פולהו בני דר' בר רב סלא מכפרי הוו אבל רבה בר בר חנה שהיה תלמידו של ר' יוחנן וכן בנו של חנה היה א"נ היה שמו בר חנא: עני המהפך בתורה של הפקר.

פירש רש"י דמירי בתורה של הפקר וק' לר"ת מהא דתני במסכת פאה ומייתי לה בפירקא קמא דבבא מציעא גבי פאה נפל לו עליה פירש לו טליתו עליה מעבירים אותה ממנו דמשמע דמי שבא ליקח אותה לא מיקרי רשע.

ונראה לר"ת דבהפקר ומציאה לא מיקרי רשע לפי שאינו מצויין בכל מקום וכל הזריו לקדום זכה ומותר ודוקא במקר או בשכירות שיכול למצוא לקנות או להשתפר במקום אחר פי הו' עובדא דרב גידל והיינו עני המהפך בתורה שממציא עצמו אצל ב"ה לעובדו כדי ליתן לו לפעמים חררה פי זה יכול למצוא גם הוא במקום אחר פי האי גוונא אמרי גבי דינא דבר מצרא שתקנו במקר ולא במתנה והא דאמרי בחזקת הבתים דנכסי הגוי הרי הו' פמדבר וכל המחזיק בהו' זכה בהם משום דגוי פי מטי זויי לדידה איסתליק ליה ישראל לא קני עד דמטי שטרא לדידה ופ' רשפ"ם דנהי דזכה המחזיק מ"מ רשע מיקרי פמו המהפך בתורה ור"ת אומר דאפי' רשע לא מיקרי בדבר של הפקר פדפרישית והא דאמרי בפ' לא יחפור מרחיקין מצודת הדג מן הדג ופירש"י כגון שארב דג א' לצדו שהדיינים אחרים הבאים לפרוש מצודותיהו מרחיקין אותם כמלא רביצת הדג אע"פ דהוי דבר של הפקר יש לחלק משום דיורד לאופנותו של חבירו פדקאמר התם גבי בר מבואה דאוקי ריחיא א"ל פסקת לי חיותאי ועני המנהיג בראש היות דאמרי בריש הניזקין מה שתחתיו גזל מפני דרכי שלום שאני התם שטרח בהם העני להפילם לארץ וסמכא דעתא עלייהו: לא בא אחר וקדשה וחררה בה צריה לדקדק אי הוו פליגי נמי בדידה אם יכול לחזור בו אם לאו ולי נראה דאין לחלק והאי דנקט פלוגתייהו בדידה משום דמתני' איירי בדידה ומנא קבלה קידושיה מאחר לקה פליגי בה אם לא קבלה קידושיה מאחר וחררה בה: ע"ב גמרא שנתנה רשות לשלוחה וכו'.

ר"ל אמר אינה חוזרת תמוהה היא סברת ר"ל שיקדשה שלוחה בע"כ אע"פ שעומדת וצונחת: תיובתא דר"ל תיובתא תימה וכי ר"ל לא ידע משנתנו זו וי"ל שהיה מחלק שום חילוק בין גט לקידושין ולא היה פדאי בעיני בעל התלמוד לסדרו בתלמוד והעמיד דבריו בתלמוד וכן יש לפירש בכל מקום שפותר דברי האמורא מתוך המשנה: רב ששת אמר אינו חוזר ומגרש.

תי' הא כ"ע מודו דלא אתי דיבור ומבטל מעשה וכתיבת הגט לשמה היינו מעשה ואם כתב ס"ת לשמה אינו יכול לחזור ולבטלה וי"ל דכל זמן שלא הגיע הגט ליד האשה לא

חשיב גמר המעשה: מתורת גט לא בטליה משמע אבל אם בטלו בפני מודה רב נחמן
דבטל ובריש השולח לא משמע הכי דמפסיק התם בהאי לישנא התם דיבור ודיבור הוא
אתי דיבור ומבטל דיבור הכא נהי דבטליה לשליחותא דשליח גט גופיה מי קא בטל
ומדקאמר התם דיבור ודיבור הוא משמע אבל הכא דיבור ומעשה הוא וגם מדנקט גיטא
גופה מי קא מיבטיל משמע שאינו יכול לבטלו.

ולישנא דשמעתין נמי יש להשוותו לגירס' דהתם דהק' מתורת גט לא מצי לבטולי
דכתיבת הגט לשמה חשיב מעשה ומיהו אין לסמוך על זה להורות הלכה למעשה: דף ס'
גמרא אפילו מאה תופסים בו לא דמי למקדש חצי אשה דאמרי' בפ"ק דאינה מקודשת
דהתם שייר בקניינו אבל הכא לא שייר ובריש פ' בתרא דגיטין שדוחק למצוא אשת שני
מתים היכי משפחת לה הנה יכול למצוא בעגנון זה: כל גיטה דמשייר בה לאו פלוג' הוא.

תימא כי היכי דפשיטא ליה דאין הגט לשיר א"כ קידושין נמי לא יחולו פדאמרינו בריש
המגרש גבי חוץ לפלוני בין לר"א ובין לרבנן ויצאה ותימה א"כ אמאי איצטריף לאקשוני
מגט נ"ל דנדוקאמהיום ולאחר מיתה הוא דקאמר דגיטה דמשייר בה ולא פלוג' פיון דאין
הגט נגמר בתיו וה"ה בקידושין אם אמר מהיום ולאחר מיתה אבל מעלשיו ולאחר ל'
יום הוי גט כמו לעגנון קי' דמה דמשייר השתא נגמר לאחר ל' יום ואם מת תוך ל' יום
איפשר בין בגט בין בקידושין לאו פלוג' הוא פיון שלא נגמר בתיו: רב הונא אמר והוא
יתן פנותיה קיימי כדפ"ל בפ"ק גבי הא דאמר ר' אלעזר התקדשי לי במנה ונתן לה דינר
הרי זו מקודשת וישלים: ע"ב גמרא איכא בינייהו שנתקרה הגט או שנתאבד.

הנה מצי למימר איכא בינייהו שפשיטה ידה וקבלה קידושין מאחר אבל גבי קידושין לא
מצי למימר איכא בינייהו פגון שנתאכלו המעות דאמרי' לעיל מקודשת אע"פ שנתאכלו
המעות: וצריכא דאי אשמועינן וכו'.

ולא הנה סגי בחד צריכותא לתרנייהו חדא משום רב הונא נחדא משום רב יהודה לפי
שצריף לעשות צריכותא לכל חד לשתי המשניות: ולאחר לא תנשא עד שתתן. תימא
מ"ש הכא דחיישינן שמה לא יתקיים התנאי ובריש המגרש אמרינו ע"מ שלא תנשאי
לפלוני ר' אליעזר מתיר לכל אדם חוץ מאותו האיש ולא חיישינן שמה לא יתקיים התנאי
ואין לומר דבתנאי שאינו מחוסר מעשה כי הא דהתם דממילא אם לא תנשא לו יתקיים
הגט לא חיישינן דהא אמרי' התם ע"מ שלא תבעלי לאבא ולאביה אין חוששין שמה
נבעלה להם פי' שמה תבעל להם משמע הא לאחר חיישינן שמה תבעל לו ולהכי תני
בתוספתא אם אמר לה ע"מ שלא תבעל לפלוני אינו גט שמה תבעל לו אלקא אע"ג
דממילא מתקיים אם לא תבעל חיישינן.

ופי' בה"ג דכל מאי דתלי בדידה לקיומי לא חיישינן שמה לא תקיימונו והביא ראיה
מההיא דפ' המגרש שאם אמר ע"מ שתנשאי לפלוני שאסורה לינשא לאחר משום דלא
קיימא בדידה להתגרש ממנו ולהנשא לפלוני שאסורה להנשא לאחר כדי לקיים תנאה
אבל אם הנה תלוי בה להתגרש היתה מותרת לינשא לאחר פיון שבדידה להתגרש ולקיים
תנאה הילכף ע"מ שלא תנשאי לפ' תלוי בה שאין האשה נשאת אלא לדעתה וכן ע"מ
שלא תשתי יין ושלא תלכי לבית אביה אבל ע"מ שלא תבעלי לפלוני חיישינן שמה
תבעל לו באונס והכא נמי חיישינן שמה תאנס שלא תשיג ידה מאתים וזו ליתן לו והא

דאָמרי' בַּסּוּף מי שְׁאַחֲזוּ גַבֵּי הַרִי זֶה גִּיטְשִׁיק מַעֲכָשִׁין אַם לֹא בָּאֲתִי מִפָּאָן עַד י"ב חֲדָשׁ דֹּאע"פּ שְׁמַת מִיבַעֲיָא לִיה אַם לֹא הִתִּירוּהָ עַד לְאַחַר י"ב חֲדָשׁ לְאוּ מִשּׁוּם דְּבַעֲיִנּוּ שְׂוִיתְקִינִים תְּנָאוּ קוֹדֵם שְׁתַּנְּשָׂא אֱלָא גְזִירָה מֵת אִטּוּ לֹא מֵת: נוֹתְנַת לְאַבּוּי אוּ לְאַחִיו אוּ לְאַחַד מִן הַקְּרוּבִים.

הַאי אַחַד מִן הַקְּרוּבִים לֹא קָאִי אַהֲיָא דְאַיְפָא יָבֵם דֹּא"כ לִיפָא קְרוּב מִיָּבֵם וְאע"ג דְּלִיפָא יָבֵם פְּעָמִים שְׁהִיא צְרִיכָה לְקִיוּם הַגֵּט פְּגוֹן שְׁפִשְׁטָה יָדָה וְקַבְּלָה קוּדוּשִׁין מֵאַחַר בְּחַיִּי בְּעֵלָה וְרוּצָה שְׂוִיחֻלוּ.

א"נ פְּגוֹן שְׁאַמַר עַל בֶּן אַחִיו שְׂוִירֵשׁ כָּל נְכֶסֶיו וְכַר' יוֹחֲנָן בֶּן בְּרוּקָא דְאַמַר בְּפ' יֵשׁ נוֹחֲלִין אַם אָמַר עַל מִי שְׂוִירֵשׁ דְּבָרָיו קִינִינִין וְאַיְפָא לְמ"ד הֵתֵם אִפִּי' עַל בֵּית בֵּין הַבָּנִים: עַד פָּאָן לֹא פְּלִיגִי אֱלָא דְמַר סָבַר לוּ וְלֹא לִיּוֹרְשִׁיו וְכו'.

וְא"ת מ"ל דְּבַהֲכִי פְּלִיגִי דִּילְמָא תְּרַנְיָהוּ סָבְרִי לוּ וְאַפִּי' לִיּוֹרְשִׁיו וְת"ק סָבַר כְּרַב יְהוּדָה דְאַמַר לְכַשְׁתַּתְּנוּ וי"ל מְדַקְתַּנִּי לֹא נִתְּנָה זְקוּקָה לְיָבֵם מִשְׁמַע דְּמַצִּי לְיָבֵמָה וְלִרְב יְהוּדָה לֹא מַצִּי לְיָבֵמָה דְּהָא דְאַמַר רַב יְהוּדָה לְכַשְׁתַּתְּנוּ לֹא קָאֲמַר דְּאַיְנָה מְגוֹרְשָׁת כָּלֵל אֱלָא מְסַפְקָא לִיה כְּמוֹ שְׁאַפְרֵשׁ לְקַמֵּן הִילְכֵהּ הָוּנָא חוֹלְצָת וְלֹא מִתְּיַבְּמָת: לֹא נְחַלְקוּ אֱלָא בְּמַהֲיוּם וְלֹא אַחַר מִיתָה.

פִּירֵשׁ"י לֹא מְסַפְקָא לְהוּ לְרַבָּנָן אִי תְּנָאָה אִי חֲזָרָה אֱלָא בְּמַהֲיוּם וְלֹא אַחַר מִיתָה. וְלֹא הִנָּה לוּ לְפָרֵשׁ כֵּן דְּהָא עַל ר' יוֹחֲנָן קִינִינִי לֹא מְסַפְקָא לִיה כְּדְאַמַרִּי לְעִיל דְּשִׁוּרָא הָוּי וְאַפִּילוּ הָוּה מִיָּבֵמָה אֱלָא מִשּׁוּם גְּזִירָה: לְיַפְלִיגוּ בַּע"מ ל"ג מִי דֹּא"כ מֵאִי קָא מִשְׁנִי לְהוֹדִיעָה כּוּחוֹ דַּר' תִּימָא מֵאִי קוֹנְשָׂא הִיא זֹו לְיַפְלִיגוּ בַּע"מ הָא תְּרִי טַעְמֵי נִינְהוּ וְלֹא דְמִי לְהַדְדִי כָּלֵל דְּאַפִּי' אָמַרִּי רַבָּנָן בַּע"מ גֵּט וְאַיְנוּ גֵּט דִּילְמָא בְּמַהֲיוּם מוֹדוּ דְּהָוּי גֵּט גְּמוּר דְּתַנְּאָה הָוּי אוּ שְׁמָא לֹא הָוּי כָּלֵל דְּחֲזָרָה הָוּי.

וּי"ל דְּאַלְיָבָא דַּר' יוֹחֲנָן פְּרִי' דְּקִינִינִי עָלֶיהָ דְאַמַר דְּמַהֲיוּם וְלֹא אַחַר מִיתָה לֹא הָוּי גֵּט כָּלֵל וְהָא דְּאַיְנָה מִתְּיַבְּמָת גְּזִירָה אִטּוּ מַהֲיוּם אַם מִתִּי וַע"מ נְמִי אַע"ג דְּאַיְנוּ גֵּט מ"מ חוֹלְצָת וְלֹא מִתְּיַבְּמָת מִשּׁוּם הָּ גְזִירָה וְהַשְׁתָּא פְּרִי' שְׁפִיר וְלִישְׁמַעִי בַּע"מ דְּגִזְרִי רַבָּנָן אַע"פּ שְׁאַיְנוּ מְזַכִּיר מַהֲיוּם וְכ"ש כְּשִׂאוּמַר מַהֲיוּם דְּשִׁינָה טְפִי לְמַגְזֵר וְהָוּה מַצִּי לְשַׁנּוּי דְּלֹאוּ סָבַר כַּר' יוֹחֲנָן בְּהָא דְּמְפָרְשִׁי בְּמַהֲיוּם מִטַּעַם גְּזִירָה אֱלָא דְּנִיחָא לִיה לְשַׁנּוּי אִפִּי' אִי ס"ל כַּר' יוֹחֲנָן בְּהָא.

וְעוֹד נִרְאָה לְפָרֵשׁ הָא דְאַמַר רַבִּי יְהוּדָה לְכַשְׁתַּתְּנוּ אִזְ תַּהֲנִה וְדֹאִי מְקוּדְשָׁת אַבְל עַד שְׂוִיתָן הִיא סָפֵק מְקוּדְשָׁת דְּמְסַפְקָא לִיה בְּאוּמַר ע"מ אִי כְּאוּמַר מַעֲכָשִׁין דְּמִי אוּ לֹאוּ תַדַּע לָהּ דְּבַעֲלָמָא סָבַר ר' יוֹחֲנָן דְּלֹא פְּלִיג רַבָּנָן עָלֶיהָ דַּר' וּבְמַהֲיוּם וְלֹא אַחַר מִיתָה וְגַם מַעֲכָשִׁין וְלֹא אַחַר ל' יוֹם אִין הַמַּעֲשָׂה נִגְמַר מַעֲכָשִׁין לְרַבָּנָן, א"ג ע"מ הָוּי טְפִי כְּאוּמַר מַעֲכָשִׁין מַהֲיָא דְּקָאֲמַר מַהֲיוּם וְלֹא אַחַר מִיתָה וְכֵן לְרַב יְהוּדָה נְמִי מְדַקְאֲמַר אַדְמִיפְלִיגִי בְּמַהֲיוּם וְלֹא אַחַר מִיתָה לְפִלְגוּ בַּע"מ.

וּמִשְׁנִי לְהוֹדִיעָה כּוּחוֹ דַּר' מִשְׁמַע דְּהָוּי טְפִי חִידוּשׁ בְּמַהֲיוּם וְלֹא אַחַר מִיתָה וְא"כ לְרַב יְהוּדָה ע"מ מְדַמְסַפְקָא לְהוּ לְרַבָּנָן בְּמַהֲיוּם וְלֹא אַחַר מִיתָה כ"ש בְּאוּמַר ע"מ וְהַשְׁתָּא פְּרִי' שְׁפִיר אַדְמִיפְלִיגִי בְּמַהֲיוּם וְלֹא אַחַר מִיתָה לְפִלּוּג בַּע"מ וְכִינּוּ דְּשְׁמַעִי דְּמְסַפְקָא לְהוּ לְרַבָּנָן בַּע"מ

כ"ש בַּמְהִיּוֹם וּאִ"ת אִם לֹא שָׁנָה מִחֲלֻקוֹתֵם רַק בַּע"מ דְּדִילְמָא סְבָרִי רַבְּנָן דְּלֹא הָוֵי גִט כְּלָל בַּמְהִיּוֹם וּלְאַחַר מֵיתָה וּי"ל דְּבָהָא לִיכ' לְמִיטְעֵי פִּינּוּ דְּפִלְגִי בַּע"מ וּבַמְהִיּוֹם וּלְאַחַר מֵיתָה לֹא שָׁנָא פִּי אִם דְּבָרֵי ר' מִמֵּילָא יְדַעִינוּ דְּרַבְּנָן סְבָרִי דְּסָפִיקָא הָוֵי כְּמוֹ בַּע"מ דְּאִי סְבָר דְּלֹא הָוֵי גִט כְּלָל א"כ הִיָּה שׁוֹנָה בְּפִרְיִיתָא דְּבָרֵיהֶם אֲצֵל דְּבָרֵי רַבִּי אֶלְא מְדָלָא שָׁנָא אֶלְא דְּבָרֵי רַבִּי מְפָלֵל דְּרַבְּנָן סְבָרִי בַּמְהִיּוֹם כְּמוֹ ע"מ וְלֹא הִוְצִרָהּ לְשָׁנוֹת דְּבָרֵי חֲכָמִים דְּמַעַל מְנַת שְׁמַעִי.

ועי"ל דְּאֶפִּי לֹא תִּנְיָא שׁוּם בְּרִיִּיתָא בַּמְהִיּוֹם וּלְאַחַר מֵיתָה יְדַעִי דְּהָוֵי גִט וְאִינוּ גִט לְרַבְּנָן מִמֵּתְנִי דְּמִי שְׁאֲחִזּוּ: פְּשִׁיטָא לֹא צְרִיכָא אַע"ג דְּנִקְיֵט זִוְזִי בְּעַסְקָא וְאֶתְיָא בְּרִיִּיתָא לְפָרוּשֵׁי הָא דְּקִתְנִי מֵתְנִי אִם אִם הִרְאָה עַל הַשְּׁלֶחָן הִיָּינוּ דְּנִקְיֵט לִיה בְּעַסְקָא: דָּף ס"א גְּמָרָא הַמְקַדִּישׁ שְׂדֵהוּ בְּשַׁעַת הַיּוֹבֵל.

ה"ג פִּי בְּשַׁעַת שְׁהַיּוֹבֵל נוֹהֵג וְלֹא גֵר' בְּשַׁעַת הַיּוֹבֵל דְּבִשְׁנַת הַיּוֹבֵל עֲצֻמָּה פְּלִיגִי בֵּיה רַב וּשְׁמוּאֵל בְּעֶרְכִּין פ' אֵין מְקַדְּשִׁין וּמִי הַסְּפָרִים גְּרָסִי בְּסִדָּר הַמְּשֻׁנָּה בְּשַׁנַּת הַיּוֹבֵל וּי"ל פִּינּוּ דְּלֹא קִתְנִי בְּשַׁנַּת הַיּוֹבֵל עֲצֻמָּה כְּדִקְאָמַר גְּבִי פְּלוּגָתָא דְּרַב וּשְׁמוּאֵל אִיכָא לְמִימַר בְּשַׁנָּה רֵאשׁוֹנָה אִינְרִי שְׁאֲחַר הַיּוֹבֵל פִּי בְּשַׁנַּת הַתְּחִלַּת הַיּוֹבֵל וְכֵן מְשַׁמַּע דְּקִתְנִי סִיפָא הַקְּדִישׁ ב' וּג' שָׁנִים אַחַר הַיּוֹבֵל וְאֶע"ג דְּבִקְרָא כְּתִיב בְּשַׁנַּת הַיּוֹבֵל יָשׁוּב הַשְּׂדֵה וְהִיָּינוּ בְּשַׁנַּת הַיּוֹבֵל עֲצֻמָּה יֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין שְׁנַת הַיּוֹבֵל דְּקָרָא לָאו אִוְרְחִיָּה לְמַכְתָּב עֲצֻמָּה לְבִשְׁנַת הַיּוֹבֵל שְׁבִלְשׁוֹן חֲכָמִים: אֵין גְּמַדְדִּין עֲמָה.

פִּי לְפָדוֹתוֹ לְפִי חֲשָׁבוֹן הַכְּתוּב בְּפִרְשָׁה אֶלְא בְּשׁוֹנוּיָן דְּלִיכָא לְמִימַר אֵין גְּמַדְדִּין דְּלֹא קִדְּשֵׁי דְּהָא תַּנּוּ בְּשִׁלְהִי הַמּוֹכֵר אֶת הַבַּיִת הַמְּקַדִּישׁ אֶת הַשְּׂדֵה הַקְּדִישׁ כְּנֹלָה וְאֶפִּי בּוֹר וְגַת וּכ"ש סְלָעִים וּנְקָעִים וְעוֹד מֵאֵי הֵנָּה פְּרִיָּה בְּתַר הֵכִי וְהָא תִּנְיָא שְׂדֵה וְכו' הֵתָם וְדִאי קְדוּשׁ הוּא לְפִי שְׁהַקְּדִישׁוּ בְּפִי אֶבֶל הֵכָא שְׁלֹא הַקְּדִישׁוּ בְּפִי לֹא קְדִישׁ כְּלָל: לִיקְדְּשׁוּ לִיקְדְּשׁוּ בְּאַפִּי נִפְשִׁיָּהוּ בְּתַחֲלַת בַּיִת כּוֹר פִּי רִשְׁבִּי"ם נְהִי דְּאִין.

גְּמַדְדִּין עֲמָה לְפִי שְׁהוּא חֲשׁוּב שְׂדֵה בְּפִנֵּי עֲצֻמָּה וְיָכוֹל לְפָדוֹת כָּל אֶחָד בְּפִנֵּי עֲצֻמוֹ כְּמַקְדִּישׁ ב' שְׂדוֹת שְׁיָכוֹל לְפָדוֹת זֶה בְּלֹא זֶה: לִיקְדְּשׁוּ מֵיָהָא בְּאַפִּי נִפְשִׁיָּהוּ כְּשִׁירְצָה יִפְדֶּה אוֹתָם נְקָעִים בְּפִנֵּי עֲצֻמָּן כְּפִי חֲשָׁבוֹן בַּיִת זְרַע חוֹמֵר שְׁעוֹרִים בְּשִׁקְלֵי כֶּסֶף.

וּמִתּוֹךְ פִּי מְשַׁמַּע הַמְּקַדִּישׁ שְׂדֵה אַחַת אֵין יָכוֹל לְפָדוֹת חֲצִי לְחֲשָׁבוֹן בַּיִת זְרַע וְלִיתָא דְּהָא בְּפ"ק אֲמַרִּינוּ דְּבִשְׂדֵה אַחַד דְּלֹנָה וְגוֹאֵל לְחֲצָאִין. הִילְכֵּהּ נִרְאָה כְּמוֹ שְׁפִירָשׁ"י הֵכָא דְּהֵכִי פְּרִיָּה נְהִי דְּבִהַדִּי אֶרְעָא לֹא קְדִישֵׁי לְהִיּוֹת גְּמַדְדִּין בְּקַרְקַע שְׁנָה שְׁיָהָא קְטַפְרָס שְׁלָהֶם גְּמַדְדִּין עֲמָה לְעֵלוֹת בְּחֲשָׁבוֹן לִיקְדְּשׁוּ בְּאַפִּי נִפְשִׁיָּהוּ לְהִיּוֹת גְּמַדְדִּי לְפִי מַה שְׁיֵשׁ בְּהֶם וְלֹא יַעֲלֶה מְדָרוֹן שְׁלָהֶם לְחֲשָׁבוֹן: א"ה פְּחוֹת מְכָאן גְּמִי.

תִּי מֵאֵי אַא"ב שְׁיָיָהּ הֵכָא אֶפִּי אֵי לֹא מוֹקְמַת לָהּ בְּנְקָעִים מְלֵאִים מִיָּם אִיכָא לְמִיפְרָהּ מְסִלְעִים שְׁאִינּוּ רְאוּיָם לְזַרְיָעָה אֶפִּילוּ פְּחוֹת מְכָן גְּמִי דְּהַשְׁתָּא גְּמִי פְּרִיָּה מְנִיָּהוּ מְדִיאֲצֻטְרִיָּה לְשׁוֹנֵי שְׁדָרֵי דְּאַרְעָא מִיָּקְרוּ וּי"ל דְּהִנָּה מְצִי לְמִי וְלִיטְעֻמְיָהּ.

אַ"נ מְעִיקְרָא לֹא ס"ד דְּבַעִי רְאוּיָה לְזַרְיָעָה קְדוּשׁ לְפִי חֲשָׁבוֹן זְרַע חוֹמֵר שְׁעוֹרִים וּמִשׁוּם הֵכִי נִיחָא לִיה דְּפְחוֹת מְכָן הַכָּל חֲשׁוּב שְׂדֵה א' וּמּוֹדַד עֲמָה וּגְבוּהִים י' וְעַמּוֹקִים י' חֲשׁוּבִין שְׂדֵה בְּפִנֵּי עֲצֻמָּן וְכִינּוּ דְּאִינּוּ רְאוּיָם לְזַרְיָעָה אֵינָם גְּמַדְדִּין עֲמָה אֶבֶל בְּפִנֵּי עֲצֻמָּן נִפְדִּים

לפי חשבון בית זרע חומר שעוברים אבל השתא דקאמר דבעי ראי לזריעה ובענין אחר לא קדיש להיות נפדה לפי חשבון בית זרע אפי' פחות מכן נמי פינו דלאו בני זריעה בינהו: במשנה ר"מ אומר פל תנאי וכו'.

בסוף יש נוחלין פי' רשפ"ם דבדבר של ממון סגי בע"מ בלא פפולות אפי' לר"מ ולעיל פי' בהאי מקדש גבי דברים שבלב: במשנה רבי חנינא בן גמליאל אומר וכו' פרש"י דאתנאי כפול לחודיה פליג דס"ל דמפלל הן שמעי' לאו אבל מודה הוא דבעי' תנאי קודם למעשה והן קודם ללאו וכן פי' נמי בסוף מי שאחזו גבי ההיא דע"מ שהחזיר לי את הנייר.

וא"א לומר פן דתנו בשיקלהי השוכר את הפועלים פל תנאי שיש מעשה אינו תנאי ומוקי לה בגמ' ודלא כר' חנינא ואיפכא הוה מיסתבר למימר דמהיכא שמעי' לה לר"מ דבעי תנאי קודם למעשה והן קודם ללאו דתנאי כפול דדוקא הוא דשמעי' מיתורא דאם לא יעברו אלא נדאי לר"מ פינו דאיפכא קרא יתירא שמעי' מיניה דלא הוי תנאי אם לא שיהא דומה לתנאי זה בכל ענין ור' חנינא בן גמליאל דלא מייתר ליה קרא הוי תנאי אע"ג דלא דמי ליה פלל: שאפי' בארץ פנעו לא ינחלו.

לשון אפי' משמע וכ"ש בארץ הגלעד דאחזי כפילא לתרנוייהו וכן מוכח נמי בגמ' והינו טעמא דלא מיבעיא בארץ גלעד דבלא כפילות משמע שלא ינחלו בה פלל דבדידה קא משתרי קרא ועליה בא להתנות וכנגד שיפה פחם משאר שבטים ליתן להם את הארץ שבתרו בה הורע פחם שפיסדוה לגמרי אם לא יקיימו תנאם אלא אפי' בארץ פנעו דלא איירו בה לא היו נוטלים פלל אי לאו כפילות: ע"ב גמרא אבל בארץ פנעו פלל לא מה שתלה רש"י הטעם בסיוע פבוש לא נהירא דבמשל שמביא אח"כ לא שייך טעם זה.

ועוד תי' הוא שפא להשמיענו שיטלו בארץ פנעו אפי' לא יסייעו לכבשה אלא נדאי חלוצים דקרא היינו שיהיו עוברים חלוצים לפני פל האחרים ואפי' היו גמי עוברים עם השבטים ומסייעים אותם לכבוש לא הנה מועיל להם אלא א"כ היו עוברים חלוצים לפני פלם והינו דכתיב והחלוץ עובר לפני הארון.

והשתא ניחא דהעברת החלוץ הוי בעין נתינת מאתים וזו שפמשל. והא דקאמר בארץ פנעו פלל לא אע"פ שהיו הולכים עמהם לסייעם בכיבוש היינו טעמא לפי שהוקצת לשאר שבטים מיד כששאלו ארץ הגלעד ונתרצה להם המקום וכן פרש"י לקמן טעם המשל שאם לא הזכיר בכפילתו שאר נכסים לא הנה נוטל בהם לפי שהוקצו לשאר אחים.

וא"ת ונאחזו בארץ פנעו ולא לימא בתוךכם וה"א בארץ פנעו שהוקצת לשאר השבטים שטלו כ"ש בארץ הגלעד וי"ל דאז ה"א איפכא כדפרי' במתני' דמשמע פשטיה דקרא שפא הכתוב לקונסן בארץ גלעד אם לא יקיימו תנאם כנגד שיפה פחם בה אם יקיימו וכן במשל דבסמוך דקאמר ואם לא יתן ירש עם אחיו בשאר נכסים ואם לא אמר בשאר נכסים לא הנה נוטל אלא באותה שדה וה"ה דאם לא אמר בשאר נכסים לא אמר עם אחיו ה"א דוקא בשאר נכסים ירש עמהם אבל באותה שדה החשובה שראוי ליתן עליה מאתים וזו לא יטול שנקנוס אותו כנגד היפוי פח הילכך ה"ג צריך למיכתב ונאחזו

בתוךכם בארץ פנעו כי שתי הספרות אמת הם ואי זו מהם שלא היה פותב הייתי אומר שלא יטלו בה: ואם לא יתן יירש עם אחיו בשאר נכסים.

ר"ת הגיה בספרו ובשאר נכסים וכ"כ ר"ח בפירושו ולא צריכי ונאחזו בתוךכם בארץ פנעו ולא פתיב ובארץ פנעו הא לבתר דא"ל ר"מ ונאחזו וקא"ל ר' חנינא לר"מ דבנאחזו לחודיה בלא ארץ פנעו לא סגי דאי לאו בארץ פנעו לא היו נוטלים אלא בארץ הגלעד כי היכי דלא סגי במשל בירש עם אחיו בלא שאר נכסים כמו שפרשתי הטעם לפי שהקצו לשאר אחיו ולשאר שבטים: בשלמא לר"מ היינו דכתיב אם לא תטיב וכו'.

וא"ת אדרבא לרבי חנינא ניקא טפי דהוה להו פולהו הני ב' פתובים הבאים כאחד ואין מלמדין פדקאמר במי שאחזו אין לה תנאי בפתובים שאינו פפול והוה להו ב' פתובים. וי"ל דסוגיא דהקא פאיך לישנא דקאמר התם אין לה תנאי בפתובים שאינו פפול וגמרי' מנייהו או שמה יש בהם צריכותא: היינו דכתיב אז תנקי מאלתי משום דלר"מ דלית ליה מפלל הן אתה שומע לאו שמעי' דאפי' ילך לבית אביו ולמשפחתו ולא יתנו לו לא נפטר מעונש השבועה שקבל עליו וכי תי' היאך תיסוק אדעתיה שאם קיים שבועתו שלא פטרן השבועה.

וכפש"י דאל"ה פפולות דאז תנקה וכו' הנה שמעי' דאפי' אם ילך לבית אביו ולמשפחתו ולא יתנו לו נשאר' השבועה קנימת לענין זה שלא יקח לו אשה מבנות פנעו הילך והוצרך לפרש שיתבטל השבועה לגמרי: בשלמא לר"מ היינו דכתיב אם בחקתי.

תי' דבסוף שבועת העדות מסיק מודה ר"מ באיסורא דאמרי' מפלל הן אתה שומע לאו גבי שתויי יין ופרועי ראש (במיתה משום דאשקחן בספ"ק ובפ' דנדרים דגבי נדר לית ליה לר"מ מפלל לאו אתה שומע הן ועוד מוכח במס' נדרים) והא דבעי' פפילות בסוטה משום דהוי איסורא דאית ביה ממונא שאר פסות וכתובה א"כ כל הני תקשי ליה אם בחוקותי אם תאבו אם תטיב הוא יתחטא בו ובכמה מקומות מצי למימר וליטעמיה ולא קאמר.

ועי"ל דאם תטיב אם בחוקותי אם תאבו איכא פמה מצות דאית בהו ממונא והוא יתחטא גמי שייך לענין ממון פגון במטמא תרומה ובההיא דשבועות צריך לחלק כמו שפי' הר' י"ט דדוקא באיסור חמור הוא דאית ליה מפלל הן אתה שומע לאו פגון שתויי יין ופרועי ראש דבמיתה משום דאשקחן בספ"ק ובפ"ב דנדרים דגבי נדר לית ליה לר"מ מפלל לאו אתה שומע הן ועוד מוכח במס' נדרים דבשבועות אית ליה לר"מ מפלל הן אתה שומע לאו דתנו ה"ב דשבועות שבועה שלא אוכל לה אסור דמשמ' הא שאיכל לה שבועה ור"מ היא דקתני ריש' קרבן לא אוכל לה וקאמר בגמ' מתני' מני ר"מ היא והיינו טעמא משום דשבועה הוא איסור חמור פדמוכח בס' בתרא דיומא דחשיב חייבי פרייתות ולא תשא עמהם ואמרי' גמי בפ' שבועת הדוינים פל העולם נדעע.

בשעה שאמר המקום לא תשא: דף ס"ב גמרא חנקי פתיב. וא"ת אפתי חוי לאו קודם להן דאם לא שכת פתיב ברישא וי"ל דלא שכת חשב ליה הן שהוא קיום התנאי כמו אם יעברו ונתתם וה"נ אם נקיה היא לא תפסיד ואם לאו תפסיד היינו אם שכת.

ומיהו אפתי ק' דה"ל מעשה קודם לתנאי דהנקי פתיב ואת פ' שטית. ור"ח פ' בע"א הנקי פתיב הכל לשון נקיון ויש לפרשו בב' עניינים דאם לא שטית טומאה תשאר תחת אישה נקיה כמו ב'גי ג' וב'גי ראובן בארץ הגלעד הנקי ממנו ואם שטית לא ישאר עמה אלא ילקח ממך שנא' מבלעדי אישה כלו' תשארי מבלעדי אישה כמו ב'גי ג' וב'גי ראובן שאם לא יעברו תלקח מהם ארץ הגלעד.

ולפ' ניקח דכתיב מבלעדי אישה בתר כ' שטית דהוי תנאי קודם למעשה. ומיהו ק' דא"כ לא ה'ה צריף כלל להנקי פתיב שיהי כפל וחוץ לגמרי בהאי קרא דאת פ' שטית אלא אינו חושש בהיא כפילות כדפרש"י דהוא בשבועת האלה פתיב וב' שבועות הן כדאימא בפ"ב דסוטה שתי שבועות הללו למה א' שבועה שיש עמה אלה וא' שבועה שאין עמה אלה.

ונראה לפרש דה"ק חנקי פתיב מדמשני רחמנא למיכתב הנקי בלא יו"ד דריש ביה שהיא אומר לה אם שכב חנקי א"נ לא ה'ה אומר פ'ינן שמתחלה אומר אם לא שכב הנקי המסורת שכתב חסר כאלו אומר לה אם שכב חנקי: דקא מפיש בימי טומאה.

רש"י גר' דקא מפיש בימי טהרה והכל אחד: אין תורמין מן התלוש על המחובר. פרש"י דמחובר לאו בר תרומה היא משום ראשית דגנה מידי דמדגן וק' דאי מהאי קרא נפקא אפי' תלוש קודם מירוח נמי ובכל דוקתא אמרי' מעשר ראשון שהקדימו בשבולין ובפ' כל שעה נמי דוחק למצוא תרומת חמץ שלא היתה לה שעת הפושט כגון דאחמיץ במחובר אבל תלוש קודם מירוח היתה לה שעת הפושט אלמא דקודם מירוח נמי ראוי לתרום אלא מחובר דריש ליה בספרי והרמנתם ממנו תרומת ה' ולא מן המחובר דקרא בתלוש איירי כדכתיב לעיל מניה פי תקחו מאת בני ישראל את המעשר דלשון קניה משמע הנקח ביד: ע"ב גמרא גר צריף ג'.

נראה דהיינו בשעה שמקבל עליו המצות אבל בשעת טבילה לא מדאמרין בר' החולץ שהוא דהוי קרוי ליה בר ארמלא וקאמר מי לא טבל לקריו וגבי בר ארמייתא מי לא טבלה לנדוטה ואין דרף הטובלים להביא עמהם ג' אפילו למ"ד בריש סנהדרין דבר תורה א' נמי פשר ודרף הטובלים להביא עמהם חז לראות שטבלו יפה מ"מ טובלת לנדוטה אין דרף להביא עמה איש ואשה אינה פשרה לדון מדאינה פשרה להעיד והא דתניא בהחולץ דב' ת"ח עומדים לה מבחוץ ומסיק תני שלוש לכתחלה ומדרבנן וכן הא דקאמר התם שרי פאן ונטבלינה למחר ויש דוחים שהוא דלא טבל לקריו ולא טבלה לנדוטה דכיון שידע לכל שנטבלו פאלו עומדים שם דמי ודוחק הוא ועוד יש לדקדק דטבילת נדה בלילה הוא דאי משפט פתיב ביה אטבילה קאי מה מועיל מה שטבלה לנדוטה בלילה והא דאמרי' התם אין מטבילין גר בלילה צ"ל דהיינו לכתחלה ומדרבנן: משפט פתיב ביה ושפטתם צדק בין איש ובין אחיו ובין גרו א"נ משפט אחד יהיה לכם לגר ואפילו למ"ד בריש סנהדרין דבדין חז נמי פשר הכא מדמינן לגזילות וטבילות דב' ג' לכ"ע.

וא"ת ואנן היכי מקבלין גרים והא בעי' מומחים ובפ' החולץ אשפחן שהיו מקבלים גרים בבבל וי"ל דשליחותיהו קא עבדי כדאשפחן בפ' המגרש דרב יוסף הנה מעשה אגטי

וכמו שחשבו לנעילת דלת בפני לוי חשו נמי לנעילת דלת בפני גרים: אלא מעתה הנותן פרוטה לשפחתו.

תי' דבפ' החולץ משמע דעבד המשפחה צריך טבילה ולא סגי ליה בטבילה ראשונה דקתני התם ובמקום שהנדה טובלת גר ועבד משוחרר טובלים וכיון דבעי טבילה בעי נמי ג' ומי יימר דמנדק ליה ואע"ג דפרישית דעיקר מצנת ג' בעיקר קבלת מצות במשוחרר נמי שנייה קבלת מצות ואפי' באשה משוחררת שפבר נתחייבה בכל מצות שאשה חייבת מ"מ איפא איסורא אשת איש ובא על אשת איש דליתיה בשפחה ואיתא במשוחרר ונר' דטבילת עבד המשפחה אינה אלא מדרבנן דמ"ש ממילה דלא בעי להטיף ממנו דם ברית וסגי ליה במילה ראשונה ועוד אמרי' בפ' השולח הכותב שטר אירוסין לשפחתו ואמר לה צאי בו והתקדשי בו מקודשת אע"פ שלא טבלה.

עוד אמרי' בפ' השולח גבי המוכר עבדו לגוים יצא לחירות דכתיב ליה הכי לכשתכרח ממני אין לי עסק בך ומשמע דאינו רוצה לשחררו מעכשיו לאלתר שלא יאזיז בין הגוים פשהוא בן חורין ואי בעי טבילה מאי נפקא ליה מינה ויש לדחות הנה ראיות משום דטבילת שחרור קודמין לגט שחרור כדמוכח בפ' החולץ דקאמר כופה ומטבילה לשם עבדות וחוזר ומטבילה לשם שחרור ומשחררה ומיירי שפבר הטביל: תפשוט דבעי רב אושעיא.

תי' לי בלאו הך שנויא דקאמר נהי דבידו לגרשה מי הוי ביידו לקדשה ואמאי לא תפשוט לך הך בעיא דר' אושעיא מהך דקאמר ר' אושעיא גופיה הנותן פרוטה לאשתו וכו' וי"ל דמדהתם ליכא למיפשט דאיכא למימר טעמא דר' אושעיא משום דאין אדם מקנה דבר שלב"ע אבל הך דהנותן שני פרוסות הוי דבר שלב"ע מידי דהוי באומר שנה זו לכשאמשכננה ואפדנה תהיה קדושה דקדשה כדמוכח בכתובות בפ' אע"פ אבל השתא דאמרת נהי דבידו לגרשה מי הוי ביידו לקדשה תיפשוט: התם מעיקרא בהמה.

נראה דגבי גר נמי הנה מצי לשנויי הכי וכן ההיא שנויא דנהי דביידו לגרשה וכו' הוי מצי לשנויי בכולהו: לא א"ר אליעזר בן יעקב אלא בשחת. תי' דבסוף שמעתי אמרי' דר"מ ור"א בן יעקב קיימי בחד שיטתא ובכל דוכתא אמרי' דר"מ אדם מקנה פירות דקל לחבירו אע"פ שלא באו לעולם דלענין קנין פשיבואו כל דהו לעולם יראו לקנין אבל שחת או אגם לא יראו בתרומה עד הבאת שליש: וא"ר חנינא לא שנו אלא שאשתו מעוברת.

תי' דר' חנינא מהדר לאוקמיה מדתני כר' אליעזר בן יעקב ולכאורה משמע דכולה מתני' רישא לאחר שנתגייר וסיפא דאם ילדה אשתה נקבה אתיא דלא כר"מ ודלא כראב"י ונ"ל דאע"ג דר"מ פליג ברישא מודה בסיפא מדקתני וכן האומר לאשה ולא ערבינהו בהדי הדדי וגם לא תני בכרייתא בהדי פלוגתא דר"מ ורבנן הילכף מהדר הכא לאוקומה כראב"י ולאו משום דקי"ל פלוגתיה דקי"ל אין אדם מקנה דבר שלב"ע כדאמר רב נחמן גבי מוכר פירות דקל לחבירו והלכתא פלוגתיה בדיני.

ובריש יש נוחלין בההיא שמעתא דיסבון וידתון תנן פרי' סתמא דתלמודא והא אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם וכן בתהלת פ' המפקיד וכן בפ' המוכר את הספינה גבי בן

לוי שמכר שדה לישראל ע"מ שהמעשר שלו וגם ר"ח פסק פן והא דקאמר ר' חנינא אבל אשתו מעופרת דבריו קנימים פ"ל למאן דאית ליה אדם מקנה דבר שלב"ע ומ"א איהו לא ס"ל הכי.

ועוד י"ל דכנולה מתני' ראב"י היא ומודה ראב"י פלאחר שאתגניר בכנולה רישא דמתני' וגידול פירות ולידת עובר דבר ברור מתי יבא לעולם מפל הגי דרישא דמתני' ולא קאיכר"מ אלא בעובר וגידול פירות ורבי חנינא סובר כר' ומוקי מתניתין פנותיה: דף ס"ג גמרא לכשאקמה הרי גופה קנוי לה מעכשיו וכן גבי שדה בהאשה רבה אמר רב לכשאקמה קנויה לה מעכשיו תי' ל"ל מעכשיו הא לעיל גבי לאחר שתתגנירי לא אמר מעכשיו וכן גבי פירות ערוגה ואי נפשה לומר דהתם נמי מעכשיו אע"ג דלא תני ליה כדאשכחן בסוף פ' האשה שנפלו דא"ר יוחנן משנה פרה זו ולא תהיה קנויה לה עד לאחר ל' יום קנה ומוקי באומר מעכשיו אע"ג דבמילתיה דר' יוחנן ליתיה הא ליפא למימר דהא למ"ד אין אדם מקנה דבר שלב"ע עושה אותו נמי בדבר שבא לעולם ובדבר שהוא בעולם מצי' שכול להקנותו לאחר זמן בלא מעכשיו פדאמרי' לעיל בפ' האומר לאשה הרי את מקודשת לאחר ל' יום ולא בא אחר וקדשה בתוך ל' יום רב ושמואל דאמרי תרנייהו מקודשת אע"פ שנתאפלו מ"ט הגי זוזי לא למלנה דמו ולא לפקדון דמו וכו' וה"ה בדבר שלא בא לעולם למ"ד נמי מקנה ועוד דלאחר שאתגניר לאחר שתתגניר לא שייך לומר מעכשיו דאין קי' ראוי לחול מעכשיו בגיות.

ונראה דהכי קאמר רב במילתיה מעכשיו משום דלהכי קאמר רב דסתם קנין שדה פקנין חליפין או בשטר ובחזקה או בכסף אינו נקנה במקום שפותרבין את השטר אם לא פירש בהדיא אי בעינן בכסף אקני פדקאמר לעיל בפ"ק ובימי חכמי התלמוד לא היו רגילים לקנות קרקע בכסף בלא שטר פדאמרי' בחזקת הבתים ישראל לא קני עד דמטי שטרא לידיה ובפ' שנים או חזים במאי קני ליה בהאי שטרא האי שטרא חספא הילכף אם הקנה לו השדה לכשיקחנה בחזקה או בחליפין אם לא אמר מעכשיו לא קנה שהרי אפ"ל בדבר שבא לעולם שבידו להקנות מעכשיו אם אמר לו קני לאחר ל' יום ולא אמר לו קנה מעכשיו לא קנה הואיל ולאחר ל' יום בשעה שיש קנין לחול פבר פסקה החזקה וכבר הוחזר הסודר פדאמרי' בהאשה שנפלו משנה פרה זו ולא תהיה לה קנויה עד לאחר ל' יום לא קנה אם לא אמר מעכשיו לפי שלאחר שלשים יום שיש לו לקנין לחול פבר פסקה המשיכה והוא הדין לחזקה ולחליפין וכן נמי אם הקנה השטר לאחר ל' יום ולא אמר מעכשיו אם נתקרה השטר או נאבד בתוך ל' יום לא קנה פדאמרי' לעיל בפירקין הרי זה ע"מ שתתן לי מאתים זוז רב הונא אמר מגורשת והיא תתן רבי יהודה אמר לכשתתן רב הונא ס"ל ע"מ פאומר מעכשיו דמי ואמרי' מאי בנייהו נקרה הגט או נאבד איפא בנייהו לרב הונא מגורשת ולרב יהודה דאמר לאו פמעכשיו דמי אינה מגורשת להכי נקט רב מעכשיו דאפ"ל אם יאבד השטר תהא המתנה מתנה אבל לאחר שתתגנירי לא בעי מעכשיו דסתם קידושין בכסף הם דבקנין כסף לא בעי מעכשיו דאפ"ל נתאפלו המעות מקודשת דהיינו טעמא דכסף חשוב פל שעה פאלו ישנו בעין שהמעות אצל המקנה נשארו ואם לא נגמר הקנין הנה מוטל עליו להחזירם ולהכי הוה דהא איתנהו בעין לענין קדושין דהא לא למלנה דמו ולא לפקדון דמו פדאמרי' לעיל בפירקין וכן בשטר אם לא נקרה והוא ברשות הקונה בסוף ל' יום מהני אפ"ל לא אמר מעכשיו ופירות

ערוגה זו לא בעי מעכשיו לפי שאמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט דבר שלא בא לעולם כדבר שבא לעולם הילכך הוי פאלו יגשנן בעינן ומסרן ליד הקונה להיותם ביזו ולקנותם כשיגיע הזמן שקבע לו הקנין.

וא"ת לרב דאמר לעיל הרי את מקודשת לי מעכשיו לאחר ל' יום דמספקא לן אי תנאה הוי אי חזרה הוי ואי חזרה הוי א"כ בשמעתיה פי אמר נמי מעכשיו מאי הוי דילמא הדר ביה במאי דאמר מעכשיו ואין הקנין מועיל וי"ל דהכא פשיט' ליה דלאו חזרה הוי דנדאי הוי כדבר שיש ביזו להקנותו מעכשיו פי אמר מעכשיו לאחר ל' יום איכא לספוקי דילמא הדר ביה במאי דקאמר מעיקרא מעכשיו פיון שאינו רוצה שיגמר הקנין מיד אבל כדבר שאין ביזו להקנות לגמרי פי אמר לכשאקחנה לאו חזרה הוי.

א"נ שאני הכא שאמר מעכשיו לבסוף ותו לא אמר בתר הכי מידי דלהוי חזרה וא"ת פיון דמעכשיו לאחר ל' יום קנה הוי תנאה או חזרה כדמספק' ליה לר' הא דא"ר יוחנן בהאשה שנפלו לה משנה פרה זו ולא תהא קנויה לה עד לאחר יום קנה ונאפילו עומדת באגם אי חזרה הוי אמאי קנה הא ביטל מעכשיו כשאז' לאחר ל' יום ואי תנאה הוי ונגמר הקנין מעכשיו אם לא יחזור בו למה עומדת באגם בסוף ל' יום אפי' עומדת בר"ה או ברשות המקנה נמי וי"ל דר' יוחנן לטעמיה דאמר לעיל הרי את מקודשת לי מכאן עד ל' יום ובא אחר וקדשה עד י' ימים אפי' מאה תופסי' בה דלית ליה לא תמאה ולא חזרה אלא קונה מעכשיו ומשייר גמר הקנין עד ל' יום הילכך בעי שתהא הפרה במקום הראוי לקנין ולמשיכה בסוף ל' יום לפי שאז נגמר הקנין: קונם שאני עושה לפיה גר' כלומר מה שאני עושה יהיה ו לפיה קונם אין צריף להפר במעלה לה מזונות ומעה פספס איירי וילכך אין צריף שהמותר והכל שלו ואי משום העדפה שע"י הדחק גם הוא לבעל ואין לפרש הא דאין צריף להפר משום דקסבר אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם דא"כ אמאי נקט שאני עושה לפיה ליתני המקדיש מעשה ידי עצמו: רבי עקיבא אומר יפר קסבר העדפה שע"י הדחק לאשה.

וא"ת והיאף יכול להפר והא אין זה דברים שבינו לבינה י"ל דחשי' דברים שבינו לבינה לפי שאינו יכול ליזהר ליקח ממש בצמצום את הראוי ויבא לידי מכשול א"נ חלקה משונעבד לו שלקח בהם קרקע והוא אוכל פירות וא"ת והיאף יכולה להדירו פיון דמשעבדא ליה הא אמרינן בפ' אע"פ שאין האשה יכולה להקדיש מעשה ידיה אע"ג דבעלמא מפקיע קונמו' מידי שעבוד וי"ל דדוקא בעיקר מעשה ידיה הוא דאלמיה שהם לבעל לגמרי אבל הכא דלאו דידיה נינהו לא אלמיה: והוא שנתן לה שנה פרוטה.

וא"ת מאי קמ"ל פשיט' דבהנה תנאים דלעיל פריף תלמודא פשיטא וי"ל דאיצטריף הכא לדיוקא דדוקא בע"מ אבל בשכר לא משום דישנה לשכירות מתחלה ועד סוף והוי מלנה משום דאדבר עליף לשלטון ואעשה עמה פפועל משמע בגמר הפעולה וכבר נעשה הראשון מלנה א"נ קמ"ל דמקודשת פיון שדבר עליה לשלטון ועשה עמה פפועל ואינה יכולה לו לדבר זה ולמלאכה זו היתה חפצה: וכי תי' ה"נ בדיהב ונאפ' הכי בשכר שהרפכתיה אינה מקודשת משום דקסבר מלנה ופרוטה דעתה אמלנה: במשנה מלמדיו את האב לומר איני רוצה וזה שתיק.

וא"ת דילמא כגון שעדיין לא שמע ומלמדים אותו שאם ישמע מידי דהנה אמת האב דמיירי קודם ששמע י"ל דהתם אי אפשר בענגן אחר דאם שמע בחייו כבר נתבטלו הקידושין או נגמרו קודם שמת אבל הכא משמע ליה דאיירי בכל ענגן אפי' לאחר שמועה: ע"ב גמרא רישא בחד טעמא וסיפא בחד טעמא.

ורישא בע"מ שלא ימחה לא מיתוקמ' דא"כ מאי רצה האב מקודשת וכלא בידו למחות לעולם ואין פאן קידושי' כל ימי חייו אפי' אמר אין פששמע מ"מ אם יחזור וימחה בטלו הקידושין דע"מ שלא ימחה דקאמר וברי מיתה נאפי' תימצא לו' דאחר שאמר אין שוב אין יכול למחות מ"מ לא מצוי לפרושי רצה האב דאמר אין דדומיא דע"מ שירצה אפא דהיינו שלא ימחה יש לנו לפ"ש רצה האב שלא ימחה וזה אי אפשר דאפי' לא ימחה עדיין יכול למחות ואינה מקודשת ודאי: דחקינן ומוקימנא בתרי טעמי ודלא כר' יוחנן בפ' המפקי' מאן דמתרגם לי חביתא אליבא דחד: פי הימניה רחמנא לאב לאיסורא לקטלא לא הימניה וא"ת והא הימנותא דאב מאת בתי נתתי לאיש הנה נפקא והוא קרא בקטלא כתיב וי"ל דאע"ג דכולא פרשתא איירי בקטלא היינו ע"י עדים אבל ריבויא דקרא דמרבין מיניה שהאב נאמן לא מוקמי' לה במילי דהאי פרש' אלא לאיסורא דוקא: ואנדא ר' חסדא לטעמיה וכו' בתי [זו] בת ג' שנים ויום א' וכו' ומשמע ליה דקרא דאת בתי נתתי לאיש הנה דרבי' מיניה דלנישואי' הימניה רחמנא בכל ענגן דנישואין כגון אם אמר קדשתי את בתי זו והיא בת ג' שנים ויום א' לחייב הבא עליה ביה נמי הימניה רחמ': בני זה בן י"ג שנה ויום א' בהביא שני שערות איירי כדפרש"י דאם לא הביא ב' שערות אפי' יש פאן עדים שהוא בן י"ג אינו מועיל למכות ולעונשים דהא לחליצ' בעי' בדיקה אפילו הגיע לשנים כדאיתא בפ' יוצא דופן ות' הוא לומר דלאחר שהביא שתי שערות דלא נקסמוה אהימנותא אפי' למכות ועונשים דא"כ כל יבם קטן שהגדיל ואין שנותיו ידועות לנו ע"פ עדים לא נקסמוה על דברי האב אפילו הביא ב' שערות מיהו אם יש שערות מרובות שאין מצוי שייביא בענגן זה קודם הזמן נראה דכה"ג סמכי' ארובא ואפי' למאן דחייש למיעוט מודה בהא דמילתא דלא שכיח היא כלל ועוד מצוי למימר דאי איפא שערות סמכי' אסהדותיה דאב אפי' למכות ועונשים והכא מיירי שהאב מעיד על מעשה שהיה כבר דבהיה שעמא היה בן י"ג ויום א' וגם לא היו לו שני שערות וא"ת פינן דמיירי שמעיד על השנים והשערות א"כ הול"ל בני זה גדול בתי זו גדולה ולמה הזכיר שנים י"ל דאגב אורחיה קמ"ל לאפוקי ממאן דאמר בפ' יוצא דופן איפכא דתינוק גדול כבן י"ב ותינוקת בת י"ג ויום א': דף ס"ד גמרא נאמן לגדרים וכו'.

תי' פינן דאין בידו לעשות אמאי מהימן לאבני דאמר בפ' הגזיקין גבי טהרות שעשיתי עמה נטמאו דלא מהימן אלא היכא דהוי בידו ורבא גמי לא פליג אלא היכא דכי הוי בידו דבזימנ' קפייטא דאשפח' לא ובתר הכי א"ל דאינו נאמן י"ל דשאני הכא שמאליו נעשה גדול הילכף בקל יש לנו להאמינו ולהוציא מחזקת קטן.

ועי"ל דחשיב כמו בידו מה יש לאב לתת לב על ב' בניו כי יודע שסומכים עליו להודיע שניו ודמי קצת להא דאמרינן לקמן בפ' בתרא ג' נאמנים על הבן חיה ואביו ואמו: בנות ישראל מקוה טהרה לחללים.

פרש"י מאחר שאין הבנים חללים גם היא אינה נפסלת בקלל דכל שאמה נושא בתו אמה נושא אלמנתו ועי"ל דאם הנה פוסלה בביאתה ה"ל כמו חלל שנשא חללה שהולד חלל לכ"ע: פינן דבשעת מיתה קא הדר ביה אימור קושטא קאמר וא"ת דילמא לאו למקדור ביה אתי אלא אחרי כן נולדו אחים ומתו בניי וי"ל דמייירי כגון שאומר בפ"י שפא להכחיש דבריו הראשונים א"נ אפי' בסתם פינן ששיתק עד השתא ודאי לסתור דבריו פא: ע"ב גמרא (וא"ת מצי פטר לה בגיטא) ומצי אמר פטרנא לה בגיטא].

וא"ת והלא בשעת קידושין אמר יש לי בנים ובאותה שעה אינו רוצה לגרשה ואם מעכשיו יכתוב לה גט שיחול סמוך למיתה ה"ל גט ישן פינן שמתיחד עמה ותנן בגיטין פ' הזורק בש"א פוטר אדם את אשתו בגט ישן וב"ה אוסרין י"ל פינן דבדיעבד אם פטרה בגט ישן תינשא לכתחלה חשיב מגו ואפי' למ"ד לא תנשא מ"מ פינן דאם נשאת לא תצא חשבי' ליה מגו דקודם הנה פוטרה בענין זה ממה שיפטרה בשקר ומהאי טעמא חשבינן ליה מגו אע"פ שאם הנה פוטרה בגט הנה פוסלה מן הפהונה ועכשיו היא מותרת: דף ס"ה גמרא ס"ד מדאורייתא הימני' רחמ' לאב מדרבנן הימנה לדידה וביתומה איירי דס"ד פינן דבידה לקדשה מדרבנן קיימא במקום אב ותהא נאמנת גם לאוסרה מדרבנן: נתן גט מעצמו כופין אותו ליתן כתובה בדלא נקיטא כתוב' איירי דאי נקטה כתובה בידה היאך יכול לו' לא קדשתיה אפי' באתרא דכתבי ונהדר מקדשי לא היתה כתובה באה ליד האשה קודם קידושיה וי"ל מפאן דארוס' אית ליה כתובה אפי' בדלא כתב לה וליכא למימר דהכא כגון דאמר קדשתני והכנסתני לחופה דא"כ כשנתן גט אמאי כופין ליתן כתובה דילמא על הקידושין הודה ולא על הנישואין ותי' (דמאי) הא דמבעיא לן בשיליהי פ"ק דב"מ ובכתובות פ' הכותב אלמנה מן האירוסין מנ"ל דאית לה כתובה היכא דלא כתב אמאי לא פשיט לה מהכא וי"ל דלא בעי למפשט ממשנה או מבריית' דכי האי גוונא אשכחן פ' הפונד דמבעיא לן הני שלוחי דרח' גינהו או שלוחי דידן גינהו ולא פשיט לן מדרב הונא דאמר לעיל שלוחי דרחמנא גינהו: ע"ב גמרא וב"ה סברי הן הן עדי ייחוד הן הן עדי ביאה פינן דידיע דאדעתא דביאה נתייחדו: ה"ד אי דאית ליה סהדי להאי ואית ליה סהדי להאי.

פ"י רש"י ואית ליה נמי להאי וק"ל פינן דמכחישים עדים אהדדי מאי פריה מי מצי אמרה אלו שני עבדי וחבילה שלי אמאי לא פינן דעדים מכחישים אהדדי אוקי תרי לבהדי תרי ונתבטלה עדותן ואוקי ממונא בחזקתו כאלו לא הנה עדים וחבילה בחזקת שלשתן.

הילכך נ"ל דאית ליה סהדי להאי ואית ליה סהדי להאי מי מצי אמרה אלו שני עבדי וחבילה שלי פלומר וכו' ומסיפא דברייתא נמי פריה אמאי צריכה ב' גיטין. אלא לאו בעד א' שא' מהם לו עד א' וכ"ש שאם הנה לכל א' עד אחד דמצי אמרה חבילה שלי.

עד א' בהכחשה מי מהימן כשהאשה מכחשת אותו: ר"מ היא דאמר מטלטלי משתעבדי לכתובה מפאן י"ל דרבנן דאמרי לא משתעבדי אפי' מיניה וכ"ש דיתמי וכן משמע בגדרים פ' ר"א דתנן אפי' אמה מוכר שער ראשון חייב אמה ליתן לה כתובה ודייקא בגמ' ש"מ דלמגבי מיניה פליגי וכן משמע בכתובות פ' הכותב האי מאן דאית עליה כתובה אשה ובעל חוב' אית ליה ארעא ואית ליה זוזי לאתתא מסלקינן לה בארעא ולבעל

חוב בזווי האי פדיניה והאי פדיניה משמע דדינה בארעא אפי' מיניה דאי מיתמי מטלטלי דיתמי לא משתעבדי לבעל חוב.

ותי' מנ"ל דפליגי רבנן ור"מ מיניה דהא לענין יתמי אשפחן פלוגתניהו בפ' האשה שנפלו גבי הניח אתנו פירות תלושים מן הקרקע ודילמא מיניה אפילו רבנן מודו דמשתעבדי דמיניה ואפי' מגלימא דעל פתפיה ואר"ת דיקבם חשוב כמו מיניה משום דבמקום אחיו קאי ונראה דביתמי אפי' ר"מ מודה דמטלטלי דידהו לא משתעבדי לכתובה דאלת"ה נמצא סברת ר"מ ורבנן הפוכה דלר"מ עדיפא פתובה מב"ח דמטלטלי דיתמי משתעבדי לכתובה ולב"ח לא משתעבדי ולרבנן גריעא פתובה מב"ח דמטלטלי דידהו משתעבדי לב"ח ולכתובה לא משתעבדי אלא ודאי מיתמי כ"ע מודו דלא משתעבדי ולא פליגי אלא מיניה.

וק' דהא מטלטלי דמתנה גביא לר"מ כדמוכח בפ' נושאין על האנוסה גבי יש מוכר את אביו להגבות לאמו פתובה ומוקי לה כר"מ דאמר מטלטלי משתעבדי לכתן' אלמא אללים פח יתמי מפח מתנה דמטלטלי דיתמי לא גבייא אפי' לר"מ כדפירישי' ומטלטלי דמתנה גביא ובפ' יש נוהלין משמע איפכא דאללים פח מתנה מפח יתמי דקא' התם השתא ירושה דאוריין' אלמתו נזונת מנכסיו מתנתו דרבנן מיבעיא משמע הא ממתנה דאו' אינה נזונת אע"ג דמן היורשים קא מיתזנא וכן משמע בפ' נערה שנתפתתה גבי פותב נכסיו לבניו הוא ואשתו נזונת מהם ומשמע הא אם פתבה לאחר אין נזונת אלמא יש פח במתנה טפי מירושא וי"ל דהיא דיבמות דקאמר ועמד וכתב פל נכסיו לבנה במתנת שכיב מרע איירי דגריעה מירושא דאורייתא ולהכי גבי פתובה מינה וה"ה ב"ח שגובה ממטלטלי דמתנת ש"מ.

ומי' (פי) יש לדחו' הנה ראיות דלעולם יש פח לירושא להפקיע שעבוד יותר ממתנה והא דנקט בפ' נערה שנתפתתה פותב נכסיו לבניו איפא למימר דלא נקט בניו אלא דאיירי נמי במטלטלי ובכותב לאחר ודאי לא היתה אשתו נזונת ממטלטלי אכל ממקרקעי שנתן היתה נזונת והיא דיש נוהלין נמי א"ל דנקט מתנה דרבנן משום דבההוא דהוי כ"ש אכל מתנה מדאו' לא הוי כ"ש אכל הא מיהא הוי.

ולי נראה שיש לחלק דכתובה שהיא פעין חוב אלמיה רבנן למיגבי ממטלטלי דמתנה פינן דמקבל מתנה לא חזו זוזי אכל אם באו המטלטלים לרשות היתומים אלמיה רבנן לכח דיתמי שלא לגבות מהם אכל מזונות שאינם פי אם תנאי פתובה ייפו חכמים פח מתנה שלא תהא נזונת ממנה אכל מיתמי נזונת דעיקר מזונות אלמנה לא נתקנה אלא מיתמי.

ומיהו י"ל דאלימא פח מתנה להפקיע טפי מפח יורשים מהא דאסיקנא בפ"ק דב"מ שטר שיש בו אחריות נכסים לא יחזיר אפי' בשחיב מודה דחיישינן לפרעון ולקנוניא ושטר שאין בו אחריות יחזיר משום דלא גבי משעבדי ואי גבי ממתנה אמאי יחזיר אלא ודאי לא גבי אפ"ה מן היורשים גבי דהא פסקי' בסוף גט פשוט דהלכתא מלוה ע"פ גובה מן היורשים ויש נפקות' גדולה בדבר זה דאי אלימי פח יורשים מפח מתנה כדמשמע לכאורה מההיא דנושאים על האנוסה א"כ בזמן הזה שתקנו הגאונים דכתובות ומזונות גבי ממטלטלי דיתמי כמו שכתוב בכתב רב שרירא גאון שכתבו ושחתמו בעזקת' דריש

גלותא ובעזקת דריש ישיבה כ"ש דגבי ממטלטלי דמתנה אפילו במתנה דאורייתא אבל מה שפירשתי דכח מתנה אלים מצינו למימר דנהי דתקנו גאונים שתגבה ממטלטלי דירושא מ"מ מטלטלי דיתמי דמתנה לא גביא אע"פ שנושטעבדו נמי בשעת מיתה קודם גתינה פדאשפחן נמי בפ' מציאת האשה גבי אחין ששועבדו שאין מוציאין למזונות אע"ג דאם לא שעבדו היתה גזונת מהם במתנת שכיב מרע דרבנן היתה גובה מההוא ק"ו דיש נוחלין דהשתא ירושה דאורייתא אלמנה גובה פתובה ממטלטלי מחמת תקנת גאונים מתנת ש"מ דרבנן לא כ"ש: וילענין פסק הלכה הכי הלכתא דעדפיא פח מתנה מפח יורשים פדמוכח הדיא דפ' שנים אוחזים ונהיא דפ' נושאים על האנוסה איפא לאוקומי במתנת ש"מ כדפ"ל הילכף אע"ג שתקנו הגאונים דכתובה ומזונות גבי ממטלטלי דיתמי ממטלטלי דמתנת בריא לא גבי ומה שהביאו ראיה מההיא דפרק הכותב דמטלטלי לא משמעבדי לכתובה אפי' מיניה.

נ"ל איפכא דמשמע דיוקא משום דאית ליה פתובה אשה וב"ח מגבי לב"ח זויי בדיניה זויי יתב זויי קא שקיל אבל אי ליפא אלא איתתא לחודה מגבי לה זויי דאי לא תימא הכי אמאי נקט דאית עליה פתובה אשה וב"ח [משמע] אבל פתובה אשה לחודה גביא ממטלטלי וכו' מ' אתיא: לא איברו סהדי אלא לשקרי, מפאן מדקדק ר"ת דהא דאמרין בפ' חזקת הבתים קנין בפני שנים ואין צ"ל פתובו לא בעי למימר דאין קנין מועיל אלא בפני שנים דלא איברו סהדי אלא לשקרי ולא נקט בפני שנים אלא משום דבעי למימר ואין צ"ל פתובו.

ואין כ"כ ראיה מפאן דנהי דגבי חלוקה אמרי' לא איברו סהדי אלא לשקרי איפשר דלענין קנין דאלים לא יועיל אלא בפני עדים. ועוד הביא ר"ת ראיה מההיא דפ' הנהב הנה עומד בגורן ואין בידו מעות וכו' ובעו למיפשט מינה דאין מטבע נקנה בחליפין דאי אמרת נקנה בחליפין יקנה להו המעו' אגב סודר ודחיק לאוקמה בגברא ערטילאי ואי אין קנין מועיל אלא בפני שנים לשני דליפא התם עדים.

ויש דוחי' דבסתם גורן מצויין שם בני אדם הרבה והריב"ם הביא ראיה מהא דפ"ק דסנהדרין דפסקינן הלכתא פשרה צריכה קנין ואפ"ה אמרי' דפשרה ביחיל. ונ"ל דלאו ראיה היא פלל דאיפשר דנקט בפני שנים לקיים הפל אשר יפשר היחיל ביניהם ואי לאו דפשרה ביחילי' אם אמרו עשה לנו כדון הפשרה לא היתה מועלת הפשרה אע"פ שהקנו.

ומיהו נ"ל דארף ראיה אין צריף דמה לי קנין סודר מה לי קנין משיכה וחזקה דמילתא דפשי' היא דאם הודה ראובן בפנינו ואמר נתתי מטלטלין הללו לשמעון ומשכם או קרקע זה והנהיך בו דהודאת בעל דין פמאה עדים דמי וכו' לענין קנין חליפין נמי: אמר אב"י א"ל עד א' אכלת חלב והלה שותק נאמן.

ותי' דהא אב"י דאמר בפ' הנזיקים גבי טהרות שעשיתי עמה ביום פלוני נטמאו דלא מהימן במידי דלאו בידו והכא אין בידו להאכילו חלב אמאי מהימן ומתוה ברייתא דגיטין משמע דלא מהימן אלא במידי דבידו דקתני טהרות שעשיתי עמה נטמאו נאמן ולא קתני טהרותיה נטמאו משמע דוקא משום דבידו מהימן אר"ת דהכא היינו טעמא משום דבשתיקה כהודאה דמיא וכן משמע בריש האשה רבה דקאמר ממאי דמשום עד א' מהימן דילמא משום דאישיק ושתיקה כהודאה דמיא אבל אם אמר איני יודע אינו נאמן פיון

דלאו בידו והאי דקתני במתניתין והלה או' לא אכלתי ה"ה אם אמר איני יודע והאי דנקט לא אכלתי משום דפליגי התם ר"מ ור' יהודה באמרו לו שנים אכלת חלב והלה או' לא אכלתי.

והיה אר"ת פשאדם אומר לחבירו שנתנסף יינו צריף ליהרהר שלא ישתוק אלא יכחישנו או יאמר לו איני יודע ונראה דאם אנו יודעים ששתק מחמת שאינו יודע אם הוא אמת אם לאו גם העד עצמו או' שלא היה שם בעל הבית אין סבר' לו' שסתובב שתיקתו פהודאה (ואין שתיקתו פהודאה) ואין שתיקתו אלא פאיני יודע בעלמ' והא דדייקי גבי עד א' שאמר לו אכלת חלב הא אישתיק מהימן היינו פגון שאמר לו העד דאחר שאכלו שוגג נודע לו שאכלו וכן נטמא טהרותיך שאמר לו בפניך נטמא וכן המית ע"פ עד א' והוא סמיא נמי שאמר שליח שגם הוא יודע וינאי המלך שאמר העד שגם ינאי המלך עצמו ידע אח"כ שהוא אמת: רבא אמר הוי דבר שבפערנה וכו'.

תי' דהא רבא מודה בכולהו דשתיקה פהודאה ומ"ש הכא פיון דחשיבה פהודאה גבי ערוה נמי תיפתר עליה דהא מודה דזיננה וי"ל דשתיקתו לא עבדא ליה הודאה גמורה אלא דאמרי' שראה רגלים לדבר שהוא כדברי העד ולפיכך שתיקתו על ידי רגלים לדבר ועדות העד הוא דאסרינו בשאר איסורין ולעגנו אכילת חלב נמי מביא קרבן אבל לדבר שבפערנה לא אסרי' ברגלים לדבר פי האי דלא האמינה תורה עד א' באיסור ערוה אלא בקנא לה ונסתרה תחלה דאיכא רגלים לדבר ומייתי ראיה מעובדא דסמיא דהתם נמי רגלים לדבר חזוה בו ולהכי אתא לקמיה דשמואל למשאל וכן ההיא דינאי נמי שעת המלחמה הנאי ויש פאן רגלים לדבר: דר' ס"ו גמרא ואין דבר שבפערנה פחות מב'.

וא"ת ואפיי הכי פליג אהא הא בהדיא דרשינו בריש סוטה דעד א' לא מהימן אטומאא בלא קנוי וסתירה דאתיא דבר דבר מממון וי"ל דההיא הנה מוקי לה אפיי במכחישו או באו' איני יודע ורבא מוקי לה בדשתק נמי.

א"נ י"ל דרבא לא פליגי אלא מדרבנן אסר ליה אפיי אפי' לא מהימן ליה פכי תרי: מעשה בינאי המלך לאו היינו דפ' הפא על יבמתו דקאמר תרבא דדינרי עיילא ליה מרתא בת ביתוס לינאי מלפא עד דאוקמוה ליהושע בן גמלא בכהני רבבי שהרי הוא עצמו היה כ"ג ועוד בעובדא דהכא הנה שמעון בן שטח ומרת' בת ביתוס היתה בימי החרבן פדאי' פ' הניזקין וינאי דהכא היינו דברכות דאמרי' (שם כט).

(ששימש בכהונה גדולה פ' שנה ולבסוף נעשה צדוקי: הקם להם בציץ שבין עיניו. תי' והא שלא בשעת עבודה אסור ללבנש בגדי פהונה פדמשמע לעיל בפ"ב דאמרי' בגדי פהונה אין בהם משום מעילה לפי שלא ניתנה תורה למה"ש.

ומיהו למ"ד דוקא בעודו על מצחו הוא מרצה היה צריף ללבשו כל שעה. אר"ת דציץ פיון דכתיב ביה תמיד יכול להניחו בכל שעה לכ"ע אע"ג דאצטריף תמיד שלא יזוח דעתו ממנו מ"מ אין מקרא יוצא מידי פשוטו: רב לה פתר מלכות.

ואע"ג דתנאי בתוספתא דמכילתי' אין מעמידין מלך אלא מהמשיאין לכהונה היינו מדרבנן לפי' לא היו מקפידים על המלכות: סמוך אהני דאישתבאי ואמאי לא נמצא.

פרש"י ה"מ אי היא קמן וְהִתָּה בָּאָה לִב"ד לְהַתִּירָה אֶבֶל בְּנֵה זֶה הַגְּדוֹן אֵין לוֹ חֻזְקָה בְּכִשְׁרוֹת דְּלִית לִיהָ הַמְּכַשִּׁיר בִּיה מ"מ מְכַשִּׁיר בְּבִתָּה.

ועוד מוכיח בכתובות דכי איכא תרי דאמרי בן גרושה וכן חלוצה ואיכא תרי דאמרי פהו הוא דמן הדין הנה מסקן ליה אי לאו דתנינשי לזילותא דבי דינא אלא מוקמינן ליה אחזקת אביו.

הילכך נראה דהכא נמי מן הדין הנה מוקמינן ליה לינאי באחזקת אמו דהנא בחזקת פשרות אבל קנימא לן בפ' ד' אחין דתרי ותרי ספיק' דרבנן וההיא דכתובות בתרומה דרבנן איירי שלא התמירו: ע"ב גמרא משל לעומד ומקריב ע"ג המזבח ונדע לו שהיא בן גרושה וכו' תי' מי דמי התם עבודתו פשרה אע"פ שהיה פסול בשעת עבודה פיון שלא נודע פסול באותה שעה אבל הכא אם היה נודע שהיה המקנה חסר בשעת טבילה מודה ר' טרפון שהטהרות טמאות פדקתני בהדיא מקנה בחזקת שלם היה עומד וכ"ת דלדבריו דר"ע קאמר לדידי אפי' היה חסר נמי בשעת טבילה דילפינן מן גרושה אודי לי מיהת פיון דבחזקת שלם היה העמדהו על חזקתי אפתי ק' היכי יליף לה מן גרושה שאני התם דגלי קרא לענן עבודה פדדרשינן לקמן ונר' דבתרמי פליגי לענן טהרות פליגי פדמפרישי טעמייהו ולענן עבודה נמי פליגי אם טבל במקנה זה ועבד לר"ט עבודתו פשרה אע"פ דנודע דהיה המקנה חסר בשעת טבילה וניחא השתא דהא ר"ש קתני לה להו פרייתא ולא הנה שייך למיתני לר"ש מטמא אספק טומאה דכל ספק טומאה ברשות היחיד לר"ש תוליה פדאייתא בריש גדה אבל למאי דפרישינן נקט מטמא משום טומאה נדאית נמי דאיירי בה: מקנה פסולו ביחיד.

פרש"י דעד א' נאמן באיסורים ולא נ"ל דהיינו דוקא להתיר היכא דהני ביזו או דלא אתחזק איסורא אבל לא לאסור אלא פסולו ביחיד פדאמרי' לקמן שלח אחיו ומקנה נמי בא נגמדות: והיתה לו ולרעו אחריו.

תי' דאדרבא זרע משמע דוקא זרע פשר פדאמר בריש מכילתין אין לי אלא זרע פשר ועוד דבפ' נושאים על האנוסה דרשי' מהאי קרא י' פהנים ופי' א' מהם ובעל שמשתיקים את הנולד מדין פהונה ואי מרבי' מהאי קרא אפי' זרע פסול היכי ממעיט ליה מהאי קרא אע"ג דמסקי' התם דאסמכת' בעלמא היא מ"מ אפי' אסמכתא אין לעשות ממנו פיון דעיקרו אתי לאכשורי זרע פסול.

ואר"ת דאסיפיה דקרא קא סמיה דכתיב ברית פהונת עולם דמשמע דאתי לרבוני בין זרע פשר בין זרע פסול וכי ה"ג אמרי' לקמן גבי (לברית) [פותית] מנ"ל אמר קרא לא תתחתן פמו שאפרש לקמן: ובאת אל הפהנים הלויים ואל השופט אשר יהיה בימים ההם.

וכן בתו' בכל הספרים וכן בפר"ח. וק' דההוא קרא לאו בענן עבודה מייירי אלא לענן דין פדמפרש בר"ה בעובדא דר' הושע יפתח בדורו פשמואל בדורו ורשב"ם גריס ובאת אל הפהן אשר יהיה בימים ההם דכתיב גבי בפורים בפ' ונהיה פי תבא ובת"כ דריש ליה בהדיא מהאי קרא: דף ס"ז גמרא מתניתין ר' יהודא היא ולאו לגמרי מהאי קרא כר' יהודה דר"י סבר לה כר' עקיבא דאין קידושין תופסין בחייבי לאוין פדאמרי' בפ"ד מיתות ולר"י נמי הנה מצי למיפרך ממצרי שני או גר עמוני שנשא ממזרת דמודה ר'

יהודה דלא איקרי קהל אלא סמיך אשינוניא דמשנינו לעולם ר' יוסי היא ותנא איזו זו למעוטה: ונהרי חלל שושא בת ישראל.

וא"ת שאני התם שמתחלה בביאתו והניא איהי נמי חלה וי"ל דמ"מ לא אתי פיסול זה מחמת דישאל שושא חלה הנולד פשר: ולתנייה בהדיא לעיל לא פריה ולתנייה בהדיא דבכלל ממזרת הוי כיון דס"ל לר' יהודה קהל גרים איקרי קהל מ"מ לא הנה ידענא אי לאו דתנא כל מקום לאיתויי: ע"ב בגמ' פל שאין לה עליו קידושין וכו' ואי זה זה הפא על א' מכל העריות שבתורה הך סתמא פשמעון התימני בפ' החולץ דיש ממזר מחייבי כריתות ולא מחייבי לאוין אע"ג דסתם לן תנא כר' עקיבא בפ' ר"ג ובפ' האשה רבה מ"מ הך סתמא עיקר דכה"ג קרי הלכתא פסיקתא בב"מ בהדיא דכל המשנה ידו על התחונה וכה סתמא דתלמודא בפ"ק דיבמות דקאמר פשי' חייבי לאוין פשרין נינהו ובפ' פיצד קאמר ר' חנינא בני חייבי לאוין תפסי בהו קי' ועוד מדפסקי' בפ' החולץ גוי ועבד הפא על בת ישראל הנולד פשר ורבי יוחנן וכו' והו אמוראי מייירי בצרת מחזיר גרושתו בפ"ק דיבמות ולר"ע לא משפחת לה דאין קידושין תופסין בה ולקמן בפ' בתרא אמרינן הפל מודים במחזיר גרושתו שאם בעל ולא קידש שאינו לוקה אלמא תפסי בה קידושין ומשמע דאפי' חייבי לאוין דשאר אין הלכה פרבי עקיבא ומי' בכל הנה אין ראיה שלא יהא הלכה כר' יהושע דאמר מחייבי מיתות לחוד הוא דהוי ממזר אבל כולהו סתמי משמע ודאי דלא כר' יהושע.

ועי"ל מהא דאמרי' בפ' החולץ ושניהם לא למדיה אלא מאשת אב ולהא מילתא דמו חייבי כריתות לאשת אב דלא תפסי בה קידושין לדידיה ותפסי בה לאחרני ועוד ראיה מהא דאמרי' בפ' החולץ גבי הפונס יבמתו ונמצאת מעונפת דראב"י או' אין ממזר מספק אלמא יש ממזר מאשת אח ונדחקי התם אפיי ורבי לתרוצי דר"א בן יעקב אליבא דהלכתא ועוד ראיה מהא דאמרי' א"ר טובי בר קיסנא אמר שמואל הפא על צרת חליצתו הנולד ממזר ואפי' ר' יוחנן לא פליג אלא משום דצרה פחליצה אלמא לכולהו אמוראי יש ממזר מאשת אח: ע"ב גמרא הא לכתחלה הא דיעבד.

וא"ת אמאי איצטריה קרא לדיעבד הא אמרי' בפ"ק דתמורה פל מילתא דאמר רח' לא תעביד אי עביד לא מהני ופריה והא אלמנה לכ"ג דתפסי בה קידושין ומשני שאני התם דגלי קרא לא יקח ולא יחלל אלמא אי לאו קרא ה"א דלא תפסי בה קידושין וי"ל דהשתא דגלי קרא באלמנה לכ"ג ה"א דמינה ילפינו לכל דבר קידושין דאע"ג דאמר רח' לא תעביד אי עביד מהני: מה אחות אשה שהיא בכרת ולא תפסי בה קידושין האי דקאמר לא תפסי בה קידושין לאו דוקא דלאמצי למילף מאחות אשה אלא לכתחילה וקרא לגופיה לדיעבד ופריה ואימא פאחות אשה פלומר אחות אשה דכתיב בה קראי לכתחילה נוקי קרא דוהיתה לדיעבד ואפתי שאר עריות חוץ מאשת אב אחות אשה מנ"ל: אלא [אשת] אח ואשת איש איכא למיפרה וכו' אפתי מצי למיפרה מה לאיסור אחות אשה שכן בידי הרבות ולא אתיא אחותו וכיוצא בה וכי האי גוונא פריה בריש הפא על יבמתו: דף ס"ח גמרא הפל מודים בבא על הנדה ועל הסוטה.

פרש"י אין הנולד ממזר שהרי עדיין הקידושין תופסין בה וכן פי' בסוף פ' החולץ ומפ' בגמרא טעמא דסוטה משום דתפסי בה קידושין ופרש"י דלאחר שזינתה לא פקעי מינה

קידושין ראשונים וק' לפי דנדה נמי משום דהויא נדה לא פקעי מינה קידושין אפ"ה איצטריק קרא למקדש סוטה (נמי תיבצי קרא למקדש סוטה) אחר שגירשה ועוד דברוב ספרים גרסי' בפ' החולץ סוטה נמי דהא כתיב בה הויא ותפסי בה קידושין הילכף גראה דמיירי שגירשה והחזירה דכתיב בה להיות לו לאשה בפ"ק דיבמות לרבות סוטה וכן משמע בפ' יש מותרות דתפסי בה קידושין אם גירשה והחזירה דקאמר סוטה ודאי איפא בינייהו למ"ד דאורייתא הא נמי דאורייתא ואית לה פתובה ולמ"ד ממני שרגילה זו מרגילתו ולית לה פתובה והיגנו על (ביו) [פרה] במחזיר סוטה דאי במקנים פיו דנאי לית ליה פתובה אלמא מדאית לה פתובה תפסי בה קידושין וכן מוכח בפ' בתרא דלהיות לו לאשה משמע לשון הנה דאמרי' ושניהם מודים במחזיר גרושתו שאם בעל ולא קידש שאינו לוקה דרף הנה אסרה תורה וא"ת לקמן בשמעתי דאמר לר"ע דאמר אין קידושין תופסין בחיבי לאוין פי תהינה במאי מוקי לה לוקמה במחזיר סוטה וי"ל דלא בעי לאוקומי בסוטה משום דכתיב אהובה ושנואה דמשמע דשנואה בתחילה נשואיה וא"ת ולוקמה בסוטה לבועל וי"ל פיון דבבועל לא פתיב בה הנה לא תפסייה ליה בה קידושין דפשטיה דקרא אבעל קאי: ועל הסוטה בשלהי החולץ פר"ח דנהי דלא הוי ממזר מדאורייתא מדרבנן מיהא הוי ממזר מידי דהנה דהלך בעלה למדינת הים ואמרו לה מת בעליך ונשאת ואח"כ בא בעלה דהולד ממזר ותצא מזה ומזה ונראה דלא דמי דהתם קנסיה משום דלא דייקא אבל הכא אין צריך לקונסה כדי שלא תזנה תחת בעלה ועוד דאמרי' בפ' יש מותרות אליבא דרע"ק דסוטה היא מרגילתו ואי הוי ממזר מדרבנן לא מרגלא ליה פדאמרי' התם גבי חליצה: אמר קרא ותהי נדתה עליו השתא דייקי' מדתפסי בה קידושין ש"מ דאין הולד ממזר משמע דתפיסת קי קידושין וממזרת תלויין זה בזה וכן משמע בסמוך דקאמר לר' עקיבא דקאמר אין קידושין תופסין בחיבי לאוין וכו' ולא מצי' שאמרו ר"ע בהדיא בשום מקום אלא דשמעי' דאית ליה הכי מיהא דקא' בסוף פ' החולץ דיש ממזר בחיבי לאוין אלמא דהא בהא תליא ובסמוך נמי אמרי' חוץ מאלמנה לכ"ג שהרי אמרה תורה לא יחלל חללות עושה ואין עושה ממזרות ודייק מאינו ממזר מפלל דתפסי בה קידושין וכן בפ"ק דתמורה גבי פל מילתא דאמר רח' לא תעביד אי עביד לא מהני כדפ"ל.

מפל הני משמע דממזרו' ותפיסת קידושין תלויין זה בזה וק' דבסוף החולץ סבר ר' יהושע דאין ממזר אלא מחיבי מיתות ב"ד ואפ"ה מודה דבחיבי פרייתות לא תפסי בהו קידושין פד מוכח בפרק החולץ דאמר רבה בר בר חנה הפל מודים בגוי ועבד הפא על בת ישראל הולד ממזר ומפ' מאן הפל מודים שמעון התימני ומדלא קאמר מאן הפל מודים ר' יהושע דאמר אין ממזר אלא מחיבי מיתות ב"ד דהוי רבותא טפי ש"ם דמודה ר' יהושע בחיבי פרייתות דלא תפסי קידושין אע"ג דלא הנה ממזר הילכף בגוי ועבד נמי אע"ג דלא תפסי בהו קידושין איפשר דלא הוי ממזר.

ומהא דתנן נמי ט"ו נשים פותרות צרותיהן מן החליצה ומין היבום דמודה בה ר"ע דאמרי' בפ"ק דיבמות בפלוגתא לא קא מיירי ואי תפסי בה קידושין לר' יהושע א"כ לדידיה חולצות ולא מתניבמות פדאמרי' בחיבי לאוין לרבנן בפ"ב דיבמות ובפ"ד מיתות אמרי' מי איפא למ"ד חיבי פרייתות תפסי בהו קידושין ועוד משמע דממזרות וקדושין אינן תלויין זה בזה דבסוף החולץ נפקא ליה מק"ו דיש ממזר מחיבי כריתות ולעיל

דוקא בז' אַנמוֹת דְּמִסִּירי טְפִי וְכִי ה"ג אַמְרִי בְּסִנְהֶדְרִין בְּפ' כ"ג גְּבִי לֹא יִרְבֶּה לֹו גְּשִׁים
וּבְסוּף הַמְּקַבֵּל גְּבִי אֶלְמָנָה עֲנִיָּה אִין מְמַשְׁפְּנִין אוֹתָהּ מִיְהוּ הֵקָא לֹא נִיחָא פְּוֹלִי הָאִי דְכִינּוּ
דְקָרָא בּוֹ אַנְמוֹת פְּתִיב אַמְאִי הָנָה לִיָּה לְאוֹקוּמִי לְקָרָא לְרַבְּנָן בְּכָל אַנְמוֹת דְּאִי מְשׁוּם
דְּיִלְפִי מְזִי אַנְמוֹת שְׂאֵנִי אֲנָהוּ דְּמִסִּירי טְפִי וּש"מ פִּינּוּ דְלֹא דְרָשִׁינּוּ טַעְמִיָּה דְקָרָא אִפִּי
פִּירְכָּא לֹא שְׁיִיךְ לְמַעְבַּד פִּי הָאִי גִּוּוֹנָא וּא"ת כ"ש דְמוֹקִי פִּי יָסִיר לְרַבּוֹת אֶת פֶּל הַמִּסִּירִים
א"כ לֹא תִתְחַתּוּן נְמִי נּוֹקְמִי בְּשָׂאָר אַנְמוֹת וּי"ל דְכִינּוּ דְלֹא תִתְחַתּוּן בְּגִירוֹת אִיִּירִי לֹא שְׁיִיךְ
לְאוֹקוּמִי בְּיָה רִבּוּי דְכִי יָסִיר וְעוֹד מְדַאָּסֵר רַח' מְצָרִי וְאֲדוּמִי וְעוּמוּנִי מְפָלֵל דְשָׂאָר גְּרִים
שְׂרִי וּלְפִי מָה דְמַשְׁמַע הֵקָא דְאִי לֹאוּ פִּי יָסִיר הָנָה מוֹקְמִי קָרָא בְּכָל אַנְמוֹ' נִיחָא הַשְׁתָּא
הָא דְאֶמְרִי בְּפ"ק דַּע"ז לֹא תִחַנְּנִים לֹא תִתּוּן לְהֵם חֲנִיָּיָה בְּקַרְקַע דְּאִיִּידִי בְּכָל אַנְמוֹת.

וּמִי לֹא תִכְרוֹת לְהֵם בְּרִית ק' דְאִי בְּכָל אַנְמוֹת אִיִּירִי הָרִי שְׁלֵמָה פְּרַת בְּרִית עִם חִירָם
מְלָךְ צוּר וְיִכְרַתוּ בְּרִית שְׁנִיָּהֶם וּי"ל דְדוֹנְקָא פְּרִיתוֹת בְּרִית לְשֵׁם צ"ז אָסֵר הַפְּתוּב פְּדַכְתִּיב
לֹא תִכְרוֹת לְהֵם וְלֹאֲלֵהֶיֶם בְּרִית אוּ שְׂמָא חִירָם מְלָךְ צוּר גֵּר תּוֹשֵׁב הָיָה וְהָא דְכְתִיב גְּבִי
גְּבַעוּנִים אוּלִי בְּקַרְבֵי אֲתָהּ יוֹשֵׁב וְאִיךְ אַכְרוֹת לָךְ בְּרִית אֶלְמָא אַף בְּרִית דְלֹאוּ בַע"ז אָסוּר
הִיָּינוּ מְשׁוּם שְׁהִיּוּ מְצוּיִם שְׁלֵא לְהַחֲיוֹתֵם וְעִי"ל דְאֶפִּי בְּרִית שְׁלֵא לְשֵׁם ע"ז אָסוּר פְּגוּן
בְּרִית שְׁלֵא אֲהַבָּה וְשְׁלֵא רִיעוּת לְעֲזוּר זֶה לְזֶה בְּמִלְחָמָה וְלִהְשַׁתּוּת זֶה ע"ז בְּכָל דְבָר אַבְּל
פְּרִית בְּרִית שְׁלֵא פְּגוּן בְּרִית שְׁעֲשֵׂה אַבְרָהָם לְאַבְרָם מְלָךְ אִם תִּשְׁקוּר לִי וְלִגְיָנִי וְלִנְכְדִי
וְכֹן הָיָה פְּרִיתוֹת בְּרִית שְׁלֵא חִירָם מְלָךְ צוּר עִם שְׁלֵמָה: דָּף ס"ט גְּמָרָא זִיל גְּנוּב וְאִיִּפְשָׁר
שְׁיִמְצָא הָאָדָם שְׁיִמְחוּל לֹו הָעוֹן וּבִלְבַד שְׁיִהָא עָלְיוּ דִין חַיִּיב מְכִירָה פְּדִי לְטַהַר בְּנִי: פְּרָק
רְבִיעִי בְּמַשְׁנָה עֲשֵׂרָה יוֹחֲסִין מִיָּנִי מְשַׁפְּחוֹת וְלֹא כְּשָׂאָר יוֹחֲסִין דְּבְכָל דְּוִכְתָּא שְׁהוּא לְשׁוֹן
עִילוּי מְשַׁפְּחָה כְּדִאֶמְרִי מְעַלִּין בְּתַרוּמָה לְיוֹחֲסִין וּמְנַשְׂיָאוֹת כְּפִיִּים לְיוֹחֲסִין: גִּירִי נְחֻרִירִי
אֵע"פ שְׁהֵם עֲנִין א' חֲשִׁיב לְהוּ בְּתַרִי כְּדִאֶמְרִי בְּפ' בְּתַרָא דְהוֹרִיּוֹת שְׁהַפֵּל רְצִים אַחַר
הַגְּיוּרָת וְלֹא אַחַר הַמְשׁוֹחֲרָרֵת מְשׁוּם דְּקִיָּיָא בְּאָרוּר: וְעַבְדִּים אֵע"פ שְׁמָלוּ לֹא קָא חֲשִׁיב
דְלֹא הִיָּינוּ יוֹחֲסִין דְאִין לְהֵם חַיִּים: מִילְתָּא אַגַּב אוֹרְחִי קמ"ל.

תִּי הִיכָא שְׁמַעִי מִמְתְּנִי דִא"י גְּבוּהַ מְפָל הָאֶרְצוֹת דְּיִלְמָא דְוִקָא מְבָבֵל שְׁהִיא עֲמֻנְקָה
כְּדִאֶמְרִי שְׁפָל מְתִי מְבוּל נְנַעְרוּ לְשֵׁם וּי"ל דְאֵם לֹא הִיָּתָה גְּבוּהָה מְפָל הָאֶרְצוֹת לֹא הָנָה
שְׁיִיךְ לְמִתְנִי מְתְנִי לְשׁוֹן עֲלִיָּיָה מְשָׂאָר אֶרְצוֹת נְמִי עָלוּ שְׁפָבֵר נְתַפְזָרוּ בְּכָל הָאֶרְצוֹת וְלֹא
נִקְט בְּבָל אֶלָּא שְׁמַשְׁם הָיָה עֵינְקֵר הַגּוֹלָה שְׁעָלוּ וְהִיָּינוּ דְפָרִיךְ בְּסוּמוֹךְ וְלִיָּתְנִי עָלוּ לֹא"י
שְׁלֵא מְבָבֵל לְבַד עָלוּ: ע"ב גְּמָרָא עַד שְׁעֲשֵׂאָה פְּסוּלָת נְקִיָּה וְעָלָה וְכָל הַכְּשָׁרִים לְפִי שְׁהִיּוּ
בְּפַחַד וּבְדִאָּגָה וְצַעַר בְּבִנְיָן בֵּית ב' לֹא רְצוּ לְעֵלוֹת: וּמְבַנְי לֹוִי לֹא מְצָאֵתִי שָׁם.

פִּרְש"י שְׁלֵא מְצָא רֵאוּיָן לְעַבְדוּדָה אֶלָּא מְאוּתָן שְׁקַצְצוּ בְּהוֹנוֹת יְדִיהֶם עַל נְהוֹת בְּכָל וְלֹא
הָיוּ יְכוּלִים לְמַשְׁמַשׁ נִימִי הַכִּינּוּרוֹת. וְהִדִּין עֲמוּ שְׁלֵא הָיָה יְכוּל לֹוּמֵר שְׁלֵא הָיוּ שָׁם לְוִיִּים
פְּלָל דְהָא בְּהָךְ עֲלִיָּיָה דְעֲזָרָא פְּתִיב וַיַּעֲלוּ מְבַנְי יִשְׂרָאֵל וּמִן הַכְּהֻנִּים הַלְוִיִּים וְהַמְשׁוֹרְרִים
וְכו' אֵל יְרוּשָׁלַיִם בְּשַׁנַּת שְׁבַע לְאַתְחַשְׁרוּסַת הַמְּלָךְ וּלְבַתֵּר הָכִי וְאֶקְבָּצֵם אֵל הַנְּהַר וְכו' לֹוִי
לֹא מְצָאֵתִי שָׁם הַיִּלְכָּף נ"ל דְאוֹתָם לְוִיִּים שְׁהִיּוּ עֲמוּ לֹא הָיוּ רֵאוּיָם לְעַבְדוּדָה הַיִּלְכָּף קָנַס
אוֹתָם עֲזָרָא כְּשְׁעָלוּ עִם זְרוּבָבֵל וַיַּעֲמְדוּ הַכְּהֻנִּים מְלֻבְּשִׁים בְּחֻצוֹת וְהַלְוִיִּים בְּנִי אָסָף
בְּמַצְלֵתִים לְהַלֵּל אֶת ה' עַל יְדֵי דוֹד מְלָךְ יִשְׂרָאֵל וְגַם פָּסַח וְקָרְבָנוֹת הַקְּרִיבוּ וְאִיכָּא מ"ד
בְּפ' בְּתַרָא דְמַעֲנִיּוֹת וּבְפ' אִין בְּעַרְכִין דְהַשִּׁיר מְעַכְב הַקְּרָבָן אִפ"ה קָנַס עֲזָרָא אֶת פְּוֹלֵם

והפסידו אף הראשונים שעלו לפי שהראשונים היו מועטי' ולא מספיקות לקרבנות
שהקריבו דעיקר העליה היתה עם עזרא פדכתיב הוא יסוד המעלה מבבל.

א"נ גם הראשונים היו קצוצי בהונות אע"ג דשיר בכלי מעכב את הקרבן למ"ד עיקר
שירה בכלי וכבר הקריבו קרבנות פדפרישין פמה מיני כלי שיר יש שאינן צריכים
בהונות אלא הפנורות לבד שמנגנין בהם בינדים ומ"מ הקפיד עליהם עזרא שלא היו
יכולים להלל בכנורות ולנגן בכלי שיר: שאני התם דריע חזקתיהו.

פרש"י דליכא למיחש להכי לפי ששאר פהנים אוכלים קדשי מזבח והם לא אכלו וק'
דאפתי אמאי לא העלום ליוחסין מחמת שהיו אוכלים בתרומה בגולה ולמ"ד בפ"ב
דכתובות דמעלין מנשיאות פנים ליוחסין כיון דפרחי ידניהו בגולה הנה להו לאסוקינהו
ומפ' ר"ת דריע חזקתיהו משום שהיו נקראים בני ברזילי ולא מצאו את פתכם משמע
דזרים היו דמעלין מתרומה ומנשיאות פנים ליוחסין היינו היכא דליכא שום רעותא.

ומי' ק' דכי פריף אתו לאסוקינהו הו"ל למיפרף אמאי לא מסקינן להו כיון דאפתי לא
ידע טעמא דריע חזקתיהו וי"ל דיודע הנה טעם זה ולפי' לא העלים ולא בא לתרץ אלא
דליכא למיחש שמה שמתפח לדורות הבאים.

ורא"מ פי' דליכא למיחש דלעולם נקראים על שם ברזילי ונ"ל דלאו פירכא היא
דמעיקרא בגולה לא הפרישו הפסולים עד שעשאון עזרא פסולת נקיה ואף המוחזקים
בחזקת פשרות פסל פדכתיב ויגואלו מן הפהונה הילכף פשיטא ליה דאותה חזקה שאכלו
תרומה ונשנשאו פפיהם בגולה לא הועילה להם ליוחסין דאף אותם שנתערבו בגוים היו
מחזיקים עצמם בחזקת פהנים עד שפסלן עזרא אלא הכי פריף אתו לאסוקינהו ע"י
אכילת תרומה של עכשיו הואיל והפריש הפסולים ומשני ריע חזקתיהו פדפרישית: אלא
מאי גדולה חזקה לשון אלא ה"ק דמשמע דמשום דמשכיה דריע חזקתיהו הוא דמקשה
ליה דאי גדולה חזקה דמשמע דאע"ג דאיכא השתא צד איסור טפי מעיקרא סמכינן
עילוניה מדלא קתני מנין לחזקה אלא קתני גדולה חזקה והאי קושיא נמי הנה מצי למיפרף
מעיקרא דהו"ל ברייתא למ"ד אין מעלין מתרומה ליוחסין ור' יוסי ס"ל נמי הכי בפ"ב
ואין מעלין דאמר חולקין תרומה לעבד בלא רבו וי"ל דה"פ בשלמא מעיקרא ניחא הא
דקתני גדולה חזקה דנהי דאין מעלין מתרומה ליוחסין מ"מ הו"ל למיחש שמה יעלו
לאכילת קדשי קדשים אינה אלא לפי שעה אפ"ה גדולה חזקה אבל כיון דאסיקנא כיון
דריע חזקתיהו תו ליכא למיחש למידי: לא מידי דאיקרי קדש וא"ת תרומה נמי איקרי
קדשים דכתיב ובה השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים היינו תרומה דהעריב שמשו
אוכל בתרומה וא"כ אמאי הוצרך ליכתוב קדש וי"ל דנדאי לגבי טמא מיקרי קדשים
אבל באכילת זר לא אשפחו דמיקרי קדשים: דף ע' גמרא אמר קרא וכל הנבדל מדלא
קאמר אלא נבדל אלא וכל משמע דתרי גוויי הבדלה נינהו פגון גירי וחרורי א"נ גויי
הארצות משום ב' עניינים: חדש נכנס וחדש יוצא ברישא.

ה"ל למימר יוצא וחדש נכנס אלא בהרבה מקומות יש פענין הנה גבי יפנס האדם בכי
טוב ויצא בכי טוב ובמקומות טובה איכא פי ה"ג א"נ ה"ק מהכנסת החדש עד יציאתו:
אליהו כופתו למ"ד אליהו זה פנחס ניחא שמתמנה ליפרע על עון זה שלפי שהיה רגיל
לקנות על עבירה פיוצא בה שקנה במעשה זמרי ואפי' למ"ד פנחס אינו אליהו מ"מ

אשפחנין באליהו שהיה מקנא למקום ובעבירה זו שינה נמי קינוי פדאשפחן במעשה זמרי: או אצטבא פדאמרי' אינשי קרופיטא ואצטבא שני עניינים הם פדמשמע במועד קטן למר שרא למבני אצטבא בחולי דמועדא ולמר שרא למיבני קרופיטא ואי אותו שהיה שמו אצטבא היה קורא אותו רב נחמן קרופיטא בדין היה לו לרב יהודה להקפיד אלא מתוך שאר עניינים מוכח דרב נחמן לא היה משנה אלא מדקדק בלשונו היה וזה נראה לרב יהודה כמו ינהרא: אין שואלין בשלום אשה כלל ואע"ג דאמרי' בהשוכר את הפועלים דע"י בעלה שרי היינו לשאול בשלומה בעניינה כמו איה שרה אשתה אבל לשאר שלומים אסור אף ע"י בעלה: ע"ב גמרא משום דמצער שליחא דרבנן ורב מגיד עליה פדאמרי' בפ"ק ואע"פ שהחמיר עליו לשמותי דחמיר טפי מגידא כדמוכח במקום שנהגו משום דחוצפה יתירה חזא ביה שהיה מבזה גם לרב יהודה עצמו אבל לא הל"ל דשמותיה משום שהיה רגיל דקרי לאינשי עבדי ולע"י בפ"ק אמרינו הקורא לחבירו עבד? הא בנדוי משום דבעידנא דשמתיה לא הוה ידע להא: לאכרוזי עלה מי אמר ורב יהודה דאכריז עליה משום חוצפה יתירה דחזא ביה פדאשפחן בהשוכר את הפועלים גבי חנומן בן יון וכמו ברוח הקדש היו מכוננין: כל דאמר מבית חשמונאי אנא עבדא הוא.

מפאן ק' למה שפירש"י בסוטה פ' אלו נאמרים בההיא דקאמר התם דאמרו ליה לאגריפס דלכן קראוהו אחינו שאמו היתה מישראל דא"כ מאי קאמר הכא דעבדא פיון דבית הורודוס נשים ישראליות א"כ זרעם פשר הוי דשמואל הוא דאמר בפ' החולץ גוי ועבד הבא על בת ישראל הנלד פשר ועוד אמאי נתחייבו שונאיהם של ישראל פליה על שהחניפו לאגריפס מה חנופה היתה זו הא אמרינו לקמן ובפ' החולץ דכיון שהיתה אמו מישראל מקרב אחיה קרינא ביה ואע"ג דתניא בתוספת' דסנהדרין דאין מעמידין מלך אלא מהמשיאים לכהונה היינו מדרבנן בעלמא ואין נראה שבשבייל כף נתחייבו פלייה ורשב"ם פי' ההורודוס עשה תשובה ונשא שפחה היינו דקאמר עבדא הוא ואגריפס לא היתה אמו מישראל והא דאמרו ליה אחינו פלומר אחינו אתה במצות ולכף נתחייבו פלייה שלא היה פשר למלכות.

ונ"ל דאפי' נשא בת ישראל ל"ק מהכא שפא יש מבית הורודוס שנשאו שפחות ונתערבו בהם. והא דקאמר עבדא הוא לא להתירו בשפחה קאמר אלא לאנסרו בבת ישראל כמו ספק עבד פדאמרי' לקמן גבי כותי שפחה ועבד נתערבו וא"ת פיון דהורודוס נעשה מלך א"כ מסתמ' נתיאשו בעליו ושמואל גופיה הוא דקאמר בגיטין פ' השולח המפקיר עבדו יצא לחירות ואין צריך גט שחרור ויאוש הוי כמו הפקר כדמוכח התם וי"ל שלא היו מתיאשים משום כי לא לעולם חוסן והיו מצפים שתחזור להם המלוכה: אם קודם מעשה אמרה שומעי' לו אר"ת היינו דוקא פשהוא עצמו צריך לאותה הוראה פי הכא שהיה צריך להתחזק דבריו דאכריז עליה דעבדא הוא ואע"ג דמעיקרא לא נחתו ליה הכי ובפ' הערל שהעיד עצמא מפי שמואל מואבי ולא מואבית והוא עצמו היה צריך דבת ישי היה נשוי פדאמרי' בפ' בתרא בת אביגיל בת נחש בת ישי שמת בעטיו של נחש וכן בפ' נושאים על (האם) [האנוסה] גבי אותו גר שהיה נשוי אשת אחיו מאמו: באטי בר טובי ברמות רוח' וכו' והיינו דאמרי' בפ' בתרא דע"ז אינדכר לה מה דעבדת באורחות' ופירש"י שהיה דרפן של פרסיים לשלוח נשים לאכסנאין ושלחו לה לגביה וקבלה ואר"ת לפי שהיה עבד פדמשמע הכא ועבד מותר בגוייה פדאמרי' בפ' בא סי' רב ששת מסר לערבאי:

קָשִׁים גָּרִים לְיִשְׂרָאֵל וְכוּ' פִּרְשׁ"י לְפִי שְׂאִינָם זְהִירִים בְּמַצּוֹת וַיִּשְׂרָאֵל לְמַדִּים מִמַּעֲשֵׂיהֶם וַרְשׁ"י פִּי בְּמָקוֹם אַחַר מִשׁוֹם דְּכָל יִשְׂרָאֵל עֲרָבִים זֶה בְּזֶה וְנַעֲנְשִׁים עֲלֵיהֶם וְהָק' רִשׁ"י לְפִי זֶה דִּישְׂרָאֵל לֹא נִתְעַרְבוּ עִם הַגָּרִים מְדָלָא חֲשִׁיב בְּסוּטָה עֲרָבוֹת שֶׁל גָּרִים וְנִרְאָה דְלֹא קוֹשְׁיָא הוּא לְפִי שְׂאִין מְפֹרָשׁ חֲשִׁבוֹן הַגָּרִים וְאֵע"ג דְּאִינְפָא לְמ"ד בְּמַכִּילְתִּין שְׁהִיוּ פְּיוּצְאֵי מְצָרִים מ"מ אִינוּ מְפֹרָשׁ בְּתוֹרָה.

י"מ מִשׁוֹם דְּגוֹרְמִין לְשְׁכִינָה שְׁמִסְתַּלְק' מִיִּשְׂרָאֵל ע"י שְׁהַגָּרִים מְעוֹרְבִים בָּהֶם וְאִין הַקב"ה מְשַׁרְה שְׁכִינְתוֹ אֲלָא עַל מְשַׁפְּחוֹת מְיֻחָסוֹת וְלֹא נִהִירָא דְגָרִים רְאוּיִים שְׁתַּשְׁרַה עֲלֵיהֶם שְׁכִינָה פְּדָאֲמַרִי עוֹבְדֵיהָ גַר אֲדוּמֵי הֵיךָ.

וְהָא דְאֲמַרִי הָכָא דְאִין הַקב"ה מְשַׁרְה שְׁכִינְתוֹ אֲלָא עַל הַמְשַׁפְּחוֹת מְיֻחָסוֹת שְׁבִישְׂרָאֵל הֵינּוּ לְמַעוּטֵי מְשַׁפְּחוֹת שְׁיָהָא בָּהֶם פִּסּוּל שְׂאִינָן רְאוּיִין לְבֹא בְּקַהֲלָא דְף ע"א ע"ב גְּמָרָא מְיֻשָּׁן מִיְתָה פְּדָאֲמַרִי לְעִיל בַּפ"ב (מִישׁוֹן) וְהָא דְלֹא חֲשִׁיב תְּרַמּוּד דְּפִסּוּלֵי דְמִישׁוֹן גּוֹפְיָה לֹא הָיוּ אֲלָא מִשׁוֹם פִּסּוּלֵי דְתְרַמּוּד פְּדָאֲמַרִינָן בַּפ"ק דִּיבְמוֹת שְׁמָא אִישְׁתְּרַבּוּבֵי אִישְׁתְּרַבּוּב לְמִישׁוֹן א"נ מִשׁוֹם דְּבְנֵי תְרַמּוּד נִשְׁתַּמְדּוּ וְנִטְמַעוּ בֵּין הַגּוֹיִם פְּדָאֲמַרִי חֲתָם אִין מְקַבְּלִין גָּרִים מִן הַתְּרַמּוּדִיִּים א"ר יוֹחֲנָן וְכוּלָן לְפִסּוּל וְנִפְי' לְשִׁמּוּאֵל דְּפְלִיג עֲלֵיהָ בִּיבְמוֹ' בַּפ"ק מ"מ לֹא מְסַתְּפֵר שְׁיָהוּ מְגוֹלָה לְיוֹחֲסִין: ה"ג וְאָמַר ר' חֲזִינָא בְּר' אַבָּא אָמַר שְׁמּוּאֵל מְשַׁפְּנֵי הָרִי הִיא כְּגוֹלָה לְיוֹחֲסִין וּמְדַשְׁמּוּאֵל אֲדַשְׁמּוּאֵל קָא פְּרִיף וְאֵע"ג דְּשִׁמּוּאֵל לִית לֵיהָ הָא דְר' חֲזִינָא מ"מ מוֹדָה שְׁמּוּאֵל דְּמִינְחָסִין לֹא הוּוּ כְּדְפִירִישׁ דְּאִי לֹא גַר' הָכָא שְׁמּוּאֵל א"כ מֵאִי קָא פְּרִיף דִּילְמָא רַב חֲזִינָא בְּר' אַבָּא בִּין ס"ל דְּרַב חֲנַנְאֵל דְּלִית לֵיהָ הָא דְרַב אַבָּא: דְף ע"ב ע"ב גְּמָרָא הַיּוֹם יָשֵׁב בְּחִיקוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ פִּירְשׁ"י שְׁנִימּוּל בּוּ בַּיּוֹם וְהִיאֲרִיף עַד דוֹרוֹת אַחֲרוֹנִים שְׁהֵיךָ בִּימֵי רַב נַחְמָן בְּר' יִצְחָק פְּדָאֲמַרִי בַּפ" לֹא יַחְפּוּר.

וְלֹא נִהִירָא דֵּהֵוּא דֵּהֵתָם הֵיךָ תְּלַמִּידוֹ שֶׁל רַבָּא וְהִיאֲרִיף יִתְכּוֹן שְׁנִימּוּל בַּיּוֹם שְׁמַת (שְׁנוּלֵד) ר' וְהֵיךָ תְּלַמִּידוֹ שֶׁל רַבָּא הָא אֲמַרִינָן בַּיּוֹם שְׁמַת ר' נוֹלֵד רַב יְהוּדָה וּבַיּוֹם שְׁמַת רַב יְהוּדָה נוֹלֵד רַבָּא.

וְלַעֲי' בַּפ"ב נְמִי מְשַׁמַּע דְּרַב אֲדָא בְּר' אֶהֱבָה הֵיךָ רַבּוֹ שֶׁל רַב נַחְמָן דְּאָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַב אֲדָא בְּר' אֶהֱבָה הֵלְכָה כַּר"מ בְּמַעֲשֵׁר הֵילְכָף נִרְאָה דְּשָׁנִים הָיוּ: הָא דְאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר (רַב) (שְׁמּוּאֵל הֵלְכָה כַּר' יוֹסִי תִי' וְכִי אִישְׁטְרִיף לְמִיפְסַק הֵלְכָתָא לְמַשִּׁיחָא דֵּה"ג פְּרִיף בְּרִישׁ ד' מִיתוֹת וּבִזְבָּחֵי בַּפ"ב שׁ וְאֵם הֵינּוּ מְפֹרָשִׁי דְּבַמְזוֹר שְׂאִינוּ יְדוּעַ פְּרִיף ר' יוֹסִי כְּגוֹן מְשַׁפְּחָה שְׁנַטְמַעָה הָיָה נִיחָא דְּנַפְקָא מִיְנָה טוֹבָא שְׂאִין לְהַתְּרַחַק מִן הַמְשַׁפְּחוֹת שְׂאִינָן יְדוּעוֹת שְׁמָא תְּמַצָּא פִּסּוּלָה בְּאַחֲרוֹנָה, דְּקַסְבֵּר ר' יוֹסִי אֵלֵיהּ בָּא לְטַהַר וְלֹא לְטַמָּא.

וּמִי' נִרְאָה דְּבִלְאוּ הָכִי פְּלִיגֵי דְּבָהָא אִפִּי ר"מ מוֹדָה פְּדָאֲמַרִי מְשַׁפְּחָה שְׁנַטְמַעָה גְּטַמַּעָה וּבַמְזוֹר יְדוּעַ פְּלִיגֵי דְּאִי ס"ד דְּפְלִיגֵי בְּשְׂאִינוּ יְדוּעַ א"כ מֵאִי פְּרִיף לר' יוֹסִי וְיָשֵׁב מְזוֹר בְּאֲשֶׁדוּד לּוֹקְמִיָה בְּמְזוֹר יְדוּעַ וּבְתַרְנִיָּהוּ לִיפָא לְמִימַר דְּפְלִיגֵי הָא לֹא מְצִי לְמִימַר דְּקָאֲמַר לְעִיל (ע"א) כְּגוֹן אֵלּוּ אֵלֵיהּ בָּא לְטַמָּא וְלְטַהַר וְדִיִּיקִי' כְּגוֹן אֵלּוּ שְׁנוּדְעוּ אֲבָל מְשַׁפְּחוֹת שְׁנַטְמַעוּ כְּמֵאֵן לֹא כַּר"מ וְלֹא כַּר' יוֹסִי וּמַק' אִי אֲמַרִי דְּבַמְזוֹר וְדִּיאִי פְּלִיגֵי דְּהָכָא פְּסָקִי וְכוּלְהוּ אֲמוֹרָאֵי דְּלַעֲיַל כַּר"מ דְּקָאֲמַר ר' חֲזִינָא שְׁהַב"ה מְטַהַר אֶת הַשְּׁבָטִים וְרִיב"ל דְּאָמַר

דְּכֹסֶף מְטָהָר מִמְזוּרִים דְּלִר' יוֹסִי אֵין צָרִיף פֶּסֶף וְלִר' יִצְחָק וְלִר' יוֹחָנָן מִשְׁפָּחָה פִּינוּ
שְׁנֵטְמַעְמַע נְטִמְעָה וְכוּ קָרָא דְמַגִּישֵׁי מְנַחָה בְּצִדְקָה מְטָהָר בְּנֵי לוי וְשָׂאָר שְׁבָטִים.

וּמִי אִיכָא לְמִימַר דְּאָפִי לִר' יוֹסִי צָרִיף טְהָרָה לְשִׁבְטִים וְאֵע"פ שֶׁהַמְזוּרִים פְּגוּן (טְהָר)
עֲבָדִים שְׁנֵטְעָרְבוּ שְׁפָחוֹת בְּבְנֵי מִשְׁפָּחָה וְאִינְהוּ יְדוּעָה וְנִרְאִים הַבְּנִים פְּאֵלוּ הֵנִי פְהֵנִים
וְלוֹיִם וְיִשְׂרָאֵלִים וְהֵם עֲבָדִים (אַחַר) הַמְתִּינְחִסִּין אַחַר הָאֵם וְכוּ נְתִינִים שְׁנֵטְעָרְבוּ וְסָבוּרִים
שְׁהֵם יִשְׂרָאֵל וְהָא דְאָמְרִי שְׁהַנְתִּינִים עֲתִידִים לִיטְהָר הַיִּינוּ אוֹתָם שְׁנֵטְחַתְנוּ בְּהֵם אָבֵל
אוֹתָם שְׁהֵם וְאִבּוֹתֵיהֶם וְאִמּוֹתֵיהֶם נְתִינִים לֹא דְהָא אָמְרִי בִּפ' הָעֶרֶל חִלְקַן מִזְבַּח מִי יִתִּיר,
וּמִי ק' דֵּה"ל לְתַלְמוּ' לְמִיזְק הָכָא הֵיכִי דְרִישׁ ר' יוֹסִי לְהֵנִי קָרָאִי דְלַעִיל וְעוֹד דְהָא דְקָאָמְרִי
אָמוּרָאִי דְלַעִי' דְמִשְׁפָּחָה שְׁנֵטְמַע' נְטִמְעָה מִשְׁמַע דְּפָרִיף בְּכָל מִינֵי פְסוּלִים וְעוֹד שְׁעַל
שְׂאִינָן יְדוּעִים שְׁיָיָה לְמִי מְפִיק מִינְיָהוּ צוּרְנֵי צוּרְנֵי הַלְפָה נִרְאָה דְמְטוּמְעִים פְּלִיגִי
וּבִיְדוּעִים אִפִּי ר' יוֹסִי מוֹדָה וְכָל הֵנְהוּ אָמוּרָאִי דְלַעִיל דְאָמְרִי פִּינוּ שְׁנֵטְמַעְמַע נְטִמְעָה סְבָרִי
כִּר' יוֹסִי (וְהָא) דְלֹא אִיָּרִי קָרָא דְצָרִיף לְהַבְדִּילָם וְלִרְחַקָם וְהָא דְלֹא מוֹקִי וְיִשָּׁב מְמֹזֵר
בְּאִשְׁדוּד בְּמִמְזוּר יְדוּעַ מִשׁוּם דְּצָרִיף לְהַבְדִּילָם הֵילְפָה בְּמְטוּמְעִי אִיָּרִי קָרָא שְׁצָרִיף
לְהַבְדִּילָם וְלִרְחַקָם מִיִּשְׂרָאֵל שְׁלֹא יִטְמְעוּ בְּהֵם וְה"ר פִּי' דְלֹא פָרִיף הֵלְכְתָא לְמִשְׁיחָא אֲלֵא
שְׂאָף לְמִשְׁיחָא א"צ אֲלֵא א"כ יַעֲשֶׂה עֲבִירָה פְּגוּן בְּהֵיחֵא דִּד' מִיתוּת וּבְהֵיחֵא דְפִיגוּל בְּהוּ
דְאָף לְמִשְׁיחָא אֵין צָרִיף מְמִילָא, לֹא אִיבְעֵי לִיָּה לְמִיפְסַק הֵלְכְתָא: דָּף ע"ג גְּמָרָא וְחֵד
לְמִשְׁרֵי שְׁתוּקֵי בְּיִשְׂרָאֵל.

תִּימָא מִיִּיתוּרָא דְקַהֲל הֵיכִי שְׂרִי בְּיִשְׂרָאֵל בְּשִׁלְמָא הָא דְשָׂרְנִי מְמֹזֵר בְּשְׁתוּקֵי בְּיִשְׂרָאֵל
נִיחָא דְדָרְשֵׁינוּ בְּקַהֲל וְדָאִי הֵיכִי מְפִיק מִיִּיתוּרָא דְקַהֲל וְי"ל מִשׁוּם דָּאֵם אֵינוּ עֲנָן לְקַהֲל
וְדָאִי תְנַהוּ עֲנָן לְמִמְזוּר וְדָאִי א"נ לְאִשְׁוִי מְמֹזֵר לְקַהֲל.

וּמִי ק' דְהָכָא דְרִישֵׁי תְרֵי קַהֲלֵי קַמְאֵי לְכַהֲנִים וְלוֹיִים וּבִפ"ק דְהוֹרִיּוֹת אָמְרִי דְשִׁבְט לוי
לֹא אִיָּקְרִי קַהֲל דְכָל שְׂאִין לוֹ אֲחֻנּוּזָה אֵינוּ קְרוֹי קַהֲל וְהָכָא מִשְׁמַע דְטָפִי אֵין לְאוּקוּמֵי
בְּכַהֲנֵי וְלוֹיֵי טָפִי מְבַשְׂאָר יִשְׂרָאֵל וְי"ל דְשְׂאֵנִי הָכָא דְכָתִיב בְּקַהֲל ה' הֵילְפָה מִקְסַתְבֵּר לְמִי
דְאוֹתָם הַקְדוּשִׁים טָפִי מִיָּקְרוּ קַהֲל ה' אָבֵל הֵתָם לְעֵינֵי הַקַּהֲל מִשְׁמַע טָפִי בְּיִשְׂרָאֵל: אָמַר
רְבָא דְבֵר תוֹרָה שְׁתוּקֵי כְּשֵׁר וְכוּ' עַד דְמַסִּיק מְמֹזֵר וְדָאִי הוּא דְלֹא יָבֵא הָא סְפַק מְמֹזֵר
יָבֵא.

וְק' דְרְבָא גּוֹפִיָה סְבֵר בִּפ' הַחֹלֶץ דְאָמַר סְפִיָקוּן בּוּדְאָן וְדָאֵן בְּסְפִיָקוּן וְסְפִיָקוּן (בּוּדְאָן)
[בְּסְפִיָקוּן] אָסוּר וְהֵנָּה מְצִי לְמִימַר דְרְבָא דְהָכָא אֲלֵיבָא דְרַבְּנָן קָאָמַר אָבֵל אִיָּהוּ סְבֵר כִּר"א
דְאָמַר דְשְׁתוּקֵי [פְּסוּל] מִן הַתוֹרָה.

וּמִי ק' אִי ר"א סְבֵר דְשְׁתוּקֵי פְסוּל מִן הַתוֹרָה מֵאֵי הֵנָּה דְרִישׁ ר"א לְהֵנָּהוּ ה' קַהֲלֵי אִפִּי
אִי הֵנָּה דְרִישׁ חֵד מִינְיָהוּ לְקַהֲל גְרָמִים אִיָּדָף לְמֵאֵי אֲתָא וְעו' הָא מוּכָח לְקַמָּן דִּס"ל דְקַהֲל
גְרָמִים לֹא אִיָּקְרִי קַהֲל גְבִי הָא דְאָמַר וְכוּ הֵינָּה ר' אֲלֵיעֶזֶר אוֹמַר כּוֹתֵי לֹא יִשָּׂא מְמֹזֵרַת כּוֹתֵי
וּמִפ' רב יוֹסֶף טַעְמָא דִּר"א מִשׁוּם דְעֵשׂוֹאוּהוּ כְּגַר לְאַחַר י' דוֹרוֹת דְאָסוּר בְּמִמְזוּרַת וְא"כ
ר"א הֵנִי תְרֵי קַהֲלֵי מֵאֵי דְרִישׁ בְּהוּ הֵילְפָה נִרְאָה לִר"ת דִּר"א מוֹדָה דְשְׁתוּקֵי כְּשֵׁר דְבֵר
תוֹרָה וְהָכָא מִיָּרִי בֵּין ר"א לְרַבְּנָן וּבְהָא פְּלִיגִי ר"א וְרַבְּנָן רַבְּנָן סְבָרִי מִשׁוּם דְיוֹחָסִי לֹא
פְּסוּלוּהוּ אֲלֵא בְכָשְׁרִים וְר"א סְבֵר דְפְּסוּלוּהוּ אָף בְּמִינוּ שְׂמָא יִשָּׂא אַחֻתוֹת כְּאָבִיו: מֵאֵי אִיכָא
מִיעוּט אַרוּסוֹת.

ת'י דמשמע דאי לאו דאיכא מיעוט פנויות ומחמת רעבון הנה חשוב ממזר ודאי מטעמא דארוסות ואמאי והא בארוסה שעברתה פליגי בה רב ושמואל דאיכא למ"ד הוה ממזר ומותר בממזרת משום דלית ליה דר' אליעזר דאוסר שתוקי בממזרת וחד סבר הנלד שתוקי ואסור בממזרת אבל כולהו מודו דאינו ממזר ודאי וי"ל דשאני הכא לפי שאם הנה מן הארוס לא היתה משלכת אותו שהרי נאמנת עליו לומר שהוא מן הארוס דלקמן פסקי פאפא שאול שבדקום את אמו אפילו ברוב פסולים הילכף לכך מדהשליכתו חשב'י ליה ממזר ודאי ולא ספק ואע"ג דאיכא למימר דשאני השליכתו מן הבושה שנתעברה בעודה ארוסה מידי דהנה אפנויות שמשליכות את בניהם מפני הבושה ואע"ג דליכא איסור' כולי האי לא דמי דכיון שהנה מן הארוס שעתידי להיות בעלה אינה בושה כ"כ ולא היתה משליכתו ואפי' למאן דלית ליה דאפא שאול וסובר דאין בודקין את אמו י"ל דלא היתה משליכתו אם הנה מן הארוס שהרי הארוס מודה שפא עליה ותלינן ליה בארוס ללישנא דאמרי' בפ' אלמנה לכ"ג גבי בועל ארוסתו בבית חמיו דמסתבר מילתיה דרב בדדימא מעלמא אבל אי לא דימא מעלמא בתר דידיה שדינן ליה והיינו דאמרי' בכתנבות הוה ארוס וארוסתו דאתו לקמיה דרב יוסף היא אמרה מיניה והוה אמר אין מינאי א"ר יוסף למאי ניהוש לה חדא דהא קא מודה ועוד הלכה כר"ג משמע דאפי' אין הלכה כר"ג הנה פשר פיון שהוא מודה: ומיעוט שהלכו בעליהן למדינת הים משמע דאי ליכא למיתלי אלא באותם שהלכו בעליהן למדינת הים הוי ממזר ודאי ולא ספק וקשה על מה שכתב ה"ג בסוף הלכות גיטין אהא דקאמר בהמגרש אין חוששין לממזרות ה"ד פגון באשה שהלך בעלה למדינת הים וילדה דלא חיישי' לממזרות דאמרי' דילמא אתא בעלה בצנינעא ושמש כי ההוא עובדא דאבנה דשמואל דאתא בשם ושמש כדאיתא בירושלמי וי"ל שאני הכא דאי אתא בעלה ושמש לא היתה משליכתו ואינה חוששת שאי יחשיבוהו ממזר מאחר שיאמינוהו לה שמבעלה הוא: ומיהו ק' מההיא דהערל דקאמר התם דרבה תוספאה אכשר ההיא ולד בתר י"ב חדש משום אישתהוי אשתהי ולמה לי טעמא דאישתהי לימא דילמא אתא בעלה בצנינעא ושמש וי"ל דמייירי התם פגון שאמרה האשה שלא פא בעלה: ע"ב גמרא ג' נשים שהיו ישינות במטה וכו' ואין לטהר מטעם ספק טומאה בר"ה דכיון דאיכא ג' נשים כדאמרי' בריש ב' נזירים דהיכא דאיכא ג' בני אדם חשוב ר"ה משום דחשוב מקום סתירה אפי' דאיכא נשים הרבה כדתנן לא יתניחוד איש עם ב' נשים וספק טומאה גמרי' מסתירת סוטה, ועוד דדמי לב' שהלכו בב' שבילין דממה נפשך הויא טמאה ועוד דמפ' בירוש' דלא ילפי' מעת לעת שבנדה מסוטה משום דלא דמי טומאה היוצאה מגופו לשאר טומאות: ג' נשים שהיו ישינות במטה וכו' וא"ת והא הו"ל ספק טומאה בר"ה וספיקו טהור דאמר בכל דוכתין דג' בני אדם הוה כר"ה וי"ל פיון דישנות הוי שפיר מקום סתירה ועי"ל דה' נשים פחד גברא דמיין עי"ל דטומאה הבאה מגוף האדם לא ילפי' מסוטה לטהר כר"ה עי"ל דמייירי פגון שבאו לישאל בבית א' דכולם טמאות כדאיתא בפ"ק דפסחים בב' בני אדם שבאו שהלכו בב' שבילין ובאו לישאל שניהם בבית א' דשניהם טמאים משום דנדאי א' מהם טמא הכא נמי פיון ונדאי א' מהם טמאה לא מטהרינן משום ספק טומאה בר"ה פיון שבאו לישאל בבית א': בדקה א' מהן ונמצאת טמאה היא טמאה וכולן טהורות דהוי כמו טהורה שישבה עם

הנדה ונמצא פתם ביניהם תולין אותו בנדה כדאי' בפ' האשה: והא א"ר יוחנן אין ערער פחות מב'.

אר"ת דעיקר מילתיה דר' יוחנן על מתני' דפ"ב דכתנן דאין מעלין לכהונה על פי עד א' וק' לפי דהיכי מייתי לה הכא [הא] דפ"ק דגיטין שאני התם בההיא דכתובות דאיפא עד א' פנגד הערער ולהכי בעי ערער תרי וי"ל תלמודא הנה ידע דמסקנא דכתובות קאי מתחלה יצא לפוסלו ואח"כ בא עד א' להכשירו ואתי בי תרי ואמרי דבן גרושה וכן חלוצה הוא ובכה"ג קאמר ר' יוחנן דעד דעד א' אינו מועיל אע"ג דהעיד (שהכשיר) [להכשיר] והקול פמאן דליתנהו דמי (שהרי העד): דף ע"ד גמרא וניחוי זויי ממאן נקט.

אאין מקחו בידו פריה לפי שיטת הקו' דקס"ד שלא קבל המעות אלא מאחד מהם הא ודאי מדכר דכיר זויי ממאן קביל כפ"ה וק' דמפני מה יש לנו ליהמינו יותר מעד אחר דעלמא. ונראה לר"ת לפ' כפי' ר"ח כמ"ד בזמן שמקחו בידו ואז הוא נאמן מטעם מיגו דאי בעי אמר לא מכרתי א"ג חזרתי וקניתי אבל אין מקחו בידו אינו נאמן דאז לא שנייה מגו ופריה וניחוי נהי נמי דמקחו בידו אמאי נאמן אם קבל המעות מא' מהן והוא אומר לא נתרציתי אלא לאחר דמשמע דנאמן בקל ענגו ואמאי מגו במקום עדים הוא דאנו סהדי דלאותו שנתן המעות נתרצה.

ולפ"ז ניחא הא דפריה בסמוך וניחוי זכותא ממאן נקיט דקאי אבעלי דינין עומדים לפניו דכשאין בעלי דינים עומדים לפניו אינו נאמן לא מצי קאי דהיכי מצי למיפרה עלה אמאי אינו נאמן וניחוי זכותא ממאן נקט דכיון דאזכותא סמכינן מה לנו לנאמנותו.

מיהו ק' לר"ת בההיא דריש בבא מציעא גבי שנים אוהזים בטלית זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי ומוקי לה בגמ' במקח וממכר ופריה מקח וממכר וניחוי [זויי] ממאן נקט ופרש"י לשם לפי שיטתו דהכא ואע"ג דקאמר בפ' בתרא דקידושין דבזמן שאין מקחו בידו אינו נאמן הא פרכי' ליה ומוקמי' לה דנקט זויי מתרנוייהו אבל לפי ר"ת ק' דהתם ע"כ אאין מקחו בידו פריה וצ"ל התם וניחוי זויי ממאן נקיט המוכר ולקיהוי כעד א' וצריה שבועה דאורי' לאחד והאחר יפטר אפ"ל משבועה דרבנן א"נ י"ל דהתם מייירי דס"ד מעיקרא דשניהם מודים [שאחד] נתן במזון ואינו חלוקין אלא שזה אמר לי נתרצה המוכר וזה אומר לי נתרצה המוכר ומ"ה פריה וניחוי זויי ממאן נקיט ולאותו שנתן לו המעות ודאי נתרצה ומשני דנקיט זויי מתרוייהו: בשווא דדייני פי' [רש"י] כגון שאינו תלוי בטעם אלא הפל בפיו של דין פי' ההיא דכתובות בפ' הכותב דאמר נכסי לטוביה ואתו שני טוביה שניהם קרובים שניהם שכנים דאמר שווא דדייני למי שיתנדב הדיין לו' שזה הנה נראה רגיל לחזור וליתן שמו לבו לצד אחר כל"ה ולר"ת נר' יותר לפרש ולפיכך אין רוצין לחזור וליתן שמו לבו לצד אחר כל"ה ולר"ת נר' יותר לפרש שהדיין יעשה כמו שירצה וניחא טפי הכא לפרש [כפי'] ר"ת דאי בסברא תליא כדפרש"י אמאי לא אמר ונידונייה מסתמא לא יהפוך סברתו מיהו יש ליישבו שהזכאי לא ניחו לחזור ולדונו שמו לבו לצד אחר כדפרש"י ובההוא דכתובות נראה יותר פר"ת דא"ל רב נחמן לרב ששת הדא דאנא דיינא ומר לאו דיינא ואי בסברא תליא מילתא מה לנו לדיין קבוע אבל לפר"ת דכל מה שירצה יעשה ניחא דצריה דיין קבוע דהפקר ב"ד הפקר ולא בשאר שאין דיין קבוע ועוד ראיה לר"ת מההיא דבפ"ק דגיטין

גבי פלוגתא דהולד לפלוגי והלד ובקשו ולא מצאו ומת המשלח ומסיק התם וכאן אמרו שווא עדיף ואינהו אמרי בהדיא כל שיירצה שליח יעשה: כשם שנאמן אדם לומר זה בן גרושה וכן תלוצה בשלמא זה בני בכור דין הוא שיהא נאמן עליו דהא כתיב פי את הבכור בן השנואה יפיר ודרשי יפירונו לאחרים אבל לפוסלו היאה הוא נאמן וי"ל דכיון דר' יהודה מיירי אפי' בתינוק בין הבנים כדאי בפ' יש נוחלין משמע אע"ג שהווא עושה הקטן שבעולו בכור א"ה נאמן דאע"ג דע"י שיהא מעיד ע"ז שהווא בכור מחזיק הוא הגדולים בממזרים.

וי"מ דר' יהודה דריש הכי את הבכור יפיר וכן השנואה יפיר ולעיל לא אמרי דשנואה ר"ל בנישוואיה והיינו גרושה נחלוצה ואפ"ה ניחא שפיר שהרי פשטי' דקרא משמע טפי דמיירי בהפרת בכור וכן משמע קצת בירוש' (פרק י') דאמר את הבכור יפיר בן השנואה יפיר: ופסק בה"ג דהלכה כר' יהודה ודוקא בתינוק בין הבנים דהפרת הבכור הוא עושה הגדולים ממזרים אבל אם אמר זה בן גרושה או בן תלוצה בלא הפרת הבכור אינו נאמן כדאימא בפירק יש נוחלין דפסיק הלכתא בכל האי דשלח רבא והתם קאמר דשלח רבא על תינוק בין הבנים זה בני בכור נאמן, ונראה לר"י דהלכה כר' יהודה בכל דבר ואפי' הפרת בכור נאמן הוא לפסול את בנו כדאימא בהחולץ מעשה בא' שאמר לפני ר' יהודה נתגיירתי ביני לבין עצמי וכו' ואין אתה נאמן לפסול את בניך ופריך נאכניה לא מהימן והתניא יפיר וכו' א"ר נחמן בר יצחק ה"ק א"ל ר' יהודה לדבריה גוי אתה ואין עדות לגוי משמע דאי הוה ישראל הוה נאמן לפסול את בניו ופסיק התם דהלכה כר' נחמן בר יצחק ומצא ר"י בשאלתות דרב אחאי פרבא: פמאן כר"ג תנינא חדא זימנא היתה מעופרת וכו'.

וא"ת מאי פריך נהלא לא הונוכר אבא שאול שם לכה שינה פאן דאבא שאול סבר כר"ג. וי"ל דה"פ תנינא חדא זימנא והיה לו לאבא שאול לדבר שם ונהנה ליה למיתני וכן היה אבא שאול אומר כדבריו ואמאי תני לה הכא: דאמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר"ג.

תימה למה הביא פאן מילתיה דרב יהודה אמר שמואל פיון דמכח זה לא פריך. וי"ל דמכחה פריך דאי לאו ההיא דרב יהודה ה"א דהא דאמר ר"ג נאמנת לאו משמיה דנפשיה אלא משמיה דר' אליעזר הוא ואפ"ה לא מצוי למיפרך ליתני הך דאבא שאול התם דאי תני התם וכן היה אבא שאול או כדבריו הוה משמע כדברי ר"ג אמר כר' אליעזר הנה אומר פה אבל כר' אליעזר לא סבירא ליה דשמותי הוא ולהכי קתני הכא מילתא דאבא שאול באפי נפש' לאשמועי' דהכי סבירא ליה לאבא שאול ולא ק' מידי אבל השתא דאייתי ההיא דרב יהודה אמר שמואל הלכה כר"ג פריך שפיר ומדפסי' כר"ג ש"מ טעמא דנפשיה קאמר וא"כ הו"ל למיתני התם וכן אבא שאול אומר כדבריו ואמאי פלגינהו לתרי מקומי' מילתא דר"ג ומילתא דאבא שאול: אבל הכא דרוב פסולין אצלה פגון ארוסה או רוב העיר אינו משיאי' לכהונה אימא לא ולהכי תנא הכא דאבא שאול באפי נפשה לאשמועינן דמכשר אפילו ברוב פסולין וק' דלר' יהושע בן לוי דאמר בפ"ק דכתובות לדברי המכשיר בה מכשיר אפי' ברוב פסולין מא"ל הא תנינא חדא זימנא והק"ל.

וי"ל דר' יהושע בן לוי אית ליה כמאן דמכשיר בה לא מכשיר בבתה ולכך שונה פאן מלתא דאבא ו [שאול] לאשמועי' דמכשיר נמי בבתה ואפי' ברוב פסולין. מיהו ק' דמוכח התי' דאיפא תנא דסבר דמאן דמכשיר מכשיר אפי' ברוב פסולין ואפי' בבתה י"ל דהיינו מפח מתני' דהכא דמשמע דאבא שאול מכשיר הפל כדפי'.

וא"ת א"כ מאי פרייהקא אלא לדברי המכשיר בה מכשיר |בבתה| מא"ל לישני ליה דהיינו מפח מתני' דהכא כדפי' י"ל דהא לא ק' מידי דמשמע התי' כמ"ד המכשיר בה מכשיר בבתה דייק לה מגופיה דמתני' דהתי' דמתני' ומעוברת וקאמר דהני תרתי בבי חדא להכשיר בה נחדא להכשיר בבתה וא"ת כמו כן קאמר התי' גבי בריית' דזו עדות שהאשה פשרה לה היא דפריה עלה ותיפוק לי דהכא רוב פשרים וכו' ומשני מסייע ליה לר' יהושע בן לוי דאמר לדברי המכשיר בה מכשיר אפי' ברוב פסולים אלמא דמברייתא דהתי' דייקא הכי וא"כ מאי משני הכא אי מהתי' ה"א התי' דרוב פשרים אצלה וכו'.

וקא מברייתא דהתי' שמעי' דמכשיר אפי' ברוב פסולים וא"כ הדק"ל ליתני התי' וכן הנה אבא שאול אומר כדבריו ונפיר ידענא דמכשיר אפי' בבתה ואפי' ברוב פסולין מפח הברייתא דהתי' וי"ל דמ"מ מפח משנה דכתובות לא מוכח דברוב פסולים איירי ומפח ברייתא הוא ולכך איצטריך לאשמועינן במשנה הכא דאבא שאול מכשיר אפילו ברוב פסולין.

אבל הא דקאמר דמאן דמכשיר בה מכשיר בבתה ממשנה דהתי' גופה דייקא ליה כדפרי': אילימא ממזרים ונתנים הא תנא ליה וכו' מ"מ אמאי לא פריה מדוקיא דמתני' דמשמע פל האסורים לבא בקהל מותרים לבא זה בזה הא מותר בקהל אסור לבא זה בזה וזה אינו דהא גירי וחרורי שרי בקהל ושרי זה בזה וי"ל דניחא ליה למיפריה מגופה דמתני' ולא מדוקייה: וכי תימא ר' יהודה אוסר אגר בממזרת פ"ה דמשמע ליה דאמר הכי לעי' ר' יהודה אומר גר לא ישא ממזרת ובמדי אחרת לא אשכחן דפליג לענין יוחסין: מידי גר בממזרת קתני במתני' ת"ק במלתנייה למשרייה דאתא ר' יהודה לאפלוגי עלה: ע"ב גמרא ה"ק פל האסורים [וכו'] ומאי נינהו גיורת פחותה מבת ג' שנים.

תי' הא תנא ליה גירי וממזרי מותרים זה בזה וי"ל דהדר תנא ליה משום ר' יהודה דפליג עלה ולא תנא ליה ברישא וא"ת א"כ לעיל דפריה אילימא ממזרי ונתניי הא תנא ליה רישא לישני ליה דתנא ליה משום ר' יהודה דפליג עלה וי"ל דסמוך אקושניא שניה דפריה ותו ר' יהודה אוסר אהניא וכו': ונהרי גר דמותר בכהנת ומותר בממזרת.

תי' מאי קא פריה שהרי זה מותר בקהל כהונה הא דשרי בכהנת זו היא משום דאין קדושתה קדושת כהונה גמורה כדבר יהודה אומר רב לקמן דלא הוזהרו פשרות לינשא לפסולין וכהנת כמו ישראל היא וי"ל דסמוך אהא דמצי למיפריה ונהרי גר שנשא בת ישראל או גיורת שרעו שנולד לאחר שנתגייר מותר בקהל כהונה שהרי כהן נושא בתו: ה"ק לר' יהודה דאמר בת גר זכר כבת חלל זכר ומ"מ מותרת לממזר דהא שאביה הנה גר לאו קהל הוא ובסמוך פריה ליה על אידה שינויא: ה"ק פל שהוא אסור לינשא בתו כגון גר שנשא גיורת וכראב"י דאמר הכי במתני' מותרים לבא זה בזה פלומו דגר מותר בממזרת וממזר בה דאלו בגר שנשא ישראלית לא מצי לאוקומי דמאן שמעת ליה דאמר כהן אסור לינשא בתו ר' יהודה דאמר בת גר זכר כבת חלל וכו' ומדסיפא ר' יהודה רישא

לאו ר' יהודה להכי מוקי לה כר' אליעזר בן יעקב ושמעיה ר' יהודה לת"ק דאית ליה קהל גרים לא איקרי קהל ופליג עליה (לשון הקונטרס): דת"ק סבר ממזר מאחותו נמי הוי ממזר פ"ה ומתני ה"ק פל הנולדים מאיסור ערונה ממזרים הם ומותרים לבא זה בזה הני חייבי פרייתות בבני חייבי מיתות ל"ה.

ול"נ פל הנולדים מאיסורי ערונה לא קתני פל האסורים לבא בקהל קתני ומשמע אפי' חייבי לאוין הוי ממזר ונראה לר"י לפרש דת"ק פל האסורים לבא בקהל [קתני ומשמע] דהיינו פל הני דהוי ממזרים לדידיה כגון ממזר מאחותו וממזר מאשת איש מותרים לבא זה בזה ור' יהודה אוסר בהני דשרי ת"ק לבא זה בזה דהיינו ממזר מאחותו וממזר מאשת איש אית ליה לר' יהודה דאסירי לבא זה בזה, ורבי אלחנן פי' דה"ק פל האסורין לידבק בקהל ולא תפסי בהו קידושין מ"מ לא הוי מחייבי פרייתות אלא מחייבי מיתות: מאי קמ"ל תנינא וכו'.

וא"ת מאי קושיא והא לא גר' שם ר' יהודה אלא ר' יהושע י"ל כדפ' קקו' תנינא בפלוגתא אחריתי במתני' אחרוני' ולמה לי למיפלגא בתרת' וליתני התם גבי ר' יהושע וכן הנה (או') ר' יהודה או' פדבריו: דף ע"ה גמרא ושניהם לא למדוה אלא מכ"ג באלמנה, לא יליף מאלמנה עיקר הדבר דנבעלה לפסול לה פסלה שיהרי ביבמות פ' אלמנה לכ"ג יליף לה מבת פהן פי תהיה לאיש זר ולא ילפי' מאלמנה אלא מי שחשוב זר אצלה: מצרי שני איפא בינייהו דת"ק סבר פל מצרי סתם האסור לבא בקהל קאמר ואפי' מצרי שני ומיהו שלישי לאו מצרי קרי ליה דישאל מעליא הוא ל"ה: לאפוקי מצרי שני שאין זרעו פסול (הלא) [הכא] משמע דבת מצרי שני אינה פסולה לכהונה שיהרי הכא מפסול כהונה איירי דאי מפסול קהל אלמנה לכ"ג נמי אינה נפסלת מקהל אלא ש"מ דמפסול כהונה איירי וקאמר ר' יוסי דמצרי שני אין זרעו פסול ואף ת"ק לא פליג עליה ואף בהא מדנקיט טעמא דביאתו בעבירה ולא נקט טעמא דזרעו פסול וק' דהא בפ' הערל אמר בת גר עמוני ובת מצרי ב' ר' יוחנן אמר פשרה ורשב"ל אמר פסולה וא"כ רשב"ל דאמר כמאן וצ"ל דסוגיא דהכא נקט אליבא דר' יוחנן אבל לרשב"ל דאמר דבין ת"ק ובין ר' יוסי ילפי מאלמנה לכ"ג מה כ"ג באלמנה שזרעו פסול ופוסל ובהא פליגי דת"ק סבר מצרי שני זרעו פסול ור' יוסי סבר אין זרעו פסול ורשב"ל סבר כת"ק: הפל מודים באלמנת עיסה וכו'.

פ"ה בכתובות באלמנת ספק חלל שהיא מעורבת בעלה ספק והיא באה מפחו דהויא להם ספק ספיקון וק' דאין זה ספק ספיקא דאין כאן אלא ספק א' ועוד בכתובות כתב בשם הר"ר יוסף טוב עלם שבעלה הוא ספק ספיקא כגון אדם שזרק גט לאשתו ספק קרוב לה ספק קרוב לו ומת והלכה זו ונישאת לכהן הדיוט בתוך ג' חדשים וילדה בן לו' חדשים ניום א' דהוא לה ספק ספיקא קרוב לו ולא הוי חלל ספק קרוב לה והוי חלל וא"ת לקרוב לב ספק לו ספק בין ט' לראשון ולא הוי חלל ספק בן ז' לשני והוי חלל וכל זה אינו נראה לר"י שיהרי לא משמע עיסה באשה אחת שהיא ספק העיסה כמו משמ' משפחה שיש בה ספק כמו פל הארצות עיסה לבבל וכו' לכ"ג לר"י לפ' כגון משפחה שנטמעה ספק חלל ואלמנה שלקח קרי אלמנת עיסה וכן מצא ר"י בערוף בערוף אלמנה בשם רב האיי גאון ז"ל: למעוטי אלמנת עיסה שהיא פסולה לכהונה פי' דהואיל ואי אתה נושא בתו דבת

אלמנת עיפה פסולה לדברי הפל שמא חלל היה ואי אתה נושא אלמנתו ומטעם משום דאלמנה אין לה חזקה בכשרות ולכך לא מכשרינו משום דהוי ספק ספיקא אבל באלמנה אית לה חזקה דכשרות קודם שנשא לאותו ספק הילכך איפא מאן דמכש' משום ספק ספיקא לקולא.

מי' ק' דר' יוסי אדר"י דמשמ' הכא דר' יוסי סבר דאלמנת עיפה פסולה לכהונה דקאמר לעיל הפל מודים וכו' כלו' בין ר' יוסי בין רשב"ג בין ת"ק ובכתובות משמע בפ"ק דר' יוסי סבר דאלמנת עיפה פשירה לכהונה דקתני התם העיד ר' יהושע ור' יהודה על אלמנת עיפה שהיא כשרה לכהונה וקתני בתריה איזו היא אלמנת עיפה פל שאין בה לא משום ממזרות וכו' משמע דסברה ההיא ברייתא דאלמנת עיפה פשירה לכהונה וקאמר התם דר' יוסי סבר פההיא ברייתא אלמא משמע דר' יוסי סבר אלמנת עיפה פשירה לכהונה וא"כ קשיא דר' יוסי אד"ר יוסי לכ"נ לר"ת (דגרים) [דגריס] התם אי זו היא עיפה ולא גר' אלמנת עיפה, ר"ל בת עיפה וקאי אהא דתנא ממסכת עדיות העיפה נאמנת לטמא ולטהר וכו' פי' נאמנת לטהר עצמה בצנחח או בשותקת למר פדאית ליה ולמר פדאית ליה.

וכן משמע בירושלמי דבבת העיפה מייירי דקאמר התם זו היא עיפה פל שאין בה לא חלל ולא ממזר ולא נתין. ר"ם אומר פל שאין בה א' מפל אלו בתה פשרה לכהונה אלמא בכשרות בתה מייירי ולא באלמנת עצמה.

וא"ת כ"ש דקשיא טפי דכיון דמכשר בבתה כ"ש האלמנה עצמה כדמשמע בשמעתי'. י"ל דהתם איירי שבהת מטהרת עצמה ע"י צנוחה או שתיקה וכ"ש אלמנה ולכך פסול ר' יוסי לאלמנת עיפה דהכא דהא עיפה גמורה היא ובתה פסולה ולאפוקי מר' יהושע דמכשר באלמנת עיפה אפילו במקום שבתה פסולה: פלן מותרין לבא זה בזה.

וק' מאי וקאן פירש"י פל האסורין שבהם מותרים לבא זה בזה וק' לר"י דמידי פל האסורים קתני ונראה לר"י דכל א' מותר במיגז דלא כר' אליעזר דלדידיה ספיקון בספיקון קו אסור: רב אמר הנוולד ממזר ומותר בממזרת אלמא אע"ג דאין זה אלא ספק משוינו ליה דנדאי ממזר היינו דלא כר' אליעזר: א"ה היינו (דרבא) [דרב] אלא מאי שתוקי וכו' פי' לעולם ולשמואל נמי אסור בבת ישראל ושמואל בא להוסיף שמשתיקין אבל אין לפרש דלשמואל מותר בבת ישראל דא"כ מאי קאמר מדין ישראל משתיקין אותו: כותי לא ישא כותית מ"ט, וא"ת היאך הוא מסופק מ"ט הא ר' אלעזר גופיה קאמר במתני' דספיקו אסור וכותי הוא מן הספיקות דתנו במתני' ונראה דה"פ מ"ט שהרי אם שניהם ממזרים היתר גמור הוא נאפ' אם א' ממזר וא' אינו גר הוא דמותר בממזרת ולא דמי לשאר ספיקות דמתניתין דשתוקי ואסופי: ע"ב גמרא ר"א דאמר כותי לא ישא כותית סבר לה כר' ישמעאל וכו' פ"ה לא איתפרש היכא איתמר לא במשנה ולא בברייתא אלא ממשמעו' דר' יוחנן וריב"ל דאמרי לקמן ג' מחלוקות בדבר: גירי אריות הן והן כשאר גוים שנשאו בת ישראל: ור' ישמעאל סבר לה כד' עקיבא דהא חייבי לאוין ניהו והילכך כותי לא ישא כותית דתרוניהו ספק ממזרים הם דיש לו' בכל א' מהם זה בא מישראלית הנשאת לגוי וקרי הוא ממזר וזה בא מפותית וכותית מעולם א"נ איפכא ל"ה וק' דמה בכך דהא מ"מ גירי וממזרי הוא וגם נושא ממזרת רק לר' יהודה דאית ליה קהל גרים

אינקרי קהל לכ"נ ד'ישך' וישראל נתערבו בהם ותיישי' שפא א' מהם מכותי וישראלית והא' מישראל וישראלית או מישראל' וכותי ונהה ליה ישראל גמור שפא ממזרת או איפכא: השפא ממזר הוי מןפסל בביאתו מיבעיא תי' מנא ליה דהא דהא תליא ומשום דהוי ממזר פסיל בביאתו וי"ל דהק' השפא ממזר הוי וא"כ תירוץ זה אית לן למעוטי מקרא דנפת פהו פי תהיה לאיש זר דאין לה זר גדול מזה דאע"ג דלא ממעטי' רק הוי ואית בהו הניה פדקאמר ביבמות ה"מ בחייבי לאוין למ"ד דלא הוי ממזר מחייבי לאוין אבל הכא דהוי ממזר אין לה זר גדול מזה דאע"ג דממעטי ליה מפי תהיה לאיש אע"ג דלא תפסי בהו קידושין דה"ג ממעטי' התם חייבי פרייתות אף למ"ד דלא תפסי בהו קידושין משו' דחמירי טפי מחייבי לאוין: אלא פי אתא רבין וכו' וג' מחלוקות בדבר וכו' דרבין אתא לפ' טעמא דר' אליעזר וכדמסיק ואזיל ויש אומרים לפי שאין בקיאים וכו' ומפ' דר' אליעזר הנה לאין בקיאים בתורת גיטין וקידושין קאמר: דף ע"ו גמרא שאין בקיאים בתורת גיטין פ"ה והילכך כותי לא ישא כותית דשפא דהאחד מן הבקיאין שלא אינרע פיסול בנישואי אבותיו והב' משאין בקיאים שנתקדש' לאחד ואמרו אינם קידושין ונתקדשה לאחר והולד ממזר.

ולמאי דפריף לעיל צ"ל גם בכאן שנתערבו בהם ישראלית דאל"כ הו"ל קהל גרים אבל הכא חיישי' דשפא הא' הבקיאין כמו מזרע ישראל וה"נ צ"ל בסמוך דאמר ממזר מאחותו וממזר מאשת איש שנתערבו בהם: איסורא משום מאי משום שפחה דולדה כמוה דאילו משום עבד שפא על ישראלית אין לחוש דגוי ועבד הפא על בת ישראל הולד פשר אית ליה לר"א וליכא חששא רק משום שפחה דשפא הכותי הנה מן הכותית ושפחה והכותית מכותי וכותי' או איפכא וגרים אסורים כעבדים כפ"ה והשפא להאי שינויאי לא צ"ל שנתערבו בהם לא ישראל ולא ישראלית כלל: במשנה הנושא אשה פהנת צריף לבדוק אחריה.

בדוקין היו ממזרות או אחת מן הפסולין לקהל ול"נ מדפריף בגמ' והיא נמי תבדוק בדידה ומשני לא הונוהרו פשרות לינשא לפסולין ואי בפסולי קהל בדקי נשים נמי מוזהרות בהם.

ועו"ק דאמר בכחנבות מפירין ישראל ממזרים שביניהם וא"כ לא צריף שום בדיקה בשביל ממזרות לכ"ג לר"ת דבדיקה דהכא משום חללות הוא דאין מפירין ישראל חללין שביניהם. מיהו תי' הא דקאמר לויים וישראלים מוסיפים עליהם עוד א' ואי לא בדקי אלא חללות לויים וישראלים אמאי צריכים בדיקה פשי' פיון דאביה לוי או ישראל אי אפשר בשום ענין להיות בה פסול חללות שיהי' לכ"ע בני ישראל מקנה טהרה לחללות וצ"ל דעיקר הבדיקה נתקנה משום פיסול חללות מדלא בדקה נמי לדידה והיינו מטעם דפסול חללות שכיחא ופסול ממזרת לא שכיחא ואגב בדיקה דפסול חללות בדקי נמי בפסול ממזרות ומ"ה ניחא דלא תקנו דאיהי תבדוק (בדידה) [בדידה] פיון דלא הונוהרו כלל נשים לינשא לפסול חללות אבל פהנים דנזהרים לינשא חללה תיקנו חכמים לבדוק אימהות משום חללות ואגב הני בדקי נמי בפסול ממזרות אפילו היכא דליכא ספיכא חללות פגון לוייה וישראלית והנושא אשה פהנת ר"ל פהו הפא לינשא אשה פהנת וכתב ר"ת בספר הישר דהאי דצריף לבדוק היינו דוקא להכשיר בניהם לעבודה א"נ להכשיר

הוא עצמו לעבודה דק"ל הנושא נשים בעבירה אסור עד שידור הנאה וכו' אבל לאכילת תרומה אין צריף בדיקה פדאמרינו בפרק האשה שנתארמלה אני פהו ונבירי פהו נאמן להאכילו בתרומה וכו' ועוד ראיה דאין צריף בדיקה (פדאמר) [דאמר] לעבודה דאמר בפרק החולץ זיל גלי או נסיב בת מינה אלמא משמע לישראל אשה מיוחסת אין צריף בדיקה כ"א לעבודה כדפרש: ע"ב גמרא ודילמא משום שכינה סנהדרין שבאותה שעה הוצרכו להיות מיוחסין משום שכינה שלשם נבואה נאספו שם אבל סנהדרין שהו לדון כגון סנהדרין דיתרו לא: ונשאו אתה בדומין לה.

ה"ג ול"ג במשא העם שהרי גבי שכינה פתיב אלא קרא דכתב ביתרו גר': וכולן בני יפת תואר היו. או ר"ת נ"ל כי מבני ביתו ומאנשיו היו כל כהן בני יפת תואר דאין לומרשכלם היו מדוד שלא מצינו בשום מקום שהיו לו יפת תואר רק מעכה אמו של אבשלום ותמר: וכולן מגדלי בלורית היו לפי שנתגזרו אמותם בחזקה לא היו שומרי' עצמן מבלורית ולא היו גירי מעליא כל כהן: דאזלי לבעותי עלמא ואע"ג דכתיב ביד אימי הגתי בשעה שחלק דוד סיעתו לג' ראשים לפי שעה עשו כהן ואף באותה יכול להיות דלא היו אלא לבעותי עלמא: דף ע"ז גמרא אילמא שבא על אלמנת ראובן.

תימא היכי דמי אי דהתרו ביה על כל אחת ואחת היכי קאמר דאינו חייב אלא על א' וקלא אף באשה אחת חייב על כל התראה והתראה ואי דלא התרו בו אלא בראשונה א"כ מאי פריף אמאי אינו חייב אלא א' הא מצי למימר אישתלאי דהא לאחר כדי דיבור הוי פדאמר בכתובות וי"ל דהכא שאני דכיון שהתחיל העבירה בכיאה ראשונה בתוך כדי דיבור של התראה תו לא מצי למימר אישתלאי שכל שעה הוא עוסק באותה עבירה ואף לאחר כדי דיבור של התראה ויש לו להתחייב על כל אשה ואשה ותדע דהא אמרי' בכל מקום דהאוכל כזית בכדי אכילת פרס חייב מלקות ואע"ג דיש יותר מדי דיבור בין התראה למשהו אחרון שאוכל מ"מ לא מצי למימר אישתלאי כיון דבתחילת העבירה היה זכור מן ההתראה לפי שכל שעה הוא עוסק באותה עבירה עצמה לא משתלי: ע"ב גמרא ס"ד הרי שמות מחולקין קמ"ל גופין מחולקין בעיניו וליכא.

ותימא דאמר בכריתות ובמכות פרק אלו הלוקין לחייב על אחותו שהיא אחות אביו ואחות אמו דחייב ג' חטאות ואמאי הא ליכא גופין מחולקין וי"ל דשאני התם דשמות האיסורין מחולקין רק שמות האלמנות אבל בכולהו לא שייכא רק איסור דאלמנה הילכף בעי' גופין מחולקין היכא דליכא שמות מחולקין ממש פי הדין דמכות: כל שהיא ביקח הרי היא בלא יקח דכתיב בכ"ג כ"א בתולה מעמיו יקח אשה וכתיב בתריה אלמנה וגרושה לא יקח ודרשי' כל ביקח כשהוא בתולה הרי היא בלא יקח כשהיא אלמנה ואין זה דרשא גמורא דהא בסמוך מפ' טעמא משום דאין איסור חל על איסור אלא אסמכתא הוא: הא מני ר"ש היא דאמר אין איסור חל על איסור.

וא"ת אימר דאר"ש היינו באיסור כולל כגון נבלה ויום הכפורים אבל באיסור מוסיף לא נהכא איסור מוסיף איכא מיגו דמיתוסף בה איסור אלמנה לכהן משום מלחמה שהיה מותר בה קודם שנעשית אלמנה ועכשיו היא אסורה לו איתוסף בו נמי איסור אלמנה לכ"ג.

י"ל דסמיה אסונגיא דפ"ד אחין דמוכח דלית ליה לר"ש איסור מוסיף: לכ"ג מיבעיא ואין זה אזהרה מן הדין דאיסורא שהיה לו בה פשהיה פהו הדיוט להיכן אזל: פה אלמנה חלוקה מגרושה וחללה ונה שחיב על פל א' נאחת.

והא דנקט תנא לפלוגי אלמנה לחודה ולא איצטריף לפלוגי חללה מזונה משום דחללה מן חלקת מזונה מכהן הדיוט וגלילן בגרושה וה"ה בחללה אבל באלמנה דאיתוסף בכ"ג ולא מצינו בה שפחלקה אצטריף למילף: [חללה למה נאמרה פ"ה] לומר לה אין חללה אלא מאיסור פהונה פ"ה מקרא יתירה קאדרשי דהאי דהדר פתבה להכי פתבה לו' שפולמד מסדר האמור חללה אחר אלמנה וגרושה שאין איסור נוהג אלא בפנהים ולא פתבו אחר זונה שמצינו שם זנות פוסל בישראל לומר לה שאין חללה אלא מביאת פוסל פהונה לבדה ולא מביאת איסור הנוהג אף בישראל ל"ה: הילקף פהו שפא על אחותו זונה משני לה פ"ה הואיל ואין חללה אלא מאיסור פהונה פהו הדיוט או כ"ג שפא על אחותו פהונה זונה משני לה ללקות פהו הפא עליה עוד משום זונה שהרי נבעלה בעילת זנות מאסור לה: דף ע"ח גמרא חללה לא משני לה ואין פהו שני הפא עליה לוקה משום חללה חזר ובא עליה או הוא או פהו אחר עשאה חללה שהרי אסורה לו משום זונה שאינו נוהג אלא בכהונה ל"ה.

וא"ת היאך יחול איסור חללות על איסור זנות הא אמרי' לעיל דזינתה ונתחללה וכו' אין חיב אלא אחת וי"ל דנוכל למצוא שיחול על אדם שהביא שתי שערות [אחר שנעשית] חללה דאז הם באים עליו שפיהן בבת א' וכדאמר בפ"ד אחין (דף ל"ג) דדייק התם תלמודא למצוא זרות ושבת בבת אחת ומוקי לה פגון דאייתי שתי שערות בשבת דהו ליה זרות ושבת בהדי הדדי: כ"ג באלמנה פ"ה וה"ה לכהן הדיוט בגרושה וחללה דהא מיגמר גמירי מהדדי מה פאן זרעו חללין וכו' לוקה שתיים א' משום לא יקח ובביאה שלאחר קידושין הוא דקאמר לוקה שתיים: בשלא גמר ביאתו דלאו חילול זרע איפא אבל היא נתחללה בהעראה פדתנן ביבמות א' המערה וא' הגומר קנה ולא חילק בין ביאה לביאה וכן הפא על א' מפל העריות וכו' ל"ה: ור' יהודה גר נמי פוסל בביאתו ומייתי ליה במה הצד מהאי דינא פ"ה ומה חלל שפא מטופה פשיה פוסל בת ישר' בביאתו גר שפא מטופה פסולה אינו דין שיהא פוסל בביאתו מה לחלל שפן יצירתו בעבירה מצרי ראשון יוכיח פדמסיק תלמודא ואזלי'.

מיהו ק' מה להצד השונה שבהן שפן יש בהן צד עבירה דחלל יצירתו בעבירה ומצרי ראשון נמי ביאתו בעבירה ואע"ג דלגבי פסול בתו לא שייף למיפרף הכי היינו משום דמיירי במצרי ראשון שבעל מצרית ראשונה דאין ביאתו בעבירה ובלא עבירה היא נפסלת אבל השתא לענין פסול ביאה לאו במצרי שנשא מצרית עבדינן יוכיח דהא פסולה היא לבא בקהל ולא שייף בה פוסול ביאה אלא עבד יוכיח ממצרי שנשא ישר' וא"כ יש צד עבירה מה צד וי"ל דפרכי מה לחלל שפן יצירתו בעבירה לא חשיבא פירכא לענין פוסול ביאה ודוק' לענין פוסול בתו חשיב פירכא דמי שנוצר בעבירה יש לו פוסול בתו שנוצרת בעבירה ממנו אבל אין לו לגרום פסול ביאה.

וא"ת א"כ למה לי מה הצד תפוק לי דגר פוסל בביאתו מק"ו דחלל לחודיה דליפא למיפרף מה לחלל וכו' פדמפר' י"ל דמ"מ איפא למיפרף מה לחלל שהוא מאיסור פהונה

ולקח צריף למילף מחלל וממצרי ראשון לו' מצרי ראשון יוכיח ואי פרכת מה למצרי שפן ביאתו בעבירה נימ' חלל יוכיח וא"ת א"כ דבעי למילף פסול בתו במה הצד נעבד ק"ו מחלל ליפרוף הו' פירקא דאיסור פהונה ואמאי קאמר פירקא דיצירתו בעבירה י"ל משום דהו' פירקא לא שייכא רק אצל פסול ביאה דהא דאמר אין חללה אלא מאיסור פהונה נפקא לן מדכתיב חללה בקרא בין אלמנה וגרושה וזונה דכל הני הוו פיסולי ביאה אבל לענן פיסולי בתו אינו מעלה ואינו מוריד מיהו ק' דשפיר קאמר ר' יהודה מ"ט דרבנן דפליגי עליה בין לענן פסול ביאה בין לענן פסול בתו ופי' רש"י בסמוך על ראב"י דלית ליה לר' אליעזר האי דינא דלעיל צד השנה שאינו ברוב קהל לא פריף דהיינו דומיא דיש בהו צד חמור ואין חומר שלהם שנה ואיפא למ"ד בעלמא צד חמור לא פריף וק' להבין דהא אמרי' בעלמא דלא פרכי' צד חמור היינו לענן לסתור הדין הלמד מצד השנה אבל לענן ללמוד מצד השנה פי הכא לא שייף להזכיר צד חמור ולמה לא נלמוד ממנו כיון דהוי צד גמור וע"ק דהא ר' יהודה הוא דאית ליה בפ"ק דמכות דלא צריף צד חמור אבל רבנן לא אית להו האי סברא.

לכ"ג לפרש דמשום הכי לא ילפי' רבנן לגר במה הצד ממצרי וחלל לפי שאין זה צד השנה גמור דגר הוי שפיר ברוב קהל אע"ג דבא מטפה פסולה כיון דאין בו צד עבירה וכשר לבא בקהל דמשום דבא מטפה פסולה לא חשיב אינו ברוב קהל כמו חלל ומצרי ראשון שנה יצירתו בעבירה וזה פסול לבא בקהל והרב מורי ורבי הרב פרץ שייחנה או' דטעות סופרים הנה בפ"י רש"י וחסר בהם ור"ל פדמפ' וזה הוא שחסר דלית להו דינא דלעיל דצד השנה שאינו ברוב קהל פדמפ' ור' יהודה הכי לא פריף דהיינו דומה דיש בהם צד חמור ואין חומר שלהם שנה וכו'.

ועי"ל דטעמא דרבנן משום דפרכי' מה להצד השנה שפן פוסלין בביאתן וכ"ת אמאי לא ילפי' דגר גמי פוסל בביאתו במה הצד מחלל וממצרי ראשון י"ל משום דסביר' להו לרבנן כיון דאין חללה אלא מאיסור פהונה: תנא רשב"י אומר וכו' פ"ה הרי ד' מחלוקות בדבר לר' יהודה בת גר זכר פס לה אפי' נשא ישראלית.

ולר' אליעזר ב"י איכא צד ישראל כשרה ומי' גר שנשא גיורת בתו פסולה ולר' יוסי אפי' גר שנשא גיורת בתו פסולה ומי' הורתם ולדתם בקדושה שני הוי. ור"ש אפי' גיורת עצמה כשרה לכהונה ובלב' שלא תהיה ראויה לביאה בגיורתה פלל דלא תהוי פלל זונה כפ"ה: והלא פנחס היה עמהם פי' מן היוצאים למלחמת מדין שנאמר בהם המק' הנה.

ותי' לרב דשרי לעיל בפ"ק פהו ביפת תנאר אפי' בביאה ראשונה לימא דלשם יפת תנאר היתה מותרת לפנחס וי"ל דבמלחמות מדין לא הותרו ביפת תנאר כדמשמע בירוש' דלא הותרה יפת תנאר עד אחר י"ד שפיבשו וחלקו: וכולן מקרא אחד דרשו לאו מהכא נפקי למילתיהו פולהו דהא ר' יהודה נפקא ליה לעיל מהצד השנה אלא פולהו מפי פסוק זה לפי סברתם פל א' לפי שטתו: עד דאיכא פל זרע מישראל פי' פל עיקר זרע דהיינו זרע האב: מקצת זרע אפי' זרע פחוש פגון מן האם: ע"ב גמרא האי קרא רישא בכ"ג.

פ"ה דכתיב אלמנה וגרושה לא יקחו להם לנשים כ"א בתולות הא ליתא פי אם בכ"ג וסיפא בכהו הדיוט דקאמר והאלמנה אשר תהיה אלמנה מפהו יקחו וקס"ד דה"ק שהיא

אלמנה ממיוחס הראוי להשיא לכהונה ואלמנה שתהא מותרת לכהן לא משפחת לה אלא לכהן הדיוט והיכי מפסיק קרא ממילא ל"ה.

וק' דאפתי לא אייתי דרשא דקרא דמשיאין לכהונה עד לקמן. לכ"נ לפרש הכי רישיה בכ"ג דכתיב כ"א בתולה דכהן הדיוט מותר הוא באלמנה וסיפיה בכהן הדיוט מזרע בית ישראל ודרשי' מזרע עד דאיפא פל זרע או מקצת זרע או שזרעו בתוליה בישראל הא לאו הכי אסורה אף לכהן הדיוט: והלא אין ישיבה בעזרה וכו'.

והא דכתיב ועלי יושב על הכסא על מזוזות היכל ה' לאו בעזרת ישראל קאמר אלא בסמוך להיכל פגון עזרת נשים: ושמאל שוכב במקומו בפ' גביאים או' רש"י דאקר' דבתריה קאי דכתיב בהיכל ה' אשר שם ארון האלהים ויקרא ה' אל שמואל ואגב חורפיה לא עיין בה: מיום שחבר ב"ה נהגו הפהגים וכו' דמתוך דאין מבחינין כ"כ בכשרים וגם אין בודקין אותם ביוחסיה וכו' ולכן היו יראים שלא יתערבו בהם פסולים מעט מעט ועושיין הרחקו יותר וסלסול הוא מעלה ושבח כמו סולו לרוכב בערבות וכן סלסלה ותרוממך: מתני' בני זה ממזר אינו נאמן פ"ה שנולד מחייבי פרישות אכל א"ל שהוא ממזר על ידי שבא אדם אחר על אשת והולידו דא"כ אינו בנו ומשמע שהוא בנו מדקאמר בני זה: אמרא בנכסים שנפלו פשהוא גוסס פ"ה לאחר שהעיד דאז אין ראוי ליתן לו ולא שייך ביה מגו דאי בעי למיתנה ניהלה ויהכי אהנו מה שהוא מעיד שהוא בכור דאפ' ר"מ מודה דאם אמר נכסים שיבואו לו פשהוא גוסס נתונים לך לא אמר פלום הואיל ובשעה שפאין לידו לאו בר מתנה הוא ויהכי נקט פשהוא גוסס ולא נקט לאחר מיתה דהנהו אפ' בחזקת בכורה לא מהני ליה דיבוריה ואין הבכור נוטל פי שנים בראוי כבמחזק פ"ה.

מכאן היה אומר רבינו יואל מנרבונא דאין הגוסס יכול ליתן גט אפי' אם היה דעתו מיושבת עליו ומדבר יפה דחשיב כמת גמור מדקאמר הכא שאינו בר נתינה וגבי גט פתוב ונתן בידה וגם ר"ח פי' כן דמתנתו אינה מתנה משום דרוב גוססין למיתה וחשיב כמת וא"ת הא אמרי' בפ"ק דערכין דגוסס נזדר ומקדיש ומעריף י"ל דלגבי הקדש שאני דאמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט והא דאמר בריש שמחות הגוסס הרי הוא כחי לכל דבר וכו' היינו דוקא לענין שזוקק ליבום ופוסט מן היבום ולהיות נוחל ומנחיל פדקא מסיים התם בסיפא דאין צריך שו' הקנאה בזה אבל לענין נתינת גט ולענין מתנה הוי כמת גמור.

מ' ק' דאין מתנתו מתנה אפילו פי יתיב מידי א"כ היכי יכול להקדיש והלא לא מהניא אמירתו לגבוה טפי ממסירתו להדיוט. לכ"ג לר"ת (דהאי) [דנדאי] דכחול ליתן גט וליתן מתנה והכא מייירי בשגוסס פל כף שאינו יכול לדבר ולהקנות וא"ת א"כ לישני ליה בשנשפתק בעלמא בלא גססה י"ל דמ"מ יכול הוא להקנות אחר שנתרפא וא"כ יפיר למה לי אבל גוסס שאינו יכול לדבר וגם לא יתרפא לעולם דרוב גוססין למיתה היילכף אותם נכסים פשבאו לידו אין בידו להקנותם ולהכי אצטרף יפיר וכן פסק ר"ת פי יש לסמוך על דבריו ובלבד שיהיה מיושב היטיב וגם בריש בפ' מי שאחזו (לדברי ר"ת) דאמר רב [יהודא] אמר שמואל [שחט בו שנים או רוב שנים ורמז] (חזר) ואמר פתבו

גט לאשתו הרי אלו יכתבו ויתנו אע"פ שאין לה גוסס גדול מזה וא"כ יש לסמוך עליו: דף ע"ט גמרא קדשה אביה בדרה וקדשה היא עצמה בעיר וכו'.

וא"ת ליפלגו בקדשה אביה לחד בשחרית ולערב היא בוגרת לפנינו ובלא קדשה עצמה כלל י"ל דבכה"ג מודה שמואל דלא הויא מקודשת מספק משום דאיכא תרתי לריעותא דהעמידנה בחזקת פנויה ונהרי היא בס' בוגרות לפנינו ולקמן מודה דאי איכא תרתי לריעותא לא תיזשי גבי חבית ומקנה אבל הכא דקדשה היא עצמה דממה נפשך יצאת מחזקת פנויה או בקידושי אביה או בקידושי עצמה תיזש שמואל לקידושי שניהם ואף לקידושי האב.

ובזה ניחא נמי דנקט קדשה אביה בדרה תחלה ואח"כ קדשה עצמה אבל אם קדשה עצמה בעיר תחלה ואח"כ קדשה אביה בדרה לא פליגי דבהא מודה שמואל דאין חוששין לקידושי האב דאיכא תרתי לריעותא דהעמידנה בחזקת פנוי' ונהרי היא בוגרת לפנינו דשמה בשעה שקדשה עצמו עדיין היתה נערה וכשקדשה אביה כבר היתה בוגרת ולא תיילי לה קידושי עצמה ולא קידושי האב אבל השתא דקדשה אביה תחילה ממה נפשך תיילי או קידושי עצמה או קידושי אביה: איילמא בתוה ששה חדשים פ"ה שבין נערות לבגרות דאינם אלא ו' חדשים שהביאה סימני נערות אינה שוהה להיות אלא ו' חדשים ופעמים שהיא ממהרת לבגור וסימניה נפרים מדתנו במס' נדה פגה בוחל וצמל: בהא אמר רב דהרי בוגרת לפנינו הא כל אותן ששה חדשים בחזקת נערה היא עד שנפיר בסימני (נערותה) [בגרותה] וכי בדקנוה בפניא ואישתכח בוגרת מי יימר בצפרא גמי בוגרת הנאי דילמא השתא דבגרה ל"ה: אלא אחר ששה וכו' והא ודאי משמלאו ששה חדשים בגרה לה: והאמר שמואל אין בין וכו' אלא ששה בלבד ויש ספרים שכתוב בהם וכי תימא בציר הוא דליכא הא טפי איכא הא בלבד קאמר ול"ג ליה דכיון דאמר אין בין נערות לבגרות אלא ששה חדשים לא תו למיפרך עליה: מדהשתא בוגרת בצפרא גמי בוגרת פ"ה שפל היום בחזקת שתביא.

תי' לרב מ"ש מנדה דאמרי' כל הנשים זיין שעטן ואף לב"ה דאמר מעת לעת היינו מדרבנן אבל מן התורה מודו דכל הנשים זיין שעטן ולא אמרי' מדהשתא נדה מעיקרא גמי נדה דמצפרא גמי הנאי וי"ל דשאני התם לפי שהיתה בחזקת פשרות דרוך נשים פשרות הן אבל הכא דמיירי ביומ' דמשלים שית ובאותו יום פעמים שהיא בוגרת מצפרא ופעמים שאין בוגרת עד לערב א"כ כל אותו יום היא מוצאה בחזקת נערה: פל ג' ימים נדאי.

ולא גר' הראשונים דהא ר' יוחנן וריב"ל פליגי בבבא בתרא פ' המוכר פירות חזד אמר ג' ימים, הראשונים ודאי יין מכאן ואילך למפרע ספק ויחזור ויתרום וחסד אמר ג' ימים אחרונים ודאי חומץ מכאן ואילך למפרע ספק ותרומ' ג' ימים אחרונים מותרת לזרים: מ"ש מחבית וכו' דהנה לן למימר דעם סילוק ידיו מלבדוק החמיץ כמו במקנה: ע"ב גמרא והן אין מוצאין בלא ראיה.

תי' פשיטא השתא אם תפסו והחזיקו בנכסים כבר הוא מוצא מידם כ"ש דהם אין מוציאין מיזדו בלא ראיה וי"ל דאשמעי' דע"י ראיה שהיה בריא מוציא מיזדו ולא אמר גלי דעתיה דלא גמר ומקני כיון שלא רצה לכתוב השטר כדמהלך על רגלוהי בשוקא כמו שכתב

אחֶרֶת אִפִּי בְּאִשְׁתּוֹ עִמּוֹ אָסוּר וְתִי מִהֵיכָּא דַּפ"ב דַּע"ז גְּבִי הָא דְתַנּוּן לֹא תִתְיַחַד אִשָּׁה עִמָּהּ וּפְרִיָּהּ בְּגִמְרָא עֲלֵהּ בְּמֵאֵי עֲסִיקֵי אֲלִימָא בְּחַד וּדְכֻנּוּתָהּ בִּישׁ' מִי שְׂרִי וְהָא תַנּוּן לֹא יִתְיַחַד וְכוּ' וּמְסִיק בְּאִשְׁתּוֹ עִמּוֹ גּוֹי אֵין אִשְׁתּוֹ מְשַׁמְרְתוֹ יִשְׂרָאֵל אִשְׁתּוֹ מְשַׁמְרְתוֹ וּמְדַלָּא מוּקֵי הֵתָם כַּר"ש מְשַׁמַּע דַּאֲפִי לְרַבְּנָן נָמִי אֲתִי וּכְאִשָּׁה א' דְּמִי מְשַׁמַּע דְּשְׂרִי בְּאִשְׁתּוֹ עִמּוֹ.

לכ"נ לר"י דפליג ר"ש בְּשִׂאֵין אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ דְּנֻקָּא וּבָא לְהַתִּיר יִיחוד שְׂתֵי נְשִׁים שְׂאָסֵר ת"ק וְהָא בְּזִמְנָן וְכוּ' לֹא אֶהְיֶה שְׂתֵי נְשִׁים קָאִי אֶלָּא לְטַפּוּנֵי אֲתָא חִיתָּרָא אֲחֻרְיָנָא וְה"ג ר"ש אֹמֵר אַף אִישׁ אֶחָד מִתְיַחַד עִם שְׂתֵי נְשִׁים וּבְזִמְנָן שְׂאִשְׁתּוֹ עִמּוֹ יִשֵּׁן עִמָּהֶם בְּכּוֹנְדְּקֵי מְפֻנֵי שְׂאִשְׁתּוֹ מְשַׁמְרְתוֹ הִילְכָּהּ נוּכַל לֹמַר דַּאֲפִי לְרַבְּנָן בְּשִׂאִשְׁתּוֹ מְשַׁמְרְתוֹ מִן־תֵּר לְהַתְיַחַד וְאֲפִי עִם אִשָּׁה א': בְּזִמְנָן שְׂאִשְׁתּוֹ עִמּוֹ לֵת"ק קָאִי דְקָא' לֹא יִתְיַחַד אִישׁ אֶחָד עִם שְׂתֵי נְשִׁים וּבְזִמְנָן שְׂאִשְׁתּוֹ עִמּוֹ לִיכָּא חֲשֵׁשׁ מְפֻנֵי שְׂאִשְׁתּוֹ מְשַׁמְרְתוֹ: מִתְיַחַד אָדָם עִם אִמּוֹ פִּי כְּשֶׁהוּא קָטָן וְעַם בֵּיתוֹ פִּי כְּשֶׁהוּא קְטַנָּה: גְּמָרָא דְבָר זֶה שְׁמַעְנּוּ בְּרַבִּי פִּי גְדוֹל הַדּוֹר ר' יְהוֹשֻׁעַ וּפְרִיָּשׁוֹ לֹא שְׁמַע דְּבַאֲדוּמִי נָמִי הֵנּוּ מְחַלְקִין בֵּין צְלוּלִים לְעַכּוּרִים: אֶלָּא אֲפִי בֵּן אִם דְּלֹא סָאֲנִי לִיה וְכוּ' הֵתָם אִשָּׁה אֵין לְהַנְכָסִים מְשׁוּם דְּבֵית אֵינָה יוֹרְשֵׁת וְאֲפִי כְּשֶׁהוּא יוֹרְשֵׁת בְּעֵלָהּ יוֹרְשָׁה אִם יֵשׁ לָהּ בְּעֵלָהּ לְמ"ד יוֹרְשֵׁת הַבְּעַל דְּאוֹרְיָתָא: וְרַבְּנָן אֲפִי תְבִיר יִצִּירָה כְּדֻקְאֻמְרָתָּהּ יֵשׁ לְחוּשׁ פְּעֻמִּים שְׂאֵין לָהּ אֲנִינּוֹת וְעוֹשִׂים עֲצָמָם כְּאֵלוֹ נוֹשְׂאֵין מֵת וְהוֹלְכִין לְעַבְיָרָה פִּי הֵהִיא דַּאֲפִיקְתִּיהָ לְתִיבּוּק חֵי בְּחֻזְקָתָּהּ מֵת עִם הַהוֹלֵךְ עִמָּהּ לְקוֹבְרוֹ וְקַלְקְלוּ יַחַד.

ל"א מְמוּרֵי הַזֶּקֶן ל"ג וְרַבְּנָן וְגַם ל"ג וְאֲפִיקְתִּיהָ אֶלָּא כְּנֻלָּה מִיְלֻתָּא דַּאֲבָא שְׂאוּל וְה"ק דִּיּוֹ חַיִּים שְׁנַתִּיתִי לוֹ כִּי הֵהוּא עוֹבְדָא פִּי מַעֲשֵׂה בְּאִשָּׁה שְׁקֻנָּה עַל מֵתָהּ יוֹתֵר מִדְּאִי וּמֵתוֹ שְׁבַעָה בְּנֵיהָ וְאִח"פ הִיא.

כ"פ בְּתָרָא דְמוֹעֵד קָטָן כַּפ"ה. ור"ח פִּי הֵהוּא דְלְרַבְּנָן אֲפִי בְּשַׁעַת אֲנִינּוֹתוֹ יִצְרוּ מִתְגַּבֵּר עָלָיו כִּי הֵהוּא עוֹבְדָא דֵּהֵיכָּא אֲתָתָא דְמִית בְּעֵלָהּ וְהֵנּוּ יִתְבָּא וּבְכִיָּה עַל קְבָרֶיהָ וְאֲזֵלָא וְזִנִּיתָּ בְּהַדִּי גְבָרָא דֵּהֵנּוּ נָטַר לְצִלִּיבָא וְאֲדַאֲזִיל לְבִי סִתַּר לְעֵשׂוֹת מַעֲשֵׂה וּבָאוּ קְרוּבֵי הַצְּלוּב וְקָבְרוּ הַצְּלוּב כְּשִׁחֲזַר שׁוֹמֵר הַצְּלוּב וְרָאָה שְׂאֵין צְלוּב שָׁם וְדַאֲג מִן הַמְּלָךְ וְאֲפִיקְתִּיהָ לְבַעֲלָהּ מִקְבָּרֶיהָ וְצִלְבִּתִּיהָ: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא בְּכַשְׂרִים.

בְּתוֹסְפֵתָא תַּנְיָא אִשָּׁה אַחַת מִתְיַחַדָּת עִם שְׁנֵי אֲנָשִׁים אֲפִי הַשְּׁנַיִים מֵהֶם כּוֹתִיבִים אוֹ עֲבָדִים וְאֲפִי א' כּוֹתִיב וְא' עֲבָד חוּץ מִקָּטָן שְׂאֵין בּוֹשִׁין לְשַׁמֵּשׁ לְפָנָיו אֲבָל תִּתְיַחַד עִמָּם אֲפִי עִם מֵאָה גּוֹיִים וְצ"ל דְּבְכוֹתִיבִים וְעֲבָדִים שְׁהֶם חֲבִירִים אֲיִירִי כְּגוֹן טְבִי עֲבָדוֹ שֶׁל ר"ג: דָּף פ"א גְּמָרָא בְּעֵלָהּ בְּעִיר (וְכוּ') [אֵין] חוֹשְׁשִׁין לָהּ.

פ"ה לְהִלְקוּתָהּ עַל הַיִּיחוד וְלֹא דַק דְּבִסְמוּךְ מְשַׁמַּע דְּלְכַתְּחִלָּה נָמִי שְׂרִי גְּבִי שְׁקוּלוֹ דְּרַבָּא מִתּוֹתִי בִּיבֵי דְפְרִיָּהּ מֵהָדָּ: ע"ב גְּמָרָא יָדוּוּ כָּל הַדְּוּוּיִים יָרַד וְדַל"ת [מִידַע] וַי"ו שֶׁל אֲשָׁם וְנִשְׂא עֲוֹנוֹ הָרִי יָדוּוּ: סְקָבָא דְכּוֹלֵי שְׂתָא דִּיגְלָאִי י"א דַּמ"ה נִהְגּוּ הָעָם לְהַתְעַנּוֹת אַחֵר פֶּסַח וְאַחֵר סוֹכּוֹת: וְזֶה וְזֶה כְּדִי שִׁיְהִי שְׂדִים נְכֻנּוּ וְכוּ'.

פ"ה בֵּין לְלִישְׁנָא קָמָא בֵּין לְלִישְׁנָא בְּתָרָא בְּתִיבּוּקָתָהּ בְּעֵינָן שְׂדִים נְכֻנּוּ אֶלָּא לְלִישְׁנָא קָמָא אִי אֲתִי שְׁעָרוֹת מֵט' שְׁנִים וּלְמַעֲלָה הָיוּ סִימָן גְּמוּר וּלְלִישְׁנָא בְּתָרָא הָיוּ שׁוּמָא עַד י"ב

שָׁנִים וַיּוֹם א': הַפֶּל לְשֵׁם שָׁמַיִם וְעַל זֶה אָנוּ סוֹמְכִין לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּאִשָּׁה: דָּף פ"ב מִתְנִי' פֶּל
שְׁעֵסְקוּ עִם הַנְּשִׂיִם פִּי שְׁמוּכָר לָהֶם תִּכְשִׁיטִים שֶׁל נְשִׂיִם: לֹא יִתְיַחַד אִישׁ עִם הַנְּשִׂיִם.

פ"ה אפ"ה איש א' עם נשים הרבה כי מפני שמוכר להם תכשיטין ורגיל אצלם לבו גם
בהם דאדם אחר שאין עסקו עם הנשים אין אסור להתניחד אלא עם שתי נשים אבל ג'
וד' שפיר דמי ודוחק לומר פו דמאחר שיש נשים הרבה אי אפשיך דלא מגלו אהדדי ואף
מתבייש מהן.

לכ"נ לר"ת דעם שתי נשים קאמר אבל ג' ודאי מותר ור"ל לא יתניחד אפי' עם אשתו
דכינן שְׁעֵסְקוּ עִם הַנְּשִׂיִם א"כ לבו גם בהן ואינו בוש מאשתו אבל אדם אחר אם אשתו
עמו מותר להתניחד עם אשה א'.

והר"ר אלקחנן פי' דלרבנותא נקט מי שְׁעֵסְקוּ עִם הַנְּשִׂיִם דמהו דתי' בעבידתיה טריד וישרי
קמ"ל דאפ"ה אסור כמו שאר דעלמא: אלא הפל לפי זכותו של אדם, כלומר לפי מזלו
שזוכה לו ע"י מזל: ר' יהודה אומר משמו לאיפלוגי אאבא גוריון אומר דקרי גמל ספק
אומנותו לסטים וקאמר ר' יהודה הגמלים רובן פשרים הספנים רובן חסידים: שנתפו
של עמלק פי' במדרש דריש עם לק שהיה לקוץ אחר ישראל פכלב אחר הגבלה ולקח
מדמה טבח לעמלק לפי שחס על נבלותיו להאכילם וליקח דמיהם: ברוך יי לעולם אמן
ואמן הדרו עלך עשרה יוחסין.

והדרך עלן מסכת קידושין תם ונשלם שבח לאל בורא עולם.